

Høringssvar vedrørende urørt skov fra foreningen Fri Natur vedrørende forvaltningsplanen for Skindbjerglund.

Præsentation:

Fri Natur er en landsdækkende forening med over 800 medlemmer

Fri Natur har følgende formål:

- Fri Natur arbejder for fri, varieret og tilgængelig natur.
- Fri Natur arbejder for større og sammenhængende naturområder i Danmark.
- Fri Natur betragter ikke hegnede arealer som vild natur.
- Fri Natur arbejder for levevilkårene og den frie bevægelighed for det naturligt forekommende vildt.
- Fri Natur tager afstand fra storskala natureksperimenter, herunder indhegnede urørte skove, der fjerner habitater og begrænser friluftslivets reelle adgang.
- Fri Natur arbejder for, at ændringer eller etablering af natur, er baseret på bredt funderede videnskabelige retningslinjer, hensyn til klima, praktiske erfaringer og lokal forankring.

Fri Natur vil gerne udtrykke sin holdning og ikke mindst bekymring for den kommende forvaltningsplan for urørt skov i Skindbjerglund.

Natura 2000-områderne bør få en særlig opmærksomhed og bør forvaltes iht. EUs Habitatdirektiv. Fri Natur finder ikke, at udkastet til forvaltningsplanerne tager tilstrækkeligt hensyn hertil.

Det fremføres, at planen vil påvirke et Natura 2000-område, hvorfor en screening og konsekvensvurdering ikke er tilstrækkeligt grundlag for en forvaltningsplan. Der skal iht. Miljøvurderingsloven foretages en decideret miljøvurdering - se også EUs Habitatdirektiv art. 6 stk. 3, da der er tale om, at der forefindes bilag IV arter i skoven.

Screeningen angiver ikke en eneste væsentlig påvirkning af miljøet og området, hvilket Fri Natur stiller sig særdeles undrende overfor. Det giver sig selv, at veteraniseringer, ophør af udtag af træ til byggeri, fældninger af skov og skabelse af lysåbne arealer medfører et klimatab og mindre ophobning af CO₂.

I en tid, hvor der er stort internationalt fokus på at bevare og genplante skov, går Danmark nu enegang skjuler klimaproblematikken ved at kalde skovfældninger for naturgenopretning. Her og nu-fældning af 50- 90% af nåletræerne for at skabe "urørt" skov vil få dramatisk effekt på Danmarks klimaaftryk - dertil kommer at veteraniserisering og hurtigere henfald for op

mod 25% af løvtræerne ligeledes vil få CO₂-optaget til at dale. Det vil påbegynde en markant udledning af CO₂ for de i alt 75.000 hektar, som ønskes omdannet til "urørt" skov. Det skønnes, at metoderne og planerne for urørt skov vil medføre en udledning på 2 millioner ton CO₂ om året !

Princeton University i USA har påpeget, at den billigste og mest nærliggende måde at løse klimaproblemerne på, er ved anlæg af ny og mere skov. Dette virker ikke foreneligt med danske planer om fældning af træer, lysåbninger og veteranisering i naturnationalparker og urørt skov - og det forekommer ligefrem at man spiller hasard med vores allesammens skov og miljø.

Generel baggrund for udlægning af urørt skov

Miljøminister Lea Wermelin har ved flere lejligheder fremført, at den danske natur er i frit fald og dermed befinder sig i en krise, hvor omdrejningspunktet i denne biodiversitetskrise er artstabet. Med udgangspunkt i denne situationsbeskrivelse foreslås udlæg af naturnationalparker og urørt skov i statens skove, da man anser disse planer som velvalgte til at standse artstabet og dermed sikre de truede og sårbare arter i den danske natur. Det mangler dog videnskabelig evidens for de metoder, som medfører af planerne for naturnationalparker og urørt skov.

Det åbne lands ændrede arealanvendelse.

Der er ikke oprindelig natur tilbage i Danmark. Allerede i vikingetiden - og ikke mindst i middelalderen ændredes udnyttelsen af arealerne sig drastisk. Den menneskelige påvirkning har således været massiv i de sidste 1000 år og har omfattet stort set, hver eneste krog af landskabet. Påvirkningen har været styret af de behov og de redskaber, man har haft til rådighed. Sidst i 1700-tallet var skovene således næsten udryddet og nede på under 4 % - og siden da er skovene heldigvis blevet genskabt.

Danmark var inden mennesket begyndte at dyrke landbrug overvejende dækket af skov. Pollenanalyserne fra Mols foretaget af Bent Vad Odgaard, som ses herunder, viser at landskabet helt frem til bronzealderen overvejende var dækket af træer. Træpollen var dominerende og græs udgjorde under 10% af den samlede pollenmængde. Odgaard har fremhævet, at den græsning, som har karakteriseret det danske landskabs udvikling, er sket i forbindelse med den landbrugsmæssige drift - og at den ikke var naturligt forekommende.

Som et resultat af landbrugets omfattende rationalisering og mekanisering de sidste 50-100 år er der sket en markant ændret arealanvendelse. Det har medført en ændring af landskabet, hvor man – for at nyttiggøre sig maskinernes muligheder – har skabt store dyrkningsflader og dermed fjernet træer, buske, vådområder etc., som muliggør en stærkt specialiseret – og kontrolleret produktion. Dyreholdet er samlet i store industrialiserede bygninger, hvor alt er under kontrol. Den store variation i såvel landskab som dyrkningsmetoder, der tidligere gav et utal af habitater for mange arter er dermed forsvundet.

Landbrugets udvikling skal ses i modsætning til ændringerne inden for skovbruget, hvor man nok har haft en mekanisering, men bibeholdt en uændret dyrkningsmetodik. Der har desuden været en udvikling mod mindre bevoksninger for at tilpasse sig de stærkt varierende dyrkningsforhold; man taler sågar om, at tidligere tiders skovbrug har udviklet sig til et "frimærkeskovbrug". Tendensen i skovdyrkningen er således - modsat landbrugets – gået mod større variation, hvilket hænger sammen med skovbrugets lave afkastningsevne, som ikke kan motivere store ændringer og investeringer i dyrkningsgrundlaget. I denne udvikling har det dog være træproduktionen, som har været i centrum og behovet for gamle træer, og dødt ved er først sent blevet indarbejdet i skovdriften, men er nu i dag en integreret del af skovdyrkning i den naturnære skovdrift.

I lyset af at land- og skovbrug er gået i hver sin retning de sidste 200 år, har det medført, at et stort antal arter, som egentlig er hjemmehørende i det lysåbne stærkt varierede landskab, har søgt til skovene og her i særdeleshed til overgangszonerne- dvs. - skovbrynnene, mellem land- og skov. Denne udvikling er selvsagt ikke optimal.

Af De økonomiske Råds rapport i 2012 fremgår det imidlertid, at man mht. hvorledes situationen skal håndteres ikke har specifik viden om, hvad der vil fremme situationen for de enkelte arter.

Selvom ingen arter således kræver urørt skov, fremsættes i rapporten alligevel forslag om, at 37-47.000 ha skov skal udlægges til urørt skov til biodiversitetsformål.

Det fremgår eksplicit, at man ikke ved, hvordan og hvorvidt urørt skov virker som instrument til at fremme situationen for de truede arter, men blot, at man tror det. Urørt skov er imidlertid ikke dét, som betegnelsen urørt ellers måtte angive. I urørte skov skal nåletræsbevoksninger fjernes, og de tilbageværende løvskovs bevoksninger kan tyndes og gøres lysåbne. Urørt skov er således ikke urørt som sådan, den er urørt i forstlig kommerciel henseende. Urørt skov bliver dermed langt hen ad vejen ikke naturbevarelse, men natur skabelse - eller ligefrem designernatur underlagt rewildingideologien, med hegn og husdyr, veteraniserede træer, dødt ved og fældninger af uønskede træsorter, der nu kaldes invasive til trods for, at de er importeret og plantet af helt specifikke årsager.

Når man anbefaler udlægningen af urørt skov, sker det med henvisning til, at der findes mange truede arter i skovene – ikke mindst de fra det åbne land fordrevne arter. Da skov er billigere end agerjord, anser man det økonomisk mere effektivt at udlægge skov, som derefter gøres lysåben. Det er ikke skoven, som skov betragtet, der er interessant. Desuden ønsker mere dødt ved i den egentlige skov, hvilket man anser fremmes ved at udlægge urørt skov, selvom det selvsagt også kan ske i dyrket skov og at der er sket en markant stigning af dødt ved i offentlige skove de sidste 10 år.

Skovrapporten 2016

Ved hjælp af samme analysemetode som i Vismandsrapporten fra 2012, men ved at ændre på forudsætningerne, når man nu frem til, at der bør udlægges 75.000 ha skov til urørt skov. Det konkrete forslag er, at der udlægges ca. 29.000 ha statsskov, resten og 46.000 ha skov beliggende i private skove, da det er her, de truede arter findes. Rapporten har som præmis, at urørt skov er velegnet til at sikre de truede arters eksistens, hvorfor rapportens konklusioner ikke overraskende læner sig op ad rapportens præmis. Analysen bygger på en kvadrat inddeling af Danmark på 10 km x 10 km. Der foretages ikke nogen følsomhedsanalyse på denne antagelse. Havde man således ændret antagelsen til 5 km x 5 km, var man måske kommet frem til blot 25.000 ha?

Buchwalds erhvervs Ph.D -afhandling i 2018.

På grundlag af den eksisterende artsrigdom i statsskoven konkluderer Buchwald, at man ikke behøver mere urørt skov i Danmark end der allerede var udlagt i 2018. Buchwald påpeger samtidig, at artsrigdommen vil blive truet i den urørte skov medmindre man løbende foretager de nødvendige pleje-indgreb for at skabe lysåbne arealer. Buchwald fremhæver endvidere, at problemer med artsrigdommen i højere grad knytter sig til det åbne land - end til skovene.

Rødlisten 2019 og det øvrige beslutningsgrundlag

Den af Miljøministeren omtalte biodiversitetskriser knytter sig til de såkaldte "rødlister", hvoraf det bl.a. fremgår, hvilke arter, der bedømmes til at være truede. Man har her identificeret forskellige trusselskategorier: Kritisk truet (CR), truet (EN) og sårbar (VU). Ved at sammenligne opgørelser udført på forskellige tidspunkter, får man en opfattelse af, hvordan trusselsituationen har udviklet sig.

Ved opgørelsen i 2019, hvor man kunne sammenligne med en opgørelse fra 2010 kunne man konstatere, at antallet af truede arter var faldet fra 18,7% til 17,3%. Hvis ikke det giver anledning til forsigtig optimisme, kan man i det mindste læse det som, at situationen er status quo.

Imidlertid kan der jo være sket en forskydning mellem trusselskategorierne. Derfor udarbejder man et såkaldt rødlisteindeks til at beskrive forskydningen mellem trusselskategorierne. Det viser sig her, at rødlisteindekset er blevet større i perioden – dvs. at artsrigdommen er blevet forbedret. Der står dog på rødlistens hjemmeside, at rødlisteindekset er faldet. Ved nærmere gennemgang viser det sig at faldet er opnået ved at et stort antal arter der var i fremgang er taget ud af sammenligningen. En sammenligning mellem to umage populationer bør derfor kun ske med et tydeligt angivet forbehold.

Rødlisten med i alt 5231 arter (2019-tal) anvendes som eneste vandtætte bevis for "biodiversitetskrisen" i Danmark. Det efterlader et dårligt indtryk af, at man slet ikke forholder sig til de 1805 arter, der netop har skiftet status. Det er klart misvisende, og den slags statistiske undersøgelser skal kunne indfange variation før og efter, hvor udvikling både til det bedre, og til det værre bliver klarlagt. Arterne burde ikke blot udelades uden yderligere granskning.

Konklusionen på basis af rødlisteopgørelsen er således, at man ikke kan dokumentere, at man har en biodiversitetskriser i Danmark. Det udelukker naturligvis ikke, at man alligevel har det, men det er selvsagt problematisk, at man som sådan ikke kan dokumentere det.

Derudover så danner DCE/DMU rapporter generelt grundlag for en stor del af de beslutninger, der for tiden træffes om forvaltningen af den del af dansk skov, der udlægges til

urørt skov med den hugst og veteranisering det medfører. Det er rapporter, der er udgivet i 2005 og 2012.

En tysk undersøgelse 2016

Der er i Danmark ikke foretaget sammenlignelige forsøg og analyser, hvor man kan måle effekten af forskellige måder at behandle skoven på - varierende fra traditionel skovdrift til egentlig urørt skov.

Imidlertid foreligger der resultater fra en tysk undersøgelse af spørgsmålet. Den viser meget klart, at artsrigdommen er større i produktionsskove end i urørte skove. Resultatet beror på, at skovdriften skaber flere variationer og dermed flere habitater, som er forudsætningen for en høj artsrigdom. De urørte forsøgsparceller har dog kun været urørte i 70 år og skal formentlig ligge i nogle hundrede år længere, før man får et fuldt billede af, hvad udlægningen af tidligere produktionsskov til urørt skov medfører.

Man kan i den sammenhæng ikke sammenligne dem med skove, der altid har ligget urørte og kan ikke tage for givet, at tidligere produktionsskove, der lægges urørt får den samme artsrigdom som i oprindelige naturskove.

Biodiversitetspakken

Med den vedtagne biodiversitetspakke er der, som det fremgår af ovenstående, ikke blevet vurderet, om det overhovedet er nødvendigt at gennemføre pakkens tiltag, for at nå det ønskede mål set ud fra et biodiversitets perspektiv. Erfaringerne peger på, at man kunne have opnået den ønskede effekt inden for rammerne af traditionel skovdrift med øgede naturhensyn.

Desuden udlægges der store arealer (53.000 ha statsskov) i strid med de anbefalinger, som eksperterne har angivet. Områder uden væsentlig artsrigdom (f.eks. flere hedeplantager) vil således blevet udlagt for at nå op på 75.000 ha.

Der er desuden ikke blevet foretaget en bæredygtighedsanalyse i forbindelse med pakkens vedtagelse. Pakken er desuden vedtaget uden, at de faglige anbefalinger fra flere forskere er blevet fulgt.

Ikke uvæsentligt er klimaperspektivet blevet ignoreret. Udlægningen vil skønsvist medføre et CO₂-belastning på 2 mio. ton CO₂ per år i en længere periode for så at falde til 1,2 mio. ton

per år, i takt med, at alternative energiformer etableres.

Omkostningerne ved udlægningen er derfor ikke kun de 888 mio. som miljøministeren har fremlagt plus de yderligere 165 mio., der årligt skal afsættes på Finansloven til vedligehold af selvforvaltende og urørt skov. Supsumptionseffekten bør indregnes i klimaregnskabet, da udskiftning af byggematerialer som beton og stål med bæredygtigt træ, udgør den helt store CO2 besparelse, og det er især dette klimatiltag, der vil blive påvirket af planerne om at udlægge store dele af den nuværende skovproduktion i Danmark til urørt og lysåben skov.

Et skøn over nutidsværdien af alle direkte tab, offeromkostninger (klima, ophørt træproduktion og ophør af jagtleje indtægter) beløber sig forsigtig sat – til omkring 20 - 25 mia. kr.

Ændret naturplejeparadigme: Rewilding med dyr bag hegn?

Det er Fri Naturs indtryk, at rewilding-ideologen har fremmanet et radikalt paradigmeskift i myndighedernes syn på naturpleje og skovdrift.

I erkendelse af, at det danske biodiversitetsproblem knytter sig til det åbne land, har man introduceret begrebet rewilding med "store græssere" - de tunge klov- og hovdyr. Tanken er, at de efter, at skovene er blevet lagt urørte og de ikke-hjemmehørende arter er blevet fjernet, skal sikre skovenes lysåbne karakter og overhovedet skabe den variation, som sikrer artsrigdommen.

Dette understøttes af Rita Buttenschøns forskning, der tydeligt viser, at det er på overdrev, skovbryn mv. at afgræsning vil virke fremmende på artsrigdommen - og altså ikke skovgræsning.

Da der er ikke evidens for effekten af rewilding eller helårsgræsning i skovene (jf. rapporten DCE 425 "Biodiversitetseffekter af rewilding" s. 91-93) - er Fri Natur er generelt imod rewilding som naturforvaltningsprincip i Danmark.

Naturnær skovdrift og fokuseret naturpleje har givet en udvikling i artsrigdommen, og hvor etablering af eksempelvis vandhuller netop har givet det løft for naturen, som nu søges afløst med rewilding, som eneste redskab. Udviklingen for flagermus, er et godt eksempel på truede arter, der nu trives nye steder, hvor der har været konventionelle naturpleje tiltag og

genskabelse af eksempelvis mindre vådområder.

Den oprindelige rewilding-ideologi knytter sig til store sammenhængende naturområder. Yellowstone Nationalpark i USA, som ofte er fremhævet i rewilding-sammenhænge er på 899.100 ha - og området er ikke heget ind. Det er kun i den danske rewildingmodel, at hegn og store tamdyr forekommer at være et mål i sig selv. I Danmark opereres der tillige med områder på under 1000 ha - og endda helt ned til 33 ha. Alene forskellen i områdernes størrelse burde give anledning til undren over om "one size fits all".

Fri Natur ser desuden med alvor på, at den nye fastlagte strategi medfører en risiko for, at arbejdspladser helt forsvinder sammen med forkastelsen af dansk produceret, bæredygtigt træ i statsskovene. Med disse arbejdspladser forsvinder også oparbejdet specialviden om de pågældende naturområder.

Fri Natur fastholder, at naturpleje og herunder afgræsning med husdyr hører til i det åbne landskab på særligt udvalgte arealer, eksempelvis ådale og diverse overdrev. I skovene derimod, bør man overlade afgræsning til det naturligt forekommende, frie vildt, som hjorte og krondyr - uden anvendelse af hegn.

Der ses ikke i screeningen, hvordan fredninger vil blive overholdt ifm. rewilding strategien - eksempelvis her i Skindbjerglund, hvor fredningen "Skindbjerglund" reg.nr. 02138.00, OFN-kendelse af 15. januar 1955 findes.

Bilag IV arter

De udpegede arealer til urørt skov er overvejende Natura 2000-områder og hermed også habitat- og fuglebeskyttelsesområder. Det må derfor umiddelbart formodes, at der er mange bevaringsværdige naturtyper og ikke mindst arter, der alle er strengt beskyttet under Habitatdirektivet og Fuglebeskyttelsesdirektivet - samt danske fredninger.

Der mangler i materialet en opgørelse over de tilstedeværende bilag IV arter for de enkelte områder. Artsbilaget, der medfølger, opgiver den samlede liste af mulige bilag IV arter - og ikke specifikt, hvilke arter, der er rent faktisk er tale om. Det forekommer dermed, at der ikke findes en arts-baseline for de udpegede områder.

Den planlagte lysningshugst, veteraniseringer og opsætning af hegn lignende kan have negativ indvirkning på nogle af bilag IV arternes yngle og rastepladser.

Man angiver på baggrund af man har kendskab til området - paradoksalt nok uden en bilag

IV artsliste - at det ikke skønnes nødvendigt at foretage en miljøvurdering. Jævnfør Habitatdirektivets § 6 stk. 3., skal der dog foretages en miljøvurdering ved tilstedeværelse af bilag IV arter.

Ændringer i skovens sammensætning både kan og vil eksempelvis påvirke flagermusene i området. Det sammen gør sig gældende for eksempelvis hasselmus, stor vandsalamander og markfirben, der alle er ret følsomme i deres yngleperiode og overfører ændringer i deres rasteområder. Eksempelvis har det taget flere år for hasselmusen at benytte den skabte korridor over en motorvej på Fyn efter, at der blev foretaget ændringer i det oprindelige habitat. Ligeledes vil fældning af træ give forstyrrelser i fuglelivet, og der er i områderne en del fugle arter, der er beskyttet af fuglebeskyttelsesdirektivet, hvilket igen peger i retning af at kendskabet ikke er grundigt nok, hvorfor en miljøvurdering må foretages iht. EUs Habitatdirektiv samt fuglebeskyttelsesdirektivet.

Uden et tilstrækkeligt oplyst grundlag kan planerne konkret være direkte skadelige for truede arter. Der er foretaget screeninger og konsekvensvurderinger, men ikke en decideret miljøvurdering, som foreskrevet i Habitatdirektivet. Man skal være opmærksom på at der kan være divergens i de forskellige databaser, der benyttes til at screene ud fra. Inden forvaltningsplanerne godkendes bør der derfor foretages en decideret miljøvurdering iht. lovgivningen på området.

Ifølge § 9 i habitatbekendtgørelsen skal der foreligge tungtvejende grunde og omfattende vurderinger inden der kan foretages ændringer i et område. Der anføres ikke, hvorfor man finder, at de kommende tiltag er nødvendige for området - der henvises blot til en angivelig krise. Forudsætningen for afvigelse i beskyttelsen af Natura 2000-områder er, at der skal være afsøgt alternative løsninger, og at disse skal være vurderet efter artikel 6. stk. 4. Dette peger igen i retning af, at en miljøvurdering er påkrævet - at en konsekvensvurdering og en screening ikke er tilfredsstillende dokumentation for at påvirkningen af et Natura 2000-område.

Behov for undersøgelse

Fri Natur ønsker en tilgang, hvor konsekvenserne af naturplejen undersøges - ikke blot screenes, og hvor der opstilles forskellige alternativer. Afgræsning med kvæg bag hegn på tværs af samtlige danske naturtyper er næppe er rigtige løsning for al fremtidige naturpleje i Danmark.

Flere forskere peger netop på mulige alternativer for naturpleje, som ikke involverer rewilding og skovgræsning.

Fri Natur ønsker, at disse alternativer bliver taget i anvendelse i stedet for et helårs skovgræsningsregime. Det virker fagligt uholdbart, at en "one fits all" model kan anvendes uanset om naturplejen foregår på en klippeø, i klitheden, på heden, i mose, på overdrev eller i skoven, det være sig løvskov såvel som nåleskov, og at urørt skov, nu er eneste mulige driftsform i meget store dele af vores fælles statsskov.

Argumenter om tilgroning, mangel på lysåbne arealer og naturlig hydrologi - og uønskede "invasive" arter angives af ledende rådgivere, som trusler mod vores natur. Dette stemmer ikke overens med gamle billeder fra Landsat-databasen - og er en særdeles selektiv måde at forholde sig til data.

Fri Natur betvivler udsagn om, at artsrigdommen i vores skove ikke kan opretholdes, hvis ikke der afgræsses, fældes og veteraniseres i stor stil.

Urørt skov forbliver bliver næppe urørt med fældningsprocenter på op til 90% af visse arter, der nu kaldes invasive. Der er et voldsomt indgreb i naturen, hvor den eksisterende artsrigdom forsvinder. Dette er ikke er naturbevarende, men snarere naturforændrende.

Fri Natur ønsker, at man i henhold til Habitatdirektivet målrettet laver planer, der er tilpasset det enkelte område og skånsomt udføres efter alle gældende love, fredninger og direktiver.

Derfor mener Fri Natur, at der er tale om et eksperiment med vor natur og klima, hvilket er stærkt bekymrende set i forhold til, at man har udpeget de naturarealer, der allerede har stor artsrigdom og hvor skoven trives. Dertil kommer at skovene benyttes af mange forskellige brugere, der nu bliver frataget retten til en rekreativ gå-, løbe-, cykel- eller ridetur i en dynamisk og naturnær skov. Dermed risikerer man med gennemførsel af planerne at skade den bedste og mest artsrige natur/skov vi har i Danmark. Fri Natur foreslår derfor at forkaste rewilding/afgræsning og indhegning, som naturplejemetoden, der skal satses på fremadrettet i dansk naturpleje, da Danmark simpelthen er for lille til denne tilgang - også i urørt skov.

Fri Natur anser det for muligt og vigtigere at naturpleje kan foretages på forskellig vis – via private såvel som offentlige initiativer, og må påpege, at der allerede i dag udføres naturpleje, som øger både artsrigdommen og varetager bilag IV arternes bevaring på

forskellig vis. Nationalpark Thy og RigKildelife naturpleje er glimrende eksempler på at naturpleje uden store omkostninger for dyr, skov eller mennesker kan lade sig gøre. Her tænkes på opkøb af lavbundsjord, hvor der allerede nu kan påvises bedring i artsrigdommen og afgræsning af overdrev mv., når disse naturplejes efter andre principper end rewilding og urørt skov, og afgræsning sker i samspil med naturen med et forsvarligt græsningstryk.

Øget brandfare i urørt skov

I dag tales der om højintensive naturbrande, som afbrænder skove på en måde som fortidens naturbrande ikke gjorde, dette grundet mere tørke i træernes vækstperioder. Dog er det ikke kun tørkeramte skove, der er i højrisiko, også urørt skov må siges at udgøre en brandfælde.

En skovbrand kan let blive en katastrofe, som det ofte ses fra udlandet. I projektforslagene er der ikke udlagt brandbælter - så det er uklart hvorledes man vil sikre at tilstødende skove, natur- eller boligområdet mod at brande kan brede sig. Derudover må mængden af ønsket dødt ved give anledning til bekymring ved en spontan skovbrand, hvor dødt og tørt ved hurtigt kan give ilden et godt arnested, intensivere naturbranden, og dermed gøre slukningsarbejdet sværere.

Til trods for at visse biologer brændende ønsker sig disse ekstreme, såkaldte naturlige dynamikker, kan det blive forbundet med store omkostninger for naturen og samfundet, hvis brande får lov til at udvikle sig.

Når man nu ved, at skov er med til at nedsætte temperaturen lokalt, samt opsamler CO₂, og dermed i den grad beskytter og fremmer artsrigdommen, så er det da besynderligt, at satse på urørt skov, som frigiver CO₂, og tilmed er kan blive store brandbomber.

Fortidsminder

Diger er i dag beskyttede, og det samme gør sig gældende for både synlige og endnu ikke afdækkede fortidsminder.

I Skindbjerglund forefindes en række fredede skovdiger, og det fremgår ikke af screeningen om 2-meters zonen omkring disse diger - kulturarvsminder jævnfør Museumsloven overholdes - eller om denne zone vil blive medtaget i tilsyn og beskyttelse.

Det ses ligeledes heller ikke om 100-meters zonen jævnfør Naturbeskyttelsesloven § 18 (Fortidsmindebeskyttelseslinjen) bør iagttages og det ses ikke tilfældet i de udpegede urørte skove.

Det skal påpeges, at ved de omfattende fældninger indenfor de udpegede områder vil

skoven blive labil ved stormfald. Dette kan yderligere være en fare for ødelæggelse af kulturarvsminderne både i forhold til 2-meters zonen og 100-meters zonen. Labiliteten bør ses i sammenhæng med de massive fældninger, der vil pågå i forbindelse med, at områderne udpeges til urørt skov.

Det må endelig påpeges, at det ikke er beskrevet, hvorledes synlige, som skjulte fortidsminder plejes behørigt inden eksperimentet urørt skov påbegyndes.

Der eksisterer flere studier, der påviser at netop afgræsning med mellemstore/store dyr kan give uoprettelige skader på vores fortidsminder. Der er tale om udsætning af store dyr som kvæg og heste, som skal afgræsse ikke-hegnede fortidsminder. Afgræsning af diger (sten- og jord-) og langdysse eksempelvis og uden hensyn til eventuelle natur- og kulturarv så som særligt særegne træer og andre særlige forhold i flora/fauna/funga.

Dyrenes adfærd kan ses som værende mulig skadende på fortidsminder bl.a. diger, men uden, at disse studier/fakta giver anledning til bekymring. En adfærd, der burde give bekymring for bevarelsen af fortidsminde, hvilket findes foruroligende at fortidsminderne ikke ses beskyttet i udpegningen af urørte skove til afgræsning.

Menneskets plads i naturen

Fri Natur har tidligere fremsendt et bekymringsbrev til Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen vedrørende farlige "nærved" hændelser med store udsatte tamdyr. Der er efterfølgende skrevet artikler i flere dagblade og fagtidsskrifter om hændelser med de udsatte tamdyr i naturplejen, hvorfor man kan konkludere at udsættelse af store dyr i en stor procentdel af danskernes tilgængelige offentlige rekreative områder, vil virke stærkt adgangsbegrænsede. Skoven har gennem tiderne været et tilflugtssted og mål for rekreative aktiviteter for mange borgerne, og med urørt skov vil der blive adgangsbegrænsning med mere hegn og flere udsatte tunge dyr i langt den overvejende del af de kommende urørte skove.

Gennemsnitligt tager befolkningen på tur i skoven cirka 10 gange om året, og cirka 88 % af den voksne danske befolkning er i skoven mindst en gang om året. Dertil kommer et skønsmæssigt lige så stort antal besøg af børn i naturen samt et ukendt antal udenlandske turister. De fleste tager ud i naturen med det formål at opleve naturen, og mere end 80 % af befolkningen mener, at naturoplevelser er vigtige for livskvaliteten. Mere end hver anden tager i naturen for at reducere stress og koble af fra arbejdslivet. Naturen er samtidigt blevet en vigtig motivationsfaktor i kombination med motion. En femtedel angiver i 2013 motion som vigtigste formål med deres seneste besøg i naturen. Besøg i naturen sker altså primært

med henblik på naturoplevelser, motion, at lade mentalt op og afstressning.

Corona-nedlukningen viste med al tydelighed behovet for netop at kunne bevæge sig uhindret rundt i naturen. Som minimum burde der udarbejdes nye og tidssvarende undersøgelser efter den store stigning under Corona-perioden, så vi får det retvisende billede af, hvor mange brugere der rent faktisk vil blive påvirket af planerne for urørt skov.

De ca. 29.000 ha, som ifølge forslaget bliver udlagt til urørt skov, omfatter nogle af de mest besøgte skove på Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsens arealer. Omkring to tredjedele af alle skovbesøg i Danmark foregår i de statslige skove, så planerne vil medføre en enorm negativ påvirkning af friluftslivet - og der vil i fremtiden møde skovgæsterne et andet skovbillede og begrænsede fysiske udfoldelsesmuligheder end hidtil.

Opsætning af låger, færiste og ydre strømførende hegn, samt yderligere vildthejn er i sig selv en stor begrænsning af uhindret adgang til natur og skove, og det giver dermed hindringer i udfoldelse af rigtig mange fritidsaktiviteter. Desuden kan kvæg og heste finde på at tage ophold ved en låge, hvorfor forsøg på adgang kan skabe direkte farlige situationer. Samtidigt vil tilstedeværelsen af de store tunge dyr kunne virke stærkt angstprægende på en del mennesker og deres adgang til vores fælles natur og skove vil derfor begrænses af hegn med disse dyr samtidigt med at de urørte skove yderligere vil begrænse den almindelige borgers udfoldelsesmuligheder.

Der ses ikke i udkastet at være en decideret opgørelse over, hvorledes skovene benyttes rekreativt eller hvilke fritidsaktiviteter, der udføres i området, om der fx rides, cykles, køres med slædehunde, løbes, vandres, afholdes idrætsstævner eller spilles rollespil. Denne manglende opgørelse finder Fri Natur stærkt kritisabel - og et bevis på at forudsætningerne for forandringerne også på dette punkt ikke er tilstrækkeligt belyst.

At ministeriet ikke ønsker at undersøge den nuværende brug af området og konsekvenserne for den fremtidige benyttelse synes ganske uforståeligt set i lyset af vigtigheden af folkesundheden. Derudover at være i direkte strid med lovgivningen på området.

Det er Fri Naturs klare opfattelse at opsættelse af hegn og udsætning af store tunge dyr i høj grad vil påvirke borgerens lovpligtige adgang til skovene.

I de overordnede retningslinjer for forvaltning af urørt skov – i statens skove anføres følgende:

Naturbeskyttelsesloven sidestiller friluftsliv med naturbeskyttelse, f.eks. artsrigdom/biodiversitet.

Borgerne har derfor (jvf. Naturbeskyttelsesloven (LBK nr 1986 af 27/10/2021)) ret til i statens skove bl.a. at færdes til fods overalt og døgnet rundt, at cykle på veje og stier, hvor man kan cykle med en almindelig cykel og i al væsentlighed ride overalt med heste på stier/veje, i skovbunden m.v.

Hvordan vil Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen sikre og garantere frilftsbrugerne, at ovenstående frie adgang overalt fortsat er muligt i urørt skov?

I LBK nr 1986 er det desuden anført:

§ 23. Skove er åbne for færdsel til fods og på cykel, samt for ophold, hvis der er lovlig adgang dertil.

Stk. 2. Offentlighedens adgang må ikke forhindres eller vanskeliggøres. Der må ikke opsættes usædvanlige hegn omkring skove.

Fri Natur mener, at offentlighedens adgang forhindres eller vanskeliggøres af enhver form for hegn - og at de foreslåede hegninger er usædvanlige.

Det anføres under afsnittet om Naturbeskyttelsesloven, at det er tilstrækkeligt med "formidling om skovens ændrede status - Hermed sikres Naturbeskyttelseslovens formål" – Det kan næppe være nok til at sikre lovens formål vedrørende friluftsliv, blot at oplyse om, at skoven nu er udpeget til urørt skov!

Fri Natur anbefaler at græsningen i skove fortsat overlades til det eksisterende vildt, som kronhjorte, dådyr og rådyr, og at den naturnære skovdrift genoptages.

Afslutnings kan Fri Natur konkludere, at der bliver alt for mange uhensigtsmæssige konsekvenser ved planerne for urørte skove. På den baggrund anbefaler Fri Natur, at man skrinlægger planerne.

Fri Natur ønsker at deltage i en ny proces om fremtiden for Danmarks natur, som sikrer større sammenhængende naturområder, som rummer et gennemgående hensyn til klima, bæredygtige arbejdspladser, fortidsminder, konkrete planer for truede planter, dyr og menneskets fortsatte plads i naturen.

Debatgruppe <https://www.fb.com/groups/frinaturdk>

Facebook <https://www.fb.com/frinatur>

Hjemmeside: <https://frinaturdanmark.dk>

Til Naturstyrelsen Hovedstaden

26. AUGUST 2022

INDSENDT VIA FL2020SKOV@NST.DK

HØRINGSSVAR VEDR. FORSLAG TIL FORVALTNINGSPLANER FOR URØRT SKOV PÅ AREALER FORVALTET AF NATURSTYRELSEN HOVEDSTADEN

Danmarks Idrætsforbund (DIF) har med stor interesse modtaget og læst de seks forslag til forvaltningsplaner for urørt skov, som er udarbejdet af Naturstyrelsen Hovedstaden. Dvs. forvaltningsplanerne for urørt skov på arealer i Jægersborg Hegn, Gentofteskovene, Rude Skov, Store Hareskov & Nørreskoven, Farumskovene og Pinseskov.

DIF har på den baggrund følgende bemærkninger.

Generelt om forvaltningsplanerne

Alle seks forvaltningsplaner beskriver friluftslivet i områderne, og flere af planerne rummer også en række tiltag for at tilgodese friluftslivet, særligt forvaltningsplanen for Store Hareskov og Nørreskoven. Men generelt savner vi en mere konkret beskrivelse af de konsekvenser, som naturforvaltningstiltagene vil medføre for friluftslivet, og hvilke tiltag, der på den baggrund vil blive iværksat for at sikre adgangsforhold og friluftsfaciliteter (jf. de overordnede retningslinjer afsnit 2.4.7).

De seks forvaltningsplaner, der er i høring, omfatter skove, der er vigtige for friluftslivet, dvs. bynære skove med højt besøgstyk, mange friluftaktiviteter og mange faciliteter som ridestier, ruter, spor, orienteringsposter mv. Derfor er det væsentligt, at forvaltningsplanerne er konkrete omkring tiltag, der kan sikre hensynet til friluftslivet.

Forvaltningsplanerne beskriver detaljeret, hvilke konkrete grøfter, der skal tildækkes, og hvilke konkrete arealer, der skal hegnes og afgræsses. På den baggrund ved Naturstyrelsen også, hvilke konkrete arealer, der kommer til at stå under vand, og om der er behov for at omlægge stier og spor eller etablere boardwalks og North Shore eller noget helt tredje, samt hvor i de kommende indhegninger, der er behov for låger, kvægriste eller omlæggelse af stier og spor.

Forvaltningsplaner og administrationspraksis

I forvaltningsplanerne bør det indskrives, at eventuelle begrænsninger for friluftslivet ALTID skal baseres på et fagligt grundlag (jf. afsnit 2.4.7 i de overordnede retningslinjer). Dette er vigtigt at få med i forvaltningsplanerne for at undgå en administrationspraksis, som begrænser friluftslivet i strid med de overordnede retningslinjer, som det var tilfældet i afgørelsen om en discgolfbane i Rude Skov fra juni i år. Her manglede den faglige begrundelse for afslaget.

DIF

DANMARKS IDRÆTSFORBUND

IDRÆTTENS HUS BRØNDBY

STADION 20

2605 BRØNDBY

T: 43 26 26 26

WWW.DIF.DK

SIDE 1 AF 2

PROTEKTOR

HENDES MAJESTÆT DRONNINGEN

BEVÆGER DANMARK

SIDE 2 AF 2

Vedligehold af faciliteter og fældning af risikotræer

Vi vil anbefale, at det indskrives i alle forvaltningsplanerne, at det prioriteres at friholde stier, ruter, spor og opholdsarealer for væltede træer, samt at risikoen for væltede træer ved friluftsfaciliteter forebygges gennem fældning. På denne måde sikres varig adgang til faciliteterne uden megen vedligeholdelse. Det er efter vores mening ikke nok at skrive i forvaltnings-planerne, at der er mulighed for at rydde træer og buske ved lejrpladser mv. Forvaltningsplanerne bør være handlingsvisende og anwise, at det faktisk vil ske.

I flere andre forvaltningsplaner for urørt skov er det tydeligt indskrevet, at der forsat vil ske vedligehold af friluftsfaciliteter samt jævnlig fældning af risikotræer og fjernelse af opvækst langs stier, ruter og friluftsfaciliteter. Vi foreslår, at Naturstyrelsen Hovedstaden skriver tilsvarende i sine forvaltningsplaner.

Brugerinddragelse

Afslutningsvis vil vi opfordre til at de lokale idræts- og friluftsföreninger inddrages i tiltag, der er nødvendige at foretage af hensyn til friluftslivet f.eks. omlægning af ridestier og MTB-spor som følge af grøftelukninger. Det har stor betydning for lokal accept og opbakning til en ændret forvaltning, at der er en tidlig og god dialog med lokale brugere, herunder det organiserede friluftsliv om forvaltningen af områderne. Desuden er det vigtigt, at forvaltningsplaner for områderne løbende justeres, så der tages højde for de konkrete erfaringer med udvikling af natur og friluftsliv i områderne.

Til slut vil vi takke for muligheden for at give vores bemærkninger til forvaltningsplanerne. Vi håber, at I vil imødekomme ovenstående forslag, og vi ser fra DIF's side frem til et forsat godt samarbejde med Naturstyrelsen Hovedstaden om idrættens og friluftslivets vilkår i statens skove.

Venlig hilsen

Casper Lindemann
Natur- og outdoor-konsulent
Tlf.: 40 35 29 87
cli@dif.dk

PROTEKTOR
HENDES MAJESTÆT DRONNINGEN

BEVÆGER DANMARK

Den 29. august 2022

Naturstyrelsen
Gjøddinggård, Førstballevej 2
7183 Randbøl

Indsigelse vedrørende Filét'en i Farumskovene – en del af planerne for 22 urørte skove

Miljørådet i Furesø Kommune gør hermed indsigelse mod, at arboretet, kaldet Filét'en, som for en tredjedels vedkommende er beliggende i Furesø Kommune, mens to tredjedele er beliggende i Allerød Kommune, fremover ikke vil blive plejet af Naturstyrelsen og dermed ad åre vil gå til grunde og forsvinde.

Filét'en udgør kun en meget lille del af Farumskovene, som er en af de udpegede 22 skovområder, der skal henligge som urørt skov, og som Miljørådet ikke har nogen indvendinger mod.

Indsigelsen drejer sig således kun om Filét'en.

Baggrund og historie

Filét'en er en lille samling af op imod 100 forskellige slags træer, hovedsageligt fra en række lande på den nordlige halvkugle, og som skovrider Just Holten begyndte at samle og plante i 1930'erne, ligesom arbejdet fortsatte de næste mange år.

Området har sit navn, fordi det tilplantede areal har form som en filét.

Omkring år 2000 blev skovrider Henrik Staun, der i 1941 havde været i praktik i skoven, trist til mode ved synet af det tilgroede vildnis, hans gamle læreplads havde udviklet sig til. Han tog fat i pennen og skrev to sider i hånden til Københavns Skovdistrikt. Skovrider Kim Søderlund og hans kolleger i Skov & Naturstyrelsen var helt enige med Henrik Staun om, at arboretet var og er værdifuldt.

Filét'en blev ryddet og udtyndet, så de eksotiske træarter igen kunne fremtræde tydeligt i skovlandskabet.

Nye stier blev etableret og træerne fik numre, som refererer til deres navne i en folder, Skov &

Naturstyrelsen fik lavet, og som fortsat er tilgængelig

Miljøminister Hans Christian Schmidt (V) kunne efterfølgende den 2. maj i 2004 genindvie den botaniske skovhave tæt på Farum under overværelse af bl.a. en større skare børnehavebørn. Miljøministeren holdt tale og fik med børnenes hjælp banket det første navneskilt i jorden.

Argumenter for at bevare arboretet i Filét'en

Arboretet i Furesø og Allerød Kommuner bør undtages planerne om at lade denne lille del af statsskoven blive til urørt skov af flere grunde:

- Arboretet giver mulighed for at se, nyde og opleve sjældne trætyper i de berørte kommuner til glæde for alle, herunder børn og unge, som kan få interesse for natur, biodiversitet og træernes betydning for alt liv på jorden.
- Arboretet kan markedsføres overfor kommunernes egne borgere, der her kan få en unik oplevelse uden at skulle tage til andre kommuner eller egne af landet.
- Arboretet kan indgå i fortællingen om Furesø og Allerød Kommuner som spændende kommuner med unikke naturoplevelser.
- Arboretet kan anvendes som en del af markedsføringen af oplevelser i Nordsjælland (Visit Nordsjælland), hvor naturoplevelser er i fokus.
- Arboretet har en kulturhistorisk betydning, som er værdifuld.
- Arboretet kan ikke genskabes, hvis det går til grunde, hvilket er centralt.

En sjælden perle i Nordsjælland

I Danmark er der flere arboreter, men kun Filét'en er i nærheden af Furesø og Allerød Kommuner, ligesom Sjælland ikke byder på mange andre tilsvarende oplevelser i modsætning til resten af landet.

Eksisterende arboreter i Danmark:

- Arboretet (Almindingen) ved Segen skovfogedhus
- Arboretet (Hørsholm)
- Den Jyske Skovhave ved Skørping
- Det grønlandske arboret i Narsarsuaq
- Forstbotanisk Have ved Århus
- Vådbundsarboretet ved Silkeborg.
- Forstbotanisk Have i Charlottenlund

Og en række andre træsamlinger:

- Botanisk Have i København
- Botanisk Have i Århus
- Dyrhøj Pilearboret (Salix Arboretum) ved Glamsbjerg
- Filét'en, Farum Lillevang, Farum
- Fuglsang gods på Falster
- Geografisk Have i Kolding
- Herlufsholm Pinet ved Næstved
- Højeruplunds Arboret ved Store Heddinge
- Landskabstræet, Kongelunden
- Mønterne, Vestskoven
- Paradishaven ved Hesede Skov
- Peter Hansens Have ved Nakskov
- Vandværksskoven ved Frederikshavn.
- Ørkenarboretet i Søby Brunkulslejer i Midtjylland,

Miljørådet i Furesø Kommune anbefaler, at Furesø Kommune og Allerød Kommune i fællesskab understøtter en bevaring af Filét'en via en opfordring til Naturstyrelsen og ved at støtte dannelsen af en tværkommunal forening, der via fondsmidler og frivillige kræfter dels kan foranledige oprydning og renovering og dels fremtidig pasning og pleje af området, så der ikke tages midler fra de budgetterede midler til naturpleje.

Med venlig hilsen

MILJØRÅDET I FURESØ KOMMUNE

Charlotte Søllner Hernø

Næstformand

Tlf. 21601836

Høringssvar vedrørende urørt skov fra foreningen Fri Natur vedrørende forvaltningsplanen for Farum Skovene.

Præsentation:

Fri Natur er en landsdækkende forening med over 800 medlemmer

Fri Natur har følgende formål:

- Fri Natur arbejder for fri, varieret og tilgængelig natur.
- Fri Natur arbejder for større og sammenhængende naturområder i Danmark.
- Fri Natur betragter ikke hegnede arealer som vild natur.
- Fri Natur arbejder for levevilkårene og den frie bevægelighed for det naturligt forekommende vildt.
- Fri Natur tager afstand fra storskala natureksperimenter, herunder indhegnede urørte skove, der fjerner habitater og begrænser friluftslivets reelle adgang.
- Fri Natur arbejder for, at ændringer eller etablering af natur, er baseret på bredt funderede videnskabelige retningslinjer, hensyn til klima, praktiske erfaringer og lokal forankring.

Fri Natur vil gerne udtrykke sin holdning og ikke mindst bekymring for den kommende forvaltningsplan for urørt skov i Farum skovene.

Natura 2000-områderne bør få en særlig opmærksomhed og bør forvaltes iht. EUs Habitatdirektiv. Fri Natur finder ikke, at udkastet til forvaltningsplanerne tager tilstrækkeligt hensyn hertil.

Det fremføres, at planen vil påvirke et Natura 2000-område, hvorfor en screening og konsekvensvurdering ikke er tilstrækkeligt grundlag for en forvaltningsplan. Der skal iht. Miljøvurderingsloven foretages en decideret miljøvurdering - se også EUs Habitatdirektiv art. 6 stk. 3, da der er tale om, at der forefindes bilag IV arter i skoven.

Screeningen angiver ikke en eneste væsentlig påvirkning af miljøet og området, hvilket Fri Natur stiller sig særdeles undrende overfor. Det giver sig selv, at veteraniseringer, ophør af udtag af træ til byggeri, fældninger af skov og skabelse af lysåbne arealer medfører et klimatab og mindre ophobning af CO₂.

I en tid, hvor der er stort internationalt fokus på at bevare og genplante skov, går Danmark nu enegang skjuler klimaproblematikken ved at kalde skovfældninger for naturgenopretning. Her og nu-fældning af 50- 90% af nåletræerne for at skabe "urørt" skov vil få dramatisk effekt

på Danmarks klimaaftryk - dertil kommer at veteranisering og hurtigere henfald for op mod 25% af løvtræerne ligeledes vil få CO₂-optaget til at dale. Det vil påbegynde en markant udledning af CO₂ for de i alt 75.000 hektar, som ønskes omdannet til "urørt" skov. Det skønnes, at metoderne og planerne for urørt skov vil medføre en udledning på 2 millioner ton CO₂ om året !

Princeton University i USA har påpeget, at den billigste og mest nærliggende måde at løse klimaproblemerne på, er ved anlæg af ny og mere skov. Dette virker ikke foreneligt med danske planer om fældning af træer, lysåbninger og veteranisering i naturnationalparker og urørt skov - og det forekommer ligefrem at man spiller hasard med vores allesammens skov og miljø.

Generel baggrund for udlægning af urørt skov

Miljøminister Lea Wermelin har ved flere lejligheder fremført, at den danske natur er i frit fald og dermed befinder sig i en krise, hvor omdrejningspunktet i denne biodiversitetskrise er artstabet. Med udgangspunkt i denne situationsbeskrivelse foreslås udlæg af naturnationalparker og urørt skov i statens skove, da man anser disse planer som velvalgte til at standse artstabet og dermed sikre de truede og sårbare arter i den danske natur. Det mangler dog videnskabelig evidens for de metoder, som medfører af planerne for naturnationalparker og urørt skov.

Det åbne lands ændrede arealanvendelse.

Der er ikke oprindelig natur tilbage i Danmark. Allerede i vikingetiden - og ikke mindst i middelalderen ændredes udnyttelsen af arealerne sig drastisk. Den menneskelige påvirkning har således været massiv i de sidste 1000 år og har omfattet stort set, hver eneste krog af landskabet. Påvirkningen har været styret af de behov og de redskaber, man har haft til rådighed. Sidst i 1700-tallet var skovene således næsten udryddet og nede på under 4 % - og siden da er skovene heldigvis blevet genskabt.

Danmark var inden mennesket begyndte at dyrke landbrug overvejende dækket af skov. Pollenanalyserne fra Mols foretaget af Bent Vad Odgaard, som ses herunder, viser at landskabet helt frem til bronzealderen overvejende var dækket af træer. Træpollen var dominerende og græs udgjorde under 10% af den samlede pollenmængde. Odgaard har fremhævet, at den græsning, som har karakteriseret det danske landskabs udvikling, er sket i forbindelse med den landbrugsmæssige drift - og at den ikke var naturligt forekommende.

Som et resultat af landbrugets omfattende rationalisering og mekanisering de sidste 50-100 år er der sket en markant ændret arealanvendelse. Det har medført en ændring af landskabet, hvor man – for at nyttiggøre sig maskinernes muligheder – har skabt store dyrkningsflader og dermed fjernet træer, buske, vådområder etc., som muliggør en stærkt specialiseret – og kontrolleret produktion. Dyreholdet er samlet i store industrialiserede bygninger, hvor alt er under kontrol. Den store variation i såvel landskab som dyrkningsmetoder, der tidligere gav et utal af habitater for mange arter er dermed forsvundet.

Landbrugets udvikling skal ses i modsætning til ændringerne inden for skovbruget, hvor man nok har haft en mekanisering, men bibeholdt en uændret dyrkningsmetodik. Der har desuden været en udvikling mod mindre bevoksninger for at tilpasse sig de stærkt varierende dyrkningsforhold; man taler sågar om, at tidligere tiders skovbrug har udviklet sig til et "frimærkeskovbrug". Tendensen i skovdyrkningen er således - modsat landbrugets – gået mod større variation, hvilket hænger sammen med skovbrugets lave afkastningsevne, som ikke kan motivere store ændringer og investeringer i dyrkningsgrundlaget. I denne udvikling har det dog være træproduktionen, som har været i centrum og behovet for gamle træer, og dødt ved er først sent blevet indarbejdet i skovdriften, men er nu i dag en integreret del af skovdyrkning i den naturnære skovdrift.

I lyset af at land- og skovbrug er gået i hver sin retning de sidste 200 år, har det medført, at et stort antal arter, som egentlig er hjemmehørende i det lysåbne stærkt varierede landskab, har søgt til skovene og her i særdeleshed til overgangszonerne- dvs. - skovbrynnene, mellem land- og skov. Denne udvikling er selvsagt ikke optimal.

Af De økonomiske Råds rapport i 2012 fremgår det imidlertid, at man mht. hvorledes situationen skal håndteres ikke har specifik viden om, hvad der vil fremme situationen for de enkelte arter.

Selvom ingen arter således kræver urørt skov, fremsættes i rapporten alligevel forslag om, at 37-47.000 ha skov skal udlægges til urørt skov til biodiversitetsformål.

Det fremgår eksplicit, at man ikke ved, hvordan og hvorvidt urørt skov virker som instrument til at fremme situationen for de truede arter, men blot, at man tror det. Urørt skov er imidlertid ikke dét, som betegnelsen urørt ellers måtte angive. I urørte skov skal nåletræsbevoksninger fjernes, og de tilbageværende løvskovs bevoksninger kan tyndes og gøres lysåbne. Urørt skov er således ikke urørt som sådan, den er urørt i forstlig kommerciel henseende. Urørt skov bliver dermed langt hen ad vejen ikke naturbevarelse, men natur skabelse - eller ligefrem designernatur underlagt rewildingideologien, med hegn og husdyr, veteraniserede træer, dødt ved og fældninger af uønskede træsorter, der nu kaldes invasive til trods for, at de er importeret og plantet af helt specifikke årsager.

Når man anbefaler udlægningen af urørt skov, sker det med henvisning til, at der findes mange truede arter i skovene – ikke mindst de fra det åbne land fordrevne arter. Da skov er billigere end agerjord, anser man det økonomisk mere effektivt at udlægge skov, som derefter gøres lysåben. Det er ikke skoven, som skov betragtet, der er interessant. Desuden ønsker mere dødt ved i den egentlige skov, hvilket man anser fremmes ved at udlægge urørt skov, selvom det selvsagt også kan ske i dyrket skov og at der er sket en markant stigning af dødt ved i offentlige skove de sidste 10 år.

Skovrapporten 2016

Ved hjælp af samme analysemetode som i Vismandsrapporten fra 2012, men ved at ændre på forudsætningerne, når man nu frem til, at der bør udlægges 75.000 ha skov til urørt skov. Det konkrete forslag er, at der udlægges ca. 29.000 ha statsskov, resten og 46.000 ha skov beliggende i private skove, da det er her, de truede arter findes. Rapporten har som præmis, at urørt skov er velegnet til at sikre de truede arters eksistens, hvorfor rapportens konklusioner ikke overraskende læner sig op ad rapportens præmis. Analysen bygger på en kvadrat inddeling af Danmark på 10 km x 10 km. Der foretages ikke nogen følsomhedsanalyse på denne antagelse. Havde man således ændret antagelsen til 5 km x 5 km, var man måske kommet frem til blot 25.000 ha?

Buchwalds erhvervs Ph.D -afhandling i 2018.

På grundlag af den eksisterende artsrigdom i statsskoven konkluderer Buchwald, at man ikke behøver mere urørt skov i Danmark end der allerede var udlagt i 2018. Buchwald påpeger samtidig, at artsrigdommen vil blive truet i den urørte skov medmindre man løbende foretager de nødvendige pleje-indgreb for at skabe lysåbne arealer. Buchwald fremhæver endvidere, at problemer med artsrigdommen i højere grad knytter sig til det åbne land - end til skovene.

Rødlisten 2019 og det øvrige beslutningsgrundlag

Den af Miljøministeren omtalte biodiversitetskriser knytter sig til de såkaldte "rødlister", hvoraf det bl.a. fremgår, hvilke arter, der bedømmes til at være truede. Man har her identificeret forskellige trusselskategorier: Kritisk truet (CR), truet (EN) og sårbar (VU). Ved at sammenligne opgørelser udført på forskellige tidspunkter, får man en opfattelse af, hvordan trusselsituationen har udviklet sig.

Ved opgørelsen i 2019, hvor man kunne sammenligne med en opgørelse fra 2010 kunne man konstatere, at antallet af truede arter var faldet fra 18,7% til 17,3%. Hvis ikke det giver anledning til forsigtig optimisme, kan man i det mindste læse det som, at situationen er status quo.

Imidlertid kan der jo være sket en forskydning mellem trusselskategorierne. Derfor udarbejder man et såkaldt rødlisteindeks til at beskrive forskydningen mellem trusselskategorierne. Det viser sig her, at rødlisteindekset er blevet større i perioden – dvs. at artsrigdommen er blevet forbedret. Der står dog på rødlistens hjemmeside, at rødlisteindekset er faldet. Ved nærmere gennemgang viser det sig at faldet er opnået ved at et stort antal arter der var i fremgang er taget ud af sammenligningen. En sammenligning mellem to umage populationer bør derfor kun ske med et tydeligt angivet forbehold.

Rødlisten med i alt 5231 arter (2019-tal) anvendes som eneste vandtætte bevis for "biodiversitetskrisen" i Danmark. Det efterlader et dårligt indtryk af, at man slet ikke forholder sig til de 1805 arter, der netop har skiftet status. Det er klart misvisende, og den slags statistiske undersøgelser skal kunne indfange variation før og efter, hvor udvikling både til det bedre, og til det værre bliver klarlagt. Arterne burde ikke blot udelades uden yderligere granskning.

Konklusionen på basis af rødlisteopgørelsen er således, at man ikke kan dokumentere, at man har en biodiversitetskriser i Danmark. Det udelukker naturligvis ikke, at man alligevel har det, men det er selvsagt problematisk, at man som sådan ikke kan dokumentere det.

Derudover så danner DCE/DMU rapporter generelt grundlag for en stor del af de beslutninger, der for tiden træffes om forvaltningen af den del af dansk skov, der udlægges til

urørt skov med den hugst og veteranisering det medfører. Det er rapporter, der er udgivet i 2005 og 2012.

En tysk undersøgelse 2016

Der er i Danmark ikke foretaget sammenlignelige forsøg og analyser, hvor man kan måle effekten af forskellige måder at behandle skoven på - varierende fra traditionel skovdrift til egentlig urørt skov.

Imidlertid foreligger der resultater fra en tysk undersøgelse af spørgsmålet. Den viser meget klart, at artsrigdommen er større i produktionsskove end i urørte skove. Resultatet beror på, at skovdriften skaber flere variationer og dermed flere habitater, som er forudsætningen for en høj artsrigdom. De urørte forsøgsparceller har dog kun været urørte i 70 år og skal formentlig ligge i nogle hundrede år længere, før man får et fuldt billede af, hvad udlægningen af tidligere produktionsskov til urørt skov medfører.

Man kan i den sammenhæng ikke sammenligne dem med skove, der altid har ligget urørte og kan ikke tage for givet, at tidligere produktionsskove, der lægges urørt får den samme artsrigdom som i oprindelige naturskove.

Biodiversitetspakken

Med den vedtagne biodiversitetspakke er der, som det fremgår af ovenstående, ikke blevet vurderet, om det overhovedet er nødvendigt at gennemføre pakkens tiltag, for at nå det ønskede mål set ud fra et biodiversitets perspektiv. Erfaringerne peger på, at man kunne have opnået den ønskede effekt inden for rammerne af traditionel skovdrift med øgede naturhensyn.

Desuden udlægges der store arealer (53.000 ha statsskov) i strid med de anbefalinger, som eksperterne har angivet. Områder uden væsentlig artsrigdom (f.eks. flere hedeplantager) vil således blevet udlagt for at nå op på 75.000 ha.

Der er desuden ikke blevet foretaget en bæredygtighedsanalyse i forbindelse med pakkens vedtagelse. Pakken er desuden vedtaget uden, at de faglige anbefalinger fra flere forskere er blevet fulgt.

Ikke uvæsentligt er klimaperspektivet blevet ignoreret. Udlægningen vil skønsvist medføre et CO₂-belastning på 2 mio. ton CO₂ per år i en længere periode for så at falde til 1,2 mio. ton

per år, i takt med, at alternative energiformer etableres.

Omkostningerne ved udlægningen er derfor ikke kun de 888 mio. som miljøministeren har fremlagt plus de yderligere 165 mio., der årligt skal afsættes på Finansloven til vedligehold af selvforvaltende og urørt skov. Suppositionseffekten bør indregnes i klimaregnskabet, da udskiftning af byggematerialer som beton og stål med bæredygtigt træ, udgør den helt store CO2 besparelse, og det er især dette klimatiltag, der vil blive påvirket af planerne om at udlægge store dele af den nuværende skovproduktion i Danmark til urørt og lysåben skov.

Et skøn over nutidsværdien af alle direkte tab, offeromkostninger (klima, ophørt træproduktion og ophør af jagtleje indtægter) beløber sig forsigtig sat – til omkring 20 - 25 mia. kr.

Ændret naturplejeparadigme: Rewilding med dyr bag hegn?

Det er Fri Naturs indtryk, at rewilding-ideologen har fremmanet et radikalt paradigmeskift i myndighedernes syn på naturpleje og skovdrift.

I erkendelse af, at det danske biodiversitetsproblem knytter sig til det åbne land, har man introduceret begrebet rewilding med "store græssere" - de tunge klov- og hovdyr. Tanken er, at de efter, at skovene er blevet lagt urørte og de ikke-hjemmehørende arter er blevet fjernet, skal sikre skovenes lysåbne karakter og overhovedet skabe den variation, som sikrer artsrigdommen.

Dette understøttes af Rita Buttenschøns forskning, der tydeligt viser, at det er på overdrev, skovbryn mv. at afgræsning vil virke fremmende på artsrigdommen - og altså ikke skovgræsning.

Da der er ikke evidens for effekten af rewilding eller helårsgræsning i skovene (jf. rapporten DCE 425 "Biodiversitetseffekter af rewilding" s. 91-93) - er Fri Natur er generelt imod rewilding som naturforvaltningsprincip i Danmark.

Naturnær skovdrift og fokuseret naturpleje har givet en udvikling i artsrigdommen, og hvor etablering af eksempelvis vandhuller netop har givet det løft for naturen, som nu søges afløst med rewilding, som eneste redskab. Udviklingen for flagermus, er et godt eksempel på truede arter, der nu trives nye steder, hvor der har været konventionelle naturpleje tiltag og

genskabelse af eksempelvis mindre vådområder.

Den oprindelige rewilding-ideologi knytter sig til store sammenhængende naturområder. Yellowstone Nationalpark i USA, som ofte er fremhævet i rewilding-sammenhænge er på 899.100 ha - og området er ikke hegned ind. Det er kun i den danske rewildingmodel, at hegn og store tamdyr forekommer at være et mål i sig selv. I Danmark opereres der tillige med områder på under 1000 ha - og endda helt ned til 33 ha. Alene forskellen i områdernes størrelse burde give anledning til undren over om "one size fits all".

Fri Natur ser desuden med alvor på, at den nye fastlagte strategi medfører en risiko for, at arbejdspladser helt forsvinder sammen med forkastelsen af dansk produceret, bæredygtigt træ i statsskovene. Med disse arbejdspladser forsvinder også oparbejdet specialviden om de pågældende naturområder.

Fri Natur fastholder, at naturpleje og herunder afgræsning med husdyr hører til i det åbne landskab på særligt udvalgte arealer, eksempelvis ådale og diverse overdrev. I skovene derimod, bør man overlade afgræsning til det naturligt forekommende, frie vildt, som hjorte og krondyr - uden anvendelse af hegn.

Bilag IV arter

De udpegede arealer til urørt skov er overvejende Natura 2000-områder og hermed også habitat- og fuglebeskyttelsesområder. Det må derfor umiddelbart formodes, at der er mange bevaringsværdige naturtyper og ikke mindst arter, der alle er strengt beskyttet under Habitatdirektivet og Fuglebeskyttelsesdirektivet - samt danske fredninger.

Der mangler i materialet en opgørelse over de tilstedeværende bilag IV arter for de enkelte områder. Artsbilaget, der medfølger, opgiver den samlede liste af mulige bilag IV arter - og ikke specifikt, hvilke arter, der er rent faktisk tale om. Det forekommer dermed, at der ikke findes en arts-baseline for de udpegede områder.

Den planlagte lysningshugst, veteraniseringer og opsætning af hegn lignende kan have negativ indvirkning på nogle af bilag IV arternes yngle og rasteplasser.

Planen angiver udvidelse af græsning ved Klevads Mose, hvilket skal øge arealet med kalkoverdrev. Derudover, at naturtypen ege-blandskov sikres, og at det medfører større variation, i skoven. At der sikres våde naturtyper som elle- og askeskov samt skovbevokset tørvemose, hvilket angiveligt skal medføre fremgang for arter på udpegningsgrundlaget i Natura 2000-området samt giver mere beskyttelse og mindre forstyrrelse. Dette igen uden

en klar beskrivelse af, hvordan det sikrer bilag IV arterne bedre og hvilke bilag IV arter dette påvirker gunstigt og hvilke, der påvirkes ugunstigt.

Man angiver på baggrund af man har kendskab til området - paradoksalt nok uden en bilag IV artsliste - at det ikke skønnes nødvendigt at foretage en miljøvurdering. Jævnfør Habitatdirektivets § 6 stk. 3., skal der dog foretages en miljøvurdering ved tilstedeværelse af bilag IV arter.

Ændringer i skovens sammensætning både kan og vil eksempelvis påvirke flagermusene i området. Det sammen gør sig gældende for eksempelvis hasselmus, stor vandsalamander og markfirben, der alle er ret følsomme i deres yngleperiode og overfor ændringer i deres rasteområder. Eksempelvis har det taget flere år for hasselmusen at benytte den skabte korridor over en motorvej på Fyn efter, at der blev foretaget ændringer i det oprindelige habitat. Ligeledes vil fældning af træ give forstyrrelser i fuglelivet, og der er i områderne en del fugle arter, der er beskyttet af fuglebeskyttelsesdirektivet, hvilket igen peger i retning af at kendskabet ikke er grundigt nok, hvorfor en miljøvurdering må foretages iht. EUs Habitatdirektiv samt fuglebeskyttelsesdirektivet.

Uden et tilstrækkeligt oplyst grundlag kan planerne konkret være direkte skadelige for truede arter. Der er foretaget screeninger og konsekvensvurderinger, men ikke en decideret miljøvurdering, som foreskrevet i Habitatdirektivet. Man skal være opmærksom på at der kan være divergens i de forskellige databaser, der benyttes til at screene ud fra. Inden forvaltningsplanerne godkendes bør der derfor foretages en decideret miljøvurdering iht. lovgivningen på området.

Ifølge § 9 i habitatbekendtgørelsen skal der foreligge tungtvejende grunde og omfattende vurderinger inden der kan foretages ændringer i et område. Der anføres ikke, hvorfor man finder, at de kommende tiltag er nødvendige for området - der henvises blot til en angivelig krise. Forudsætningen for afvigelse i beskyttelsen af Natura 2000-områder er, at der skal være afsøgt alternative løsninger, og at disse skal være vurderet efter artikel 6. stk. 4. Dette peger igen i retning af, at en miljøvurdering er påkrævet - at en konsekvensvurdering og en screening ikke er tilfredsstillende dokumentation for at påvirkningen af et Natura 2000-område.

Fortidsminder

Diger er i dag beskyttede, og det samme gør sig gældende for både synlige og endnu ikke afdækkede fortidsminder.

I Farum Skovene findes der over 30 fredede fortidsminder primært i form af gravhøje.

Skovene er afgrænset med beskyttede sten- eller jorddiger.

Det gøres gældende, at forvaltningsplanen overholder gældende lovgivning for fortidsminder og diger, og at den sikrer beskyttelse og pleje af disse. Det anføres, at der fortsat må fældes og fjernes træer for at passe på gravhøjene, og at det vil blive vurderet om der i naturgenopretningsperioden skal ske en mere intensiv pleje af fortidsminderne, med henblik på at få fjernet større træer inden naturgenopretningsperiodens udløb. Igen angives det ikke specifikt, hvordan man vil sikre, at eksempelvis nedenstående bliver overholdt, eller hvordan man vil sikre en skånsom pleje mellem det ene årlige lovpligtige tilsyn med disse fortidsminder.

2-meters zonen omkring diverse kulturarvsminder jævnfør Museumsloven omtales på intet tidspunkt - eller om denne zone vil blive medtaget i tilsyn og beskyttelse. 100-meters zonen jævnfør Naturbeskyttelsesloven § 18 (Fortidsmindebekyttelseslinjen) bør iagttages og det ses ikke tilfældet i de udpegede urørte skove.

Det skal påpeges, at ved de omfattende fældninger indenfor de udpegede områder vil skoven blive labil ved stormfald. Dette kan yderligere være en fare for ødelæggelse af kulturarvsminderne både i forhold til 2-meters zonen og 100-meters zonen. Labiliteten bør ses i sammenhæng med de massive fældninger, der vil pågå i forbindelse med, at områderne udpeges til urørt skov.

Behov for undersøgelse

Fri Natur ønsker en tilgang, hvor konsekvenserne af naturplejen undersøges - ikke blot screenes, og hvor der opstilles forskellige alternativer. Afgræsning med kvæg bag hegn på tværs af samtlige danske naturtyper er næppe en rigtig løsning for al fremtidig naturpleje i Danmark.

Flere forskere peger netop på mulige alternativer for naturpleje, som ikke involverer rewilding og skovgræsning.

Fri Natur ønsker, at disse alternativer bliver taget i anvendelse i stedet for et helårs skovgræsningsregime. Det virker fagligt uholdbart, at en "one fits all" model kan anvendes uanset om naturplejen foregår på en klippeø, i klitheden, på heden, i mose, på overdrev eller i skoven, det være sig løvskov såvel som nåleskov, og at urørt skov, nu er eneste mulige driftsform i meget store dele af vores fælles statsskov.

Argumenter om tilgroning, mangel på lysåbne arealer og naturlig hydrologi - og uønskede "invasive" arter angives af ledende rådgivere, som trusler mod vores natur. Dette stemmer ikke overens med gamle billeder fra Landsat-databasen - og er en særdeles selektiv måde at forholde sig til data.

Fri Natur betvivler udsagn om, at artsrigdommen i vores skove ikke kan opretholdes, hvis ikke der afgræsses, fældes og veteraniseres i stor stil.

Urørt skov forbliver bliver næppe urørt med fældningsprocenter på op til 90% af visse arter, der nu kaldes invasive. Der er et voldsomt indgreb i naturen, hvor den eksisterende artsrigdom forsvinder. Dette er ikke er naturbevarende, men snarere naturforændrende.

Fri Natur ønsker, at man i henhold til Habitatdirektivet målrettet laver planer, der er tilpasset det enkelte område og skånsomt udføres efter alle gældende love, fredninger og direktiver.

Derfor mener Fri Natur, at der er tale om et eksperiment med vor natur og klima, hvilket er stærkt bekymrende set i forhold til, at man har udpeget de naturarealer, der allerede har stor artsrigdom og hvor skoven trives. Dertil kommer at skovene benyttes af mange forskellige brugere, der nu bliver frataget retten til en rekreativ gå-, løbe-, cykel- eller ridetur i en dynamisk og naturnær skov. Dermed risikerer man med gennemførsel af planerne at skade den bedste og mest artsrige natur/skov vi har i Danmark. Fri Natur foreslår derfor at forkaste rewilding/afgræsning og indhegning, som naturplejemetoden, der skal satses på fremadrettet i dansk naturpleje, da Danmark simpelthen er for lille til denne tilgang - også i urørt skov.

Fri Natur anser det for muligt og vigtigere at naturpleje kan foretages på forskellig vis – via private såvel som offentlige initiativer, og må påpege, at der allerede i dag udføres naturpleje, som øger både artsrigdommen og varetager bilag IV arternes bevaring på forskellig vis. Nationalpark Thy og RigKildelife naturpleje er glimrende eksempler på at naturpleje uden store omkostninger for dyr, skov eller mennesker kan lade sig gøre. Her tænkes på opkøb af lavbundsjord, hvor der allerede nu kan påvises bedring i artsrigdommen og afgræsning af overdrev mv., når disse naturplejes efter andre principper end rewilding og urørt skov, og afgræsning sker i samspil med naturen med et forsvarligt græsningstryk.

Det angives blot i planen, at der er fredninger af Farumskovene: Rygethøj med omgivelser (reg.nr. 07942.00), fredningen omfatter en mindre del af Farumskovene, Værløse skov og sønære arealer (reg.nr. 01326.00), Sortemosen (reg.nr. 02185.00) og

Mølleådal (reg.nr. 01004.00). Det anføres at disse fredede områder fortsat vil blive forvaltet efter fredningsbestemmelserne, men ikke, hvordan disse fredninger sikres mod den ændrede form for naturpleje.

Øget brandfare i urørt skov

I dag tales der om højintensive naturbrande, som afbrænder skove på en måde som fortidens naturbrande ikke gjorde, dette grundet mere tørke i træernes vækstperioder. Dog er det ikke kun tørkeramte skove, der er i højrisiko, også urørt skov må siges at udgøre en brandfælde.

En skovbrand kan let blive en katastrofe, som det ofte ses fra udlandet. I projektforslagene er der ikke udlagt brandbælter - så det er uklart hvorledes man vil sikre at tilstødende skove, natur- eller boligområdet mod at brande kan brede sig. Derudover må mængden af ønsket dødt ved give anledning til bekymring ved en spontan skovbrand, hvor dødt og tørt ved hurtigt kan give ilden et godt arnested, intensivere naturbranden, og dermed gøre slukningsarbejdet sværere.

Til trods for at visse biologer brændende ønsker sig disse ekstreme, såkaldte naturlige dynamikker, kan det blive forbundet med store omkostninger for naturen og samfundet, hvis brande får lov til at udvikle sig.

Når man nu ved, at skov er med til at nedsætte temperaturen lokalt, samt opsamler CO₂, og dermed i den grad beskytter og fremmer artsrigdommen, så er det da besynderligt, at satse på urørt skov, som frigiver CO₂, og tilmed er kan blive store brandbomber.

Fortidsminder

Diger er i dag beskyttede, og det samme gør sig gældende for både synlige og endnu ikke afdækkede fortidsminder.

2-meters zonen omkring diverse kulturarvsminder jævnfør Museumsloven omtales på intet tidspunkt - eller om denne zone vil blive medtaget i tilsyn og beskyttelse.

100-meters zonen jævnfør Naturbeskyttelsesloven § 18 (Fortidsmindebeskyttelseslinjen) bør iagttages og det ses ikke tilfældet i de udpegede urørte skove.

Det skal påpeges, at ved de omfattende fældninger indenfor de udpegede områder vil skoven blive labil ved stormfald. Dette kan yderligere være en fare for ødelæggelse af kulturarvsminderne både i forhold til 2-meters zonen og 100-meters zonen. Labiliteten bør

ses i sammenhæng med de massive fældninger, der vil pågå i forbindelse med, at områderne udpeges til urørt skov.

Det må endelig påpeges, at det ikke er beskrevet, hvorledes synlige, som skjulte fortidsminder plejes behørigt inden eksperimentet urørt skov påbegyndes.

Der eksisterer flere studier, der påviser at netop afgræsning med mellemstore/store dyr kan give uoprettelige skader på vores fortidsminder. Der er tale om udsætning af store dyr som kvæg og heste, som skal afgræsse ikke-hegnede fortidsminder. Afgræsning af diger (sten- og jord-) og langdysse eksempelvis og uden hensyn til eventuelle natur- og kulturarv så som særligt særegne træer og andre særlige forhold i flora/fauna/funga.

Dyrenes adfærd kan ses som værende mulig skadende på fortidsminder bl.a. diger, men uden, at disse studier/fakta giver anledning til bekymring. En adfærd, der burde give bekymring for bevarelsen af fortidsminde, hvilket findes foruroligende at fortidsminderne ikke ses beskyttet i udpegningen af urørte skove til afgræsning.

Menneskets plads i naturen

Fri Natur har tidligere fremsendt et bekymringsbrev til Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen vedrørende farlige "næved" hændelser med store udsatte tamdyr. Der er efterfølgende skrevet artikler i flere dagblade og fagtidsskrifter om hændelser med de udsatte tamdyr i naturplejen, hvorfor man kan konkludere at udsættelse af store dyr i en stor procentdel af danskernes tilgængelige offentlige rekreative områder, vil virke stærkt adgangsbegrænsede. Skoven har gennem tiderne været et tilflugtssted og mål for rekreative aktiviteter for mange borgerne, og med urørt skov vil der blive adgangsbegrænsning med mere hegn og flere udsatte tunge dyr i langt den overvejende del af de kommende urørte skove.

Gennemsnitligt tager befolkningen på tur i skoven cirka 10 gange om året, og cirka 88 % af den voksne danske befolkning er i skoven mindst en gang om året. Dertil kommer et skønsmæssigt lige så stort antal besøg af børn i naturen samt et ukendt antal udenlandske turister. De fleste tager ud i naturen med det formål at opleve naturen, og mere end 80 % af befolkningen mener, at naturoplevelser er vigtige for livskvaliteten. Mere end hver anden tager i naturen for at reducere stress og koble af fra arbejdslivet. Naturen er samtidigt blevet en vigtig motivationsfaktor i kombination med motion. En femtedel angiver i 2013 motion som vigtigste formål med deres seneste besøg i naturen. Besøg i naturen sker altså primært med henblik på naturoplevelser, motion, at lade mentalt op og afstressning.

Corona-nedlukningen viste med al tydelighed behovet for netop at kunne bevæge sig uhindret rundt i naturen. Som minimum burde der udarbejdes nye og tidssvarende undersøgelser efter den store stigning under Corona-perioden, så vi får det retvisende billede af, hvor mange brugere der rent faktisk vil blive påvirket af planerne for urørt skov.

De ca. 29.000 ha, som ifølge forslaget bliver udlagt til urørt skov, omfatter nogle af de mest besøgte skove på Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsens arealer. Omkring to tredjedele af alle skovbesøg i Danmark foregår i de statslige skove, så planerne vil medføre en enorm negativ påvirkning af friluftslivet - og der vil i fremtiden møde skovgæsterne et andet skovbillede og begrænsede fysiske udfoldelsesmuligheder end hidtil.

Opsætning af låger, færiste og ydre strømførende hegn, samt yderligere vildthege er i sig selv en stor begrænsning af uhindret adgang til natur og skove, og det giver dermed hindringer i udfoldelse af rigtig mange fritidsaktiviteter. Desuden kan kvæg og heste finde på at tage ophold ved en låge, hvorfor forsøg på adgang kan skabe direkte farlige situationer. Samtidigt vil tilstedeværelsen af de store tunge dyr kunne virke stærkt angstprægende på en del mennesker og deres adgang til vores fælles natur og skove vil derfor begrænses af hegn med disse dyr samtidigt med at de urørte skove yderligere vil begrænse den almindelige borgers udfoldelsesmuligheder.

Der ses ikke i udkastet at være en decideret opgørelse over, hvorledes skovene benyttes rekreativt eller hvilke fritidsaktiviteter, der udføres i området, om der fx rides, cykles, køres med slædehunde, løbes, vandres, afholdes idrætsstævner eller spilles rollespil. Denne manglende opgørelse finder Fri Natur stærkt kritisabel - og et bevis på at forudsætningerne for forandringerne også på dette punkt ikke er tilstrækkeligt belyst.

At ministeriet ikke ønsker at undersøge den nuværende brug af området og konsekvenserne for den fremtidige benyttelse synes ganske uforståeligt set i lyset af vigtigheden af folkesundheden. Derudover at være i direkte strid med lovgivningen på området.

Det er Fri Naturs klare opfattelse at opsættelse af hegn og udsætning af store tunge dyr i høj grad vil påvirke borgerens lovpligtige adgang til skovene.

I de overordnede retningslinjer for forvaltning af urørt skov – i statens skove anføres følgende:

Naturbeskyttelsesloven sidestiller friluftsliv med naturbeskyttelse, f.eks. artsrigdom/biodiversitet.

Borgerne har derfor (jvf. Naturbeskyttelsesloven (LBK nr 1986 af 27/10/2021) ret til i statens skove bl.a. at færdes til fods overalt og døgnet rundt, at cykle på veje og stier, hvor man kan cykle med en almindelig cykel og i al væsentlighed ride overalt med heste på stier/veje, i skovbunden m.v.

Hvordan vil Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen sikre og garantere friluftsbugeterne, at ovenstående frie adgang overalt fortsat er muligt i urørt skov?

I LBK nr 1986 er det desuden anført:

§ 23. Skove er åbne for færdsel til fods og på cykel, samt for ophold, hvis der er lovlig adgang dertil.

Stk. 2. Offentlighedens adgang må ikke forhindres eller vanskeliggøres. Der må ikke opsættes usædvanlige hegn omkring skove.

Fri Natur mener, at offentlighedens adgang forhindres eller vanskeliggøres af enhver form for hegn - og at de foreslåede hegning er usædvanlige.

Det anføres under afsnittet om Naturbeskyttelsesloven, at det er tilstrækkeligt med "formidling om skovens ændrede status - Hermed sikres Naturbeskyttelseslovens formål" – Det kan næppe være nok til at sikre lovens formål vedrørende friluftsliv, blot at oplyse om, at skoven nu er udpeget til urørt skov!

Fri Natur anbefaler at græsningen i skove fortsat overlades til det eksisterende vildt, som kronhjorte, dådyr og rådyr, og at den naturnære skovdrift genoptages.

Afslutnings kan Fri Natur konkludere, at der bliver alt for mange uhensigtsmæssige konsekvenser ved planerne for urørte skove. På den baggrund anbefaler Fri Natur, at man skrinlægger planerne.

Fri Natur ønsker at deltage i en ny proces om fremtiden for Danmarks natur, som sikrer større sammenhængende naturområder, som rummer et gennemgående hensyn til klima, bæredygtige arbejdspladser, fortidsminder, konkrete planer for truede planter, dyr og menneskets fortsatte plads i naturen.

Debatgruppe <https://www.fb.com/groups/frinaturdk>

Facebook <https://www.fb.com/frinatur>

Hjemmeside: <https://frinaturdanmark.dk>

Fra: [Peter Reinholdt](#)
Til: [NST - Høring af urørt skov](#)
Cc: [bestyrelsen](#); [Kai Beck-Andersen](#); [Ole Christiansen](#); [Nina Hoffmann](#)
Emne: Høringsvar fra Farum Orienteringsklub vedrørende forvaltningsplaner for urørt skov
Dato: 29. august 2022 18:52:06
Vedhæftede filer: [Høring_Forvaltningsplaner_2022.08.pdf](#)

Vi værdsætter initiativer til sikring af biodiversiteten ved indførelsen af urørt skov. Der er primært kun én type af tiltag, som kan sætte nogle kritiske begrænsninger på udøvelsen af vores sport, nemlig store indhegninger. Mindre indhegninger til beskyttelse af nyplantninger er vi vant til at håndtere som terrængenstande vi bevæger os uden om, ligesom vi også gør det med naturzonerne.

Vi har som klub ansvar for korttegning i flere skove. Af disse er det primært Farum Lillevang-Terkelskov-Nyvang, hvor der er planlagt hegning i større omfang. Vi tillader os derfor hermed at fremkomme med ønsker til udformningen af disse. Vi har vedhæftet et orienteringsløbskort, hvor Naturstyrelsens forslag til hegning er indtegnet med lodret sort skravering (skraveringen af det store areal markeret med "7" skyldes dog, at det er privat område, som vi har markeret på vores kort som forbudt område).

1. I Terkelskoven er det rødskraverede areal markeret med "1" på vedhæftede kort et interessant orienteringsløbsterræn, hvorfor vi foreslår, at det rykkes mod sydøst til arealet markeret med "2"
2. Arealet markeret med "3" er det bedste orienteringsløbsområde i Nyvang, hvorfor vi meget gerne ser det indskrænket.
3. Arealet markeret med "4" synes ret småt, således at det må antages at være vanskeligt at udnytte for husdyrhold, hvilket skal ses i sammenhæng med, at det bidrager væsentligt til at danne barriere mellem Terkelskov og Nyvang.
4. Arealerne markeret med "5" og "6" er nuværende naturzoner. En indskrænkning af "6" ville give en kærkommen udvidelse af det område vi kan løbe i, efter indhegningerne er udført; men der er naturligvis fortsat hensyn til vildtet som må tages.

Vi antager at indhegningerne er enkelt- eller **dobbeltrådede** elektriske hegn til kvæg eller får. Vi vil foreslå at disse forsynes med stiger eller låger udvalgte steder, således at det bliver muligt for orienteringsløbere at passere ind og ud af indhegningerne.

Med venlig hilsen

Peter Reinholdt
Formand Farum Orienteringsklub

Farum Lillevang

Terkelsskov - Nyvang

1:10.000 2022
Ækvidistance: 2,5 m

FARUM OK

Orienteringskort udgivet af Farum Orienteringsklub under Dansk Orienterings Forbund. Fremstillet ved anvendelse af IOF's kortnorm ISOM 2017. © COPYRIGHT. Rekognosceret og rentegnet i OCAD 11 af Jens Korsholm. Skovtilladelser via det centrale bookingsystem: <http://booking.naturstyrelsen.dk/Home/Kort> Særsigt tilladelse skal søges til den privatejede grusgrav (Drive-In Bio).

Specialsignatur
x Rodknold > 2x2 m

Kontrolfelter til brug ved svigt af SportIdent

1	2	3
---	---	---

FOK-01-Ø
Jan 2022

KORTSALG
Løssalg: Kai Beck-Andersen, kaibeckandersen@gmail.com
Lån af kortfil: Ole Christiansen, ovc@danwaste.dk

MAPMAGIC

Høringssvar vedrørende urørt skov fra foreningen Fri Natur vedrørende forvaltningsplanen for Hareskovene.

Præsentation:

Fri Natur er en landsdækkende forening med over 800 medlemmer

Fri Natur har følgende formål:

- Fri Natur arbejder for fri, varieret og tilgængelig natur.
- Fri Natur arbejder for større og sammenhængende naturområder i Danmark.
- Fri Natur betragter ikke hegnede arealer som vild natur.
- Fri Natur arbejder for levevilkårene og den frie bevægelighed for det naturligt forekommende vildt.
- Fri Natur tager afstand fra storskala natureksperimenter, herunder indhegnede urørte skove, der fjerner habitater og begrænser friluftslivets reelle adgang.
- Fri Natur arbejder for, at ændringer eller etablering af natur, er baseret på bredt funderede videnskabelige retningslinjer, hensyn til klima, praktiske erfaringer og lokal forankring.

Fri Natur vil gerne udtrykke sin holdning og ikke mindst bekymring for den kommende forvaltningsplan for urørt skov i Hareskovene.

Natura 2000-områderne bør få en særlig opmærksomhed og bør forvaltes iht. EUs Habitatdirektiv. Fri Natur finder ikke, at udkastet til forvaltningsplanerne tager tilstrækkeligt hensyn hertil.

Det fremføres, at planen vil påvirke et Natura 2000-område, hvorfor en screening og konsekvensvurdering ikke er tilstrækkeligt grundlag for en forvaltningsplan. Der skal iht. Miljøvurderingsloven foretages en decideret miljøvurdering - se også EUs Habitatdirektiv art. 6 stk. 3, da der er tale om, at der forefindes bilag IV arter i skoven.

Screeningen angiver ikke en eneste væsentlig påvirkning af miljøet og området, hvilket Fri Natur stiller sig særdeles undrende overfor. Det giver sig selv, at veteraniseringer, ophør af udtag af træ til byggeri, fældninger af skov og skabelse af lysåbne arealer medfører et klimatab og mindre ophobning af CO₂.

I en tid, hvor der er stort internationalt fokus på at bevare og genplante skov, går Danmark nu enegang skjuler klimaproblematikken ved at kalde skovfældninger for naturgenopretning. Her og nu-fældning af 50- 90% af nåletræerne for at skabe "urørt" skov vil få dramatisk effekt

på Danmarks klimaaftryk - dertil kommer at veteranisering og hurtigere henfald for op mod 25% af løvtræerne ligeledes vil få CO₂-optaget til at dale. Det vil påbegynde en markant udledning af CO₂ for de i alt 75.000 hektar, som ønskes omdannet til "urørt" skov. Det skønnes, at metoderne og planerne for urørt skov vil medføre en udledning på 2 millioner ton CO₂ om året !

Princeton University i USA har påpeget, at den billigste og mest nærliggende måde at løse klimaproblemerne på, er ved anlæg af ny og mere skov. Dette virker ikke foreneligt med danske planer om fældning af træer, lysåbninger og veteranisering i naturnationalparker og urørt skov - og det forekommer ligefrem at man spiller hasard med vores allesammens skov og miljø.

Generel baggrund for udlægning af urørt skov

Miljøminister Lea Wermelin har ved flere lejligheder fremført, at den danske natur er i frit fald og dermed befinder sig i en krise, hvor omdrejningspunktet i denne biodiversitetskrise er artstabet. Med udgangspunkt i denne situationsbeskrivelse foreslås udlæg af naturnationalparker og urørt skov i statens skove, da man anser disse planer som velvalgte til at standse artstabet og dermed sikre de truede og sårbare arter i den danske natur. Det mangler dog videnskabelig evidens for de metoder, som medfører af planerne for naturnationalparker og urørt skov.

Det åbne lands ændrede arealanvendelse.

Der er ikke oprindelig natur tilbage i Danmark. Allerede i vikingetiden - og ikke mindst i middelalderen ændredes udnyttelsen af arealerne sig drastisk. Den menneskelige påvirkning har således været massiv i de sidste 1000 år og har omfattet stort set, hver eneste krog af landskabet. Påvirkningen har været styret af de behov og de redskaber, man har haft til rådighed. Sidst i 1700-tallet var skovene således næsten udryddet og nede på under 4 % - og siden da er skovene heldigvis blevet genskabt.

Danmark var inden mennesket begyndte at dyrke landbrug overvejende dækket af skov. Pollenanalyserne fra Mols foretaget af Bent Vad Odgaard, som ses herunder, viser at landskabet helt frem til bronzealderen overvejende var dækket af træer. Træpollen var dominerende og græs udgjorde under 10% af den samlede pollenmængde. Odgaard har fremhævet, at den græsning, som har karakteriseret det danske landskabs udvikling, er sket i forbindelse med den landbrugsmæssige drift - og at den ikke var naturligt forekommende.

Som et resultat af landbrugets omfattende rationalisering og mekanisering de sidste 50-100 år er der sket en markant ændret arealanvendelse. Det har medført en ændring af landskabet, hvor man – for at nyttiggøre sig maskinernes muligheder – har skabt store dyrkningsflader og dermed fjernet træer, buske, vådområder etc., som muliggør en stærkt specialiseret – og kontrolleret produktion. Dyreholdet er samlet i store industrialiserede bygninger, hvor alt er under kontrol. Den store variation i såvel landskab som dyrkningsmetoder, der tidligere gav et utal af habitater for mange arter er dermed forsvundet.

Landbrugets udvikling skal ses i modsætning til ændringerne inden for skovbruget, hvor man nok har haft en mekanisering, men bibeholdt en uændret dyrkningsmetodik. Der har desuden været en udvikling mod mindre bevoksninger for at tilpasse sig de stærkt varierende dyrkningsforhold; man taler sågar om, at tidligere tiders skovbrug har udviklet sig til et "frimærkeskovbrug". Tendensen i skovdyrkningen er således - modsat landbrugets – gået mod større variation, hvilket hænger sammen med skovbrugets lave afkastningsevne, som ikke kan motivere store ændringer og investeringer i dyrkningsgrundlaget. I denne udvikling har det dog være træproduktionen, som har været i centrum og behovet for gamle træer, og dødt ved er først sent blevet indarbejdet i skovdriften, men er nu i dag en integreret del af skovdyrkning i den naturnære skovdrift.

I lyset af at land- og skovbrug er gået i hver sin retning de sidste 200 år, har det medført, at et stort antal arter, som egentlig er hjemmehørende i det lysåbne stærkt varierede landskab, har søgt til skovene og her i særdeleshed til overgangszonerne- dvs. - skovbrynne, mellem land- og skov. Denne udvikling er selvsagt ikke optimal.

Af De økonomiske Råds rapport i 2012 fremgår det imidlertid, at man mht. hvorledes situationen skal håndteres ikke har specifik viden om, hvad der vil fremme situationen for de enkelte arter.

Selvom ingen arter således kræver urørt skov, fremsættes i rapporten alligevel forslag om, at 37-47.000 ha skov skal udlægges til urørt skov til biodiversitetsformål.

Det fremgår eksplicit, at man ikke ved, hvordan og hvorvidt urørt skov virker som instrument til at fremme situationen for de truede arter, men blot, at man tror det. Urørt skov er imidlertid ikke dét, som betegnelsen urørt ellers måtte angive. I urørte skov skal nåletræsbevoksninger fjernes, og de tilbageværende løvskovs bevoksninger kan tyndes og gøres lysåbne. Urørt skov er således ikke urørt som sådan, den er urørt i forstlig kommerciel henseende. Urørt skov bliver dermed langt hen ad vejen ikke naturbevarelse, men natur skabelse - eller ligefrem designernatur underlagt rewildingideologien, med hegn og husdyr, veteraniserede træer, dødt ved og fældninger af uønskede træsorter, der nu kaldes invasive til trods for, at de er importeret og plantet af helt specifikke årsager.

Når man anbefaler udlægningen af urørt skov, sker det med henvisning til, at der findes mange truede arter i skovene – ikke mindst de fra det åbne land fordrevne arter. Da skov er billigere end agerjord, anser man det økonomisk mere effektivt at udlægge skov, som derefter gøres lysåben. Det er ikke skoven, som skov betragtet, der er interessant. Desuden ønsker mere dødt ved i den egentlige skov, hvilket man anser fremmes ved at udlægge urørt skov, selvom det selvsagt også kan ske i dyrket skov og at der er sket en markant stigning af dødt ved i offentlige skove de sidste 10 år.

Skovrapporten 2016

Ved hjælp af samme analysemetode som i Vismandsrapporten fra 2012, men ved at ændre på forudsætningerne, når man nu frem til, at der bør udlægges 75.000 ha skov til urørt skov. Det konkrete forslag er, at der udlægges ca. 29.000 ha statsskov, resten og 46.000 ha skov beliggende i private skove, da det er her, de truede arter findes. Rapporten har som præmis, at urørt skov er velegnet til at sikre de truede arters eksistens, hvorfor rapportens konklusioner ikke overraskende læner sig op ad rapportens præmis. Analysen bygger på en kvadrat inddeling af Danmark på 10 km x 10 km. Der foretages ikke nogen følsomhedsanalyse på denne antagelse. Havde man således ændret antagelsen til 5 km x 5 km, var man måske kommet frem til blot 25.000 ha?

Buchwalds erhvervs Ph.D -afhandling i 2018.

På grundlag af den eksisterende artsrigdom i statsskoven konkluderer Buchwald, at man ikke behøver mere urørt skov i Danmark end der allerede var udlagt i 2018. Buchwald påpeger samtidig, at artsrigdommen vil blive truet i den urørte skov medmindre man løbende foretager de nødvendige pleje-indgreb for at skabe lysåbne arealer. Buchwald fremhæver endvidere, at problemer med artsrigdommen i højere grad knytter sig til det åbne land - end til skovene.

Rødlisten 2019 og det øvrige beslutningsgrundlag

Den af Miljøministeren omtalte biodiversitetskriser knytter sig til de såkaldte "rødlister", hvoraf det bl.a. fremgår, hvilke arter, der bedømmes til at være truede. Man har her identificeret forskellige trusselskategorier: Kritisk truet (CR), truet (EN) og sårbar (VU). Ved at sammenligne opgørelser udført på forskellige tidspunkter, får man en opfattelse af, hvordan trusselsituationen har udviklet sig.

Ved opgørelsen i 2019, hvor man kunne sammenligne med en opgørelse fra 2010 kunne man konstatere, at antallet af truede arter var faldet fra 18,7% til 17,3%. Hvis ikke det giver anledning til forsigtig optimisme, kan man i det mindste læse det som, at situationen er status quo.

Imidlertid kan der jo være sket en forskydning mellem trusselskategorierne. Derfor udarbejder man et såkaldt rødlisteindeks til at beskrive forskydningen mellem trusselskategorierne. Det viser sig her, at rødlisteindekset er blevet større i perioden – dvs. at artsrigdommen er blevet forbedret. Der står dog på rødlistens hjemmeside, at rødlisteindekset er faldet. Ved nærmere gennemgang viser det sig at faldet er opnået ved at et stort antal arter der var i fremgang er taget ud af sammenligningen. En sammenligning mellem to umage populationer bør derfor kun ske med et tydeligt angivet forbehold.

Rødlisten med i alt 5231 arter (2019-tal) anvendes som eneste vandtætte bevis for "biodiversitetskrisen" i Danmark. Det efterlader et dårligt indtryk af, at man slet ikke forholder sig til de 1805 arter, der netop har skiftet status. Det er klart misvisende, og den slags statistiske undersøgelser skal kunne indfange variation før og efter, hvor udvikling både til det bedre, og til det værre bliver klarlagt. Arterne burde ikke blot udelades uden yderligere granskning.

Konklusionen på basis af rødlisteopgørelsen er således, at man ikke kan dokumentere, at man har en biodiversitetskriser i Danmark. Det udelukker naturligvis ikke, at man alligevel har det, men det er selvsagt problematisk, at man som sådan ikke kan dokumentere det.

Derudover så danner DCE/DMU rapporter generelt grundlag for en stor del af de beslutninger, der for tiden træffes om forvaltningen af den del af dansk skov, der udlægges til

urørt skov med den hugst og veteranisering det medfører. Det er rapporter, der er udgivet i 2005 og 2012.

En tysk undersøgelse 2016

Der er i Danmark ikke foretaget sammenlignelige forsøg og analyser, hvor man kan måle effekten af forskellige måder at behandle skoven på - varierende fra traditionel skovdrift til egentlig urørt skov.

Imidlertid foreligger der resultater fra en tysk undersøgelse af spørgsmålet. Den viser meget klart, at artsrigdommen er større i produktionsskove end i urørte skove. Resultatet beror på, at skovdriften skaber flere variationer og dermed flere habitater, som er forudsætningen for en høj artsrigdom. De urørte forsøgsparceller har dog kun været urørte i 70 år og skal formentlig ligge i nogle hundrede år længere, før man får et fuldt billede af, hvad udlægningen af tidligere produktionsskov til urørt skov medfører.

Man kan i den sammenhæng ikke sammenligne dem med skove, der altid har ligget urørte og kan ikke tage for givet, at tidligere produktionsskove, der lægges urørt får den samme artsrigdom som i oprindelige naturskove.

Biodiversitetspakken

Med den vedtagne biodiversitetspakke er der, som det fremgår af ovenstående, ikke blevet vurderet, om det overhovedet er nødvendigt at gennemføre pakkens tiltag, for at nå det ønskede mål set ud fra et biodiversitets perspektiv. Erfaringerne peger på, at man kunne have opnået den ønskede effekt inden for rammerne af traditionel skovdrift med øgede naturhensyn.

Desuden udlægges der store arealer (53.000 ha statsskov) i strid med de anbefalinger, som eksperterne har angivet. Områder uden væsentlig artsrigdom (f.eks. flere hedeplantager) vil således blevet udlagt for at nå op på 75.000 ha.

Der er desuden ikke blevet foretaget en bæredygtighedsanalyse i forbindelse med pakkens vedtagelse. Pakken er desuden vedtaget uden, at de faglige anbefalinger fra flere forskere er blevet fulgt.

Ikke uvæsentligt er klimaperspektivet blevet ignoreret. Udlægningen vil skønsvist medføre et CO₂-belastning på 2 mio. ton CO₂ per år i en længere periode for så at falde til 1,2 mio. ton

per år, i takt med, at alternative energiformer etableres.

Omkostningerne ved udlægningen er derfor ikke kun de 888 mio. som miljøministeren har fremlagt plus de yderligere 165 mio., der årligt skal afsættes på Finansloven til vedligehold af selvforvaltende og urørt skov. Suppositionseffekten bør indregnes i klimaregnskabet, da udskiftning af byggematerialer som beton og stål med bæredygtigt træ, udgør den helt store CO2 besparelse, og det er især dette klimatiltag, der vil blive påvirket af planerne om at udlægge store dele af den nuværende skovproduktion i Danmark til urørt og lysåben skov.

Et skøn over nutidsværdien af alle direkte tab, offeromkostninger (klima, ophørt træproduktion og ophør af jagtleje indtægter) beløber sig forsigtig sat – til omkring 20 - 25 mia. kr.

Ændret naturplejeparadigme: Rewilding med dyr bag hegn?

Det er Fri Naturs indtryk, at rewilding-ideologen har fremmanet et radikalt paradigmeskift i myndighedernes syn på naturpleje og skovdrift.

I erkendelse af, at det danske biodiversitetsproblem knytter sig til det åbne land, har man introduceret begrebet rewilding med "store græssere" - de tunge klov- og hovdyr. Tanken er, at de efter, at skovene er blevet lagt urørte og de ikke-hjemmehørende arter er blevet fjernet, skal sikre skovenes lysåbne karakter og overhovedet skabe den variation, som sikrer artsrigdommen.

Dette understøttes af Rita Buttenschøns forskning, der tydeligt viser, at det er på overdrev, skovbryn mv. at afgræsning vil virke fremmende på artsrigdommen - og altså ikke skovgræsning.

Da der er ikke evidens for effekten af rewilding eller helårsgræsning i skovene (jf. rapporten DCE 425 "Biodiversitetseffekter af rewilding" s. 91-93) - er Fri Natur er generelt imod rewilding som naturforvaltningsprincip i Danmark.

Naturnær skovdrift og fokuseret naturpleje har givet en udvikling i artsrigdommen, og hvor etablering af eksempelvis vandhuller netop har givet det løft for naturen, som nu søges afløst med rewilding, som eneste redskab. Udviklingen for flagermus, er et godt eksempel på truede arter, der nu trives nye steder, hvor der har været konventionelle naturpleje tiltag og

genskabelse af eksempelvis mindre vådområder.

Den oprindelige rewilding-ideologi knytter sig til store sammenhængende naturområder. Yellowstone Nationalpark i USA, som ofte er fremhævet i rewilding-sammenhænge er på 899.100 ha - og området er ikke heget ind. Det er kun i den danske rewildingmodel, at hegn og store tamdyr forekommer at være et mål i sig selv. I Danmark opereres der tillige med områder på under 1000 ha - og endda helt ned til 33 ha. Alene forskellen i områdernes størrelse burde give anledning til undren over om "one size fits all".

Fri Natur ser desuden med alvor på, at den nye fastlagte strategi medfører en risiko for, at arbejdspladser helt forsvinder sammen med forkastelsen af dansk produceret, bæredygtigt træ i statsskovene. Med disse arbejdspladser forsvinder også oparbejdet specialviden om de pågældende naturområder.

Fri Natur fastholder, at naturpleje og herunder afgræsning med husdyr hører til i det åbne landskab på særligt udvalgte arealer, eksempelvis ådale og diverse overdrev. I skovene derimod, bør man overlade afgræsning til det naturligt forekommende, frie vildt, som hjorte og krondyr - uden anvendelse af hegn.

Bilag IV arter

De udpegede arealer til urørt skov er overvejende Natura 2000-områder og hermed også habitat- og fuglebeskyttelsesområder. Det må derfor umiddelbart formodes, at der er mange bevaringsværdige naturtyper og ikke mindst arter, der alle er strengt beskyttet under Habitatdirektivet og Fuglebeskyttelsesdirektivet - samt danske fredninger.

Der mangler i materialet en opgørelse over de tilstedeværende bilag IV arter for de enkelte områder. Artsbilaget, der medfølger, opgiver den samlede liste af mulige bilag IV arter - og ikke specifikt, hvilke arter, der er rent faktisk tale om. Det forekommer dermed, at der ikke findes en arts-baseline for de udpegede områder.

Den planlagte lysningshugst, veteraniseringer og opsætning af hegn lignende kan have negativ indvirkning på nogle af bilag IV arternes yngle og rasteplasser.

Man angiver på baggrund af man har kendskab til området - paradoksalt nok uden en bilag IV artsliste - at det ikke skønnes nødvendigt at foretage en miljøvurdering. Jævnfør Habitatdirektivets § 6 stk. 3., skal der dog foretages en miljøvurdering ved tilstedeværelse af bilag IV arter.

Ændringer i skovens sammensætning både kan og vil eksempelvis påvirke flagermusene i området. Det sammen gør sig gældende for eksempelvis hasselmus, stor vandsalamander og markfirben, der alle er ret følsomme i deres yngleperiode og overfor ændringer i deres rasteområder. Eksempelvis har det taget flere år for hasselmusen at benytte den skabte korridor over en motorvej på Fyn efter, at der blev foretaget ændringer i det oprindelige habitat. Ligeledes vil fældning af træ give forstyrrelser i fuglelivet, og der er i områderne en del fugle arter, der er beskyttet af fuglebeskyttelsesdirektivet, hvilket igen peger i retning af at kendskabet ikke er grundigt nok, hvorfor en miljøvurdering må foretages iht. EUs Habitatdirektiv samt fuglebeskyttelsesdirektivet.

Der planlægges følgende tiltag: rydning omkring store ege og mere hydrologi, flere døde træer og mindre forstyrrelse til sikring af egeblandskov og bevarelse af mindst 5 store træer pr. ha til henfald, bevarelse af elle- og askeskov samt skovbevokset tørvemose. Dette forventes at give fremgang i de relevante udpegningsarter. Det angives ikke i planen, hvilke arter, der er tale om, eller hvordan netop disse tiltag vil sikre fremgang uden at skade andre arter - Igen en ret ukonkret plan, der ikke klart skitserer ændringerne, hverken positivt eller negativt.

Uden et tilstrækkeligt oplyst grundlag kan planerne konkret være direkte skadelige for truede arter. Der er foretaget screeninger og konsekvensvurderinger, men ikke en decideret miljøvurdering, som foreskrevet i Habitatdirektivet. Man skal være opmærksom på at der kan være divergens i de forskellige databaser, der benyttes til at screene ud fra. Inden forvaltningsplanerne godkendes bør der derfor foretages en decideret miljøvurdering iht. lovgivningen på området.

Ifølge § 9 i habitatbekendtgørelsen skal der foreligge tungtvejende grunde og omfattende vurderinger inden der kan foretages ændringer i et område. Der anføres ikke, hvorfor man finder, at de kommende tiltag er nødvendige for området - der henvises blot til en angivelig krise. Forudsætningen for afvigelse i beskyttelsen af Natura 2000-områder er, at der skal være afsøgt alternative løsninger, og at disse skal være vurderet efter artikel 6. stk. 4. Dette peger igen i retning af, at en miljøvurdering er påkrævet - at en konsekvensvurdering og en screening ikke er tilfredsstillende dokumentation for at påvirkningen af et Natura 2000-område.

Fortidsminder

Diger, gravhøje, hulveje mv. er i dag beskyttede, og det samme gør sig gældende for både

synlige og endnu ikke afdækkede fortidsminder.

Hareskovene indeholder bl.a. 5 beskyttede gravhøje og 1 langdysse samt et ikke nærmere angivet antal hulveje og stendiger. Derudover er der rillesten, stenrøser, barklade samt Parforce jagtveje.

Det fremgår af planen at disse fortidsminder vil blive beskyttet iht. lovgivningen, men ikke hvordan eksempelvis nedenstående vil blive taget med i beskyttelsen.

2-meters zonen omkring diverse kulturarvsminder jævnfør Museumsloven omtales på intet tidspunkt - eller om denne zone vil blive medtaget i tilsyn og beskyttelse. 100-meters zonen jævnfør Naturbeskyttelsesloven § 18 (Fortidsmindebeskyttelseslinjen) bør iagttages og det ses ikke tilfældet i de udpegede urørte skove.

Det skal påpeges, at ved de omfattende fældninger indenfor de udpegede områder vil skoven blive labil ved stormfald. Dette kan yderligere være en fare for ødelæggelse af kulturarvsminderne både i forhold til 2-meters zonen og 100-meters zonen. Labiliteten bør ses i sammenhæng med de massive fældninger, der vil pågå i forbindelse med, at områderne udpeges til urørt skov.

Behov for undersøgelse

Fri Natur ønsker en tilgang, hvor konsekvenserne af naturplejen undersøges - ikke blot screenes, og hvor der opstilles forskellige alternativer. Afgræsning med kvæg bag hegn på tværs af samtlige danske naturtyper er næppe en rigtig løsning for al fremtidige naturpleje i Danmark.

Flere forskere peger netop på mulige alternativer for naturpleje, som ikke involverer rewilding og skovgræsning.

Fri Natur ønsker, at disse alternativer bliver taget i anvendelse i stedet for et helårs skovgræsningsregime. Det virker fagligt uholdbart, at en "one fits all" model kan anvendes uanset om naturplejen foregår på en klippeø, i klitheden, på heden, i mose, på overdrev eller i skoven, det være sig løvskov såvel som nåleskov, og at urørt skov, nu er eneste mulige driftsform i meget store dele af vores fælles statsskov.

Argumenter om tilgroning, mangel på lysåbne arealer og naturlig hydrologi - og uønskede "invasive" arter angives af ledende rådgivere, som trusler mod vores natur. Dette stemmer ikke overens med gamle billeder fra Landsat-databasen - og er en særdeles selektiv måde at forholde sig til data.

Fri Natur betvivler udsagn om, at artsrigdommen i vores skove ikke kan opretholdes, hvis ikke der afgræsses, fældes og veteraniseres i stor stil.

Urørt skov forbliver bliver næppe urørt med fældningsprocenter på op til 90% af visse arter, der nu kaldes invasive. Der er et voldsomt indgreb i naturen, hvor den eksisterende artsrigdom forsvinder. Dette er ikke er naturbevarende, men snarere naturforandrende.

Fri Natur ønsker, at man i henhold til Habitatdirektivet målrettet laver planer, der er tilpasset det enkelte område og skånsomt udføres efter alle gældende love, fredninger og direktiver.

Derfor mener Fri Natur, at der er tale om et eksperiment med vor natur og klima, hvilket er stærkt bekymrende set i forhold til, at man har udpeget de naturarealer, der allerede har stor artsrigdom og hvor skoven trives. Dertil kommer at skovene benyttes af mange forskellige brugere, der nu bliver frataget retten til en rekreativ gå-, løbe-, cykel- eller ridetur i en dynamisk og naturnær skov. Dermed risikerer man med gennemførsel af planerne at skade den bedste og mest artsrige natur/skov vi har i Danmark. Fri Natur foreslår derfor at forkaste rewilding/afgræsning og indhegning, som naturplejemetoden, der skal satses på fremadrettet i dansk naturpleje, da Danmark simpelthen er for lille til denne tilgang - også i urørt skov.

Fri Natur anser det for muligt og vigtigere at naturpleje kan foretages på forskellig vis – via private såvel som offentlige initiativer, og må påpege, at der allerede i dag udføres naturpleje, som øger både artsrigdommen og varetager bilag IV arternes bevaring på forskellig vis. Nationalpark Thy og RigKildelife naturpleje er glimrende eksempler på at naturpleje uden store omkostninger for dyr, skov eller mennesker kan lade sig gøre. Her tænkes på opkøb af lavbundsjord, hvor der allerede nu kan påvises bedring i artsrigdommen og afgræsning af overdrev mv., når disse naturplejes efter andre principper end rewilding og urørt skov, og afgræsning sker i samspil med naturen med et forsvarligt græsningstryk.

Øget brandfare i urørt skov

I dag tales der om højintensive naturbrande, som afbrænder skove på en måde som fortidens naturbrande ikke gjorde, dette grundet mere tørke i træernes vækstperioder. Dog er det ikke kun tørkeramte skove, der er i højrisiko, også urørt skov må siges at udgøre en brandfælde.

En skovbrand kan let blive en katastrofe, som det ofte ses fra udlandet. I projektforslagene er der ikke udlagt brandbælter - så det er uklart hvorledes man vil sikre at tilstødende skove,

natur- eller boligområdet mod at brande kan brede sig. Derudover må mængden af ønsket dødt ved give anledning til bekymring ved en spontan skovbrand, hvor dødt og tørt ved hurtigt kan give ilden et godt arnested, intensivere naturbranden, og dermed gøre slukningsarbejdet sværere.

Til trods for at visse biologer brændende ønsker sig disse ekstreme, såkaldte naturlige dynamikker, kan det blive forbundet med store omkostninger for naturen og samfundet, hvis brande får lov til at udvikle sig.

Når man nu ved, at skov er med til at nedsætte temperaturen lokalt, samt opsamler CO₂, og dermed i den grad beskytter og fremmer artsrigdommen, så er det da besynderligt, at sætse på urørt skov, som frigiver CO₂, og tilmed er kan blive store brandbomber.

Fortidsminder

Diger er i dag beskyttede, og det samme gør sig gældende for både synlige og endnu ikke afdækkede fortidsminder.

2-meters zonen omkring diverse kulturarvsminder jævnfør Museumsloven omtales på intet tidspunkt - eller om denne zone vil blive medtaget i tilsyn og beskyttelse.

100-meters zonen jævnfør Naturbeskyttelsesloven § 18 (Fortidsmindebeskyttelseslinjen) bør iagttages og det ses ikke tilfældet i de udpegede urørte skove.

Det skal påpeges, at ved de omfattende fældninger indenfor de udpegede områder vil skoven blive labil ved stormfald. Dette kan yderligere være en fare for ødelæggelse af kulturarvsminderne både i forhold til 2-meters zonen og 100-meters zonen. Labiliteten bør ses i sammenhæng med de massive fældninger, der vil pågå i forbindelse med, at områderne udpeges til urørt skov.

Det må endelig påpeges, at det ikke er beskrevet, hvorledes synlige, som skjulte fortidsminder plejes behørigt inden eksperimentet urørt skov påbegyndes.

Der eksisterer flere studier, der påviser at netop afgræsning med mellemstore/store dyr kan give uoprettelige skader på vores fortidsminder. Der er tale om udsætning af store dyr som kvæg og heste, som skal afgræsse ikke-hegnede fortidsminder. Afgræsning af diger (sten- og jord-) og langdysse eksempelvis og uden hensyn til eventuelle natur- og kulturarv så som særligt særegne træer og andre særlige forhold i flora/fauna/funga.

Dyrenes adfærd kan ses som værende mulig skadende på fortidsminder bl.a. diger,. men uden, at disse studier/fakta giver anledning til bekymring. En adfærd, der burde give bekymring for bevarelsen af fortidsminde, hvilket findes foruroligende at fortidsminderne ikke ses beskyttet i udpegningen af urørte skove til afgræsning.

Menneskets plads i naturen

Fri Natur har tidligere fremsendt et bekymringsbrev til Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen vedrørende farlige "nærvæd" hændelser med store udsatte tamdyr. Der er efterfølgende skrevet artikler i flere dagblade og fagtidsskrifter om hændelser med de udsatte tamdyr i naturplejen, hvorfor man kan konkludere at udsættelse af store dyr i en stor procentdel af danskernes tilgængelige offentlige rekreative områder, vil virke stærkt adgangsbegrænsede. Skoven har gennem tiderne været et tilflugtssted og mål for rekreative aktiviteter for mange borgerne, og med urørt skov vil der blive adgangsbegrænsning med mere hegn og flere udsatte tunge dyr i langt den overvejende del af de kommende urørte skove.

Gennemsnitligt tager befolkningen på tur i skoven cirka 10 gange om året, og cirka 88 % af den voksne danske befolkning er i skoven mindst en gang om året. Dertil kommer et skønsmæssigt lige så stort antal besøg af børn i naturen samt et ukendt antal udenlandske turister. De fleste tager ud i naturen med det formål at opleve naturen, og mere end 80 % af befolkningen mener, at naturoplevelser er vigtige for livskvaliteten. Mere end hver anden tager i naturen for at reducere stress og koble af fra arbejdslivet. Naturen er samtidigt blevet en vigtig motivationsfaktor i kombination med motion. En femtedel angiver i 2013 motion som vigtigste formål med deres seneste besøg i naturen. Besøg i naturen sker altså primært med henblik på naturoplevelser, motion, at lade mentalt op og afstressning.

Corona-nedlukningen viste med al tydelighed behovet for netop at kunne bevæge sig uhindret rundt i naturen Som minimum burde der udarbejdes nye og tidssvarende undersøgelser efter den store stigning under Corona-perioden, så vi får det retvisende billede af, hvor mange brugere der rent faktisk vil blive påvirket af planerne for urørt skov.

De ca. 29.000 ha, som ifølge forslaget bliver udlagt til urørt skov, omfatter nogle af de mest besøgte skove på Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsens arealer. Omkring to tredjedele af alle skovbesøg i Danmark foregår i de statslige skove, så planerne vil medføre en enorm negativ påvirkning af friluftslivet - og der vil i fremtiden møde skovgæsterne et andet skovbillede og begrænsede fysiske udfoldelsesmuligheder end hidtil.

Opsætning af låger, færiste og ydre strømførende hegn, samt yderligere vildthejn er i sig

selv en stor begrænsning af uhindret adgang til natur og skove, og det giver dermed hindringer i udfoldelse af rigtig mange fritidsaktiviteter. Desuden kan kvæg og heste finde på at tage ophold ved en låge, hvorfor forsøg på adgang kan skabe direkte farlige situationer. Samtidigt vil tilstedeværelsen af de store tunge dyr kunne virke stærkt angstprægende på en del mennesker og deres adgang til vores fælles natur og skove vil derfor begrænses af hegn med disse dyr samtidigt med at de urørte skove yderligere vil begrænse den almindelige borgers udfoldelsesmuligheder.

Der ses ikke i udkastet at være en decideret opgørelse over, hvorledes skovene benyttes rekreativt eller hvilke fritidsaktiviteter, der udføres i området, om der fx rides, cykles, køres med slædehunde, løbes, vandres, afholdes idrætsstævner eller spilles rollespil. Denne manglende opgørelse finder Fri Natur stærkt kritisabel - og et bevis på at forudsætningerne for forandringerne også på dette punkt ikke er tilstrækkeligt belyst.

At ministeriet ikke ønsker at undersøge den nuværende brug af området og konsekvenserne for den fremtidige benyttelse synes ganske uforståeligt set i lyset af vigtigheden af folkesundheden. Derudover at være i direkte strid med lovgivningen på området.

Det er Fri Naturs klare opfattelse at opsættelse af hegn og udsætning af store tunge dyr i høj grad vil påvirke borgerens lovpligtige adgang til skovene.

I de overordnede retningslinjer for forvaltning af urørt skov – i statens skove anføres følgende:

Naturbeskyttelsesloven sidestiller friluftsliv med naturbeskyttelse, f.eks. artsrigdom/biodiversitet.

Borgerne har derfor (jvf. Naturbeskyttelsesloven (LBK nr 1986 af 27/10/2021)) ret til i statens skove bl.a. at færdes til fods overalt og døgnet rundt, at cykle på veje og stier, hvor man kan cykle med en almindelig cykel og i al væsentlighed ride overalt med heste på stier/veje, i skovbunden m.v.

Hvordan vil Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen sikre og garantere frilftsbrugere, at ovenstående frie adgang overalt fortsat er muligt i urørt skov?

I LBK nr 1986 er det desuden anført:

§ 23. Skove er åbne for færdsel til fods og på cykel, samt for ophold, hvis der er lovlig adgang dertil.

Stk. 2. Offentlighedens adgang må ikke forhindres eller vanskeliggøres. Der må ikke opsættes usædvanlige hegn omkring skove.

Fri Natur mener, at offentlighedens adgang forhindres eller vanskeliggøres af enhver form for hegn - og at de foreslåede hegning er usædvanlige.

Det anføres under afsnittet om Naturbeskyttelsesloven, at det er tilstrækkeligt med "formidling om skovens ændrede status - Hermed sikres Naturbeskyttelseslovens formål" – Det kan næppe være nok til at sikre lovens formål vedrørende friluftsliv, blot at oplyse om, at skoven nu er udpeget til urørt skov!

Fri Natur anbefaler at græsningen i skove fortsat overlades til det eksisterende vildt, som kronhjorte, dådyr og rådyr, og at den naturnære skovdrift genoptages.

Afslutnings kan Fri Natur konkludere, at der bliver alt for mange uhensigtsmæssige konsekvenser ved planerne for urørte skove. På den baggrund anbefaler Fri Natur, at man skrinlægger planerne.

Fri Natur ønsker at deltage i en ny proces om fremtiden for Danmarks natur, som sikrer større sammenhængende naturområder, som rummer et gennemgående hensyn til klima, bæredygtige arbejdspladser, fortidsminder, konkrete planer for truede planter, dyr og menneskets fortsatte plads i naturen.

Debatgruppe <https://www.fb.com/groups/frinaturdk>

Facebook <https://www.fb.com/frinatur>

Hjemmeside: <https://frinaturdanmark.dk>

Offentlig høring af forslag til 22 forvaltningsplaner for urørt skov på Naturstyrelsens arealer: Farum Skovene

Adgang til høringsmateriale

Først skal det bemærkes at forvaltningsplanen er meget svært tilgængeligt, svært at overskue, og meget tidskrævende at dele med det nye digitale system, hvor man ikke kan downloade relevante dokumenter som pdf. Ej heller er materialet tilgængeligt på mobiltelefoner. Alt i alt er det meget bruger-uenligt hørings-materiale, der gør det meget vanskeligt for frivilligt baserede foreninger at sætte sig ordentligt ind i materialet. Det er fint at der er gode GIS kort, men det må ikke være på bekostning af adgang og overskuelighed. Vi opfordrer til at Naturstyrelsen (NST) fremadrettet vil tage det mere seriøst at inddrage civilsamfundet ved at udarbejde mere brugervenligt høringsmateriale.

Positiv politisk udvikling

Dernæst er det overordentlig positivt at Naturstyrelsen efter en lang æra med fokus på tømmerproduktion og jagt er ved at skifte fokus mod mangfoldig natur, naturoplevelser og friluftsliv.

Det er dog kritisabelt at man fra politisk side ikke lader skovene være urørte tidligere, men af hensyn til træindustrien først stopper med at fælde træer i den urørte skov så sent som 2026. Mange naturværdier og gamle træer, der burde bidrage til biodiversiteten, kan og vil gå tabt når den træfældning fortsætter med produktion for øje.

Forvaltningsplanen - overordnet

Forvaltningsplanen indeholder generelt mange gode tiltag. Naturlig hydrologi, urørt skov, og udvidelse af afgræsning. De gode tiltag er dog lidt for få og især alt for små. Vi vil kraftigt anbefale meget højere ambitioner over langt større arealer. Der tales om at udvide med ganske få hektar af græsning hist og pist, men tilgroningen af Sækken, Ryget Skov, Mølleådal og andre ugræssede arealer - i lighed med mange andre af Naturstyrelsens arealer - vil gro til og blive en tæt, mørk skov med fortsat artstab til følge.

Det er fuldstændigt essentielt at der genindføres store planteædere i naturlige, funktionelle tætheder. Alt andet betragter vi som forsømmelse fra NST ift at opfylde mandatet om at passe på den danske biodiversitet. Vi vil opfordre Naturstyrelsen til at følge anbefalingerne fra biodiversitets-eksperterne, inkl. dem der sidder i ekspertgruppen for urørt skov.

Endvidere vil vi kraftigt fraråde fåreafræsning, da får desværre er decideret skadelige for dansk biodiversitet. Som meget selektive drøvtyggere æder får blomsterne først og græsset til sidst. Brugt som eneste art af græsser har de altså den modsatte effekt af det der er brug for. Desuden er får ikke hjemmehørende, og hører således ikke til i urørt skov.

I stedet for detaljerede kommentarer på den meget skuffende forvaltningsplan vil vi herunder give nogle overordnede forslag til hvordan Naturstyrelsen burde gribe forvaltningen an både biodiversitet og naturoplevelser.

DVN-VS forslag til forvaltning af Farumskovene

Der er meget værdifuld og varieret natur i området, men det lider under stor mangel på naturlige processer. Mange sjældne arter i området er i tilbagegang og en del arter der desværre allerede er væk, men de bekræfter områdets store potentiale.

Danmarks Vilde Natur og Verdens Skove anbefaler at alle naturlige processer genoprettes over hele Farumskovenes udbredelse. Det inkluderer naturlig hydrologi (dvs stop for dræn og genetablering af naturligt forløb af vandløb), der bør genetableres overalt hvor det er muligt uden negative konsekvenser for naboerne. Naturlige processer omfatter også stormfald, insektangreb, naturlige mængder af døende træer og dødt ved, og ild fra lynnedslag. Så fortsæt med at genskabe den naturlige hydrologi og fældning af eksotiske træer, og udnyt den fortsatte kommercielle skovning af løvtræer til at skabe mere lysåbne skove.

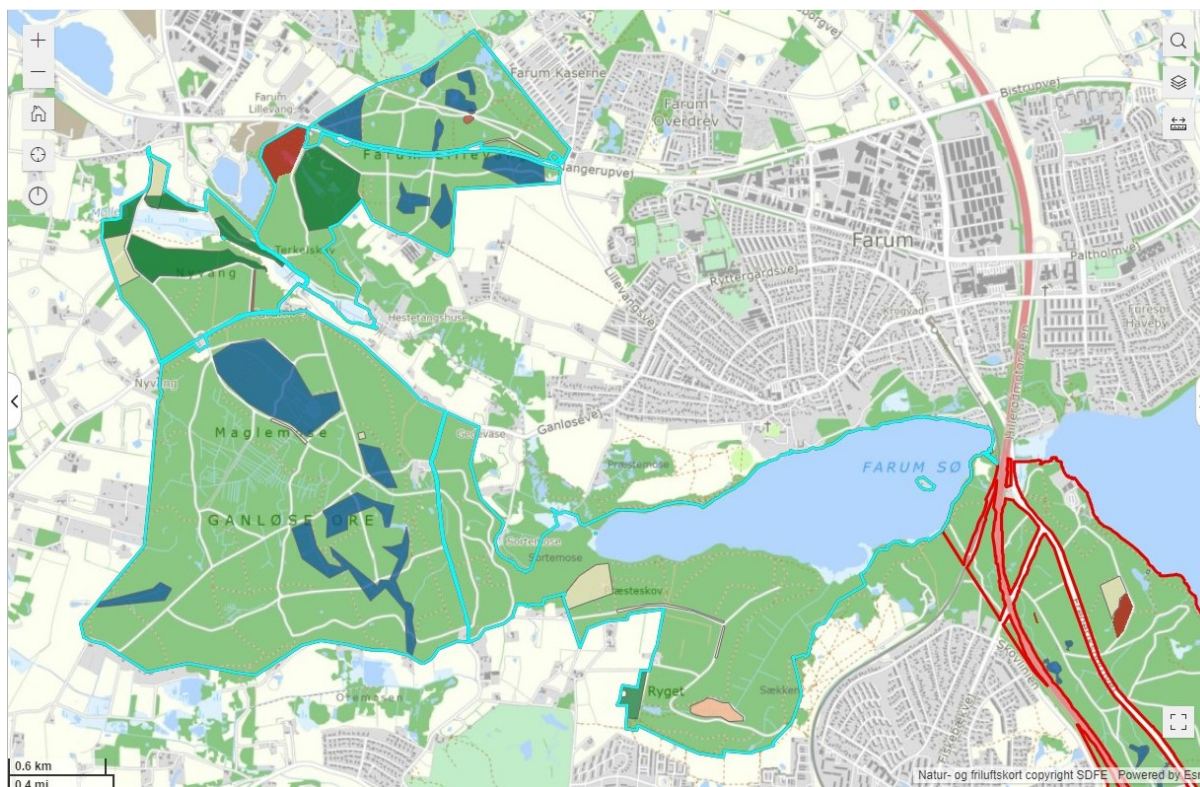
Helt centralt er naturlige, funktionelle tætheder af medium og store planteædere. Til det formål bør Farumskovene hegnes i en stor, sammenhængende hegning med passager over veje via dobbelte færiste. Dette kan sagtens lade sig gøre, da der kun er en større landevej med høj hastighed (Slangerupvej) og denne kan have en enkelt, bred passage, f.eks tæt på signallyset ved Farum Kaserne, hvor man i forvejen forventes at sænke hastigheden.

De arter der bør genudsættes er kronhjort, elg, vildtlevende kvæg, vandbøfler, vildtlevende heste, vildsvin, bæver, og evt bison. Vandbøfler har vist sig at have været hjemmehørende meget længere nordpå end tidligere antaget, og vandbøfler af asiatisk oprindelse, der er allerede længe har været brugt i Tyskland og nu også i Danmark, har vist sig at være egnede i vores klima. Vandbøffel, elg og bæver er særligt tilpassede de fugtige betingelser der forekommer i f.eks. Sækken, Sortemose, Maglemose og langs Mølleåen. Her sikres biodiversiteten bedst når disse store planteædere forekommer.

Genudsætninger af flere arter af store planteædere er ikke så kompliceret som det måske kan lyde. Se evt på den privatejede Kragelund mose på blot 100 ha i Sønderjylland der pt. har hest, kvæg, vandbøffel og svin, og som skaber lysåben natur og dynamik til glæde for de truede arter i området. Det kunne være Farumskovene!

Fordelene ved de store sammenbundne strøg er desuden at dyrene kan fungere som spredningsvektorer for et utal af arter. Dyrene i Farumskovene bør få status af vilde dyr og have deres fulde frihed på området til selv at leve deres liv.

Alle opinionsundersøgelser viser at langt hovedparten af danskere ikke blot støtter beskyttelse af biodiversitet og mere vild natur, men direkte efterspørger flere oplevelser af større dyr i naturen. De mennesker der ikke ønsker at opleve større dyr vil stadig have masser af andre grønne områder at færdes i. Evt. hundeluftning bør foregå i snor og på eget ansvar. Hundeskov i mindre værdifulde naturområder kan evt. tilbydes i nærhed af området.

Farumskovene og Farum Sø omgivet af blå linjer. Bemærk foruden Naturstyrelsens arealer de kommunale arealer Baunesletten og Baunegård mellem Farum Sø og Lille Værløse, privat, fonds og ejerlaug-ejede dele af Sortemose i vestenden af Farum Sø og tilsvarende for arealer langs Mølleåen. Grønne korridorer bør etableres til urørt skov i Nørreskoven (røde linjer) og mod syd til Søndersø og den tidligere Værløse Lufthavn.

Udover selve Farumskovene foreslår vi at Naturstyrelsen samarbejder med ejerne af tilstødende naturarealer som Baunesletten, Sortemosen og Mølleåen for at udbrede Naturstyrelsens afgræsning eller tilskynde anden form for helårsgræsning i disse områder, således at biodiversiteten kan sikres store, sammenhængende arealer der understøtter levedygtige bestande også på lang sigt.

Endvidere foreslår vi at der tænkes i spredningskorridorer fra Farumskovene mod øst til de urørte skove i Nørreskoven og Hareskoven samt mod syd til Søndersø og den nedlagte Værløse lufthavn.

Omtale af udvalgte områder:

Sækken - hængesæk og vådområde på sydsiden af Farum Sø under kraftig tilgroning af tørst, gran og rød-el. Næsten tør om sommeren og flere steder forsvinder de små vækster i opvækst af store. Snog og sankt hans orm mm. Havørn yngler tæt ved. Området ville have glæde af vandbøfler, kvæg, elge, vildsvin og bævere.

Baunesletten - er ikke del af området under høring, men er et kommunalt ejet område i direkte forbindelse med Sækken og Ryget Skov. Forvaltningen er en katastrofe for naturen. Her kunne være et fantastisk græsland. Her flyver Violetrandet Ildfugl men trods denne

sjældenhed og ansvarsart er hundeluftning (med dertilhørende næringsbelastning) prioriteret over den bedst mulige forvaltning. Området er i øvrigt stadig landbrugsområde med produktion af hø. Helårsgræsning med køer og heste vil overflødigsgøre den kommuneale landbrugsproduktion af hø til kommenens naturplejekreaturer og samtidig give området den bedst mulige forvaltning. Naturstyrelsen bør søge at indgå i samarbejde om samlet forvaltning af området med Sækken og Ryget Skov.

Ryget skov - tæt mørk skov med enkelte lysbrønde skabt af veteranisering og enkelte store fældede træer. Området trænger til bævere og store græssere (evt. bison og elg) og vildsvin. Her findes blandt andet: Snog, stålorm, skovrandøje mm.

Farum Sortemose - området har kraftig førneopbygning og opvækst af el, birk, gran og tørst. Skovfirben, snog, grøn sandspringer, grøn busksommerfugl. Området ville have glæde af tilkastning af afvandingskanaler og genudsatte bævere, vildsvin, elge og græssere - og evt. afbrænding af det nuværende førnelag i foråret.

Ganløse Ore og Maglemosen - gammelt overdrev sprunget i skov med den genskabte Maglemose i midten. Her er få besøgende sammenlignet med de øvrige områder og mere stationært hjortevildt, grævling, rovfugle mm. Området vil have glæde af elge, vandbøfler, vildsvin, heste, køer og bævere til at holde mosen åben. Hegnsliniens passage af asfaltvejen kan ske på en kort stræk over 100-150 meter med hegn og to færister.

Mølleådal - Lad det hegnede græsningsområde omfatte hele området af Farumskovene inklusive de dele af Mølleådal der er ejet af Naturstyrelsen og forsøg at indgå græsningsaftaler med ejerne af de øvrige arealer. Der mangler helårsgræssende dyr i ådalen, mens der sker skadeligt intensiv sommergræsning. Intensiteten er så høj at man forsøger at afbøde skaden ved at frahegne de mest værdifulde dele på Klevads Eng i forårs- og sommermånederne. Den mangelfulde vintergræsning forsøger man at kompensere for ved at lave forårsafbrænding. Alt i alt er det tydeligt at man erkender at det nuværende græsningsregime ikke slår til og samtidig søger at kompensere med suboptimale løsninger. Engperlemorsommerfugl har sagt farvel og tak og talrige andre før den.

Morten Rosenvold Villadsen - Gymnasielærer, repræsentant for Danmarks Vilde Natur
Kenneth Buk - PhD Nature Conservation, repræsentant for Verdens Skove

Offentlig høring af forslag til 22 forvaltningsplaner for urørt skov på Naturstyrelsens arealer: Farum Skovene

Først og fremmest skal det bemærkes at materialet (forvaltningsplanen) er meget svært tilgængeligt og meget svært at overskue og dele med det nye digitale system hvor man ikke kan downloade relevante dokumenter som pdf. Ej heller er materialet tilgængeligt på mobiltelefoner.

Dernæst er det overordentlig positivt at Naturstyrelsen efter en lang æra med fokus på tømmerproduktion og jagt er ved at skifte fokus mod værdifuld natur og naturoplevelser i forbindelse med friluftsliv.

Det er dog kritisabelt at man ikke lader skovene være urørte, men af hensyn til savværks-industri mm. først stopper med at fælde træer i den urørte skov helt frem til 2026. Mange naturværdier kan og vil gå tabt når den fortsatte træfældning fortsætter med produktion for øje.

Vi har læst forvaltningsplanerne og generelt er det gode tiltag mange steder. Naturlig hydrologi, urørt skov, udvidelse af afgræsning. Dog vil vi ikke bakke op om at udvide fåreafræsning (tværtimod) da får desværre er skadelige for dansk biodiversitet - de spiser blomsterne og lader græsset stå tilbage.

De gode tiltag er dog lidt for få og små og vi vil slå kraftigt på tromme for større ambitioner. Der tales om at udvide med ganske få hektar af græsning hist og pist, men tilgroningen af Sækken og den mørke Ryet Skov vil i lighed med mange andre af Naturstyrelsens arealer gro til og blive en tæt mørk skov - med artstab til følge med mindre der tilføjes store dyr.

I nedenstående gives et eksempel "Maglemose Vildnis" på hvordan det kunne være. Arealet kunne også dække Ganløse Ore alene (vel arronderet, mindre besøgt mm.), men jo større areal med skovgræsning og mere naturlig dynamik jo bedre.

Maglemose Vildnis

Hegnslinjen omkranser omtrent 515 ha (inkl kommunens ca. 50 ha jord på Baunesletten)

Generelt: Meget værdifuld og divers natur der i øjeblikket lider under mangel på naturlige dynamikker.

Mange sjældne arter i tilbagegang og en del arter der desværre allerede er væk, men som fortæller en historie om områdets potentiale.

Omtale af udvalgte områder:

Sækken - hængesæk og vådområde på sydsiden af Farum Sø under kraftig tilgroning af tørst, gran og rød-el. Næsten tør om sommeren og flere steder forsvinder de små vækster i opvækst af store . Snog og sankt hans orm mm. Havørn yngler tæt ved. Området ville have glæde af vandbøfler, kvæg, elge, vildsvin og bævere.

Farum Sortemose - området har kraftig førneopbygning og opvækst af el, birk, gran og tørst. Skovfirben, snog, grøn sandspri ger, grøn busksommerfugl. Området ville have glæde af tilkastning af afvandingskanaler og udsatte bævere, vildsvin, elge og græssere - og evt. afbrænding af det nuværende førnelag i foråret.

Baunesletten - (kommunalt) forvaltningen er en katastrofe for naturen. Her kunne være et fantastisk græsland. Her flyver Violetrandet lldfugl men trods denne sjældenhed og ansvarsart er hundeluftning (med dertilhørende næringsbelastning) prioriteret over den bedst mulige forvaltning. Området er i øvrigt stadig landbrugsområde med produktion af hø. Helårsgræsning med køer og heste vil overflødiggøre landbrugsproduktion og give området den bedst mulige forvaltning.

Ryet skov - tæt mørk skov med enkelte lysbrønde skabt af veteranisering og enkelte store fældede træer. Området trænger til bævere og store græssere (evt. bison og elg) og vildsvin.

Her findes blandt andet: Snog, stålorm, skovrandøje mm.

Ganløse Ore og Maglemosen - gammelt overdrev sprunget i skov med den genskabte Maglemose i midten.

Her er få besøgende sammenlignet med de øvrige områder og mere stationært hjortevildt, grævling, rovfugle mm.

Området vil have glæde af elge, vandbøfler, vildsvin, heste, køer og bævere til at holde mosen åben.

Hegnsliniens passage af asfaltvejen kan ske på en kort stræk over 30-40 meter og med to færister.

Forslag "Maglemose Vildnis"

Fortsæt med at genskabe den naturlige hydrologi og fældning af eksotiske træer.

Hegning med egnet hegn med faunapassager af rådyr og mindre dyr langs den sorte linie og udsætning af:

Vandbøffel, Elg, Vildsvin, Bæver, Heste, Kvæg, Bison og Kronhjort.

Se evt på Kragelund mose (100ha) i Sønderjylland (privatejet) der pt. har hest, kvæg, vandbøffel, ungarnske uldsvin og geder som skaber lysåben natur og dynamik til glæde for de truede arter i området. Det kunne være Ganløse Ore!

Dyrene i Maglemose Vildnis bør få status af vilde dyr og have deres fulde frihed på området til selv at leve deres liv.

Evt hundeluftning bør foregå i snor og på eget ansvar. Hundeskov i mindre værdifulde naturområder kan evt tilbydes i nærhed af området.

Morten Rosenvold Villadsen

Kenneth Buk

Danmarks Naturfredningsforening - Gentoftes høringssvar til Naturstyrelsens forslag til Forvaltningsplaner for Gentofteskovene

Det er DN Gentoftes generelle vurdering, at forslag til Forvaltningsplaner for statsskovene i Gentofte kan bidrage til positive effekter for naturtyper og biodiversitetens mangfoldighed i Charlottenlund Skov, Ermelunden og Ordrup Krat.

Det er vigtigt at bevare og udvikle den store variation mellem forskellige naturtyper i de tre skovområder og den tilstødende Jægersborg Dyrehave til gavn for levedygtige almindelige, sjældne og truede arter.

Planerne omfatter forvaltning af arealerne for perioden 2022 - 2036 med en række tiltag, hvor især genopretning af mere naturlig hydrologi, fjernelse af ikke-hjemmehørende træarter og mere græsning af større dyr vil påvirke de tre skovområder. Ligeledes kan konkrete tiltag af hensyn til friluftslivet påvirke de forskellige naturtyper.

DN Gentofte kan fuldt ud støtte Naturstyrelsens afslag i 2021 på en ansøgning om at etablere en disc golfbane i Ermelunden. DN Gentofte er enig med Naturstyrelsens vurdering om, at nye anlæg i urørt skov skal kunne understøtte naturoplevelserne og være i overensstemmelse med skovens integritet som vild natur. Det vil en disc golfbane ikke kunne leve op til.

DN Gentofte ser frem til at følge udviklingen i de kommende år, når forvaltningsplanen skal implementeres for at sikre og forbedre tilstanden af de beskyttede naturtyper herunder genoprette den naturlige hydrologi, skabe mere dødt ved, sikre bevarelse af gamle egetræer mv.

Det er DN Gentoftes vurdering, at skovenes nuværende og kommende brugere bør tilbydes mere viden om, hvad "urørt skov" betyder for Gentofteskovene i de kommende 15 år. Det er ligeledes vigtigt, at skovenes brugere i god tid forberedes inden større indsatser iværksættes, herunder konkrete genopretningsplaner i de tre skove i Gentofte.

Vi vil derfor foreslå, at der også sættes fokus på at indsamle viden og erfaringer om effekterne af urørt skov. Det kan ske ved at etablere digitale platforme til formidling af konkrete planer, aktiviteter og effekter i bl.a. Gentofteskovene.

DN Gentofte vil gerne orienteres, når der foreligger planer for konkrete indsatser vedrørende forvaltningsplanen for Gentofteskovene.

Venlig hilsen

Jacob Munk

Formand Gentofte Afdeling

Danmarks Naturfredningsforening

Mobil: +4526343610

E-mail: Gentofte@dn.dk

Fra: [Thomas Vikstrøm](#)
Til: [NST - Høring af urørt skov](#)
Emne: SV: Høringssvar fra DOF vedr. forvaltningsplanerne for Gentofteskovene
Dato: 26. august 2022 11:08:19

Rettelse: I sidste linje skal "uoverensstemmelse" selvfølgelig rettes til "overensstemmelse".

Fra: Thomas Vikstrøm
Sendt: 26. august 2022 10:52
Til: 'fl2020skov@nst.dk' <fl2020skov@nst.dk>
Cc: DN Gentofte <gentofte@dn.dk>; KBH DOF Naturpolitisk Udvalg <kbh.naturpolitiskudvalg@dof.dk>; Knud Flensted <knud.flensted@dof.dk>; blomster.tind@gmail.com
Emne: Høringssvar fra DOF vedr. forvaltningsplanerne for Gentofteskovene

Dansk Ornitologisk Forening tilkendegiver hermed vores opbakning til forvaltningsplanerne for Gentofteskovene som urørt skov.

DOF finder det uhensigtsmæssigt, at planer som disse sendes i høring hen over sommeren og opfordrer Naturstyrelsen til at ændre denne praksis fremover, så man ikke får det indtryk, at høringssvar nærmest er uønskede.

DOF kan fuldt ud støtte Naturstyrelsens afslag i 2021 på en ansøgning om at etablere en discgolfbane i Ermelunden. Vi er enige i Naturstyrelsens vurdering, at nye anlæg i urørt skov skal kunne understøtte naturoplevelserne og være i overensstemmelse med skovens integritet som vild natur. Det lever en discgolfbane på ingen måde op til.

På vegne af Dansk Ornitologisk Forening, lokalafdelingen for københavnsområdet,
Thomas Vikstrøm

Høringssvar vedrørende urørt skov fra foreningen Fri Natur vedrørende forvaltningsplanen for Gentofteskovene.

Præsentation:

Fri Natur er en landsdækkende forening med over 800 medlemmer

Fri Natur har følgende formål:

- Fri Natur arbejder for fri, varieret og tilgængelig natur.
- Fri Natur arbejder for større og sammenhængende naturområder i Danmark.
- Fri Natur betragter ikke hegnede arealer som vild natur.
- Fri Natur arbejder for levevilkårene og den frie bevægelighed for det naturligt forekommende vildt.
- Fri Natur tager afstand fra storskala natureksperimenter, herunder indhegnede urørte skove, der fjerner habitater og begrænser friluftslivets reelle adgang.
- Fri Natur arbejder for, at ændringer eller etablering af natur, er baseret på bredt funderede videnskabelige retningslinjer, hensyn til klima, praktiske erfaringer og lokal forankring.

Fri Natur vil gerne udtrykke sin holdning og ikke mindst bekymring for den kommende forvaltningsplan for urørt skov i Gentofteskovene.

Natura 2000-områderne bør få en særlig opmærksomhed og bør forvaltes iht. EUs Habitatdirektiv. Fri Natur finder ikke, at udkastet til forvaltningsplanerne tager tilstrækkeligt hensyn hertil.

Det fremføres, at planen vil påvirke et Natura 2000-område, hvorfor en screening og konsekvensvurdering ikke er tilstrækkeligt grundlag for en forvaltningsplan. Der skal iht. Miljøvurderingsloven foretages en decideret miljøvurdering - se også EUs Habitatdirektiv art. 6 stk. 3, da der er tale om, at der forefindes bilag IV arter i skoven.

Screeningen angiver ikke en eneste væsentlig påvirkning af miljøet og området, hvilket Fri Natur stiller sig særdeles undrende overfor. Det giver sig selv, at veteraniseringer, ophør af udtag af træ til byggeri, fældninger af skov og skabelse af lysåbne arealer medfører et klimatab og mindre ophobning af CO₂.

I en tid, hvor der er stort internationalt fokus på at bevare og genplante skov, går Danmark nu enegang skjuler klimaproblematikken ved at kalde skovfældninger for naturgenopretning. Her og nu-fældning af 50- 90% af nåletræerne for at skabe "urørt" skov vil få dramatisk effekt

på Danmarks klimaaftryk - dertil kommer at veteranisering og hurtigere henfald for op mod 25% af løvtræerne ligeledes vil få CO₂-optaget til at dale. Det vil påbegynde en markant udledning af CO₂ for de i alt 75.000 hektar, som ønskes omdannet til "urørt" skov. Det skønnes, at metoderne og planerne for urørt skov vil medføre en udledning på 2 millioner ton CO₂ om året !

Princeton University i USA har påpeget, at den billigste og mest nærliggende måde at løse klimaproblemerne på, er ved anlæg af ny og mere skov. Dette virker ikke foreneligt med danske planer om fældning af træer, lysåbninger og veteranisering i naturnationalparker og urørt skov - og det forekommer ligefrem at man spiller hasard med vores allesammens skov og miljø.

Generel baggrund for udlægning af urørt skov

Miljøminister Lea Wermelin har ved flere lejligheder fremført, at den danske natur er i frit fald og dermed befinder sig i en krise, hvor omdrejningspunktet i denne biodiversitetskrise er artstabet. Med udgangspunkt i denne situationsbeskrivelse foreslås udlæg af naturnationalparker og urørt skov i statens skove, da man anser disse planer som velvalgte til at standse artstabet og dermed sikre de truede og sårbare arter i den danske natur. Det mangler dog videnskabelig evidens for de metoder, som medfører af planerne for naturnationalparker og urørt skov.

Det åbne lands ændrede arealanvendelse.

Der er ikke oprindelig natur tilbage i Danmark. Allerede i vikingetiden - og ikke mindst i middelalderen ændredes udnyttelsen af arealerne sig drastisk. Den menneskelige påvirkning har således været massiv i de sidste 1000 år og har omfattet stort set, hver eneste krog af landskabet. Påvirkningen har været styret af de behov og de redskaber, man har haft til rådighed. Sidst i 1700-tallet var skovene således næsten udryddet og nede på under 4 % - og siden da er skovene heldigvis blevet genskabt.

Danmark var inden mennesket begyndte at dyrke landbrug overvejende dækket af skov. Pollenanalyserne fra Mols foretaget af Bent Vad Odgaard, som ses herunder, viser at landskabet helt frem til bronzealderen overvejende var dækket af træer. Træpollen var dominerende og græs udgjorde under 10% af den samlede pollenmængde. Odgaard har fremhævet, at den græsning, som har karakteriseret det danske landskabs udvikling, er sket i forbindelse med den landbrugsmæssige drift - og at den ikke var naturligt forekommende.

Som et resultat af landbrugets omfattende rationalisering og mekanisering de sidste 50-100 år er der sket en markant ændret arealanvendelse. Det har medført en ændring af landskabet, hvor man – for at nyttiggøre sig maskinernes muligheder – har skabt store dyrkningsflader og dermed fjernet træer, buske, vådområder etc., som muliggør en stærkt specialiseret – og kontrolleret produktion. Dyreholdet er samlet i store industrialiserede bygninger, hvor alt er under kontrol. Den store variation i såvel landskab som dyrkningsmetoder, der tidligere gav et utal af habitater for mange arter er dermed forsvundet.

Landbrugets udvikling skal ses i modsætning til ændringerne inden for skovbruget, hvor man nok har haft en mekanisering, men bibeholdt en uændret dyrkningsmetodik. Der har desuden været en udvikling mod mindre bevoksninger for at tilpasse sig de stærkt varierende dyrkningsforhold; man taler sågar om, at tidligere tiders skovbrug har udviklet sig til et "frimærkeskovbrug". Tendensen i skovdyrkningen er således - modsat landbrugets – gået mod større variation, hvilket hænger sammen med skovbrugets lave afkastningsevne, som ikke kan motivere store ændringer og investeringer i dyrkningsgrundlaget. I denne udvikling har det dog være træproduktionen, som har været i centrum og behovet for gamle træer, og dødt ved er først sent blevet indarbejdet i skovdriften, men er nu i dag en integreret del af skovdyrkning i den naturnære skovdrift.

I lyset af at land- og skovbrug er gået i hver sin retning de sidste 200 år, har det medført, at et stort antal arter, som egentlig er hjemmehørende i det lysåbne stærkt varierede landskab, har søgt til skovene og her i særdeleshed til overgangszonerne- dvs. - skovbrynne, mellem land- og skov. Denne udvikling er selvsagt ikke optimal.

Af De økonomiske Råds rapport i 2012 fremgår det imidlertid, at man mht. hvorledes situationen skal håndteres ikke har specifik viden om, hvad der vil fremme situationen for de enkelte arter.

Selvom ingen arter således kræver urørt skov, fremsættes i rapporten alligevel forslag om, at 37-47.000 ha skov skal udlægges til urørt skov til biodiversitetsformål.

Det fremgår eksplicit, at man ikke ved, hvordan og hvorvidt urørt skov virker som instrument til at fremme situationen for de truede arter, men blot, at man tror det. Urørt skov er imidlertid ikke dét, som betegnelsen urørt ellers måtte angive. I urørte skov skal nåletræsbevoksninger fjernes, og de tilbageværende løvskovs bevoksninger kan tyndes og gøres lysåbne. Urørt skov er således ikke urørt som sådan, den er urørt i forstlig kommerciel henseende. Urørt skov bliver dermed langt hen ad vejen ikke naturbevarelse, men natur skabelse - eller ligefrem designernatur underlagt rewildingideologien, med hegn og husdyr, veteraniserede træer, dødt ved og fældninger af uønskede træsorter, der nu kaldes invasive til trods for, at de er importeret og plantet af helt specifikke årsager.

Når man anbefaler udlægningen af urørt skov, sker det med henvisning til, at der findes mange truede arter i skovene – ikke mindst de fra det åbne land fordrevne arter. Da skov er billigere end agerjord, anser man det økonomisk mere effektivt at udlægge skov, som derefter gøres lysåben. Det er ikke skoven, som skov betragtet, der er interessant. Desuden ønsker mere dødt ved i den egentlige skov, hvilket man anser fremmes ved at udlægge urørt skov, selvom det selvsagt også kan ske i dyrket skov og at der er sket en markant stigning af dødt ved i offentlige skove de sidste 10 år.

Skovrapporten 2016

Ved hjælp af samme analysemetode som i Vismandsrapporten fra 2012, men ved at ændre på forudsætningerne, når man nu frem til, at der bør udlægges 75.000 ha skov til urørt skov. Det konkrete forslag er, at der udlægges ca. 29.000 ha statsskov, resten og 46.000 ha skov beliggende i private skove, da det er her, de truede arter findes. Rapporten har som præmis, at urørt skov er velegnet til at sikre de truede arters eksistens, hvorfor rapportens konklusioner ikke overraskende læner sig op ad rapportens præmis. Analysen bygger på en kvadrat inddeling af Danmark på 10 km x 10 km. Der foretages ikke nogen følsomhedsanalyse på denne antagelse. Havde man således ændret antagelsen til 5 km x 5 km, var man måske kommet frem til blot 25.000 ha?

Buchwalds erhvervs Ph.D -afhandling i 2018.

På grundlag af den eksisterende artsrigdom i statsskoven konkluderer Buchwald, at man ikke behøver mere urørt skov i Danmark end der allerede var udlagt i 2018. Buchwald påpeger samtidig, at artsrigdommen vil blive truet i den urørte skov medmindre man løbende foretager de nødvendige pleje-indgreb for at skabe lysåbne arealer. Buchwald fremhæver endvidere, at problemer med artsrigdommen i højere grad knytter sig til det åbne land - end til skovene.

Rødlisten 2019 og det øvrige beslutningsgrundlag

Den af Miljøministeren omtalte biodiversitetskriser knytter sig til de såkaldte "rødlister", hvoraf det bl.a. fremgår, hvilke arter, der bedømmes til at være truede. Man har her identificeret forskellige trusselskategorier: Kritisk truet (CR), truet (EN) og sårbar (VU). Ved at sammenligne opgørelser udført på forskellige tidspunkter, får man en opfattelse af, hvordan trusselsituationen har udviklet sig.

Ved opgørelsen i 2019, hvor man kunne sammenligne med en opgørelse fra 2010 kunne man konstatere, at antallet af truede arter var faldet fra 18,7% til 17,3%. Hvis ikke det giver anledning til forsigtig optimisme, kan man i det mindste læse det som, at situationen er status quo.

Imidlertid kan der jo være sket en forskydning mellem trusselskategorierne. Derfor udarbejder man et såkaldt rødlisteindeks til at beskrive forskydningen mellem trusselskategorierne. Det viser sig her, at rødlisteindekset er blevet større i perioden – dvs. at artsrigdommen er blevet forbedret. Der står dog på rødlistens hjemmeside, at rødlisteindekset er faldet. Ved nærmere gennemgang viser det sig at faldet er opnået ved at et stort antal arter der var i fremgang er taget ud af sammenligningen. En sammenligning mellem to umage populationer bør derfor kun ske med et tydeligt angivet forbehold.

Rødlisten med i alt 5231 arter (2019-tal) anvendes som eneste vandtætte bevis for "biodiversitetskrisen" i Danmark. Det efterlader et dårligt indtryk af, at man slet ikke forholder sig til de 1805 arter, der netop har skiftet status. Det er klart misvisende, og den slags statistiske undersøgelser skal kunne indfange variation før og efter, hvor udvikling både til det bedre, og til det værre bliver klarlagt. Arterne burde ikke blot udelades uden yderligere granskning.

Konklusionen på basis af rødlisteopgørelsen er således, at man ikke kan dokumentere, at man har en biodiversitetskriser i Danmark. Det udelukker naturligvis ikke, at man alligevel har det, men det er selvsagt problematisk, at man som sådan ikke kan dokumentere det.

Derudover så danner DCE/DMU rapporter generelt grundlag for en stor del af de beslutninger, der for tiden træffes om forvaltningen af den del af dansk skov, der udlægges til

urørt skov med den hugst og veteranisering det medfører. Det er rapporter, der er udgivet i 2005 og 2012.

En tysk undersøgelse 2016

Der er i Danmark ikke foretaget sammenlignelige forsøg og analyser, hvor man kan måle effekten af forskellige måder at behandle skoven på - varierende fra traditionel skovdrift til egentlig urørt skov.

Imidlertid foreligger der resultater fra en tysk undersøgelse af spørgsmålet. Den viser meget klart, at artsrigdommen er større i produktionsskove end i urørte skove. Resultatet beror på, at skovdriften skaber flere variationer og dermed flere habitater, som er forudsætningen for en høj artsrigdom. De urørte forsøgsparceller har dog kun været urørte i 70 år og skal formentlig ligge i nogle hundrede år længere, før man får et fuldt billede af, hvad udlægningen af tidligere produktionsskov til urørt skov medfører.

Man kan i den sammenhæng ikke sammenligne dem med skove, der altid har ligget urørte og kan ikke tage for givet, at tidligere produktionsskove, der lægges urørt får den samme artsrigdom som i oprindelige naturskove.

Biodiversitetspakken

Med den vedtagne biodiversitetspakke er der, som det fremgår af ovenstående, ikke blevet vurderet, om det overhovedet er nødvendigt at gennemføre pakkens tiltag, for at nå det ønskede mål set ud fra et biodiversitets perspektiv. Erfaringerne peger på, at man kunne have opnået den ønskede effekt inden for rammerne af traditionel skovdrift med øgede naturhensyn.

Desuden udlægges der store arealer (53.000 ha statsskov) i strid med de anbefalinger, som eksperterne har angivet. Områder uden væsentlig artsrigdom (f.eks. flere hedeplantager) vil således blevet udlagt for at nå op på 75.000 ha.

Der er desuden ikke blevet foretaget en bæredygtighedsanalyse i forbindelse med pakkens vedtagelse. Pakken er desuden vedtaget uden, at de faglige anbefalinger fra flere forskere er blevet fulgt.

Ikke uvæsentligt er klimaperspektivet blevet ignoreret. Udlægningen vil skønsvist medføre et CO₂-belastning på 2 mio. ton CO₂ per år i en længere periode for så at falde til 1,2 mio. ton

per år, i takt med, at alternative energiformer etableres.

Omkostningerne ved udlægningen er derfor ikke kun de 888 mio. som miljøministeren har fremlagt plus de yderligere 165 mio., der årligt skal afsættes på Finansloven til vedligehold af selvforvaltende og urørt skov. Suppositionseffekten bør indregnes i klimaregnskabet, da udskiftning af byggematerialer som beton og stål med bæredygtigt træ, udgør den helt store CO2 besparelse, og det er især dette klimatiltag, der vil blive påvirket af planerne om at udlægge store dele af den nuværende skovproduktion i Danmark til urørt og lysåben skov.

Et skøn over nutidsværdien af alle direkte tab, offeromkostninger (klima, ophørt træproduktion og ophør af jagtleje indtægter) beløber sig forsigtig sat – til omkring 20 - 25 mia. kr.

Ændret naturplejeparadigme: Rewilding med dyr bag hegn?

Det er Fri Naturs indtryk, at rewilding-ideologen har fremmanet et radikalt paradigmeskift i myndighedernes syn på naturpleje og skovdrift.

I erkendelse af, at det danske biodiversitetsproblem knytter sig til det åbne land, har man introduceret begrebet rewilding med "store græssere" - de tunge klov- og hovdyr. Tanken er, at de efter, at skovene er blevet lagt urørte og de ikke-hjemmehørende arter er blevet fjernet, skal sikre skovenes lysåbne karakter og overhovedet skabe den variation, som sikrer artsrigdommen.

Dette understøttes af Rita Buttenschøns forskning, der tydeligt viser, at det er på overdrev, skovbryn mv. at afgræsning vil virke fremmende på artsrigdommen - og altså ikke skovgræsning.

Da der er ikke evidens for effekten af rewilding eller helårsgræsning i skovene (jf. rapporten DCE 425 "Biodiversitetseffekter af rewilding" s. 91-93) - er Fri Natur er generelt imod rewilding som naturforvaltningsprincip i Danmark.

Naturnær skovdrift og fokuseret naturpleje har givet en udvikling i artsrigdommen, og hvor etablering af eksempelvis vandhuller netop har givet det løft for naturen, som nu søges afløst med rewilding, som eneste redskab. Udviklingen for flagermus, er et godt eksempel på truede arter, der nu trives nye steder, hvor der har været konventionelle naturpleje tiltag og

genskabelse af eksempelvis mindre vådområder.

Den oprindelige rewilding-ideologi knytter sig til store sammenhængende naturområder. Yellowstone Nationalpark i USA, som ofte er fremhævet i rewilding-sammenhænge er på 899.100 ha - og området er ikke heget ind. Det er kun i den danske rewildingmodel, at hegn og store tamdyr forekommer at være et mål i sig selv. I Danmark opereres der tillige med områder på under 1000 ha - og endda helt ned til 33 ha. Alene forskellen i områdernes størrelse burde give anledning til undren over om "one size fits all".

Fri Natur ser desuden med alvor på, at den nye fastlagte strategi medfører en risiko for, at arbejdspladser helt forsvinder sammen med forkastelsen af dansk produceret, bæredygtigt træ i statsskovene. Med disse arbejdspladser forsvinder også oparbejdet specialviden om de pågældende naturområder.

Fri Natur fastholder, at naturpleje og herunder afgræsning med husdyr hører til i det åbne landskab på særligt udvalgte arealer, eksempelvis ådale og diverse overdrev. I skovene derimod, bør man overlade afgræsning til det naturligt forekommende, frie vildt, som hjorte og krondyr - uden anvendelse af hegn.

Bilag IV arter

De udpegede arealer til urørt skov er overvejende Natura 2000-områder og hermed også habitat- og fuglebeskyttelsesområder. Det må derfor umiddelbart formodes, at der er mange bevaringsværdige naturtyper og ikke mindst arter, der alle er strengt beskyttet under Habitatdirektivet og Fuglebeskyttelsesdirektivet - samt danske fredninger.

Der mangler i materialet en opgørelse over de tilstedeværende bilag IV arter for de enkelte områder. Artsbilaget, der medfølger, opgiver den samlede liste af mulige bilag IV arter - og ikke specifikt, hvilke arter, der er rent faktisk tale om. Det forekommer dermed, at der ikke findes en arts-baseline for de udpegede områder.

Den planlagte lysningshugst, veteraniseringer og opsætning af hegn lignende kan have negativ indvirkning på nogle af bilag IV arternes yngle og rasteplasser.

Man angiver på baggrund af man har kendskab til området - paradoksalt nok uden en bilag IV artsliste - at det ikke skønnes nødvendigt at foretage en miljøvurdering. Jævnfør Habitatdirektivets § 6 stk. 3., skal der dog foretages en miljøvurdering ved tilstedeværelse af bilag IV arter.

Ændringer i skovens sammensætning både kan og vil eksempelvis påvirke flagermusene i området. Det sammen gør sig gældende for eksempelvis hasselmus, stor vandsalamander og markfirben, der alle er ret følsomme i deres yngleperiode og overfor ændringer i deres rasteområder. Eksempelvis har det taget flere år for hasselmusen at benytte den skabte korridor over en motorvej på Fyn efter, at der blev foretaget ændringer i det oprindelige habitat. Ligeledes vil fældning af træ give forstyrrelser i fuglelivet, og der er i områderne en del fugle arter, der er beskyttet af fuglebeskyttelsesdirektivet, hvilket igen peger i retning af at kendskabet ikke er grundigt nok, hvorfor en miljøvurdering må foretages iht. EUs Habitatdirektiv samt fuglebeskyttelsesdirektivet.

Uden et tilstrækkeligt oplyst grundlag kan planerne konkret være direkte skadelige for truede arter. Der er foretaget screeninger og konsekvensvurderinger, men ikke en decideret miljøvurdering, som foreskrevet i Habitatdirektivet. Man skal være opmærksom på at der kan være divergens i de forskellige databaser, der benyttes til at screene ud fra. Inden forvaltningsplanerne godkendes bør der derfor foretages en decideret miljøvurdering iht. lovgivningen på området.

Ifølge § 9 i habitatbekendtgørelsen skal der foreligge tungtvejende grunde og omfattende vurderinger inden der kan foretages ændringer i et område. Der anføres ikke, hvorfor man finder, at de kommende tiltag er nødvendige for området - der henvises blot til en angivelig krise. Forudsætningen for afvigelse i beskyttelsen af Natura 2000-områder er, at der skal være afsøgt alternative løsninger, og at disse skal være vurderet efter artikel 6. stk. 4. Dette peger igen i retning af, at en miljøvurdering er påkrævet - at en konsekvensvurdering og en screening ikke er tilfredsstillende dokumentation for at påvirkningen af et Natura 2000-område.

Fortidsminder

Diger er i dag beskyttede, og det samme gør sig gældende for både synlige og endnu ikke afdækkede fortidsminder.

Gentofteskovene indeholder 15 beskyttede gravhøje, et ikke nærmere antal opgivne hulveje og skelsten. Derudover angives Ermelunden, der oprindeligt hørte til det gamle jagtslot Ibstrup, som var placeret ved den nuværende Jægersborg kaserne. Søerne på Ermelundssletten, og specielt Hjortedammen ud mod Klampenborgvej, er oprindeligt etableret som slottets karpedamme. Dæmningsanlæg og overløbs systemer med tilhørende forsvarsanlæg (mindre bunkere) ligger, som en del af Københavns Befæstning i tilknytning til

den gennemskærende tunneldal. Det angives i planen, at disse vil blive beskyttet iht. gældende lovgivning, men det fremgår ikke klart og tydeligt, hvordan eksempelvis nedenstående sikres overholdt.

2-meters zonen omkring diverse kulturarvsminder jævnfør Museumsloven omtales på intet tidspunkt - eller om denne zone vil blive medtaget i tilsyn og beskyttelse. 100-meters zonen jævnfør Naturbeskyttelsesloven § 18 (Fortidsmindebeskyttelseslinjen) bør iagttages og det ses ikke tilfældet i de udpegede urørte skove.

Det skal påpeges, at ved de omfattende fældninger indenfor de udpegede områder vil skoven blive labil ved stormfald. Dette kan yderligere være en fare for ødelæggelse af kulturarvsminderne både i forhold til 2-meters zonen og 100-meters zonen. Labiliteten bør ses i sammenhæng med de massive fældninger, der vil pågå i forbindelse med, at områderne udpeges til urørt skov.

Behov for undersøgelse

Fri Natur ønsker en tilgang, hvor konsekvenserne af naturplejen undersøges - ikke blot screenes, og hvor der opstilles forskellige alternativer. Afgræsning med kvæg bag hegn på tværs af samtlige danske naturtyper er næppe en rigtig løsning for al fremtidig naturpleje i Danmark.

Flere forskere peger netop på mulige alternativer for naturpleje, som ikke involverer rewilding og skovgræsning.

Fri Natur ønsker, at disse alternativer bliver taget i anvendelse i stedet for et helårs skovgræsningsregime. Det virker fagligt uholdbart, at en "one fits all" model kan anvendes uanset om naturplejen foregår på en klippeø, i klitheden, på heden, i mose, på overdrev eller i skoven, det være sig løvskov såvel som nåleskov, og at urørt skov, nu er eneste mulige driftsform i meget store dele af vores fælles statsskov.

Argumenter om tilgroning, mangel på lysåbne arealer og naturlig hydrologi - og uønskede "invasive" arter angives af ledende rådgivere, som trusler mod vores natur. Dette stemmer ikke overens med gamle billeder fra Landsat-databasen - og er en særdeles selektiv måde at forholde sig til data.

Fri Natur betvivler udsagn om, at artsrigdommen i vores skove ikke kan opretholdes, hvis

ikke der afgræsses, fældes og veteraniseres i stor stil.

Urørt skov forbliver bliver næppe urørt med fældningsprocenter på op til 90% af visse arter, der nu kaldes invasive. Der er et voldsomt indgreb i naturen, hvor den eksisterende artsrigdom forsvinder. Dette er ikke er naturbevarende, men snarere naturforandrende.

Fri Natur ønsker, at man i henhold til Habitatdirektivet målrettet laver planer, der er tilpasset det enkelte område og skånsomt udføres efter alle gældende love, fredninger og direktiver.

Derfor mener Fri Natur, at der er tale om et eksperiment med vor natur og klima, hvilket er stærkt bekymrende set i forhold til, at man har udpeget de naturarealer, der allerede har stor artsrigdom og hvor skoven trives. Dertil kommer at skovene benyttes af mange forskellige brugere, der nu bliver frataget retten til en rekreativ gå-, løbe-, cykel- eller ridetur i en dynamisk og naturnær skov. Dermed risikerer man med gennemførsel af planerne at skade den bedste og mest artsrige natur/skov vi har i Danmark. Fri Natur foreslår derfor at forkaste rewilding/afgræsning og indhegning, som naturplejemetoden, der skal satses på fremadrettet i dansk naturpleje, da Danmark simpelthen er for lille til denne tilgang - også i urørt skov.

Fri Natur anser det for muligt og vigtigere at naturpleje kan foretages på forskellig vis – via private såvel som offentlige initiativer, og må påpege, at der allerede i dag udføres naturpleje, som øger både artsrigdommen og varetager bilag IV arternes bevaring på forskellig vis. Nationalpark Thy og RigKildelife naturpleje er glimrende eksempler på at naturpleje uden store omkostninger for dyr, skov eller mennesker kan lade sig gøre. Her tænkes på opkøb af lavbundsjord, hvor der allerede nu kan påvises bedring i artsrigdommen og afgræsning af overdrev mv., når disse naturplejes efter andre principper end rewilding og urørt skov, og afgræsning sker i samspil med naturen med et forsvarligt græsningstryk.

Øget brandfare i urørt skov

I dag tales der om højintensive naturbrande, som afbrænder skove på en måde som fortidens naturbrande ikke gjorde, dette grundet mere tørke i træernes vækstperioder. Dog er det ikke kun tørkeramte skove, der er i højrisiko, også urørt skov må siges at udgøre en brandfælde.

En skovbrand kan let blive en katastrofe, som det ofte ses fra udlandet. I projektforslagene er der ikke udlagt brandbælter - så det er uklart hvorledes man vil sikre at tilstødende skove, natur- eller boligområdet mod at brande kan brede sig. Derudover må mængden af ønsket dødt ved give anledning til bekymring ved en spontan skovbrand, hvor dødt og tørt ved

hurtigt kan give ilden et godt arnested, intensivere naturbranden, og dermed gøre slukningsarbejdet sværere.

Til trods for at visse biologer brændende ønsker sig disse ekstreme, såkaldte naturlige dynamikker, kan det blive forbundet med store omkostninger for naturen og samfundet, hvis brande får lov til at udvikle sig.

Når man nu ved, at skov er med til at nedsætte temperaturen lokalt, samt opsamler CO₂, og dermed i den grad beskytter og fremmer artsrigdommen, så er det da besynderligt, at satse på urørt skov, som frigiver CO₂, og tilmed er kan blive store brandbomber.

Fortidsminder

Diger er i dag beskyttede, og det samme gør sig gældende for både synlige og endnu ikke afdækkede fortidsminder.

2-meters zonen omkring diverse kulturarvsminder jævnfør Museumsloven omtales på intet tidspunkt - eller om denne zone vil blive medtaget i tilsyn og beskyttelse.

100-meters zonen jævnfør Naturbeskyttelsesloven § 18 (Fortidsmindebeskyttelseslinjen) bør iagttages og det ses ikke tilfældet i de udpegede urørte skove.

Det skal påpeges, at ved de omfattende fældninger indenfor de udpegede områder vil skoven blive labil ved stormfald. Dette kan yderligere være en fare for ødelæggelse af kulturarvsminderne både i forhold til 2-meters zonen og 100-meters zonen. Labiliteten bør ses i sammenhæng med de massive fældninger, der vil pågå i forbindelse med, at områderne udpeges til urørt skov.

Det må endelig påpeges, at det ikke er beskrevet, hvorledes synlige, som skjulte fortidsminder plejes behørigt inden eksperimentet urørt skov påbegyndes.

Der eksisterer flere studier, der påviser at netop afgræsning med mellemstore/store dyr kan give uoprettelige skader på vores fortidsminder. Der er tale om udsætning af store dyr som kvæg og heste, som skal afgræsse ikke-hegnede fortidsminder. Afgræsning af diger (sten- og jord-) og langdysse eksempelvis og uden hensyn til eventuelle natur- og kulturarv så som særligt særegne træer og andre særlige forhold i flora/fauna/funga.

Dyrenes adfærd kan ses som værende mulig skadende på fortidsminder bl.a. diger,. men

uden, at disse studier/fakta giver anledning til bekymring. En adfærd, der burde give bekymring for bevarelsen af fortidsminde, hvilket findes foruroligende at fortidsminderne ikke ses beskyttet i udpegningen af urørte skove til afgræsning.

Menneskets plads i naturen

Fri Natur har tidligere fremsendt et bekymringsbrev til Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen vedrørende farlige "nærvæd" hændelser med store udsatte tamdyr. Der er efterfølgende skrevet artikler i flere dagblade og fagtidsskrifter om hændelser med de udsatte tamdyr i naturplejen, hvorfor man kan konkludere at udsættelse af store dyr i en stor procentdel af danskernes tilgængelige offentlige rekreative områder, vil virke stærkt adgangs begrænsede. Skoven har gennem tiderne været et tilflugtssted og mål for rekreative aktiviteter for mange borgerne, og med urørt skov vil der blive adgangs begrænsning med mere hegn og flere udsatte tunge dyr i langt den overvejende del af de kommende urørte skove.

Gennemsnitligt tager befolkningen på tur i skoven cirka 10 gange om året, og cirka 88 % af den voksne danske befolkning er i skoven mindst en gang om året. Dertil kommer et skønsmæssigt lige så stort antal besøg af børn i naturen samt et ukendt antal udenlandske turister. De fleste tager ud i naturen med det formål at opleve naturen, og mere end 80 % af befolkningen mener, at naturoplevelser er vigtige for livskvaliteten. Mere end hver anden tager i naturen for at reducere stress og koble af fra arbejdslivet. Naturen er samtidigt blevet en vigtig motivationsfaktor i kombination med motion. En femtedel angiver i 2013 motion som vigtigste formål med deres seneste besøg i naturen. Besøg i naturen sker altså primært med henblik på naturoplevelser, motion, at lade mentalt op og afstressning.

Corona-nedlukningen viste med al tydelighed behovet for netop at kunne bevæge sig uhindret rundt i naturen. Som minimum burde der udarbejdes nye og tidssvarende undersøgelser efter den store stigning under Corona-perioden, så vi får det retvisende billede af, hvor mange brugere der rent faktisk vil blive påvirket af planerne for urørt skov.

De ca. 29.000 ha, som ifølge forslaget bliver udlagt til urørt skov, omfatter nogle af de mest besøgte skove på Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsens arealer. Omkring to tredjedele af alle skovbesøg i Danmark foregår i de statslige skove, så planerne vil medføre en enorm negativ påvirkning af friluftslivet - og der vil i fremtiden møde skovgæsterne et andet skovbillede og begrænsede fysiske udfoldelsesmuligheder end hidtil.

Opsætning af låger, færiste og ydre strømførende hegn, samt yderligere vildthejn er i sig selv en stor begrænsning af uhindret adgang til natur og skove, og det giver dermed

hindringer i udfoldelse af rigtig mange fritidsaktiviteter. Desuden kan kvæg og heste finde på at tage ophold ved en låge, hvorfor forsøg på adgang kan skabe direkte farlige situationer. Samtidigt vil tilstedeværelsen af de store tunge dyr kunne virke stærkt angstprægende på en del mennesker og deres adgang til vores fælles natur og skove vil derfor begrænses af hegn med disse dyr samtidigt med at de urørte skove yderligere vil begrænse den almindelige borgers udfoldelsesmuligheder.

Der ses ikke i udkastet at være en decideret opgørelse over, hvor meget skovene benyttes rekreativt - fx antallet af ryttere, cyklister eller om der køres med slædehunde, løbes, vandres, afholdes idrætsstævner eller spilles rollespil. Denne manglende opgørelse finder Fri Natur stærkt kritisabel - og et bevis på at forudsætningerne for forandringerne også på dette punkt ikke er tilstrækkeligt belyst.

At ministeriet ikke ønsker at undersøge den nuværende brug af området og konsekvenserne for den fremtidige benyttelse synes ganske uforståeligt set i lyset af vigtigheden af folkesundheden. Derudover at være i direkte strid med lovgivningen på området.

Det er Fri Naturs klare opfattelse at opsættelse af hegn og udsætning af store tunge dyr i høj grad vil påvirke borgerens lovpligtige adgang til skovene såfremt det vælges at afgræsse overdrev.

I de overordnede retningslinjer for forvaltning af urørt skov – i statens skove anføres følgende:

Naturbeskyttelsesloven sidestiller friluftsliv med naturbeskyttelse, f.eks. artsrigdom/biodiversitet.

Borgerne har derfor (jvf. Naturbeskyttelsesloven (LBK nr 1986 af 27/10/2021)) ret til i statens skove bl.a. at færdes til fods overalt og døgnet rundt, at cykle på veje og stier, hvor man kan cykle med en almindelig cykel og i al væsentlighed ride overalt med heste på stier/veje, i skovbunden m.v.

Hvordan vil Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen sikre og garantere frilftsbrugere, at ovenstående frie adgang overalt fortsat er muligt i urørt skov?

I LBK nr 1986 er det desuden anført:

§ 23. Skove er åbne for færdsel til fods og på cykel, samt for ophold, hvis der er lovlig adgang dertil.

Stk. 2. Offentlighedens adgang må ikke forhindres eller vanskeliggøres. Der må ikke opsættes usædvanlige hegn omkring skove.

Fri Natur mener, at offentlighedens adgang forhindres eller vanskeliggøres af enhver form for hegn - og at de foreslåede hegning er usædvanlige.

For Gentofteskovene gør det sig gældende, at arealerne samlet set benyttes intensivt af lokale samtidigt med at besøgende fra københavnsområdet tiltrækkes. Skovene benyttes til alle former for friluft aktiviteter og man møder ryttere, hundeluftere, kondiløbere, stavgængere samt skovtursgæster med madkurv. I Ermelunden og Ordrup Krat er der desuden et system af rideruter, som er meget brugt - primært som forbindelsesvej fra lokale rideinstitutioner syd for områderne og ind til Jægersborg Dyrehave. Det fremgår ikke klart af planen, hvordan denne færdsel søges sikret i omlægning til urørt skov - blot at risikotræer vil blive fjernet, ikke hvordan eller hvornår dette vil ske. Ej heller om der skal ske afgræsning af området blot at afgræsning kan ske - og hvilken påvirkning en eventuel græsning vil have på tilladelsen til at lufte hunde uden snor eller den fortsatte ride- og cykleaktivitet i området ses ikke vurderet.

Det anføres under afsnittet om Naturbeskyttelsesloven, at det er tilstrækkeligt med "formidling om skovens ændrede status - Hermed sikres Naturbeskyttelseslovens formål" - Det kan næppe være nok til at sikre lovens formål vedrørende friluftsliv, blot at oplyse om, at skoven nu er udpeget til urørt skov!

Fri Natur anbefaler at græsningen i skove fortsat overlades til det eksisterende vildt, som kronhjorte, dådyr og rådyr, og at den naturnære skovdrift genoptages.

Afslutnings kan Fri Natur konkludere, at der bliver alt for mange uhensigtsmæssige konsekvenser ved planerne for urørte skove. På den baggrund anbefaler Fri Natur, at man skrinlægger planerne.

Fri Natur ønsker at deltage i en ny proces om fremtiden for Danmarks natur, som sikrer større sammenhængende naturområder, som rummer et gennemgående hensyn til klima, bæredygtige arbejdspladser, fortidsminder, konkrete planer for truede planter, dyr og menneskets fortsatte plads i naturen.

Debatgruppe <https://www.fb.com/groups/frinaturdk>

Facebook <https://www.fb.com/frinatur>

Hjemmeside: <https://frinaturdanmark.dk>

Høringssvar vedrørende urørt skov fra foreningen Fri Natur vedrørende forvaltningsplanen for Jægersborg Hegn og Ravnholm

Præsentation:

Fri Natur er en landsdækkende forening med over 800 medlemmer

Fri Natur har følgende formål:

- Fri Natur arbejder for fri, varieret og tilgængelig natur.
- Fri Natur arbejder for større og sammenhængende naturområder i Danmark.
- Fri Natur betragter ikke hegnede arealer som vild natur.
- Fri Natur arbejder for levevilkårene og den frie bevægelighed for det naturligt forekommende vildt.
- Fri Natur tager afstand fra storskala natureksperimenter, herunder indhegnede urørte skove, der fjerner habitater og begrænser friluftslivets reelle adgang.
- Fri Natur arbejder for, at ændringer eller etablering af natur, er baseret på bredt funderede videnskabelige retningslinjer, hensyn til klima, praktiske erfaringer og lokal forankring.

Fri Natur vil gerne udtrykke sin holdning og ikke mindst bekymring for den kommende forvaltningsplan for urørt skov i Jægersborg Hegn og Ravnholm.

Natura 2000-områderne bør få en særlig opmærksomhed og bør forvaltes iht. EUs Habitatdirektiv. Fri Natur finder ikke, at udkastet til forvaltningsplanerne tager tilstrækkeligt hensyn hertil.

Det fremføres, at planen vil påvirke et Natura 2000-område, hvorfor en screening og konsekvensvurdering ikke er tilstrækkeligt grundlag for en forvaltningsplan. Der skal iht. Miljøvurderingsloven foretages en decideret miljøvurdering - se også EUs Habitatdirektiv art. 6 stk. 3, da der er tale om, at der forefindes bilag IV arter i skoven.

Screeningen angiver ikke en eneste væsentlig påvirkning af miljøet og området, hvilket Fri Natur stiller sig særdeles undrende overfor. Det giver sig selv, at veteraniseringer, ophør af udtag af træ til byggeri, fældninger af skov og skabelse af lysåbne arealer medfører et klimatab og mindre ophobning af CO₂.

I en tid, hvor der er stort internationalt fokus på at bevare og genplante skov, går Danmark nu enegang skjuler klimaproblematikken ved at kalde skovfældninger for naturgenopretning. Her og nu-fældning af 50- 90% af nåletræerne for at skabe "urørt" skov vil få dramatisk effekt

på Danmarks klimaaftryk - dertil kommer at veteranisering og hurtigere henfald for op mod 25% af løvtræerne ligeledes vil få CO₂-optaget til at dale. Det vil påbegynde en markant udledning af CO₂ for de i alt 75.000 hektar, som ønskes omdannet til "urørt" skov. Det skønnes, at metoderne og planerne for urørt skov vil medføre en udledning på 2 millioner ton CO₂ om året !

Princeton University i USA har påpeget, at den billigste og mest nærliggende måde at løse klimaproblemerne på, er ved anlæg af ny og mere skov. Dette virker ikke foreneligt med danske planer om fældning af træer, lysåbninger og veteranisering i naturnationalparker og urørt skov - og det forekommer ligefrem at man spiller hasard med vores allesammens skov og miljø.

Generel baggrund for udlægning af urørt skov

Miljøminister Lea Wermelin har ved flere lejligheder fremført, at den danske natur er i frit fald og dermed befinder sig i en krise, hvor omdrejningspunktet i denne biodiversitetskrise er artstabet. Med udgangspunkt i denne situationsbeskrivelse foreslås udlæg af naturnationalparker og urørt skov i statens skove, da man anser disse planer som velvalgte til at standse artstabet og dermed sikre de truede og sårbare arter i den danske natur. Det mangler dog videnskabelig evidens for de metoder, som medfører af planerne for naturnationalparker og urørt skov.

Det åbne lands ændrede arealanvendelse.

Der er ikke oprindelig natur tilbage i Danmark. Allerede i vikingetiden - og ikke mindst i middelalderen ændredes udnyttelsen af arealerne sig drastisk. Den menneskelige påvirkning har således været massiv i de sidste 1000 år og har omfattet stort set, hver eneste krog af landskabet. Påvirkningen har været styret af de behov og de redskaber, man har haft til rådighed. Sidst i 1700-tallet var skovene således næsten udryddet og nede på under 4 % - og siden da er skovene heldigvis blevet genskabt.

Danmark var inden mennesket begyndte at dyrke landbrug overvejende dækket af skov. Pollenanalyserne fra Mols foretaget af Bent Vad Odgaard, som ses herunder, viser at landskabet helt frem til bronzealderen overvejende var dækket af træer. Træpollen var dominerende og græs udgjorde under 10% af den samlede pollenmængde. Odgaard har fremhævet, at den græsning, som har karakteriseret det danske landskabs udvikling, er sket i forbindelse med den landbrugsmæssige drift - og at den ikke var naturligt forekommende.

Som et resultat af landbrugets omfattende rationalisering og mekanisering de sidste 50-100 år er der sket en markant ændret arealanvendelse. Det har medført en ændring af landskabet, hvor man – for at nyttiggøre sig maskinernes muligheder – har skabt store dyrkningsflader og dermed fjernet træer, buske, vådområder etc., som muliggør en stærkt specialiseret – og kontrolleret produktion. Dyreholdet er samlet i store industrialiserede bygninger, hvor alt er under kontrol. Den store variation i såvel landskab som dyrkningsmetoder, der tidligere gav et utal af habitater for mange arter er dermed forsvundet.

Landbrugets udvikling skal ses i modsætning til ændringerne inden for skovbruget, hvor man nok har haft en mekanisering, men bibeholdt en uændret dyrkningsmetodik. Der har desuden været en udvikling mod mindre bevoksninger for at tilpasse sig de stærkt varierende dyrkningsforhold; man taler sågar om, at tidligere tiders skovbrug har udviklet sig til et "frimærkeskovbrug". Tendensen i skovdyrkningen er således - modsat landbrugets – gået mod større variation, hvilket hænger sammen med skovbrugets lave afkastningsevne, som ikke kan motivere store ændringer og investeringer i dyrkningsgrundlaget. I denne udvikling har det dog være træproduktionen, som har været i centrum og behovet for gamle træer, og dødt ved er først sent blevet indarbejdet i skovdriften, men er nu i dag en integreret del af skovdyrkning i den naturnære skovdrift.

I lyset af at land- og skovbrug er gået i hver sin retning de sidste 200 år, har det medført, at et stort antal arter, som egentlig er hjemmehørende i det lysåbne stærkt varierede landskab, har søgt til skovene og her i særdeleshed til overgangszonerne- dvs. - skovbrynne, mellem land- og skov. Denne udvikling er selvsagt ikke optimal.

Af De økonomiske Råds rapport i 2012 fremgår det imidlertid, at man mht. hvorledes situationen skal håndteres ikke har specifik viden om, hvad der vil fremme situationen for de enkelte arter.

Selvom ingen arter således kræver urørt skov, fremsættes i rapporten alligevel forslag om, at 37-47.000 ha skov skal udlægges til urørt skov til biodiversitetsformål.

Det fremgår eksplicit, at man ikke ved, hvordan og hvorvidt urørt skov virker som instrument til at fremme situationen for de truede arter, men blot, at man tror det. Urørt skov er imidlertid ikke dét, som betegnelsen urørt ellers måtte angive. I urørte skov skal nåletræsbevoksninger fjernes, og de tilbageværende løvskovs bevoksninger kan tyndes og gøres lysåbne. Urørt skov er således ikke urørt som sådan, den er urørt i forstlig kommerciel henseende. Urørt skov bliver dermed langt hen ad vejen ikke naturbevarelse, men natur skabelse - eller ligefrem designernatur underlagt rewildingideologien, med hegn og husdyr, veteraniserede træer, dødt ved og fældninger af uønskede træsorter, der nu kaldes invasive til trods for, at de er importeret og plantet af helt specifikke årsager.

Når man anbefaler udlægningen af urørt skov, sker det med henvisning til, at der findes mange truede arter i skovene – ikke mindst de fra det åbne land fordrevne arter. Da skov er billigere end agerjord, anser man det økonomisk mere effektivt at udlægge skov, som derefter gøres lysåben. Det er ikke skoven, som skov betragtet, der er interessant. Desuden ønsker mere dødt ved i den egentlige skov, hvilket man anser fremmes ved at udlægge urørt skov, selvom det selvsagt også kan ske i dyrket skov og at der er sket en markant stigning af dødt ved i offentlige skove de sidste 10 år.

Skovrapporten 2016

Ved hjælp af samme analysemetode som i Vismandsrapporten fra 2012, men ved at ændre på forudsætningerne, når man nu frem til, at der bør udlægges 75.000 ha skov til urørt skov. Det konkrete forslag er, at der udlægges ca. 29.000 ha statsskov, resten og 46.000 ha skov beliggende i private skove, da det er her, de truede arter findes. Rapporten har som præmis, at urørt skov er velegnet til at sikre de truede arters eksistens, hvorfor rapportens konklusioner ikke overraskende læner sig op ad rapportens præmis. Analysen bygger på en kvadrat inddeling af Danmark på 10 km x 10 km. Der foretages ikke nogen følsomhedsanalyse på denne antagelse. Havde man således ændret antagelsen til 5 km x 5 km, var man måske kommet frem til blot 25.000 ha?

Buchwalds erhvervs Ph.D -afhandling i 2018.

På grundlag af den eksisterende artsrigdom i statsskoven konkluderer Buchwald, at man ikke behøver mere urørt skov i Danmark end der allerede var udlagt i 2018. Buchwald påpeger samtidig, at artsrigdommen vil blive truet i den urørte skov medmindre man løbende foretager de nødvendige pleje-indgreb for at skabe lysåbne arealer. Buchwald fremhæver endvidere, at problemer med artsrigdommen i højere grad knytter sig til det åbne land - end til skovene.

Rødlisten 2019 og det øvrige beslutningsgrundlag

Den af Miljøministeren omtalte biodiversitetskriser knytter sig til de såkaldte "rødlister", hvoraf det bl.a. fremgår, hvilke arter, der bedømmes til at være truede. Man har her identificeret forskellige trusselskategorier: Kritisk truet (CR), truet (EN) og sårbar (VU). Ved at sammenligne opgørelser udført på forskellige tidspunkter, får man en opfattelse af, hvordan trusselsituationen har udviklet sig.

Ved opgørelsen i 2019, hvor man kunne sammenligne med en opgørelse fra 2010 kunne man konstatere, at antallet af truede arter var faldet fra 18,7% til 17,3%. Hvis ikke det giver anledning til forsigtig optimisme, kan man i det mindste læse det som, at situationen er status quo.

Imidlertid kan der jo være sket en forskydning mellem trusselskategorierne. Derfor udarbejder man et såkaldt rødlisteindeks til at beskrive forskydningen mellem trusselskategorierne. Det viser sig her, at rødlisteindekset er blevet større i perioden – dvs. at artsrigdommen er blevet forbedret. Der står dog på rødlistens hjemmeside, at rødlisteindekset er faldet. Ved nærmere gennemgang viser det sig at faldet er opnået ved at et stort antal arter der var i fremgang er taget ud af sammenligningen. En sammenligning mellem to umage populationer bør derfor kun ske med et tydeligt angivet forbehold.

Rødlisten med i alt 5231 arter (2019-tal) anvendes som eneste vandtætte bevis for "biodiversitetskrisen" i Danmark. Det efterlader et dårligt indtryk af, at man slet ikke forholder sig til de 1805 arter, der netop har skiftet status. Det er klart misvisende, og den slags statistiske undersøgelser skal kunne indfange variation før og efter, hvor udvikling både til det bedre, og til det værre bliver klarlagt. Arterne burde ikke blot udelades uden yderligere granskning.

Konklusionen på basis af rødlisteopgørelsen er således, at man ikke kan dokumentere, at man har en biodiversitetskriser i Danmark. Det udelukker naturligvis ikke, at man alligevel har det, men det er selvsagt problematisk, at man som sådan ikke kan dokumentere det.

Derudover så danner DCE/DMU rapporter generelt grundlag for en stor del af de beslutninger, der for tiden træffes om forvaltningen af den del af dansk skov, der udlægges til urørt skov med den hugst og veteranisering det medfører. Det er rapporter, der er udgivet i 2005 og 2012.

En tysk undersøgelse 2016

Der er i Danmark ikke foretaget sammenlignelige forsøg og analyser, hvor man kan måle effekten af forskellige måder at behandle skoven på - varierende fra traditionel skovdrift til egentlig urørt skov.

Imidlertid foreligger der resultater fra en tysk undersøgelse af spørgsmålet. Den viser meget klart, at artsrigdommen er større i produktionsskove end i urørte skove. Resultatet beror på, at skovdriften skaber flere variationer og dermed flere habitater, som er forudsætningen for en høj artsrigdom. De urørte forsøgsparceller har dog kun været urørte i 70 år og skal formentlig ligge i nogle hundrede år længere, før man får et fuldt billede af, hvad udlægningen af tidligere produktionsskov til urørt skov medfører.

Man kan i den sammenhæng ikke sammenligne dem med skove, der altid har ligget urørte og kan ikke tage for givet, at tidligere produktionsskove, der lægges urørt får den samme artsrigdom som i oprindelige naturskove.

Biodiversitetspakken

Med den vedtagne biodiversitetspakke er der, som det fremgår af ovenstående, ikke blevet vurderet, om det overhovedet er nødvendigt at gennemføre pakkens tiltag, for at nå det ønskede mål set ud fra et biodiversitets perspektiv. Erfaringerne peger på, at man kunne have opnået den ønskede effekt inden for rammerne af traditionel skovdrift med øgede naturhensyn.

Desuden udlægges der store arealer (53.000 ha statsskov) i strid med de anbefalinger, som eksperterne har angivet. Områder uden væsentlig artsrigdom (f.eks. flere hedeplantager) vil således blevet udlagt for at nå op på 75.000 ha.

Der er desuden ikke blevet foretaget en bæredygtighedsanalyse i forbindelse med pakkens vedtagelse. Pakken er desuden vedtaget uden, at de faglige anbefalinger fra flere forskere er blevet fulgt.

Ikke uvæsentligt er klimaperspektivet blevet ignoreret. Udlægningen vil skønsvist medføre et CO₂-belastning på 2 mio. ton CO₂ per år i en længere periode for så at falde til 1,2 mio. ton per år, i takt med, at alternative energiformer etableres.

Omkostningerne ved udlægningen er derfor ikke kun de 888 mio. som miljøministeren har fremlagt plus de yderligere 165 mio., der årligt skal afsættes på Finansloven til vedligehold af selvforvaltende og urørt skov. Suppositionseffekten bør indregnes i klimaregnskabet, da udskiftning af byggematerialer som beton og stål med bæredygtigt træ, udgør den helt store CO₂ besparelse, og det er især dette klimatiltag, der vil blive påvirket af planerne om at udlægge store dele af den nuværende skovproduktion i Danmark til urørt og lysåben skov.

Et skøn over nutidsværdien af alle direkte tab, offeromkostninger (klima, ophørt træproduktion og ophør af jagtleje indtægter) beløber sig forsigtig sat – til omkring 20 - 25 mia. kr.

Ændret naturplejeparadigme: Rewilding med dyr bag hegn?

Det er Fri Naturs indtryk, at rewilding-ideologen har fremmanet et radikalt paradigmeskift i myndighedernes syn på naturpleje og skovdrift.

I erkendelse af, at det danske biodiversitetsproblem knytter sig til det åbne land, har man introduceret begrebet rewilding med "store græssere" - de tunge klov- og hovdyr. Tanken er, at de efter, at skovene er blevet lagt urørte og de ikke-hjemmehørende arter er blevet fjernet, skal sikre skovenes lysåbne karakter og overhovedet skabe den variation, som sikrer artsrigdommen.

Dette understøttes af Rita Buttenschøns forskning, der tydeligt viser, at det er på overdrev, skovbryn mv. at afgræsning vil virke fremmende på artsrigdommen - og altså ikke skovgræsning.

Da der er ikke evidens for effekten af rewilding eller helårsgræsning i skovene (jf. rapporten DCE 425 "Biodiversitetseffekter af rewilding" s. 91-93) - er Fri Natur er generelt imod rewilding som naturforvaltningsprincip i Danmark.

Naturnær skovdrift og fokuseret naturpleje har givet en udvikling i artsrigdommen, og hvor etablering af eksempelvis vandhuller netop har givet det løft for naturen, som nu søges afløst med rewilding, som eneste redskab. Udviklingen for flagermus, er et godt eksempel på

truede arter, der nu trives nye steder, hvor der har været konventionelle naturpleje tiltag og genskabelse af eksempelvis mindre vådområder.

Den oprindelige rewilding-ideologi knytter sig til store sammenhængende naturområder. Yellowstone Nationalpark i USA, som ofte er fremhævet i rewilding-sammenhænge er på 899.100 ha - og området er ikke hegned ind. Det er kun i den danske rewildingmodel, at hegn og store tamdyr forekommer at være et mål i sig selv. I Danmark opereres der tillige med områder på under 1000 ha - og endda helt ned til 33 ha. Alene forskellen i områdernes størrelse burde give anledning til undren over om "one size fits all".

Fri Natur ser desuden med alvor på, at den nye fastlagte strategi medfører en risiko for, at arbejdspladser helt forsvinder sammen med forkastelsen af dansk produceret, bæredygtigt træ i statsskovene. Med disse arbejdspladser forsvinder også oparbejdet specialviden om de pågældende naturområder.

Fri Natur fastholder, at naturpleje og herunder afgræsning med husdyr hører til i det åbne landskab på særligt udvalgte arealer, eksempelvis ådale og diverse overdrev. I skovene derimod, bør man overlade afgræsning til det naturligt forekommende, frie vildt, som hjorte og krondyr - uden anvendelse af hegn.

De udpegede områder udgør en del af det store skov- og naturkompleks, som strækker sig fra Ermelunden og Ordrup Krat i syd, over Dyrehaven og op til Jægersborg Hegn med Bøllemosen i nord. Naturarealerne fortsætter via Ravnholm og Mølleådal ind i landet. Fra Ravnholm er der kort afstand til Geel Skov, som via Vejlesøerne i Holte har kontakt til Malmmosen og Furesøen med Vaserne. Mølleådal giver også en anden direkte forbindelse til Furesøen via Brede og Fuglevad til Lyngby Åmose og Frederiksdalskovene. Egnen er den mest artsrige i Danmark. Udpegningen af Jægersborg Hegn og Ravnholm skal ses i tæt sammenhæng med Dyrehaven inklusive Stampeskov, som ligger i direkte forlængelse mod syd. Dyrehaven er en internationalt vigtig naturlokalitet med meget store kvaliteter tilknyttet græsningsdriften, de mange meget gamle træer og kontinuiteten i ekstensiv drift gennem mere end 300 år. Både Dyrehavens arter og det udpegede områdes arter vil blive gavnet af, at arealet øges med græsning og primær fokus på natur og biodiversitet, idet det giver basis for større og dermed mere levedygtige bestande. Forvaltningsplanens mål er bl.a. at sikre tilstanden af de beskyttede naturtyper, og tiltagene i planen vil i udstrakt grad være til gavn for disse - igen angiver planen intet om, hvordan dette sikres og hvad tiltagene specifikt gavner - blot, at det sikres uden hensyn til forskellighederne i øget hydrologi, rydning omkring store ege og sikring af gamle ege til

henfald og flere hjorte. Om området kan bære en større bestand af hjortevildt og om forøgelsen af dødt ved gavner eksempelvis hjortevildtet eller om det gavner visse arter af biller.

Bilag IV arter

De udpegede arealer til urørt skov er overvejende Natura 2000-områder og hermed også habitat- og fuglebeskyttelsesområder. Det må derfor umiddelbart formodes, at der er mange bevaringsværdige naturtyper og ikke mindst arter, der alle er strengt beskyttet under Habitatdirektivet og Fuglebeskyttelsesdirektivet - samt danske fredninger.

Der mangler i materialet en opgørelse over de tilstedeværende bilag IV arter for de enkelte områder. Artsbilaget, der medfølger, opgiver den samlede liste af mulige bilag IV arter - og ikke specifikt, hvilke arter, der er rent faktisk er tale om. Det forekommer dermed, at der ikke findes en arts-baseline for de udpegede områder.

Den planlagte lysningshugst, veteraniseringer og opsætning af hegn lignende kan have negativ indvirkning på nogle af bilag IV arternes yngle og rastepladser.

Man angiver på baggrund af man har kendskab til området - paradoksalt nok uden en bilag IV artsliste - at det ikke skønnes nødvendigt at foretage en miljøvurdering. Jævnfør Habitatdirektivets § 6 stk. 3., skal der dog foretages en miljøvurdering ved tilstedeværelse af bilag IV arter.

Ændringer i skovens sammensætning både kan og vil eksempelvis påvirke flagermusene i området. Det sammen gør sig gældende for eksempelvis hasselmus, stor vandsalamander og markfirben, der alle er ret følsomme i deres yngleperiode og overfor ændringer i deres rasteområder. Eksempelvis har det taget flere år for hasselmusen at benytte den skabte korridor over en motorvej på Fyn efter, at der blev foretaget ændringer i det oprindelige habitat. Ligeledes vil fældning af træ give forstyrrelser i fuglelivet, og der er i områderne en del fugle arter, der er beskyttet af fuglebeskyttelsesdirektivet, hvilket igen peger i retning af at kendskabet ikke er grundigt nok, hvorfor en miljøvurdering må foretages iht. EUs Habitatdirektiv samt fuglebeskyttelsesdirektivet.

Uden et tilstrækkeligt oplyst grundlag kan planerne konkret være direkte skadelige for truede arter. Der er foretaget screeninger og konsekvensvurderinger, men ikke en decideret miljøvurdering, som foreskrevet i Habitatdirektivet. Man skal være opmærksom på at der kan være divergens i de forskellige databaser, der benyttes til at screene ud fra. Inden

forvaltningsplanerne godkendes bør der derfor foretages en decideret miljøvurdering iht. lovgivningen på området.

Ifølge § 9 i habitatbekendtgørelsen skal der foreligge tungtvejende grunde og omfattende vurderinger inden der kan foretages ændringer i et område. Der anføres ikke, hvorfor man finder, at de kommende tiltag er nødvendige for området - der henvises blot til en angivelig krise. Forudsætningen for afvigelse i beskyttelsen af Natura 2000-områder er, at der skal være afsøgt alternative løsninger, og at disse skal være vurderet efter artikel 6. stk. 4. Dette peger igen i retning af, at en miljøvurdering er påkrævet - at en konsekvensvurdering og en screening ikke er tilfredsstillende dokumentation for at påvirkningen af et Natura 2000-område.

Fortidsminder

Diger er i dag beskyttede, og det samme gør sig gældende for både synlige og endnu ikke afdækkede fortidsminder.

Jægersborg Hegn og Ravnholt indeholder ikke mindre end 71 beskyttede rundhøje, gravhøje og langdyser. Der er stor udbredelse af højryggede agre og jernaldermarker. Et ikke angivet antal hulveje og stendiger samt Parforce jagtveje. Det angives i planen, at alle disse fortidsminder vil blive beskyttet iht. gældende lovgivning, men ikke, hvordan denne beskyttelse vil udmønte sig, eller hvordan man vil sikre overholdelse af nedenstående.

Det skal påpeges, at ved de omfattende fældninger indenfor de udpegede områder vil skoven blive labil ved stormfald. Dette kan yderligere være en fare for ødelæggelse af kulturarvsminderne både i forhold til 2-meters zonen og 100-meters zonen. Labiliteten bør ses i sammenhæng med de massive fældninger, der vil pågå i forbindelse med, at områderne udpeges til urørt skov.

Behov for undersøgelse

Fri Natur ønsker en tilgang, hvor konsekvenserne af naturplejen undersøges - ikke blot screenes, og hvor der opstilles forskellige alternativer. Afgræsning med kvæg bag hegn på tværs af samtlige danske naturtyper er næppe en rigtig løsning for al fremtidig naturpleje i Danmark.

Flere forskere peger netop på mulige alternativer for naturpleje, som ikke involverer rewilding og skovgræsning.

Fri Natur ønsker, at disse alternativer bliver taget i anvendelse i stedet for et helårs

skovgræsningsregime. Det virker fagligt uholdbart, at en "one fits all" model kan anvendes uanset om naturplejen foregår på en klippeø, i klitheden, på heden, i mose, på overdrev eller i skoven, det være sig løvskov såvel som nåleskov, og at urørt skov, nu er eneste mulige driftsform i meget store dele af vores fælles statsskov.

Argumenter om tilgroning, mangel på lysåbne arealer og naturlig hydrologi - og uønskede "invasive" arter angives af ledende rådgivere, som trusler mod vores natur. Dette stemmer ikke overens med gamle billeder fra Landsat-databasen - og er en særdeles selektiv måde at forholde sig til data.

Fri Natur betvivler udsagn om, at artsrigdommen i vores skove ikke kan opretholdes, hvis ikke der afgræsses, fældes og veteraniseres i stor stil.

Urørt skov forbliver bliver næppe urørt med fældningsprocenter på op til 90% af visse arter, der nu kaldes invasive. Der er et voldsomt indgreb i naturen, hvor den eksisterende artsrigdom forsvinder. Dette er ikke er naturbevarende, men snarere naturforændrende.

Fri Natur ønsker, at man i henhold til Habitatdirektivet målrettet laver planer, der er tilpasset det enkelte område og skånsomt udføres efter alle gældende love, fredninger og direktiver.

Derfor mener Fri Natur, at der er tale om et eksperiment med vor natur og klima, hvilket er stærkt bekymrende set i forhold til, at man har udpeget de naturarealer, der allerede har stor artsrigdom og hvor skoven trives. Dertil kommer at skovene benyttes af mange forskellige brugere, der nu bliver frataget retten til en rekreativ gå-, løbe-, cykel- eller ridetur i en dynamisk og naturnær skov. Dermed risikerer man med gennemførsel af planerne at skade den bedste og mest artsrige natur/skov vi har i Danmark. Fri Natur foreslår derfor at forkaste rewilding/afgræsning og indhegning, som naturplejemetoden, der skal satses på fremadrettet i dansk naturpleje, da Danmark simpelthen er for lille til denne tilgang - også i urørt skov.

Fri Natur anser det for muligt og vigtigere at naturpleje kan foretages på forskellig vis – via private såvel som offentlige initiativer, og må påpege, at der allerede i dag udføres naturpleje, som øger både artsrigdommen og varetager bilag IV arternes bevaring på forskellig vis. Nationalpark Thy og RigKildelife naturpleje er glimrende eksempler på at naturpleje uden store omkostninger for dyr, skov eller mennesker kan lade sig gøre. Her tænkes på opkøb af lavbundsjord, hvor der allerede nu kan påvises bedring i artsrigdommen og afgræsning af overdrev mv., når disse naturplejes efter andre principper end rewilding og

urørt skov, og afgræsning sker i samspil med naturen med et forsvarligt græsningstryk.

Øget brandfare i urørt skov

I dag tales der om højintensive naturbrande, som afbrænder skove på en måde som fortidens naturbrande ikke gjorde, dette grundet mere tørke i træernes vækstperioder. Dog er det ikke kun tørkeramte skove, der er i højrisiko, også urørt skov må siges at udgøre en brandfælde.

En skovbrand kan let blive en katastrofe, som det ofte ses fra udlandet. I projektforslagene er der ikke udlagt brandbælter - så det er uklart hvorledes man vil sikre at tilstødende skove, natur- eller boligområdet mod at brande kan brede sig. Derudover må mængden af ønsket dødt ved give anledning til bekymring ved en spontan skovbrand, hvor dødt og tørt ved hurtigt kan give ilden et godt arnested, intensivere naturbranden, og dermed gøre slukningsarbejdet sværere.

Til trods for at visse biologer brændende ønsker sig disse ekstreme, såkaldte naturlige dynamikker, kan det blive forbundet med store omkostninger for naturen og samfundet, hvis brande får lov til at udvikle sig.

Når man nu ved, at skov er med til at nedsætte temperaturen lokalt, samt opsamler CO₂, og dermed i den grad beskytter og fremmer artsrigdommen, så er det da besynderligt, at satse på urørt skov, som frigiver CO₂, og tilmed er kan blive store brandbomber.

Fortidsminder

Diger er i dag beskyttede, og det samme gør sig gældende for både synlige og endnu ikke afdækkede fortidsminder.

2-meters zonen omkring diverse kulturarvsminder jævnfør Museumsloven omtales på intet tidspunkt - eller om denne zone vil blive medtaget i tilsyn og beskyttelse.

100-meters zonen jævnfør Naturbeskyttelsesloven § 18 (Fortidsmindebeskyttelseslinjen) bør iagttages og det ses ikke tilfældet i de udpegede urørte skove.

Det skal påpeges, at ved de omfattende fældninger indenfor de udpegede områder vil skoven blive labil ved stormfald. Dette kan yderligere være en fare for ødelæggelse af kulturarvsminderne både i forhold til 2-meters zonen og 100-meters zonen. Labiliteten bør ses i sammenhæng med de massive fældninger, der vil pågå i forbindelse med, at områderne udpeges til urørt skov.

Det må endelig påpeges, at det ikke er beskrevet, hvorledes synlige, som skjulte fortidsminder plejes behørigt inden eksperimentet urørt skov påbegyndes.

Der eksisterer flere studier, der påviser at netop afgræsning med mellemstore/store dyr kan give uoprettelige skader på vores fortidsminder. Der er tale om udsætning af store dyr som kvæg og heste, som skal afgræsse ikke-hegnede fortidsminder. Afgræsning af diger (sten- og jord-) og langdysse eksempelvis og uden hensyn til eventuelle natur- og kulturarv så som særligt særegne træer og andre særlige forhold i flora/fauna/funga.

Dyrenes adfærd kan ses som værende mulig skadende på fortidsminder bl.a. diger,. men uden, at disse studier/fakta giver anledning til bekymring. En adfærd, der burde give bekymring for bevarelsen af fortidsminde, hvilket findes foruroligende at fortidsminderne ikke ses beskyttet i udpegningen af urørte skove til afgræsning.

Menneskets plads i naturen

Fri Natur har tidligere fremsendt et bekymringsbrev til Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen vedrørende farlige "nærvæd" hændelser med store udsatte tamdyr. Der er efterfølgende skrevet artikler i flere dagblade og fagtidsskrifter om hændelser med de udsatte tamdyr i naturplejen, hvorfor man kan konkludere at udsættelse af store dyr i en stor procentdel af danskernes tilgængelige offentlige rekreative områder, vil virke stærkt adgangs begrænsede. Skoven har gennem tiderne været et tilflugtssted og mål for rekreative aktiviteter for mange borgerne, og med urørt skov vil der blive adgangsbegrænsning med mere hegn og flere udsatte tunge dyr i langt den overvejende del af de kommende urørte skove.

Gennemsnitligt tager befolkningen på tur i skoven cirka 10 gange om året, og cirka 88 % af den voksne danske befolkning er i skoven mindst en gang om året. Dertil kommer et skønsmæssigt lige så stort antal besøg af børn i naturen samt et ukendt antal udenlandske turister. De fleste tager ud i naturen med det formål at opleve naturen, og mere end 80 % af befolkningen mener, at naturoplevelser er vigtige for livskvaliteten. Mere end hver anden tager i naturen for at reducere stress og koble af fra arbejdslivet. Naturen er samtidigt blevet en vigtig motivationsfaktor i kombination med motion. En femtedel angiver i 2013 motion som vigtigste formål med deres seneste besøg i naturen. Besøg i naturen sker altså primært med henblik på naturoplevelser, motion, at lade mentalt op og afstressning.

Corona-nedlukningen viste med al tydelighed behovet for netop at kunne bevæge sig uhindret rundt i naturen Som minimum burde der udarbejdes nye og tidssvarende

undersøgelser efter den store stigning under Corona-perioden, så vi får det retvisende billede af, hvor mange brugere der rent faktisk vil blive påvirket af planerne for urørt skov.

De ca. 29.000 ha, som ifølge forslaget bliver udlagt til urørt skov, omfatter nogle af de mest besøgte skove på Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsens arealer. Omkring to tredjedele af alle skovbesøg i Danmark foregår i de statslige skove, så planerne vil medføre en enorm negativ påvirkning af friluftslivet - og der vil i fremtiden møde skovgæsterne et andet skovbillede og begrænsede fysiske udfoldelsesmuligheder end hidtil.

Opsætning af låger, færiste og ydre strømførende hegn, samt yderligere vildthejn er i sig selv en stor begrænsning af uhindret adgang til natur og skove, og det giver dermed hindringer i udfoldelse af rigtig mange fritidsaktiviteter. Desuden kan kvæg og heste finde på at tage ophold ved en låge, hvorfor forsøg på adgang kan skabe direkte farlige situationer. Samtidigt vil tilstedeværelsen af de store tunge dyr kunne virke stærkt angstprægende på en del mennesker og deres adgang til vores fælles natur og skove vil derfor begrænses af hegn med disse dyr samtidigt med at de urørte skove yderligere vil begrænse den almindelige borgers udfoldelsesmuligheder.

Der ses ikke i udkastet at være en decideret opgørelse over, hvorledes skovene benyttes rekreativt eller hvilke fritidsaktiviteter, der udføres i området, om der fx rides, cykles, køres med slædehunde, løbes, vandres, afholdes idrætsstævner eller spilles rollespil. Denne manglende opgørelse finder Fri Natur stærkt kritisabel - og et bevis på at forudsætningerne for forandringerne også på dette punkt ikke er tilstrækkeligt belyst.

I planen anføres det: at der gennemføres indhegning til dyrehave i den sydlige del af Jægersborg Hegn. Området forbliver fuld tilgængeligt og med fri fladefærd for skovens gæster. Således opsættes der adgangslåger ved de større veje og skovens vejnet opretholdes. Adgang til denne del af skoven vurderes derfor kun i meget begrænset omfang at blive forringet. Dertil skal samtidig bemærkes, at omlægning til dyrehave vurderes at have en række positive elementer for skovens gæster, herunder en stor oplevelsesværdi i at se vildt og et mere åbent græsningslandskab. Endelig er det kun en del af det samlede planområde der påvirkes. Hermed påvises det at ændringerne vil påvirke adgangen til området og det burde udløse en decideret miljøvurdering iht. gældende lovgivning.

At ministeriet ikke ønsker at undersøge den nuværende brug af området og konsekvenserne for den fremtidige benyttelse synes ganske uforståeligt set i lyset af vigtigheden af folkesundheden. Derudover at være i direkte strid med lovgivningen på området.

Det er Fri Naturs klare opfattelse at opsættelse af hegn og udsætning af store tunge dyr i høj grad vil påvirke borgerens lovpligtige adgang til skovene.

I de overordnede retningslinjer for forvaltning af urørt skov – i statens skove anføres følgende:

Naturbeskyttelsesloven sidestiller friluftsliv med naturbeskyttelse, f.eks. artsrigdom/biodiversitet.

Borgerne har derfor (jvf. Naturbeskyttelsesloven (LBK nr 1986 af 27/10/2021) ret til i statens skove bl.a. at færdes til fods overalt og døgnet rundt, at cykle på veje og stier, hvor man kan cykle med en almindelig cykel og i al væsentlighed ride overalt med heste på stier/veje, i skovbunden m.v.

Hvordan vil Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen sikre og garantere frilftsbrugerne, at ovenstående frie adgang overalt fortsat er muligt i urørt skov?

I LBK nr 1986 er det desuden anført:

§ 23. Skove er åbne for færdsel til fods og på cykel, samt for ophold, hvis der er lovlig adgang dertil.

Stk. 2. Offentlighedens adgang må ikke forhindres eller vanskeliggøres. Der må ikke opsættes usædvanlige hegn omkring skove.

Fri Natur mener, at offentlighedens adgang forhindres eller vanskeliggøres af enhver form for hegn - og at de foreslåede hegning er usædvanlige.

Det anføres under afsnittet om Naturbeskyttelsesloven, at det er tilstrækkeligt med "formidling om skovens ændrede status - Hermed sikres Naturbeskyttelseslovens formål" – Det kan næppe være nok til at sikre lovens formål vedrørende friluftsliv, blot at oplyse om, at skoven nu er udpeget til urørt skov!

Fri Natur anbefaler at græsningen i skove fortsat overlades til det eksisterende vildt, som kronhjorte, dådyr og rådyr, og at den naturnære skovdrift genoptages.

Afslutnings kan Fri Natur konkludere, at der bliver alt for mange uhensigtsmæssige konsekvenser ved planerne for urørte skove. På den baggrund anbefaler Fri Natur, at man skrinlægger planerne.

Fri Natur ønsker at deltage i en ny proces om fremtiden for Danmarks natur, som sikrer

større sammenhængende naturområder, som rummer et gennemgående hensyn til klima, bæredygtige arbejdspladser, fortidsminder, konkrete planer for truede planter, dyr og menneskets fortsatte plads i naturen.

Debatgruppe <https://www.fb.com/groups/frinaturdk>

Facebook <https://www.fb.com/frinatur>

Hjemmeside: <https://frinaturdanmark.dk>

Høringssvar vedrørende urørt skov fra foreningen Fri Natur vedrørende forvaltningsplanen for Pinseskoven på Kalvebod Fælled.

Præsentation:

Fri Natur er en landsdækkende forening med over 800 medlemmer

Fri Natur har følgende formål:

- Fri Natur arbejder for fri, varieret og tilgængelig natur.
- Fri Natur arbejder for større og sammenhængende naturområder i Danmark.
- Fri Natur betragter ikke hegnede arealer som vild natur.
- Fri Natur arbejder for levevilkårene og den frie bevægelighed for det naturligt forekommende vildt.
- Fri Natur tager afstand fra storskala natureksperimenter, herunder indhegnede urørte skove, der fjerner habitater og begrænser friluftslivets reelle adgang.
- Fri Natur arbejder for, at ændringer eller etablering af natur, er baseret på bredt funderede videnskabelige retningslinjer, hensyn til klima, praktiske erfaringer og lokal forankring.

Fri Natur vil gerne udtrykke sin holdning og ikke mindst bekymring for den kommende forvaltningsplan for urørt skov i Pinseskoven på Kalvebod Fælled.

Natura 2000-områderne bør få en særlig opmærksomhed og bør forvaltes iht. EUs Habitatdirektiv. Fri Natur finder ikke, at udkastet til forvaltningsplanerne tager tilstrækkeligt hensyn hertil.

Det fremføres, at planen vil påvirke et Natura 2000-område, hvorfor en screening og konsekvensvurdering ikke er tilstrækkeligt grundlag for en forvaltningsplan. Der skal iht. Miljøvurderingsloven foretages en decideret miljøvurdering - se også EUs Habitatdirektiv art. 6 stk. 3, da der er tale om, at der forefindes bilag IV arter i skoven.

Screeningen angiver ikke en eneste væsentlig påvirkning af miljøet og området, hvilket Fri Natur stiller sig særdeles undrende overfor. Det giver sig selv, at veteraniseringer, ophør af udtag af træ til byggeri, fældninger af skov og skabelse af lysåbne arealer medfører et klimatab og mindre ophobning af CO₂.

I en tid, hvor der er stort internationalt fokus på at bevare og genplante skov, går Danmark nu enegang skjuler klimaproblematikken ved at kalde skovfældninger for naturgenopretning. Her og nu-fældning af 50- 90% af nåletræerne for at skabe "urørt" skov vil få dramatisk effekt

på Danmarks klimaaftryk - dertil kommer at veteranisering og hurtigere henfald for op mod 25% af løvtræerne ligeledes vil få CO₂-optaget til at dale. Det vil påbegynde en markant udledning af CO₂ for de i alt 75.000 hektar, som ønskes omdannet til "urørt" skov. Det skønnes, at metoderne og planerne for urørt skov vil medføre en udledning på 2 millioner ton CO₂ om året !

Princeton University i USA har påpeget, at den billigste og mest nærliggende måde at løse klimaproblemerne på, er ved anlæg af ny og mere skov. Dette virker ikke foreneligt med danske planer om fældning af træer, lysåbninger og veteranisering i naturnationalparker og urørt skov - og det forekommer ligefrem at man spiller hasard med vores allesammens skov og miljø.

Generel baggrund for udlægning af urørt skov

Miljøminister Lea Wermelin har ved flere lejligheder fremført, at den danske natur er i frit fald og dermed befinder sig i en krise, hvor omdrejningspunktet i denne biodiversitetskrise er artstabet. Med udgangspunkt i denne situationsbeskrivelse foreslås udlæg af naturnationalparker og urørt skov i statens skove, da man anser disse planer som velvalgte til at standse artstabet og dermed sikre de truede og sårbare arter i den danske natur. Det mangler dog videnskabelig evidens for de metoder, som medfører af planerne for naturnationalparker og urørt skov.

Det åbne lands ændrede arealanvendelse.

Der er ikke oprindelig natur tilbage i Danmark. Allerede i vikingetiden - og ikke mindst i middelalderen ændredes udnyttelsen af arealerne sig drastisk. Den menneskelige påvirkning har således været massiv i de sidste 1000 år og har omfattet stort set, hver eneste krog af landskabet. Påvirkningen har været styret af de behov og de redskaber, man har haft til rådighed. Sidst i 1700-tallet var skovene således næsten udryddet og nede på under 4 % - og siden da er skovene heldigvis blevet genskabt.

Danmark var inden mennesket begyndte at dyrke landbrug overvejende dækket af skov. Pollenanalyserne fra Mols foretaget af Bent Vad Odgaard, som ses herunder, viser at landskabet helt frem til bronzealderen overvejende var dækket af træer. Træpollen var dominerende og græs udgjorde under 10% af den samlede pollenmængde. Odgaard har fremhævet, at den græsning, som har karakteriseret det danske landskabs udvikling, er sket i forbindelse med den landbrugsmæssige drift - og at den ikke var naturligt forekommende.

Som et resultat af landbrugets omfattende rationalisering og mekanisering de sidste 50-100 år er der sket en markant ændret arealanvendelse. Det har medført en ændring af landskabet, hvor man – for at nyttiggøre sig maskinernes muligheder – har skabt store dyrkningsflader og dermed fjernet træer, buske, vådområder etc., som muliggør en stærkt specialiseret – og kontrolleret produktion. Dyreholdet er samlet i store industrialiserede bygninger, hvor alt er under kontrol. Den store variation i såvel landskab som dyrkningsmetoder, der tidligere gav et utal af habitater for mange arter er dermed forsvundet.

Landbrugets udvikling skal ses i modsætning til ændringerne inden for skovbruget, hvor man nok har haft en mekanisering, men bibeholdt en uændret dyrkningsmetodik. Der har desuden været en udvikling mod mindre bevoksninger for at tilpasse sig de stærkt varierende dyrkningsforhold; man taler sågar om, at tidligere tiders skovbrug har udviklet sig til et "frimærkeskovbrug". Tendensen i skovdyrkningen er således - modsat landbrugets – gået mod større variation, hvilket hænger sammen med skovbrugets lave afkastningsevne, som ikke kan motivere store ændringer og investeringer i dyrkningsgrundlaget. I denne udvikling har det dog være træproduktionen, som har været i centrum og behovet for gamle træer, og dødt ved er først sent blevet indarbejdet i skovdriften, men er nu i dag en integreret del af skovdyrkning i den naturnære skovdrift.

I lyset af at land- og skovbrug er gået i hver sin retning de sidste 200 år, har det medført, at et stort antal arter, som egentlig er hjemmehørende i det lysåbne stærkt varierede landskab, har søgt til skovene og her i særdeleshed til overgangszonerne- dvs. - skovbrynene, mellem land- og skov. Denne udvikling er selvsagt ikke optimal.

Af De økonomiske Råds rapport i 2012 fremgår det imidlertid, at man mht. hvorledes situationen skal håndteres ikke har specifik viden om, hvad der vil fremme situationen for de enkelte arter.

Selvom ingen arter således kræver urørt skov, fremsættes i rapporten alligevel forslag om, at 37-47.000 ha skov skal udlægges til urørt skov til biodiversitetsformål.

Det fremgår eksplicit, at man ikke ved, hvordan og hvorvidt urørt skov virker som instrument til at fremme situationen for de truede arter, men blot, at man tror det. Urørt skov er imidlertid ikke dét, som betegnelsen urørt ellers måtte angive. I urørte skov skal nåletræsbevoksninger fjernes, og de tilbageværende løvskovs bevoksninger kan tyndes og gøres lysåbne. Urørt skov er således ikke urørt som sådan, den er urørt i forstlig kommerciel henseende. Urørt skov bliver dermed langt hen ad vejen ikke naturbevarelse, men natur skabelse - eller ligefrem designernatur underlagt rewildingideologien, med hegn og husdyr, veteraniserede træer, dødt ved og fældninger af uønskede træsorter, der nu kaldes invasive til trods for, at de er importeret og plantet af helt specifikke årsager.

Når man anbefaler udlægningen af urørt skov, sker det med henvisning til, at der findes mange truede arter i skovene – ikke mindst de fra det åbne land fordrevne arter. Da skov er billigere end agerjord, anser man det økonomisk mere effektivt at udlægge skov, som derefter gøres lysåben. Det er ikke skoven, som skov betragtet, der er interessant. Desuden ønsker mere dødt ved i den egentlige skov, hvilket man anser fremmes ved at udlægge urørt skov, selvom det selvsagt også kan ske i dyrket skov og at der er sket en markant stigning af dødt ved i offentlige skove de sidste 10 år.

Skovrapporten 2016

Ved hjælp af samme analysemetode som i Vismandsrapporten fra 2012, men ved at ændre på forudsætningerne, når man nu frem til, at der bør udlægges 75.000 ha skov til urørt skov. Det konkrete forslag er, at der udlægges ca. 29.000 ha statsskov, resten og 46.000 ha skov beliggende i private skove, da det er her, de truede arter findes. Rapporten har som præmis, at urørt skov er velegnet til at sikre de truede arters eksistens, hvorfor rapportens konklusioner ikke overraskende læner sig op ad rapportens præmis. Analysen bygger på en kvadrat inddeling af Danmark på 10 km x 10 km. Der foretages ikke nogen følsomhedsanalyse på denne antagelse. Havde man således ændret antagelsen til 5 km x 5 km, var man måske kommet frem til blot 25.000 ha?

Buchwalds erhvervs Ph.D -afhandling i 2018.

På grundlag af den eksisterende artsrigdom i statsskoven konkluderer Buchwald, at man ikke behøver mere urørt skov i Danmark end der allerede var udlagt i 2018. Buchwald påpeger samtidig, at artsrigdommen vil blive truet i den urørte skov medmindre man løbende foretager de nødvendige pleje-indgreb for at skabe lysåbne arealer. Buchwald fremhæver endvidere, at problemer med artsrigdommen i højere grad knytter sig til det åbne land - end til skovene.

Rødlisten 2019 og det øvrige beslutningsgrundlag

Den af Miljøministeren omtalte biodiversitetskriser knytter sig til de såkaldte "rødlister", hvoraf det bl.a. fremgår, hvilke arter, der bedømmes til at være truede. Man har her identificeret forskellige trusselskategorier: Kritisk truet (CR), truet (EN) og sårbar (VU). Ved at sammenligne opgørelser udført på forskellige tidspunkter, får man en opfattelse af, hvordan trusselsituationen har udviklet sig.

Ved opgørelsen i 2019, hvor man kunne sammenligne med en opgørelse fra 2010 kunne man konstatere, at antallet af truede arter var faldet fra 18,7% til 17,3%. Hvis ikke det giver anledning til forsigtig optimisme, kan man i det mindste læse det som, at situationen er status quo.

Imidlertid kan der jo være sket en forskydning mellem trusselskategorierne. Derfor udarbejder man et såkaldt rødlisteindeks til at beskrive forskydningen mellem trusselskategorierne. Det viser sig her, at rødlisteindekset er blevet større i perioden – dvs. at artsrigdommen er blevet forbedret. Der står dog på rødlistens hjemmeside, at rødlisteindekset er faldet. Ved nærmere gennemgang viser det sig at faldet er opnået ved at et stort antal arter der var i fremgang er taget ud af sammenligningen. En sammenligning mellem to umage populationer bør derfor kun ske med et tydeligt angivet forbehold.

Rødlisten med i alt 5231 arter (2019-tal) anvendes som eneste vandtætte bevis for "biodiversitetskrisen" i Danmark. Det efterlader et dårligt indtryk af, at man slet ikke forholder sig til de 1805 arter, der netop har skiftet status. Det er klart misvisende, og den slags statistiske undersøgelser skal kunne indfange variation før og efter, hvor udvikling både til det bedre, og til det værre bliver klarlagt. Arterne burde ikke blot udelades uden yderligere granskning.

Konklusionen på basis af rødlisteopgørelsen er således, at man ikke kan dokumentere, at man har en biodiversitetskriser i Danmark. Det udelukker naturligvis ikke, at man alligevel har det, men det er selvsagt problematisk, at man som sådan ikke kan dokumentere det.

Derudover så danner DCE/DMU rapporter generelt grundlag for en stor del af de beslutninger, der for tiden træffes om forvaltningen af den del af dansk skov, der udlægges til

urørt skov med den hugst og veteranisering det medfører. Det er rapporter, der er udgivet i 2005 og 2012.

En tysk undersøgelse 2016

Der er i Danmark ikke foretaget sammenlignelige forsøg og analyser, hvor man kan måle effekten af forskellige måder at behandle skoven på - varierende fra traditionel skovdrift til egentlig urørt skov.

Imidlertid foreligger der resultater fra en tysk undersøgelse af spørgsmålet. Den viser meget klart, at artsrigdommen er større i produktionsskove end i urørte skove. Resultatet beror på, at skovdriften skaber flere variationer og dermed flere habitater, som er forudsætningen for en høj artsrigdom. De urørte forsøgsparceller har dog kun været urørte i 70 år og skal formentlig ligge i nogle hundrede år længere, før man får et fuldt billede af, hvad udlægningen af tidligere produktionsskov til urørt skov medfører.

Man kan i den sammenhæng ikke sammenligne dem med skove, der altid har ligget urørte og kan ikke tage for givet, at tidligere produktionsskove, der lægges urørt får den samme artsrigdom som i oprindelige naturskove.

Biodiversitetspakken

Med den vedtagne biodiversitetspakke er der, som det fremgår af ovenstående, ikke blevet vurderet, om det overhovedet er nødvendigt at gennemføre pakkens tiltag, for at nå det ønskede mål set ud fra et biodiversitets perspektiv. Erfaringerne peger på, at man kunne have opnået den ønskede effekt inden for rammerne af traditionel skovdrift med øgede naturhensyn.

Desuden udlægges der store arealer (53.000 ha statsskov) i strid med de anbefalinger, som eksperterne har angivet. Områder uden væsentlig artsrigdom (f.eks. flere hedeplantager) vil således blevet udlagt for at nå op på 75.000 ha.

Der er desuden ikke blevet foretaget en bæredygtighedsanalyse i forbindelse med pakkens vedtagelse. Pakken er desuden vedtaget uden, at de faglige anbefalinger fra flere forskere er blevet fulgt.

Ikke uvæsentligt er klimaperspektivet blevet ignoreret. Udlægningen vil skønsvist medføre et CO₂-belastning på 2 mio. ton CO₂ per år i en længere periode for så at falde til 1,2 mio. ton

per år, i takt med, at alternative energiformer etableres.

Omkostningerne ved udlægningen er derfor ikke kun de 888 mio. som miljøministeren har fremlagt plus de yderligere 165 mio., der årligt skal afsættes på Finansloven til vedligehold af selvforvaltende og urørt skov. Supsumptionseffekten bør indregnes i klimaregnskabet, da udskiftning af byggematerialer som beton og stål med bæredygtigt træ, udgør den helt store CO2 besparelse, og det er især dette klimatiltag, der vil blive påvirket af planerne om at udlægge store dele af den nuværende skovproduktion i Danmark til urørt og lysåben skov.

Et skøn over nutidsværdien af alle direkte tab, offeromkostninger (klima, ophørt træproduktion og ophør af jagtleje indtægter) beløber sig forsigtig sat – til omkring 20 - 25 mia. kr.

Ændret naturplejeparadigme: Rewilding med dyr bag hegn?

Det er Fri Naturs indtryk, at rewilding-ideologen har fremmanet et radikalt paradigmeskift i myndighedernes syn på naturpleje og skovdrift.

I erkendelse af, at det danske biodiversitetsproblem knytter sig til det åbne land, har man introduceret begrebet rewilding med "store græssere" - de tunge klov- og hovdyr. Tanken er, at de efter, at skovene er blevet lagt urørte og de ikke-hjemmehørende arter er blevet fjernet, skal sikre skovenes lysåbne karakter og overhovedet skabe den variation, som sikrer artsrigdommen.

Dette understøttes af Rita Buttenschøns forskning, der tydeligt viser, at det er på overdrev, skovbryn mv. at afgræsning vil virke fremmende på artsrigdommen - og altså ikke skovgræsning.

Da der er ikke evidens for effekten af rewilding eller helårsgræsning i skovene (jf. rapporten DCE 425 "Biodiversitetseffekter af rewilding" s. 91-93) - er Fri Natur er generelt imod rewilding som naturforvaltningsprincip i Danmark.

Naturnær skovdrift og fokuseret naturpleje har givet en udvikling i artsrigdommen, og hvor etablering af eksempelvis vandhuller netop har givet det løft for naturen, som nu søges afløst med rewilding, som eneste redskab. Udviklingen for flagermus, er et godt eksempel på truede arter, der nu trives nye steder, hvor der har været konventionelle naturpleje tiltag og

genskabelse af eksempelvis mindre vådområder.

Den oprindelige rewilding-ideologi knytter sig til store sammenhængende naturområder. Yellowstone Nationalpark i USA, som ofte er fremhævet i rewilding-sammenhænge er på 899.100 ha - og området er ikke heget ind. Det er kun i den danske rewildingmodel, at hegn og store tamdyr forekommer at være et mål i sig selv. I Danmark opereres der tillige med områder på under 1000 ha - og endda helt ned til 33 ha. Alene forskellen i områdernes størrelse burde give anledning til undren over om "one size fits all".

Fri Natur ser desuden med alvor på, at den nye fastlagte strategi medfører en risiko for, at arbejdspladser helt forsvinder sammen med forkastelsen af dansk produceret, bæredygtigt træ i statsskovene. Med disse arbejdspladser forsvinder også oparbejdet specialviden om de pågældende naturområder.

Fri Natur fastholder, at naturpleje og herunder afgræsning med husdyr hører til i det åbne landskab på særligt udvalgte arealer, eksempelvis ådale og diverse overdrev. I skovene derimod, bør man overlade afgræsning til det naturligt forekommende, frie vildt, som hjorte og krondyr - uden anvendelse af hegn.

Bilag IV arter

De udpegede arealer til urørt skov er overvejende Natura 2000-områder og hermed også habitat- og fuglebeskyttelsesområder. Det må derfor umiddelbart formodes, at der er mange bevaringsværdige naturtyper og ikke mindst arter, der alle er strengt beskyttet under Habitatdirektivet og Fuglebeskyttelsesdirektivet - samt danske fredninger.

Der mangler i materialet en opgørelse over de tilstedeværende bilag IV arter for de enkelte områder. Artsbilaget, der medfølger, opgiver den samlede liste af mulige bilag IV arter - og ikke specifikt, hvilke arter, der er rent faktisk tale om. Det forekommer dermed, at der ikke findes en arts-baseline for de udpegede områder.

Den planlagte lysningshugst, veteraniseringer og opsætning af hegn lignende kan have negativ indvirkning på nogle af bilag IV arternes yngle og rasteplasser.

Man angiver på baggrund af man har kendskab til området - paradoksalt nok uden en bilag IV artsliste - at det ikke skønnes nødvendigt at foretage en miljøvurdering. Jævnfør Habitatdirektivets § 6 stk. 3., skal der dog foretages en miljøvurdering ved tilstedeværelse af bilag IV arter.

Ændringer i skovens sammensætning både kan og vil eksempelvis påvirke flagermusene i området. Det sammen gør sig gældende for eksempelvis hasselmus, stor vandsalamander og markfirben, der alle er ret følsomme i deres yngleperiode og overfor ændringer i deres rasteområder. Eksempelvis har det taget flere år for hasselmusen at benytte den skabte korridor over en motorvej på Fyn efter, at der blev foretaget ændringer i det oprindelige habitat. Ligeledes vil fældning af træ give forstyrrelser i fuglelivet, og der er i områderne en del fugle arter, der er beskyttet af fuglebeskyttelsesdirektivet, hvilket igen peger i retning af at kendskabet ikke er grundigt nok, hvorfor en miljøvurdering må foretages iht. EUs Habitatdirektiv samt fuglebeskyttelsesdirektivet.

Uden et tilstrækkeligt oplyst grundlag kan planerne konkret være direkte skadelige for truede arter. Der er foretaget screeninger og konsekvensvurderinger, men ikke en decideret miljøvurdering, som foreskrevet i Habitatdirektivet. Man skal være opmærksom på at der kan være divergens i de forskellige databaser, der benyttes til at screene ud fra. Inden forvaltningsplanerne godkendes bør der derfor foretages en decideret miljøvurdering iht. lovgivningen på området.

Ifølge § 9 i habitatbekendtgørelsen skal der foreligge tungtvejende grunde og omfattende vurderinger inden der kan foretages ændringer i et område. Der anføres ikke, hvorfor man finder, at de kommende tiltag er nødvendige for området - der henvises blot til en angivelig krise. Forudsætningen for afvigelse i beskyttelsen af Natura 2000-områder er, at der skal være afsøgt alternative løsninger, og at disse skal være vurderet efter artikel 6. stk. 4. Dette peger igen i retning af, at en miljøvurdering er påkrævet - at en konsekvensvurdering og en screening ikke er tilfredsstillende dokumentation for at påvirkningen af et Natura 2000-område.

Behov for undersøgelse

Fri Natur ønsker en tilgang, hvor konsekvenserne af naturplejen undersøges - ikke blot screenes, og hvor der opstilles forskellige alternativer. Afgræsning med kvæg bag hegn på tværs af samtlige danske naturtyper er næppe en rigtig løsning for al fremtidige naturpleje i Danmark.

Flere forskere peger netop på mulige alternativer for naturpleje, som ikke involverer rewilding og skovgræsning.

Fri Natur ønsker, at disse alternativer bliver taget i anvendelse i stedet for et helårs skovgræsningsregime. Det virker fagligt uholdbart, at en "one fits all" model kan anvendes uanset om naturplejen foregår på en klippeø, i klitheden, på heden, i mose, på overdrev eller i skoven, det være sig løvskov såvel som nåleskov, og at urørt skov, nu er eneste mulige driftsform i meget store dele af vores fælles statsskov.

Argumenter om tilgroning, mangel på lysåbne arealer og naturlig hydrologi - og uønskede "invasive" arter angives af ledende rådgivere, som trusler mod vores natur. Dette stemmer ikke overens med gamle billeder fra Landsat-databasen - og er en særdeles selektiv måde at forholde sig til data.

Fri Natur betvivler udsagn om, at artsrigdommen i vores skove ikke kan opretholdes, hvis ikke der afgræsses, fældes og veteraniseres i stor stil.

Urørt skov forbliver bliver næppe urørt med fældningsprocenter på op til 90% af visse arter, der nu kaldes invasive. Der er et voldsomt indgreb i naturen, hvor den eksisterende artsrigdom forsvinder. Dette er ikke er naturbevarende, men snarere naturforændrende.

Fri Natur ønsker, at man i henhold til Habitatdirektivet målrettet laver planer, der er tilpasset det enkelte område og skånsomt udføres efter alle gældende love, fredninger og direktiver.

Derfor mener Fri Natur, at der er tale om et eksperiment med vor natur og klima, hvilket er stærkt bekymrende set i forhold til, at man har udpeget de naturarealer, der allerede har stor artsrigdom og hvor skoven trives. Dertil kommer at skovene benyttes af mange forskellige brugere, der nu bliver frataget retten til en rekreativ gå-, løbe-, cykel- eller ridetur i en dynamisk og naturnær skov. Dermed risikerer man med gennemførelse af planerne at skade den bedste og mest artsrige natur/skov vi har i Danmark. Fri Natur foreslår derfor at forkaste rewilding/afgræsning og indhegning, som naturplejemetoden, der skal sættes på fremadrettet i dansk naturpleje, da Danmark simpelthen er for lille til denne tilgang - også i urørt skov.

Fri Natur anser det for muligt og vigtigere at naturpleje kan foretages på forskellig vis – via private såvel som offentlige initiativer, og må påpege, at der allerede i dag udføres naturpleje, som øger både artsrigdommen og varetager bilag IV arternes bevaring på forskellig vis. Nationalpark Thy og Riggildelife naturpleje er glimrende eksempler på at naturpleje uden store omkostninger for dyr, skov eller mennesker kan lade sig gøre. Her tænkes på opkøb af lavbundsjord, hvor der allerede nu kan påvises bedring i artsrigdommen

og afgræsning af overdrev mv., når disse naturplejes efter andre principper end rewilding og urørt skov, og afgræsning sker i samspil med naturen med et forsvarligt græsningstryk.

Øget brandfare i urørt skov

I dag tales der om højintensive naturbrande, som afbrænder skove på en måde som fortidens naturbrande ikke gjorde, dette grundet mere tørke i træernes vækstperioder. Dog er det ikke kun tørkeramte skove, der er i højrisiko, også urørt skov må siges at udgøre en brandfælde.

En skovbrand kan let blive en katastrofe, som det ofte ses fra udlandet. I projektforslagene er der ikke udlagt brandbælter - så det er uklart hvorledes man vil sikre at tilstødende skove, natur- eller boligområdet mod at brande kan brede sig. Derudover må mængden af ønsket dødt ved give anledning til bekymring ved en spontan skovbrand, hvor dødt og tørt ved hurtigt kan give ilden et godt arnested, intensivere naturbranden, og dermed gøre slukningsarbejdet sværere.

Til trods for at visse biologer brændende ønsker sig disse ekstreme, såkaldte naturlige dynamikker, kan det blive forbundet med store omkostninger for naturen og samfundet, hvis brande får lov til at udvikle sig.

Når man nu ved, at skov er med til at nedsætte temperaturen lokalt, samt opsamler CO₂, og dermed i den grad beskytter og fremmer artsrigdommen, så er det da besynderligt, at satse på urørt skov, som frigiver CO₂, og tilmed er kan blive store brandbomber.

Fortidsminder

Diger er i dag beskyttede, og det samme gør sig gældende for både synlige og endnu ikke afdækkede fortidsminder.

Det må påpeges, at det ikke er beskrevet, hvorledes synlige, som skjulte fortidsminder plejes behørigt inden eksperimentet urørt skov påbegyndes, og at det ikke kan udelukkes, at der i Pinseskoven på Kalvebod Fælled findes uafdækkede fortidsminder. Det ses ikke at alle LiDAR scanninger er gennemgået i planen.

Menneskets plads i naturen

Fri Natur har tidligere fremsendt et bekymringsbrev til Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen vedrørende farlige "nærved" hændelser med store udsatte tamdyr. Der er efterfølgende skrevet artikler i flere dagblade og fagtidsskrifter om hændelser med de udsatte tamdyr i naturplejen, hvorfor man kan konkludere at udsættelse af store dyr i en stor

procentdel af danskernes tilgængelige offentlige rekreative områder, vil virke stærkt adgangsbegrænsede. Skoven har gennem tiderne været et tilflugtssted og mål for rekreative aktiviteter for mange borgerne, og med urørt skov vil der blive adgangsbegrænsning med mere hegn og flere udsatte tunge dyr i langt den overvejende del af de kommende urørte skove.

Gennemsnitligt tager befolkningen på tur i skoven cirka 10 gange om året, og cirka 88 % af den voksne danske befolkning er i skoven mindst en gang om året. Dertil kommer et skønsmæssigt lige så stort antal besøg af børn i naturen samt et ukendt antal udenlandske turister. De fleste tager ud i naturen med det formål at opleve naturen, og mere end 80 % af befolkningen mener, at naturoplevelser er vigtige for livskvaliteten. Mere end hver anden tager i naturen for at reducere stress og koble af fra arbejdslivet. Naturen er samtidigt blevet en vigtig motivationsfaktor i kombination med motion. En femtedel angiver i 2013 motion som vigtigste formål med deres seneste besøg i naturen. Besøg i naturen sker altså primært med henblik på naturoplevelser, motion, at lade mentalt op og afstressning.

Corona-nedlukningen viste med al tydelighed behovet for netop at kunne bevæge sig uhindret rundt i naturen. Som minimum burde der udarbejdes nye og tidssvarende undersøgelser efter den store stigning under Corona-perioden, så vi får det retvisende billede af, hvor mange brugere der rent faktisk vil blive påvirket af planerne for urørt skov.

De ca. 29.000 ha, som ifølge forslaget bliver udlagt til urørt skov, omfatter nogle af de mest besøgte skove på Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsens arealer. Omkring to tredjedele af alle skovbesøg i Danmark foregår i de statslige skove, så planerne vil medføre en enorm negativ påvirkning af friluftslivet - og der vil i fremtiden møde skovgæsterne et andet skovbillede og begrænsede fysiske udfoldelsesmuligheder end hidtil.

Opsætning af låger, færiste og ydre strømførende hegn, samt yderligere vildthejn er i sig selv en stor begrænsning af uhindret adgang til natur og skove, og det giver dermed hindringer i udfoldelse af rigtig mange fritidsaktiviteter. Desuden kan kvæg og heste finde på at tage ophold ved en låge, hvorfor forsøg på adgang kan skabe direkte farlige situationer. Samtidigt vil tilstedeværelsen af de store tunge dyr kunne virke stærkt angstprægende på en del mennesker og deres adgang til vores fælles natur og skove vil derfor begrænses af hegn med disse dyr samtidigt med at de urørte skove yderligere vil begrænse den almindelige borgers udfoldelsesmuligheder.

Der ses ikke i udkastet at være en decideret opgørelse over, hvorledes skovene benyttes rekreativt eller hvilke fritidsaktiviteter, der udføres i området, om der fx rides, cykles, køres

med slædehunde, løbes, vandres, afholdes idrætsstævner eller spilles rollespil. Denne manglende opgørelse finder Fri Natur stærkt kritisabel - og et bevis på at forudsætningerne for forandringerne også på dette punkt ikke er tilstrækkeligt belyst.

At ministeriet ikke ønsker at undersøge den nuværende brug af området og konsekvenserne for den fremtidige benyttelse synes ganske uforståeligt set i lyset af vigtigheden af folkesundheden. Derudover at være i direkte strid med lovgivningen på området.

Det er Fri Naturs klare opfattelse at opsættelse af hegn og udsætning af store tunge dyr i høj grad vil påvirke borgerens lovpligtige adgang til skovene.

I de overordnede retningslinjer for forvaltning af urørt skov – i statens skove anføres følgende:

Naturbeskyttelsesloven sidestiller friluftsliv med naturbeskyttelse, f.eks. artsrigdom/biodiversitet.

Borgerne har derfor (jvf. Naturbeskyttelsesloven (LBK nr 1986 af 27/10/2021) ret til i statens skove bl.a. at færdes til fods overalt og døgnet rundt, at cykle på veje og stier, hvor man kan cykle med en almindelig cykel og i al væsentlighed ride overalt med heste på stier/veje, i skovbunden m.v.

Hvordan vil Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen sikre og garantere frilftsbrugere, at ovenstående frie adgang overalt fortsat er muligt i urørt skov?

I LBK nr 1986 er det desuden anført:

§ 23. Skove er åbne for færdsel til fods og på cykel, samt for ophold, hvis der er lovlig adgang dertil.

Stk. 2. Offentlighedens adgang må ikke forhindres eller vanskeliggøres. Der må ikke opsættes usædvanlige hegn omkring skove.

Fri Natur mener, at offentlighedens adgang forhindres eller vanskeliggøres af enhver form for hegn - og at de foreslåede hegninger er usædvanlige.

Det anføres under afsnittet om Naturbeskyttelsesloven, at det er tilstrækkeligt med "formidling om skovens ændrede status - Hermed sikres Naturbeskyttelseslovens formål" – Det kan næppe være nok til at sikre lovens formål vedrørende friluftsliv, blot at oplyse om, at skoven nu er udpeget til urørt skov!

Fri Natur anbefaler at græsningen i skove fortsat overlades til det eksisterende vildt, som

kronhjorte, dådyr og rådyr, og at den naturnære skovdrift genoptages.

Afslutnings kan Fri Natur konkludere, at der bliver alt for mange uhensigtsmæssige konsekvenser ved planerne for urørte skove. På den baggrund anbefaler Fri Natur, at man skrinlægger planerne.

Fri Natur ønsker at deltage i en ny proces om fremtiden for Danmarks natur, som sikrer større sammenhængende naturområder, som rummer et gennemgående hensyn til klima, bæredygtige arbejdspladser, fortidsminder, konkrete planer for truede planter, dyr og menneskets fortsatte plads i naturen.

Debatgruppe <https://www.fb.com/groups/frinaturdk>

Facebook <https://www.fb.com/frinatur>

Hjemmeside: <https://frinaturdanmark.dk>

Modstridende interesser blandt skovens brugere

Vi er så heldige, at vi bor i et tidligere skovløberhus ved en af indgangsvejene til Rude Skov. Det har vi gjort længe, og den gode beliggenhed medfører, at der er mange af skovens gæster, der henvender sig med stort og småt.

Et væltet træ, folk og hunde, vilde mountainbikere etc som det nu er, når folk med forskellige interesser skal bruge de samme faciliteter.

Igennem de seneste 2 år har der været en voldsom stigning i brokkerierne, og de går særligt på en ny brugergruppe, nemlig gravel-cyklisterne.

De er helt klart blevet en belastning for mange, for selve essensen i deres sport er, at de skal køre hurtigt, hvor der færdes andre.

Problemet i Rude Skov er også omtalt i pressen: <https://www.berlingske.dk/metropol/nyt-hit-under-krisen-ender-ofte-i-ulykker-gamle-damer-er-ved-at-miste>

Jeg har længe haft den samme holdning som cykelkonsulenten i artiklen, at der skal være plads til alle, men efterhånden tvivler jeg på, at det kan lade sig gøre i dette tilfælde.

Man skal i sagens natur skal køre stærkt, hvor der også er andre skovgæster (og hunde og heste), der bliver forskrækkede, når cyklisterne kommer farende forbi.

Det giver netop ikke megen sportslig mening at skulle sætte farten ned, hver gang man skal forbi andre, når man konkurrerer på tid. Og man skal tit passere andre på en søndag.

Der kommer cykelgrupper både fra lokalområdet, men også kørende i bil fra byen (man kan ofte se dem holde i rækker på Hørsholm Kongevej). Jeg har talt med nogle af dem, og selv om der er grupper fra fx Birkerød Cykelklub (som i øvrigt lader til at være mere hensynsfulde), så lader langt de fleste til at være uorganiserede, så det er næppe muligt at få dem i tale som en interessegruppe med en generel opfordring til at tage hensyn til andre brugere.

Man må nok også konkludere, at det er en konflikt, der ikke kan løses med opfordringer om at tage hensyn – at sænke farten er kontraproduktivt i forhold til cyklingens formål, hvor man konkurrerer mod sig selv og andre på tid.

Så jeg har spekuleret på, hvad man kan gøre.

Det kunne være en god løsning at dele brugerne op ved at sætte en generel fartgrænse for cyklister på 15 km i skoven og så afsætte et område omkring Hørsholm Kongevej til cykelsport, hvor man kan køre stærkere.

Men her løber vi nok ind i det problem, at et sådan tiltag skal reguleres under færdselsloven under politiet, og den siger som bekendt, at man altid skal tilpasse hastigheden til forholdene.

Så hvad gør man så? Hvordan begrænser man uønskede aktiviteter uden det rammer andre brugere?

Det er måske i virkeligheden Naturbeskyttelsesloven, der har brug for et gennemsyn, så den tager hånd om de ændrede måder at bruge naturen på.

Vi kan også godt se effekterne på dyrelivet, der er mange rådyr i skoven i disse år, men de er tydeligvis blevet mere sky og holder sig ude af syne i de lyse timer.

Med venlig hilsen
Per Rosendal

Dumpedalshus
Birkerød Kongevej 8
3460 Birkerød
28 11 78 71

Høringssvar sendt til FL2020skov@nst.dk den 2. august 2022

Naturstyrelsen
e-mail fl2020skov@nst.dk

Teknik og Miljø
Klima, Natur og Miljø
Øverødvej 2
2840 Holte
www.rudersdal.dk

29. august 2022

Journal nr. 2022-3624

Høringssvar – forvaltningsplaner for urørt skov for Rude Skov Skov og Jægersborg Hegn inkl. Ravnholm

Rudersdal Kommune har med stor interesse læst udkastene til forvaltningsplaner for urørt skov for hhv. Rude Skov og Jægersborg Hegn inkl. Ravnholm, da begge skovområder ligger i kommunen.

Skovene benyttet flittigt af kommunens borger og kommunens borgere (plan)myndighed og via det mangeårige samarbejde med Naturstyrelsen ønske om den bedst mulige udvikling for skovene både med henblik på biodiversitet, men også i forhold til befolkningens adgangs- og friluftsmuligheder.

Rudersdal Kommune finder, at Naturstyrelsen med forslaget til forvaltningsplaner for urørt skov i de to områder, har udarbejdet et godt og fint værktøj for den planlægning og de indsatser, der skal foretages for at fremme biodiversiteten i skovene.

Det er kommunens opfattelse, at der i forvaltningsplanerne er foretaget en god og nødvendig afvejning af indsatserne for biodiversitet, friluftsliv, kulturmiljøer og fortidsminder.

Kommunen noterer med tilfredshed, at ikke alle bevoksninger med nåletræer, herunder rødgran, skal fældes. Der knytter sig sjældne og truede arter af fugle, insekter og svampe til især gammel nåleskov, som ellers ville forsvinde. Endvidere bidrager nåletræerne til et mere varieret skovbillede og dermed også oplevelsesmuligheder. Det bør kortlægges grundigt hvor meget nåleskov der som minimum bør være for at sikre de sårbare dyr og planter gunstig bevaring.

Vi er klar over, at hovedformålet med udlæg af urørte skov er ønsket om en øget biodiversitet, men det er samtidig vigtigt for kommunen at understrege, at vi ønsker, at adgang og friluftsmulighederne for befolkningen ikke indskrænkes, herunder at der ikke nedlægges

Åbningstid
Mandag-tirsdag kl. 10-15
Onsdag lukket
Torsdag kl. 10-17
Fredag kl. 10-13

Vi er klar over, at hovedformålet med udlæg af urørte skov er ønsket om en øget biodiversitet, men det er samtidig vigtigt for kommunen at understrege, at vi ønsker, at adgang og friluftsmulighederne for befolkningen ikke indskrænkes, herunder at der ikke nedlægges allerede etablerede veje og stier i de to skovområder.

I den forbindelse skal kommunen bemærke, at Naturstyrelsen tidligere har anvist et område i Rude Skov som egnet til discgolf. I mail af 6. juli 2022 har Naturstyrelsen imidlertid givet afslag på anlæg af permanent discgolfbane i skoven, bl.a. med henvisning til at Rude Skov udlægges som urørt. Kommunen tager afgørelsen til efterretning, men skal fortsat anmode Naturstyrelsen om at medvirke til at finde en alternativ placering af en discgolfbane i kommunen.

Kommunen er også opmærksom på de mange indsatser i planerne vedrørende genskabelse af mere naturlig hydrologi i skovene. Disse projekter bør i høj grad koordineres og sammentænkes med kommunens arbejde vedr. cykelsti på Hørsholm Kongevej, håndtering af vand, herunder separatkloakering og arbejdet for at genopretning af vandkredsløbet.

Kommunen ønsker derfor at indgå i dialog og koordinering med Naturstyrelsen Hovedstaden om implementeringen af de forskellige indsatser der knytter sig til forvaltningsplanen, herunder ikke mindst forhold der angår hydrologiprojekter samt adgang og friluftsliv.

Venlig hilsen

Lis Ravn
Afdelingschef, Klima, Natur og Miljø

Høringssvar vedrørende urørt skov fra foreningen Fri Natur vedrørende forvaltningsplanen for Rude Skov.

Præsentation:

Fri Natur er en landsdækkende forening med over 800 medlemmer

Fri Natur har følgende formål:

- Fri Natur arbejder for fri, varieret og tilgængelig natur.
- Fri Natur arbejder for større og sammenhængende naturområder i Danmark.
- Fri Natur betragter ikke hegnede arealer som vild natur.
- Fri Natur arbejder for levevilkårene og den frie bevægelighed for det naturligt forekommende vildt.
- Fri Natur tager afstand fra storskala natureksperimenter, herunder indhegnede urørte skove, der fjerner habitater og begrænser friluftslivets reelle adgang.
- Fri Natur arbejder for, at ændringer eller etablering af natur, er baseret på bredt funderede videnskabelige retningslinjer, hensyn til klima, praktiske erfaringer og lokal forankring.

Fri Natur vil gerne udtrykke sin holdning og ikke mindst bekymring for den kommende forvaltningsplan for urørt skov i Rude Skov.

Natura 2000-områderne bør få en særlig opmærksomhed og bør forvaltes iht. EUs Habitatdirektiv. Fri Natur finder ikke, at udkastet til forvaltningsplanerne tager tilstrækkeligt hensyn hertil.

Det fremføres, at planen vil påvirke et Natura 2000-område, hvorfor en screening og konsekvensvurdering ikke er tilstrækkeligt grundlag for en forvaltningsplan. Der skal iht. Miljøvurderingsloven foretages en decideret miljøvurdering - se også EUs Habitatdirektiv art. 6 stk. 3, da der er tale om, at der forefindes bilag IV arter i skoven.

Screeningen angiver ikke en eneste væsentlig påvirkning af miljøet og området, hvilket Fri Natur stiller sig særdeles undrende overfor. Det giver sig selv, at veteraniseringer, ophør af udtag af træ til byggeri, fældninger af skov og skabelse af lysåbne arealer medfører et klimatab og mindre ophobning af CO₂.

I en tid, hvor der er stort internationalt fokus på at bevare og genplante skov, går Danmark nu enegang skjuler klimaproblematikken ved at kalde skovfældninger for naturgenopretning. Her og nu-fældning af 50- 90% af nåletræerne for at skabe "urørt" skov vil få dramatisk effekt

på Danmarks klimaaftryk - dertil kommer at veteranisering og hurtigere henfald for op mod 25% af løvtræerne ligeledes vil få CO₂-optaget til at dale. Det vil påbegynde en markant udledning af CO₂ for de i alt 75.000 hektar, som ønskes omdannet til "urørt" skov. Det skønnes, at metoderne og planerne for urørt skov vil medføre en udledning på 2 millioner ton CO₂ om året !

Princeton University i USA har påpeget, at den billigste og mest nærliggende måde at løse klimaproblemerne på, er ved anlæg af ny og mere skov. Dette virker ikke foreneligt med danske planer om fældning af træer, lysåbninger og veteranisering i naturnationalparker og urørt skov - og det forekommer ligefrem at man spiller hasard med vores allesammens skov og miljø.

Generel baggrund for udlægning af urørt skov

Miljøminister Lea Wermelin har ved flere lejligheder fremført, at den danske natur er i frit fald og dermed befinder sig i en krise, hvor omdrejningspunktet i denne biodiversitetskrise er artstabet. Med udgangspunkt i denne situationsbeskrivelse foreslås udlæg af naturnationalparker og urørt skov i statens skove, da man anser disse planer som velvalgte til at standse artstabet og dermed sikre de truede og sårbare arter i den danske natur. Det mangler dog videnskabelig evidens for de metoder, som medfører af planerne for naturnationalparker og urørt skov.

Det åbne lands ændrede arealanvendelse.

Der er ikke oprindelig natur tilbage i Danmark. Allerede i vikingetiden - og ikke mindst i middelalderen ændredes udnyttelsen af arealerne sig drastisk. Den menneskelige påvirkning har således været massiv i de sidste 1000 år og har omfattet stort set, hver eneste krog af landskabet. Påvirkningen har været styret af de behov og de redskaber, man har haft til rådighed. Sidst i 1700-tallet var skovene således næsten udryddet og nede på under 4 % - og siden da er skovene heldigvis blevet genskabt.

Danmark var inden mennesket begyndte at dyrke landbrug overvejende dækket af skov. Pollenanalyserne fra Mols foretaget af Bent Vad Odgaard, som ses herunder, viser at landskabet helt frem til bronzealderen overvejende var dækket af træer. Træpollen var dominerende og græs udgjorde under 10% af den samlede pollenmængde. Odgaard har fremhævet, at den græsning, som har karakteriseret det danske landskabs udvikling, er sket i forbindelse med den landbrugsmæssige drift - og at den ikke var naturligt forekommende.

Som et resultat af landbrugets omfattende rationalisering og mekanisering de sidste 50-100 år er der sket en markant ændret arealanvendelse. Det har medført en ændring af landskabet, hvor man – for at nyttiggøre sig maskinernes muligheder – har skabt store dyrkningsflader og dermed fjernet træer, buske, vådområder etc., som muliggør en stærkt specialiseret – og kontrolleret produktion. Dyreholdet er samlet i store industrialiserede bygninger, hvor alt er under kontrol. Den store variation i såvel landskab som dyrkningsmetoder, der tidligere gav et utal af habitater for mange arter er dermed forsvundet.

Landbrugets udvikling skal ses i modsætning til ændringerne inden for skovbruget, hvor man nok har haft en mekanisering, men bibeholdt en uændret dyrkningsmetodik. Der har desuden været en udvikling mod mindre bevoksninger for at tilpasse sig de stærkt varierende dyrkningsforhold; man taler sågar om, at tidligere tiders skovbrug har udviklet sig til et "frimærkeskovbrug". Tendensen i skovdyrkningen er således - modsat landbrugets – gået mod større variation, hvilket hænger sammen med skovbrugets lave afkastningsevne, som ikke kan motivere store ændringer og investeringer i dyrkningsgrundlaget. I denne udvikling har det dog være træproduktionen, som har været i centrum og behovet for gamle træer, og dødt ved er først sent blevet indarbejdet i skovdriften, men er nu i dag en integreret del af skovdyrkning i den naturnære skovdrift.

I lyset af at land- og skovbrug er gået i hver sin retning de sidste 200 år, har det medført, at et stort antal arter, som egentlig er hjemmehørende i det lysåbne stærkt varierede landskab, har søgt til skovene og her i særdeleshed til overgangszonerne- dvs. - skovbrynene, mellem land- og skov. Denne udvikling er selvsagt ikke optimal.

Af De økonomiske Råds rapport i 2012 fremgår det imidlertid, at man mht. hvorledes situationen skal håndteres ikke har specifik viden om, hvad der vil fremme situationen for de enkelte arter.

Selvom ingen arter således kræver urørt skov, fremsættes i rapporten alligevel forslag om, at 37-47.000 ha skov skal udlægges til urørt skov til biodiversitetsformål.

Det fremgår eksplicit, at man ikke ved, hvordan og hvorvidt urørt skov virker som instrument til at fremme situationen for de truede arter, men blot, at man tror det. Urørt skov er imidlertid ikke dét, som betegnelsen urørt ellers måtte angive. I urørte skov skal nåletræsbevoksninger fjernes, og de tilbageværende løvskovs bevoksninger kan tyndes og gøres lysåbne. Urørt skov er således ikke urørt som sådan, den er urørt i forstlig kommerciel henseende. Urørt skov bliver dermed langt hen ad vejen ikke naturbevarelse, men natur skabelse - eller ligefrem designernatur underlagt rewildingideologien, med hegn og husdyr, veteraniserede træer, dødt ved og fældninger af uønskede træsorter, der nu kaldes invasive til trods for, at de er importeret og plantet af helt specifikke årsager.

Når man anbefaler udlægningen af urørt skov, sker det med henvisning til, at der findes mange truede arter i skovene – ikke mindst de fra det åbne land fordrevne arter. Da skov er billigere end agerjord, anser man det økonomisk mere effektivt at udlægge skov, som derefter gøres lysåben. Det er ikke skoven, som skov betragtet, der er interessant. Desuden ønsker mere dødt ved i den egentlige skov, hvilket man anser fremmes ved at udlægge urørt skov, selvom det selvsagt også kan ske i dyrket skov og at der er sket en markant stigning af dødt ved i offentlige skove de sidste 10 år.

Skovrapporten 2016

Ved hjælp af samme analysemetode som i Vismandsrapporten fra 2012, men ved at ændre på forudsætningerne, når man nu frem til, at der bør udlægges 75.000 ha skov til urørt skov. Det konkrete forslag er, at der udlægges ca. 29.000 ha statsskov, resten og 46.000 ha skov beliggende i private skove, da det er her, de truede arter findes. Rapporten har som præmis, at urørt skov er velegnet til at sikre de truede arters eksistens, hvorfor rapportens konklusioner ikke overraskende læner sig op ad rapportens præmis. Analysen bygger på en kvadrat inddeling af Danmark på 10 km x 10 km. Der foretages ikke nogen følsomhedsanalyse på denne antagelse. Havde man således ændret antagelsen til 5 km x 5 km, var man måske kommet frem til blot 25.000 ha?

Buchwalds erhvervs Ph.D -afhandling i 2018.

På grundlag af den eksisterende artsrigdom i statsskoven konkluderer Buchwald, at man ikke behøver mere urørt skov i Danmark end der allerede var udlagt i 2018. Buchwald påpeger samtidig, at artsrigdommen vil blive truet i den urørte skov medmindre man løbende foretager de nødvendige pleje-indgreb for at skabe lysåbne arealer. Buchwald fremhæver endvidere, at problemer med artsrigdommen i højere grad knytter sig til det åbne land - end til skovene.

Rødlisten 2019 og det øvrige beslutningsgrundlag

Den af Miljøministeren omtalte biodiversitetskriser knytter sig til de såkaldte "rødlister", hvoraf det bl.a. fremgår, hvilke arter, der bedømmes til at være truede. Man har her identificeret forskellige trusselskategorier: Kritisk truet (CR), truet (EN) og sårbar (VU). Ved at sammenligne opgørelser udført på forskellige tidspunkter, får man en opfattelse af, hvordan trusselsituationen har udviklet sig.

Ved opgørelsen i 2019, hvor man kunne sammenligne med en opgørelse fra 2010 kunne man konstatere, at antallet af truede arter var faldet fra 18,7% til 17,3%. Hvis ikke det giver anledning til forsigtig optimisme, kan man i det mindste læse det som, at situationen er status quo.

Imidlertid kan der jo være sket en forskydning mellem trusselskategorierne. Derfor udarbejder man et såkaldt rødlisteindeks til at beskrive forskydningen mellem trusselskategorierne. Det viser sig her, at rødlisteindekset er blevet større i perioden – dvs. at artsrigdommen er blevet forbedret. Der står dog på rødlistens hjemmeside, at rødlisteindekset er faldet. Ved nærmere gennemgang viser det sig at faldet er opnået ved at et stort antal arter der var i fremgang er taget ud af sammenligningen. En sammenligning mellem to umage populationer bør derfor kun ske med et tydeligt angivet forbehold.

Rødlisten med i alt 5231 arter (2019-tal) anvendes som eneste vandtætte bevis for "biodiversitetskrisen" i Danmark. Det efterlader et dårligt indtryk af, at man slet ikke forholder sig til de 1805 arter, der netop har skiftet status. Det er klart misvisende, og den slags statistiske undersøgelser skal kunne indfange variation før og efter, hvor udvikling både til det bedre, og til det værre bliver klarlagt. Arterne burde ikke blot udelades uden yderligere granskning.

Konklusionen på basis af rødlisteopgørelsen er således, at man ikke kan dokumentere, at man har en biodiversitetskriser i Danmark. Det udelukker naturligvis ikke, at man alligevel har det, men det er selvsagt problematisk, at man som sådan ikke kan dokumentere det.

Derudover så danner DCE/DMU rapporter generelt grundlag for en stor del af de beslutninger, der for tiden træffes om forvaltningen af den del af dansk skov, der udlægges til

urørt skov med den hugst og veteranisering det medfører. Det er rapporter, der er udgivet i 2005 og 2012.

En tysk undersøgelse 2016

Der er i Danmark ikke foretaget sammenlignelige forsøg og analyser, hvor man kan måle effekten af forskellige måder at behandle skoven på - varierende fra traditionel skovdrift til egentlig urørt skov.

Imidlertid foreligger der resultater fra en tysk undersøgelse af spørgsmålet. Den viser meget klart, at artsrigdommen er større i produktionsskove end i urørte skove. Resultatet beror på, at skovdriften skaber flere variationer og dermed flere habitater, som er forudsætningen for en høj artsrigdom. De urørte forsøgsparceller har dog kun været urørte i 70 år og skal formentlig ligge i nogle hundrede år længere, før man får et fuldt billede af, hvad udlægningen af tidligere produktionsskov til urørt skov medfører.

Man kan i den sammenhæng ikke sammenligne dem med skove, der altid har ligget urørte og kan ikke tage for givet, at tidligere produktionsskove, der lægges urørt får den samme artsrigdom som i oprindelige naturskove.

Biodiversitetspakken

Med den vedtagne biodiversitetspakke er der, som det fremgår af ovenstående, ikke blevet vurderet, om det overhovedet er nødvendigt at gennemføre pakkens tiltag, for at nå det ønskede mål set ud fra et biodiversitets perspektiv. Erfaringerne peger på, at man kunne have opnået den ønskede effekt inden for rammerne af traditionel skovdrift med øgede naturhensyn.

Desuden udlægges der store arealer (53.000 ha statsskov) i strid med de anbefalinger, som eksperterne har angivet. Områder uden væsentlig artsrigdom (f.eks. flere hedeplantager) vil således blevet udlagt for at nå op på 75.000 ha.

Der er desuden ikke blevet foretaget en bæredygtighedsanalyse i forbindelse med pakkens vedtagelse. Pakken er desuden vedtaget uden, at de faglige anbefalinger fra flere forskere er blevet fulgt.

Ikke uvæsentligt er klimaperspektivet blevet ignoreret. Udlægningen vil skønsvist medføre et CO₂-belastning på 2 mio. ton CO₂ per år i en længere periode for så at falde til 1,2 mio. ton

per år, i takt med, at alternative energiformer etableres.

Omkostningerne ved udlægningen er derfor ikke kun de 888 mio. som miljøministeren har fremlagt plus de yderligere 165 mio., der årligt skal afsættes på Finansloven til vedligehold af selvforvaltende og urørt skov. Suppositionseffekten bør indregnes i klimaregnskabet, da udskiftning af byggematerialer som beton og stål med bæredygtigt træ, udgør den helt store CO2 besparelse, og det er især dette klimatiltag, der vil blive påvirket af planerne om at udlægge store dele af den nuværende skovproduktion i Danmark til urørt og lysåben skov.

Et skøn over nutidsværdien af alle direkte tab, offeromkostninger (klima, ophørt træproduktion og ophør af jagtleje indtægter) beløber sig forsigtig sat – til omkring 20 - 25 mia. kr.

Ændret naturplejeparadigme: Rewilding med dyr bag hegn?

Det er Fri Naturs indtryk, at rewilding-ideologen har fremmanet et radikalt paradigmeskift i myndighedernes syn på naturpleje og skovdrift.

I erkendelse af, at det danske biodiversitetsproblem knytter sig til det åbne land, har man introduceret begrebet rewilding med "store græssere" - de tunge klov- og hovdyr. Tanken er, at de efter, at skovene er blevet lagt urørte og de ikke-hjemmehørende arter er blevet fjernet, skal sikre skovenes lysåbne karakter og overhovedet skabe den variation, som sikrer artsrigdommen.

Dette understøttes af Rita Buttenschøns forskning, der tydeligt viser, at det er på overdrev, skovbryn mv. at afgræsning vil virke fremmende på artsrigdommen - og altså ikke skovgræsning.

Da der er ikke evidens for effekten af rewilding eller helårsgræsning i skovene (jf. rapporten DCE 425 "Biodiversitetseffekter af rewilding" s. 91-93) - er Fri Natur er generelt imod rewilding som naturforvaltningsprincip i Danmark.

Naturnær skovdrift og fokuseret naturpleje har givet en udvikling i artsrigdommen, og hvor etablering af eksempelvis vandhuller netop har givet det løft for naturen, som nu søges afløst med rewilding, som eneste redskab. Udviklingen for flagermus, er et godt eksempel på truede arter, der nu trives nye steder, hvor der har været konventionelle naturpleje tiltag og

genskabelse af eksempelvis mindre vådområder.

Den oprindelige rewilding-ideologi knytter sig til store sammenhængende naturområder. Yellowstone Nationalpark i USA, som ofte er fremhævet i rewilding-sammenhænge er på 899.100 ha - og området er ikke heget ind. Det er kun i den danske rewildingmodel, at hegn og store tamdyr forekommer at være et mål i sig selv. I Danmark opereres der tillige med områder på under 1000 ha - og endda helt ned til 33 ha. Alene forskellen i områdernes størrelse burde give anledning til undren over om "one size fits all".

Fri Natur ser desuden med alvor på, at den nye fastlagte strategi medfører en risiko for, at arbejdspladser helt forsvinder sammen med forkastelsen af dansk produceret, bæredygtigt træ i statsskovene. Med disse arbejdspladser forsvinder også oparbejdet specialviden om de pågældende naturområder.

Fri Natur fastholder, at naturpleje og herunder afgræsning med husdyr hører til i det åbne landskab på særligt udvalgte arealer, eksempelvis ådale og diverse overdrev. I skovene derimod, bør man overlade afgræsning til det naturligt forekommende, frie vildt, som hjorte og krondyr - uden anvendelse af hegn.

Bilag IV arter

De udpegede arealer til urørt skov er overvejende Natura 2000-områder og hermed også habitat- og fuglebeskyttelsesområder. Det må derfor umiddelbart formodes, at der er mange bevaringsværdige naturtyper og ikke mindst arter, der alle er strengt beskyttet under Habitatdirektivet og Fuglebeskyttelsesdirektivet - samt danske fredninger.

Der mangler i materialet en opgørelse over de tilstedeværende bilag IV arter for de enkelte områder. Artsbilaget, der medfølger, opgiver den samlede liste af mulige bilag IV arter - og ikke specifikt, hvilke arter, der er rent faktisk tale om. Det forekommer dermed, at der ikke findes en arts-baseline for de udpegede områder.

Den planlagte lysningshugst, veteraniseringer og opsætning af hegn lignende kan have negativ indvirkning på nogle af bilag IV arternes yngle og rasteplasser.

Man angiver på baggrund af man har kendskab til området - paradoksalt nok uden en bilag IV artsliste - at det ikke skønnes nødvendigt at foretage en miljøvurdering. Jævnfør Habitatdirektivets § 6 stk. 3., skal der dog foretages en miljøvurdering ved tilstedeværelse af bilag IV arter.

Ændringer i skovens sammensætning både kan og vil eksempelvis påvirke flagermusene i området. Det sammen gør sig gældende for eksempelvis hasselmus, stor vandsalamander og markfirben, der alle er ret følsomme i deres yngleperiode og overfor ændringer i deres rasteområder. Eksempelvis har det taget flere år for hasselmusen at benytte den skabte korridor over en motorvej på Fyn efter, at der blev foretaget ændringer i det oprindelige habitat. Ligeledes vil fældning af træ give forstyrrelser i fuglelivet, og der er i områderne en del fugle arter, der er beskyttet af fuglebeskyttelsesdirektivet, hvilket igen peger i retning af at kendskabet ikke er grundigt nok, hvorfor en miljøvurdering må foretages iht. EUs Habitatdirektiv samt fuglebeskyttelsesdirektivet.

Uden et tilstrækkeligt oplyst grundlag kan planerne konkret være direkte skadelige for truede arter. Der er foretaget screeninger og konsekvensvurderinger, men ikke en decideret miljøvurdering, som foreskrevet i Habitatdirektivet. Man skal være opmærksom på at der kan være divergens i de forskellige databaser, der benyttes til at screene ud fra. Inden forvaltningsplanerne godkendes bør der derfor foretages en decideret miljøvurdering iht. lovgivningen på området.

Ifølge § 9 i habitatbekendtgørelsen skal der foreligge tungtvejende grunde og omfattende vurderinger inden der kan foretages ændringer i et område. Der anføres ikke, hvorfor man finder, at de kommende tiltag er nødvendige for området - der henvises blot til en angivelig krise. Forudsætningen for afvigelse i beskyttelsen af Natura 2000-områder er, at der skal være afsøgt alternative løsninger, og at disse skal være vurderet efter artikel 6. stk. 4. Dette peger igen i retning af, at en miljøvurdering er påkrævet - at en konsekvensvurdering og en screening ikke er tilfredsstillende dokumentation for at påvirkningen af et Natura 2000-område.

Behov for undersøgelse

Fri Natur ønsker en tilgang, hvor konsekvenserne af naturplejen undersøges - ikke blot screenes, og hvor der opstilles forskellige alternativer. Afgræsning med kvæg bag hegn på tværs af samtlige danske naturtyper er næppe en rigtig løsning for al fremtidige naturpleje i Danmark.

Flere forskere peger netop på mulige alternativer for naturpleje, som ikke involverer rewilding og skovgræsning.

Fri Natur ønsker, at disse alternativer bliver taget i anvendelse i stedet for et helårs skovgræsningsregime. Det virker fagligt uholdbart, at en "one fits all" model kan anvendes uanset om naturplejen foregår på en klippeø, i klitheden, på heden, i mose, på overdrev eller i skoven, det være sig løvskov såvel som nåleskov, og at urørt skov, nu er eneste mulige driftsform i meget store dele af vores fælles statsskov.

Argumenter om tilgroning, mangel på lysåbne arealer og naturlig hydrologi - og uønskede "invasive" arter angives af ledende rådgivere, som trusler mod vores natur. Dette stemmer ikke overens med gamle billeder fra Landsat-databasen - og er en særdeles selektiv måde at forholde sig til data.

Fri Natur betvivler udsagn om, at artsrigdommen i vores skove ikke kan opretholdes, hvis ikke der afgræsses, fældes og veteraniseres i stor stil.

Urørt skov forbliver bliver næppe urørt med fældningsprocenter på op til 90% af visse arter, der nu kaldes invasive. Der er et voldsomt indgreb i naturen, hvor den eksisterende artsrigdom forsvinder. Dette er ikke er naturbevarende, men snarere naturforændrende.

Fri Natur ønsker, at man i henhold til Habitatdirektivet målrettet laver planer, der er tilpasset det enkelte område og skånsomt udføres efter alle gældende love, fredninger og direktiver.

Derfor mener Fri Natur, at der er tale om et eksperiment med vor natur og klima, hvilket er stærkt bekymrende set i forhold til, at man har udpeget de naturarealer, der allerede har stor artsrigdom og hvor skoven trives. Dertil kommer at skovene benyttes af mange forskellige brugere, der nu bliver frataget retten til en rekreativ gå-, løbe-, cykel- eller ridetur i en dynamisk og naturnær skov. Dermed risikerer man med gennemførelse af planerne at skade den bedste og mest artsrige natur/skov vi har i Danmark. Fri Natur foreslår derfor at forkaste rewilding/afgræsning og indhegning, som naturplejemetoden, der skal sættes på fremadrettet i dansk naturpleje, da Danmark simpelthen er for lille til denne tilgang - også i urørt skov.

Fri Natur anser det for muligt og vigtigere at naturpleje kan foretages på forskellig vis – via private såvel som offentlige initiativer, og må påpege, at der allerede i dag udføres naturpleje, som øger både artsrigdommen og varetager bilag IV arternes bevaring på forskellig vis. Nationalpark Thy og Riggildelife naturpleje er glimrende eksempler på at naturpleje uden store omkostninger for dyr, skov eller mennesker kan lade sig gøre. Her tænkes på opkøb af lavbundsjord, hvor der allerede nu kan påvises bedring i artsrigdommen

og afgræsning af overdrev mv., når disse naturplejes efter andre principper end rewilding og urørt skov, og afgræsning sker i samspil med naturen med et forsvarligt græsningstryk.

Øget brandfare i urørt skov

I dag tales der om højintensive naturbrande, som afbrænder skove på en måde som fortidens naturbrande ikke gjorde, dette grundet mere tørke i træernes vækstperioder. Dog er det ikke kun tørkeramte skove, der er i højrisiko, også urørt skov må siges at udgøre en brandfælde.

En skovbrand kan let blive en katastrofe, som det ofte ses fra udlandet. I projektforslagene er der ikke udlagt brandbælter - så det er uklart hvorledes man vil sikre at tilstødende skove, natur- eller boligområdet mod at brande kan brede sig. Derudover må mængden af ønsket dødt ved give anledning til bekymring ved en spontan skovbrand, hvor dødt og tørt ved hurtigt kan give ilden et godt arnested, intensivere naturbranden, og dermed gøre slukningsarbejdet sværere.

Til trods for at visse biologer brændende ønsker sig disse ekstreme, såkaldte naturlige dynamikker, kan det blive forbundet med store omkostninger for naturen og samfundet, hvis brande får lov til at udvikle sig.

Når man nu ved, at skov er med til at nedsætte temperaturen lokalt, samt opsamler CO₂, og dermed i den grad beskytter og fremmer artsrigdommen, så er det da besynderligt, at satse på urørt skov, som frigiver CO₂, og tilmed er kan blive store brandbomber.

Fortidsminder

Diger er i dag beskyttede, og det samme gør sig gældende for både synlige og endnu ikke afdækkede fortidsminder.

Der findes i 23 beskyttede gravhøje og langdysser i Rude skov. Derudover et antal hulveje og stendiger, gruber, røser og skålsten. Tillige med mere end 35 karpedamme, dæmninger og kanaler, anlagt til karpefiskeri i hovedsageligt Christian d. 4.'s tid (1588-1648). Det ses ikke i planen at disse beskyttes iht. 2-meters zonen omkring diverse kulturarvsminder jævnfør Museumsloven - eller om denne zone vil blive medtaget i tilsyn og beskyttelse.

Det ses ligeledes heller ikke om 100-meters zonen jævnfør Naturbeskyttelsesloven § 18 (Fortidsmindebeskyttelseslinjen) bør iagttages og det ses ikke tilfældet i de udpegede urørte skove.

Det skal påpeges, at ved de omfattende fældninger indenfor de udpegede områder vil skoven blive labil ved stormfald. Dette kan yderligere være en fare for ødelæggelse af

kulturarvsminderne både i forhold til 2-meters zonen og 100-meters zonen. Labiliteten bør ses i sammenhæng med de massive fældninger, der vil pågå i forbindelse med, at områderne udpeges til urørt skov.

Det må endelig påpeges, at det ikke er beskrevet, hvorledes synlige, som skjulte fortidsminder plejes behørigt inden eksperimentet urørt skov påbegyndes.

Der eksisterer flere studier, der påviser at netop afgræsning med mellemstore/store dyr kan give uoprettelige skader på vores fortidsminder. Der er tale om udsætning af store dyr som kvæg og heste, som skal afgræsse ikke-hegnede fortidsminder. Afgræsning af diger (sten- og jord-) og langdysse eksempelvis og uden hensyn til eventuelle natur- og kulturarv så som særligt særegne træer og andre særlige forhold i flora/fauna/funga.

Dyrenes adfærd kan ses som værende mulig skadende på fortidsminder bl.a. diger, men uden, at disse studier/fakta giver anledning til bekymring. En adfærd, der burde give bekymring for bevarelsen af fortidsminde, hvilket findes foruroligende at fortidsminderne ikke ses beskyttet i udpegningen af urørte skove til afgræsning.

Menneskets plads i naturen

Fri Natur har tidligere fremsendt et bekymringsbrev til Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen vedrørende farlige "nærved" hændelser med store udsatte tamdyr. Der er efterfølgende skrevet artikler i flere dagblade og fagtidsskrifter om hændelser med de udsatte tamdyr i naturplejen, hvorfor man kan konkludere at udsættelse af store dyr i en stor procentdel af danskernes tilgængelige offentlige rekreative områder, vil virke stærkt adgangsbegrænsede. Skoven har gennem tiderne været et tilflugtssted og mål for rekreative aktiviteter for mange borgerne, og med urørt skov vil der blive adgangsbegrænsning med mere hegn og flere udsatte tunge dyr i langt den overvejende del af de kommende urørte skove.

Gennemsnitligt tager befolkningen på tur i skoven cirka 10 gange om året, og cirka 88 % af den voksne danske befolkning er i skoven mindst en gang om året. Dertil kommer et skønsmæssigt lige så stort antal besøg af børn i naturen samt et ukendt antal udenlandske turister. De fleste tager ud i naturen med det formål at opleve naturen, og mere end 80 % af befolkningen mener, at naturoplevelser er vigtige for livskvaliteten. Mere end hver anden tager i naturen for at reducere stress og koble af fra arbejdslivet. Naturen er samtidigt blevet en vigtig motivationsfaktor i kombination med motion. En femtedel angiver i 2013 motion som vigtigste formål med deres seneste besøg i naturen. Besøg i naturen sker altså primært

med henblik på naturoplevelser, motion, at lade mentalt op og afstressning.

Corona-nedlukningen viste med al tydelighed behovet for netop at kunne bevæge sig uhindret rundt i naturen. Som minimum burde der udarbejdes nye og tidssvarende undersøgelser efter den store stigning under Corona-perioden, så vi får det retvisende billede af, hvor mange brugere der rent faktisk vil blive påvirket af planerne for urørt skov.

De ca. 29.000 ha, som ifølge forslaget bliver udlagt til urørt skov, omfatter nogle af de mest besøgte skove på Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsens arealer. Omkring to tredjedele af alle skovbesøg i Danmark foregår i de statslige skove, så planerne vil medføre en enorm negativ påvirkning af friluftslivet - og der vil i fremtiden møde skovgæsterne et andet skovbillede og begrænsede fysiske udfoldelsesmuligheder end hidtil.

Opsætning af låger, færiste og ydre strømførende hegn, samt yderligere vildthejn er i sig selv en stor begrænsning af uhindret adgang til natur og skove, og det giver dermed hindringer i udfoldelse af rigtig mange fritidsaktiviteter. Desuden kan kvæg og heste finde på at tage ophold ved en låge, hvorfor forsøg på adgang kan skabe direkte farlige situationer. Samtidigt vil tilstedeværelsen af de store tunge dyr kunne virke stærkt angstprægende på en del mennesker og deres adgang til vores fælles natur og skove vil derfor begrænses af hegn med disse dyr samtidigt med at de urørte skove yderligere vil begrænse den almindelige borgers udfoldelsesmuligheder.

Der ses ikke i udkastet at være en decideret opgørelse over, hvorledes skovene benyttes rekreativt eller hvilke fritidsaktiviteter, der udføres i området, om der fx rides, cykles, køres med slædehunde, løbes, vandres, afholdes idrætsstævner eller spilles rollespil. Denne manglende opgørelse finder Fri Natur stærkt kritisabel - og et bevis på at forudsætningerne for forandringerne også på dette punkt ikke er tilstrækkeligt belyst.

Planen dækker hele Rude Skov som strækker sig fra Holte i syd til Birkerød mod vest og Trørød i øst. Det samlede areal for planen er 576 hektar. Arealerne er samlet set intensivt benyttet af lokale og tiltrækker blandt andet MTB ryttere fra københavnsområdet. Skovene benyttes til alle former for friluftaktiviteter: ryttere, mountainbikere, hundeluftere, kondiløbere, stavgængere, skiløbere samt skovtursgæster med madkurv. I den sydlige ende af Rude Skov findes en 2,5 km lang lysløjpe med start- og slutsted bag Rudegård Stadion, en mini-parcourbane for børn samt et antal faste orienteringsposter til børneløb anlagt og vedligeholdt af Søllerød OK (Findveji.dk). Holte Skiklub har tilladelse til at trække langrendsspor i dele af skoven. Rudersdal Kommune har en naturskole i skoven og har afmærket en 42 km lang vandrerute, Rudersdalruten, som går gennem området fra

Naturskolen via Femsølyng over Hørsholm Kongevej, hvor den fortsætter til Grønsti 13, der fører gennem Søllerød Naturpark. Der findes en audioguide langs dele af sporet. I Rude Skov er der desuden et veludbygget system af ridestier, som er meget brugt. Der er frivillige ryttere, som hjælper med at vedligeholde ridestierne. I skovområdet findes flere primitive overnatningspladser, bålpladser og en større lejrplads med shelter samt primitive toiletfaciliteter på Femsølyng.

At ministeriet ikke ønsker at undersøge og klarlægge den store nuværende brug af området og konsekvenserne for den fremtidige benyttelse synes ganske uforståeligt set i lyset af vigtigheden af folkesundheden. Derudover at være i direkte strid med lovgivningen på området.

Det er Fri Naturs klare opfattelse at opsættelse af hegn og udsætning af store tunge dyr i høj grad vil påvirke borgerens lovpligtige adgang til skovene.

I de overordnede retningslinjer for forvaltning af urørt skov – i statens skove anføres følgende:

Naturbeskyttelsesloven sidestiller friluftsliv med naturbeskyttelse, f.eks. artsrigdom/biodiversitet.

Borgerne har derfor (jvf. Naturbeskyttelsesloven (LBK nr 1986 af 27/10/2021)) ret til i statens skove bl.a. at færdes til fods overalt og døgnet rundt, at cykle på veje og stier, hvor man kan cykle med en almindelig cykel og i al væsentlighed ride overalt med heste på stier/veje, i skovbunden m.v.

Hvordan vil Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen sikre og garantere friluftsbuget, at ovenstående frie adgang overalt fortsat er muligt i urørt skov?

I LBK nr 1986 er det desuden anført:

§ 23. Skove er åbne for færdsel til fods og på cykel, samt for ophold, hvis der er lovlig adgang dertil.

Stk. 2. Offentlighedens adgang må ikke forhindres eller vanskeliggøres. Der må ikke opsættes usædvanlige hegn omkring skove.

Fri Natur mener, at offentlighedens adgang forhindres eller vanskeliggøres af enhver form for hegn - og at de foreslåede hegninger er usædvanlige.

Det anføres under afsnittet om Naturbeskyttelsesloven, at det er tilstrækkeligt med

“formidling om skovens ændrede status - Hermed sikres Naturbeskyttelseslovens formål” – Det kan næppe være nok til at sikre lovens formål vedrørende friluftsliv, blot at oplyse om, at skoven nu er udpeget til urørt skov!

Fri Natur anbefaler at græsningen i skove fortsat overlades til det eksisterende vildt, som kronhjorte, dådyr og rådyr, og at den naturnære skovdrift genoptages.

Afslutnings kan Fri Natur konkludere, at der bliver alt for mange uhensigtsmæssige konsekvenser ved planerne for urørte skove. På den baggrund anbefaler Fri Natur, at man skrinlægger planerne.

Fri Natur ønsker at deltage i en ny proces om fremtiden for Danmarks natur, som sikrer større sammenhængende naturområder, som rummer et gennemgående hensyn til klima, bæredygtige arbejdspladser, fortidsminder, konkrete planer for truede planter, dyr og menneskets fortsatte plads i naturen.

Debatgruppe <https://www.fb.com/groups/frinaturdk>

Facebook <https://www.fb.com/frinatur>

Hjemmeside: <https://frinaturdanmark.dk>

Høringssvar vedrørende urørt skov fra foreningen Fri Natur vedrørende forvaltningsplanen for Ørnbjerg Mølle.

Præsentation:

Fri Natur er en landsdækkende forening med over 800 medlemmer

Fri Natur har følgende formål:

- Fri Natur arbejder for fri, varieret og tilgængelig natur.
- Fri Natur arbejder for større og sammenhængende naturområder i Danmark.
- Fri Natur betragter ikke hegnede arealer som vild natur.
- Fri Natur arbejder for levevilkårene og den frie bevægelighed for det naturligt forekommende vildt.
- Fri Natur tager afstand fra storskala natureksperimenter, herunder indhegnede urørte skove, der fjerner habitater og begrænser friluftslivets reelle adgang.
- Fri Natur arbejder for, at ændringer eller etablering af natur, er baseret på bredt funderede videnskabelige retningslinjer, hensyn til klima, praktiske erfaringer og lokal forankring.

Fri Natur vil gerne udtrykke sin holdning og ikke mindst bekymring for den kommende forvaltningsplan for urørt skov i Ørnbjerg Mølle..

Natura 2000-områderne bør få en særlig opmærksomhed og bør forvaltes iht. EUs Habitatdirektiv. Fri Natur finder ikke, at udkastet til forvaltningsplanerne tager tilstrækkeligt hensyn hertil.

Det fremføres, at planen vil påvirke et Natura 2000-område, hvorfor en screening og konsekvensvurdering ikke er tilstrækkeligt grundlag for en forvaltningsplan. Der skal iht. Miljøvurderingsloven foretages en decideret miljøvurdering - se også EUs Habitatdirektiv art. 6 stk. 3, da der er tale om, at der forefindes bilag IV arter i skoven.

Screeningen angiver ikke en eneste væsentlig påvirkning af miljøet og området, hvilket Fri Natur stiller sig særdeles undrende overfor. Det giver sig selv, at veteraniseringer, ophør af udtag af træ til byggeri, fældninger af skov og skabelse af lysåbne arealer medfører et klimatab og mindre ophobning af CO₂.

I en tid, hvor der er stort internationalt fokus på at bevare og genplante skov, går Danmark nu enegang skjuler klimaproblematikken ved at kalde skovfældninger for naturgenopretning. Her og nu-fældning af 50- 90% af nåletræerne for at skabe "urørt" skov vil få dramatisk effekt

på Danmarks klimaaftryk - dertil kommer at veteranisering og hurtigere henfald for op mod 25% af løvtræerne ligeledes vil få CO₂-optaget til at dale. Det vil påbegynde en markant udledning af CO₂ for de i alt 75.000 hektar, som ønskes omdannet til "urørt" skov. Det skønnes, at metoderne og planerne for urørt skov vil medføre en udledning på 2 millioner ton CO₂ om året !

Princeton University i USA har påpeget, at den billigste og mest nærliggende måde at løse klimaproblemerne på, er ved anlæg af ny og mere skov. Dette virker ikke foreneligt med danske planer om fældning af træer, lysåbninger og veteranisering i naturnationalparker og urørt skov - og det forekommer ligefrem at man spiller hasard med vores allesammens skov og miljø.

Generel baggrund for udlægning af urørt skov

Miljøminister Lea Wermelin har ved flere lejligheder fremført, at den danske natur er i frit fald og dermed befinder sig i en krise, hvor omdrejningspunktet i denne biodiversitetskrise er artstabet. Med udgangspunkt i denne situationsbeskrivelse foreslås udlæg af naturnationalparker og urørt skov i statens skove, da man anser disse planer som velvalgte til at standse artstabet og dermed sikre de truede og sårbare arter i den danske natur. Det mangler dog videnskabelig evidens for de metoder, som medfører af planerne for naturnationalparker og urørt skov.

Det åbne lands ændrede arealanvendelse.

Der er ikke oprindelig natur tilbage i Danmark. Allerede i vikingetiden - og ikke mindst i middelalderen ændredes udnyttelsen af arealerne sig drastisk. Den menneskelige påvirkning har således været massiv i de sidste 1000 år og har omfattet stort set, hver eneste krog af landskabet. Påvirkningen har været styret af de behov og de redskaber, man har haft til rådighed. Sidst i 1700-tallet var skovene således næsten udryddet og nede på under 4 % - og siden da er skovene heldigvis blevet genskabt.

Danmark var inden mennesket begyndte at dyrke landbrug overvejende dækket af skov. Pollenanalyserne fra Mols foretaget af Bent Vad Odgaard, som ses herunder, viser at landskabet helt frem til bronzealderen overvejende var dækket af træer. Træpollen var dominerende og græs udgjorde under 10% af den samlede pollenmængde. Odgaard har fremhævet, at den græsning, som har karakteriseret det danske landskabs udvikling, er sket i forbindelse med den landbrugsmæssige drift - og at den ikke var naturligt forekommende.

Som et resultat af landbrugets omfattende rationalisering og mekanisering de sidste 50-100 år er der sket en markant ændret arealanvendelse. Det har medført en ændring af landskabet, hvor man – for at nyttiggøre sig maskinernes muligheder – har skabt store dyrkningsflader og dermed fjernet træer, buske, vådområder etc., som muliggør en stærkt specialiseret – og kontrolleret produktion. Dyreholdet er samlet i store industrialiserede bygninger, hvor alt er under kontrol. Den store variation i såvel landskab som dyrkningsmetoder, der tidligere gav et utal af habitater for mange arter er dermed forsvundet.

Landbrugets udvikling skal ses i modsætning til ændringerne inden for skovbruget, hvor man nok har haft en mekanisering, men bibeholdt en uændret dyrkningsmetodik. Der har desuden været en udvikling mod mindre bevoksninger for at tilpasse sig de stærkt varierende dyrkningsforhold; man taler sågar om, at tidligere tiders skovbrug har udviklet sig til et "frimærkeskovbrug". Tendensen i skovdyrkningen er således - modsat landbrugets – gået mod større variation, hvilket hænger sammen med skovbrugets lave afkastningsevne, som ikke kan motivere store ændringer og investeringer i dyrkningsgrundlaget. I denne udvikling har det dog være træproduktionen, som har været i centrum og behovet for gamle træer, og dødt ved er først sent blevet indarbejdet i skovdriften, men er nu i dag en integreret del af skovdyrkning i den naturnære skovdrift.

I lyset af at land- og skovbrug er gået i hver sin retning de sidste 200 år, har det medført, at et stort antal arter, som egentlig er hjemmehørende i det lysåbne stærkt varierede landskab, har søgt til skovene og her i særdeleshed til overgangszonerne- dvs. - skovbrynne, mellem land- og skov. Denne udvikling er selvsagt ikke optimal.

Af De økonomiske Råds rapport i 2012 fremgår det imidlertid, at man mht. hvorledes situationen skal håndteres ikke har specifik viden om, hvad der vil fremme situationen for de enkelte arter.

Selvom ingen arter således kræver urørt skov, fremsættes i rapporten alligevel forslag om, at 37-47.000 ha skov skal udlægges til urørt skov til biodiversitetsformål.

Det fremgår eksplicit, at man ikke ved, hvordan og hvorvidt urørt skov virker som instrument til at fremme situationen for de truede arter, men blot, at man tror det. Urørt skov er imidlertid ikke dét, som betegnelsen urørt ellers måtte angive. I urørte skov skal nåletræsbevoksninger fjernes, og de tilbageværende løvskovs bevoksninger kan tyndes og gøres lysåbne. Urørt skov er således ikke urørt som sådan, den er urørt i forstlig kommerciel henseende. Urørt skov bliver dermed langt hen ad vejen ikke naturbevarelse, men natur skabelse - eller ligefrem designernatur underlagt rewildingideologien, med hegn og husdyr, veteraniserede træer, dødt ved og fældninger af uønskede træsorter, der nu kaldes invasive til trods for, at de er importeret og plantet af helt specifikke årsager.

Når man anbefaler udlægningen af urørt skov, sker det med henvisning til, at der findes mange truede arter i skovene – ikke mindst de fra det åbne land fordrevne arter. Da skov er billigere end agerjord, anser man det økonomisk mere effektivt at udlægge skov, som derefter gøres lysåben. Det er ikke skoven, som skov betragtet, der er interessant. Desuden ønsker mere dødt ved i den egentlige skov, hvilket man anser fremmes ved at udlægge urørt skov, selvom det selvsagt også kan ske i dyrket skov og at der er sket en markant stigning af dødt ved i offentlige skove de sidste 10 år.

Skovrapporten 2016

Ved hjælp af samme analysemetode som i Vismandsrapporten fra 2012, men ved at ændre på forudsætningerne, når man nu frem til, at der bør udlægges 75.000 ha skov til urørt skov. Det konkrete forslag er, at der udlægges ca. 29.000 ha statsskov, resten og 46.000 ha skov beliggende i private skove, da det er her, de truede arter findes. Rapporten har som præmis, at urørt skov er velegnet til at sikre de truede arters eksistens, hvorfor rapportens konklusioner ikke overraskende læner sig op ad rapportens præmis. Analysen bygger på en kvadrat inddeling af Danmark på 10 km x 10 km. Der foretages ikke nogen følsomhedsanalyse på denne antagelse. Havde man således ændret antagelsen til 5 km x 5 km, var man måske kommet frem til blot 25.000 ha?

Buchwalds erhvervs Ph.D -afhandling i 2018.

På grundlag af den eksisterende artsrigdom i statsskoven konkluderer Buchwald, at man ikke behøver mere urørt skov i Danmark end der allerede var udlagt i 2018. Buchwald påpeger samtidig, at artsrigdommen vil blive truet i den urørte skov medmindre man løbende foretager de nødvendige pleje-indgreb for at skabe lysåbne arealer. Buchwald fremhæver endvidere, at problemer med artsrigdommen i højere grad knytter sig til det åbne land - end til skovene.

Rødlisten 2019 og det øvrige beslutningsgrundlag

Den af Miljøministeren omtalte biodiversitetskriser knytter sig til de såkaldte "rødlister", hvoraf det bl.a. fremgår, hvilke arter, der bedømmes til at være truede. Man har her identificeret forskellige trusselskategorier: Kritisk truet (CR), truet (EN) og sårbar (VU). Ved at sammenligne opgørelser udført på forskellige tidspunkter, får man en opfattelse af, hvordan trusselsituationen har udviklet sig.

Ved opgørelsen i 2019, hvor man kunne sammenligne med en opgørelse fra 2010 kunne man konstatere, at antallet af truede arter var faldet fra 18,7% til 17,3%. Hvis ikke det giver anledning til forsigtig optimisme, kan man i det mindste læse det som, at situationen er status quo.

Imidlertid kan der jo være sket en forskydning mellem trusselskategorierne. Derfor udarbejder man et såkaldt rødlisteindeks til at beskrive forskydningen mellem trusselskategorierne. Det viser sig her, at rødlisteindekset er blevet større i perioden – dvs. at artsrigdommen er blevet forbedret. Der står dog på rødlistens hjemmeside, at rødlisteindekset er faldet. Ved nærmere gennemgang viser det sig at faldet er opnået ved at et stort antal arter der var i fremgang er taget ud af sammenligningen. En sammenligning mellem to umage populationer bør derfor kun ske med et tydeligt angivet forbehold.

Rødlisten med i alt 5231 arter (2019-tal) anvendes som eneste vandtætte bevis for "biodiversitetskrisen" i Danmark. Det efterlader et dårligt indtryk af, at man slet ikke forholder sig til de 1805 arter, der netop har skiftet status. Det er klart misvisende, og den slags statistiske undersøgelser skal kunne indfange variation før og efter, hvor udvikling både til det bedre, og til det værre bliver klarlagt. Arterne burde ikke blot udelades uden yderligere granskning.

Konklusionen på basis af rødlisteopgørelsen er således, at man ikke kan dokumentere, at man har en biodiversitetskriser i Danmark. Det udelukker naturligvis ikke, at man alligevel har det, men det er selvsagt problematisk, at man som sådan ikke kan dokumentere det.

Derudover så danner DCE/DMU rapporter generelt grundlag for en stor del af de beslutninger, der for tiden træffes om forvaltningen af den del af dansk skov, der udlægges til

urørt skov med den hugst og veteranisering det medfører. Det er rapporter, der er udgivet i 2005 og 2012.

En tysk undersøgelse 2016

Der er i Danmark ikke foretaget sammenlignelige forsøg og analyser, hvor man kan måle effekten af forskellige måder at behandle skoven på - varierende fra traditionel skovdrift til egentlig urørt skov.

Imidlertid foreligger der resultater fra en tysk undersøgelse af spørgsmålet. Den viser meget klart, at artsrigdommen er større i produktionsskove end i urørte skove. Resultatet beror på, at skovdriften skaber flere variationer og dermed flere habitater, som er forudsætningen for en høj artsrigdom. De urørte forsøgsparceller har dog kun været urørte i 70 år og skal formentlig ligge i nogle hundrede år længere, før man får et fuldt billede af, hvad udlægningen af tidligere produktionsskov til urørt skov medfører.

Man kan i den sammenhæng ikke sammenligne dem med skove, der altid har ligget urørte og kan ikke tage for givet, at tidligere produktionsskove, der lægges urørt får den samme artsrigdom som i oprindelige naturskove.

Biodiversitetspakken

Med den vedtagne biodiversitetspakke er der, som det fremgår af ovenstående, ikke blevet vurderet, om det overhovedet er nødvendigt at gennemføre pakkens tiltag, for at nå det ønskede mål set ud fra et biodiversitets perspektiv. Erfaringerne peger på, at man kunne have opnået den ønskede effekt inden for rammerne af traditionel skovdrift med øgede naturhensyn.

Desuden udlægges der store arealer (53.000 ha statsskov) i strid med de anbefalinger, som eksperterne har angivet. Områder uden væsentlig artsrigdom (f.eks. flere hedeplantager) vil således blevet udlagt for at nå op på 75.000 ha.

Der er desuden ikke blevet foretaget en bæredygtighedsanalyse i forbindelse med pakkens vedtagelse. Pakken er desuden vedtaget uden, at de faglige anbefalinger fra flere forskere er blevet fulgt.

Ikke uvæsentligt er klimaperspektivet blevet ignoreret. Udlægningen vil skønsvist medføre et CO₂-belastning på 2 mio. ton CO₂ per år i en længere periode for så at falde til 1,2 mio. ton

per år, i takt med, at alternative energiformer etableres.

Omkostningerne ved udlægningen er derfor ikke kun de 888 mio. som miljøministeren har fremlagt plus de yderligere 165 mio., der årligt skal afsættes på Finansloven til vedligehold af selvforvaltende og urørt skov. Supsumptionseffekten bør indregnes i klimaregnskabet, da udskiftning af byggematerialer som beton og stål med bæredygtigt træ, udgør den helt store CO2 besparelse, og det er især dette klimatiltag, der vil blive påvirket af planerne om at udlægge store dele af den nuværende skovproduktion i Danmark til urørt og lysåben skov.

Et skøn over nutidsværdien af alle direkte tab, offeromkostninger (klima, ophørt træproduktion og ophør af jagtleje indtægter) beløber sig forsigtig sat – til omkring 20 - 25 mia. kr.

Ændret naturplejeparadigme: Rewilding med dyr bag hegn?

Det er Fri Naturs indtryk, at rewilding-ideologen har fremmanet et radikalt paradigmeskift i myndighedernes syn på naturpleje og skovdrift.

I erkendelse af, at det danske biodiversitetsproblem knytter sig til det åbne land, har man introduceret begrebet rewilding med "store græssere" - de tunge klov- og hovdyr. Tanken er, at de efter, at skovene er blevet lagt urørte og de ikke-hjemmehørende arter er blevet fjernet, skal sikre skovenes lysåbne karakter og overhovedet skabe den variation, som sikrer artsrigdommen.

Dette understøttes af Rita Buttenschøns forskning, der tydeligt viser, at det er på overdrev, skovbryn mv. at afgræsning vil virke fremmende på artsrigdommen - og altså ikke skovgræsning.

Da der er ikke evidens for effekten af rewilding eller helårsgræsning i skovene (jf. rapporten DCE 425 "Biodiversitetseffekter af rewilding" s. 91-93) - er Fri Natur er generelt imod rewilding som naturforvaltningsprincip i Danmark.

Naturnær skovdrift og fokuseret naturpleje har givet en udvikling i artsrigdommen, og hvor etablering af eksempelvis vandhuller netop har givet det løft for naturen, som nu søges afløst med rewilding, som eneste redskab. Udviklingen for flagermus, er et godt eksempel på truede arter, der nu trives nye steder, hvor der har været konventionelle naturpleje tiltag og

genskabelse af eksempelvis mindre vådområder.

Den oprindelige rewilding-ideologi knytter sig til store sammenhængende naturområder. Yellowstone Nationalpark i USA, som ofte er fremhævet i rewilding-sammenhænge er på 899.100 ha - og området er ikke heget ind. Det er kun i den danske rewildingmodel, at hegn og store tamdyr forekommer at være et mål i sig selv. I Danmark opereres der tillige med områder på under 1000 ha - og endda helt ned til 33 ha. Alene forskellen i områdernes størrelse burde give anledning til undren over om "one size fits all".

Fri Natur ser desuden med alvor på, at den nye fastlagte strategi medfører en risiko for, at arbejdspladser helt forsvinder sammen med forkastelsen af dansk produceret, bæredygtigt træ i statsskovene. Med disse arbejdspladser forsvinder også oparbejdet specialviden om de pågældende naturområder.

Fri Natur fastholder, at naturpleje og herunder afgræsning med husdyr hører til i det åbne landskab på særligt udvalgte arealer, eksempelvis ådale og diverse overdrev. I skovene derimod, bør man overlade afgræsning til det naturligt forekommende, frie vildt, som hjorte og krondyr - uden anvendelse af hegn.

Bilag IV arter

De udpegede arealer til urørt skov er overvejende Natura 2000-områder og hermed også habitat- og fuglebeskyttelsesområder. Det må derfor umiddelbart formodes, at der er mange bevaringsværdige naturtyper og ikke mindst arter, der alle er strengt beskyttet under Habitatdirektivet og Fuglebeskyttelsesdirektivet - samt danske fredninger.

Der mangler i materialet en opgørelse over de tilstedeværende bilag IV arter for de enkelte områder. Artsbilaget, der medfølger, opgiver den samlede liste af mulige bilag IV arter - og ikke specifikt, hvilke arter, der er rent faktisk tale om. Det forekommer dermed, at der ikke findes en arts-baseline for de udpegede områder.

Den planlagte lysningshugst, veteraniseringer og opsætning af hegn lignende kan have negativ indvirkning på nogle af bilag IV arternes yngle og rasteplasser.

Man angiver på baggrund af man har kendskab til området - paradoksalt nok uden en bilag IV artsliste - at det ikke skønnes nødvendigt at foretage en miljøvurdering. Jævnfør Habitatdirektivets § 6 stk. 3., skal der dog foretages en miljøvurdering ved tilstedeværelse af bilag IV arter.

Ændringer i skovens sammensætning både kan og vil eksempelvis påvirke flagermusene i området. Det sammen gør sig gældende for eksempelvis hasselmus, stor vandsalamander og markfirben, der alle er ret følsomme i deres yngleperiode og overfor ændringer i deres rasteområder. Eksempelvis har det taget flere år for hasselmusen at benytte den skabte korridor over en motorvej på Fyn efter, at der blev foretaget ændringer i det oprindelige habitat. Ligeledes vil fældning af træ give forstyrrelser i fuglelivet, og der er i områderne en del fugle arter, der er beskyttet af fuglebeskyttelsesdirektivet, hvilket igen peger i retning af at kendskabet ikke er grundigt nok, hvorfor en miljøvurdering må foretages iht. EUs Habitatdirektiv samt fuglebeskyttelsesdirektivet.

Uden et tilstrækkeligt oplyst grundlag kan planerne konkret være direkte skadelige for truede arter. Der er foretaget screeninger og konsekvensvurderinger, men ikke en decideret miljøvurdering, som foreskrevet i Habitatdirektivet. Man skal være opmærksom på at der kan være divergens i de forskellige databaser, der benyttes til at screene ud fra. Inden forvaltningsplanerne godkendes bør der derfor foretages en decideret miljøvurdering iht. lovgivningen på området.

Ifølge § 9 i habitatbekendtgørelsen skal der foreligge tungtvejende grunde og omfattende vurderinger inden der kan foretages ændringer i et område. Der anføres ikke, hvorfor man finder, at de kommende tiltag er nødvendige for området - der henvises blot til en angivelig krise. Forudsætningen for afvigelse i beskyttelsen af Natura 2000-områder er, at der skal være afsøgt alternative løsninger, og at disse skal være vurderet efter artikel 6. stk. 4. Dette peger igen i retning af, at en miljøvurdering er påkrævet - at en konsekvensvurdering og en screening ikke er tilfredsstillende dokumentation for at påvirkningen af et Natura 2000-område.

Behov for undersøgelse

Fri Natur ønsker en tilgang, hvor konsekvenserne af naturplejen undersøges - ikke blot screenes, og hvor der opstilles forskellige alternativer. Afgræsning med kvæg bag hegn på tværs af samtlige danske naturtyper er næppe en rigtig løsning for al fremtidige naturpleje i Danmark.

Flere forskere peger netop på mulige alternativer for naturpleje, som ikke involverer rewilding og skovgræsning.

Fri Natur ønsker, at disse alternativer bliver taget i anvendelse i stedet for et helårs skovgræsningsregime. Det virker fagligt uholdbart, at en "one fits all" model kan anvendes uanset om naturplejen foregår på en klippeø, i klitheden, på heden, i mose, på overdrev eller i skoven, det være sig løvskov såvel som nåleskov, og at urørt skov, nu er eneste mulige driftsform i meget store dele af vores fælles statsskov.

Argumenter om tilgroning, mangel på lysåbne arealer og naturlig hydrologi - og uønskede "invasive" arter angives af ledende rådgivere, som trusler mod vores natur. Dette stemmer ikke overens med gamle billeder fra Landsat-databasen - og er en særdeles selektiv måde at forholde sig til data.

Fri Natur betvivler udsagn om, at artsrigdommen i vores skove ikke kan opretholdes, hvis ikke der afgræsses, fældes og veteraniseres i stor stil.

Urørt skov forbliver bliver næppe urørt med fældningsprocenter på op til 90% af visse arter, der nu kaldes invasive. Der er et voldsomt indgreb i naturen, hvor den eksisterende artsrigdom forsvinder. Dette er ikke er naturbevarende, men snarere naturforændrende.

Fri Natur ønsker, at man i henhold til Habitatdirektivet målrettet laver planer, der er tilpasset det enkelte område og skånsomt udføres efter alle gældende love, fredninger og direktiver.

Derfor mener Fri Natur, at der er tale om et eksperiment med vor natur og klima, hvilket er stærkt bekymrende set i forhold til, at man har udpeget de naturarealer, der allerede har stor artsrigdom og hvor skoven trives. Dertil kommer at skovene benyttes af mange forskellige brugere, der nu bliver frataget retten til en rekreativ gå-, løbe-, cykel- eller ridetur i en dynamisk og naturnær skov. Dermed risikerer man med gennemførelse af planerne at skade den bedste og mest artsrige natur/skov vi har i Danmark. Fri Natur foreslår derfor at forkaste rewilding/afgræsning og indhegning, som naturplejemetoden, der skal satses på fremadrettet i dansk naturpleje, da Danmark simpelthen er for lille til denne tilgang - også i urørt skov.

Fri Natur anser det for muligt og vigtigere at naturpleje kan foretages på forskellig vis – via private såvel som offentlige initiativer, og må påpege, at der allerede i dag udføres naturpleje, som øger både artsrigdommen og varetager bilag IV arternes bevaring på forskellig vis. Nationalpark Thy og RigKildelife naturpleje er glimrende eksempler på at naturpleje uden store omkostninger for dyr, skov eller mennesker kan lade sig gøre. Her tænkes på opkøb af lavbundsjord, hvor der allerede nu kan påvises bedring i artsrigdommen

og afgræsning af overdrev mv., når disse naturplejes efter andre principper end rewilding og urørt skov, og afgræsning sker i samspil med naturen med et forsvarligt græsningstryk.

Øget brandfare i urørt skov

I dag tales der om højintensive naturbrande, som afbrænder skove på en måde som fortidens naturbrande ikke gjorde, dette grundet mere tørke i træernes vækstperioder. Dog er det ikke kun tørkeramte skove, der er i højrisiko, også urørt skov må siges at udgøre en brandfælde.

En skovbrand kan let blive en katastrofe, som det ofte ses fra udlandet. I projektforslagene er der ikke udlagt brandbælter - så det er uklart hvorledes man vil sikre at tilstødende skove, natur- eller boligområdet mod at brande kan brede sig. Derudover må mængden af ønsket dødt ved give anledning til bekymring ved en spontan skovbrand, hvor dødt og tørt ved hurtigt kan give ilden et godt arnested, intensivere naturbranden, og dermed gøre slukningsarbejdet sværere.

Til trods for at visse biologer brændende ønsker sig disse ekstreme, såkaldte naturlige dynamikker, kan det blive forbundet med store omkostninger for naturen og samfundet, hvis brande får lov til at udvikle sig.

Når man nu ved, at skov er med til at nedsætte temperaturen lokalt, samt opsamler CO₂, og dermed i den grad beskytter og fremmer artsrigdommen, så er det da besynderligt, at satse på urørt skov, som frigiver CO₂, og tilmed kan blive store brandbomber.

Fortidsminder

Der forefindes angiveligt ingen fortidsminder i Ørnbjerg Mølle, men det må alligevel påpeges, at det ikke er beskrevet, hvorledes skjulte fortidsminder plejes behørigt inden eksperimentet urørt skov påbegyndes, eller om LiDAR scanninger for området gennemgås inden omlægningen.

Dog er selve Ørnbjerg vandmølle bygningsfredet som vandmølle anlæg. Bygningen er noteret til at være opført i år 1900. Der er inden for de senere år gennemført en omfattende restaurering af møllen.

Menneskets plads i naturen

Fri Natur har tidligere fremsendt et bekymringsbrev til Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen vedrørende farlige "nærved" hændelser med store udsatte tamdyr. Der er efterfølgende skrevet artikler i flere dagblade og fagtidsskrifter om hændelser med de udsatte tamdyr i naturplejen, hvorfor man kan konkludere at udsættelse af store dyr i en stor

procentdel af danskernes tilgængelige offentlige rekreative områder, vil virke stærkt adgangsbegrænsede. Skoven har gennem tiderne været et tilflugtssted og mål for rekreative aktiviteter for mange borgerne, og med urørt skov vil der blive adgangsbegrænsning med mere hegn og flere udsatte tunge dyr i langt den overvejende del af de kommende urørte skove.

Gennemsnitligt tager befolkningen på tur i skoven cirka 10 gange om året, og cirka 88 % af den voksne danske befolkning er i skoven mindst en gang om året. Dertil kommer et skønsmæssigt lige så stort antal besøg af børn i naturen samt et ukendt antal udenlandske turister. De fleste tager ud i naturen med det formål at opleve naturen, og mere end 80 % af befolkningen mener, at naturoplevelser er vigtige for livskvaliteten. Mere end hver anden tager i naturen for at reducere stress og koble af fra arbejdslivet. Naturen er samtidigt blevet en vigtig motivationsfaktor i kombination med motion. En femtedel angiver i 2013 motion som vigtigste formål med deres seneste besøg i naturen. Besøg i naturen sker altså primært med henblik på naturoplevelser, motion, at lade mentalt op og afstressning.

Corona-nedlukningen viste med al tydelighed behovet for netop at kunne bevæge sig uhindret rundt i naturen. Som minimum burde der udarbejdes nye og tidssvarende undersøgelser efter den store stigning under Corona-perioden, så vi får det retvisende billede af, hvor mange brugere der rent faktisk vil blive påvirket af planerne for urørt skov.

De ca. 29.000 ha, som ifølge forslaget bliver udlagt til urørt skov, omfatter nogle af de mest besøgte skove på Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsens arealer. Omkring to tredjedele af alle skovbesøg i Danmark foregår i de statslige skove, så planerne vil medføre en enorm negativ påvirkning af friluftslivet - og der vil i fremtiden møde skovgæsterne et andet skovbillede og begrænsede fysiske udfoldelsesmuligheder end hidtil.

Det angives i screeningen, at Ørnbjerg Mølle har mange besøgende, som bl.a. kommer for at se de kulturhistoriske bygninger. En del de besøgende kommer via Mols Bjerger stien som går gennem arealet, hvorfor opsætning af låger, færiste og ydre strømførende hegn, samt yderligere vildthejn i sig selv er en yderligere begrænsning i uhindret adgang til natur i Mols Bjerger, der i forvejen er hegnet mange steder.

Opsætning af yderligere hegn og øget græsning giver dermed flere hindringer i udfoldelse af rigtig mange fritidsaktiviteter. Desuden kan kvæg og heste finde på at tage ophold ved en låge, hvorfor forsøg på adgang kan skabe direkte farlige situationer. Samtidigt vil tilstedeværelsen af de store tunge dyr kunne virke stærkt angstprægende på en del mennesker og deres adgang til vores fælles natur og skove vil derfor begrænses af hegn med disse dyr samtidigt med at de urørte skove yderligere vil begrænse den almindelige borgers udfoldelsesmuligheder.

Der ses ikke i udkastet at være en decideret opgørelse over, hvorledes skovene benyttes rekreativt eller hvilke fritidsaktiviteter, der udføres i området, om der fx rides, cykles, køres med slædehunde, løbes, vandres, afholdes idrætsstævner eller spilles rollespil. Denne manglende opgørelse finder Fri Natur stærkt kritisabel - og et bevis på at forudsætningerne for forandringerne også på dette punkt ikke er tilstrækkeligt belyst.

At ministeriet ikke ønsker at undersøge den nuværende brug af området og konsekvenserne for den fremtidige benyttelse synes ganske uforståeligt set i lyset af vigtigheden af folkesundheden. Derudover at være i direkte strid med lovgivningen på området.

Det er Fri Naturs klare opfattelse at opsættelse af hegn og udsætning af store tunge dyr i høj grad vil påvirke borgerens lovpligtige adgang til skovene.

I de overordnede retningslinjer for forvaltning af urørt skov – i statens skove anføres følgende:

Naturbeskyttelsesloven sidestiller friluftsliv med naturbeskyttelse, f.eks. artsrigdom/biodiversitet.

Borgerne har derfor (jvf. Naturbeskyttelsesloven (LBK nr 1986 af 27/10/2021)) ret til i statens skove bl.a. at færdes til fods overalt og døgnet rundt, at cykle på veje og stier, hvor man kan cykle med en almindelig cykel og i al væsentlighed ride overalt med heste på stier/veje, i skovbunden m.v.

Hvordan vil Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen sikre og garantere frilftsbrugerne, at ovenstående frie adgang overalt fortsat er muligt i urørt skov?

I LBK nr 1986 er det desuden anført:

§ 23. Skove er åbne for færdsel til fods og på cykel, samt for ophold, hvis der er lovlig adgang dertil.

Stk. 2. Offentlighedens adgang må ikke forhindres eller vanskeliggøres. Der må ikke opsættes usædvanlige hegn omkring skove.

Fri Natur mener, at offentlighedens adgang forhindres eller vanskeliggøres af enhver form for hegn - og at de foreslåede hegninger er usædvanlige.

Det anføres under afsnittet om Naturbeskyttelsesloven, at det er tilstrækkeligt med "formidling om skovens ændrede status - Hermed sikres Naturbeskyttelseslovens formål"–

Det kan næppe være nok til at sikre lovens formål vedrørende friluftsliv, blot at oplyse om, at skoven nu er udpeget til urørt skov!

Fri Natur anbefaler at græsningen i skove fortsat overlades til det eksisterende vildt, som kronhjorte, dådyr og rådyr, og at den naturnære skovdrift genoptages.

Afslutnings kan Fri Natur konkludere, at der bliver alt for mange uhensigtsmæssige konsekvenser ved planerne for urørte skove. På den baggrund anbefaler Fri Natur, at man skrinlægger planerne.

Fri Natur ønsker at deltage i en ny proces om fremtiden for Danmarks natur, som sikrer større sammenhængende naturområder, som rummer et gennemgående hensyn til klima, bæredygtige arbejdspladser, fortidsminder, konkrete planer for truede planter, dyr og menneskets fortsatte plads i naturen.

Debatgruppe <https://www.fb.com/groups/frinaturdk>

Facebook <https://www.fb.com/frinatur>

Hjemmeside: <https://frinaturdanmark.dk>

Fra: [Per Frydenlund Nielsen](#)
Til: [NST - Høring af urørt skov](#)
Emne: Høring: Forvaltningsplan Boserup skov
Dato: 23. august 2022 10:38:23

Vi savner i forslag til forvaltningsplan for Boserup skov en beskrivelse af områder med stilleskov.

Boserup skov har et meget intensivt friluftsliv, der kan indebære forstyrrelser for dyrelivet. Af hensyn til følsomme fuglearter - som f.eks. rovfugle - er det vigtigt at områder i skoven friholdes for intensivt og støjende friluftsliv. Naturstyrelsen har selv tidligere udpeget den østlige del af skoven som stilleskov - jf. pkt. 10 i jeres beskrivelse af skoven på hjemmesiden. Vi synes derfor, at der skal indgå et afsnit i planen om forvaltningen af stilleskoven og de særlige hensyn, der tages her.

Med venlig hilsen
Per Frydenlund Nielsen
DOF-Roskilde

Høringssvar til:

Offentlig høring af forvaltningsplanen for Boserup Skov.

Indsendt af Orienteringsklubben Roskilde

Anders Laage Kragh, formand@okr.dk / anders@laagekragh.dk

22 august 2022

Orienteringsklubben Roskilde vil gerne afgive et høringssvar til ” Forvaltningsplanen for Boserup Skov”, som er tilgængelig på Naturstyrelsen [portal](#)

Først om fremmest støtter vi intentionen om at tilrettelægge skovdriften og forvaltningen af skovene så der sikres en genopretning af naturen og hermed biodiversiteten. Vi noterer os samtidig, at der fortsat skal være gode rammer for friluftslivet i skovene; altså en win-win situation:

De lovgivningsmæssige muligheder for friluftsliv vil fortsat være de samme i de udpegede skove. Da friluftsliv og naturbeskyttelse er sidestillede i naturbeskyttelsesloven er adgangsreglerne uændrede, og borgerne har i statens skove derfor fortsat uændret ret til at færdes til fods overalt døgnet rundt, at cykle på veje og stier, hvor man kan cykle med en almindelig cykel, og i al væsentlighed ride overalt med heste på stier og veje, i skovbunden m.v.

Ligeledes noterer vi os med tilfredshed, at der ikke i forvaltningsplanen for Boserup Skov indgår planer om at etablere indhegninger, da disse vil være til gene for orienteringssporten, der er afhængig af at kunne bevæge sig i terrænet på tværs af de eksisterende stier (fladefærdsel).

Derfor ser vi også med bekymring, at det ikke kan udelukkes, at der vil blive etableret græsning, såfremt den fornødne finansiering kan findes. Det vil være til gene for orienteringssporten og det harmonerer dårligt med at etablere dette i en af Sjællands mest besøgte skove pga. publikums bekymring for at færdes blandt græssere, begrundet eller ubegrundet. Vi vil derfor anbefale at ”græsning” tages ud af forvaltningsplanen.

Af forvaltningsplanen fremgår, at området med stævning skal udvides. Her vil vi anbefale, at det sker uden etablering af de ”hegn”, der i dag følger med stævningen, da disse ”hegn” er til gene for fladefærdslen, som orienteringsløb er afhængig af.

Endelig ser vi, at der er planer om at etablere mere naturlig hydrologi. Vi vil anbefale at dette gøres på en måde, så der ikke opstår egentlige søer eller ufremkommelige moser, da dette vil reducere det skovområde, der er tilgængeligt for publikum, herunder orienteringsløbere

Vi medvirker selvfølgelig meget gerne når den konkrete forvaltningsplan skal udarbejdes for Boserup Skov.

For Orienteringsklubben Roskilde
Anders Laage Kragh, formand
23 23 62 50
formand@okr.dk

DN Roskildes

Kommentarer til forslag til udpegning af ny urørt skov 2022

Samt til overordnede retningslinier

OG til forvaltningsplan for Boserup skov i Roskilde

DN Roskilde ser med stor sympati på hele projektet med at frigive meget mere skov til fokuserede naturformål, og på forvaltningsplanen for Boserup skov.

Vi ser dog med (overbærende) ironisk distance på nogle af excesserne, især i noget af det meget ideologisk betingede fantasistof. Men never mind. Det er dog tildels kommenteret her. Tag venligst kommentarerne med et gran salt, men samtidig med den seriøsitet, de dog faktisk bundet i.

- Desuden er her nogle **konkrete** forslag, både til mere tekstlige (tildels faktuelle) forbedringer OG nogle forslag til hvad der måske kan og bør gøres anderledes.

Høringssvaret går først på noget om den generelle indledning (men med udgangspunkt i overvejelser udsprunget i Boserup skov,) dernæst de overordnede retningslinier og tilsidst på den lokale forvaltningsplan.

Hver kommentarer indledes med * og i *kursiv* et citat fra oplægget (så man nemt kan fremsøge stedet).

Derunder kommentaren i "normal".

s 1

** "behov for en relativ kort periode med naturgenopretning med bl.a. udtag af ikke hjemmehørende træarter. "*

For Boserup skovs (og en del andre østdanske skoves) vedkommende vil udtag af ær (*ahorn / Acer pseudoplatanus*) ikke behøve en relativt kort, men en lang og krævende periode - for at udpegningens idegrundlag, mere / bedre biodiversitet, skal kunne fremmes *i reel virkelig praksis*.

** "Stævnings-skovenes kvaliteter er afhængige af fortsat jævnlig stævnning (hugst), så de er ikke egnede til at blive urørte."*

Det ser ud til at stævnings-skov er den eneste kulturhistorisk traditionelle driftsform, der opereres med.

Hvordan er vurdering af andre driftsformer foretaget? Og hvis ikke, hvorfor så ikke?

** "Der er ikke medregnet lysåbne naturarealer større end 20 hektar eller arealer af have, park, anlæg, publikumsarealer med træer på eller mere intensive anvendelser som P-pladser etc., idet sådanne delarealer ikke tæller med, selvom de ligger i arealer med urørt skov."*

Man er åbenbart bange for at der bliver udpeget for lidt i fh t den politiske beslutnings DJØFicerede måltal.

Men betyder det så at ethvert af disse øvrige delarealer *ikke eller også* skal u-røres? Må fx parker gerne drives som parker med de hensyn til biologisk kulturhistorie og hævde-afhængig biodiversitet, der forudsætter kulturforanstaltninger? -ikke produktionsindrettede, men tilrettelagte til andre formål-.

I dén forbindelse, betragtes Jægersborg Dyrehave (og lign) da som park eller produktionsskov?

Hvis som produktionsskov, hvorfor da det?

Og lysåbne *naturplejede* arealer over 20 hA generelt; hvad med dem?

s 2

* "(dvs. græsningsskov, stævningssskov og anden særlig biologisk værdifuld skov) er i nærværende proces opgraderet til urørt skov"

Det er jo på ingen måde sikkert at "opgraderet" i naturpopulistisk forstand også vil medføre biologisk opgradering (forbedring), hvis "urørt" praktiseres som "open-ended" laizzes-faire-drift uden nøje monitorering og målrettede indgreb såfremt specifikke værdier trues med at gå tabt ved tilfældighedernes og/eller de skæve udgangsforudsætningers spil. Uden midler til / sikkerhed for såkaldt "håndholdt" naturpleje som sikkerhedsnet i baghånden, kan "opgraderet" ideologi medføre nedgraderet naturkvalitet på specifikke arealer eller parametre.

(i øvrigt er det en faktisk fejl at stævningssskov indgår i dén pulje. Den fritages jo netop.)

* "Græsningsskovene opgraderes til urørt græsningsskov."

Hvad skal forstås ved "urørt græsningsskov"? Må der i specifikke tilfælde, hvor natureffekten har været god -som tidligere- produceres kød (evt mælk) under forudsætning af at det styres med biologisk fokus, så det hverken resulterer i overgræsning om sommeren eller manglende vintergræsning? Uanset om det fx kan betyde tab af gode samarbejder med private entreprenører og muligvis resultere i dårligere naturkvalitet?

Er vi ude i rent ideologisk felttog, eller gives der lov til praksisnær fornuft?

Overordnede retningslinjer

Overordnet bifalder DN Roskilde de overordnede retningslinjer og vi glæder os meget til de forventelige forbedrede naturkvaliteter i Boserup skov, som dette høringssvar tager udgangspunkt i.

De kritiske kommentarer oven- og nedenfor skal ses i dette lys. Altså som forslag og ideer til måske at forbedre gode takter yderligere - OG som advarsler i tide om risici, der naturligt kan opstå, når man i flugten fra én grøft måske en overgang nærmer sig for meget til en anden.

* s 5: "Udpegningen sker med udgangspunkt i politisk besluttede kriterier og et fagligt grundlag, der sikrer fokus på biodiversitet og sikring af nødvendige øvrige hensyn som eksempelvis fortidsminder mm."

A: Eftersom udpegningen er sket efter måltal, der ikke levnede plads til prioritering, er det vel ikke helt rigtigt at et fagligt grundlag har *sikret* fokus. Der har jo ikke været plads til noget skel mellem fokus og ikke-fokus. Bortset fra at al nyere rejst skov desværre er blevet fravalgt på forhånd en bloc; ikke ud fra konkrete vurderinger af konkrete forhold på konkrete steder med konkrete potentialer etc, men af grunde, der ikke kan have haft noget at gøre med fagligt fokus på biodiversitet.

Vi vil gerne prøve at foreslå at også nyere rejst skov får lov at være med i det store eksperiment - både i håb om at opnå nye erfaringer og måske direkte (uventede) gevinster. Det ses jo ikke helt sjældent at værdifulde arter uventet dukker op på steder, man ikke ville forvente. Og i øvrigt indgår der i en del ny-rejste skove områder og strukturer med naturværdier.

B: Generelt må man ønske øget kulturhistoriebevidst bio-fagligt fokus på *biologisk kulturarv*. Altså fortidsminder, der afspejler kulturhistorie i kraft af fx bevoksningsstrukturer, større (og især mindre) landskabsformer, relikte artsindhold o a kulturspor. I mindre konkret artefakt-form end gravhøje, ruiner og bygningsværker, og derfor måske sværere at specificere og afgrænse. Og også ringere lovbeskyttede.

Det er klart at ikke alle den slags kulturspor kan eller bør bevares overalt. Specielt ikke dém, vi

netop ønsker at komme væk fra. Men det bør overvejes at på nationalt plan langsigtet arbejde med bevaring af eksempler, også på nyere tids skovdrift-systemer. Samt på lokalt plan at undersøge, registrere og hæge om bevaringsværdige eksempler på biologisk kulturarv af ældre og sjældnere karakter. Naturligvis i ganske særlig grad dem, der specifikt giver gode vilkår for særlige naturkvaliteter. Det kan ikke passe at stævningskov er den eneste slags.

** "nødvendige indsatser for at sikre og øge udviklingen af naturværdier i de udlagte skove og genoprette de naturlige strukturer – herunder mindskes andelen af ikke hjemmehørende træer i skovene."*

I Boserup skov (og mange andre østdanske skove) er ær (*ahorn / Acer pseudoplatanus*) et meget stort problem for skovens biodiversitet. Der er allerede store del-områder, hvor både funga og flora (og disses samt andre træarters tilknyttede arter) lider nød. Med den særdeles aktive "aggression", Boserups ær-bestand udviser i disse år, må forudses store tilbagegange af biomangfold i store dele af skoven, medmindre der allokeres en hel del **midler** til at *mindske* (ikke bare bremse væksten af) *andelen*.

Specielt når skovbunden hverken oprodes med svin eller som "erstatning" med maskiner, får bøgen endnu sværere ved at selvforynge sig i konkurrence med de effektivt spirende ær-frø på den af ær-løv for bøg og andre arter relativt ugæstfrie skovbund.

** "og skovgræsning"*

Ja tak, meget gerne. Det undrer os lokalt at Boserup skov er blevet bort-prioriteret. Det kan ikke være på ren baggrund af biofagligt fokus, men må bero på midlers knaphed.

Vi ønsker etablering af græsningsfolde i sammenhæng med åbne arealer udenfor skoven. (Mere i områder med ær-problemer, end men hensyn til gamle eges forplantning). Da den aktuelle vildtgræsning slet ikke kan holde trit med ær-tilvæksten.

Der findes arealer som meget fint vil kunne samgræsses med tilstødende lysåbne folde uden konflikter med friluftslivet.

** "Det er målet på sigt at muliggøre en evaluering af virkningen af tiltag som græsning, veteranisering, fældning af oversøiske nåletræer, dødt ved mm."*

"målet på sigt" lyder mere som en spareøvelse end et konsekvent fokus på biodiversitets-formålet. Vi foreslår at der skrues op for ambitionen, så detaljeret evaluering (løbende overvågning) så hurtigt som muligt iværksættes. Eventuelt i forpligtende samarbejde med fagligt kompetente (evt lokale) borgere.

S 6

** "ligesom der er gamle grøfter og dræn i skovene"*

Bemærk at -ihvertfald dele af- grøftesystemerne er væsentlige kulturminde med positive "fortælleverdier", der kan højne offentlighedens landskabs- og natur-historiske forståelse.

OG at de bidrager til variation, som igen bidrager til biologisk mangfold.

De kan i høj grad bevares uden at bevare deres drænende effekt (hvis man nøjes med at tilkaste udløbs-enderne af dem) - og kan da bevare de arter og "samfund", de betinger, både med deres våde bund og med den blottede mineraljord på deres skrænter.

** "I forhold til biodiversitet går udpegningen af urørt skov skridtet videre end naturnær skovdrift og sikrer, at biodiversiteten prioriteres fuldt frem for produktion"*

Et eksempel på risikoen for at komme for langt i retning af den anden (nye) grøft): Med **såkaldt fuld prioritering af biodiversiteten** risikerer man at ubevidst prioritere *også frem for* øvrige hensyn i den flersidige skovdrift (udover vedproduktionen). Børn, der ikke bør hældes ud med badevandet, selvom der kan være naturpopulistisk signalværdi i det.

(Nå, dét er ganske vist nævnt og eksemplificeret med formidlingseksempel i næste afsnit. Vi finder det alligevel værd at løfte en advarende pegefinger på de andre hensyns vegne som en naturinteresse-baseret interessant i den aktuelle naturdebat, hvor det nemt kan forekomme somom hele natur"siden" afviser (negligerer?) enhver mulighed af naturkvaliteter og naturpotentialer i alt

andet end såkaldt selvforvaltning. Hermed manifesteret at det ikke alle naturinteressenter går så enøjet i den selvforvaltende grøft.)

s7.

* *"rammer for*

en selv bærende og selvforvaltende natur, hvor det er naturlig dynamik og naturlige processer, der skaber de rette forhold og levesteder for skovnaturen"

Bemærk at dele af de nævnte rammer konstitueres af nogle *ikke neutrale eller "natur"lige* udgangsbetingelser. Selvom man ofte læser eller hører at når bare man lader et område passe sig selv, så kommer naturen af sig selv. Jo, men ikke sjældent er "skod"-natur den eneste, der u-assisteret kan indfinde sig. Og kun sjældent er der udgangsbetingelser, der kan sikre rammer for en rigtig *spændende* selvforvaltende natur, der kan leve op til de potentialer, der egentlig ligger latent.

I øvrigt **kan** naturlige processer i særlige tilfælde medføre situationer, der i et hypotetisk Danmark med langt rigeligere natur på langt større sammenhængende arealer ikke ville skade på længere sigt, men som i det reelle Danmark kan betyde uoprettelige tab af biodiversitet og af naturlige økologiske dynamikker.

Altså det modsatte af hensigten, uanset hvor optimistisk en ønsketænkning, man afstiver naturpolitikken med.

* *"2.1 Formål med urørt skov"*

Afsnittet som helhed illustrerer den risiko for "den anden grøft", vi advarede om i vor kommentar nr 2 til s 6. Skønt de lovpligtige hensyn kort nævnes (fortidsminder og Natura-2000), så glemmes alle andre af de forhen flersidige hensyn end lige de 2: biodiversitet og friluftsliv. Det "lugter" mere af vælgerhensyn end af fagligt bred analyse.

* *"Forvaltningen skal dog*

sikre, at der målrettet forvaltes indenfor lovens rammer for beskyttelse og udvikling af de lysåbne naturtyper, og at levevilkårene for truede arter knyttet til lysåbne biotoper i skovene opretholdes eller udvikles. Det indebærer, at der kan forvaltes for biodiversiteten, f.eks. hvor tilgroning ikke svarer til de juridiske forudsætninger i Naturbeskyttelseslov eller Natura 2000."

Det ligner virkelig en minimums-formulering - og vi frygter med rette eller urette at den afspejler en enten for sparsommelig eller for selvforvaltnings-optimistisk indstilling.

Sådan forstået at man med en mindre indskrænkende indstilling til de lysåbne biotoper ikke ville vælge at *begrænse* muligheden for *forvaltning for biodiversiteten* til de nævnte juridiske forudsætninger. Det ville være mere tilfredsstillende og betryggende med større frit spil til at forvalte indsigtfuldt og bio-fagligt forsvarligt også på andre lysåbne arealer truet af begyndende tilgroning.

Forventningen om at *de naturlige dynamikker og fluktuationer i græsningen vil sikre passende gunstige forhold* bygger mere på ønsketænkning og ideologi end på evidens.

Vist kan man håbe på det - ligesom man kan håbe på mange andre gode ting, men hvad *ved* man? Ikke mindst hvis monitorering først skal sættes igang på et udefineret senere tidspunkt?

Der er altså en vis risiko for at sætte over styr i en håbefuld satsning. Og formuleringen synes at begrænse muligheden for at begrænse risikoen.

s 8

"2.3 Artsforvaltning"

A: Første del af afsnittet synes at bygge på en evidensløs tyrkertro på helårsgræsningens (og de store arealstørrelses) mirakuløse? evne til at redde stumpene efter mange års "skæv" forvaltning med de skæve betingelser, den mange steder har medført.

Det fremgår mere eller mindre indirekte at kun mindre skove uden (helårs)græsning kan behøve artsfokuserede plejetiltag.

Mon Boserup skov regnes for mindre? Ihvertfald er der klart brug for målrettede tiltag som supplement til den åben-endede selvforvaltning.

B: Andet afsnit: Der er ingen tvivl om at ær optræder invasivt og stærkt skadeligt i store (løbende større og større) dele af Boserup skov (og en del andre østdanske skove). At den *er et problem for stedets truede arter og natur* vil være nemt (men måske dyrt og langvarigt at *dokumentere*). Det vil være meget billigere og mere relevant bare at konstatere det ved selvsyn.

S 9

** "sikre en ensartet tilgang til forvaltningen af de urørte skove både over tid og på tværs af geografi."*

Trods formuleringer (forbehold?) i fortsættelsen om rummelighed overfor store variationer i lokale forhold, virker det spøjst og egentlig foruroligende at der lægges så stor vægt på netop *ensartethed* i retningslinjer, der ellers netop handler om *diversitet* (forskellighed)!

Vi tror, det mest handler om ideologi, der har fået lovgivere til at glemme omtanke og realisme. Og måske en trend i tiden og / eller en administrator-kultur, parallelt med den New Public Management-tænkning, der har skadet så meget indenfor omsorgsfag og undervisning etc.

Det burde ikke være et mål for naturforvaltning for biodiversitet at den er ensartet på tværs af forskellige forudsætninger. Der burde arbejdes langt mere med *tillid* til lokalkendtes dømmekraft.

**" Retningslinjerne*

kan om nødvendigt revideres løbende, f.eks. som følge af oparbejdelsen af erfaringer eller ny forskning."

Guskelov!

Gid retningslinjernes rummelighed var lige så stor overfor andre hensyn som overfor de Natura-2000-baserede.

** "ikke i øvrigt beskæftigede sig med økonomiske, praktiske og juridiske forhold. "*

Specielt mht *praktiske* mærkes det tydeligt, og noget bekymrende er det jo at sådanne skrivebordskriterier omsættes til retningslinjer, der skal følges i *praksis*. Hermed ikke udtrykt kritik af de anvendte råd og anbefalingers faglige kvalitet. Dem er vi meget trygge ved, men det er klart at der i praksis altid vil være forhold af bl a praktisk karakter, som ikke kan omfattes af forskningen.

** Med hjemmehørende forstås i denne sammenhæng alle løvtræer (med enkelte undtagelser som f.eks. ær og rødeg)"*

Bravo!

** "Eksempelvis kan der efter konkret vurdering udtages hjemmehørende træer, hvor der er truede arter, der kræver solbeskinnede skovlysninger, for eksempel i bøgeskov på kalkbund eller ved genskabelse af større vådområder eller ved andre særlige situationer, hvor fjernelse af træet er vigtigt, herunder fjernelse af næringsstof overskud, eller for at tilgodese kulturhistoriske eller andre specialformål. I disse situationer kan træet også sælges. Undtagelser vil så vidt muligt fremgå af forvaltningsplanen for den enkelte skov, om hvor og hvor meget ved fra hjemmehørende træer, der vil blive udtaget. "*

Meget fint! Vi er spændt på, hvilke undtagelser, der vil blive beskrevet for Boserup skovs vedkommende. Og håber at de meget forvaltningsplan-styrede undtagelser *så vidt muligt* kommer til at læne sig meget mere op ad konkrete behov i felten end ad administrative planer fra et fjernt hovedkontor - som jo altid vil være mere sårbare overfor tilfældige forsinkelser, politiske indfald og administrativt irrelevante forstyrrelser.

S 13

* "*Der fældes ikke træer af hjemmehørende eller potentielt hjemmehørende træarter ældre end 150 år.*"

Vi vil gerne protestere imod at ær > 150 således skal fredes ad omvej. Fordi: De vil stadig producere frø, og netop den rigelige frøproduktion er en af de meget problematiske sider af ær (i Boserup skov for tiden): Trods den pæne bestand af rå- og dåvildt ses mange steder skovbunde, der er helt dækket af små ærplanter, der tilsammen alvorligt hæmmer skovens ellers notorisk interessante funga og flora.

I Boserup skov er der så mange andre fine gamle og store træer, både eg, ask, fuglekirsebær, lind, bøg og andre at tabet af nogle få gamle (jovist meget muligt smukke, men ikke ret rige på tilknyttet biodiversitet) frøkilder af ær slet ikke er noget bekymrende tab. Slet ikke i en fin gammel skov, der nu skal til at *producere* endnu mere biodiversitet.

(Som et -måske nærmest- kuriosum vil vi tillige anføre den observation at når de mange små ær bliver lidt større, hæmmer de i alvorlig grad den fri fladefærdsel ved at stå så tæt at de færreste orker at bane sig vej (og ved at være så kedelige at færdes i, at de færreste ser noget formål dermed. Hvis bestemmelsen fastholdes, beder vi om at der åbnes mulighed for dispensation, i det mindste for Boserup skovs vedkommende.

* "*veludviklet sumpskov og bevoksninger med stor arts-, alders- og strukturvariation samt dødt ved som udgangspunkt ikke udsættes for træfældning.*"

Man kunne overveje at netop i sumpskov med (ophørt / længe pauseret) tradition for stævning må der (efter ansøgning) genoptages stævning dér. Hvis ikke "som udgangspunkt", så måske som resultat af moden overvejelse.

s 14

* "*fældes og leveres træer til specielle f.eks. kulturhistoriske formål, hvis det kan ske uden at skade biodiversiteten.*"

Tak for det - men det der med *hvis det kan ske*, er lidt noget symbolsprog, for hvordan vurderes dét i praksis, og hvad er der egentlig galt med i specielle velbegrundede tilfælde at prioritere noget andet end det (PR-mæssigt overbetonede) hovedsigte? Når man meget gerne må prioritere "friluftsliv" højt selvom det kan *skade biodiversiteten* (aht vælgertilslutning), bør det også være tilladt mht kulturhistorie, der jo reelt har dybere / længere betydning for nationen (end det -ganske vist- mere populistiske hensyn til aktuelt friluftslivs-begejstrede vælgere).

S 15

* "*(f.eks. hest, ko, krondyr, dådyr, bison)*"

Også meget gerne ged, og hvis tilladeligt: tamsvin og vildsvin.

S 16

* "*Græsningstrykket tilstræbes at svare til naturlige tætheder og fluktuationer af planteædere uden tilskudsfodring, svarende til at bestandsstørrelsen reguleres af fødemængden om vinteren. Så vidt muligt helårsgræsning uden tilskudsfodring.*"

Ihvorvel *helårsgræsning uden tilskudsfodring* både er et trylleord og faktisk også et fornuftigt princip, så bør man også i konkrete tilfælde overveje overnaturlige tætheder i begrænsede perioder for at opnå relevante rydnings- og bekæmpelseeffekter. Måske især i initiale faser af udviklingen af naturområder med fremtidigt selvforvaltende processer.

S 17

* "*strækningsvis eller fuld tilkastning af grøfter*"

Selvom grøfterne ikke er præ-antropocæne, anbefaler vi at man *som udgangspunkt* foretrækker strækningsvis tilkastning. Fordi det vigtige er at begrænse dræning; ikke at mindske variationer i

den lokale overflademorfologi.

Altså, hvor det kan praktiseres satse på tilkastninger, der holder på vandet uden at fjerne variationerne iøvrigt.

Små lavninger med eller uden indsivende vand og tørre skrænter med blottet mineraljord giver ekstra diversitet, også biologisk. Også selvom de er menneskeskabte og ikke selv-fremforvaltede. Oven i købet kan de fungere som kulturminde om en tid hvor bl.a. dræning var med til at skabe de landskabelige og naturmæssige forudsætninger, vi idag lever med på godt og ondt. Altså bidrag til publikums bevidsthed om identitet og rødder.

** "Om der også skal fjernes opstemninger fastlægges i forvaltningsplanen, men er lavere prioriteret, eftersom de danske skove generelt er unaturligt tørre som følge af et par hundrede års indsats for afvanding. En række vådområdearter må forventes at få forværret deres forhold, hvis opstemmede småvande generelt fjernes, og der er også kulturhistoriske hensyn at tage en del steder, f.eks. i Hellebæk-Teglstrup skovene."*

Ja tak. Det er igen det med de mentale grøfter - fra den ene til den anden, men ikke for langt ud. Bare fordi en biodiversitets-fremmende / generelt naturfremmende struktur er menneskeskabt, er det ikke det samme som at den skal betragtes som unaturlig. Danmark *er* og *var* og *forbliver* et kulturland. Ikke en arkæobiologisk fiktion, selvom højrøstede stemmer i debatten synes at ville ønske det.

S 13

** "Vandafladning kan også i andre tilfælde være påkrævet, f.eks. for at opretholde et overordnet vejnet af hensyn til friluftslivet eller med henblik på at sikre fremtidig anvendelse af naboarealer."*

Andre eksempler kan i specielle tilfælde være for at bevare / beskytte kulturminde, såvel i form af jordfaste fortidsminde etc som af *biologisk kulturarv* - altså planter, bevoksningsstrukturer o.l. som fortæller væsentlig historie uden at forhindre god natur (som jo ikke med sikkerhed vil indvandre i selvforvaltende våd natur med open-ended forvaltning - igen et spørgsmål om at holde hovedet koldt og give plads til gennemtænkte konkrete prioriteringer fremfor at løbe hovedløst smalsporet efter et trendy slogan).

S 19

** "2.4.5 Overordnede retningslinjer for skabelse af dødt ved"*

En supplerende og *meget effektiv* metode til at skabe længelevende veteraniseret ved er at gribe til den traditionelle, men i moderne skovbrug forladte metode at topstævne. Beskære kroner kraftigt, topkappe, "høste" store kronegrene etc. Evt skabe styningstræer fra relativt ung alder, så der er nye "veteranrekrutter" på vej.

Selvom den mest højtråbende aktuelle mode indenfor naturforvaltning tager stærkt og ret ureflekteret afstand fra kulturtraditioner og menneskelige indgreb (medmindre de *forklædes* som ikke-menneskelige) er der dog gode grunde til faktisk at bruge nogle, der faktisk (ligesom undtagelsen stævningsskov) kan fungere godt for biomangfoldet.

Stynede / topstævnede skovtræer har meget lang tradition i alle lande, selvom de med det ordnede skovbrug er gået helt i glemmebogen i Danmark.

Det biologisk set fede ved dem er at stammerne bevares meget længe (århundreder) og får flere og flere uregelmæssigheder etc, samtidig med at grene med frisk vækst i forskellige stadier kommer og går med tilhørende vekslende lysforhold.

I lande hvor traditionen lever videre (fx Epping Forest i det østlige England, en del norske "styvingslier" (til løvhø) og svenske bygder (nok mest for biodiversitetens og kulturtraditionens skyld) samt bl.a. Frankrig, Spanien, o.m.a. har sådanne skove endog meget høj biodiversitet og store æstetiske kvaliteter.

Det formidlingsmæssigt fede ved dem er at de meget anskueligt kan vise flere blandt lægfolk forholdsvis ukendte forhold bl.a. om træers biologi

Det kulturelt fede ved dem er at det er en genoptagelse (nu med andet formål end tidligere tider)

høst af småt ved og brænde) af en verdensomspændende praksis, der gennem årtusinder ubevidst har bidraget substantielt til bevaring af arter med behov for store dimensioner og lang vedvarighed. De kan skabe mental forbindelse til dybe lag i menneskehedens historie. Bagud - og måske også fremad i den usikre fremtid hvor "vi" skal arbejde med nye / gamle bæredygtigheder.

Både dét og selve den historiske baggrund er der mange værdifulde historier i. Som også kan være med til at give "friluftslivet" flere dimensioner.

I modsætning til nyopfundne metoder til veteranisering er risici ved topstævning så begrænsede at der intet problem er ved at lade dem stå helt tæt på *vej- og stinet, friluftsfaciliteter, beboelse, offentlig infrastruktur og lignende.*

- Tvært imod er der klare formidlingsmæssige og æstetiske fordele ved det.

"I Vista härad i NV Småland har hundratals hamlade almar funnits kvar in i sen tid. Ett par av de allra grövsta finns i Skraparps by i Ölmstad, i gamla lövängar i Fattigdomsbergets östsluttning." - Billede og tekstudpluk citeret fra den svenske fagligt meget stærke facebook-gruppe "Biologisk kulturarv".

s 20

* *"Efter afsluttet naturgenopretning er der som udgangspunkt ikke naturpleje i områderne, dog med undtagelse af græsning, fortsat fjernelse af ikke-hjemmehørende arter eller sikring af habitatnatur."*

Det er jo ærlig talt noget sært berøringsangst sludder. Bare fordi man har et mål, så beslutter man på New Public Management-agtig manér at fra et skæringspunkt skal de praktiske aktører agere somom dette måls karakteristika i praksis var opnået. Det vil det langt fra altid være, bare fordi man sætter en skæringsdato. Naturen læser ikke cirkulærer.

Eller man kan sige at bare fordi en moderne trend, der fremføres højroestet af teoretikere med stor

politisk indflydelse hævder at openended selvforvaltning er et både godt og *tilstrækkeligt* middel, så beslutter man at ingen andre, evident gode midler (*selvom* de højtråbende fejlagtigt påstår at de *ikke* har virket) "som udgangspunkt" må bruges. - Eller handler det evt lige så meget om at spare mere på kendte virkemidler for at kunne finansiere de nye?

Det er at sætte idealer over virkelighed. Det er at flygte fra én grøft direkte over i en anden. Vi ser frem til at man finder vej tilbage på selve vejen og fokus på formålet fremfor fokus på ideen om et ideal. Og forlader de absolutistiske principper.

Endnu et udtryk for samme småtossede berøringsangst findes i vendingen: "*eller i begrænset omfang anden naturforvaltning*". Somom der var mindste realistiske grund til at frygte at enhederne vil lave (jo ikke gratis) naturforvaltning i ubegrænset omfang! Hvad er det, man er bange for? Andet end selvforvalter-fanatikernes egne skræmmebilleder.

* "*Væsentlige invasive arter:* "

I listen mangler ær, der heldigvis andre steder er omtalt som på en måde invasiv. Men her, ligesom flere andre steder er den nedtonet for meget - hvad man kan se både i Boserup skov og andre steder, hvor den har nået at ensformiggøre store flader.

(Under andre arter burde måske også ørnebregne og invasive Fallopia-arter nævnes? Er de ikke generelt værre problemer i statsskovene end kæmpebjørneklo, der nok er den måske mest folkeligt kendte invasive plante, men reelt sjældent særlig udbredt i statsskovene - (ihvertfald de østdanske?)

s 22

* "*2.4.8 Overordnede retningslinjer for fortidsminder og kulturmiljøer* "

Meget udmærket, men burde der ikke stå noget om rydning af andre planter end træer? Både for at "passe på" minderne, og for at holde dem synlige.

Til

Forvaltningsplanen for Boserup skov

Overordnet er DN Roskilde meget begejstret for forvaltningsplanen og vi glæder os meget til at følge (og bidrage til) udviklingen af bedre natur i skoven. Mange tak!

Vi har en del kommentarer af måske især "ideologikritisk" karakter, men også mere konkrete forslag, ønsker og spørgsmål, samt lidt faktuel korrigering:

* "*Strandengene er ligeledes levested for en del dagsommerfugle, eksempelvis kejserkåbe, samt flere sjældne svampe i slørhat-familien.*"

Det kan ikke passe med svampe i slørhat-familien på strandengene.

Det er på skrænterne, de er fundet. Og måske på de lave (men *skovbevoksede*) stræk nedenfor skrænterne. Men ikke på strandenge; det ville stride mod deres natur.

Svampeatlas viser ganske vist 3 fund på strandeng (og ét et godt stykke ude i vandet!), men disse er tydeligt og helt sikkert fejlanbragte (nok pga en fejl, der en overgang var i IT-systemet bag Svampeatlas). For 2 af dem er fundstedet "Lerskænten" endda direkte nævnt i bemærkningerne.

PS: I Svampeatlas er der i Boserup skov registreret hele 34 svampearter i slørhatfamilien.

Heraf er de 25 egentlige slørhatte (inklusive klidhat). 4 af dem er sårbare og 2 er moderat truede (men altså ikke på strandenge). (Oplysninger i Svampeatlas (og arter.dk) kan nåsommelst ændres - som regel ved indtastning af nye fund.)

* " *Der er registreret otte truede svampe* "

Men i juli 2022 står 21 svampearter i Boserup skov som EN i svampeatlas. Og 3 (ikke 4) som CR. (2 er RE (forsvundet) og 14 NT (næsten truet!). Tager man de NT fra, giver det i juli 2022 24 truede.

Ialt står der d 14/7 2022 over 1000 svampearter (inklusive laver) i artslisten for Boserup (inklusive Rørmosen og Espeholm).

Tælles kun de rødlistede (over kategorien LC) er der registreret ca 80 arter, men bortset fra oplagte fejl-placerede markeringer ingen på strandengene.

Det skal dog bemærkes, dels at nogle registreringer er uden præcis stedangivelse, så *noget* kan teoretisk set være fundet på strandenge. Men det er ikke ret sandsynligt (og under alle omstændigheder *slet ikke* den *mest* relevante biotop at nævne for svampes vedkommende).

Det skal også nævnes at *nogle* af de registreringer, jeg her har refereret er gamle (fx fra 1950'erne) og derfor sagtens kan være af arter, der ikke længere er på stedet. En bedre søgning i svampeatlas med kortere historisk rækkevidde og større præcision kan nemt foretages, men tar selvfølgelig noget tid.

* " *en askebevoksning over for stævningssskoven* "

Hvad menes der egentlig med dét? Hvor er "over for"? Og skulle der ikke ha stået en bevoksning med blandede træarter og en del døde elme?

* " *Som et levende kulturminde er en del af skoven udlagt som stævningssskov.* "

Her kunne det måske være relevant at nævne at i store dele af skoven kan man stadig spore spor efter den tidligere langt mere omfattende stævningsdrift.

* " *Skoven består overvejende af løvtræ, hovedsagligt bøg, men også eg, ask og ær.* "

Det kunne være relevant hér at nævne at der er en del andre træarter tilstede i mindre tal - fx lind, skovabild og i særdeleshed mange fuglekirsebær.

* " *Boserup Skov er ikke en af de prioriterede skove med hensyn til finansiering af græsning, men såfremt der kan skaffes midler til det, kan tiltaget tænkes ind i fremtidige indsatser for biodiversiteten.* "

Mange tak!

* *Tiltag H13-H16*

Vi foreslår at *overveje* at supplere med plantning; evt såning) af flere arter; fx lind, fuglekirsebær, (elm?) o a ikke produktions-relaterede arter.

* *Tiltag AB20*

Mht formidling af planen:

Vi finder ikke helt umiddelbart sammenhæng i materialet, der *helt klart og entydigt* kan vise *hvor* de enkelte tiltag skal tiltages.

(medmindre det er rigtigt nok at punkterne *Plantning, Hydrologi, Græsning og Rydning* skal synliggøres over *Andre Biodiversitetsaktiviteter* i lag-menuen? Det er det vist? Men stadig: Hvad planlægges på hin enkelte lokalitet, når der er forskellige tiltag puljet under samme hat: "*Andre*"?

Det er lidt bøvlet at finde ud af når man kommer uforberedt til materialet.

Hvor skal det nævnte overdrev med spredte buske etableres? (Det er vel matrikel 5c?)

*** Tabel 4b:**

Der er nævnt mulig udvidelse af eksisterende græsning.

Udmærket, men vi vil også anbefale *ny græsning* for så vidt, det vil vise sig muligt. Vi tænker primært på matrikel 1ad - og måske del af 2c, hvis og hvis. Fx hvis der kan sam-hegnes med (måske forskellige) dele af Bistrup Hgd., Roskilde Jorder 1h.

Måske også gerne (de mere kedelige og ær-plagede dele af) 5a i samgræsning med dele af Boserup, Roskilde Jorder 2b.

(og også gerne andre, måske knapt så umiddelbart oplagte og måske mindre projekter - såfremt finansiering og rent praktiske aftaler kan etableres. Flytbare folde måske, til "førstegangspleje" af ær-befængte områder o a lidt akutte behov.)

** "De gamle bøge- og askebevoksninger langs kystskrænten i nord lægges urørt straks, dog veteraniseres eventuelt uønskede træarter."*

Må man spørge hvilke uønskede arter, der menes, og hvorfor de veteraniseres istedetfor at slås ihjel, hvis de faktisk er uønskede?

** "Plejepligten gælder fortsat, efter at et skovareal overgår til at være urørt efter naturgenopretningsperioden, men indgreb til den tid ønskes minimeret,"*

(vedr fortidsminder)

.... det virker lidt somom at man tager meget **alvorligt at lege** at det nu bliver mere *naturligt*.

I relation til *selve* biodiversiteten og oplevelserne og fortidsminderne selv, er der intet, der taler for at det er en kvalitet i sig selv at minimere *relevante* indgreb efter naturgenopretningsperioden.

Det har vel mere symbolsk værdi, for så kan man bedre lege at urørt = uberørt eller noget i den dur. Princippet om at urørt skal være *af hensyn til biodiversiteten befriet for produktionsindgreb* burde netop gøre det relevant (ja, *naturligt*) at man i en lang tids senere perioder arbejder målbevidst og målrettet med at støtte biomangfoldets forudsætninger i de skove, der kun i virkelighedsfjernt fantasifulde fiktioner er andet end kulturskove, nu med en anden kultur og målsætning.

Ideen om at der ikke bør kunne ses direkte tegn på aktuelle indgreb i den fremtid har meget mere med teater og kosmetik at gøre end med biologi og natur.

Måske kommer den af en politisk accepteret *drøm* om at vor tids og steds skævvredne natur af sig selv bliver naturligt selvforvaltende i retning af høj naturkvalitet. Det gør den ikke nødvendigvis; kun i et eventuelt usandsynlig heldigt forløb.

Måske har det også at gøre med et ønske om at spare lønressurser?

Nu ikke så berøringsangst!

* Vi henviser i øvrigt også til kommentaren til **S 13** i de generelle retningslinier, og håber på maksimalt medhør.

Med venlig hilsen og alle mulige ønsker om løbende flottere og flottere natur med velbevaret og gradvist øget biologisk og (kultur-)landskabelig mangfoldighed i vore skove.

Med venlig hilsen

på vegne af DN Roskilde

Bjørn Petersen Formand

Låddenhøj 77

4000 Roskilde

2982 6512 roskilde@dn.dk <https://roskilde.dn.dk/>

Høringssvar til:

Offentlig høring af Naturstyrelsens Forvaltningsplaner for urørt skov i Boserup.

Indsendt af Friluftsrådet Roskilde

Den 25.08.2022

Høringssvar

Friluftsrådet Roskilde vil gerne afgive nedenstående høringssvar til "Naturstyrelsens Forvaltningsplaner for urørt skov i Boserup", skov nr. 607, Midtsjælland jævnfør den digitale forvaltningsplan på Naturstyrelsen hjemmeside.

Friluftsrådet Roskilde støtter intentionen om at omlægge skovdriften og forvaltningen af skovene så der sker en genopretning af naturen og hermed opretholdelse og udvikling af den generelt truede biodiversitet i den danske natur. Vi noterer os samtidig, at der generelt vil være gode rammer for friluftslivet i skovene.

Friluftsrådet har udgivet positionspapir om vildere natur: [5 c - BILAG 1 - Revideret udkast til positionspapir om friluftsliv i vildere natur \(friluftsraadet.dk\)](#)

Status – Friluftsliv i Boserup Skov

Boserup Skov er bynær skov til Roskilde og har en meget mangfoldigt og omfangsrigt friluftliv, som det også er beskrevet i forvaltningsplanen under afsnittet "Status - Friluftsliv"

- Boserup Skov er en af Sjællands mest besøgte skove. Den hyppige brug ses tydeligt i skoven, der benyttes flittigt af motionsløbere, o-løbere, mountainbikeryttere med flere. Der er mountainbikespor i skoven, faste orienteringsløbsposter, cykelrute og flere vandreruter, både lokale, nationale og internationalt udpegede, samt sundhedsspor. Skolebørn og børnehaver fra især Roskilde benytter dagligt skoven.....

Positive kommentar

Friluftsrådet Roskilde bemærker positivt følgende i forvaltningsplanen i afsnittet "Plan – Friluftsliv"

- De lovgivningsmæssige muligheder for friluftsliv vil fortsat være de samme i de udpegede skove. Da friluftsliv og naturbeskyttelse er sidestillede i naturbeskyttelsesloven er adgangsreglerne uændrede, og borgerne har i statens skove derfor fortsat uændret ret til at færdes til fods overalt døgnet rundt, at cykle på veje og stier, hvor man kan cykle med en almindelig cykel, og i al væsentlighed ride overalt med heste på stier og veje, i skovbunden m.v. Ligeledes må man benytte de faciliteter, som måtte være etableret.
- Det er målsætningen fortsat at understøtte den hyppige brug af arealerne i Boserup Skov. Det prioriteres at vedligeholde de eksisterende faciliteter, herunder shelter pladser, grillsteder, vandrestier med videre i det omfang ressourcerne tillader det. Der tillades fortsat små og store arrangementer i området efter konkret vurdering hos Naturstyrelsens lokale enhed, ligesom det er tilfældet i dag. Ved Boserupgård Naturcenter ønsker Roskilde Kommune at udvikle naturcentrets bygningsmæssige rammer og mulighederne for aktiviteter i tilknytning hertil. Naturstyrelsen stiller sig positiv herfor, og ser ikke udlægningen af Boserup Skov til urørt skov umiddelbart som en hindring.
- Centralt i Boserup Skov ryddes sletten i "Stilleskoven" for størstedelen af cryptomeria og nordmannsgran med henblik på at fremhæve landskabet og udsigten til det kommende moseområde. Der efterlades enkelte holme af de lavkronede nordmannsgran eksempelvis omkring de udlagte sten, samt spredte buske. Området er populært blandt publikum og vil om nødvendigt blive plejet også efter 2026, for fremadrettet at fremstå som slette med spredt bevoksning (F1).
- En bevoksning af nordmannsgran ryddes i den sydøstlige kant af Boserup Skov, for at genskabe en udsigtskile fra skoven og ned mod Roskilde by, særligt domkirkens spir. Der vil blive foretaget pleje efter behov, for at opretholde udsigten (F2).

Mange sundhedsfremmende og oplevelsesrige aktiviteter er afhængige af og nyder stor glæde af praksis om den frie og uhindrede adgang til statsskovene og specielt i Boserup Skov.

Vi er ligeledes meget positive for at Boserup Skov med undtagelse af Rørmosen ikke vil blive indhegnet til græsningsskov jf. forvaltningsplanen i afsnit "Plan – Græsningsskov"

- Derudover er der ikke planlagt tiltag med græsning i Boserup Skov. Der er en betydelig bestand af både dåvildt og råvildt i området, som i et vist omfang forventes at kunne bidrage til at holde opvæksten nede på de lysåbne arealer.

Bekymringer for friluftslivet

Der er i forvaltningsplanerne, som biodiversitetsfremmende tiltag, projekteret med omfattende skovning af invasive træarter og veteranisering af mange træer, skabelse af dødt ved og genskabelse af den naturlige hydrologi med en del vådområder.

Boserup Skov er særlig kendetegnet, som andre bynære skove, ved et meget udbredt og tætmasket stibillede. Der er som nævnt mange markerede ruter i skoven, men det er især de mange meget små stier der kendetegner skoven.

De mange små stier skaber mulighed for at skovens brugere kan bevæge sig væk fra trafikerede skovveje og markerede stier og komme helt tæt på skoven med særlige muligheder for naturoplevelser af flora og fauna. Småstinettet skaber endvidere unikke muligheder for fladefærdsel som f.eks. orienterings- og motionsløb m.fl.

Derfor er vi bekymrede når vi i forvaltningsplanen i afsnit "Målsætning for friluftsliv i Boserup Skov" kan læse (kursiv):

- Udlægningen af urørt skov giver nye muligheder for friluftslivet i forhold til naturformidling, undervisning, forskning, turisme, flere særlige og unikke naturoplevelser m.fl., *men det kan ikke afvises, at mulighederne ændres for andre. Det må bl.a. forventes, at skovene kan blive mindre tilgængelige grundet flere væltede træer, flere våde områder i skoven m.m. sammenlignet med den naturnært drevne skov.*

Vi er bekymrede for at intensjonerne i afsnittet "Plan – Friluftsliv" i virkeligheden modarbejdes af forvaltningsplanens biodiversitetsfremmende tiltag.

Vi er bekymrede for at det nuværende udbredte og tætmaskede småstinet vil blive lukket af væltede træer og flere vådområder, og at urørt skov dermed vil medføre mærkbare indskrænkninger i den frie adgang til skoven, der er af afgørende betydning for mange af de muligheder for naturoplevelser og aktiviteter, der i dag finder sted i Boserup Skov uden for de større skovveje og markerede stier.

Vi er ligeledes bekymrede for fladefærdsel uden for stierne vil blive indskrænket ved urørt skov.

Bekymringerne bygger vi på den igangværende etablering af urørt skov i vores lokalområdes anden statsskov Bidstrup Skov. Her oplever vi, at der fældes træer i store områder for at fjerne invasive arter og samtidig etablere mere dødt ved. Områderne ligger nu som uigennemtrængelige "Mikado spil" der blokkerer gamle stiforløb og endda spærrer markerede stier.

Vi opfordrer til på baggrund af vores bekymringer, at Naturstyrelsen i forvaltningsplanen ved fældning og etablering af dødt ved indarbejder, at det særlige udbredte og fintmaskede småstinet i Boserup Skov opretholdes, erstattes eller omlægges. Vi

opfordrer endvidere til at fældede træer ikke danner store uigennemtrængelige områder der forhindrer fladefærdsel uden for stierne.

Forslag til dialog

Vi forslår at Naturstyrelsen inviterer til dialogmøder om forvaltningsplanens detaljer med de lokale brugere, sport- og fritidsorganisationer i lighed med projektgruppemøder i forbindelse med udformning af forvaltningsplaner for Naturnationalparkerne.

Dialogmøder og mulighed for indflydelse på forvaltning af vores fælles eje, den danske statsskov, vil danne almen erkendelse af det nødvendige forvaltningsskift og ejerskab for brugerne, hvad enten de opretholder deres nuværende friluftsliv eller oplever indskrænkninger som den urørte skov vil medføre.

Forslag til nye faciliteter

Vi forslår, at der etableres kystnære sheltere ved de nuværende friluftzoner langs Roskilde Fjord som vil udvide muligheden for overnattende ro- og kajak turister samt forlænge perioden for brug af overnatning i skoven.

Disse vindtætte sheltere er populære og har efterhånden stor udbredelse i vindblæste kystnære områder.

Sammenfatning

Sammenfattende vil vi derfor:

- opfordre til, at nuværende småstinet opretholdes
- opfordre til at fældninger ikke skaber uigennemtrængelig skov
- foreslå til dialogmøder om forvaltningsplanerne
- foreslå at der opføres kystnære shelters

For Friluftsrådet Roskilde

HØRINGSSVAR VEDR. FORSLAG TIL FORVALTNINGSPLAN FOR URØRT SKOV I BOSERUP SKOV

Danmarks Idrætsforbund (DIF) har med stor interesse modtaget og læst forslaget til forvaltningsplan for urørt skov i Boserup Skov. DIF har på den baggrund følgende bemærkninger.

Generelt om forvaltningsplanen

Forvaltningsplanen beskriver friluftslivet i Boserup Skov og rummer nogle enkelte tiltag for at tilgodese friluftslivet. Det er vi glade for. Men generelt savner vi en mere konkret beskrivelse af de konsekvenser, som naturforvaltningstiltagene vil medføre for friluftslivet, og hvilke tiltag, der på den baggrund vil blive iværksat for at sikre adgangsforhold og friluftsfaciliteter (jf. de overordnede retningslinjer afsnit 2.4.7).

Boserup Skov er, som nævnt, en bynær skov med et højt besøgstyck, mange friluftaktiviteter og mange faciliteter som ridestier, ruter, spor, orienteringsposter mv. Derfor er det væsentligt, at forvaltningsplanen er mere konkret omkring tiltag, der kan sikre hensynet til friluftslivet.

Forvaltningsplanen beskriver detaljeret, hvilke konkrete grøfter, der skal tildækkes, og hvilke konkrete arealer, der eventuelt vil skulle hegnes og afgrænses. På den baggrund ved Naturstyrelsen også, hvilke konkrete arealer, der kommer til at stå under vand, og om der er behov for at omlægge stier og spor eller etablere boardwalks, North Shore eller andre tiltag.

Hegning og græsning

Det glæder os, at der ikke umiddelbart er lagt op til store arealer med græsningsskov i Boserup Skov. Hegn og store græssende dyr giver store udfordringer for friluftslivet og vil begrænse mulighederne for foreningsaktiviteter i områderne. Vi opfordrer derfor til, at arealet med græsningsskov ikke udvides til at omfatte en større del af den urørte skov, uanset om der kan findes finansiering til det.

Vedligehold af faciliteter og fældning af risikotræer

Vi glæder os over, at det vil blive prioriteret at vedligeholde friluftsfaciliteter. Vi vil i den forbindelse anbefale at tilføje, at det også vil blive prioriteret at friholde stier, ruter, spor og opholdsarealer for væltede træer, samt at risikoen for væltede træer ved friluftsfaciliteter forebygges gennem fældning. På denne måde sikres varig adgang til faciliteterne uden megen vedligeholdelse. Det er efter vores mening ikke nok at skrive i

DIF

DANMARKS IDRÆTSFORBUND

IDRÆTTENS HUS BRØNDBY

STADION 20

2605 BRØNDBY

T: 43 26 26 26

WWW.DIF.DK

SIDE 1 AF 2

PROTEKTOR

HENDES MAJESTÆT DRONNINGEN

BEVÆGER DANMARK

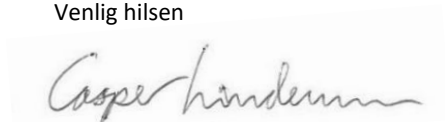
forvaltningsplanerne, at der er mulighed for at rydde træer og buske ved lejrpladser mv. Forvaltningsplanerne bør være handlingsvisende og anvise, at det faktisk vil ske.

Brugerinddragelse

Afslutningsvis vil vi opfordre til at de lokale idræts- og friluftsföreninger inddrages i tiltag, der er nødvendige at foretage af hensyn til friluftslivet f.eks. omlægning af ridestier og MTB-spor som følge af grøftelukninger. Det har stor betydning for lokal accept og opbakning til en ændret forvaltning, at der er en tidlig og god dialog med lokale brugere, herunder det organiserede friluftsliv om forvaltningen af områderne. Desuden er det vigtigt, at forvaltningsplaner for områderne løbende justeres, så der tages højde for de konkrete erfaringer med udvikling af natur og friluftsliv i områderne.

Til slut vil vi takke for muligheden for at give vores bemærkninger til forvaltningsplanen. Vi håber, at I vil imødekomme ovenstående forslag, og vi ser fra DIF's side frem til et forsat godt samarbejde med Naturstyrelsen Midtsjælland om idrættens og friluftslivets vilkår i Boserup Skov.

Venlig hilsen

Casper Lindemann
Natur- og outdoorkonsulent
Tlf.: 40 35 29 87
cli@dif.dk

SIDE 2 AF 2

PROTEKTOR
HENDES MAJESTÆT DRONNINGEN

BEVÆGER DANMARK

Høringssvar vedrørende urørt skov fra foreningen Fri Natur vedrørende forvaltningsplanen for Boserup skov.

Præsentation:

Fri Natur er en landsdækkende forening med over 800 medlemmer

Fri Natur har følgende formål:

- Fri Natur arbejder for fri, varieret og tilgængelig natur.
- Fri Natur arbejder for større og sammenhængende naturområder i Danmark.
- Fri Natur betragter ikke hegnede arealer som vild natur.
- Fri Natur arbejder for levevilkårene og den frie bevægelighed for det naturligt forekommende vildt.
- Fri Natur tager afstand fra storskala natureksperimenter, herunder indhegnede urørte skove, der fjerner habitater og begrænser friluftslivets reelle adgang.
- Fri Natur arbejder for, at ændringer eller etablering af natur, er baseret på bredt funderede videnskabelige retningslinjer, hensyn til klima, praktiske erfaringer og lokal forankring.

Fri Natur vil gerne udtrykke sin holdning og ikke mindst bekymring for den kommende forvaltningsplan for urørt skov i Boserup skoven.

Natura 2000-områderne bør få en særlig opmærksomhed og bør forvaltes iht. EUs Habitatdirektiv. Fri Natur finder ikke, at udkastet til forvaltningsplanerne tager tilstrækkeligt hensyn hertil.

Det fremføres, at planen vil påvirke et Natura 2000-område, hvorfor en screening og konsekvensvurdering ikke er tilstrækkeligt grundlag for en forvaltningsplan. Der skal iht. Miljøvurderingsloven foretages en decideret miljøvurdering - se også EUs Habitatdirektiv art. 6 stk. 3, da der er tale om, at der forefindes bilag IV arter i skoven.

Screeningen angiver ikke en eneste væsentlig påvirkning af miljøet og området, hvilket Fri Natur stiller sig særdeles undrende overfor. Det giver sig selv, at veteraniseringer, ophør af udtag af træ til byggeri, fældninger af skov og skabelse af lysåbne arealer medfører et klimatab og mindre ophobning af CO₂.

I en tid, hvor der er stort internationalt fokus på at bevare og genplante skov, går Danmark nu enegang skjuler klimaproblematikken ved at kalde skovfældninger for naturgenopretning. Her og nu-fældning af 50- 90% af nåletræerne for at skabe "urørt" skov vil få dramatisk effekt

på Danmarks klimaaftryk - dertil kommer at veteranisering og hurtigere henfald for op mod 25% af løvtræerne ligeledes vil få CO₂-optaget til at dale. Det vil påbegynde en markant udledning af CO₂ for de i alt 75.000 hektar, som ønskes omdannet til "urørt" skov. Det skønnes, at metoderne og planerne for urørt skov vil medføre en udledning på 2 millioner ton CO₂ om året !

Princeton University i USA har påpeget, at den billigste og mest nærliggende måde at løse klimaproblemerne på, er ved anlæg af ny og mere skov. Dette virker ikke foreneligt med danske planer om fældning af træer, lysåbninger og veteranisering i naturnationalparker og urørt skov - og det forekommer ligefrem at man spiller hasard med vores allesammens skov og miljø.

Generel baggrund for udlægning af urørt skov

Miljøminister Lea Wermelin har ved flere lejligheder fremført, at den danske natur er i frit fald og dermed befinder sig i en krise, hvor omdrejningspunktet i denne biodiversitetskrise er artstabet. Med udgangspunkt i denne situationsbeskrivelse foreslås udlæg af naturnationalparker og urørt skov i statens skove, da man anser disse planer som velvalgte til at standse artstabet og dermed sikre de truede og sårbare arter i den danske natur. Det mangler dog videnskabelig evidens for de metoder, som medfører af planerne for naturnationalparker og urørt skov.

Det åbne lands ændrede arealanvendelse.

Der er ikke oprindelig natur tilbage i Danmark. Allerede i vikingetiden - og ikke mindst i middelalderen ændredes udnyttelsen af arealerne sig drastisk. Den menneskelige påvirkning har således været massiv i de sidste 1000 år og har omfattet stort set, hver eneste krog af landskabet. Påvirkningen har været styret af de behov og de redskaber, man har haft til rådighed. Sidst i 1700-tallet var skovene således næsten udryddet og nede på under 4 % - og siden da er skovene heldigvis blevet genskabt.

Danmark var inden mennesket begyndte at dyrke landbrug overvejende dækket af skov. Pollenanalyserne fra Mols foretaget af Bent Vad Odgaard, som ses herunder, viser at landskabet helt frem til bronzealderen overvejende var dækket af træer. Træpollen var dominerende og græs udgjorde under 10% af den samlede pollenmængde. Odgaard har fremhævet, at den græsning, som har karakteriseret det danske landskabs udvikling, er sket i forbindelse med den landbrugsmæssige drift - og at den ikke var naturligt forekommende.

Som et resultat af landbrugets omfattende rationalisering og mekanisering de sidste 50-100 år er der sket en markant ændret arealanvendelse. Det har medført en ændring af landskabet, hvor man – for at nyttiggøre sig maskinernes muligheder – har skabt store dyrkningsflader og dermed fjernet træer, buske, vådområder etc., som muliggør en stærkt specialiseret – og kontrolleret produktion. Dyreholdet er samlet i store industrialiserede bygninger, hvor alt er under kontrol. Den store variation i såvel landskab som dyrkningsmetoder, der tidligere gav et utal af habitater for mange arter er dermed forsvundet.

Landbrugets udvikling skal ses i modsætning til ændringerne inden for skovbruget, hvor man nok har haft en mekanisering, men bibeholdt en uændret dyrkningsmetodik. Der har desuden været en udvikling mod mindre bevoksninger for at tilpasse sig de stærkt varierende dyrkningsforhold; man taler sågar om, at tidligere tiders skovbrug har udviklet sig til et "frimærkeskovbrug". Tendensen i skovdyrkningen er således - modsat landbrugets – gået mod større variation, hvilket hænger sammen med skovbrugets lave afkastningsevne, som ikke kan motivere store ændringer og investeringer i dyrkningsgrundlaget. I denne udvikling har det dog være træproduktionen, som har været i centrum og behovet for gamle træer, og dødt ved er først sent blevet indarbejdet i skovdriften, men er nu i dag en integreret del af skovdyrkning i den naturnære skovdrift.

I lyset af at land- og skovbrug er gået i hver sin retning de sidste 200 år, har det medført, at et stort antal arter, som egentlig er hjemmehørende i det lysåbne stærkt varierede landskab, har søgt til skovene og her i særdeleshed til overgangszonerne- dvs. - skovbrynnene, mellem land- og skov. Denne udvikling er selvsagt ikke optimal.

Af De økonomiske Råds rapport i 2012 fremgår det imidlertid, at man mht. hvorledes situationen skal håndteres ikke har specifik viden om, hvad der vil fremme situationen for de enkelte arter.

Selvom ingen arter således kræver urørt skov, fremsættes i rapporten alligevel forslag om, at 37-47.000 ha skov skal udlægges til urørt skov til biodiversitetsformål.

Det fremgår eksplicit, at man ikke ved, hvordan og hvorvidt urørt skov virker som instrument til at fremme situationen for de truede arter, men blot, at man tror det. Urørt skov er imidlertid ikke dét, som betegnelsen urørt ellers måtte angive. I urørte skov skal nåletræsbevoksninger fjernes, og de tilbageværende løvskovs bevoksninger kan tyndes og gøres lysåbne. Urørt skov er således ikke urørt som sådan, den er urørt i forstlig kommerciel henseende. Urørt skov bliver dermed langt hen ad vejen ikke naturbevarelse, men natur skabelse - eller ligefrem designernatur underlagt rewildingideologien, med hegn og husdyr, veteraniserede træer, dødt ved og fældninger af uønskede træsorter, der nu kaldes invasive til trods for, at de er importeret og plantet af helt specifikke årsager.

Når man anbefaler udlægningen af urørt skov, sker det med henvisning til, at der findes mange truede arter i skovene – ikke mindst de fra det åbne land fordrevne arter. Da skov er billigere end agerjord, anser man det økonomisk mere effektivt at udlægge skov, som derefter gøres lysåben. Det er ikke skoven, som skov betragtet, der er interessant. Desuden ønsker mere dødt ved i den egentlige skov, hvilket man anser fremmes ved at udlægge urørt skov, selvom det selvsagt også kan ske i dyrket skov og at der er sket en markant stigning af dødt ved i offentlige skove de sidste 10 år.

Skovrapporten 2016

Ved hjælp af samme analysemetode som i Vismandsrapporten fra 2012, men ved at ændre på forudsætningerne, når man nu frem til, at der bør udlægges 75.000 ha skov til urørt skov. Det konkrete forslag er, at der udlægges ca. 29.000 ha statsskov, resten og 46.000 ha skov beliggende i private skove, da det er her, de truede arter findes. Rapporten har som præmis, at urørt skov er velegnet til at sikre de truede arters eksistens, hvorfor rapportens konklusioner ikke overraskende læner sig op ad rapportens præmis. Analysen bygger på en kvadrat inddeling af Danmark på 10 km x 10 km. Der foretages ikke nogen følsomhedsanalyse på denne antagelse. Havde man således ændret antagelsen til 5 km x 5 km, var man måske kommet frem til blot 25.000 ha?

Buchwalds erhvervs Ph.D -afhandling i 2018.

På grundlag af den eksisterende artsrigdom i statsskoven konkluderer Buchwald, at man ikke behøver mere urørt skov i Danmark end der allerede var udlagt i 2018. Buchwald påpeger samtidig, at artsrigdommen vil blive truet i den urørte skov medmindre man løbende foretager de nødvendige pleje-indgreb for at skabe lysåbne arealer. Buchwald fremhæver endvidere, at problemer med artsrigdommen i højere grad knytter sig til det åbne land - end til skovene.

Rødlisten 2019 og det øvrige beslutningsgrundlag

Den af Miljøministeren omtalte biodiversitetskriser knytter sig til de såkaldte "rødlister", hvoraf det bl.a. fremgår, hvilke arter, der bedømmes til at være truede. Man har her identificeret forskellige trusselskategorier: Kritisk truet (CR), truet (EN) og sårbar (VU). Ved at sammenligne opgørelser udført på forskellige tidspunkter, får man en opfattelse af, hvordan trusselsituationen har udviklet sig.

Ved opgørelsen i 2019, hvor man kunne sammenligne med en opgørelse fra 2010 kunne man konstatere, at antallet af truede arter var faldet fra 18,7% til 17,3%. Hvis ikke det giver anledning til forsigtig optimisme, kan man i det mindste læse det som, at situationen er status quo.

Imidlertid kan der jo være sket en forskydning mellem trusselskategorierne. Derfor udarbejder man et såkaldt rødlisteindeks til at beskrive forskydningen mellem trusselskategorierne. Det viser sig her, at rødlisteindekset er blevet større i perioden – dvs. at artsrigdommen er blevet forbedret. Der står dog på rødlistens hjemmeside, at rødlisteindekset er faldet. Ved nærmere gennemgang viser det sig at faldet er opnået ved at et stort antal arter der var i fremgang er taget ud af sammenligningen. En sammenligning mellem to umage populationer bør derfor kun ske med et tydeligt angivet forbehold.

Rødlisten med i alt 5231 arter (2019-tal) anvendes som eneste vandtætte bevis for "biodiversitetskrisen" i Danmark. Det efterlader et dårligt indtryk af, at man slet ikke forholder sig til de 1805 arter, der netop har skiftet status. Det er klart misvisende, og den slags statistiske undersøgelser skal kunne indfange variation før og efter, hvor udvikling både til det bedre, og til det værre bliver klarlagt. Arterne burde ikke blot udelades uden yderligere granskning.

Konklusionen på basis af rødlisteopgørelsen er således, at man ikke kan dokumentere, at man har en biodiversitetskriser i Danmark. Det udelukker naturligvis ikke, at man alligevel har det, men det er selvsagt problematisk, at man som sådan ikke kan dokumentere det.

Derudover så danner DCE/DMU rapporter generelt grundlag for en stor del af de beslutninger, der for tiden træffes om forvaltningen af den del af dansk skov, der udlægges til

urørt skov med den hugst og veteranisering det medfører. Det er rapporter, der er udgivet i 2005 og 2012.

En tysk undersøgelse 2016

Der er i Danmark ikke foretaget sammenlignelige forsøg og analyser, hvor man kan måle effekten af forskellige måder at behandle skoven på - varierende fra traditionel skovdrift til egentlig urørt skov.

Imidlertid foreligger der resultater fra en tysk undersøgelse af spørgsmålet. Den viser meget klart, at artsrigdommen er større i produktionsskove end i urørte skove. Resultatet beror på, at skovdriften skaber flere variationer og dermed flere habitater, som er forudsætningen for en høj artsrigdom. De urørte forsøgsparceller har dog kun været urørte i 70 år og skal formentlig ligge i nogle hundrede år længere, før man får et fuldt billede af, hvad udlægningen af tidligere produktionsskov til urørt skov medfører.

Man kan i den sammenhæng ikke sammenligne dem med skove, der altid har ligget urørte og kan ikke tage for givet, at tidligere produktionsskove, der lægges urørt får den samme artsrigdom som i oprindelige naturskove.

Biodiversitetspakken

Med den vedtagne biodiversitetspakke er der, som det fremgår af ovenstående, ikke blevet vurderet, om det overhovedet er nødvendigt at gennemføre pakkens tiltag, for at nå det ønskede mål set ud fra et biodiversitets perspektiv. Erfaringerne peger på, at man kunne have opnået den ønskede effekt inden for rammerne af traditionel skovdrift med øgede naturhensyn.

Desuden udlægges der store arealer (53.000 ha statsskov) i strid med de anbefalinger, som eksperterne har angivet. Områder uden væsentlig artsrigdom (f.eks. flere hedeplantager) vil således blevet udlagt for at nå op på 75.000 ha.

Der er desuden ikke blevet foretaget en bæredygtighedsanalyse i forbindelse med pakkens vedtagelse. Pakken er desuden vedtaget uden, at de faglige anbefalinger fra flere forskere er blevet fulgt.

Ikke uvæsentligt er klimaperspektivet blevet ignoreret. Udlægningen vil skønsvist medføre et CO₂-belastning på 2 mio. ton CO₂ per år i en længere periode for så at falde til 1,2 mio. ton

per år, i takt med, at alternative energiformer etableres.

Omkostningerne ved udlægningen er derfor ikke kun de 888 mio. som miljøministeren har fremlagt plus de yderligere 165 mio., der årligt skal afsættes på Finansloven til vedligehold af selvforvaltende og urørt skov. Supsumptionseffekten bør indregnes i klimaregnskabet, da udskiftning af byggematerialer som beton og stål med bæredygtigt træ, udgør den helt store CO2 besparelse, og det er især dette klimatiltag, der vil blive påvirket af planerne om at udlægge store dele af den nuværende skovproduktion i Danmark til urørt og lysåben skov.

Et skøn over nutidsværdien af alle direkte tab, offeromkostninger (klima, ophørt træproduktion og ophør af jagtleje indtægter) beløber sig forsigtig sat – til omkring 20 - 25 mia. kr.

Ændret naturplejeparadigme: Rewilding med dyr bag hegn?

Det er Fri Naturs indtryk, at rewilding-ideologen har fremmanet et radikalt paradigmeskift i myndighedernes syn på naturpleje og skovdrift.

I erkendelse af, at det danske biodiversitetsproblem knytter sig til det åbne land, har man introduceret begrebet rewilding med "store græssere" - de tunge klov- og hovdyr. Tanken er, at de efter, at skovene er blevet lagt urørte og de ikke-hjemmehørende arter er blevet fjernet, skal sikre skovenes lysåbne karakter og overhovedet skabe den variation, som sikrer artsrigdommen.

Dette understøttes af Rita Buttenschøns forskning, der tydeligt viser, at det er på overdrev, skovbryn mv. at afgræsning vil virke fremmende på artsrigdommen - og altså ikke skovgræsning.

Da der er ikke evidens for effekten af rewilding eller helårsgræsning i skovene (jf. rapporten DCE 425 "Biodiversitetseffekter af rewilding" s. 91-93) - er Fri Natur er generelt imod rewilding som naturforvaltningsprincip i Danmark.

Naturnær skovdrift og fokuseret naturpleje har givet en udvikling i artsrigdommen, og hvor etablering af eksempelvis vandhuller netop har givet det løft for naturen, som nu søges afløst med rewilding, som eneste redskab. Udviklingen for flagermus, er et godt eksempel på truede arter, der nu trives nye steder, hvor der har været konventionelle naturpleje tiltag og

genskabelse af eksempelvis mindre vådområder.

Den oprindelige rewilding-ideologi knytter sig til store sammenhængende naturområder. Yellowstone Nationalpark i USA, som ofte er fremhævet i rewilding-sammenhænge er på 899.100 ha - og området er ikke hegned ind. Det er kun i den danske rewildingmodel, at hegn og store tamdyr forekommer at være et mål i sig selv. I Danmark opereres der tillige med områder på under 1000 ha - og endda helt ned til 33 ha. Alene forskellen i områdernes størrelse burde give anledning til undren over om "one size fits all".

Fri Natur ser desuden med alvor på, at den nye fastlagte strategi medfører en risiko for, at arbejdspladser helt forsvinder sammen med forkastelsen af dansk produceret, bæredygtigt træ i statsskovene. Med disse arbejdspladser forsvinder også oparbejdet specialviden om de pågældende naturområder.

Fri Natur fastholder, at naturpleje og herunder afgræsning med husdyr hører til i det åbne landskab på særligt udvalgte arealer, eksempelvis ådale og diverse overdrev. I skovene derimod, bør man overlade afgræsning til det naturligt forekommende, frie vildt, som hjorte og krondyr - uden anvendelse af hegn.

Bilag IV arter

De udpegede arealer til urørt skov er overvejende Natura 2000-områder og hermed også habitat- og fuglebeskyttelsesområder. Det må derfor umiddelbart formodes, at der er mange bevaringsværdige naturtyper og ikke mindst arter, der alle er strengt beskyttet under Habitatdirektivet og Fuglebeskyttelsesdirektivet - samt danske fredninger.

Der mangler i materialet en opgørelse over de tilstedeværende bilag IV arter for de enkelte områder. Artsbilaget, der medfølger, opgiver den samlede liste af mulige bilag IV arter - og ikke specifikt, hvilke arter, der er rent faktisk tale om. Det forekommer dermed, at der ikke findes en arts-baseline for de udpegede områder.

Den planlagte lysningshugst, veteraniseringer og opsætning af hegn lignende kan have negativ indvirkning på nogle af bilag IV arternes yngle og rasteplasser.

Man angiver på baggrund af man har kendskab til området - paradoksalt nok uden en bilag IV artsliste - at det ikke skønnes nødvendigt at foretage en miljøvurdering. Jævnfør Habitatdirektivets § 6 stk. 3., skal der dog foretages en miljøvurdering ved tilstedeværelse af bilag IV arter.

Dog angiver planen specifikt eremitten, og der er en beskrivelse af at ved at udføre

rydninger skabes der lysåbenhed af området med stævningsdrift samt sikring af gamle ege og veteranisering og at dette tiltag er for at gavne netop eremitten - uden skelen til, hvordan dette påvirker andre arter.

Ændringer i skovens sammensætning både kan og vil eksempelvis påvirke flagermusene i området. Det sammen gør sig gældende for eksempelvis hasselmus, stor vandsalamander og markfirben, der alle er ret følsomme i deres yngleperiode og overfor ændringer i deres rasteområder. Eksempelvis har det taget flere år for hasselmusen at benytte den skabte korridor over en motorvej på Fyn efter, at der blev foretaget ændringer i det oprindelige habitat. Ligeledes vil fældning af træ give forstyrrelser i fuglelivet, og der er i områderne en del fugle arter, der er beskyttet af fuglebeskyttelsesdirektivet, hvilket igen peger i retning af at kendskabet ikke er grundigt nok, hvorfor en miljøvurdering må foretages iht. EUs Habitatdirektiv samt fuglebeskyttelsesdirektivet.

Uden et tilstrækkeligt oplyst grundlag kan planerne konkret være direkte skadelige for truede arter. Der er foretaget screeninger og konsekvensvurderinger, men ikke en decideret miljøvurdering, som foreskrevet i Habitatdirektivet. Man skal være opmærksom på at der kan være divergens i de forskellige databaser, der benyttes til at screene ud fra. Inden forvaltningsplanerne godkendes bør der derfor foretages en decideret miljøvurdering iht. lovgivningen på området.

Ifølge § 9 i habitatbekendtgørelsen skal der foreligge tungtvejende grunde og omfattende vurderinger inden der kan foretages ændringer i et område. Der anføres ikke, hvorfor man finder, at de kommende tiltag er nødvendige for området - der henvises blot til en angivelig krise. Forudsætningen for afvigelse i beskyttelsen af Natura 2000-områder er, at der skal være afsøgt alternative løsninger, og at disse skal være vurderet efter artikel 6. stk. 4. Dette peger igen i retning af, at en miljøvurdering er påkrævet - at en konsekvensvurdering og en screening ikke er tilfredsstillende dokumentation for at påvirkningen af et Natura 2000-område.

Derudover findes der i området en fredning: "Boserup", reg.nr. 06224.00, overfredningsnævnets kendelse af 10.03.1980. Fredningen omfatter også Kattinge-søerne, samt tilgrænsende, overvejende lysåbne arealer mod skoven, søerne og Kattinge Vig. Formålet med fredningen er at bevare områdets landskabelige og kulturhistoriske værdier og sikre de til området knyttede naturvidenskabelige interesser, navnlig med hensyn til geologi, samt plante-, fugle- og insektliv. Igen fremgår det ikke klart og tydeligt at den fremlagte plan, hvorledes denne fredning ønske sikret for eftertiden.

Behov for undersøgelse

Fri Natur ønsker en tilgang, hvor konsekvenserne af naturplejen undersøges - ikke blot screenes, og hvor der opstilles forskellige alternativer. Afgræsning med kvæg bag hegn på tværs af samtlige danske naturtyper er næppe en rigtig løsning for al fremtidig naturpleje i Danmark.

Flere forskere peger netop på mulige alternativer for naturpleje, som ikke involverer rewilding og skovgræsning.

Fri Natur ønsker, at disse alternativer bliver taget i anvendelse i stedet for et helårs skovgræsningsregime. Det virker fagligt uholdbart, at en "one fits all" model kan anvendes uanset om naturplejen foregår på en klippeø, i klitheden, på heden, i mose, på overdrev eller i skoven, det være sig løvskov såvel som nåleskov, og at urørt skov, nu er eneste mulige driftsform i meget store dele af vores fælles statsskov.

Argumenter om tilgroning, mangel på lysåbne arealer og naturlig hydrologi - og uønskede "invasive" arter angives af ledende rådgivere, som trusler mod vores natur. Dette stemmer ikke overens med gamle billeder fra Landsat-databasen - og er en særdeles selektiv måde at forholde sig til data.

Fri Natur betvivler udsagn om, at artsrigdommen i vores skove ikke kan opretholdes, hvis ikke der afgræsses, fældes og veteraniseres i stor stil.

Urørt skov forbliver bliver næppe urørt med fældningsprocenter på op til 90% af visse arter, der nu kaldes invasive. Der er et voldsomt indgreb i naturen, hvor den eksisterende artsrigdom forsvinder. Dette er ikke en naturbevarende, men snarere naturforandrende.

Fri Natur ønsker, at man i henhold til Habitatdirektivet målrettet laver planer, der er tilpasset det enkelte område og skånsomt udføres efter alle gældende love, fredninger og direktiver.

Derfor mener Fri Natur, at der er tale om et eksperiment med vor natur og klima, hvilket er stærkt bekymrende set i forhold til, at man har udpeget de naturarealer, der allerede har stor artsrigdom og hvor skoven trives. Dertil kommer at skovene benyttes af mange forskellige brugere, der nu bliver frataget retten til en rekreativ gå-, løbe-, cykel- eller ridetur i en dynamisk og naturnær skov. Dermed risikerer man med gennemførsel af planerne at skade den bedste og mest artsrige natur/skov vi har i Danmark. Fri Natur foreslår derfor at forkaste

rewilding/afgræsning og indhegning, som naturplejemetoden, der skal sættes på fremadrettet i dansk naturpleje, da Danmark simpelthen er for lille til denne tilgang - også i urørt skov.

Fri Natur anser det for muligt og vigtigere at naturpleje kan foretages på forskellig vis – via private såvel som offentlige initiativer, og må påpege, at der allerede i dag udføres naturpleje, som øger både artsrigdommen og varetager bilag IV arternes bevaring på forskellig vis. Nationalpark Thy og Riggildelife naturpleje er glimrende eksempler på at naturpleje uden store omkostninger for dyr, skov eller mennesker kan lade sig gøre. Her tænkes på opkøb af lavbundsjord, hvor der allerede nu kan påvises bedring i artsrigdommen og afgræsning af overdrev mv., når disse naturplejes efter andre principper end rewilding og urørt skov, og afgræsning sker i samspil med naturen med et forsvarligt græsningstryk.

Øget brandfare i urørt skov

I dag tales der om højintensive naturbrande, som afbrænder skove på en måde som fortidens naturbrande ikke gjorde, dette grundet mere tørke i træernes vækstperioder. Dog er det ikke kun tørkeramte skove, der er i højrisiko, også urørt skov må siges at udgøre en brandfælde.

En skovbrand kan let blive en katastrofe, som det ofte ses fra udlandet. I projektforslagene er der ikke udlagt brandbælter - så det er uklart hvorledes man vil sikre at tilstødende skove, natur- eller boligområdet mod at brande kan brede sig. Derudover må mængden af ønsket dødt ved give anledning til bekymring ved en spontan skovbrand, hvor dødt og tørt ved hurtigt kan give ilden et godt arnested, intensivere naturbranden, og dermed gøre slukningsarbejdet sværere.

Til trods for at visse biologer brændende ønsker sig disse ekstreme, såkaldte naturlige dynamikker, kan det blive forbundet med store omkostninger for naturen og samfundet, hvis brande får lov til at udvikle sig.

Når man nu ved, at skov er med til at nedsætte temperaturen lokalt, samt opsamler CO₂, og dermed i den grad beskytter og fremmer artsrigdommen, så er det da besynderligt, at sætte på urørt skov, som frigiver CO₂, og tilmed er kan blive store brandbomber.

Fortidsminder

Diger er i dag beskyttede, og det samme gør sig gældende for både synlige og endnu ikke afdækkede fortidsminder.

Boserup skoven indeholder følgende fredede fortidsminder: Boseborg - et forhistorisk forsvarsanlæg, oldtidsagre, køkkenmøding fra stenalderen, gravhøje samt både jord- og stendiger.

Af planen fremgår det ikke med ønskelig tydelighed, hvordan man ud over et enkelt årligt tilsyn vil sikre bevarelsen af disse værdifulde minder eller, hvordan man vil sikre at overholde nedenstående.

2-meters zonen omkring diverse kulturarvsminder jævnfør Museumsloven omtales på intet tidspunkt - eller om denne zone vil blive medtaget i tilsyn og beskyttelse.

100-meters zonen jævnfør Naturbeskyttelsesloven § 18 (Fortidsmindebeskyttelseslinjen) bør iagttages og det ses ikke tilfældet i de udpegede urørte skove.

Det skal påpeges, at ved de omfattende fældninger indenfor de udpegede områder vil skoven blive labil ved stormfald. Dette kan yderligere være en fare for ødelæggelse af kulturarvsminderne både i forhold til 2-meters zonen og 100-meters zonen. Labiliteten bør ses i sammenhæng med de massive fældninger, der vil pågå i forbindelse med, at områderne udpeges til urørt skov.

Det må endelig påpeges, at det ikke er beskrevet, hvorledes synlige, som skjulte fortidsminder plejes behørigt inden eksperimentet urørt skov påbegyndes.

Der eksisterer flere studier, der påviser at netop afgræsning med mellemstore/store dyr kan give uoprettelige skader på vores fortidsminder. Der er tale om udsætning af store dyr som kvæg og heste, som skal afgræsse ikke-hegnede fortidsminder. Afgræsning af diger (sten- og jord-) og langdysse eksempelvis og uden hensyn til eventuelle natur- og kulturarv så som særligt særegne træer og andre særlige forhold i flora/fauna/funga.

Dyrenes adfærd kan ses som værende mulig skadende på fortidsminder bl.a. diger,. men uden, at disse studier/fakta giver anledning til bekymring. En adfærd, der burde give bekymring for bevarelsen af fortidsminde, hvilket findes foruroligende at fortidsminderne ikke ses beskyttet i udpegningen af urørte skove til afgræsning.

Menneskets plads i naturen

Fri Natur har tidligere fremsendt et bekymringsbrev til Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen vedrørende farlige "næved" hændelser med store udsatte tamdyr. Der er efterfølgende skrevet artikler i flere dagblade og fagtidsskrifter om hændelser med de udsatte tamdyr i naturplejen, hvorfor man kan konkludere at udsættelse af store dyr i en stor procentdel af danskernes tilgængelige offentlige rekreative områder, vil virke stærkt

adgangsbegrænsede. Skoven har gennem tiderne været et tilflugtssted og mål for rekreative aktiviteter for mange borgerne, og med urørt skov vil der blive adgangsbegrænsning med mere hegn og flere udsatte tunge dyr i langt den overvejende del af de kommende urørte skove.

Gennemsnitligt tager befolkningen på tur i skoven cirka 10 gange om året, og cirka 88 % af den voksne danske befolkning er i skoven mindst en gang om året. Dertil kommer et skønsmæssigt lige så stort antal besøg af børn i naturen samt et ukendt antal udenlandske turister. De fleste tager ud i naturen med det formål at opleve naturen, og mere end 80 % af befolkningen mener, at naturoplevelser er vigtige for livskvaliteten. Mere end hver anden tager i naturen for at reducere stress og koble af fra arbejdslivet. Naturen er samtidigt blevet en vigtig motivationsfaktor i kombination med motion. En femtedel angiver i 2013 motion som vigtigste formål med deres seneste besøg i naturen. Besøg i naturen sker altså primært med henblik på naturoplevelser, motion, at lade mentalt op og afstressning.

Corona-nedlukningen viste med al tydelighed behovet for netop at kunne bevæge sig uhindret rundt i naturen. Som minimum burde der udarbejdes nye og tidssvarende undersøgelser efter den store stigning under Corona-perioden, så vi får det retvisende billede af, hvor mange brugere der rent faktisk vil blive påvirket af planerne for urørt skov.

De ca. 29.000 ha, som ifølge forslaget bliver udlagt til urørt skov, omfatter nogle af de mest besøgte skove på Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsens arealer. Omkring to tredjedele af alle skovbesøg i Danmark foregår i de statslige skove, så planerne vil medføre en enorm negativ påvirkning af friluftslivet - og der vil i fremtiden møde skovgæsterne et andet skovbillede og begrænsede fysiske udfoldelsesmuligheder end hidtil.

Opsætning af låger, færiste og ydre strømførende hegn, samt yderligere vildthege er i sig selv en stor begrænsning af uhindret adgang til natur og skove, og det giver dermed hindringer i udfoldelse af rigtig mange fritidsaktiviteter. Desuden kan kvæg og heste finde på at tage ophold ved en låge, hvorfor forsøg på adgang kan skabe direkte farlige situationer. Samtidigt vil tilstedeværelsen af de store tunge dyr kunne virke stærkt angstprægende på en del mennesker og deres adgang til vores fælles natur og skove vil derfor begrænses af hegn med disse dyr samtidigt med at de urørte skove yderligere vil begrænse den almindelige borgers udfoldelsesmuligheder.

Der ses ikke i udkastet at være en decideret opgørelse over, hvorledes skovene benyttes rekreativt eller hvilke fritidsaktiviteter, der udføres i området, om der fx rides, cykles, køres med slædehunde, løbes, vandres, afholdes idrætsstævner eller spilles rollespil.

Denne manglende opgørelse finder Fri Natur stærkt kritisabel - og et bevis på at forudsætningerne for forandringerne også på dette punkt ikke er tilstrækkeligt belyst.

Det anføres i planen at nuværende stier og shelters forventes at kunne vedligeholdes og bevares som før skoven blev urørt. Igen uklart, hvordan dette sikres og at borgerne dermed sikres adgang til disse shelters.

At ministeriet ikke ønsker at undersøge den nuværende brug af området og konsekvenserne for den fremtidige benyttelse synes ganske uforståeligt set i lyset af vigtigheden af folkesundheden. Derudover at være i direkte strid med lovgivningen på området.

Det er Fri Naturs klare opfattelse at opsættelse af hegn og udsætning af store tunge dyr i høj grad vil påvirke borgerens lovpligtige adgang til skovene.

I de overordnede retningslinjer for forvaltning af urørt skov – i statens skove anføres følgende:

Naturbeskyttelsesloven sidestiller friluftsliv med naturbeskyttelse, f.eks. artsrigdom/biodiversitet.

Borgerne har derfor (jvf. Naturbeskyttelsesloven (LBK nr 1986 af 27/10/2021)) ret til i statens skove bl.a. at færdes til fods overalt og døgnet rundt, at cykle på veje og stier, hvor man kan cykle med en almindelig cykel og i al væsentlighed ride overalt med heste på stier/veje, i skovbunden m.v.

Hvordan vil Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen sikre og garantere frilftsbrugere, at ovenstående frie adgang overalt fortsat er muligt i urørt skov?

I LBK nr 1986 er det desuden anført:

§ 23. Skove er åbne for færdsel til fods og på cykel, samt for ophold, hvis der er lovlig adgang dertil.

Stk. 2. Offentlighedens adgang må ikke forhindres eller vanskeliggøres. Der må ikke opsættes usædvanlige hegn omkring skove.

Fri Natur mener, at offentlighedens adgang forhindres eller vanskeliggøres af enhver form for hegn - og at de foreslåede hegning er usædvanlige.

Det anføres under afsnittet om Naturbeskyttelsesloven, at det er tilstrækkeligt med "formidling om skovens ændrede status - Hermed sikres Naturbeskyttelseslovens formål"–

Det kan næppe være nok til at sikre lovens formål vedrørende friluftsliv, blot at oplyse om, at skoven nu er udpeget til urørt skov!

Fri Natur anbefaler at græsningen i skove fortsat overlades til det eksisterende vildt, som kronhjorte, dådyr og rådyr, og at den naturnære skovdrift genoptages.

Afslutnings kan Fri Natur konkludere, at der bliver alt for mange uhensigtsmæssige konsekvenser ved planerne for urørte skove. På den baggrund anbefaler Fri Natur, at man skrinlægger planerne.

Fri Natur ønsker at deltage i en ny proces om fremtiden for Danmarks natur, som sikrer større sammenhængende naturområder, som rummer et gennemgående hensyn til klima, bæredygtige arbejdspladser, fortidsminder, konkrete planer for truede planter, dyr og menneskets fortsatte plads i naturen.

Debatgruppe <https://www.fb.com/groups/frinaturdk>

Facebook <https://www.fb.com/frinatur>

Hjemmeside: <https://frinaturdanmark.dk>

Høringssvar vedrørende urørt skov fra foreningen Fri Natur vedrørende forvaltningsplanen for Myrdeskov.

Præsentation:

Fri Natur er en landsdækkende forening med over 800 medlemmer

Fri Natur har følgende formål:

- Fri Natur arbejder for fri, varieret og tilgængelig natur.
- Fri Natur arbejder for større og sammenhængende naturområder i Danmark.
- Fri Natur betragter ikke hegnede arealer som vild natur.
- Fri Natur arbejder for levevilkårene og den frie bevægelighed for det naturligt forekommende vildt.
- Fri Natur tager afstand fra storskala natureksperimenter, herunder indhegnede urørte skove, der fjerner habitater og begrænser friluftslivets reelle adgang.
- Fri Natur arbejder for, at ændringer eller etablering af natur, er baseret på bredt funderede videnskabelige retningslinjer, hensyn til klima, praktiske erfaringer og lokal forankring.

Fri Natur vil gerne udtrykke sin holdning og ikke mindst bekymring for den kommende forvaltningsplan for urørt skov i Mrdeskov.

Natura 2000-områderne bør få en særlig opmærksomhed og bør forvaltes iht. EUs Habitatdirektiv. Fri Natur finder ikke, at udkastet til forvaltningsplanerne tager tilstrækkeligt hensyn hertil.

Det fremføres, at planen vil påvirke et Natura 2000-område, hvorfor en screening og konsekvensvurdering ikke er tilstrækkeligt grundlag for en forvaltningsplan. Der skal iht. Miljøvurderingsloven foretages en decideret miljøvurdering - se også EUs Habitatdirektiv art. 6 stk. 3, da der er tale om, at der forefindes bilag IV arter i skoven.

Screeningen angiver ikke en eneste væsentlig påvirkning af miljøet og området, hvilket Fri Natur stiller sig særdeles undrende overfor. Det giver sig selv, at veteraniseringer, ophør af udtag af træ til byggeri, fældninger af skov og skabelse af lysåbne arealer medfører et klimatab og mindre ophobning af CO₂.

I en tid, hvor der er stort internationalt fokus på at bevare og genplante skov, går Danmark nu enegang skjuler klimaproblematikken ved at kalde skovfældninger for naturgenopretning. Her og nu-fældning af 50- 90% af nåletræerne for at skabe "urørt" skov vil få dramatisk effekt

på Danmarks klimaaftryk - dertil kommer at veteranisering og hurtigere henfald for op mod 25% af løvtræerne ligeledes vil få CO₂-optaget til at dale. Det vil påbegynde en markant udledning af CO₂ for de i alt 75.000 hektar, som ønskes omdannet til "urørt" skov. Det skønnes, at metoderne og planerne for urørt skov vil medføre en udledning på 2 millioner ton CO₂ om året !

Princeton University i USA har påpeget, at den billigste og mest nærliggende måde at løse klimaproblemerne på, er ved anlæg af ny og mere skov. Dette virker ikke foreneligt med danske planer om fældning af træer, lysåbninger og veteranisering i naturnationalparker og urørt skov - og det forekommer ligefrem at man spiller hasard med vores allesammens skov og miljø.

Generel baggrund for udlægning af urørt skov

Miljøminister Lea Wermelin har ved flere lejligheder fremført, at den danske natur er i frit fald og dermed befinder sig i en krise, hvor omdrejningspunktet i denne biodiversitetskrise er artstabet. Med udgangspunkt i denne situationsbeskrivelse foreslås udlæg af naturnationalparker og urørt skov i statens skove, da man anser disse planer som velvalgte til at standse artstabet og dermed sikre de truede og sårbare arter i den danske natur. Det mangler dog videnskabelig evidens for de metoder, som medfører af planerne for naturnationalparker og urørt skov.

Det åbne lands ændrede arealanvendelse.

Der er ikke oprindelig natur tilbage i Danmark. Allerede i vikingetiden - og ikke mindst i middelalderen ændredes udnyttelsen af arealerne sig drastisk. Den menneskelige påvirkning har således været massiv i de sidste 1000 år og har omfattet stort set, hver eneste krog af landskabet. Påvirkningen har været styret af de behov og de redskaber, man har haft til rådighed. Sidst i 1700-tallet var skovene således næsten udryddet og nede på under 4 % - og siden da er skovene heldigvis blevet genskabt.

Danmark var inden mennesket begyndte at dyrke landbrug overvejende dækket af skov. Pollenanalyserne fra Mols foretaget af Bent Vad Odgaard, som ses herunder, viser at landskabet helt frem til bronzealderen overvejende var dækket af træer. Træpollen var dominerende og græs udgjorde under 10% af den samlede pollenmængde. Odgaard har fremhævet, at den græsning, som har karakteriseret det danske landskabs udvikling, er sket i forbindelse med den landbrugsmæssige drift - og at den ikke var naturligt forekommende.

Som et resultat af landbrugets omfattende rationalisering og mekanisering de sidste 50-100 år er der sket en markant ændret arealanvendelse. Det har medført en ændring af landskabet, hvor man – for at nyttiggøre sig maskinernes muligheder – har skabt store dyrkningsflader og dermed fjernet træer, buske, vådområder etc., som muliggør en stærkt specialiseret – og kontrolleret produktion. Dyreholdet er samlet i store industrialiserede bygninger, hvor alt er under kontrol. Den store variation i såvel landskab som dyrkningsmetoder, der tidligere gav et utal af habitater for mange arter er dermed forsvundet.

Landbrugets udvikling skal ses i modsætning til ændringerne inden for skovbruget, hvor man nok har haft en mekanisering, men bibeholdt en uændret dyrkningsmetodik. Der har desuden været en udvikling mod mindre bevoksninger for at tilpasse sig de stærkt varierende dyrkningsforhold; man taler sågar om, at tidligere tiders skovbrug har udviklet sig til et "frimærkeskovbrug". Tendensen i skovdyrkningen er således - modsat landbrugets – gået mod større variation, hvilket hænger sammen med skovbrugets lave afkastningsevne, som ikke kan motivere store ændringer og investeringer i dyrkningsgrundlaget. I denne udvikling har det dog være træproduktionen, som har været i centrum og behovet for gamle træer, og dødt ved er først sent blevet indarbejdet i skovdriften, men er nu i dag en integreret del af skovdyrkning i den naturnære skovdrift.

I lyset af at land- og skovbrug er gået i hver sin retning de sidste 200 år, har det medført, at et stort antal arter, som egentlig er hjemmehørende i det lysåbne stærkt varierede landskab, har søgt til skovene og her i særdeleshed til overgangszonerne- dvs. - skovbrynnene, mellem land- og skov. Denne udvikling er selvsagt ikke optimal.

Af De økonomiske Råds rapport i 2012 fremgår det imidlertid, at man mht. hvorledes situationen skal håndteres ikke har specifik viden om, hvad der vil fremme situationen for de enkelte arter.

Selvom ingen arter således kræver urørt skov, fremsættes i rapporten alligevel forslag om, at 37-47.000 ha skov skal udlægges til urørt skov til biodiversitetsformål.

Det fremgår eksplicit, at man ikke ved, hvordan og hvorvidt urørt skov virker som instrument til at fremme situationen for de truede arter, men blot, at man tror det. Urørt skov er imidlertid ikke dét, som betegnelsen urørt ellers måtte angive. I urørte skov skal nåletræsbevoksninger fjernes, og de tilbageværende løvskovs bevoksninger kan tyndes og gøres lysåbne. Urørt skov er således ikke urørt som sådan, den er urørt i forstlig kommerciel henseende. Urørt skov bliver dermed langt hen ad vejen ikke naturbevarelse, men natur skabelse - eller ligefrem designernatur underlagt rewildingideologien, med hegn og husdyr, veteraniserede træer, dødt ved og fældninger af uønskede træsorter, der nu kaldes invasive til trods for, at de er importeret og plantet af helt specifikke årsager.

Når man anbefaler udlægningen af urørt skov, sker det med henvisning til, at der findes mange truede arter i skovene – ikke mindst de fra det åbne land fordrevne arter. Da skov er billigere end agerjord, anser man det økonomisk mere effektivt at udlægge skov, som derefter gøres lysåben. Det er ikke skoven, som skov betragtet, der er interessant. Desuden ønsker mere dødt ved i den egentlige skov, hvilket man anser fremmes ved at udlægge urørt skov, selvom det selvsagt også kan ske i dyrket skov og at der er sket en markant stigning af dødt ved i offentlige skove de sidste 10 år.

Skovrapporten 2016

Ved hjælp af samme analysemetode som i Vismandsrapporten fra 2012, men ved at ændre på forudsætningerne, når man nu frem til, at der bør udlægges 75.000 ha skov til urørt skov. Det konkrete forslag er, at der udlægges ca. 29.000 ha statsskov, resten og 46.000 ha skov beliggende i private skove, da det er her, de truede arter findes. Rapporten har som præmis, at urørt skov er velegnet til at sikre de truede arters eksistens, hvorfor rapportens konklusioner ikke overraskende læner sig op ad rapportens præmis. Analysen bygger på en kvadrat inddeling af Danmark på 10 km x 10 km. Der foretages ikke nogen følsomhedsanalyse på denne antagelse. Havde man således ændret antagelsen til 5 km x 5 km, var man måske kommet frem til blot 25.000 ha?

Buchwalds erhvervs Ph.D -afhandling i 2018.

På grundlag af den eksisterende artsrigdom i statsskoven konkluderer Buchwald, at man ikke behøver mere urørt skov i Danmark end der allerede var udlagt i 2018. Buchwald påpeger samtidig, at artsrigdommen vil blive truet i den urørte skov medmindre man løbende foretager de nødvendige pleje-indgreb for at skabe lysåbne arealer. Buchwald fremhæver endvidere, at problemer med artsrigdommen i højere grad knytter sig til det åbne land - end til skovene.

Rødlisten 2019 og det øvrige beslutningsgrundlag

Den af Miljøministeren omtalte biodiversitetskriser knytter sig til de såkaldte "rødlister", hvoraf det bl.a. fremgår, hvilke arter, der bedømmes til at være truede. Man har her identificeret forskellige trusselskategorier: Kritisk truet (CR), truet (EN) og sårbar (VU). Ved at sammenligne opgørelser udført på forskellige tidspunkter, får man en opfattelse af, hvordan trusselsituationen har udviklet sig.

Ved opgørelsen i 2019, hvor man kunne sammenligne med en opgørelse fra 2010 kunne man konstatere, at antallet af truede arter var faldet fra 18,7% til 17,3%. Hvis ikke det giver anledning til forsigtig optimisme, kan man i det mindste læse det som, at situationen er status quo.

Imidlertid kan der jo være sket en forskydning mellem trusselskategorierne. Derfor udarbejder man et såkaldt rødlisteindeks til at beskrive forskydningen mellem trusselskategorierne. Det viser sig her, at rødlisteindekset er blevet større i perioden – dvs. at artsrigdommen er blevet forbedret. Der står dog på rødlistens hjemmeside, at rødlisteindekset er faldet. Ved nærmere gennemgang viser det sig at faldet er opnået ved at et stort antal arter der var i fremgang er taget ud af sammenligningen. En sammenligning mellem to umage populationer bør derfor kun ske med et tydeligt angivet forbehold.

Rødlisten med i alt 5231 arter (2019-tal) anvendes som eneste vandtætte bevis for "biodiversitetskrisen" i Danmark. Det efterlader et dårligt indtryk af, at man slet ikke forholder sig til de 1805 arter, der netop har skiftet status. Det er klart misvisende, og den slags statistiske undersøgelser skal kunne indfange variation før og efter, hvor udvikling både til det bedre, og til det værre bliver klarlagt. Arterne burde ikke blot udelades uden yderligere granskning.

Konklusionen på basis af rødlisteopgørelsen er således, at man ikke kan dokumentere, at man har en biodiversitetskriser i Danmark. Det udelukker naturligvis ikke, at man alligevel har det, men det er selvsagt problematisk, at man som sådan ikke kan dokumentere det.

Derudover så danner DCE/DMU rapporter generelt grundlag for en stor del af de beslutninger, der for tiden træffes om forvaltningen af den del af dansk skov, der udlægges til

urørt skov med den hugst og veteranisering det medfører. Det er rapporter, der er udgivet i 2005 og 2012.

En tysk undersøgelse 2016

Der er i Danmark ikke foretaget sammenlignelige forsøg og analyser, hvor man kan måle effekten af forskellige måder at behandle skoven på - varierende fra traditionel skovdrift til egentlig urørt skov.

Imidlertid foreligger der resultater fra en tysk undersøgelse af spørgsmålet. Den viser meget klart, at artsrigdommen er større i produktionsskove end i urørte skove. Resultatet beror på, at skovdriften skaber flere variationer og dermed flere habitater, som er forudsætningen for en høj artsrigdom. De urørte forsøgsparceller har dog kun været urørte i 70 år og skal formentlig ligge i nogle hundrede år længere, før man får et fuldt billede af, hvad udlægningen af tidligere produktionsskov til urørt skov medfører.

Man kan i den sammenhæng ikke sammenligne dem med skove, der altid har ligget urørte og kan ikke tage for givet, at tidligere produktionsskove, der lægges urørt får den samme artsrigdom som i oprindelige naturskove.

Biodiversitetspakken

Med den vedtagne biodiversitetspakke er der, som det fremgår af ovenstående, ikke blevet vurderet, om det overhovedet er nødvendigt at gennemføre pakkens tiltag, for at nå det ønskede mål set ud fra et biodiversitets perspektiv. Erfaringerne peger på, at man kunne have opnået den ønskede effekt inden for rammerne af traditionel skovdrift med øgede naturhensyn.

Desuden udlægges der store arealer (53.000 ha statsskov) i strid med de anbefalinger, som eksperterne har angivet. Områder uden væsentlig artsrigdom (f.eks. flere hedeplantager) vil således blevet udlagt for at nå op på 75.000 ha.

Der er desuden ikke blevet foretaget en bæredygtighedsanalyse i forbindelse med pakkens vedtagelse. Pakken er desuden vedtaget uden, at de faglige anbefalinger fra flere forskere er blevet fulgt.

Ikke uvæsentligt er klimaperspektivet blevet ignoreret. Udlægningen vil skønsvist medføre et CO₂-belastning på 2 mio. ton CO₂ per år i en længere periode for så at falde til 1,2 mio. ton

per år, i takt med, at alternative energiformer etableres.

Omkostningerne ved udlægningen er derfor ikke kun de 888 mio. som miljøministeren har fremlagt plus de yderligere 165 mio., der årligt skal afsættes på Finansloven til vedligehold af selvforvaltende og urørt skov. Supsumptionseffekten bør indregnes i klimaregnskabet, da udskiftning af byggematerialer som beton og stål med bæredygtigt træ, udgør den helt store CO2 besparelse, og det er især dette klimatiltag, der vil blive påvirket af planerne om at udlægge store dele af den nuværende skovproduktion i Danmark til urørt og lysåben skov.

Et skøn over nutidsværdien af alle direkte tab, offeromkostninger (klima, ophørt træproduktion og ophør af jagtleje indtægter) beløber sig forsigtig sat – til omkring 20 - 25 mia. kr.

Ændret naturplejeparadigme: Rewilding med dyr bag hegn?

Det er Fri Naturs indtryk, at rewilding-ideologen har fremmanet et radikalt paradigmeskift i myndighedernes syn på naturpleje og skovdrift.

I erkendelse af, at det danske biodiversitetsproblem knytter sig til det åbne land, har man introduceret begrebet rewilding med "store græssere" - de tunge klov- og hovdyr. Tanken er, at de efter, at skovene er blevet lagt urørte og de ikke-hjemmehørende arter er blevet fjernet, skal sikre skovenes lysåbne karakter og overhovedet skabe den variation, som sikrer artsrigdommen.

Dette understøttes af Rita Buttenschøns forskning, der tydeligt viser, at det er på overdrev, skovbryn mv. at afgræsning vil virke fremmende på artsrigdommen - og altså ikke skovgræsning.

Da der er ikke evidens for effekten af rewilding eller helårsgræsning i skovene (jf. rapporten DCE 425 "Biodiversitetseffekter af rewilding" s. 91-93) - er Fri Natur er generelt imod rewilding som naturforvaltningsprincip i Danmark.

Naturnær skovdrift og fokuseret naturpleje har givet en udvikling i artsrigdommen, og hvor etablering af eksempelvis vandhuller netop har givet det løft for naturen, som nu søges afløst med rewilding, som eneste redskab. Udviklingen for flagermus, er et godt eksempel på truede arter, der nu trives nye steder, hvor der har været konventionelle naturpleje tiltag og

genskabelse af eksempelvis mindre vådområder.

Den oprindelige rewilding-ideologi knytter sig til store sammenhængende naturområder. Yellowstone Nationalpark i USA, som ofte er fremhævet i rewilding-sammenhænge er på 899.100 ha - og området er ikke heget ind. Det er kun i den danske rewildingmodel, at hegn og store tamdyr forekommer at være et mål i sig selv. I Danmark opereres der tillige med områder på under 1000 ha - og endda helt ned til 33 ha. Alene forskellen i områdernes størrelse burde give anledning til undren over om "one size fits all".

Fri Natur ser desuden med alvor på, at den nye fastlagte strategi medfører en risiko for, at arbejdspladser helt forsvinder sammen med forkastelsen af dansk produceret, bæredygtigt træ i statsskovene. Med disse arbejdspladser forsvinder også oparbejdet specialviden om de pågældende naturområder.

Fri Natur fastholder, at naturpleje og herunder afgræsning med husdyr hører til i det åbne landskab på særligt udvalgte arealer, eksempelvis ådale og diverse overdrev. I skovene derimod, bør man overlade afgræsning til det naturligt forekommende, frie vildt, som hjorte og krondyr - uden anvendelse af hegn.

Bilag IV arter

De udpegede arealer til urørt skov er overvejende Natura 2000-områder og hermed også habitat- og fuglebeskyttelsesområder. Det må derfor umiddelbart formodes, at der er mange bevaringsværdige naturtyper og ikke mindst arter, der alle er strengt beskyttet under Habitatdirektivet og Fuglebeskyttelsesdirektivet - samt danske fredninger.

Der mangler i materialet en opgørelse over de tilstedeværende bilag IV arter for de enkelte områder. Artsbilaget, der medfølger, opgiver den samlede liste af mulige bilag IV arter - og ikke specifikt, hvilke arter, der er rent faktisk tale om. Det forekommer dermed, at der ikke findes en arts-baseline for de udpegede områder.

Den planlagte lysningshugst, veteraniseringer og opsætning af hegn lignende kan have negativ indvirkning på nogle af bilag IV arternes yngle og rasteplasser.

Man angiver på baggrund af man har kendskab til området - paradoksalt nok uden en bilag IV artsliste - at det ikke skønnes nødvendigt at foretage en miljøvurdering. Jævnfør Habitatdirektivets § 6 stk. 3., skal der dog foretages en miljøvurdering ved tilstedeværelse af bilag IV arter.

Ændringer i skovens sammensætning både kan og vil eksempelvis påvirke flagermusene i området. Det sammen gør sig gældende for eksempelvis hasselmus, stor vandsalamander og markfirben, der alle er ret følsomme i deres yngleperiode og overfor ændringer i deres rasteområder. Eksempelvis har det taget flere år for hasselmusen at benytte den skabte korridor over en motorvej på Fyn efter, at der blev foretaget ændringer i det oprindelige habitat. Ligeledes vil fældning af træ give forstyrrelser i fuglelivet, og der er i områderne en del fugle arter, der er beskyttet af fuglebeskyttelsesdirektivet, hvilket igen peger i retning af at kendskabet ikke er grundigt nok, hvorfor en miljøvurdering må foretages iht. EUs Habitatdirektiv samt fuglebeskyttelsesdirektivet.

Uden et tilstrækkeligt oplyst grundlag kan planerne konkret være direkte skadelige for truede arter. Der er foretaget screeninger og konsekvensvurderinger, men ikke en decideret miljøvurdering, som foreskrevet i Habitatdirektivet. Man skal være opmærksom på at der kan være divergens i de forskellige databaser, der benyttes til at screene ud fra. Inden forvaltningsplanerne godkendes bør der derfor foretages en decideret miljøvurdering iht. lovgivningen på området.

Ifølge § 9 i habitatbekendtgørelsen skal der foreligge tungtvejende grunde og omfattende vurderinger inden der kan foretages ændringer i et område. Der anføres ikke, hvorfor man finder, at de kommende tiltag er nødvendige for området - der henvises blot til en angivelig krise. Forudsætningen for afvigelse i beskyttelsen af Natura 2000-områder er, at der skal være afsøgt alternative løsninger, og at disse skal være vurderet efter artikel 6. stk. 4. Dette peger igen i retning af, at en miljøvurdering er påkrævet - at en konsekvensvurdering og en screening ikke er tilfredsstillende dokumentation for at påvirkningen af et Natura 2000-område.

Behov for undersøgelse

Fri Natur ønsker en tilgang, hvor konsekvenserne af naturplejen undersøges - ikke blot screenes, og hvor der opstilles forskellige alternativer. Afgræsning med kvæg bag hegn på tværs af samtlige danske naturtyper er næppe en rigtig løsning for al fremtidige naturpleje i Danmark.

Flere forskere peger netop på mulige alternativer for naturpleje, som ikke involverer rewilding og skovgræsning.

Fri Natur ønsker, at disse alternativer bliver taget i anvendelse i stedet for et helårs skovgræsningsregime. Det virker fagligt uholdbart, at en "one fits all" model kan anvendes uanset om naturplejen foregår på en klippeø, i klitheden, på heden, i mose, på overdrev eller i skoven, det være sig løvskov såvel som nåleskov, og at urørt skov, nu er eneste mulige driftsform i meget store dele af vores fælles statsskov.

Argumenter om tilgroning, mangel på lysåbne arealer og naturlig hydrologi - og uønskede "invasive" arter angives af ledende rådgivere, som trusler mod vores natur. Dette stemmer ikke overens med gamle billeder fra Landsat-databasen - og er en særdeles selektiv måde at forholde sig til data.

Fri Natur betvivler udsagn om, at artsrigdommen i vores skove ikke kan opretholdes, hvis ikke der afgræsses, fældes og veteraniseres i stor stil.

Urørt skov forbliver bliver næppe urørt med fældningsprocenter på op til 90% af visse arter, der nu kaldes invasive. Der er et voldsomt indgreb i naturen, hvor den eksisterende artsrigdom forsvinder. Dette er ikke er naturbevarende, men snarere naturforændrende.

Fri Natur ønsker, at man i henhold til Habitatdirektivet målrettet laver planer, der er tilpasset det enkelte område og skånsomt udføres efter alle gældende love, fredninger og direktiver.

Derfor mener Fri Natur, at der er tale om et eksperiment med vor natur og klima, hvilket er stærkt bekymrende set i forhold til, at man har udpeget de naturarealer, der allerede har stor artsrigdom og hvor skoven trives. Dertil kommer at skovene benyttes af mange forskellige brugere, der nu bliver frataget retten til en rekreativ gå-, løbe-, cykel- eller ridetur i en dynamisk og naturnær skov. Dermed risikerer man med gennemførelse af planerne at skade den bedste og mest artsrige natur/skov vi har i Danmark. Fri Natur foreslår derfor at forkaste rewilding/afgræsning og indhegning, som naturplejemetoden, der skal sættes på fremadrettet i dansk naturpleje, da Danmark simpelthen er for lille til denne tilgang - også i urørt skov.

Fri Natur anser det for muligt og vigtigere at naturpleje kan foretages på forskellig vis – via private såvel som offentlige initiativer, og må påpege, at der allerede i dag udføres naturpleje, som øger både artsrigdommen og varetager bilag IV arternes bevaring på forskellig vis. Nationalpark Thy og Riggildelife naturpleje er glimrende eksempler på at naturpleje uden store omkostninger for dyr, skov eller mennesker kan lade sig gøre. Her tænkes på opkøb af lavbundsjord, hvor der allerede nu kan påvises bedring i artsrigdommen

og afgræsning af overdrev mv., når disse naturplejes efter andre principper end rewilding og urørt skov, og afgræsning sker i samspil med naturen med et forsvarligt græsningstryk.

Følgende tiltag er planlagt: Rydning af ær til fordel for bøg på kalk, genopretning af naturlig hydrologi, skabelse af mere dødt ved og plantning af holme af hjemmehørende buske og træer eventuelt udvidelse af græsning. Igen mere hydrologi, dødt ved og flere tunge dyr til afgræsning, der findes flere alternativer til dette tiltag, hvilket burde undersøges nærmere inden planerne iværksættes.

Afgræsning har allerede stor indvirkning på området jvf. Jeg har besøgt Myrdeskov i går, torsdag, og set, at der allerede er gennemført omfattende fældninger og

hegninger, hvor der er udsat kreaturer og geder. Hegnene er nemme at fjerne igen, men fældningerne og

dyrenes tilstedeværelse har allerede ændret skoven fra at være egentlig skov til at være lysåbne

arealer/sletter.

I forvaltningsplanen for Myrdeskov beskrives det, at nogle planter har behov for græssende dyres tråd, fx. flueblomst: Den eksisterende græsning på det nyligt etablerede sletteareal på 1,4 ha mod Allindelille Fredskov ønskes udvidet med 11 ha, så det strækker sig mod vest over til det beskyttede jorddige og mod syd ned til skovvejen. Målet er at græsningen kan holde opvækst af ær nede, samt at arealet på sigt kan udvikle sig til kalkoverdrev og bøg på kalk. Området vil således fremstå som en mosaik af lysåbne og lysåben græsningsskov. Græsningen vil være til gavn for de sjældne arter, der er lyskrævende og som kan tåle eller decideret har brug for lette forstyrrelser i form af bl.a. degræssende dyrs tråd. Her kan bl.a. nævnes flueblomst, forskellig-blomstret viol, sværd-skovlilje og Langes slørhat.

Det fastslås i forvaltningsplanen, at f.eks. flueblomst har brug for de store græsædere. Der har i adskillige år været en plejegruppe for Allinde Fredskov, som er nabo til og sammenhængende med Myrdeskov.

Plejegruppen har hvert år foretaget tælling af flueblomst i Allindelille Fredskov. I 2009 var der kun få individer, og plejen af Allindelille Fredskov blev ændret, så der blev lysnet i området med flueblomst. Der var ikke græssende dyr på arealet. Bestanden af flueblomst blev i 2014 opgjort til 200. Umiddelbart før kreaturer fik adgang til arealet med flueblomst, var der ca. 1000 individer, men i år, efter kreaturer har fået adgang til arealet, er bestanden reduceret til omkring 300 individer. Dette er et tydeligt eksempel på, at den forvaltning der er i høring, allerede er blevet iværksat. En forvaltning der nemt kan ødelægge den natur, som man

påstår bliver genoprettet med forvaltningen.

Tallene fra 2009 og 2014 er fra miljøstyrelsens hjemmeside: <https://mst.dk/natur-vand/natur/artsleksikon/froeplanter/flueblomst>.

Øget brandfare i urørt skov

I dag tales der om højintensive naturbrande, som afbrænder skove på en måde som fortidens naturbrande ikke gjorde, dette grundet mere tørke i træernes vækstperioder. Dog er det ikke kun tørkeramte skove, der er i højrisiko, også urørt skov må siges at udgøre en brandfælde.

En skovbrand kan let blive en katastrofe, som det ofte ses fra udlandet. I projektforslagene er der ikke udlagt brandbælter - så det er uklart hvorledes man vil sikre at tilstødende skove, natur- eller boligområdet mod at brande kan brede sig. Derudover må mængden af ønsket dødt ved give anledning til bekymring ved en spontan skovbrand, hvor dødt og tørt ved hurtigt kan give ilden et godt arnested, intensivere naturbranden, og dermed gøre slukningsarbejdet sværere.

Til trods for at visse biologer brændende ønsker sig disse ekstreme, såkaldte naturlige dynamikker, kan det blive forbundet med store omkostninger for naturen og samfundet, hvis brande får lov til at udvikle sig.

Når man nu ved, at skov er med til at nedsætte temperaturen lokalt, samt opsamler CO₂, og dermed i den grad beskytter og fremmer artsrigdommen, så er det da besynderligt, at satse på urørt skov, som frigiver CO₂, og tilmed er kan blive store brandbomber.

Fortidsminder

Diger er i dag beskyttede, og det samme gør sig gældende for både synlige og endnu ikke afdækkede fortidsminder.

Der findes i Myrdeskov: oldtidsagre samt jord- og stendiger. Planen beskriver blot at disse vil blive beskyttet, men ikke hvordan eller om 2-meters zonen omkring diverse kulturarvsminder jævnfør Museumsloven iagttages - eller om denne zone vil blive medtaget i tilsyn og beskyttelse.

100-meters zonen jævnfør Naturbeskyttelsesloven § 18 (Fortidsmindebeskyttelseslinjen) bør iagttages og det ses ikke tilfældet i de udpegede urørte skove.

Det skal påpeges, at ved de omfattende fældninger indenfor de udpegede områder vil

skoven blive labil ved stormfald. Dette kan yderligere være en fare for ødelæggelse af kulturarvsminderne både i forhold til 2-meters zonen og 100-meters zonen. Labiliteten bør ses i sammenhæng med de massive fældninger, der vil pågå i forbindelse med, at områderne udpeges til urørt skov.

Det må endelig påpeges, at det ikke er beskrevet, hvorledes synlige, som skjulte fortidsminder plejes behørigt inden eksperimentet urørt skov påbegyndes.

Der eksisterer flere studier, der påviser at netop afgræsning med mellemstore/store dyr kan give uoprettelige skader på vores fortidsminder. Der er tale om udsætning af store dyr som kvæg og heste, som skal afgræsse ikke-hegnede fortidsminder. Afgræsning af diger (sten- og jord-) og langdysse eksempelvis og uden hensyn til eventuelle natur- og kulturarv så som særligt særegne træer og andre særlige forhold i flora/fauna/funga.

Dyrenes adfærd kan ses som værende mulig skadende på fortidsminder bl.a. diger,. men uden, at disse studier/fakta giver anledning til bekymring. En adfærd, der burde give bekymring for bevarelsen af fortidsminde, hvilket findes foruroligende at fortidsminderne ikke ses beskyttet i udpegningen af urørte skove til afgræsning.

Menneskets plads i naturen

Fri Natur har tidligere fremsendt et bekymringsbrev til Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen vedrørende farlige "nærved" hændelser med store udsatte tamdyr. Der er efterfølgende skrevet artikler i flere dagblade og fagtidsskrifter om hændelser med de udsatte tamdyr i naturplejen, hvorfor man kan konkludere at udsættelse af store dyr i en stor procentdel af danskernes tilgængelige offentlige rekreative områder, vil virke stærkt adgangsbegrænsede. Skoven har gennem tiderne været et tilflugtssted og mål for rekreative aktiviteter for mange borgerne, og med urørt skov vil der blive adgangsbegrænsning med mere hegn og flere udsatte tunge dyr i langt den overvejende del af de kommende urørte skove.

Gennemsnitligt tager befolkningen på tur i skoven cirka 10 gange om året, og cirka 88 % af den voksne danske befolkning er i skoven mindst en gang om året. Dertil kommer et skønsmæssigt lige så stort antal besøg af børn i naturen samt et ukendt antal udenlandske turister. De fleste tager ud i naturen med det formål at opleve naturen, og mere end 80 % af befolkningen mener, at naturoplevelser er vigtige for livskvaliteten. Mere end hver anden tager i naturen for at reducere stress og koble af fra arbejdslivet. Naturen er samtidigt blevet en vigtig motivationsfaktor i kombination med motion. En femtedel angiver i 2013 motion

som vigtigste formål med deres seneste besøg i naturen. Besøg i naturen sker altså primært med henblik på naturoplevelser, motion, at lade mentalt op og afstressning.

Corona-nedlukningen viste med al tydelighed behovet for netop at kunne bevæge sig uhindret rundt i naturen. Som minimum burde der udarbejdes nye og tidssvarende undersøgelser efter den store stigning under Corona-perioden, så vi får det retvisende billede af, hvor mange brugere der rent faktisk vil blive påvirket af planerne for urørt skov.

De ca. 29.000 ha, som ifølge forslaget bliver udlagt til urørt skov, omfatter nogle af de mest besøgte skove på Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsens arealer. Omkring to tredjedele af alle skovbesøg i Danmark foregår i de statslige skove, så planerne vil medføre en enorm negativ påvirkning af friluftslivet - og der vil i fremtiden møde skovgæsterne et andet skovbillede og begrænsede fysiske udfoldelsesmuligheder end hidtil.

Opsætning af låger, færiste og ydre strømførende hegn, samt yderligere vildthejn er i sig selv en stor begrænsning af uhindret adgang til natur og skove, og det giver dermed hindringer i udfoldelse af rigtig mange fritidsaktiviteter. Desuden kan kvæg og heste finde på at tage ophold ved en låge, hvorfor forsøg på adgang kan skabe direkte farlige situationer. Samtidigt vil tilstedeværelsen af de store tunge dyr kunne virke stærkt angstprægende på en del mennesker og deres adgang til vores fælles natur og skove vil derfor begrænses af hegn med disse dyr samtidigt med at de urørte skove yderligere vil begrænse den almindelige borgers udfoldelsesmuligheder.

Udenfor hegningen i Myrdeskov Skoven ses der adskillige steder i skoven, hvor publikums adgang til skoven er blevet hindret med "pleje"-tiltagene.

Der ses ikke i udkastet at være en decideret opgørelse over, hvorledes skovene benyttes rekreativt eller hvilke fritidsaktiviteter, der udføres i området, om der fx rides, cykles, køres med slædehunde, løbes, vandres, afholdes idrætsstævner eller spilles rollespil. Denne manglende opgørelse finder Fri Natur stærkt kritisabel - og et bevis på at forudsætningerne for forandringerne også på dette punkt ikke er tilstrækkeligt belyst.

At ministeriet ikke ønsker at undersøge den nuværende brug af området og konsekvenserne for den fremtidige benyttelse synes ganske uforståeligt set i lyset af vigtigheden af folkesundheden. Derudover at være i direkte strid med lovgivningen på området.

Det er Fri Naturs klare opfattelse at opsættelse af hegn og udsætning af store tunge dyr i høj

grad vil påvirke borgerens lovpligtige adgang til skovene.

I de overordnede retningslinjer for forvaltning af urørt skov – i statens skove anføres følgende:

Naturbeskyttelsesloven sidestiller friluftsliv med naturbeskyttelse, f.eks. artsrigdom/biodiversitet.

Borgerne har derfor (jvf. Naturbeskyttelsesloven (LBK nr 1986 af 27/10/2021)) ret til i statens skove bl.a. at færdes til fods overalt og døgnet rundt, at cykle på veje og stier, hvor man kan cykle med en almindelig cykel og i al væsentlighed ride overalt med heste på stier/veje, i skovbunden m.v.

Hvordan vil Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen sikre og garantere frilftsbrugere, at ovenstående frie adgang overalt fortsat er muligt i urørt skov?

I LBK nr 1986 er det desuden anført:

§ 23. Skove er åbne for færdsel til fods og på cykel, samt for ophold, hvis der er lovlig adgang dertil.

Stk. 2. Offentlighedens adgang må ikke forhindres eller vanskeliggøres. Der må ikke opsættes usædvanlige hegn omkring skove.

Fri Natur mener, at offentlighedens adgang forhindres eller vanskeliggøres af enhver form for hegn - og at de foreslåede hegninger er usædvanlige.

Det anføres under afsnittet om Naturbeskyttelsesloven, at det er tilstrækkeligt med "formidling om skovens ændrede status - Hermed sikres Naturbeskyttelseslovens formål" – Det kan næppe være nok til at sikre lovens formål vedrørende friluftsliv, blot at oplyse om, at skoven nu er udpeget til urørt skov!

Fri Natur anbefaler at græsningen i skove fortsat overlades til det eksisterende vildt, som kronhjorte, dådyr og rådyr, og at den naturnære skovdrift genoptages.

Afslutnings kan Fri Natur konkludere, at der bliver alt for mange uhensigtsmæssige konsekvenser ved planerne for urørte skove. På den baggrund anbefaler Fri Natur, at man skrinlægger planerne.

Fri Natur ønsker at deltage i en ny proces om fremtiden for Danmarks natur, som sikrer større sammenhængende naturområder, som rummer et gennemgående hensyn til klima, bæredygtige arbejdspladser, fortidsminder, konkrete planer for truede planter, dyr og

menneskets fortsatte plads i naturen.

Debatgruppe <https://www.fb.com/groups/frinaturdk>

Facebook <https://www.fb.com/frinatur>

Hjemmeside: <https://frinaturdanmark.dk>

Høringssvar til forvaltningsplan for Myrdeskov

Høringssvaret indgives på vegne af DN Ringsted og plejegruppen i Allindelille Fredskov.

Vi har med stor tilfredshed gennemgået forslaget til forvaltningsplanen for Myrdeskov. Vi værdsætter, at der både skal arbejdes med græsning, afskrab af overjord og fjernelse af Ær, særligt at Ær helt skal fjernes i den nordlige del mod Allindelille Fredskov. Vi er også helt enige i den vurdering der fremlægges i forvaltningsplanen, nemlig at både topografi, jordbund og historiske kilder viser, at den helt unikke og meget høje naturværdi der findes i Allindelille Fredskov også kan indfinde sig i Myrdeskov, hvis forvaltningen tilpasses hertil.

Målet om at Myrdeskov skal udvikle sig til en mosaik af lysåbne arealer og overvejende bølgebevoksninger, både sluttede og lysåbne, med dele som græsningsskov, er efter vores overbevisning helt rigtig.

Vi håber dog, at der vil blive taget hensyn til nedenstående kommentarer, særligt fordi vi i Allindelille Fredskov har arbejdet meget intensivt med præcist det samme de sidste 10 år, og i al beskedenhed har vi i høj grad opnået det, og vi håber derfor, at vores synspunkter indarbejdes.

Vi har en lang række bemærkninger, på trods af det gode forslag til forvaltningsplan. Helt overordnet er vores budskab dog kort:

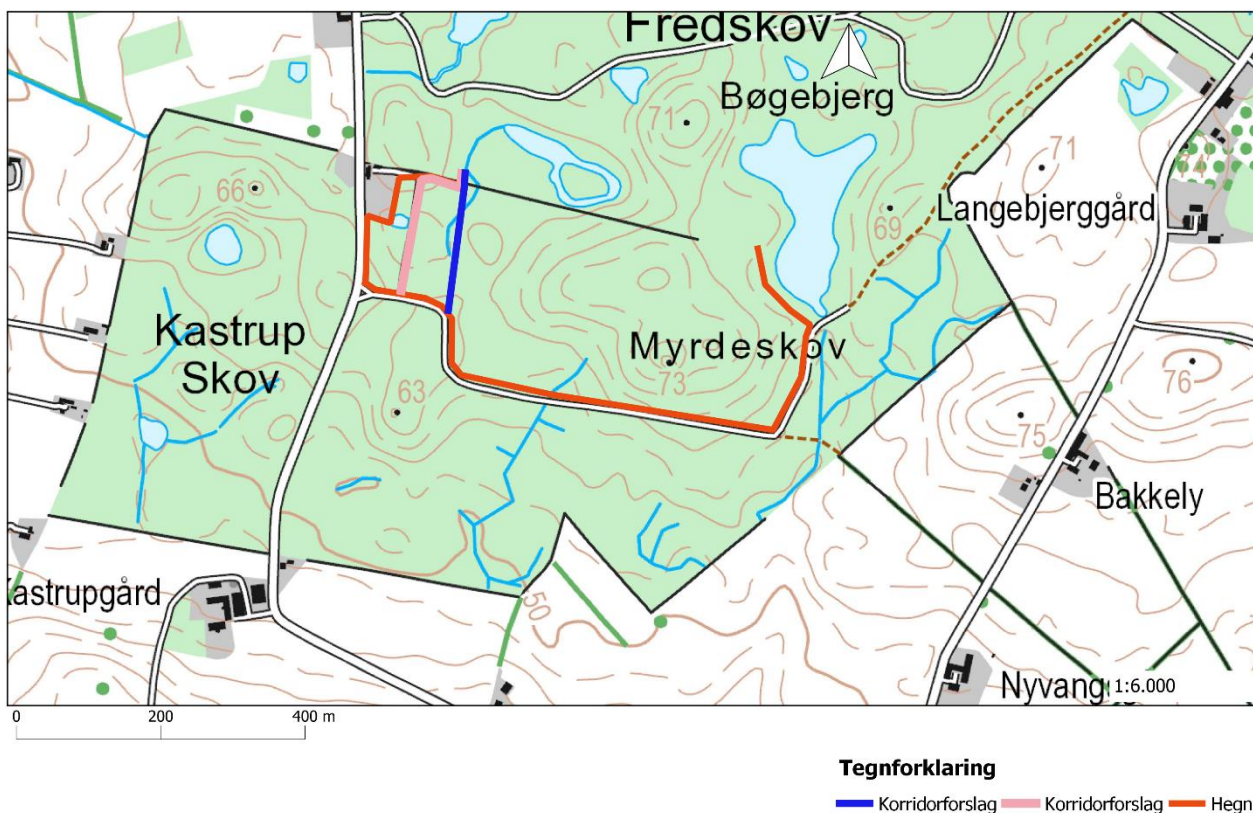
- Det er afgørende for at nå målet og hæve biodiversiteten i Myrdeskov og give plads til de truede arter, at der genoprettes et kalkoverdrev syd for fredskoven, der løber helt fra Kastrupvej til Småskifte Sø.
- Det vil være overordentligt ærgerligt og i modstrid med planens målsætning at udelade det sidste stykke mod Kastrupvej af den planlagte fold pga. de oplagte fordele det vil have for de truede arter.
- Inden etablering af folden bør al Ær fældes og der bør følges op med 3 års gedegræsning.
- Herefter bør afskrabning af førne anvendes så vidt muligt.
- Derudover mener vi, at man bør arbejde sig mere systematisk igennem Myrdeskov fsva. begrænsning af Ær i stedet for at gennemføre indsatsen mindre intensivt over hele skoven samtidig.

Græsningsfold i Myrdeskov

Vi værdsætter meget, at der lægges op til at udvide den eksisterende græsningsfold på 1,4 ha med yderligere 11 ha. Vi synes dog det er meget ærgerligt, at man ikke lader græsningsfolden gå helt ud mod Kastrupvej. Det stykke der udelades af folden (Hasselstykket og områder der tidligere var bevokset med omorika) er ekstremt kalkrigt, uden kulturspor (udover et dige) og har huset Danmarks største bestand af den meget sjældne og truede orkide Sværd-Skovlilje. Det er afgørende fsva. naturgenopretning, at man målretter tiltagene de steder, hvor de truede arter findes eller har fandtes, og det gør man ikke ved at undlade de vigtige områder vest for den foreslåede hegnslinje. Her mener vi, at de hensyn man tager til friluftsliv og kulturhistorie, som vi tilmed har svært ved at forstå baggrunden for netop her, direkte underminerer indsatsen for biodiversiteten.

Vi foreslår derfor, at arealet hegnes med, men at der etableres en stikorridor langs med diget, dvs. på tværs af arealet nord-syd, se kort nedenfor, med en gennemgang for de græssende dyr. Herved bliver diget beskyttet mod tråd samtidig med at publikum kan få adgang hen over arealet uden at gå sammen med dyrene og nå frem til stien i Allindelille Fredskov, som ligeledes løber uden for folden. Her har vi krydsning af diget i ejendomsskellet under behandling hos Ringsted Kommune, der har stillet os en positiv afgørelse i

udsigt. Vi mener det er den mest naturlige løsning, som vil være med til at understøtte formålet angivet i forvaltningsplanen. Pga. fortidsminder (dyrkningsspor) er det således næsten umuligt at lave afskrab af overjord/førne i den påtænkte fold, og dermed få kalken fremtrædende igen. Dette betyder, at de nye levesteder for de truede arter begrænses meget. Ved at tage området helt til Kastrupvej med i folden opnår man meget på den front, fordi jorden særligt i den tidligere omorikabevoksning er så kalkrig, at man vil kunne få meget gode resultater ved blot at afskrabe meget lidt og igangsætte græsning. Selv uden afskrab vil man pga. den kalkrige jord i netop dette område kunne få meget gode resultater, og når Ær fjernes helt, bliver der meget lysåbent, hvilket også taler for at fremme det lysåbne og ikke stile mod skov.

Figur 1: Forslag til hegning helt til Kastrupvej og forslag til to forskellige sti-korridorer (med en åbning til de græssende dyr) for at sikre publikums adgang hen over arealet uden at færdes sammen med græssende dyr.

Alternativt til at etablere en stikorridor langs med diget er at etablere en korridor på den befæstede skovvej op til boligen mod vest, som også er angivet på ovenstående kort som forslag. Diget langs stien mod øst er således ikke et juridisk beskyttet dige, hvilket også fremgår af miljøportalen. Diget fremgår ikke af matrikelkortet fra 1807, men kommer først på kort omkring århundredeskiftet.

Vi mener også, at en fold helt ud til Kastrupvej vil være med til at indfri målet i forvaltningsplanen om at få flere besøgende til Myrdeskov, idet det smukke og karakteristiske landskab, som planen også nævner, netop vil kunne ses fra landevejen og p-pladsen, hvis man udvider folden hertil. Det vil med garanti øge mange menneskers lyst til at besøge området, hvilket vi tydeligt har set i Allindelille Fredskov.

Vi vil endvidere gerne påtage os at transportere artsrigt hø fra Allindelille Fredskov og udsprede (høpodning) i en eventuel græsningsfold efter afskrab, eller på meget kalkrig jord. Dette anbefales af flere forskere og har givet gode resultater i Allindelille Fredskov.

Afslutningsvist vil vi gerne slå til lyd for, at bevoksningen af lærk indenfor den planlagte fold fældes, modsat hvad der er angivet i planforslaget. Det bliver et lille areal ud af den samlede skov, hvor der skal være græsning, og derfor mener vi, at man indenfor dette område bør søge at maksimere forholdene for den græsningsafhængige natur, og derfor bør bevoksningen af Lærk fjernes. Netop i området med Lærk og tidligere Cypres er jorden sandet, og man vil derfor kunne udvikle surt overdrev eller lignende i mosaik med kalkoverdrev.

Gedegræsning til bekæmpelse af Ær

Vi vil gerne understrege, at 10 års omfattende forsøg med begrænsning af Ær i Allindelille Fredskov, hvor førende praktik-forskere fra universiteterne samt praktikere fra både kommuner og NST er blevet inddraget, har vist, at eneste reelt virkningsfulde tiltag mod Ær er gedegræsning (eller meget hård kvæg- eller hjortegræsning) efter fældning. Derfor vil vi opfordre til, at der i forvaltningsplanen arbejdes meget mere med gedegræsning. I forvaltningsplanen står kun: "Det er desuden hensigten at forsøge, om kortvarige græsninger med geder i mindre flytbare folde kan holde opvækst af ær i ave, og dermed sikre udviklingen mod de ønskede naturtyper." Vi har i Allindelille Fredskov vist, at nedskæring af større Ær efterfulgt af tre år med gedegræsning udrydder stort set al Ær, selv frøplanterne, så området næsten er frit for Ær efterfølgende. Idet man undlader nedskæring af andre træer, buske m.v. bliver biddet på disse mindre, og de overlever de tre års gedegræsning. Dermed er gedegræsning det mest målrettede tiltag mod Ær, fordi boergederne som vi har brugt endvidere er delvist selektive overfor Ær.

Fældning som bekæmpelse af Ær

Fældning af Ær uden efterfølgende gedegræsning (eller meget hård græsning med kvæg eller hjorte) giver i vores optik ikke mening, udover for at fjerne frøtræer mod grænsen til Allindelille Fredskov. Bekæmpelse af Ær efter fældning kræver minimum 3 årlige nedskæringer i en længere årrække (lige bortset fra store, gamle træer der dør lettere ved fældning). Udbredt fældning af Ær i hele Myrdeskov uden efterfølgende systematisk gedegræsning (eller rigtig meget bukrydning), vil kun føre til, at skovens træbestand vil blive endnu yngre og der vil ske en voldsom (gen)vækst af ung Ær og skoven vil blive endnu mørkere end i dag. Det er vores erfaring, at bøg har en meget dårlig konkurrenceevne mod Ær på den stærkt kalkholdige grund. Nyspiring af bøg er begrænset og de lider af klorose i langt højere grad end Ær gør.

Vi foreslår derfor, at der arbejdes med en langt mere systematisk tilgang, hvor al Ær i området mod Allindelille Fredskov i første omgang fældes og udryddes vha. gedegræsning. Herefter kan man successivt arbejde sig mod syd og øst, afhængig af hvilke ressourcer der vil være tilgængelige, og hvis det ikke bliver muligt at bekæmpe Ær yderligere (end frøtræerne tæt ved fredskoven), så er det langt bedre med en skov af Ær med store, ældre træer, end det er at fælde de store Ær i skoven generelt og så ende med en meget tæt og ung skov af Ær, hvis der ikke er ressourcer til tilstrækkelig opfølgning.

Vi værdsætter dog meget, at følgende er angivet i planforslaget: "I området mod nord, grænsende op til Allindelille Fredskov, ryddes al ær, mens overstandere af bøg samt buske som hyld mv. efterlades." Det er dog ærgerligt, at det ikke er konkretiseret, præcist hvilket område der tænkes på og hvor hurtigt det vil ske.

Hegnsskorridor i skel til Allindelille Fredskov

Vi støtter, at der etableres en forbindelse mellem Allindelille Fredskov og Myrdeskov uden for hegnet, og har som tidligere nævnt en krydsning af diget under behandling hos Ringsted Kommune. Herved kan publikum færdes mellem de to skove og f.eks. komme fra Myrdeskov op og se det kendte og besøgte sted med fladedækkende Blå Anemone der ligger uden for folden i Allindelille Fredskov. Det kræver kun en lille korridor igennem folden (hvis den trækkes helt til Kastrupvej) og op til fredskoven, som samtidig kan frahegne diget.

Vi er dog meget uforstående overfor, at det skulle være nødvendigt at etablere en hegnskorridor langs hele sydsiden af skellet som angivet i planen. For det første giver det meget ekstraarbejde med dobbelthejn, herunder mere opvækst af Ær tæt ved hegnslinjerne. For det andet har denne strækning i de sidste 5 år allerede delvist løbet igennem en fold med græssende dyr og for det tredje er der en bred overgang, hvor dyrene i forvejen krydser over diget på lovlig vis, hvor diget ikke ses i terrænet, fordi der også løber en gammel vej, og dyrene vil derfor holde sig til denne og ikke ødelægge diget i øvrigt. Dette vil også særligt være tilfældet fordi græsningstrykket er så lavt. Hvis det viser sig, at det bliver et problem, at dyrene krydser diget med følgeskader, kan man tage det op igen og finde en løsning.

Samtidig virker det som et uproportionalt tiltag at etablere en hegnskorridor i ejendomsskellet ift. vægtning mellem friluftsliv og natur. Man får en bedre græsning ved ikke at etablere for mange underhejn, der tvinger dyrene til at gå gennem mindre åbninger. Dette bekræftes af græsningseksperter på den tidligere landbohøjskole. Når man her vælger kun at hegne 12,4 ha ud af 56 ha, selvom målene i forvaltningsplanen i overvejende grad er afhængige af græsning, og man tilmed kun hegner til hovedstien i skoven, hvor den primære færdsel altså fortsat vil forløbe uden for hegn, så mener vi ikke det giver mening at skulle etablere en hegnssluse, der opdeler hele græsningsfolden, der ellers skulle være fælles mellem Allindelille Fredskov og Myrdeskov. Det vil alt andet lige mindske dyrenes frie bevægelse og i øvrigt gøre projektet dyrere og mere besværligt at vedligeholde. Derudover har vi endnu sværere ved at se behovet i en skov som Myrdeskov, der er meget lidt besøgt, hvilket også angives i forvaltningsplanen.

Endelig skal det bemærkes, at publikum vil kunne gå en stort set tilsvarende rundtur uden for hegnet, bare syd om bevoksningen på hovedstien, og op og rundt om Småskifte Sø.

Afslutningsvist mener vi også, at det rent principielt vil skabe problemer mange andre steder, herunder i Allindelille Fredskov, hvis der skabes en forventning om, at selv små folde, hvor der ikke engang hegnes over hovedstier og hvor tilsvarende alternative ruter er tilgængelige, også er behov for hegnskorridorer. Tilmed på strækninger hvor man de sidste 5 år ikke har kunnet færdes uden at passere en fold alligevel.

I Allindelille Fredskov viser de mange besøgende i øvrigt, at langt de fleste besøgende fortsat færdes sammen med de græssende dyr, så det er tvivlsomt, hvem der overhovedet har behov for den angivne hegnskorridor.

Plantning af buske

Der lægges op til, at der muligvis skal plantes buske i Myrdeskov. Vi vil gerne fraråde dette. Alle projekter hidtil, også det lille projekt med afskrab i Myrdeskov, har vist, at buske i stort antal og med mange forskellige arter etablerer sig hurtigt, hvis der skabes varigt lysåbne forhold. Allindelille Fredskov og delvist Myrdeskov er netop karakteriseret ved en rig vegetation af buske. Idet Allindelille Fredskov tidligere har været brugt som indsamlingssted for frø af forskellige buske for at have materiale af oprindelig, lokal dansk herkomst (vi mener det var fra KU på afd. for Vedplanters Genressourcer, Skov & Landskab) vil det være uheldigt at begynde at indføre fremmed genetisk materiale til Myrdeskov.

Plantning vil også være dyrt, så her kan med fordel hentes midler til andre tiltag, der understøtter planforslagets formål mere direkte.

Prioritering af tiltag

Der er opført kategori 1 og kategori 2 tiltag. Kategori 2 tiltag gennemføres kun, hvis de rette økonomiske forudsætninger er til stede. Vi er ærgerlige over den prioritering, der er angivet.

Kategori 1 tiltag vedrører således fældninger (der for alle de store træer i øvrigt må give økonomisk overskud), hydrologi, plantning af bøg og buske samt høslæt til fordel for Sværd-Skovlilje. Plantning af

buske fraråder vi, jf. ovenfor, og plantning af bøg for at hæmme Ær vil kun virke, hvis der plantes så tæt og mørkt, at området alligevel bliver uegnet som levested for truede arter i meget lang tid, og det er tvivlsomt, om den bøgeskov der udvikles på den baggrund, bliver en god bøgeskov rent naturmæssigt, når det drejer sig om de sjældne bøgetilknyttede arter. Høslæt til fordel for Sværd-Skovlilje udføres frivilligt af os og altså uden økonomisk belastning for NST. Fældning af Ær i sig selv giver mening i området op til Allindelille Fredskov for at undgå den stadige tilførsel af frø ind i fredskoven, men fældninger i øvrigt i Myrdeskov giver ikke mening, medmindre der følges op med andre tiltag.

Græsning og afrømning af muld, de to tiltag der er afgørende for at nå forvaltningsplanens målsætning, er angivet som kategori 2 tiltag. Vi undrer os over, at det kan være rigtigt fsva. græsning. Det giver ikke mening at angive rydning til kalkoverdrev som kategori 1 tiltag og græsning som kategori 2 tiltag, og det er da også nævnt i teksten, at de to ting bør koordineres, men idet de er helt afhængige af hinanden, mener vi, at de SKAL koordineres. Allindelille Fredskov stiller både fast strømforsyning og vanding af dyrene samt benarbejdet med at finde dyreholder til rådighed, og har gjort det i mange år, foruden at fredskoven nu også har sørget for læskur. Græsning på de 12,4 ha ud af 56 ha kræver altså blot, at der sættes et hegn (og betales græsningafgift til dyreholder, der dog må kunne søges som arealtilskud ligesom det sker i fredskoven). Når man i øvrigt tager i betragtning, at der må have været et økonomisk overskud på fældninger af Ær, så undrer det os, at græsning ikke er et kategori 1 tiltag, når det foreslåede græsningsprojekt trods alt er så beskedent.

Vi mener, at det må være helt naturligt, at alle Ær i området mod Allindelille Fredskov samt indenfor den angivne fold (som foreslås udvidet en smule, jf. ovenfor) fældes, og at der igangsættes græsning, og at det samlet set angives som et kategori 1 tiltag. Endvidere at gedegræsning angives som et kategori 1 tiltag som førsteopfølgning efter fældning af Ær.

Afskrab af overjord/førne

Det er ærgerligt, at der ikke arbejdes mere med afskrab. Der er forsøgsvist genetableret af kalkoverdrev uden afskrab men kun med græsning i Myrdeskov på 1,4 ha. Selvom projektet udvikler sig positivt, er det sammenlignet med de tilsvarende projekter i Allindelille, hvor forskellen kun er afskrab, langt mindre vellykket set ift. biodiversiteten.

Vi forstår ikke, hvorfor det ikke er muligt at skrape mellem oldtidsagrene. De er tydelige og kan let erkendes på skyggekort. I Allindelille Fredskov er det ved flere projekter vist, at man kan gøre en enorm forskel for de stærkt truede planter og dyr ved at afskrabe førne. Faktisk er det os bekendt ikke lykkedes andre i Danmark at genskabe overdrev med mange rødlistede arter (og her endda kalkoverdrev) på 2 år.

Vi forstår dog til fulde, at det er usikkert, om NST kan finde finansiering til at afskrabe førne. Vi har dog tidligere haft dialog med en fond, der har meldt ud, at de formentlig gerne vil støtte afskrab også på jord ejet af NST, hvis det sker i et fælles projekt med Allindelille Fredskov, og hvis det giver naturmæssig god mening. Det vil derfor lette vores mulighed for at hente ekstern finansiering betragteligt, såfremt folden udvides til Kastrupvej som foreslået ovenfor, idet der så også vil kunne skraves førne her, og projektet vil dokumenterbart fremstå bedre naturmæssigt og mere helstøbt, idet man så får de tidligere og nuværende voksesteder med for Sværd-Skovlilje, og i øvrigt den eneste reelle forekomst af Forskelligblomstret Viol, der netop findes i området med den tidligere bevoksning af Omorika. Begge arter er nævnt i faktaarket for Myrdeskov og Forskelligblomstret Viol har i Allindelille Fredskov vist sig begunstiget af græsning.

Ær med vedbend

Vi har erfaret, at NST ikke fælder store træer med vedbend. Vi er enige i, at det er et godt princip, men vi mener ikke, at det giver mening at skåne de enkelte store Ær i grænseområdet mod Allindelille Fredskov,

blot fordi der er vedbend på dem. Det undergraver hele indsatsen i øvrigt, fordi de til stadighed vil producere store mængder frø. I Allindelille Fredskov har vi god erfaring med at ringbarke store træer af Ær, som bliver stående i mange år som stående træruiner. Faktisk er ingen af de store træer vi har ringet over de sidste 8 år endnu væltet, herunder træer med vedbend. Vi foreslår derfor, at de store Ær med vedbend på grænsen til fredskoven ringbarkes.

Klargøring af yderhegn til gedegræsning

I Allindelille Fredskov er vi ved at nå til den erkendelse, at vi kun kan holde Ær nede i fremtiden, hvis vi har en mindre flok geder, der går i hele folden permanent. Vi håber derfor, at NST vil etablere det kommende yderhegn på en måde, så det kan holde geder inde. F.eks. tre tråde i hhv. 40, 80 og 110 cm højde. Vi foreslår, at vi koordinerer hegnet, når NST skal sætte det op, idet nuværende gedeholder nævner 4 tråde, men andre steder holdes boer-geder fint bag 3 tråde.

Herved vil både heste, kvæg og geder potentielt kunne samgræsse.

Hydrologi

I forbindelse med den foreslåede nord-syd-gående hegnskorridor langs jorddiget (ifm. en fold der forløber helt til Kastrupvej) vil der være behov for opfyldning, så vejen er farbar hele året. Dette kan ske med materiale fra den planlagte tilstødende afskrabning, men vil desuden forudsætte regulering af dræn fra Kastrup Mose. Vi vurderer, at en mindre hævnning af vandstanden i mosen sammen med den planlagte etablering af kalkoverdrev i de tilgrænsende områder i Allindelille Fredskov, kan have stor positiv naturværdi.

Tilsvarende vurderes det, at de tre store, sammenhængende moser i Myrdeskovs vestlige del ved tilkastning af grøfter og regulering af afløb vil kunne bidrage væsentligt til skovens biodiversitet.

Fjernelse af fældet træ

Det angives i planforslaget, at "større mængder kvas er uønsket, da det vil danne et humuslag, som er i modstrid med målet om at udvikle kalkoverdrev og bøg på kalk. Fældet træ vil derfor som udgangspunkt blive fjernet og solgt fra især de steder i skoven, hvor ophobning af liggende døde træer er uønsket af hensyn til biodiversiteten. F.eks. hvor der fældes for at skabe lysninger med gode forhold for truede lyselskende arter knyttet til blottet mineraljord og kridt. Fjernelse og salg gælder som en undtagelse fra de generelle retningslinjer også for hjemmehørende træarter og skønnes for skoven som helhed at kunne udgøre ca. 50 % af det fældede hjemmehørende træ, mens langt det meste ær og ikke-hjemmehørende træ forventes fjernet/solgt."

Vi er enige i, at større mængder kvas er uønsket, men vi mener ikke, at det gælder fsva. store, liggende stammer, der ligger spredt i skoven. Kun på de små arealer, hvor der planlægges afrømning af muld, kan de give praktiske problemer. Idet der kun skabes "lysninger med gode forhold for truede lyselskende arter knyttet til kridt" på en mindre del af skovens areal (dele af græsningsfolden), anser vi det for unødvendigt at fjerne og sælge langt det meste Ær. Store, døde stammer af Ær giver således gode levesteder for en lang række af skovens sjældne arter, herunder rødlistede svampe knyttet til dødt løvtræ på mineralbund og insekter knyttet til dødt ved.

Friluftsrådet Nordsjælland**lokalrådsformand**

Poul Erik Pedersen

Hallandsvej 75

3140 Ålsgårde

Mobil: 20 33 34 12

E-post: poul.erik@pedersen.mail.dk

Sendes til: Høringsportalen

Høringssvar for Nejede Vesterskov

Som det fremgår af forvaltningsplanen er Nejede Vesterskov er fra 2018 udpeget som både habitatområde nr. 118 og fuglebeskyttelsesområde nr. 106 som en del af det samlede Natura 2000-område nr. 134 Arresø, Ellemose og Lille Lyngby Mose.

Nejede Vesterskov er sammen med Alsønderup Engsø en vigtig fuglelokalitet. Der har siden 2009 været ynglende havørne i skoven. Skoven er udlagt som urørt løvskov af hensyn til skovens truede arter og som opfølgning på dens udpegning i Naturskogsstrategien, hvor den i 1994 blev udlagt i sin helhed med en blanding af urørt skov og plukhugst.

Der var i forvejen udpeget 59 ha urørt skov, og totalarealet inden for afgrænsningen bliver på 109 ha.

Friluftsrådet Nordsjælland har gennemgået forvaltningsplanen og bakker op om indholdet og specielt bidt mærke i den del af planen **Friluftsliv** som vist nedenfor.

Vi vil følge op på at det gennemføres. Vi vil gerne slå for, at der i plejeplanen bruges de naturlige bestand af dådyr og krondyr som de primære plejer hvorved vi undgår hegn af enhver art med køer og heste som græsser. Vi ved jo at det altid vil genere den frie bevægelighed i skoven.

Status - Friluftsliv

Nejede Vesterskov bruges af lokale som nærrekreativt område til gåture, løb, hundeluftning og ridning. Områdets rige fugleliv og muligheden for at se bæver, tiltrækker ornitologer og andre naturinteresserede fra et langt større område.

Skoven er udlagt som stillezone, og friholdes for organiserede aktiviteter.

Et areal centralt i skoven var gennem en årrække afspærret for publikum for at give ro til det havørnepar, der har ynglet i skoven siden 2009. Nu henstilles det at undgå at forstyrre ørnene.

Der går en trampesti fra Nejede Vesterskov til Pøleåens udløb i Arresø.

Der er sti til et fugletårn ved Alsønderup Engsø og til et fredet naboareal mod vest.

Plan – Friluftsliv

Målsætning for friluftsliv i Nejede Vesterskov

De lovgivningsmæssige muligheder for friluftsliv vil fortsat være de samme i de udpegede skove. Da friluftsliv og naturbeskyttelse er sidestillede i naturbeskyttelsesloven er adgangsreglerne uændrede, og borgerne har i statens skove derfor fortsat uændret ret til at færdes til fods overalt døgnet rundt, at cykle på veje og stier, hvor man kan cykle med en almindelig cykel, og i al væsentlighed ride overalt med heste på stier og veje, i skovbunden m.v. Ligeledes må man benytte de faciliteter, som måtte være etableret.

Naturstyrelsen skal fortsat arbejde for at give befolkningen adgang til at færdes og opholde sig i naturen, samt forbedre mulighederne for friluftslivet og varetage formidling og information om arealernes værdier. Friluftslivets muligheder er bl.a. inddraget i overvejelserne i forbindelse med indsatsen for skov til biodiversitetsformål, ved udpegningen af skov til biodiversitetsformål og inddrages ligeledes i nærværende planlægning for og forvaltning af arealerne. Derfor vil f.eks. stiforløb som udgangspunkt ikke blive ændret af, at et areal udlægges som urørt skov.

Eksisterende friluftsfaciliteter kan fortsat vedligeholdes, ligesom nye kan etableres, i det omfang, der er ressourcer til det. Det vil ske efter en konkret vurdering af beliggenhed og hensyn til naturværdier på samme måde som i alle andre skove, jf. skovloven, og heri kan indgå f.eks. hensyn til borgernes mulighed for at opleve og bevæge sig rundt i de udpegede skove. Udlægningen af urørt skov giver nye muligheder for friluftslivet i forhold til naturformidling, undervisning, forskning, turisme, flere særlige og unikke naturoplevelser m.fl., men det kan ikke afvises, at mulighederne ændres for andre. Det må bl.a. forventes, at skovene kan blive mindre tilgængelige grundet flere væltede træer, flere våde områder i skoven m.m. sammenlignet med den naturnært drevne skov.

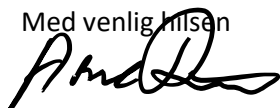
Aktiviteter for friluftsliv i Nejede Vesterskov

Den friluftsmæssige målsætning for Nejede Vesterskov tager udgangspunkt i hensynet til de truede fugle, og målsætningen er således at holde forstyrrelser i de hidtil lukkede centrale dele af skoven på et minimum. I de resterende dele af skoven vil der fortsat være plads til den stille skovgæst.

Nejede Vesterskov er udlagt som stillezone, og med en lille facilitetszone ved P-pladsen ved Nejedehus i skovens sydøstlige hjørne. Der ændres ikke på den hidtidige zonerings.

Friluftszoneringen er udlagt med baggrund i den nuværende friluftsmæssige benyttelse af området samt med muligheder for fremtidig udvikling.

Med venlig hilsen

Arne Riis
AnnemetteHøjgård Schoeller

Høringssvar vedrørende urørt skov fra foreningen Fri Natur vedrørende forvaltningsplanen for Nejede Vesterskov.

Præsentation:

Fri Natur er en landsdækkende forening med over 800 medlemmer

Fri Natur har følgende formål:

- Fri Natur arbejder for fri, varieret og tilgængelig natur.
- Fri Natur arbejder for større og sammenhængende naturområder i Danmark.
- Fri Natur betragter ikke hegnede arealer som vild natur.
- Fri Natur arbejder for levevilkårene og den frie bevægelighed for det naturligt forekommende vildt.
- Fri Natur tager afstand fra storskala natureksperimenter, herunder indhegnede urørte skove, der fjerner habitater og begrænser friluftslivets reelle adgang.
- Fri Natur arbejder for, at ændringer eller etablering af natur, er baseret på bredt funderede videnskabelige retningslinjer, hensyn til klima, praktiske erfaringer og lokal forankring.

Fri Natur vil gerne udtrykke sin holdning og ikke mindst bekymring for den kommende forvaltningsplan for urørt skov i Nejede Vesterskov..

Natura 2000-områderne bør få en særlig opmærksomhed og bør forvaltes iht. EUs Habitatdirektiv. Fri Natur finder ikke, at udkastet til forvaltningsplanerne tager tilstrækkeligt hensyn hertil.

Det fremføres, at planen vil påvirke et Natura 2000-område, hvorfor en screening og konsekvensvurdering ikke er tilstrækkeligt grundlag for en forvaltningsplan. Der skal iht. Miljøvurderingsloven foretages en decideret miljøvurdering - se også EUs Habitatdirektiv art. 6 stk. 3, da der er tale om, at der forefindes bilag IV arter i skoven.

Screeningen angiver ikke en eneste væsentlig påvirkning af miljøet og området, hvilket Fri Natur stiller sig særdeles undrende overfor. Det giver sig selv, at veteraniseringer, ophør af udtag af træ til byggeri, fældninger af skov og skabelse af lysåbne arealer medfører et klimatab og mindre ophobning af CO₂.

I en tid, hvor der er stort internationalt fokus på at bevare og genplante skov, går Danmark nu enegang skjuler klimaproblematikken ved at kalde skovfældninger for naturgenopretning. Her og nu-fældning af 50- 90% af nåletræerne for at skabe "urørt" skov vil få dramatisk effekt

på Danmarks klimaaftryk - dertil kommer at veteranisering og hurtigere henfald for op mod 25% af løvtræerne ligeledes vil få CO₂-optaget til at dale. Det vil påbegynde en markant udledning af CO₂ for de i alt 75.000 hektar, som ønskes omdannet til "urørt" skov. Det skønnes, at metoderne og planerne for urørt skov vil medføre en udledning på 2 millioner ton CO₂ om året !

Princeton University i USA har påpeget, at den billigste og mest nærliggende måde at løse klimaproblemerne på, er ved anlæg af ny og mere skov. Dette virker ikke foreneligt med danske planer om fældning af træer, lysåbninger og veteranisering i naturnationalparker og urørt skov - og det forekommer ligefrem at man spiller hasard med vores allesammens skov og miljø.

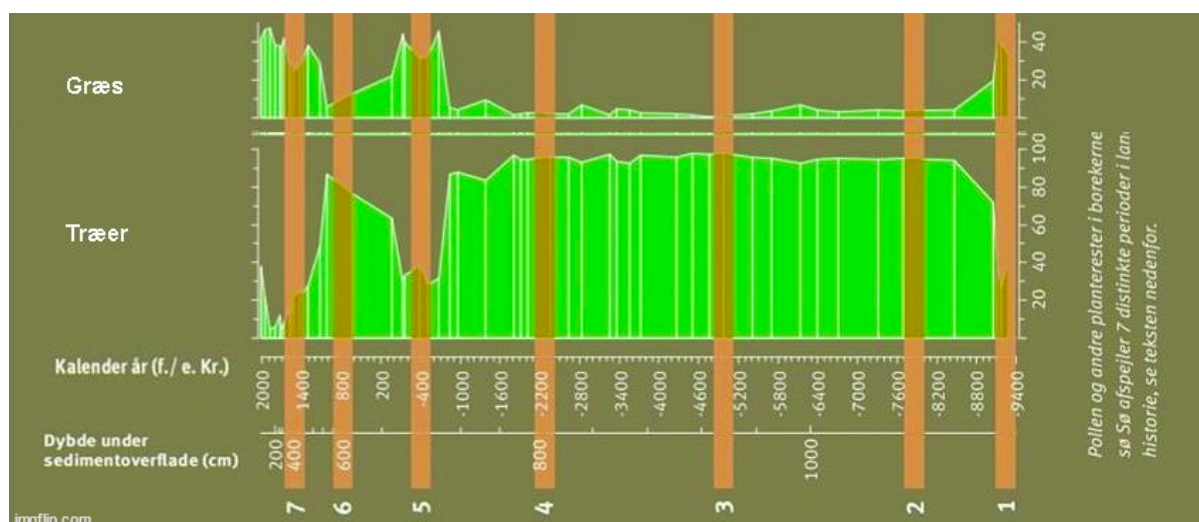
Generel baggrund for udlægning af urørt skov

Miljøminister Lea Wermelin har ved flere lejligheder fremført, at den danske natur er i frit fald og dermed befinder sig i en krise, hvor omdrejningspunktet i denne biodiversitetskrise er artstabet. Med udgangspunkt i denne situationsbeskrivelse foreslås udlæg af naturnationalparker og urørt skov i statens skove, da man anser disse planer som velvalgte til at standse artstabet og dermed sikre de truede og sårbare arter i den danske natur. Det mangler dog videnskabelig evidens for de metoder, som medfører af planerne for naturnationalparker og urørt skov.

Det åbne lands ændrede arealanvendelse.

Der er ikke oprindelig natur tilbage i Danmark. Allerede i vikingetiden - og ikke mindst i middelalderen ændredes udnyttelsen af arealerne sig drastisk. Den menneskelige påvirkning har således været massiv i de sidste 1000 år og har omfattet stort set, hver eneste krog af landskabet. Påvirkningen har været styret af de behov og de redskaber, man har haft til rådighed. Sidst i 1700-tallet var skovene således næsten udryddet og nede på under 4 % - og siden da er skovene heldigvis blevet genskabt.

Danmark var inden mennesket begyndte at dyrke landbrug overvejende dækket af skov. Pollenanalyserne fra Mols foretaget af Bent Vad Odgaard, som ses herunder, viser at landskabet helt frem til bronzealderen overvejende var dækket af træer. Træpollen var dominerende og græs udgjorde under 10% af den samlede pollenmængde. Odgaard har fremhævet, at den græsning, som har karakteriseret det danske landskabs udvikling, er sket i forbindelse med den landbrugsmæssige drift - og at den ikke var naturligt forekommende.

Som et resultat af landbrugets omfattende rationalisering og mekanisering de sidste 50-100 år er der sket en markant ændret arealanvendelse. Det har medført en ændring af landskabet, hvor man – for at nyttiggøre sig maskinernes muligheder – har skabt store dyrkningsflader og dermed fjernet træer, buske, vådområder etc., som muliggør en stærkt specialiseret – og kontrolleret produktion. Dyreholdet er samlet i store industrialiserede bygninger, hvor alt er under kontrol. Den store variation i såvel landskab som dyrkningsmetoder, der tidligere gav et utal af habitater for mange arter er dermed forsvundet.

Landbrugets udvikling skal ses i modsætning til ændringerne inden for skovbruget, hvor man nok har haft en mekanisering, men bibeholdt en uændret dyrkningsmetodik. Der har desuden været en udvikling mod mindre bevoksninger for at tilpasse sig de stærkt varierende dyrkningsforhold; man taler sågar om, at tidligere tiders skovbrug har udviklet sig til et "frimærkeskovbrug". Tendensen i skovdyrkningen er således - modsat landbrugets – gået mod større variation, hvilket hænger sammen med skovbrugets lave afkastningsevne, som ikke kan motivere store ændringer og investeringer i dyrkningsgrundlaget. I denne udvikling har det dog være træproduktionen, som har været i centrum og behovet for gamle træer, og dødt ved er først sent blevet indarbejdet i skovdriften, men er nu i dag en integreret del af skovdyrkning i den naturnære skovdrift.

I lyset af at land- og skovbrug er gået i hver sin retning de sidste 200 år, har det medført, at et stort antal arter, som egentlig er hjemmehørende i det lysåbne stærkt varierede landskab, har søgt til skovene og her i særdeleshed til overgangszonerne- dvs. - skovbrynne, mellem land- og skov. Denne udvikling er selvsagt ikke optimal.

Af De økonomiske Råds rapport i 2012 fremgår det imidlertid, at man mht. hvorledes situationen skal håndteres ikke har specifik viden om, hvad der vil fremme situationen for de enkelte arter.

Selvom ingen arter således kræver urørt skov, fremsættes i rapporten alligevel forslag om, at 37-47.000 ha skov skal udlægges til urørt skov til biodiversitetsformål.

Det fremgår eksplicit, at man ikke ved, hvordan og hvorvidt urørt skov virker som instrument til at fremme situationen for de truede arter, men blot, at man tror det. Urørt skov er imidlertid ikke dét, som betegnelsen urørt ellers måtte angive. I urørte skov skal nåletræsbevoksninger fjernes, og de tilbageværende løvskovs bevoksninger kan tyndes og gøres lysåbne. Urørt skov er således ikke urørt som sådan, den er urørt i forstlig kommerciel henseende. Urørt skov bliver dermed langt hen ad vejen ikke naturbevarelse, men natur skabelse - eller ligefrem designernatur underlagt rewildingideologien, med hegn og husdyr, veteraniserede træer, dødt ved og fældninger af uønskede træsorter, der nu kaldes invasive til trods for, at de er importeret og plantet af helt specifikke årsager.

Når man anbefaler udlægningen af urørt skov, sker det med henvisning til, at der findes mange truede arter i skovene – ikke mindst de fra det åbne land fordrevne arter. Da skov er billigere end agerjord, anser man det økonomisk mere effektivt at udlægge skov, som derefter gøres lysåben. Det er ikke skoven, som skov betragtet, der er interessant. Desuden ønsker mere dødt ved i den egentlige skov, hvilket man anser fremmes ved at udlægge urørt skov, selvom det selvsagt også kan ske i dyrket skov og at der er sket en markant stigning af dødt ved i offentlige skove de sidste 10 år.

Skovrapporten 2016

Ved hjælp af samme analysemetode som i Vismandsrapporten fra 2012, men ved at ændre på forudsætningerne, når man nu frem til, at der bør udlægges 75.000 ha skov til urørt skov. Det konkrete forslag er, at der udlægges ca. 29.000 ha statsskov, resten og 46.000 ha skov beliggende i private skove, da det er her, de truede arter findes. Rapporten har som præmis, at urørt skov er velegnet til at sikre de truede arters eksistens, hvorfor rapportens konklusioner ikke overraskende læner sig op ad rapportens præmis. Analysen bygger på en kvadrat inddeling af Danmark på 10 km x 10 km. Der foretages ikke nogen følsomhedsanalyse på denne antagelse. Havde man således ændret antagelsen til 5 km x 5 km, var man måske kommet frem til blot 25.000 ha?

Buchwalds erhvervs Ph.D -afhandling i 2018.

På grundlag af den eksisterende artsrigdom i statsskoven konkluderer Buchwald, at man ikke behøver mere urørt skov i Danmark end der allerede var udlagt i 2018. Buchwald påpeger samtidig, at artsrigdommen vil blive truet i den urørte skov medmindre man løbende foretager de nødvendige pleje-indgreb for at skabe lysåbne arealer. Buchwald fremhæver endvidere, at problemer med artsrigdommen i højere grad knytter sig til det åbne land - end til skovene.

Rødlisten 2019 og det øvrige beslutningsgrundlag

Den af Miljøministeren omtalte biodiversitetskriser knytter sig til de såkaldte "rødlister", hvoraf det bl.a. fremgår, hvilke arter, der bedømmes til at være truede. Man har her identificeret forskellige trusselskategorier: Kritisk truet (CR), truet (EN) og sårbar (VU). Ved at sammenligne opgørelser udført på forskellige tidspunkter, får man en opfattelse af, hvordan trusselsituationen har udviklet sig.

Ved opgørelsen i 2019, hvor man kunne sammenligne med en opgørelse fra 2010 kunne man konstatere, at antallet af truede arter var faldet fra 18,7% til 17,3%. Hvis ikke det giver anledning til forsigtig optimisme, kan man i det mindste læse det som, at situationen er status quo.

Imidlertid kan der jo være sket en forskydning mellem trusselskategorierne. Derfor udarbejder man et såkaldt rødlisteindeks til at beskrive forskydningen mellem trusselskategorierne. Det viser sig her, at rødlisteindekset er blevet større i perioden – dvs. at artsrigdommen er blevet forbedret. Der står dog på rødlistens hjemmeside, at rødlisteindekset er faldet. Ved nærmere gennemgang viser det sig at faldet er opnået ved at et stort antal arter der var i fremgang er taget ud af sammenligningen. En sammenligning mellem to umage populationer bør derfor kun ske med et tydeligt angivet forbehold.

Rødlisten med i alt 5231 arter (2019-tal) anvendes som eneste vandtætte bevis for "biodiversitetskrisen" i Danmark. Det efterlader et dårligt indtryk af, at man slet ikke forholder sig til de 1805 arter, der netop har skiftet status. Det er klart misvisende, og den slags statistiske undersøgelser skal kunne indfange variation før og efter, hvor udvikling både til det bedre, og til det værre bliver klarlagt. Arterne burde ikke blot udelades uden yderligere granskning.

Konklusionen på basis af rødlisteopgørelsen er således, at man ikke kan dokumentere, at man har en biodiversitetskriser i Danmark. Det udelukker naturligvis ikke, at man alligevel har det, men det er selvsagt problematisk, at man som sådan ikke kan dokumentere det.

Derudover så danner DCE/DMU rapporter generelt grundlag for en stor del af de beslutninger, der for tiden træffes om forvaltningen af den del af dansk skov, der udlægges til

urørt skov med den hugst og veteranisering det medfører. Det er rapporter, der er udgivet i 2005 og 2012.

En tysk undersøgelse 2016

Der er i Danmark ikke foretaget sammenlignelige forsøg og analyser, hvor man kan måle effekten af forskellige måder at behandle skoven på - varierende fra traditionel skovdrift til egentlig urørt skov.

Imidlertid foreligger der resultater fra en tysk undersøgelse af spørgsmålet. Den viser meget klart, at artsrigdommen er større i produktionsskove end i urørte skove. Resultatet beror på, at skovdriften skaber flere variationer og dermed flere habitater, som er forudsætningen for en høj artsrigdom. De urørte forsøgsparceller har dog kun været urørte i 70 år og skal formentlig ligge i nogle hundrede år længere, før man får et fuldt billede af, hvad udlægningen af tidligere produktionsskov til urørt skov medfører.

Man kan i den sammenhæng ikke sammenligne dem med skove, der altid har ligget urørte og kan ikke tage for givet, at tidligere produktionsskove, der lægges urørt får den samme artsrigdom som i oprindelige naturskove.

Biodiversitetspakken

Med den vedtagne biodiversitetspakke er der, som det fremgår af ovenstående, ikke blevet vurderet, om det overhovedet er nødvendigt at gennemføre pakkens tiltag, for at nå det ønskede mål set ud fra et biodiversitets perspektiv. Erfaringerne peger på, at man kunne have opnået den ønskede effekt inden for rammerne af traditionel skovdrift med øgede naturhensyn.

Desuden udlægges der store arealer (53.000 ha statsskov) i strid med de anbefalinger, som eksperterne har angivet. Områder uden væsentlig artsrigdom (f.eks. flere hedeplantager) vil således blevet udlagt for at nå op på 75.000 ha.

Der er desuden ikke blevet foretaget en bæredygtighedsanalyse i forbindelse med pakkens vedtagelse. Pakken er desuden vedtaget uden, at de faglige anbefalinger fra flere forskere er blevet fulgt.

Ikke uvæsentligt er klimaperspektivet blevet ignoreret. Udlægningen vil skønsvist medføre et CO₂-belastning på 2 mio. ton CO₂ per år i en længere periode for så at falde til 1,2 mio. ton

per år, i takt med, at alternative energiformer etableres.

Omkostningerne ved udlægningen er derfor ikke kun de 888 mio. som miljøministeren har fremlagt plus de yderligere 165 mio., der årligt skal afsættes på Finansloven til vedligehold af selvforvaltende og urørt skov. Supsumptionseffekten bør indregnes i klimaregnskabet, da udskiftning af byggematerialer som beton og stål med bæredygtigt træ, udgør den helt store CO2 besparelse, og det er især dette klimatiltag, der vil blive påvirket af planerne om at udlægge store dele af den nuværende skovproduktion i Danmark til urørt og lysåben skov.

Et skøn over nutidsværdien af alle direkte tab, offeromkostninger (klima, ophørt træproduktion og ophør af jagtleje indtægter) beløber sig forsigtig sat – til omkring 20 - 25 mia. kr.

Ændret naturplejeparadigme: Rewilding med dyr bag hegn?

Det er Fri Naturs indtryk, at rewilding-ideologen har fremmanet et radikalt paradigmeskift i myndighedernes syn på naturpleje og skovdrift.

I erkendelse af, at det danske biodiversitetsproblem knytter sig til det åbne land, har man introduceret begrebet rewilding med "store græssere" - de tunge klov- og hovdyr. Tanken er, at de efter, at skovene er blevet lagt urørte og de ikke-hjemmehørende arter er blevet fjernet, skal sikre skovenes lysåbne karakter og overhovedet skabe den variation, som sikrer artsrigdommen.

Dette understøttes af Rita Buttenschøns forskning, der tydeligt viser, at det er på overdrev, skovbryn mv. at afgræsning vil virke fremmende på artsrigdommen - og altså ikke skovgræsning.

Da der er ikke evidens for effekten af rewilding eller helårsgræsning i skovene (jf. rapporten DCE 425 "Biodiversitetseffekter af rewilding" s. 91-93) - er Fri Natur er generelt imod rewilding som naturforvaltningsprincip i Danmark.

Naturnær skovdrift og fokuseret naturpleje har givet en udvikling i artsrigdommen, og hvor etablering af eksempelvis vandhuller netop har givet det løft for naturen, som nu søges afløst med rewilding, som eneste redskab. Udviklingen for flagermus, er et godt eksempel på truede arter, der nu trives nye steder, hvor der har været konventionelle naturpleje tiltag og

genskabelse af eksempelvis mindre vådområder.

Den oprindelige rewilding-ideologi knytter sig til store sammenhængende naturområder. Yellowstone Nationalpark i USA, som ofte er fremhævet i rewilding-sammenhænge er på 899.100 ha - og området er ikke heget ind. Det er kun i den danske rewildingmodel, at hegn og store tamdyr forekommer at være et mål i sig selv. I Danmark opereres der tillige med områder på under 1000 ha - og endda helt ned til 33 ha. Alene forskellen i områdernes størrelse burde give anledning til undren over om "one size fits all".

Fri Natur ser desuden med alvor på, at den nye fastlagte strategi medfører en risiko for, at arbejdspladser helt forsvinder sammen med forkastelsen af dansk produceret, bæredygtigt træ i statsskovene. Med disse arbejdspladser forsvinder også oparbejdet specialviden om de pågældende naturområder.

Fri Natur fastholder, at naturpleje og herunder afgræsning med husdyr hører til i det åbne landskab på særligt udvalgte arealer, eksempelvis ådale og diverse overdrev. I skovene derimod, bør man overlade afgræsning til det naturligt forekommende, frie vildt, som hjorte og krondyr - uden anvendelse af hegn.

Bilag IV arter

De udpegede arealer til urørt skov er overvejende Natura 2000-områder og hermed også habitat- og fuglebeskyttelsesområder. Det må derfor umiddelbart formodes, at der er mange bevaringsværdige naturtyper og ikke mindst arter, der alle er strengt beskyttet under Habitatdirektivet og Fuglebeskyttelsesdirektivet - samt danske fredninger.

Der mangler i materialet en opgørelse over de tilstedeværende bilag IV arter for de enkelte områder. Artsbilaget, der medfølger, opgiver den samlede liste af mulige bilag IV arter - og ikke specifikt, hvilke arter, der er rent faktisk tale om. Det forekommer dermed, at der ikke findes en arts-baseline for de udpegede områder.

Den planlagte lysningshugst, veteraniseringer og opsætning af hegn lignende kan have negativ indvirkning på nogle af bilag IV arternes yngle og rasteplasser.

Man angiver på baggrund af man har kendskab til området - paradoksalt nok uden en bilag IV artsliste - at det ikke skønnes nødvendigt at foretage en miljøvurdering. Jævnfør Habitatdirektivets § 6 stk. 3., skal der dog foretages en miljøvurdering ved tilstedeværelse af bilag IV arter.

Ændringer i skovens sammensætning både kan og vil eksempelvis påvirke flagermusene i området. Det sammen gør sig gældende for eksempelvis hasselmus, stor vandsalamander og markfirben, der alle er ret følsomme i deres yngleperiode og overfor ændringer i deres rasteområder. Eksempelvis har det taget flere år for hasselmusen at benytte den skabte korridor over en motorvej på Fyn efter, at der blev foretaget ændringer i det oprindelige habitat. Ligeledes vil fældning af træ give forstyrrelser i fuglelivet, og der er i områderne en del fugle arter, der er beskyttet af fuglebeskyttelsesdirektivet, hvilket igen peger i retning af at kendskabet ikke er grundigt nok, hvorfor en miljøvurdering må foretages iht. EUs Habitatdirektiv samt fuglebeskyttelsesdirektivet.

Uden et tilstrækkeligt oplyst grundlag kan planerne konkret være direkte skadelige for truede arter. Der er foretaget screeninger og konsekvensvurderinger, men ikke en decideret miljøvurdering, som foreskrevet i Habitatdirektivet. Man skal være opmærksom på at der kan være divergens i de forskellige databaser, der benyttes til at screene ud fra. Inden forvaltningsplanerne godkendes bør der derfor foretages en decideret miljøvurdering iht. lovgivningen på området.

Ifølge § 9 i habitatbekendtgørelsen skal der foreligge tungtvejende grunde og omfattende vurderinger inden der kan foretages ændringer i et område. Der anføres ikke, hvorfor man finder, at de kommende tiltag er nødvendige for området - der henvises blot til en angivelig krise. Forudsætningen for afvigelse i beskyttelsen af Natura 2000-områder er, at der skal være afsøgt alternative løsninger, og at disse skal være vurderet efter artikel 6. stk. 4. Dette peger igen i retning af, at en miljøvurdering er påkrævet - at en konsekvensvurdering og en screening ikke er tilfredsstillende dokumentation for at påvirkningen af et Natura 2000-område.

Behov for undersøgelse

Fri Natur ønsker en tilgang, hvor konsekvenserne af naturplejen undersøges - ikke blot screenes, og hvor der opstilles forskellige alternativer. Afgræsning med kvæg bag hegn på tværs af samtlige danske naturtyper er næppe en rigtig løsning for al fremtidige naturpleje i Danmark.

Flere forskere peger netop på mulige alternativer for naturpleje, som ikke involverer rewilding og skovgræsning.

Fri Natur ønsker, at disse alternativer bliver taget i anvendelse i stedet for et helårs skovgræsningsregime. Det virker fagligt uholdbart, at en "one fits all" model kan anvendes uanset om naturplejen foregår på en klippeø, i klitheden, på heden, i mose, på overdrev eller i skoven, det være sig løvskov såvel som nåleskov, og at urørt skov, nu er eneste mulige driftsform i meget store dele af vores fælles statsskov.

Argumenter om tilgroning, mangel på lysåbne arealer og naturlig hydrologi - og uønskede "invasive" arter angives af ledende rådgivere, som trusler mod vores natur. Dette stemmer ikke overens med gamle billeder fra Landsat-databasen - og er en særdeles selektiv måde at forholde sig til data.

Fri Natur betvivler udsagn om, at artsrigdommen i vores skove ikke kan opretholdes, hvis ikke der afgræsses, fældes og veteraniseres i stor stil.

Urørt skov forbliver bliver næppe urørt med fældningsprocenter på op til 90% af visse arter, der nu kaldes invasive. Der er et voldsomt indgreb i naturen, hvor den eksisterende artsrigdom forsvinder. Dette er ikke er naturbevarende, men snarere naturforandrende.

Fri Natur ønsker, at man i henhold til Habitatdirektivet målrettet laver planer, der er tilpasset det enkelte område og skånsomt udføres efter alle gældende love, fredninger og direktiver.

Derfor mener Fri Natur, at der er tale om et eksperiment med vor natur og klima, hvilket er stærkt bekymrende set i forhold til, at man har udpeget de naturarealer, der allerede har stor artsrigdom og hvor skoven trives. Dertil kommer at skovene benyttes af mange forskellige brugere, der nu bliver frataget retten til en rekreativ gå-, løbe-, cykel- eller ridetur i en dynamisk og naturnær skov. Dermed risikerer man med gennemførsel af planerne at skade den bedste og mest artsrige natur/skov vi har i Danmark. Fri Natur foreslår derfor at forkaste rewilding/afgræsning og indhegning, som naturplejemetoden, der skal satses på fremadrettet i dansk naturpleje, da Danmark simpelthen er for lille til denne tilgang - også i urørt skov.

Fri Natur anser det for muligt og vigtigere at naturpleje kan foretages på forskellig vis – via private såvel som offentlige initiativer, og må påpege, at der allerede i dag udføres naturpleje, som øger både artsrigdommen og varetager bilag IV arternes bevaring på forskellig vis. Nationalpark Thy og RigKildelife naturpleje er glimrende eksempler på at naturpleje uden store omkostninger for dyr, skov eller mennesker kan lade sig gøre. Her tænkes på opkøb af lavbundsjord, hvor der allerede nu kan påvises bedring i artsrigdommen

og afgræsning af overdrev mv., når disse naturplejes efter andre principper end rewilding og urørt skov, og afgræsning sker i samspil med naturen med et forsvarligt græsningstryk.

Øget brandfare i urørt skov

I dag tales der om højintensive naturbrande, som afbrænder skove på en måde som fortidens naturbrande ikke gjorde, dette grundet mere tørke i træernes vækstperioder. Dog er det ikke kun tørkeramte skove, der er i højrisiko, også urørt skov må siges at udgøre en brandfælde.

En skovbrand kan let blive en katastrofe, som det ofte ses fra udlandet. I projektforslagene er der ikke udlagt brandbælter - så det er uklart hvorledes man vil sikre at tilstødende skove, natur- eller boligområdet mod at brande kan brede sig. Derudover må mængden af ønsket dødt ved give anledning til bekymring ved en spontan skovbrand, hvor dødt og tørt ved hurtigt kan give ilden et godt arnested, intensivere naturbranden, og dermed gøre slukningsarbejdet sværere.

Til trods for at visse biologer brændende ønsker sig disse ekstreme, såkaldte naturlige dynamikker, kan det blive forbundet med store omkostninger for naturen og samfundet, hvis brande får lov til at udvikle sig.

Når man nu ved, at skov er med til at nedsætte temperaturen lokalt, samt opsamler CO₂, og dermed i den grad beskytter og fremmer artsrigdommen, så er det da besynderligt, at satse på urørt skov, som frigiver CO₂, og tilmed er kan blive store brandbomber.

Fortidsminder

Diger er i dag beskyttede, og det samme gør sig gældende for både synlige og endnu ikke afdækkede fortidsminder.

Følgende fortidsminder er klarlagt i Nejede Vesterskov: Fire gravhøje og en række sten- og jorddiger.

Derudover ses følgende særligt værdifulde kulturmiljøe i Nejede Vesterskov: En gammel kirkesti, hvor navne og hjerter indridset i barken igennem årtier på de gamle bøge omkring Ingers Høj. Disse fortidsminder ses ikke beskyttet iht. 2-meters zonen omkring diverse kulturarvsminder jævnfør Museumsloven - eller om denne zone vil blive medtaget i tilsyn og beskyttelse.

100-meters zonen jævnfør Naturbeskyttelsesloven § 18 (Fortidsmindebeskyttelseslinjen) bør iagttages og det ses ikke tilfældet i de udpegede urørte skove.

Det skal påpeges, at ved de omfattende fældninger indenfor de udpegede områder vil

skoven blive labil ved stormfald. Dette kan yderligere være en fare for ødelæggelse af kulturarvsminderne både i forhold til 2-meters zonen og 100-meters zonen. Labiliteten bør ses i sammenhæng med de massive fældninger, der vil pågå i forbindelse med, at områderne udpeges til urørt skov.

Det må endelig påpeges, at det ikke er beskrevet, hvorledes synlige, som skjulte fortidsminder plejes behørigt inden eksperimentet urørt skov påbegyndes.

Der eksisterer flere studier, der påviser at netop afgræsning med mellemstore/store dyr kan give uoprettelige skader på vores fortidsminder. Der er tale om udsætning af store dyr som kvæg og heste, som skal afgræsse ikke-hegnede fortidsminder. Afgræsning af diger (sten- og jord-) og langdysse eksempelvis og uden hensyn til eventuelle natur- og kulturarv så som særligt særegne træer og andre særlige forhold i flora/fauna/funga.

Dyrenes adfærd kan ses som værende mulig skadende på fortidsminder bl.a. diger,. men uden, at disse studier/fakta giver anledning til bekymring. En adfærd, der burde give bekymring for bevarelsen af fortidsminde, hvilket findes foruroligende at fortidsminderne ikke ses beskyttet i udpegningen af urørte skove til afgræsning.

Menneskets plads i naturen

Fri Natur har tidligere fremsendt et bekymringsbrev til Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen vedrørende farlige "nærved" hændelser med store udsatte tamdyr. Der er efterfølgende skrevet artikler i flere dagblade og fagtidsskrifter om hændelser med de udsatte tamdyr i naturplejen, hvorfor man kan konkludere at udsættelse af store dyr i en stor procentdel af danskernes tilgængelige offentlige rekreative områder, vil virke stærkt adgangsbegrænsede. Skoven har gennem tiderne været et tilflugtssted og mål for rekreative aktiviteter for mange borgerne, og med urørt skov vil der blive adgangsbegrænsning med mere hegn og flere udsatte tunge dyr i langt den overvejende del af de kommende urørte skove.

Gennemsnitligt tager befolkningen på tur i skoven cirka 10 gange om året, og cirka 88 % af den voksne danske befolkning er i skoven mindst en gang om året. Dertil kommer et skønsmæssigt lige så stort antal besøg af børn i naturen samt et ukendt antal udenlandske turister. De fleste tager ud i naturen med det formål at opleve naturen, og mere end 80 % af befolkningen mener, at naturoplevelser er vigtige for livskvaliteten. Mere end hver anden tager i naturen for at reducere stress og koble af fra arbejdslivet. Naturen er samtidigt blevet en vigtig motivationsfaktor i kombination med motion. En femtedel angiver i 2013 motion

som vigtigste formål med deres seneste besøg i naturen. Besøg i naturen sker altså primært med henblik på naturoplevelser, motion, at lade mentalt op og afstressning.

Corona-nedlukningen viste med al tydelighed behovet for netop at kunne bevæge sig uhindret rundt i naturen. Som minimum burde der udarbejdes nye og tidssvarende undersøgelser efter den store stigning under Corona-perioden, så vi får det retvisende billede af, hvor mange brugere der rent faktisk vil blive påvirket af planerne for urørt skov.

De ca. 29.000 ha, som ifølge forslaget bliver udlagt til urørt skov, omfatter nogle af de mest besøgte skove på Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsens arealer. Omkring to tredjedele af alle skovbesøg i Danmark foregår i de statslige skove, så planerne vil medføre en enorm negativ påvirkning af friluftslivet - og der vil i fremtiden møde skovgæsterne et andet skovbillede og begrænsede fysiske udfoldelsesmuligheder end hidtil.

Opsætning af låger, færiste og ydre strømførende hegn, samt yderligere vildthege er i sig selv en stor begrænsning af uhindret adgang til natur og skove, og det giver dermed hindringer i udfoldelse af rigtig mange fritidsaktiviteter. Desuden kan kvæg og heste finde på at tage ophold ved en låge, hvorfor forsøg på adgang kan skabe direkte farlige situationer. Samtidigt vil tilstedeværelsen af de store tunge dyr kunne virke stærkt angstprægende på en del mennesker og deres adgang til vores fælles natur og skove vil derfor begrænses af hegn med disse dyr samtidigt med at de urørte skove yderligere vil begrænse den almindelige borgers udfoldelsesmuligheder.

Der ses ikke i udkastet at være en decideret opgørelse over, hvorledes skovene benyttes rekreativt eller hvilke fritidsaktiviteter, der udføres i området, om der fx rides, cykles, køres med slædehunde, løbes, vandres, afholdes idrætsstævner eller spilles rollespil. Denne manglende opgørelse finder Fri Natur stærkt kritisabel - og et bevis på at forudsætningerne for forandringerne også på dette punkt ikke er tilstrækkeligt belyst.

At ministeriet ikke ønsker at undersøge den nuværende brug af området og konsekvenserne for den fremtidige benyttelse synes ganske uforståeligt set i lyset af vigtigheden af folkesundheden. Derudover at være i direkte strid med lovgivningen på området.

Det er Fri Naturs klare opfattelse at opsættelse af hegn og udsætning af store tunge dyr i høj grad vil påvirke borgerens lovpligtige adgang til skovene.

I de overordnede retningslinjer for forvaltning af urørt skov – i statens skove anføres følgende:

Naturbeskyttelsesloven sidestiller friluftsliv med naturbeskyttelse, f.eks. artsrigdom/biodiversitet.

Borgerne har derfor (jvf. Naturbeskyttelsesloven (LBK nr 1986 af 27/10/2021)) ret til i statens skove bl.a. at færdes til fods overalt og døgnet rundt, at cykle på veje og stier, hvor man kan cykle med en almindelig cykel og i al væsentlighed ride overalt med heste på stier/veje, i skovbunden m.v.

Hvordan vil Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen sikre og garantere frilftsbrugere, at ovenstående frie adgang overalt fortsat er muligt i urørt skov?

I LBK nr 1986 er det desuden anført:

§ 23. Skove er åbne for færdsel til fods og på cykel, samt for ophold, hvis der er lovlig adgang dertil.

Stk. 2. Offentlighedens adgang må ikke forhindres eller vanskeliggøres. Der må ikke opsættes usædvanlige hegn omkring skove.

Fri Natur mener, at offentlighedens adgang forhindres eller vanskeliggøres af enhver form for hegn - og at de foreslåede hegninger er usædvanlige.

Det anføres under afsnittet om Naturbeskyttelsesloven, at det er tilstrækkeligt med "formidling om skovens ændrede status - Hermed sikres Naturbeskyttelseslovens formål" – Det kan næppe være nok til at sikre lovens formål vedrørende friluftsliv, blot at oplyse om, at skoven nu er udpeget til urørt skov!

Fri Natur anbefaler at græsningen i skove fortsat overlades til det eksisterende vildt, som kronhjorte, dådyr og rådyr, og at den naturnære skovdrift genoptages.

Afslutnings kan Fri Natur konkludere, at der bliver alt for mange uhensigtsmæssige konsekvenser ved planerne for urørte skove. På den baggrund anbefaler Fri Natur, at man skrinlægger planerne.

Fri Natur ønsker at deltage i en ny proces om fremtiden for Danmarks natur, som sikrer større sammenhængende naturområder, som rummer et gennemgående hensyn til klima, bæredygtige arbejdspladser, fortidsminder, konkrete planer for truede planter, dyr og menneskets fortsatte plads i naturen.

Debatgruppe <https://www.fb.com/groups/frinaturdk>

Facebook <https://www.fb.com/frinatur>

Hjemmeside: <https://frinaturdanmark.dk>

Høringssvar vedr. forvaltningsplan for urørt skov i Augustenborg Skov:

Sønderborg Kommune har læst forvaltningsplanen for Augustenborg Skov, der er udarbejdet efter at Augustenborg skov blev udpeget til og nu skal forvaltes som urørt skov.

Forvaltningsplanen har givet anledning til en række bemærkninger, der er oplistet i nedenstående og kan læses i sin fulde form herefter.

- I. Forvaltningsplanen mangler at forholde sig til øvrig planlægning.
- II. Forvaltningsplanens dokumentation af de kulturhistoriske elementer er mangelfuld.
- III. Forvaltningsplanens fremadrettede målsætninger og planer for friluftsliv samt kulturmiljø og fortidsminder lever ikke op til de almene interesser i skoven eller de bevaringsinteresser, der måtte være til skoven som en del af det samlede kulturmiljø.

Bemærkninger og anbefalinger i den fulde form:

I. Forvaltningsplanen mangler at forholde sig til øvrig planlægning.

Sønderborg Kommune henviser til, at Augustenborg Skov er beliggende i Sønderborg Kommune på matr. nr. 171, Augustenborg, der i kommuneplan 2019-2031 er udpeget til et værdifuldt kulturmiljø. Det værdifulde kulturmiljø omfatter Hertugbyen Augustenborg, herunder også Augustenborg Slotspark og Skov. Augustenborg Skov er dermed omfattet af retningslinje 4.1.4 for Værdifulde kulturmiljøer. Retningslinjen angiver følgende:

- I værdifulde kulturmiljøer må bevaringsinteresserne ikke tilsidesættes.
- Samspillet mellem kultursporerne, naturgrundlaget og det omgivne landskab skal som udgangspunkt underbygges og bevares så karakteren ikke ændres.
- Etablering af nye anlæg, ny bebyggelse og andre indgreb, der i væsentlig grad forringer oplevelsen eller kvaliteten af bevaringsinteresserne, må ikke finde sted.
- Når der udarbejdes lokalplan inden for et værdifuldt kulturmiljø eller dele heraf, skal lokalplanbestemmelserne sikre bevaringsinteresserne.
- Retningslinjen udelukker ikke nyt byggeri og anlæg, der etableres med respekt for bevaringsinteresserne.

Sønderborg Kommune mener ikke, at Forvaltningsplanen for Augustenborg Skov forholder sig til denne øvrige planlægning i såvel forvaltningsplanen eller i miljøscreeningen af denne.

Det er Sønderborg Kommunes anbefaling, at man ikke tilsidesætter denne planlægning, men at man forholder sig aktivt til den og dermed til udpegningen af Augustenborg Skov som en vigtig del af et værdifuldt kulturmiljø, der skal opleves i sammenhæng med Augustenborg by, slot og park.

II. Forvaltningsplanens dokumentation af de kulturhistoriske elementer er mangelfuld.

Under forvaltningsplanens kapitel "Status" under afsnittet "Beskrivelse af Augustenborg Skov" samt "Status – Naturtyper og Arter – Naturtyper og Arter generelt" redegøres der for skovens tilblivelse, samtidig med at der

fremkommer spredte beskrivelser af skovens tilknytning og relation til Hertugen. Herunder nævnes de tre alléer, Kaninøen samt arter, der menes at kunne spores til at stamme fra parken.

Augustenborg Skov rummer dermed flere levn og spor af væsentlig betydning for det værdifulde kulturmiljø, hvor skovens udformning i særdeleshed er præget af at have været anvendt som lystskov for Hertugen af Augustenborg. Disse elementer og rester af et anlæg, bør dokumenteres og sikres som kulturspor gennem en fyldestgørende dokumentation, der er med til at sikre skoven som grøn kulturarv. Det er tydeligt at man ikke kan se bort fra skovens tilknytning til parken og det fredede Augustenborg Slot. Der findes flere kilder til parken og lystskovens udformning og indhold, og der er belæg for, at den historisk set har været planlagt og til dels er tilplantet. Dette er både på baggrund af 1700-tals haveteoretiker C. C. L. Hirschfelds beskrivelser af hans besøg i parken fra 1780'erne og kort-optegnelser af parken, der er udført omtrent samtidigt i 1796 af en landmåler på befaling af Hertugen selv.

I forvaltningsplanen savnes der dokumentation af skovens udformning som lystskov og dennes betydning for skovens arts-sammensætning og naturtyper samt de historiske elementer som lindealléerne, Kaninøen og andre parkelementer synes at udgøre for det samlede kulturmiljø.

Det er Sønderborg Kommunes anbefaling, at man under afsnittet "Status – Kulturmiljø og fortidsminder" laver en fyldestgørende og mere veldokumenteret beskrivelse af skovens elementer, der strækker sig tilbage til hertugens tid for at sikre kulturmiljøet. Der bør i forvaltningsplanen ske en sikring af skoven som grøn kulturarv, hvilket kan ske gennem dokumentation og udpegning af de for kulturmiljøet vigtige elementer i kortlagets "Beskyttede kulturspor linjer" og "Beskyttede kulturspor flader".

III. Forvaltningsplanens fremadrettede målsætninger og planer for friluftsliv samt kulturmiljø og fortidsminder lever ikke op til de almene interesser i skoven eller de bevaringsinteresser, der måtte være til skoven som en del af det samlede kulturmiljø.

Augustenborg Skov har alle dage været præget af, at skoven bruges rekreativt ligesom den rummer flere faciliteter for publikum. Sønderborg Kommune anerkender udpegelsen af størstedelen af skoven som friluftszonzone og til dels de specifikke udpegninger til facilitetszoner.

Sønderborg Kommune anbefaler, at området østligst i skoven med shelter og primitiv overnatning udpeges som endnu en facilitetszone. Endvidere bør området ved Kaninsøen udpeges som en facilitetszone. Begge disse steder har der været projekter, som er opstået som borgerønsker. Projekterne har omhandlet at oprense skovens eneste sø, Kaninsøen, og at opstille et shelter. Der er en øget søgning mod disse områder. Oprensningen af søen ved Kaninøen er et projektet der er sket i et samarbejde mellem Hertugbyens udviklingsforum, den lokale afdeling af Danmarks Naturfredningsforening og Naturstyrelsen. Hertil har Sønderborg Kommune også bidraget med økonomisk tilskud.

(Læs mere om projekterne på Naturstyrelsens egen hjemmeside – [link til nyhed fra NST](#))

Sønderborg Kommune anbefaler også at udpegning af facilitetszonerne, der angives i kortlaget under "Plan friluftszonering" – gældende for roklub og vandskiklub så deres udpegning dækker de reelle områder for, hvor aktiviteterne foregår.

Under afsnittet Aktiviteter for friluftsliv savnes en formulering, der benyttes i øvrige forvaltningsplaner, der er i høring som urørt skov. Det drejer som om formuleringen, der fx kan ses i forvaltningsplanen for Jægersborg Dyrehave:

Mulighederne for friluftsliv vil fortsat være de samme i den urørte skov, dog med visse begrænsninger for friluftslivet i den udvidede Dyrehave i den sydlige del af Jægersborg Hegn. Udlægningen af urørt skov giver

bl.a. andre muligheder for friluftslivet i forhold til naturformidling, undervisning, forskning, turisme, flere særlige og unikke naturoplevelser m.fl.

Der bør samtidig laves en formulering om, at der i fremtiden vil være mulighed for at planlægge for nye aktiviteter i skoven, der understøtter såvel friluftsliv som kulturmiljø og fortidsminder.

For Augustenborg Skov er der under "Aktiviteter for friluftsliv" i forvaltningsplanen planlagt med aktiviteter til iværksættelse inden for en periode på 5 år (kategori 1). Derudover er der ikke planlagt med aktiviteter, som kan gennemføres over en længere tidshorisont, såfremt der er mulighed for det (kategori 2 aktiviteter). Der er ikke planlagt for aktiviteter under kulturmiljø og fortidsminder.

Sønderborg Kommune støtter op om de 3 planlagte aktiviteter under friluftsliv/friluftstiltag i kategori 1 omhandlende de kulturhistoriske Lindealléer i skoven, men undrer sig over, at aktiviteten ikke planlægges under kulturmiljø og fortidsminder. Aktiviteten kunne på trods af, at der kun er tale om én aktivitet også have figureret under kulturmiljø og fortidsminder, for at vise at aktiviteten også sikrer et kulturspor. Særligt vigtig i denne sammenhæng er skovens 2. Allé, der indgår som en væsentlig del af bygningskompleksets overordnede arkitektur. Idealet med barokke anlæg var at iscenesætte magten, altså hertugen, og her gennem blev akser brugt som et arkitektonisk element for at underbygge hierarki og rang. At akserne i dag stadig fremstår i skoven er vigtigt for forståelsen af byen og områdets struktur. Oplevelsen af slotskomplekset, byens udformning, parken og skovens kulturhistoriske elementer hvor særligt hovedaksen langs skovens 2. allé udgør en helt særlig kerne i hertugens kulturmiljø, der både nu men i højre grad også i fremtiden forventes at have en særligt rekreativ oplevelsesværdi, for byens borgere såvel som besøgende.

Sønderborg Kommune håber, at man i fremtiden stadig kan indgå eventuelle partnerskaber omkring fremtidige aktiviteter og projekter beliggende i Augustenborg Skov, da man har særlige bevaringsinteresser i området. Det er bevaringsinteresser, der styrker skoven som destination, hvor kulturmiljøet vil være det oplevelsesmæssige aspekt af skovens tilbud af friluft aktiviteter. Augustenborg slot, slotspark samt lystskoven, blev anlagt som et hovedsæde for hertugen af Augustenborg, hvorfor stedet er udformet i tæt sammenhæng og ud fra barokke idealer. I Sønderborg Kommune arbejdes der på et større byudviklingsprojekt omhandlende Hertugernes Augustenborg ud fra byens unikke kulturmiljø. Projektet forventes at vare en længere årrække, hvor der fra politisk side er udtrykt ønske om, at man sikrer muligheden for på sigt, at kunne søge om optagelse på Unesco's verdensarvsliste. Det samlede projekt vil derfor også komme til at omfatte Augustenborg Skov som en væsentlig del af det samlede kulturmiljø. Der er en Masterplan under udarbejdelse for dette projekt, der til dels er baseret på en omfattende borgerinddragelsesproces. Heraf er der opstået en række projekter og ønsker til såvel byen, parken og skoven. De foreløbige projekter og borgerinitiativer for skoven omhandler især rekreative oplevelser i skoven, mulighed for informationsskiltning samt en tilbagevendende forespørgsel om at sikre fremtiden for skovens lindealléer og andre værdifulde elementer anlagt i skoven i hertugens tid.

Sønderborg Kommune har dog betænkeligheder ved, at der ikke er planlagt aktiviteter i kategori 2, da forvaltningsplanen har en varighed af 15 år og man savner i den forbindelse en åben formulering eller hensigts-erklæring skrevet ind i målsætningerne for såvel friluftsliv som kulturmiljø og fortidsminder, der åbner for at man kan arbejde med nye projekter og aktiviteter – fx ikke kun en bevaring af de kulturhistoriske spor, men også en evt. reetablering på længere sigt.

Der henvises dermed til en formulering fra forvaltningsplanens resumé:

"Skovens markante alleer med gamle lindetræer søges opretholdt; men vil på sigt gå i opløsning."

En sådan formulering harmonere ikke med et langsigtet syn på bevaring af et værdifuldt kulturmiljø. Da man i Sønderborg Kommune arbejder med projektet Hertugernes Augustenborg, der har til hensigt at sikre en mulig ambition om, at kunne opnå verdensarvsstatus, bør man i forvaltningsplanen sikre skoven som mulig grøn kulturarv. Det betyder at man sikrer lindealléerne og de øvrige elementer, der er anlagt i hertugens tid, da de udgør en væsentlig del af det samlede udpegede værdifulde kulturmiljø. Der henstilles derfor til, at man fastholder formuleringer om at alléerne søges opretholdt og at man i stedet laver formuleringer, der åbner for at man på et senere tidspunkt og evt. med udefra kommende økonomi kan arbejde med eller underbygge skovens vigtige kulturhistoriske elementer. Sønderborg Kommune henviser i den forbindelse til forvaltningsplanen for Jægersborg Dyrehave, hvor kulturmiljøet tilbageføres gennem kulturtiltag og genskabelse af dyrehavedrift for biologiske fordele. Sønderborg Kommune er derved uforstående for, at fremtiden for Augustenborgs Skovs kulturmiljø ikke søges opretholdt og sikret på lignende vilkår. Særligt når det fremgår af andre forvaltningsplaner for urørt skov, at kulturtiltag kan sameksistere og i nogle tilfælde gavne biologiske forhold.

Uddrag fra forvaltningsplan for Jægersborg Dyrehave:

Aktiviteter for kulturmiljø og fortidsminder i Jægersborg Hegn m.fl. og Ravnholm

Genskabelse af dyrehavedrift i Jægersborg Hegn syd for Skodsborgvej vil ud over de biologiske fordele også være at anse som et kulturtiltag, idet det vil genskabe arealerne som dyrehave, ligesom de var i et par hundrede år frem til 1832. Det vil også matche fint med, at området er udpeget til UNESCO verdensarv i forhold til hjorte og parforcejagt.

Sønderborg Kommune er i denne henseende uforstående for at udpegningen til urørt skov og forvaltningsplanen for Augustenborg Skov betyder, at man ikke kan tilgodese kulturmiljøet, fordi et natursyn vægter højere. Dette virker paradoksalt, da der er tale om et kulturmiljø, der har kunnet sameksistere med naturen og over tid er blevet til den skov, der nu rummer stor artsvariation og ønskede naturtyper når man taler urørt skov.

Plan og Myndighed

Sønderborg Kommune
Lille Rådhusgade 7,
6400 Sønderborg

Fra: [Carsten Porskrog Rasmussen](#)
Til: [NST - Høring af urørt skov](#)
Emne: vedrørende forvaltningsplan af Augustenborg Skov
Dato: 23. august 2022 14:49:47
Vedhæftede filer: [image001.png](#)

Til Naturstyrelsen

Vedrørende forvaltningsplan for Augustenborg Skov

Augustenborg Skov er udpeget som urørt skov. Det forslag til forvaltningsplan, der er i høring, beskriver, at skoven i mere end to hundrede år har fungeret som lystskov, der er indgået i en sammenhæng med slotsparken og reelt har fungeret som en forlængelse af denne. Trods det tages der i forvaltningsplanen kun meget få kulturhistoriske hensyn. Det finder museet beklageligt.

Indledningsvis må det fastslås, at skoven indgår i et nationalt helt enestående kulturmiljø omkring Augustenborg Slot. Ud over at slottet er det største danske senbarokslot uden for København-Nordsjælland er det fantastiske ved miljøet dets sammenhæng. Øst for slottet har vi staldgård og økonomibygninger og derefter selve slotsbyen, som er Danmarks bedst bevarede egentlige slotsby. Vest for slottet fortsætter dette miljø i parken, det tilknyttede palæ med sin særlige park og derfra glidende over i skoven. Mod nord har vi avlsgården. Miljøet har naturligvis undergået forandringer, men samlet har vi et kulturmiljø præget af det sene 1700-tal med et slot og hof som midtpunkt, som er uden sidestykke i Danmark. Skoven er en vigtig del af dette miljø, og fjernes den helt fra denne sammenhæng, forarmes det samlede miljø.

Det vigtigste bindeled mellem skoven og det øvrige miljø er de tre lindealleer. I første del af forvaltningsplanen står, at de gradvis vil gå i opløsning, mens det senere i teksten hedder, at de søges bevaret, bl.a. gennem en styning. Museet modsætter sig ikke en styning, men finder det helt afgørende for totalmiljøet, at disse alleer bevares og på langt sigt også fornys. Fjernes de, bliver kulturmiljøet afskåret og indsvævret.

Ud over alleerne nævner forvaltningsplanen af spor fra parktiden alene kaninøen, og det anføres, at mange andre spor er forsvundet. Det sidste er uden tvivl rigtigt, men der savnes en ordentlig dokumentation, og en sådan er mulig, fordi skoven indgår både i beskrivelser af den berømte haveteoretiker Hirschfeld og i et meget detaljeret kort fra 1796 i museets eje. Museet har ikke foretaget nogen detailundersøgelse, men når det i forvaltningsplanen nævnes, at alle ikke-indfødte arter bør fjernes, vil museet gerne påpege, at indplantning sådanne arter til dels er sket allerede i 1700-tallet. Faktisk var én af skovens særlige oplevelser den gang, at den rummede nåletræsbevoksninger, som på det tidspunkt var så godt som ukendte i Danmark. Det er muligt, at nogle af de eksisterende bevoksninger dermed hører til landets ældste af deres art.

Museet har ingen indvendinger mod, at man på mange måder vil øge den biologiske mangfoldighed i skoven, og meget af det kan også fungere som en fin nyfortolkning af det historiske parkpræg. Men museet skal stærkt henstille, at man er sig bevidst om, at denne skov er grøn kulturarv og en del af et enestående fornemt samlet kulturmiljø, og at der tages rimeligt hensyn hertil også. Museet ser meget gerne, at det sker ud fra en noget grundigere forundersøgelse af den kulturhistoriske side.

Med venlig hilsen

CARSTEN PORSKROG RASMUSSEN
ENHEDSLEDER | MUSEUMSINSPEKTØR | DR. PHIL
D +45 65 37 08 51 | M +45 21 20 18 20
CPR@MSJ.DK

MUSEUM SØNDERJYLLAND
VIDEN & SAMLINGER | HISTORIE

SØNDERBRO 1 | DK-6400 - SØNDERBORG
T +45 65 37 08 07

MSJ MUSEUM
SØNDER
JYLLAND

*LÆS VORES NYE
ONLINE MAGASIN på **msj.dk***

– og bliv opdateret om alt det der sker juli-september 2022

Høringssvar vedr. Forslag til forvaltningsplan for Augustenborg Skov

Danmarks Naturfredningsforenings lokalafdeling i Sønderborg indgiver hermed høringssvar til forslag til forvaltningsplan for Augustenborg Skov for 2022-2026.

Overordnet set er det glædeligt at Augustenborg er udpeget som urørt skov og dermed ikke længere skal udsættes for kommerciel udnyttelse af skoven. Hensynet til biodiversitet og rekreative interesser er dermed det drivende element i forvaltningen.

Ryddet nåleskov (model 1)

”Mængden af dødt ved er forholdsvist lav i det område Augustenborg Skov ligger i”

En del af de beskrevne tiltag i forslag til forvaltningsplanen er allerede gennemført i form af renafdrift og udtag af store områder med nåletræer. Dermed er store mængder dødt ved fjernet, som kunne have givet levesteder for talrige insekter og svampe, og dette strider mod formålet med udpegningen. Enkelte store *Abies grandis* har fået lov at stå, men vil antagelig vælte ved den første store storm i det åbne landskab. Dermed må fugle, insekter og svampe tilknyttet nåletræer forventes i løbet af få år at forsvinde fra skoven.

Fjernelse af laksebær

Laksebær anses for en invasiv art og vi bakker op om bekæmpelse af denne art, som har fået stor udbredelse i Augustenborg Skov.

Åbning af underskoven ud mod kysten (model 9, AB5, AB6)

Et af de tiltag der planlægges i de kystnære dele af skoven er at fjerne opvækst af underskov (bøge mm) for ”at skabe glidende overgang mellem skov og lysåbne arealer”. Dette giver ikke mening i så lille en skov og den udtørring af jordbunden, det vil skabe, vil hæmme urtevegetation, mosser og svampeflora, ikke mindst i lyset af de forventet mere hyppigere, tørre somre. Det vil tværtimod være vigtigt at fastholde et fugtigt klima i skoven for at der fortsat vil være egnede levesteder for de skovtilknyttede arter. Skoven skal ikke omdannes til tørt overdrev. Også selve oplevelsen af at være i en skov vil ændres ved dette tiltag.

Pleje af mose, strandeng, søbredder(AB1-6)

”Alle registrerede naturtyper er i gunstig bevaringstilstand, bortset fra elle-askemosen”.

Naturstyrelsen har dog lagt ikke mindre end 6 forskellige såkaldte naturgenoprettelsesmodeller og fældningsgrader ned over skoven (model 0,3,4,6,8,9) og dermed har Naturstyrelsen overset at urørt skov først og fremmest skal overlades til naturlige processer. Strukturhugst giver ingen mening i en skov der i forvejen er lidet homogen og kun i tilfælde af direkte trusler af enkelte gamle ege kan veteranisering af nærtstående gamle bøgetræer komme på tale.

Alle de tiltag og fældningsprocenter der er lagt op til i forvaltningsplanen strider mod det overordnede sigte med udlæg af urørt skov og i så lille en skov som Augustenborg Skov bør dette respekteres. Skulle der blive behov for at tæmme opvæksten af hensyn til de §3 udpegede mose og strandengsområder kan der søges specifik dispensation til dette, men det bør ikke være en del af den løbende forvaltning.

Hydrologi

Der er efter Naturstyrelsens oplysning 1000 m grøfter i skoven og heraf har man vurderet at de 900 m af disse ikke kan tilkastes af hensyn til afvanding af naboområder. Udfra det topografiske kort ses dog at der

burde være mulighed for at evt. grøfter i den østlige og centrale del af skoven som ligger tæt på vandskel ikke afvandes.

Dannelse af ny sø

Af hensyn til butsnudet frø ønsker man at danne et nyt paddehul i en fugtig lavning, men det bør ikke ske på bekostning af gamle træer. Der er allerede lavet et voldsomt indgreb i skoven ved søen med Kaninøen af hensyn til padderne. Der ses ingen argumentation for, at der er et tvingende behov for endnu et kunstigt paddehul og det bør undersøges hvilke arter af andre organismer, der er tilknyttet lavningen inden der skrives til handling.

Lindealleer

Der lægges op til en kraftig styning af alletræerne og fældning af evt. Risikotræer i de gamle alleer. Såvidt muligt bør der være plads til bevare stående dødt ved og fældet ved bør forblive i skoven.

Danmarks Naturfredningsforening, Sønderborg lokalafdeling

Fm. Birgitte Marcussen

Høringssvar vedrørende urørt skov fra foreningen Fri Natur vedrørende forvaltningsplanen for Augustenborg skov

Præsentation:

Fri Natur er en landsdækkende forening med over 800 medlemmer

Fri Natur har følgende formål:

- Fri Natur arbejder for fri, varieret og tilgængelig natur.
- Fri Natur arbejder for større og sammenhængende naturområder i Danmark.
- Fri Natur betragter ikke hegnede arealer som vild natur.
- Fri Natur arbejder for levevilkårene og den frie bevægelighed for det naturligt forekommende vildt.
- Fri Natur tager afstand fra storskala natureksperimenter, herunder indhegnede urørte skove, der fjerner habitater og begrænser friluftslivets reelle adgang.
- Fri Natur arbejder for, at ændringer eller etablering af natur, er baseret på bredt funderede videnskabelige retningslinjer, hensyn til klima, praktiske erfaringer og lokal forankring.

Fri Natur vil gerne udtrykke sin holdning og ikke mindst bekymring for den kommende forvaltningsplan for urørt skov i X X X en.

Natura 2000-områderne bør få en særlig opmærksomhed og bør forvaltes iht. EUs Habitatdirektiv. Fri Natur finder ikke, at udkastet til forvaltningsplanerne tager tilstrækkeligt hensyn hertil.

Det fremføres, at planen vil påvirke et Natura 2000-område, hvorfor en screening og konsekvensvurdering ikke er tilstrækkeligt grundlag for en forvaltningsplan. Der skal iht. Miljøvurderingsloven foretages en decideret miljøvurdering - se også EUs Habitatdirektiv art. 6 stk. 3, da der er tale om, at der forefindes bilag IV arter i skoven.

Screeningen angiver ikke en eneste væsentlig påvirkning af miljøet og området, hvilket Fri Natur stiller sig særdeles undrende overfor. Det giver sig selv, at veteraniseringer, ophør af udtag af træ til byggeri, fældninger af skov og skabelse af lysåbne arealer medfører et klimatab og mindre ophobning af CO₂.

I en tid, hvor der er stort internationalt fokus på at bevare og genplante skov, går Danmark nu enegang skjuler klimaproblematikken ved at kalde skovfældninger for naturgenopretning. Her og nu-fældning af 50- 90% af nåletræerne for at skabe "urørt" skov vil få dramatisk effekt

på Danmarks klimaaftryk - dertil kommer at veteranisering og hurtigere henfald for op mod 25% af løvtræerne ligeledes vil få CO₂-optaget til at dale. Det vil påbegynde en markant udledning af CO₂ for de i alt 75.000 hektar, som ønskes omdannet til "urørt" skov. Det skønnes, at metoderne og planerne for urørt skov vil medføre en udledning på 2 millioner ton CO₂ om året !

Princeton University i USA har påpeget, at den billigste og mest nærliggende måde at løse klimaproblemerne på, er ved anlæg af ny og mere skov. Dette virker ikke foreneligt med danske planer om fældning af træer, lysåbninger og veteranisering i naturnationalparker og urørt skov - og det forekommer ligefrem at man spiller hasard med vores allesammens skov og miljø.

Generel baggrund for udlægning af urørt skov

Miljøminister Lea Wermelin har ved flere lejligheder fremført, at den danske natur er i frit fald og dermed befinder sig i en krise, hvor omdrejningspunktet i denne biodiversitetskrise er artstabet. Med udgangspunkt i denne situationsbeskrivelse foreslås udlæg af naturnationalparker og urørt skov i statens skove, da man anser disse planer som velvalgte til at standse artstabet og dermed sikre de truede og sårbare arter i den danske natur. Det mangler dog videnskabelig evidens for de metoder, som medfører af planerne for naturnationalparker og urørt skov.

Det åbne lands ændrede arealanvendelse.

Der er ikke oprindelig natur tilbage i Danmark. Allerede i vikingetiden - og ikke mindst i middelalderen ændredes udnyttelsen af arealerne sig drastisk. Den menneskelige påvirkning har således været massiv i de sidste 1000 år og har omfattet stort set, hver eneste krog af landskabet. Påvirkningen har været styret af de behov og de redskaber, man har haft til rådighed. Sidst i 1700-tallet var skovene således næsten udryddet og nede på under 4 % - og siden da er skovene heldigvis blevet genskabt.

Danmark var inden mennesket begyndte at dyrke landbrug overvejende dækket af skov. Pollenanalyserne fra Mols foretaget af Bent Vad Odgaard, som ses herunder, viser at landskabet helt frem til bronzealderen overvejende var dækket af træer. Træpollen var dominerende og græs udgjorde under 10% af den samlede pollenmængde. Odgaard har fremhævet, at den græsning, som har karakteriseret det danske landskabs udvikling, er sket i forbindelse med den landbrugsmæssige drift - og at den ikke var naturligt forekommende.

Som et resultat af landbrugets omfattende rationalisering og mekanisering de sidste 50-100 år er der sket en markant ændret arealanvendelse. Det har medført en ændring af landskabet, hvor man – for at nyttiggøre sig maskinernes muligheder – har skabt store dyrkningsflader og dermed fjernet træer, buske, vådområder etc., som muliggør en stærkt specialiseret – og kontrolleret produktion. Dyreholdet er samlet i store industrialiserede bygninger, hvor alt er under kontrol. Den store variation i såvel landskab som dyrkningsmetoder, der tidligere gav et utal af habitater for mange arter er dermed forsvundet.

Landbrugets udvikling skal ses i modsætning til ændringerne inden for skovbruget, hvor man nok har haft en mekanisering, men bibeholdt en uændret dyrkningsmetodik. Der har desuden været en udvikling mod mindre bevoksninger for at tilpasse sig de stærkt varierende dyrkningsforhold; man taler sågar om, at tidligere tiders skovbrug har udviklet sig til et "frimærkeskovbrug". Tendensen i skovdyrkningen er således - modsat landbrugets – gået mod større variation, hvilket hænger sammen med skovbrugets lave afkastningsevne, som ikke kan motivere store ændringer og investeringer i dyrkningsgrundlaget. I denne udvikling har det dog være træproduktionen, som har været i centrum og behovet for gamle træer, og dødt ved er først sent blevet indarbejdet i skovdriften, men er nu i dag en integreret del af skovdyrkning i den naturnære skovdrift.

I lyset af at land- og skovbrug er gået i hver sin retning de sidste 200 år, har det medført, at et stort antal arter, som egentlig er hjemmehørende i det lysåbne stærkt varierede landskab, har søgt til skovene og her i særdeleshed til overgangszonerne- dvs. - skovbrynnene, mellem land- og skov. Denne udvikling er selvsagt ikke optimal.

Af De økonomiske Råds rapport i 2012 fremgår det imidlertid, at man mht. hvorledes situationen skal håndteres ikke har specifik viden om, hvad der vil fremme situationen for de enkelte arter.

Selvom ingen arter således kræver urørt skov, fremsættes i rapporten alligevel forslag om, at 37-47.000 ha skov skal udlægges til urørt skov til biodiversitetsformål.

Det fremgår eksplicit, at man ikke ved, hvordan og hvorvidt urørt skov virker som instrument til at fremme situationen for de truede arter, men blot, at man tror det. Urørt skov er imidlertid ikke dét, som betegnelsen urørt ellers måtte angive. I urørte skov skal nåletræsbevoksninger fjernes, og de tilbageværende løvskovs bevoksninger kan tyndes og gøres lysåbne. Urørt skov er således ikke urørt som sådan, den er urørt i forstlig kommerciel henseende. Urørt skov bliver dermed langt hen ad vejen ikke naturbevarelse, men natur skabelse - eller ligefrem designernatur underlagt rewildingideologien, med hegn og husdyr, veteraniserede træer, dødt ved og fældninger af uønskede træsorter, der nu kaldes invasive til trods for, at de er importeret og plantet af helt specifikke årsager.

Når man anbefaler udlægningen af urørt skov, sker det med henvisning til, at der findes mange truede arter i skovene – ikke mindst de fra det åbne land fordrevne arter. Da skov er billigere end agerjord, anser man det økonomisk mere effektivt at udlægge skov, som derefter gøres lysåben. Det er ikke skoven, som skov betragtet, der er interessant. Desuden ønsker mere dødt ved i den egentlige skov, hvilket man anser fremmes ved at udlægge urørt skov, selvom det selvsagt også kan ske i dyrket skov og at der er sket en markant stigning af dødt ved i offentlige skove de sidste 10 år.

Skovrapporten 2016

Ved hjælp af samme analysemetode som i Vismandsrapporten fra 2012, men ved at ændre på forudsætningerne, når man nu frem til, at der bør udlægges 75.000 ha skov til urørt skov. Det konkrete forslag er, at der udlægges ca. 29.000 ha statsskov, resten og 46.000 ha skov beliggende i private skove, da det er her, de truede arter findes. Rapporten har som præmis, at urørt skov er velegnet til at sikre de truede arters eksistens, hvorfor rapportens konklusioner ikke overraskende læner sig op ad rapportens præmis. Analysen bygger på en kvadrat inddeling af Danmark på 10 km x 10 km. Der foretages ikke nogen følsomhedsanalyse på denne antagelse. Havde man således ændret antagelsen til 5 km x 5 km, var man måske kommet frem til blot 25.000 ha?

Buchwalds erhvervs Ph.D -afhandling i 2018.

På grundlag af den eksisterende artsrigdom i statsskoven konkluderer Buchwald, at man ikke behøver mere urørt skov i Danmark end der allerede var udlagt i 2018. Buchwald påpeger samtidig, at artsrigdommen vil blive truet i den urørte skov medmindre man løbende foretager de nødvendige pleje-indgreb for at skabe lysåbne arealer. Buchwald fremhæver endvidere, at problemer med artsrigdommen i højere grad knytter sig til det åbne land - end til skovene.

Rødlisten 2019 og det øvrige beslutningsgrundlag

Den af Miljøministeren omtalte biodiversitetskriser knytter sig til de såkaldte "rødlister", hvoraf det bl.a. fremgår, hvilke arter, der bedømmes til at være truede. Man har her identificeret forskellige trusselskategorier: Kritisk truet (CR), truet (EN) og sårbar (VU). Ved at sammenligne opgørelser udført på forskellige tidspunkter, får man en opfattelse af, hvordan trusselsituationen har udviklet sig.

Ved opgørelsen i 2019, hvor man kunne sammenligne med en opgørelse fra 2010 kunne man konstatere, at antallet af truede arter var faldet fra 18,7% til 17,3%. Hvis ikke det giver anledning til forsigtig optimisme, kan man i det mindste læse det som, at situationen er status quo.

Imidlertid kan der jo være sket en forskydning mellem trusselskategorierne. Derfor udarbejder man et såkaldt rødlisteindeks til at beskrive forskydningen mellem trusselskategorierne. Det viser sig her, at rødlisteindekset er blevet større i perioden – dvs. at artsrigdommen er blevet forbedret. Der står dog på rødlistens hjemmeside, at rødlisteindekset er faldet. Ved nærmere gennemgang viser det sig at faldet er opnået ved at et stort antal arter der var i fremgang er taget ud af sammenligningen. En sammenligning mellem to umage populationer bør derfor kun ske med et tydeligt angivet forbehold.

Rødlisten med i alt 5231 arter (2019-tal) anvendes som eneste vandtætte bevis for "biodiversitetskrisen" i Danmark. Det efterlader et dårligt indtryk af, at man slet ikke forholder sig til de 1805 arter, der netop har skiftet status. Det er klart misvisende, og den slags statistiske undersøgelser skal kunne indfange variation før og efter, hvor udvikling både til det bedre, og til det værre bliver klarlagt. Arterne burde ikke blot udelades uden yderligere granskning.

Konklusionen på basis af rødlisteopgørelsen er således, at man ikke kan dokumentere, at man har en biodiversitetskriser i Danmark. Det udelukker naturligvis ikke, at man alligevel har det, men det er selvsagt problematisk, at man som sådan ikke kan dokumentere det.

Derudover så danner DCE/DMU rapporter generelt grundlag for en stor del af de beslutninger, der for tiden træffes om forvaltningen af den del af dansk skov, der udlægges til

urørt skov med den hugst og veteranisering det medfører. Det er rapporter, der er udgivet i 2005 og 2012.

En tysk undersøgelse 2016

Der er i Danmark ikke foretaget sammenlignelige forsøg og analyser, hvor man kan måle effekten af forskellige måder at behandle skoven på - varierende fra traditionel skovdrift til egentlig urørt skov.

Imidlertid foreligger der resultater fra en tysk undersøgelse af spørgsmålet. Den viser meget klart, at artsrigdommen er større i produktionsskove end i urørte skove. Resultatet beror på, at skovdriften skaber flere variationer og dermed flere habitater, som er forudsætningen for en høj artsrigdom. De urørte forsøgsparceller har dog kun været urørte i 70 år og skal formentlig ligge i nogle hundrede år længere, før man får et fuldt billede af, hvad udlægningen af tidligere produktionsskov til urørt skov medfører.

Man kan i den sammenhæng ikke sammenligne dem med skove, der altid har ligget urørte og kan ikke tage for givet, at tidligere produktionsskove, der lægges urørt får den samme artsrigdom som i oprindelige naturskove.

Biodiversitetspakken

Med den vedtagne biodiversitetspakke er der, som det fremgår af ovenstående, ikke blevet vurderet, om det overhovedet er nødvendigt at gennemføre pakkens tiltag, for at nå det ønskede mål set ud fra et biodiversitets perspektiv. Erfaringerne peger på, at man kunne have opnået den ønskede effekt inden for rammerne af traditionel skovdrift med øgede naturhensyn.

Desuden udlægges der store arealer (53.000 ha statsskov) i strid med de anbefalinger, som eksperterne har angivet. Områder uden væsentlig artsrigdom (f.eks. flere hedeplantager) vil således blevet udlagt for at nå op på 75.000 ha.

Der er desuden ikke blevet foretaget en bæredygtighedsanalyse i forbindelse med pakkens vedtagelse. Pakken er desuden vedtaget uden, at de faglige anbefalinger fra flere forskere er blevet fulgt.

Ikke uvæsentligt er klimaperspektivet blevet ignoreret. Udlægningen vil skønsvist medføre et CO₂-belastning på 2 mio. ton CO₂ per år i en længere periode for så at falde til 1,2 mio. ton

per år, i takt med, at alternative energiformer etableres.

Omkostningerne ved udlægningen er derfor ikke kun de 888 mio. som miljøministeren har fremlagt plus de yderligere 165 mio., der årligt skal afsættes på Finansloven til vedligehold af selvforvaltende og urørt skov. Suppositionseffekten bør indregnes i klimaregnskabet, da udskiftning af byggematerialer som beton og stål med bæredygtigt træ, udgør den helt store CO2 besparelse, og det er især dette klimatiltag, der vil blive påvirket af planerne om at udlægge store dele af den nuværende skovproduktion i Danmark til urørt og lysåben skov.

Et skøn over nutidsværdien af alle direkte tab, offeromkostninger (klima, ophørt træproduktion og ophør af jagtleje indtægter) beløber sig forsigtig sat – til omkring 20 - 25 mia. kr.

Ændret naturplejeparadigme: Rewilding med dyr bag hegn?

Det er Fri Naturs indtryk, at rewilding-ideologen har fremmanet et radikalt paradigmeskift i myndighedernes syn på naturpleje og skovdrift.

I erkendelse af, at det danske biodiversitetsproblem knytter sig til det åbne land, har man introduceret begrebet rewilding med "store græssere" - de tunge klov- og hovdyr. Tanken er, at de efter, at skovene er blevet lagt urørte og de ikke-hjemmehørende arter er blevet fjernet, skal sikre skovenes lysåbne karakter og overhovedet skabe den variation, som sikrer artsrigdommen.

Dette understøttes af Rita Buttenschøns forskning, der tydeligt viser, at det er på overdrev, skovbryn mv. at afgræsning vil virke fremmende på artsrigdommen - og altså ikke skovgræsning.

Da der er ikke evidens for effekten af rewilding eller helårsgræsning i skovene (jf. rapporten DCE 425 "Biodiversitetseffekter af rewilding" s. 91-93) - er Fri Natur er generelt imod rewilding som naturforvaltningsprincip i Danmark.

Naturnær skovdrift og fokuseret naturpleje har givet en udvikling i artsrigdommen, og hvor etablering af eksempelvis vandhuller netop har givet det løft for naturen, som nu søges afløst med rewilding, som eneste redskab. Udviklingen for flagermus, er et godt eksempel på truede arter, der nu trives nye steder, hvor der har været konventionelle naturpleje tiltag og

genskabelse af eksempelvis mindre vådområder.

Den oprindelige rewilding-ideologi knytter sig til store sammenhængende naturområder. Yellowstone Nationalpark i USA, som ofte er fremhævet i rewilding-sammenhænge er på 899.100 ha - og området er ikke heget ind. Det er kun i den danske rewildingmodel, at hegn og store tamdyr forekommer at være et mål i sig selv. I Danmark opereres der tillige med områder på under 1000 ha - og endda helt ned til 33 ha. Alene forskellen i områdernes størrelse burde give anledning til undren over om "one size fits all".

Fri Natur ser desuden med alvor på, at den nye fastlagte strategi medfører en risiko for, at arbejdspladser helt forsvinder sammen med forkastelsen af dansk produceret, bæredygtigt træ i statsskovene. Med disse arbejdspladser forsvinder også oparbejdet specialviden om de pågældende naturområder.

Fri Natur fastholder, at naturpleje og herunder afgræsning med husdyr hører til i det åbne landskab på særligt udvalgte arealer, eksempelvis ådale og diverse overdrev. I skovene derimod, bør man overlade afgræsning til det naturligt forekommende, frie vildt, som hjorte og krondyr - uden anvendelse af hegn.

Bilag IV arter

De udpegede arealer til urørt skov er overvejende Natura 2000-områder og hermed også habitat- og fuglebeskyttelsesområder. Det må derfor umiddelbart formodes, at der er mange bevaringsværdige naturtyper og ikke mindst arter, der alle er strengt beskyttet under Habitatdirektivet og Fuglebeskyttelsesdirektivet - samt danske fredninger.

Der mangler i materialet en opgørelse over de tilstedeværende bilag IV arter for de enkelte områder. Artsbilaget, der medfølger, opgiver den samlede liste af mulige bilag IV arter - og ikke specifikt, hvilke arter, der er rent faktisk tale om. Det forekommer dermed, at der ikke findes en arts-baseline for de udpegede områder.

Den planlagte lysningshugst, veteraniseringer og opsætning af hegn lignende kan have negativ indvirkning på nogle af bilag IV arternes yngle og rasteplasser.

Man angiver på baggrund af man har kendskab til området - paradoksalt nok uden en bilag IV artsliste - at det ikke skønnes nødvendigt at foretage en miljøvurdering. Jævnfør Habitatdirektivets § 6 stk. 3., skal der dog foretages en miljøvurdering ved tilstedeværelse af bilag IV arter.

Ændringer i skovens sammensætning både kan og vil eksempelvis påvirke flagermusene i området. Det sammen gør sig gældende for eksempelvis hasselmus, stor vandsalamander og markfirben, der alle er ret følsomme i deres yngleperiode og overfor ændringer i deres rasteområder. Eksempelvis har det taget flere år for hasselmusen at benytte den skabte korridor over en motorvej på Fyn efter, at der blev foretaget ændringer i det oprindelige habitat. Ligeledes vil fældning af træ give forstyrrelser i fuglelivet, og der er i områderne en del fugle arter, der er beskyttet af fuglebeskyttelsesdirektivet, hvilket igen peger i retning af at kendskabet ikke er grundigt nok, hvorfor en miljøvurdering må foretages iht. EUs Habitatdirektiv samt fuglebeskyttelsesdirektivet.

Uden et tilstrækkeligt oplyst grundlag kan planerne konkret være direkte skadelige for truede arter. Der er foretaget screeninger og konsekvensvurderinger, men ikke en decideret miljøvurdering, som foreskrevet i Habitatdirektivet. Man skal være opmærksom på at der kan være divergens i de forskellige databaser, der benyttes til at screene ud fra. Inden forvaltningsplanerne godkendes bør der derfor foretages en decideret miljøvurdering iht. lovgivningen på området.

Ifølge § 9 i habitatbekendtgørelsen skal der foreligge tungtvejende grunde og omfattende vurderinger inden der kan foretages ændringer i et område. Der anføres ikke, hvorfor man finder, at de kommende tiltag er nødvendige for området - der henvises blot til en angivelig krise. Forudsætningen for afvigelse i beskyttelsen af Natura 2000-områder er, at der skal være afsøgt alternative løsninger, og at disse skal være vurderet efter artikel 6. stk. 4. Dette peger igen i retning af, at en miljøvurdering er påkrævet - at en konsekvensvurdering og en screening ikke er tilfredsstillende dokumentation for at påvirkningen af et Natura 2000-område.

Fortidsminder

Diger er i dag beskyttede, og det samme gør sig gældende for både synlige og endnu ikke afdækkede fortidsminder.

2-meters zonen omkring diverse kulturarvsminder jævnfør Museumsloven omtales på intet tidspunkt - eller om denne zone vil blive medtaget i tilsyn og beskyttelse. 100-meters zonen jævnfør Naturbeskyttelsesloven § 18 (Fortidsmindebeskyttelseslinjen) bør iagttages og det ses ikke tilfældet i de udpegede urørte skove.

Det skal påpeges, at ved de omfattende fældninger indenfor de udpegede områder vil skoven blive labil ved stormfald. Dette kan yderligere være en fare for ødelæggelse af

kulturarvsminderne både i forhold til 2-meters zonen og 100-meters zonen. Labiliteten bør ses i sammenhæng med de massive fældninger, der vil pågå i forbindelse med, at områderne udpeges til urørt skov.

Set ud fra forekomsten af et beskyttet jorddige, 2 skålstener og en langhøj, der er af kulturhistorisk værdi, bør planen omfatte mere end blot et årligt tilsyn som beskrevet ovenfor.

Behov for undersøgelse

Fri Natur ønsker en tilgang, hvor konsekvenserne af naturplejen undersøges - ikke blot screenes, og hvor der opstilles forskellige alternativer. Afgræsning med kvæg bag hegn på tværs af samtlige danske naturtyper er næppe en rigtig løsning for al fremtidige naturpleje i Danmark.

Flere forskere peger netop på mulige alternativer for naturpleje, som ikke involverer rewilding og skovgræsning.

Fri Natur ønsker, at disse alternativer bliver taget i anvendelse i stedet for et helårs skovgræsningsregime. Det virker fagligt uholdbart, at en "one fits all" model kan anvendes uanset om naturplejen foregår på en klippeø, i klitheden, på heden, i mose, på overdrev eller i skoven, det være sig løvskov såvel som nåleskov, og at urørt skov, nu er eneste mulige driftsform i meget store dele af vores fælles statsskov.

Argumenter om tilgroning, mangel på lysåbne arealer og naturlig hydrologi - og uønskede "invasive" arter angives af ledende rådgivere, som trusler mod vores natur. Dette stemmer ikke overens med gamle billeder fra Landsat-databasen - og er en særdeles selektiv måde at forholde sig til data.

Fri Natur betvivler udsagn om, at artsrigdommen i vores skove ikke kan opretholdes, hvis ikke der afgræsses, fældes og veteraniseres i stor stil.

Urørt skov forbliver bliver næppe urørt med fældningsprocenter på op til 90% af visse arter, der nu kaldes invasive. Der er et voldsomt indgreb i naturen, hvor den eksisterende artsrigdom forsvinder. Dette er ikke en naturbevarende, men snarere naturforandrende.

Fri Natur ønsker, at man i henhold til Habitatdirektivet målrettet laver planer, der er tilpasset det enkelte område og skånsomt udføres efter alle gældende love, fredninger og direktiver.

Derfor mener Fri Natur, at der er tale om et eksperiment med vor natur og klima, hvilket er stærkt bekymrende set i forhold til, at man har udpeget de naturarealer, der allerede har stor artsrigdom og hvor skoven trives. Dertil kommer at skovene benyttes af mange forskellige brugere, der nu bliver frataget retten til en rekreativ gå-, løbe-, cykel- eller ridetur i en dynamisk og naturnær skov. Dermed risikerer man med gennemførsel af planerne at skade den bedste og mest artsrige natur/skov vi har i Danmark. Fri Natur foreslår derfor at forkaste rewilding/afgræsning og indhegning, som naturplejemetoden, der skal satses på fremadrettet i dansk naturpleje, da Danmark simpelthen er for lille til denne tilgang - også i urørt skov.

Fri Natur anser det for muligt og vigtigere at naturpleje kan foretages på forskellig vis – via private såvel som offentlige initiativer, og må påpege, at der allerede i dag udføres naturpleje, som øger både artsrigdommen og varetager bilag IV arternes bevaring på forskellig vis. Nationalpark Thy og RigKildelife naturpleje er glimrende eksempler på at naturpleje uden store omkostninger for dyr, skov eller mennesker kan lade sig gøre. Her tænkes på opkøb af lavbundsjord, hvor der allerede nu kan påvises bedring i artsrigdommen og afgræsning af overdrev mv., når disse naturplejes efter andre principper end rewilding og urørt skov, og afgræsning sker i samspil med naturen med et forsvarligt græsningstryk.

Af planen fremgår det, at bøg og ær skal nedprioriteres til fordel for eg, avnbøg, fuglekirsebær, skovfyr, lind og elm. Dette sker alene for at fremme forholdene for eg, så de kan overgå til naturligt henfald - af hensyn til de hertil knyttede arter. Det fremgår ikke af planen, hvordan de arter, der ikke er knyttet til dødt ved - eller arter, der er knyttet eg i vækst - så fremmes. Det forekommer, at disse arter dermed ikke længere er vigtige i skovens økosystem, men at formålet alene er at fremme lysåbenhed. Hermed ses der tilsyneladende helt bort fra andre hjemmehørende arter, der ikke kræver lysåbenhed eller græsning. Dette relaterer sig til om der foreligger en klar plan for de truede arter, der anføres blot forandring - uden at forholde sig til, at det sker uden at klarlægge konsekvensen for eventuelt truede arter.

Øget brandfare i urørt skov

I dag tales der om højintensive naturbrande, som afbrænder skove på en måde som fortidens naturbrande ikke gjorde, dette grundet mere tørke i træernes vækstperioder. Dog er det ikke kun tørkeramte skove, der er i højrisiko, også urørt skov må siges at udgøre en brandfælde.

En skovbrand kan let blive en katastrofe, som det ofte ses fra udlandet. I projektforslagene er der ikke udlagt brandbælter - så det er uklart hvorledes man vil sikre at tilstødende skove,

natur- eller boligområdet mod at brande kan brede sig. Derudover må mængden af ønsket dødt ved give anledning til bekymring ved en spontan skovbrand, hvor dødt og tørt ved hurtigt kan give ilden et godt arnested, intensivere naturbranden, og dermed gøre slukningsarbejdet sværere.

Til trods for at visse biologer brændende ønsker sig disse ekstreme, såkaldte naturlige dynamikker, kan det blive forbundet med store omkostninger for naturen og samfundet, hvis brande får lov til at udvikle sig.

Når man nu ved, at skov er med til at nedsætte temperaturen lokalt, samt opsamler CO₂, og dermed i den grad beskytter og fremmer artsrigdommen, så er det da besynderligt, at sætse på urørt skov, som frigiver CO₂, og tilmed er kan blive store brandbomber.

Fortidsminder

Diger er i dag beskyttede, og det samme gør sig gældende for både synlige og endnu ikke afdækkede fortidsminder.

2-meters zonen omkring diverse kulturarvsminder jævnfør Museumsloven omtales på intet tidspunkt - eller om denne zone vil blive medtaget i tilsyn og beskyttelse.

100-meters zonen jævnfør Naturbeskyttelsesloven § 18 (Fortidsmindebeskyttelseslinjen) bør iagttages og det ses ikke tilfældet i de udpegede urørte skove.

Det skal påpeges, at ved de omfattende fældninger indenfor de udpegede områder vil skoven blive labil ved stormfald. Dette kan yderligere være en fare for ødelæggelse af kulturarvsminderne både i forhold til 2-meters zonen og 100-meters zonen. Labiliteten bør ses i sammenhæng med de massive fældninger, der vil pågå i forbindelse med, at områderne udpeges til urørt skov.

Det må endelig påpeges, at det ikke er beskrevet, hvorledes synlige, som skjulte fortidsminder plejes behørigt inden eksperimentet urørt skov påbegyndes.

Der eksisterer flere studier, der påviser at netop afgræsning med mellemstore/store dyr kan give uoprettelige skader på vores fortidsminder. Der er tale om udsætning af store dyr som kvæg og heste, som skal afgræsse ikke-hegnede fortidsminder. Afgræsning af diger (sten- og jord-) og langdysse eksempelvis og uden hensyn til eventuelle natur- og kulturarv så som særligt særegne træer og andre særlige forhold i flora/fauna/funga.

Dyrenes adfærd kan ses som værende mulig skadende på fortidsminder bl.a. diger,. men uden, at disse studier/fakta giver anledning til bekymring. En adfærd, der burde give bekymring for bevarelsen af fortidsminde, hvilket findes foruroligende at fortidsminderne ikke ses beskyttet i udpegningen af urørte skove til afgræsning.

Menneskets plads i naturen

Fri Natur har tidligere fremsendt et bekymringsbrev til Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen vedrørende farlige "nærvæd" hændelser med store udsatte tamdyr. Der er efterfølgende skrevet artikler i flere dagblade og fagtidsskrifter om hændelser med de udsatte tamdyr i naturplejen, hvorfor man kan konkludere at udsættelse af store dyr i en stor procentdel af danskernes tilgængelige offentlige rekreative områder, vil virke stærkt adgangsbegrænsede. Skoven har gennem tiderne været et tilflugtssted og mål for rekreative aktiviteter for mange borgerne, og med urørt skov vil der blive adgangsbegrænsning med mere hegn og flere udsatte tunge dyr i langt den overvejende del af de kommende urørte skove.

Gennemsnitligt tager befolkningen på tur i skoven cirka 10 gange om året, og cirka 88 % af den voksne danske befolkning er i skoven mindst en gang om året. Dertil kommer et skønsmæssigt lige så stort antal besøg af børn i naturen samt et ukendt antal udenlandske turister. De fleste tager ud i naturen med det formål at opleve naturen, og mere end 80 % af befolkningen mener, at naturoplevelser er vigtige for livskvaliteten. Mere end hver anden tager i naturen for at reducere stress og koble af fra arbejdslivet. Naturen er samtidigt blevet en vigtig motivationsfaktor i kombination med motion. En femtedel angiver i 2013 motion som vigtigste formål med deres seneste besøg i naturen. Besøg i naturen sker altså primært med henblik på naturoplevelser, motion, at lade mentalt op og afstressning.

Corona-nedlukningen viste med al tydelighed behovet for netop at kunne bevæge sig uhindret rundt i naturen Som minimum burde der udarbejdes nye og tidssvarende undersøgelser efter den store stigning under Corona-perioden, så vi får det retvisende billede af, hvor mange brugere der rent faktisk vil blive påvirket af planerne for urørt skov.

De ca. 29.000 ha, som ifølge forslaget bliver udlagt til urørt skov, omfatter nogle af de mest besøgte skove på Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsens arealer. Omkring to tredjedele af alle skovbesøg i Danmark foregår i de statslige skove, så planerne vil medføre en enorm negativ påvirkning af friluftslivet - og der vil i fremtiden møde skovgæsterne et andet skovbillede og begrænsede fysiske udfoldelsesmuligheder end hidtil.

Opsætning af låger, færiste og ydre strømførende hegn, samt yderligere vildthejn er i sig

selv en stor begrænsning af uhindret adgang til natur og skove, og det giver dermed hindringer i udfoldelse af rigtig mange fritidsaktiviteter. Desuden kan kvæg og heste finde på at tage ophold ved en låge, hvorfor forsøg på adgang kan skabe direkte farlige situationer. Samtidigt vil tilstedeværelsen af de store tunge dyr kunne virke stærkt angstprægende på en del mennesker og deres adgang til vores fælles natur og skove vil derfor begrænses af hegn med disse dyr samtidigt med at de urørte skove yderligere vil begrænse den almindelige borgers udfoldelsesmuligheder.

Der ses ikke i udkastet at være en decideret opgørelse over, hvorledes skovene benyttes rekreativt eller hvilke fritidsaktiviteter, der udføres i området, om der fx rides, cykles, køres med slædehunde, løbes, vandres, afholdes idrætsstævner eller spilles rollespil. Denne manglende opgørelse finder Fri Natur stærkt kritisabel - og et bevis på at forudsætningerne for forandringerne også på dette punkt ikke er tilstrækkeligt belyst.

At ministeriet ikke ønsker at undersøge den nuværende brug af området og konsekvenserne for den fremtidige benyttelse synes ganske uforståeligt set i lyset af vigtigheden af folkesundheden. Derudover at være i direkte strid med lovgivningen på området.

Det er Fri Naturs klare opfattelse at opsættelse af hegn og udsætning af store tunge dyr i høj grad vil påvirke borgerens lovpligtige adgang til skovene.

I de overordnede retningslinjer for forvaltning af urørt skov – i statens skove anføres følgende:

Naturbeskyttelsesloven sidestiller friluftsliv med naturbeskyttelse, f.eks. artsrigdom/biodiversitet.

Borgerne har derfor (jvf. Naturbeskyttelsesloven (LBK nr 1986 af 27/10/2021)) ret til i statens skove bl.a. at færdes til fods overalt og døgnet rundt, at cykle på veje og stier, hvor man kan cykle med en almindelig cykel og i al væsentlighed ride overalt med heste på stier/veje, i skovbunden m.v.

Hvordan vil Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen sikre og garantere frilftsbrugere, at ovenstående frie adgang overalt fortsat er muligt i urørt skov?

I LBK nr 1986 er det desuden anført:

§ 23. Skove er åbne for færdsel til fods og på cykel, samt for ophold, hvis der er lovlig adgang dertil.

Stk. 2. Offentlighedens adgang må ikke forhindres eller vanskeliggøres. Der må ikke opsættes usædvanlige hegn omkring skove.

Fri Natur mener, at offentlighedens adgang forhindres eller vanskeliggøres af enhver form for hegn - og at de foreslåede hegning er usædvanlige.

Det anføres under afsnittet om Naturbeskyttelsesloven, at det er tilstrækkeligt med "formidling om skovens ændrede status - Hermed sikres Naturbeskyttelseslovens formål" – Det kan næppe være nok til at sikre lovens formål vedrørende friluftsliv, blot at oplyse om, at skoven nu er udpeget til urørt skov!

Det synes ikke troværdigt, at en så drastisk ændring i driften af skoven blot kan anføres som værende uden indvirkning på bl.a. færdsel, blot fordi man anfører at risikotræer vil blive fjernet. I planen nævnes eksempelvis de to idrætsklubber og den permanente kunstudstilling, hvor færdsel sandsynligvis vil blive påvirket, men ikke påvirkning af almen fladefærdsel.

Fri Natur anbefaler at græsningen i skove fortsat overlades til det eksisterende vildt, som kronhjorte, dådyr og rådyr, og at den naturnære skovdrift genoptages.

Afslutnings kan Fri Natur konkludere, at der bliver alt for mange uhensigtsmæssige konsekvenser ved planerne for urørte skove. På den baggrund anbefaler Fri Natur, at man skrinlægger planerne.

Fri Natur ønsker at deltage i en ny proces om fremtiden for Danmarks natur, som sikrer større sammenhængende naturområder, som rummer et gennemgående hensyn til klima, bæredygtige arbejdspladser, fortidsminder, konkrete planer for truede planter, dyr og menneskets fortsatte plads i naturen.

Debatgruppe <https://www.fb.com/groups/frinaturdk>

Facebook <https://www.fb.com/frinatur>

Hjemmeside: <https://frinaturdanmark.dk>

Høringssvar vedrørende urørt skov fra foreningen Fri Natur vedrørende forvaltningsplanen for Søgård Skov.

Præsentation:

Fri Natur er en landsdækkende forening med over 800 medlemmer

Fri Natur har følgende formål:

- Fri Natur arbejder for fri, varieret og tilgængelig natur.
- Fri Natur arbejder for større og sammenhængende naturområder i Danmark.
- Fri Natur betragter ikke hegnede arealer som vild natur.
- Fri Natur arbejder for levevilkårene og den frie bevægelighed for det naturligt forekommende vildt.
- Fri Natur tager afstand fra storskala natureksperimenter, herunder indhegnede urørte skove, der fjerner habitater og begrænser friluftslivets reelle adgang.
- Fri Natur arbejder for, at ændringer eller etablering af natur, er baseret på bredt funderede videnskabelige retningslinjer, hensyn til klima, praktiske erfaringer og lokal forankring.

Fri Natur vil gerne udtrykke sin holdning og ikke mindst bekymring for den kommende forvaltningsplan for urørt skov i Søgård Skov..

Natura 2000-områderne bør få en særlig opmærksomhed og bør forvaltes iht. EUs Habitatdirektiv. Fri Natur finder ikke, at udkastet til forvaltningsplanerne tager tilstrækkeligt hensyn hertil.

Det fremføres, at planen vil påvirke et Natura 2000-område, hvorfor en screening og konsekvensvurdering ikke er tilstrækkeligt grundlag for en forvaltningsplan. Der skal iht. Miljøvurderingsloven foretages en decideret miljøvurdering - se også EUs Habitatdirektiv art. 6 stk. 3, da der er tale om, at der forefindes bilag IV arter i skoven.

Screeningen angiver ikke en eneste væsentlig påvirkning af miljøet og området, hvilket Fri Natur stiller sig særdeles undrende overfor. Det giver sig selv, at veteraniseringer, ophør af udtag af træ til byggeri, fældninger af skov og skabelse af lysåbne arealer medfører et klimatab og mindre ophobning af CO₂.

I en tid, hvor der er stort internationalt fokus på at bevare og genplante skov, går Danmark nu enegang skjuler klimaproblematikken ved at kalde skovfældninger for naturgenopretning. Her og nu-fældning af 50- 90% af nåletræerne for at skabe "urørt" skov vil få dramatisk effekt

på Danmarks klimaaftryk - dertil kommer at veteranisering og hurtigere henfald for op mod 25% af løvtræerne ligeledes vil få CO₂-optaget til at dale. Det vil påbegynde en markant udledning af CO₂ for de i alt 75.000 hektar, som ønskes omdannet til "urørt" skov. Det skønnes, at metoderne og planerne for urørt skov vil medføre en udledning på 2 millioner ton CO₂ om året !

Princeton University i USA har påpeget, at den billigste og mest nærliggende måde at løse klimaproblemerne på, er ved anlæg af ny og mere skov. Dette virker ikke foreneligt med danske planer om fældning af træer, lysåbninger og veteranisering i naturnationalparker og urørt skov - og det forekommer ligefrem at man spiller hasard med vores allesammens skov og miljø.

Generel baggrund for udlægning af urørt skov

Miljøminister Lea Wermelin har ved flere lejligheder fremført, at den danske natur er i frit fald og dermed befinder sig i en krise, hvor omdrejningspunktet i denne biodiversitetskrise er artstabet. Med udgangspunkt i denne situationsbeskrivelse foreslås udlæg af naturnationalparker og urørt skov i statens skove, da man anser disse planer som velvalgte til at standse artstabet og dermed sikre de truede og sårbare arter i den danske natur. Det mangler dog videnskabelig evidens for de metoder, som medfører af planerne for naturnationalparker og urørt skov.

Det åbne lands ændrede arealanvendelse.

Der er ikke oprindelig natur tilbage i Danmark. Allerede i vikingetiden - og ikke mindst i middelalderen ændredes udnyttelsen af arealerne sig drastisk. Den menneskelige påvirkning har således været massiv i de sidste 1000 år og har omfattet stort set, hver eneste krog af landskabet. Påvirkningen har været styret af de behov og de redskaber, man har haft til rådighed. Sidst i 1700-tallet var skovene således næsten udryddet og nede på under 4 % - og siden da er skovene heldigvis blevet genskabt.

Danmark var inden mennesket begyndte at dyrke landbrug overvejende dækket af skov. Pollenanalyserne fra Mols foretaget af Bent Vad Odgaard, som ses herunder, viser at landskabet helt frem til bronzealderen overvejende var dækket af træer. Træpollen var dominerende og græs udgjorde under 10% af den samlede pollenmængde. Odgaard har fremhævet, at den græsning, som har karakteriseret det danske landskabs udvikling, er sket i forbindelse med den landbrugsmæssige drift - og at den ikke var naturligt forekommende.

Som et resultat af landbrugets omfattende rationalisering og mekanisering de sidste 50-100 år er der sket en markant ændret arealanvendelse. Det har medført en ændring af landskabet, hvor man – for at nyttiggøre sig maskinernes muligheder – har skabt store dyrkningsflader og dermed fjernet træer, buske, vådområder etc., som muliggør en stærkt specialiseret – og kontrolleret produktion. Dyreholdet er samlet i store industrialiserede bygninger, hvor alt er under kontrol. Den store variation i såvel landskab som dyrkningsmetoder, der tidligere gav et utal af habitater for mange arter er dermed forsvundet.

Landbrugets udvikling skal ses i modsætning til ændringerne inden for skovbruget, hvor man nok har haft en mekanisering, men bibeholdt en uændret dyrkningsmetodik. Der har desuden været en udvikling mod mindre bevoksninger for at tilpasse sig de stærkt varierende dyrkningsforhold; man taler sågar om, at tidligere tiders skovbrug har udviklet sig til et "frimærkeskovbrug". Tendensen i skovdyrkningen er således - modsat landbrugets – gået mod større variation, hvilket hænger sammen med skovbrugets lave afkastningsevne, som ikke kan motivere store ændringer og investeringer i dyrkningsgrundlaget. I denne udvikling har det dog være træproduktionen, som har været i centrum og behovet for gamle træer, og dødt ved er først sent blevet indarbejdet i skovdriften, men er nu i dag en integreret del af skovdyrkning i den naturnære skovdrift.

I lyset af at land- og skovbrug er gået i hver sin retning de sidste 200 år, har det medført, at et stort antal arter, som egentlig er hjemmehørende i det lysåbne stærkt varierede landskab, har søgt til skovene og her i særdeleshed til overgangszonerne- dvs. - skovbrynene, mellem land- og skov. Denne udvikling er selvsagt ikke optimal.

Af De økonomiske Råds rapport i 2012 fremgår det imidlertid, at man mht. hvorledes situationen skal håndteres ikke har specifik viden om, hvad der vil fremme situationen for de enkelte arter.

Selvom ingen arter således kræver urørt skov, fremsættes i rapporten alligevel forslag om, at 37-47.000 ha skov skal udlægges til urørt skov til biodiversitetsformål.

Det fremgår eksplicit, at man ikke ved, hvordan og hvorvidt urørt skov virker som instrument til at fremme situationen for de truede arter, men blot, at man tror det. Urørt skov er imidlertid ikke dét, som betegnelsen urørt ellers måtte angive. I urørte skov skal nåletræsbevoksninger fjernes, og de tilbageværende løvskovs bevoksninger kan tyndes og gøres lysåbne. Urørt skov er således ikke urørt som sådan, den er urørt i forstlig kommerciel henseende. Urørt skov bliver dermed langt hen ad vejen ikke naturbevarelse, men natur skabelse - eller ligefrem designernatur underlagt rewildingideologien, med hegn og husdyr, veteraniserede træer, dødt ved og fældninger af uønskede træsorter, der nu kaldes invasive til trods for, at de er importeret og plantet af helt specifikke årsager.

Når man anbefaler udlægningen af urørt skov, sker det med henvisning til, at der findes mange truede arter i skovene – ikke mindst de fra det åbne land fordrevne arter. Da skov er billigere end agerjord, anser man det økonomisk mere effektivt at udlægge skov, som derefter gøres lysåben. Det er ikke skoven, som skov betragtet, der er interessant. Desuden ønsker mere dødt ved i den egentlige skov, hvilket man anser fremmes ved at udlægge urørt skov, selvom det selvsagt også kan ske i dyrket skov og at der er sket en markant stigning af dødt ved i offentlige skove de sidste 10 år.

Skovrapporten 2016

Ved hjælp af samme analysemetode som i Vismandsrapporten fra 2012, men ved at ændre på forudsætningerne, når man nu frem til, at der bør udlægges 75.000 ha skov til urørt skov. Det konkrete forslag er, at der udlægges ca. 29.000 ha statsskov, resten og 46.000 ha skov beliggende i private skove, da det er her, de truede arter findes. Rapporten har som præmis, at urørt skov er velegnet til at sikre de truede arters eksistens, hvorfor rapportens konklusioner ikke overraskende læner sig op ad rapportens præmis. Analysen bygger på en kvadrat inddeling af Danmark på 10 km x 10 km. Der foretages ikke nogen følsomhedsanalyse på denne antagelse. Havde man således ændret antagelsen til 5 km x 5 km, var man måske kommet frem til blot 25.000 ha?

Buchwalds erhvervs Ph.D -afhandling i 2018.

På grundlag af den eksisterende artsrigdom i statsskoven konkluderer Buchwald, at man ikke behøver mere urørt skov i Danmark end der allerede var udlagt i 2018. Buchwald påpeger samtidig, at artsrigdommen vil blive truet i den urørte skov medmindre man løbende foretager de nødvendige pleje-indgreb for at skabe lysåbne arealer. Buchwald fremhæver endvidere, at problemer med artsrigdommen i højere grad knytter sig til det åbne land - end til skovene.

Rødlisten 2019 og det øvrige beslutningsgrundlag

Den af Miljøministeren omtalte biodiversitetskriser knytter sig til de såkaldte "rødlister", hvoraf det bl.a. fremgår, hvilke arter, der bedømmes til at være truede. Man har her identificeret forskellige trusselskategorier: Kritisk truet (CR), truet (EN) og sårbar (VU). Ved at sammenligne opgørelser udført på forskellige tidspunkter, får man en opfattelse af, hvordan trusselsituationen har udviklet sig.

Ved opgørelsen i 2019, hvor man kunne sammenligne med en opgørelse fra 2010 kunne man konstatere, at antallet af truede arter var faldet fra 18,7% til 17,3%. Hvis ikke det giver anledning til forsigtig optimisme, kan man i det mindste læse det som, at situationen er status quo.

Imidlertid kan der jo være sket en forskydning mellem trusselskategorierne. Derfor udarbejder man et såkaldt rødlisteindeks til at beskrive forskydningen mellem trusselskategorierne. Det viser sig her, at rødlisteindekset er blevet større i perioden – dvs. at artsrigdommen er blevet forbedret. Der står dog på rødlistens hjemmeside, at rødlisteindekset er faldet. Ved nærmere gennemgang viser det sig at faldet er opnået ved at et stort antal arter der var i fremgang er taget ud af sammenligningen. En sammenligning mellem to umage populationer bør derfor kun ske med et tydeligt angivet forbehold.

Rødlisten med i alt 5231 arter (2019-tal) anvendes som eneste vandtætte bevis for "biodiversitetskrisen" i Danmark. Det efterlader et dårligt indtryk af, at man slet ikke forholder sig til de 1805 arter, der netop har skiftet status. Det er klart misvisende, og den slags statistiske undersøgelser skal kunne indfange variation før og efter, hvor udvikling både til det bedre, og til det værre bliver klarlagt. Arterne burde ikke blot udelades uden yderligere granskning.

Konklusionen på basis af rødlisteopgørelsen er således, at man ikke kan dokumentere, at man har en biodiversitetskriser i Danmark. Det udelukker naturligvis ikke, at man alligevel har det, men det er selvsagt problematisk, at man som sådan ikke kan dokumentere det.

Derudover så danner DCE/DMU rapporter generelt grundlag for en stor del af de beslutninger, der for tiden træffes om forvaltningen af den del af dansk skov, der udlægges til

urørt skov med den hugst og veteranisering det medfører. Det er rapporter, der er udgivet i 2005 og 2012.

En tysk undersøgelse 2016

Der er i Danmark ikke foretaget sammenlignelige forsøg og analyser, hvor man kan måle effekten af forskellige måder at behandle skoven på - varierende fra traditionel skovdrift til egentlig urørt skov.

Imidlertid foreligger der resultater fra en tysk undersøgelse af spørgsmålet. Den viser meget klart, at artsrigdommen er større i produktionsskove end i urørte skove. Resultatet beror på, at skovdriften skaber flere variationer og dermed flere habitater, som er forudsætningen for en høj artsrigdom. De urørte forsøgsparceller har dog kun været urørte i 70 år og skal formentlig ligge i nogle hundrede år længere, før man får et fuldt billede af, hvad udlægningen af tidligere produktionsskov til urørt skov medfører.

Man kan i den sammenhæng ikke sammenligne dem med skove, der altid har ligget urørte og kan ikke tage for givet, at tidligere produktionsskove, der lægges urørt får den samme artsrigdom som i oprindelige naturskove.

Biodiversitetspakken

Med den vedtagne biodiversitetspakke er der, som det fremgår af ovenstående, ikke blevet vurderet, om det overhovedet er nødvendigt at gennemføre pakkens tiltag, for at nå det ønskede mål set ud fra et biodiversitets perspektiv. Erfaringerne peger på, at man kunne have opnået den ønskede effekt inden for rammerne af traditionel skovdrift med øgede naturhensyn.

Desuden udlægges der store arealer (53.000 ha statsskov) i strid med de anbefalinger, som eksperterne har angivet. Områder uden væsentlig artsrigdom (f.eks. flere hedeplantager) vil således blevet udlagt for at nå op på 75.000 ha.

Der er desuden ikke blevet foretaget en bæredygtighedsanalyse i forbindelse med pakkens vedtagelse. Pakken er desuden vedtaget uden, at de faglige anbefalinger fra flere forskere er blevet fulgt.

Ikke uvæsentligt er klimaperspektivet blevet ignoreret. Udlægningen vil skønsvist medføre et CO₂-belastning på 2 mio. ton CO₂ per år i en længere periode for så at falde til 1,2 mio. ton

per år, i takt med, at alternative energiformer etableres.

Omkostningerne ved udlægningen er derfor ikke kun de 888 mio. som miljøministeren har fremlagt plus de yderligere 165 mio., der årligt skal afsættes på Finansloven til vedligehold af selvforvaltende og urørt skov. Suppositionseffekten bør indregnes i klimaregnskabet, da udskiftning af byggematerialer som beton og stål med bæredygtigt træ, udgør den helt store CO2 besparelse, og det er især dette klimatiltag, der vil blive påvirket af planerne om at udlægge store dele af den nuværende skovproduktion i Danmark til urørt og lysåben skov.

Et skøn over nutidsværdien af alle direkte tab, offeromkostninger (klima, ophørt træproduktion og ophør af jagtleje indtægter) beløber sig forsigtig sat – til omkring 20 - 25 mia. kr.

Ændret naturplejeparadigme: Rewilding med dyr bag hegn?

Det er Fri Naturs indtryk, at rewilding-ideologen har fremmanet et radikalt paradigmeskift i myndighedernes syn på naturpleje og skovdrift.

I erkendelse af, at det danske biodiversitetsproblem knytter sig til det åbne land, har man introduceret begrebet rewilding med "store græssere" - de tunge klov- og hovdyr. Tanken er, at de efter, at skovene er blevet lagt urørte og de ikke-hjemmehørende arter er blevet fjernet, skal sikre skovenes lysåbne karakter og overhovedet skabe den variation, som sikrer artsrigdommen.

Dette understøttes af Rita Buttenschøns forskning, der tydeligt viser, at det er på overdrev, skovbryn mv. at afgræsning vil virke fremmende på artsrigdommen - og altså ikke skovgræsning.

Da der er ikke evidens for effekten af rewilding eller helårsgræsning i skovene (jf. rapporten DCE 425 "Biodiversitetseffekter af rewilding" s. 91-93) - er Fri Natur er generelt imod rewilding som naturforvaltningsprincip i Danmark.

Naturnær skovdrift og fokuseret naturpleje har givet en udvikling i artsrigdommen, og hvor etablering af eksempelvis vandhuller netop har givet det løft for naturen, som nu søges afløst med rewilding, som eneste redskab. Udviklingen for flagermus, er et godt eksempel på truede arter, der nu trives nye steder, hvor der har været konventionelle naturpleje tiltag og

genskabelse af eksempelvis mindre vådområder.

Den oprindelige rewilding-ideologi knytter sig til store sammenhængende naturområder. Yellowstone Nationalpark i USA, som ofte er fremhævet i rewilding-sammenhænge er på 899.100 ha - og området er ikke hegned ind. Det er kun i den danske rewildingmodel, at hegn og store tamdyr forekommer at være et mål i sig selv. I Danmark opereres der tillige med områder på under 1000 ha - og endda helt ned til 33 ha. Alene forskellen i områdernes størrelse burde give anledning til undren over om "one size fits all".

Fri Natur ser desuden med alvor på, at den nye fastlagte strategi medfører en risiko for, at arbejdspladser helt forsvinder sammen med forkastelsen af dansk produceret, bæredygtigt træ i statsskovene. Med disse arbejdspladser forsvinder også oparbejdet specialviden om de pågældende naturområder.

Fri Natur fastholder, at naturpleje og herunder afgræsning med husdyr hører til i det åbne landskab på særligt udvalgte arealer, eksempelvis ådale og diverse overdrev. I skovene derimod, bør man overlade afgræsning til det naturligt forekommende, frie vildt, som hjorte og krondyr - uden anvendelse af hegn.

Bilag IV arter

De udpegede arealer til urørt skov er overvejende Natura 2000-områder og hermed også habitat- og fuglebeskyttelsesområder. Det må derfor umiddelbart formodes, at der er mange bevaringsværdige naturtyper og ikke mindst arter, der alle er strengt beskyttet under Habitatdirektivet og Fuglebeskyttelsesdirektivet - samt danske fredninger.

Der mangler i materialet en opgørelse over de tilstedeværende bilag IV arter for de enkelte områder. Artsbilaget, der medfølger, angiver den samlede liste af mulige bilag IV arter - og ikke specifikt, hvilke arter, der er rent faktisk tale om. Det forekommer dermed, at der ikke findes en arts-baseline for de udpegede områder.

Der er tale om et for en dels vedkommende nyudpeget Natura 2000-område, hvor sortspætte, rødrygget tornskade, damflagermus, hvepsevåge og spidssnudet frø forekommer. Alle arter, der potentielt kan påvirkes af ændringer, hvorfor vigtigheden af en fuldkommen opgørelse af bilag IV arter er nødvendig i området for at overholde gældende lovgivning må påpeges.

Den planlagte lysningshugst, veteraniseringer og opsætning af hegn lignende kan have negativ indvirkning på nogle af bilag IV arternes yngle og rasteplasser.

Man angiver på baggrund af man har kendskab til området - paradoksalt nok uden en bilag IV artsliste - at det ikke skønnes nødvendigt at foretage en miljøvurdering. Jævnfør Habitatdirektivets § 6 stk. 3., skal der dog foretages en miljøvurdering ved tilstedeværelse af bilag IV arter.

Ændringer i skovens sammensætning både kan og vil eksempelvis påvirke flagermusene i området. Det sammen gør sig gældende for eksempelvis hasselmus, stor vandsalamander og markfirben, der alle er ret følsomme i deres yngleperiode og overfor ændringer i deres rasteområder. Eksempelvis har det taget flere år for hasselmusen at benytte den skabte korridor over en motorvej på Fyn efter, at der blev foretaget ændringer i det oprindelige habitat. Ligeledes vil fældning af træ give forstyrrelser i fuglelivet, og der er i områderne en del fugle arter, der er beskyttet af fuglebeskyttelsesdirektivet, hvilket igen peger i retning af at kendskabet ikke er grundigt nok, hvorfor en miljøvurdering må foretages iht. EUs Habitatdirektiv samt fuglebeskyttelsesdirektivet.

Uden et tilstrækkeligt oplyst grundlag kan planerne konkret være direkte skadelige for truede arter. Der er foretaget screeninger og konsekvensvurderinger, men ikke en decideret miljøvurdering, som foreskrevet i Habitatdirektivet. Man skal være opmærksom på at der kan være divergens i de forskellige databaser, der benyttes til at screene ud fra. Inden forvaltningsplanerne godkendes bør der derfor foretages en decideret miljøvurdering iht. lovgivningen på området.

Ifølge § 9 i habitatbekendtgørelsen skal der foreligge tungtvejende grunde og omfattende vurderinger inden der kan foretages ændringer i et område. Der anføres ikke, hvorfor man finder, at de kommende tiltag er nødvendige for området - der henvises blot til en angivelig krise. Forudsætningen for afvigelse i beskyttelsen af Natura 2000-områder er, at der skal være afsøgt alternative løsninger, og at disse skal være vurderet efter artikel 6. stk. 4. Dette peger igen i retning af, at en miljøvurdering er påkrævet - at en konsekvensvurdering og en screening ikke er tilfredsstillende dokumentation for at påvirkningen af et Natura 2000-område.

Behov for undersøgelse

Fri Natur ønsker en tilgang, hvor konsekvenserne af naturplejen undersøges - ikke blot screenes, og hvor der opstilles forskellige alternativer. Afgræsning med kvæg bag hegn på tværs af samtlige danske naturtyper er næppe en rigtig løsning for al fremtidige naturpleje i

Danmark.

Flere forskere peger netop på mulige alternativer for naturpleje, som ikke involverer rewilding og skovgræsning.

Fri Natur ønsker, at disse alternativer bliver taget i anvendelse i stedet for et helårs skovgræsningsregime. Det virker fagligt uholdbart, at en "one fits all" model kan anvendes uanset om naturplejen foregår på en klippeø, i klitheden, på heden, i mose, på overdrev eller i skoven, det være sig løvskov såvel som nåleskov, og at urørt skov, nu er eneste mulige driftsform i meget store dele af vores fælles statsskov.

Argumenter om tilgroning, mangel på lysåbne arealer og naturlig hydrologi - og uønskede "invasive" arter angives af ledende rådgivere, som trusler mod vores natur. Dette stemmer ikke overens med gamle billeder fra Landsat-databasen - og er en særdeles selektiv måde at forholde sig til data.

Fri Natur betvivler udsagn om, at artsrigdommen i vores skove ikke kan opretholdes, hvis ikke der afgræsses, fældes og veteraniseres i stor stil.

Urørt skov forbliver bliver næppe urørt med fældningsprocenter på op til 90% af visse arter, der nu kaldes invasive. Der er et voldsomt indgreb i naturen, hvor den eksisterende artsrigdom forsvinder. Dette er ikke er naturbevarende, men snarere naturforandrende.

Fri Natur ønsker, at man i henhold til Habitatdirektivet målrettet laver planer, der er tilpasset det enkelte område og skånsomt udføres efter alle gældende love, fredninger og direktiver.

Derfor mener Fri Natur, at der er tale om et eksperiment med vor natur og klima, hvilket er stærkt bekymrende set i forhold til, at man har udpeget de naturarealer, der allerede har stor artsrigdom og hvor skoven trives. Dertil kommer at skovene benyttes af mange forskellige brugere, der nu bliver frataget retten til en rekreativ gå-, løbe-, cykel- eller ridetur i en dynamisk og naturnær skov. Dermed risikerer man med gennemførsel af planerne at skade den bedste og mest artsrige natur/skov vi har i Danmark. Fri Natur foreslår derfor at forkaste rewilding/afgræsning og indhegning, som naturplejemetoden, der skal satses på fremadrettet i dansk naturpleje, da Danmark simpelthen er for lille til denne tilgang - også i urørt skov.

Fri Natur anser det for muligt og vigtigere at naturpleje kan foretages på forskellig vis – via

private såvel som offentlige initiativer, og må påpege, at der allerede i dag udføres naturpleje, som øger både artsrigdommen og varetager bilag IV arternes bevaring på forskellig vis. Nationalpark Thy og RigKildelife naturpleje er glimrende eksempler på at naturpleje uden store omkostninger for dyr, skov eller mennesker kan lade sig gøre. Her tænkes på opkøb af lavbundsjord, hvor der allerede nu kan påvises bedring i artsrigdommen og afgræsning af overdrev mv., når disse naturplejes efter andre principper end rewilding og urørt skov, og afgræsning sker i samspil med naturen med et forsvarligt græsningstryk.

Øget brandfare i urørt skov

I dag tales der om højintensive naturbrande, som afbrænder skove på en måde som fortidens naturbrande ikke gjorde, dette grundet mere tørke i træernes vækstperioder. Dog er det ikke kun tørkeramte skove, der er i højrisiko, også urørt skov må siges at udgøre en brandfælde.

En skovbrand kan let blive en katastrofe, som det ofte ses fra udlandet. I projektforslagene er der ikke udlagt brandbælter - så det er uklart hvorledes man vil sikre at tilstødende skove, natur- eller boligområdet mod at brande kan brede sig. Derudover må mængden af ønsket dødt ved give anledning til bekymring ved en spontan skovbrand, hvor dødt og tørt ved hurtigt kan give ilden et godt arnested, intensivere naturbranden, og dermed gøre slukningsarbejdet sværere.

Til trods for at visse biologer brændende ønsker sig disse ekstreme, såkaldte naturlige dynamikker, kan det blive forbundet med store omkostninger for naturen og samfundet, hvis brande får lov til at udvikle sig.

Når man nu ved, at skov er med til at nedsætte temperaturen lokalt, samt opsamler CO₂, og dermed i den grad beskytter og fremmer artsrigdommen, så er det da besynderligt, at satse på urørt skov, som frigiver CO₂, og tilmed er kan blive store brandbomber.

Fortidsminder

Diger er i dag beskyttede, og det samme gør sig gældende for både synlige og endnu ikke afdækkede fortidsminder.

I Søgård Skov ses: slaggedyng, Balledam, hulvej samt en række jord- og stendiger. Der ses ikke i screeningen at 2-meters zonen omkring disse kulturarvsminder jævnfør Museumsloven omtales - eller om denne zone vil blive medtaget i tilsyn og beskyttelse.

Det ses ligeledes heller ikke om 100-meters zonen jævnfør Naturbeskyttelsesloven § 18

(Fortidsmindebeskyttelseslinjen) bør iagttages og det ses ikke tilfældet i de udpegede urørte skove.

Det skal påpeges, at ved de omfattende fældninger indenfor de udpegede områder vil skoven blive labil ved stormfald. Dette kan yderligere være en fare for ødelæggelse af kulturarvsminderne både i forhold til 2-meters zonen og 100-meters zonen. Labiliteten bør ses i sammenhæng med de massive fældninger, der vil pågå i forbindelse med, at områderne udpeges til urørt skov.

Det må endelig påpeges, at det ikke er beskrevet, hvorledes synlige, som skjulte fortidsminder plejes behørigt inden eksperimentet urørt skov påbegyndes.

Der eksisterer flere studier, der påviser at netop afgræsning med mellemstore/store dyr kan give uoprettelige skader på vores fortidsminder. Der er tale om udsætning af store dyr som kvæg og heste, som skal afgræsse ikke-hegnede fortidsminder. Afgræsning af diger (sten- og jord-) og langdysse eksempelvis og uden hensyn til eventuelle natur- og kulturarv så som særligt særegne træer og andre særlige forhold i flora/fauna/funga.

Dyrenes adfærd kan ses som værende mulig skadende på fortidsminder bl.a. diger, men uden, at disse studier/fakta giver anledning til bekymring. En adfærd, der burde give bekymring for bevarelsen af fortidsminde, hvilket findes foruroligende at fortidsminderne ikke ses beskyttet i udpegningen af urørte skove til afgræsning.

Menneskets plads i naturen

Fri Natur har tidligere fremsendt et bekymringsbrev til Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen vedrørende farlige "nærved" hændelser med store udsatte tamdyr. Der er efterfølgende skrevet artikler i flere dagblade og fagtidsskrifter om hændelser med de udsatte tamdyr i naturplejen, hvorfor man kan konkludere at udsættelse af store dyr i en stor procentdel af danskernes tilgængelige offentlige rekreative områder, vil virke stærkt adgangs begrænsede. Skoven har gennem tiderne været et tilflugtssted og mål for rekreative aktiviteter for mange borgerne, og med urørt skov vil der blive adgangsbegrænsning med mere hegn og flere udsatte tunge dyr i langt den overvejende del af de kommende urørte skove.

Gennemsnitligt tager befolkningen på tur i skoven cirka 10 gange om året, og cirka 88 % af den voksne danske befolkning er i skoven mindst en gang om året. Dertil kommer et skønsmæssigt lige så stort antal besøg af børn i naturen samt et ukendt antal udenlandske

turister. De fleste tager ud i naturen med det formål at opleve naturen, og mere end 80 % af befolkningen mener, at naturoplevelser er vigtige for livskvaliteten. Mere end hver anden tager i naturen for at reducere stress og koble af fra arbejdslivet. Naturen er samtidigt blevet en vigtig motivationsfaktor i kombination med motion. En femtedel angiver i 2013 motion som vigtigste formål med deres seneste besøg i naturen. Besøg i naturen sker altså primært med henblik på naturoplevelser, motion, at lade mentalt op og afstressning.

Corona-nedlukningen viste med al tydelighed behovet for netop at kunne bevæge sig uhindret rundt i naturen. Som minimum burde der udarbejdes nye og tidssvarende undersøgelser efter den store stigning under Corona-perioden, så vi får det retvisende billede af, hvor mange brugere der rent faktisk vil blive påvirket af planerne for urørt skov.

De ca. 29.000 ha, som ifølge forslaget bliver udlagt til urørt skov, omfatter nogle af de mest besøgte skove på Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsens arealer. Omkring to tredjedele af alle skovbesøg i Danmark foregår i de statslige skove, så planerne vil medføre en enorm negativ påvirkning af friluftslivet - og der vil i fremtiden møde skovgæsterne et andet skovbillede og begrænsede fysiske udfoldelsesmuligheder end hidtil.

Opsætning af låger, færiste og ydre strømførende hegn, samt yderligere vildthege er i sig selv en stor begrænsning af uhindret adgang til natur og skove, og det giver dermed hindringer i udfoldelse af rigtig mange fritidsaktiviteter. Desuden kan kvæg og heste finde på at tage ophold ved en låge, hvorfor forsøg på adgang kan skabe direkte farlige situationer. Samtidigt vil tilstedeværelsen af de store tunge dyr kunne virke stærkt angstprægende på en del mennesker og deres adgang til vores fælles natur og skove vil derfor begrænses af hegn med disse dyr samtidigt med at de urørte skove yderligere vil begrænse den almindelige borgers udfoldelsesmuligheder.

Der ses ikke i udkastet at være en decideret opgørelse over, hvorledes skovene benyttes rekreativt eller hvilke fritidsaktiviteter, der udføres i området, om der fx rides, cykles, køres med slædehunde, løbes, vandres, afholdes idrætsstævner eller spilles rollespil. Denne manglende opgørelse finder Fri Natur stærkt kritisabel - og et bevis på at forudsætningerne for forandringerne også på dette punkt ikke er tilstrækkeligt belyst.

At ministeriet ikke ønsker at undersøge den nuværende brug af området og konsekvenserne for den fremtidige benyttelse synes ganske uforståeligt set i lyset af vigtigheden af folkesundheden. Derudover at være i direkte strid med lovgivningen på området.

Det er Fri Naturs klare opfattelse at opsættelse af hegn og udsætning af store tunge dyr i høj

grad vil påvirke borgerens lovpligtige adgang til skovene.

I de overordnede retningslinjer for forvaltning af urørt skov – i statens skove anføres følgende:

Naturbeskyttelsesloven sidestiller friluftsliv med naturbeskyttelse, f.eks. artsrigdom/biodiversitet.

Borgerne har derfor (jvf. Naturbeskyttelsesloven (LBK nr 1986 af 27/10/2021)) ret til i statens skove bl.a. at færdes til fods overalt og døgnet rundt, at cykle på veje og stier, hvor man kan cykle med en almindelig cykel og i al væsentlighed ride overalt med heste på stier/veje, i skovbunden m.v.

Hvordan vil Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen sikre og garantere frilftsbrugere, at ovenstående frie adgang overalt fortsat er muligt i urørt skov?

I LBK nr 1986 er det desuden anført:

§ 23. Skove er åbne for færdsel til fods og på cykel, samt for ophold, hvis der er lovlig adgang dertil.

Stk. 2. Offentlighedens adgang må ikke forhindres eller vanskeliggøres. Der må ikke opsættes usædvanlige hegn omkring skove.

Fri Natur mener, at offentlighedens adgang forhindres eller vanskeliggøres af enhver form for hegn - og at de foreslåede hegninger er usædvanlige.

Det anføres under afsnittet om Naturbeskyttelsesloven, at det er tilstrækkeligt med "formidling om skovens ændrede status - Hermed sikres Naturbeskyttelseslovens formål" – Det kan næppe være nok til at sikre lovens formål vedrørende friluftsliv, blot at oplyse om, at skoven nu er udpeget til urørt skov!

Fri Natur anbefaler at græsningen i skove fortsat overlades til det eksisterende vildt, som kronhjorte, dådyr og rådyr, og at den naturnære skovdrift genoptages.

Afslutnings kan Fri Natur konkludere, at der bliver alt for mange uhensigtsmæssige konsekvenser ved planerne for urørte skove. På den baggrund anbefaler Fri Natur, at man skrinlægger planerne.

Fri Natur ønsker at deltage i en ny proces om fremtiden for Danmarks natur, som sikrer større sammenhængende naturområder, som rummer et gennemgående hensyn til klima, bæredygtige arbejdspladser, fortidsminder, konkrete planer for truede planter, dyr og

menneskets fortsatte plads i naturen.

Debatgruppe <https://www.fb.com/groups/frinaturdk>

Facebook <https://www.fb.com/frinatur>

Hjemmeside: <https://frinaturdanmark.dk>

Høringssvar vedrørende urørt skov fra foreningen Fri Natur vedrørende forvaltningsplanen for Aabenraa skove; Rise, Søst og Langbjerg Skov

Præsentation:

Fri Natur er en landsdækkende forening med over 800 medlemmer

Fri Natur har følgende formål:

- Fri Natur arbejder for fri, varieret og tilgængelig natur.
- Fri Natur arbejder for større og sammenhængende naturområder i Danmark.
- Fri Natur betragter ikke hegnede arealer som vild natur.
- Fri Natur arbejder for levevilkårene og den frie bevægelighed for det naturligt forekommende vildt.
- Fri Natur tager afstand fra storskala natureksperimenter, herunder indhegnede urørte skove, der fjerner habitater og begrænser friluftslivets reelle adgang.
- Fri Natur arbejder for, at ændringer eller etablering af natur, er baseret på bredt funderede videnskabelige retningslinjer, hensyn til klima, praktiske erfaringer og lokal forankring.

Fri Natur vil gerne udtrykke sin holdning og ikke mindst bekymring for den kommende forvaltningsplan for urørt skov i Aabenraa skove; Rise, Søst og Langbjerg Skov.

Natura 2000-områderne bør få en særlig opmærksomhed og bør forvaltes iht. EUs Habitatdirektiv. Fri Natur finder ikke, at udkastet til forvaltningsplanerne tager tilstrækkeligt hensyn hertil.

Det fremføres, at planen vil påvirke et Natura 2000-område, hvorfor en screening og konsekvensvurdering ikke er tilstrækkeligt grundlag for en forvaltningsplan. Der skal iht. Miljøvurderingsloven foretages en decideret miljøvurdering - se også EUs Habitatdirektiv art. 6 stk. 3, da der er tale om, at der forefindes bilag IV arter i skoven.

Screeningen angiver ikke en eneste væsentlig påvirkning af miljøet og området, hvilket Fri Natur stiller sig særdeles undrende overfor. Det giver sig selv, at veteraniseringer, ophør af udtag af træ til byggeri, fældninger af skov og skabelse af lysåbne arealer medfører et klimatab og mindre ophobning af CO₂.

I en tid, hvor der er stort internationalt fokus på at bevare og genplante skov, går Danmark nu enegang skjuler klimaproblematikken ved at kalde skovfældninger for naturgenopretning. Her og nu-fældning af 50- 90% af nåletræerne for at skabe "urørt" skov vil få dramatisk effekt på Danmarks klimaaftryk - dertil kommer at veteraniserisering og hurtigere henfald for op

mod 25% af løvtræerne ligeledes vil få CO₂-optaget til at dale. Det vil påbegynde en markant udledning af CO₂ for de i alt 75.000 hektar, som ønskes omdannet til "urørt" skov. Det skønnes, at metoderne og planerne for urørt skov vil medføre en udledning på 2 millioner ton CO₂ om året !

Princeton University i USA har påpeget, at den billigste og mest nærliggende måde at løse klimaproblemerne på, er ved anlæg af ny og mere skov. Dette virker ikke foreneligt med danske planer om fældning af træer, lysåbninger og veteranisering i naturnationalparker og urørt skov - og det forekommer ligefrem at man spiller hasard med vores allesammens skov og miljø.

Generel baggrund for udlægning af urørt skov

Miljøminister Lea Wermelin har ved flere lejligheder fremført, at den danske natur er i frit fald og dermed befinder sig i en krise, hvor omdrejningspunktet i denne biodiversitetskrise er artstabet. Med udgangspunkt i denne situationsbeskrivelse foreslås udlæg af naturnationalparker og urørt skov i statens skove, da man anser disse planer som velvalgte til at standse artstabet og dermed sikre de truede og sårbare arter i den danske natur. Det mangler dog videnskabelig evidens for de metoder, som medfører af planerne for naturnationalparker og urørt skov.

Det åbne lands ændrede arealanvendelse.

Der er ikke oprindelig natur tilbage i Danmark. Allerede i vikingetiden - og ikke mindst i middelalderen ændredes udnyttelsen af arealerne sig drastisk. Den menneskelige påvirkning har således været massiv i de sidste 1000 år og har omfattet stort set, hver eneste krog af landskabet. Påvirkningen har været styret af de behov og de redskaber, man har haft til rådighed. Sidst i 1700-tallet var skovene således næsten udryddet og nede på under 4 % - og siden da er skovene heldigvis blevet genskabt.

Danmark var inden mennesket begyndte at dyrke landbrug overvejende dækket af skov. Pollenanalyserne fra Mols foretaget af Bent Vad Odgaard, som ses herunder, viser at landskabet helt frem til bronzealderen overvejende var dækket af træer. Træpollen var dominerende og græs udgjorde under 10% af den samlede pollenmængde. Odgaard har fremhævet, at den græsning, som har karakteriseret det danske landskabs udvikling, er sket i forbindelse med den landbrugsmæssige drift - og at den ikke var naturligt forekommende.

Som et resultat af landbrugets omfattende rationalisering og mekanisering de sidste 50-100 år er der sket en markant ændret arealanvendelse. Det har medført en ændring af landskabet, hvor man – for at nyttiggøre sig maskinernes muligheder – har skabt store dyrkningsflader og dermed fjernet træer, buske, vådområder etc., som muliggør en stærkt specialiseret – og kontrolleret produktion. Dyreholdet er samlet i store industrialiserede bygninger, hvor alt er under kontrol. Den store variation i såvel landskab som dyrkningsmetoder, der tidligere gav et utal af habitater for mange arter er dermed forsvundet.

Landbrugets udvikling skal ses i modsætning til ændringerne inden for skovbruget, hvor man nok har haft en mekanisering, men bibeholdt en uændret dyrkningsmetodik. Der har desuden været en udvikling mod mindre bevoksninger for at tilpasse sig de stærkt varierende dyrkningsforhold; man taler sågar om, at tidligere tiders skovbrug har udviklet sig til et "frimærkeskovbrug". Tendensen i skovdyrkningen er således - modsat landbrugets – gået mod større variation, hvilket hænger sammen med skovbrugets lave afkastningsevne, som ikke kan motivere store ændringer og investeringer i dyrkningsgrundlaget. I denne udvikling har det dog være træproduktionen, som har været i centrum og behovet for gamle træer, og dødt ved er først sent blevet indarbejdet i skovdriften, men er nu i dag en integreret del af skovdyrkning i den naturnære skovdrift.

I lyset af at land- og skovbrug er gået i hver sin retning de sidste 200 år, har det medført, at et stort antal arter, som egentlig er hjemmehørende i det lysåbne stærkt varierede landskab, har søgt til skovene og her i særdeleshed til overgangszonerne- dvs. - skovbrynnene, mellem land- og skov. Denne udvikling er selvsagt ikke optimal.

Af De økonomiske Råds rapport i 2012 fremgår det imidlertid, at man mht. hvorledes situationen skal håndteres ikke har specifik viden om, hvad der vil fremme situationen for de enkelte arter.

Selvom ingen arter således kræver urørt skov, fremsættes i rapporten alligevel forslag om, at 37-47.000 ha skov skal udlægges til urørt skov til biodiversitetsformål.

Det fremgår eksplicit, at man ikke ved, hvordan og hvorvidt urørt skov virker som instrument til at fremme situationen for de truede arter, men blot, at man tror det. Urørt skov er imidlertid ikke dét, som betegnelsen urørt ellers måtte angive. I urørte skov skal nåletræsbevoksninger fjernes, og de tilbageværende løvskovs bevoksninger kan tyndes og gøres lysåbne. Urørt skov er således ikke urørt som sådan, den er urørt i forstlig kommerciel henseende. Urørt skov bliver dermed langt hen ad vejen ikke naturbevarelse, men natur skabelse - eller ligefrem designernatur underlagt rewildingideologien, med hegn og husdyr, veteraniserede træer, dødt ved og fældninger af uønskede træsorter, der nu kaldes invasive til trods for, at de er importeret og plantet af helt specifikke årsager.

Når man anbefaler udlægningen af urørt skov, sker det med henvisning til, at der findes mange truede arter i skovene – ikke mindst de fra det åbne land fordrevne arter. Da skov er billigere end agerjord, anser man det økonomisk mere effektivt at udlægge skov, som derefter gøres lysåben. Det er ikke skoven, som skov betragtet, der er interessant. Desuden ønsker mere dødt ved i den egentlige skov, hvilket man anser fremmes ved at udlægge urørt skov, selvom det selvsagt også kan ske i dyrket skov og at der er sket en markant stigning af dødt ved i offentlige skove de sidste 10 år.

Skovrapporten 2016

Ved hjælp af samme analysemetode som i Vismandsrapporten fra 2012, men ved at ændre på forudsætningerne, når man nu frem til, at der bør udlægges 75.000 ha skov til urørt skov. Det konkrete forslag er, at der udlægges ca. 29.000 ha statsskov, resten og 46.000 ha skov beliggende i private skove, da det er her, de truede arter findes. Rapporten har som præmis, at urørt skov er velegnet til at sikre de truede arters eksistens, hvorfor rapportens konklusioner ikke overraskende læner sig op ad rapportens præmis. Analysen bygger på en kvadrat inddeling af Danmark på 10 km x 10 km. Der foretages ikke nogen følsomhedsanalyse på denne antagelse. Havde man således ændret antagelsen til 5 km x 5 km, var man måske kommet frem til blot 25.000 ha?

Buchwalds erhvervs Ph.D -afhandling i 2018.

På grundlag af den eksisterende artsrigdom i statsskoven konkluderer Buchwald, at man ikke behøver mere urørt skov i Danmark end der allerede var udlagt i 2018. Buchwald påpeger samtidig, at artsrigdommen vil blive truet i den urørte skov medmindre man løbende foretager de nødvendige pleje-indgreb for at skabe lysåbne arealer. Buchwald fremhæver endvidere, at problemer med artsrigdommen i højere grad knytter sig til det åbne land - end til skovene.

Rødlisten 2019 og det øvrige beslutningsgrundlag

Den af Miljøministeren omtalte biodiversitetskriser knytter sig til de såkaldte "rødlister", hvoraf det bl.a. fremgår, hvilke arter, der bedømmes til at være truede. Man har her identificeret forskellige trusselskategorier: Kritisk truet (CR), truet (EN) og sårbar (VU). Ved at sammenligne opgørelser udført på forskellige tidspunkter, får man en opfattelse af, hvordan trusselsituationen har udviklet sig.

Ved opgørelsen i 2019, hvor man kunne sammenligne med en opgørelse fra 2010 kunne man konstatere, at antallet af truede arter var faldet fra 18,7% til 17,3%. Hvis ikke det giver anledning til forsigtig optimisme, kan man i det mindste læse det som, at situationen er status quo.

Imidlertid kan der jo være sket en forskydning mellem trusselskategorierne. Derfor udarbejder man et såkaldt rødlisteindeks til at beskrive forskydningen mellem trusselskategorierne. Det viser sig her, at rødlisteindekset er blevet større i perioden – dvs. at artsrigdommen er blevet forbedret. Der står dog på rødlistens hjemmeside, at rødlisteindekset er faldet. Ved nærmere gennemgang viser det sig at faldet er opnået ved at et stort antal arter der var i fremgang er taget ud af sammenligningen. En sammenligning mellem to umage populationer bør derfor kun ske med et tydeligt angivet forbehold.

Rødlisten med i alt 5231 arter (2019-tal) anvendes som eneste vandtætte bevis for "biodiversitetskrisen" i Danmark. Det efterlader et dårligt indtryk af, at man slet ikke forholder sig til de 1805 arter, der netop har skiftet status. Det er klart misvisende, og den slags statistiske undersøgelser skal kunne indfange variation før og efter, hvor udvikling både til det bedre, og til det værre bliver klarlagt. Arterne burde ikke blot udelades uden yderligere granskning.

Konklusionen på basis af rødlisteopgørelsen er således, at man ikke kan dokumentere, at man har en biodiversitetskriser i Danmark. Det udelukker naturligvis ikke, at man alligevel har det, men det er selvsagt problematisk, at man som sådan ikke kan dokumentere det.

Derudover så danner DCE/DMU rapporter generelt grundlag for en stor del af de beslutninger, der for tiden træffes om forvaltningen af den del af dansk skov, der udlægges til

urørt skov med den hugst og veteranisering det medfører. Det er rapporter, der er udgivet i 2005 og 2012.

En tysk undersøgelse 2016

Der er i Danmark ikke foretaget sammenlignelige forsøg og analyser, hvor man kan måle effekten af forskellige måder at behandle skoven på - varierende fra traditionel skovdrift til egentlig urørt skov.

Imidlertid foreligger der resultater fra en tysk undersøgelse af spørgsmålet. Den viser meget klart, at artsrigdommen er større i produktionsskove end i urørte skove. Resultatet beror på, at skovdriften skaber flere variationer og dermed flere habitater, som er forudsætningen for en høj artsrigdom. De urørte forsøgsparceller har dog kun været urørte i 70 år og skal formentlig ligge i nogle hundrede år længere, før man får et fuldt billede af, hvad udlægningen af tidligere produktionsskov til urørt skov medfører.

Man kan i den sammenhæng ikke sammenligne dem med skove, der altid har ligget urørte og kan ikke tage for givet, at tidligere produktionsskove, der lægges urørt får den samme artsrigdom som i oprindelige naturskove.

Biodiversitetspakken

Med den vedtagne biodiversitetspakke er der, som det fremgår af ovenstående, ikke blevet vurderet, om det overhovedet er nødvendigt at gennemføre pakkens tiltag, for at nå det ønskede mål set ud fra et biodiversitets perspektiv. Erfaringerne peger på, at man kunne have opnået den ønskede effekt inden for rammerne af traditionel skovdrift med øgede naturhensyn.

Desuden udlægges der store arealer (53.000 ha statsskov) i strid med de anbefalinger, som eksperterne har angivet. Områder uden væsentlig artsrigdom (f.eks. flere hedeplantager) vil således blevet udlagt for at nå op på 75.000 ha.

Der er desuden ikke blevet foretaget en bæredygtighedsanalyse i forbindelse med pakkens vedtagelse. Pakken er desuden vedtaget uden, at de faglige anbefalinger fra flere forskere er blevet fulgt.

Ikke uvæsentligt er klimaperspektivet blevet ignoreret. Udlægningen vil skønsvist medføre et CO₂-belastning på 2 mio. ton CO₂ per år i en længere periode for så at falde til 1,2 mio. ton

per år, i takt med, at alternative energiformer etableres.

Omkostningerne ved udlægningen er derfor ikke kun de 888 mio. som miljøministeren har fremlagt plus de yderligere 165 mio., der årligt skal afsættes på Finansloven til vedligehold af selvforvaltende og urørt skov. Suppositionseffekten bør indregnes i klimaregnskabet, da udskiftning af byggematerialer som beton og stål med bæredygtigt træ, udgør den helt store CO2 besparelse, og det er især dette klimatiltag, der vil blive påvirket af planerne om at udlægge store dele af den nuværende skovproduktion i Danmark til urørt og lysåben skov.

Et skøn over nutidsværdien af alle direkte tab, offeromkostninger (klima, ophørt træproduktion og ophør af jagtleje indtægter) beløber sig forsigtig sat – til omkring 20 - 25 mia. kr.

Ændret naturplejeparadigme: Rewilding med dyr bag hegn?

Det er Fri Naturs indtryk, at rewilding-ideologen har fremmanet et radikalt paradigmeskift i myndighedernes syn på naturpleje og skovdrift.

I erkendelse af, at det danske biodiversitetsproblem knytter sig til det åbne land, har man introduceret begrebet rewilding med "store græssere" - de tunge klov- og hovdyr. Tanken er, at de efter, at skovene er blevet lagt urørte og de ikke-hjemmehørende arter er blevet fjernet, skal sikre skovenes lysåbne karakter og overhovedet skabe den variation, som sikrer artsrigdommen.

Dette understøttes af Rita Buttenschøns forskning, der tydeligt viser, at det er på overdrev, skovbryn mv. at afgræsning vil virke fremmende på artsrigdommen - og altså ikke skovgræsning.

Da der er ikke evidens for effekten af rewilding eller helårsgræsning i skovene (jf. rapporten DCE 425 "Biodiversitetseffekter af rewilding" s. 91-93) - er Fri Natur er generelt imod rewilding som naturforvaltningsprincip i Danmark.

Naturnær skovdrift og fokuseret naturpleje har givet en udvikling i artsrigdommen, og hvor etablering af eksempelvis vandhuller netop har givet det løft for naturen, som nu søges afløst med rewilding, som eneste redskab. Udviklingen for flagermus, er et godt eksempel på truede arter, der nu trives nye steder, hvor der har været konventionelle naturpleje tiltag og

genskabelse af eksempelvis mindre vådområder.

Den oprindelige rewilding-ideologi knytter sig til store sammenhængende naturområder. Yellowstone Nationalpark i USA, som ofte er fremhævet i rewilding-sammenhænge er på 899.100 ha - og området er ikke heget ind. Det er kun i den danske rewildingmodel, at hegn og store tamdyr forekommer at være et mål i sig selv. I Danmark opereres der tillige med områder på under 1000 ha - og endda helt ned til 33 ha. Alene forskellen i områdernes størrelse burde give anledning til undren over om "one size fits all".

Fri Natur ser desuden med alvor på, at den nye fastlagte strategi medfører en risiko for, at arbejdspladser helt forsvinder sammen med forkastelsen af dansk produceret, bæredygtigt træ i statsskovene. Med disse arbejdspladser forsvinder også oparbejdet specialviden om de pågældende naturområder.

Fri Natur fastholder, at naturpleje og herunder afgræsning med husdyr hører til i det åbne landskab på særligt udvalgte arealer, eksempelvis ådale og diverse overdrev. I skovene derimod, bør man overlade afgræsning til det naturligt forekommende, frie vildt, som hjorte og krondyr - uden anvendelse af hegn.

Bilag IV arter

De udpegede arealer til urørt skov er overvejende Natura 2000-områder og hermed også habitat- og fuglebeskyttelsesområder. Det må derfor umiddelbart formodes, at der er mange bevaringsværdige naturtyper og ikke mindst arter, der alle er strengt beskyttet under Habitatdirektivet og Fuglebeskyttelsesdirektivet - samt danske fredninger.

Der mangler i materialet en opgørelse over de tilstedeværende bilag IV arter for de enkelte områder. Artsbilaget, der medfølger, opgiver den samlede liste af mulige bilag IV arter - og ikke specifikt, hvilke arter, der er rent faktisk tale om. Det forekommer dermed, at der ikke findes en arts-baseline for de udpegede områder.

Den planlagte lysningshugst, veteraniseringer og opsætning af hegn lignende kan have negativ indvirkning på nogle af bilag IV arternes yngle og rasteplasser.

Man angiver på baggrund af man har kendskab til området - paradoksalt nok uden en bilag IV artsliste - at det ikke skønnes nødvendigt at foretage en miljøvurdering. Jævnfør Habitatdirektivets § 6 stk. 3., skal der dog foretages en miljøvurdering ved tilstedeværelse af bilag IV arter.

Ændringer i skovens sammensætning både kan og vil eksempelvis påvirke flagermusene i området. Det sammen gør sig gældende for eksempelvis hasselmus, stor vandsalamander og markfirben, der alle er ret følsomme i deres yngleperiode og overfor ændringer i deres rasteområder. Eksempelvis har det taget flere år for hasselmusen at benytte den skabte korridor over en motorvej på Fyn efter, at der blev foretaget ændringer i det oprindelige habitat. Ligeledes vil fældning af træ give forstyrrelser i fuglelivet, og der er i områderne en del fugle arter, der er beskyttet af fuglebeskyttelsesdirektivet, hvilket igen peger i retning af at kendskabet ikke er grundigt nok, hvorfor en miljøvurdering må foretages iht. EUs Habitatdirektiv samt fuglebeskyttelsesdirektivet.

Uden et tilstrækkeligt oplyst grundlag kan planerne konkret være direkte skadelige for truede arter. Der er foretaget screeninger og konsekvensvurderinger, men ikke en decideret miljøvurdering, som foreskrevet i Habitatdirektivet. Man skal være opmærksom på at der kan være divergens i de forskellige databaser, der benyttes til at screene ud fra. Inden forvaltningsplanerne godkendes bør der derfor foretages en decideret miljøvurdering iht. lovgivningen på området.

Ifølge § 9 i habitatbekendtgørelsen skal der foreligge tungtvejende grunde og omfattende vurderinger inden der kan foretages ændringer i et område. Der anføres ikke, hvorfor man finder, at de kommende tiltag er nødvendige for området - der henvises blot til en angivelig krise. Forudsætningen for afvigelse i beskyttelsen af Natura 2000-områder er, at der skal være afsøgt alternative løsninger, og at disse skal være vurderet efter artikel 6. stk. 4. Dette peger igen i retning af, at en miljøvurdering er påkrævet - at en konsekvensvurdering og en screening ikke er tilfredsstillende dokumentation for at påvirkningen af et Natura 2000-område.

Behov for undersøgelse

Fri Natur ønsker en tilgang, hvor konsekvenserne af naturplejen undersøges - ikke blot screenes, og hvor der opstilles forskellige alternativer. Afgræsning med kvæg bag hegn på tværs af samtlige danske naturtyper er næppe en rigtig løsning for al fremtidige naturpleje i Danmark.

Flere forskere peger netop på mulige alternativer for naturpleje, som ikke involverer rewilding og skovgræsning.

Fri Natur ønsker, at disse alternativer bliver taget i anvendelse i stedet for et helårs skovgræsningsregime. Det virker fagligt uholdbart, at en "one fits all" model kan anvendes uanset om naturplejen foregår på en klippeø, i klitheden, på heden, i mose, på overdrev eller i skoven, det være sig løvskov såvel som nåleskov, og at urørt skov, nu er eneste mulige driftsform i meget store dele af vores fælles statsskov tillige med øget hydrologi.

Argumenter om tilgroning, mangel på lysåbne arealer og naturlig hydrologi - og uønskede "invasive" arter angives af ledende rådgivere, som trusler mod vores natur. Dette stemmer ikke overens med gamle billeder fra Landsat-databasen - og er en særdeles selektiv måde at forholde sig til data.

Fri Natur betvivler udsagn om, at artsrigdommen i vores skove ikke kan opretholdes, hvis ikke der afgræsses, fældes og veteraniseres i stor stil.

Urørt skov forbliver bliver næppe urørt med fældningsprocenter på op til 90% af visse arter, der nu kaldes invasive. Der er et voldsomt indgreb i naturen, hvor den eksisterende artsrigdom forsvinder. Dette er ikke er naturbevarende, men snarere naturforandrende.

Fri Natur ønsker, at man i henhold til Habitatdirektivet målrettet laver planer, der er tilpasset det enkelte område og skånsomt udføres efter alle gældende love, fredninger og direktiver.

Derfor mener Fri Natur, at der er tale om et eksperiment med vor natur og klima, hvilket er stærkt bekymrende set i forhold til, at man har udpeget de naturarealer, der allerede har stor artsrigdom og hvor skoven trives. Dertil kommer at skovene benyttes af mange forskellige brugere, der nu bliver frataget retten til en rekreativ gå-, løbe-, cykel- eller ridetur i en dynamisk og naturnær skov. Dermed risikerer man med gennemførsel af planerne at skade den bedste og mest artsrige natur/skov vi har i Danmark. Fri Natur foreslår derfor at forkaste rewilding/afgræsning og indhegning, som naturplejemetoden, der skal satses på fremadrettet i dansk naturpleje, da Danmark simpelthen er for lille til denne tilgang - også i urørt skov.

Fri Natur anser det for muligt og vigtigere at naturpleje kan foretages på forskellig vis – via private såvel som offentlige initiativer, og må påpege, at der allerede i dag udføres naturpleje, som øger både artsrigdommen og varetager bilag IV arternes bevaring på forskellig vis. Nationalpark Thy og RigKildelife naturpleje er glimrende eksempler på at naturpleje uden store omkostninger for dyr, skov eller mennesker kan lade sig gøre. Her tænkes på opkøb af lavbundsjord, hvor der allerede nu kan påvises bedring i artsrigdommen

og afgræsning af overdrev mv., når disse naturplejes efter andre principper end rewilding og urørt skov, og afgræsning sker i samspil med naturen med et forsvarligt græsningstryk.

Øget brandfare i urørt skov

I dag tales der om højintensive naturbrande, som afbrænder skove på en måde som fortidens naturbrande ikke gjorde, dette grundet mere tørke i træernes vækstperioder. Dog er det ikke kun tørkeramte skove, der er i højrisiko, også urørt skov må siges at udgøre en brandfælde.

En skovbrand kan let blive en katastrofe, som det ofte ses fra udlandet. I projektforslagene er der ikke udlagt brandbælter - så det er uklart hvorledes man vil sikre at tilstødende skove, natur- eller boligområdet mod at brande kan brede sig. Derudover må mængden af ønsket dødt ved give anledning til bekymring ved en spontan skovbrand, hvor dødt og tørt ved hurtigt kan give ilden et godt arnested, intensivere naturbranden, og dermed gøre slukningsarbejdet sværere.

Til trods for at visse biologer brændende ønsker sig disse ekstreme, såkaldte naturlige dynamikker, kan det blive forbundet med store omkostninger for naturen og samfundet, hvis brande får lov til at udvikle sig.

Når man nu ved, at skov er med til at nedsætte temperaturen lokalt, samt opsamler CO₂, og dermed i den grad beskytter og fremmer artsrigdommen, så er det da besynderligt, at satse på urørt skov, som frigiver CO₂, og tilmed er kan blive store brandbomber.

Fortidsminder

Diger er i dag beskyttede, og det samme gør sig gældende for både synlige og endnu ikke afdækkede fortidsminder.

Der findes i alt 21 fredede fortidsminder i de 3 skove forvaltningsplanen omfatter – det drejer sig primært om en række gravhøje samt et RAF-mindesmærke i Søst efter nedstyrtning af et engelsk militærfly i 1943 under 2. verdenskrig.

Det fremgår ikke af screeningen om 2-meters zonen omkring disse kulturarvsminder jævnfør Museumsloven tilgodeses - eller om denne zone vil blive medtaget i tilsyn og beskyttelse.

Ej heller om 100-meters zonen jævnfør Naturbeskyttelsesloven § 18

(Fortidsmindebeskyttelseslinjen) bør iagttages og det ses ikke tilfældet i de udpegede urørte skove.

Det skal påpeges, at ved de omfattende fældninger indenfor de udpegede områder vil skoven blive labil ved stormfald. Dette kan yderligere være en fare for ødelæggelse af

kulturarvsminderne både i forhold til 2-meters zonen og 100-meters zonen. Labiliteten bør ses i sammenhæng med de massive fældninger, der vil pågå i forbindelse med, at områderne udpeges til urørt skov.

Det må endelig påpeges, at det ikke er beskrevet, hvorledes synlige, som skjulte fortidsminder plejes behørigt inden eksperimentet urørt skov påbegyndes.

Der eksisterer flere studier, der påviser at netop afgræsning med mellemstore/store dyr kan give uoprettelige skader på vores fortidsminder. Der er tale om udsætning af store dyr som kvæg og heste, som skal afgræsse ikke-hegnede fortidsminder. Afgræsning af diger (sten- og jord-) og langdysse eksempelvis og uden hensyn til eventuelle natur- og kulturarv så som særligt særegne træer og andre særlige forhold i flora/fauna/funga.

Dyrenes adfærd kan ses som værende mulig skadende på fortidsminder bl.a. diger, men uden, at disse studier/fakta giver anledning til bekymring. En adfærd, der burde give bekymring for bevarelsen af fortidsminde, hvilket findes foruroligende at fortidsminderne ikke ses beskyttet i udpegningen af urørte skove til afgræsning.

Menneskets plads i naturen

Fri Natur har tidligere fremsendt et bekymringsbrev til Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen vedrørende farlige "nærved" hændelser med store udsatte tamdyr. Der er efterfølgende skrevet artikler i flere dagblade og fagtidsskrifter om hændelser med de udsatte tamdyr i naturplejen, hvorfor man kan konkludere at udsættelse af store dyr i en stor procentdel af danskernes tilgængelige offentlige rekreative områder, vil virke stærkt adgangsbegrænsede. Skoven har gennem tiderne været et tilflugtssted og mål for rekreative aktiviteter for mange borgerne, og med urørt skov vil der blive adgangsbegrænsning med mere hegn og flere udsatte tunge dyr i langt den overvejende del af de kommende urørte skove.

Gennemsnitligt tager befolkningen på tur i skoven cirka 10 gange om året, og cirka 88 % af den voksne danske befolkning er i skoven mindst en gang om året. Dertil kommer et skønsmæssigt lige så stort antal besøg af børn i naturen samt et ukendt antal udenlandske turister. De fleste tager ud i naturen med det formål at opleve naturen, og mere end 80 % af befolkningen mener, at naturoplevelser er vigtige for livskvaliteten. Mere end hver anden tager i naturen for at reducere stress og koble af fra arbejdslivet. Naturen er samtidigt blevet en vigtig motivationsfaktor i kombination med motion. En femtedel angiver i 2013 motion som vigtigste formål med deres seneste besøg i naturen. Besøg i naturen sker altså primært

med henblik på naturoplevelser, motion, at lade mentalt op og afstressning.

Corona-nedlukningen viste med al tydelighed behovet for netop at kunne bevæge sig uhindret rundt i naturen. Som minimum burde der udarbejdes nye og tidssvarende undersøgelser efter den store stigning under Corona-perioden, så vi får det retvisende billede af, hvor mange brugere der rent faktisk vil blive påvirket af planerne for urørt skov.

De ca. 29.000 ha, som ifølge forslaget bliver udlagt til urørt skov, omfatter nogle af de mest besøgte skove på Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsens arealer. Omkring to tredjedele af alle skovbesøg i Danmark foregår i de statslige skove, så planerne vil medføre en enorm negativ påvirkning af friluftslivet - og der vil i fremtiden møde skovgæsterne et andet skovbillede og begrænsede fysiske udfoldelsesmuligheder end hidtil.

Opsætning af låger, færiste og ydre strømførende hegn, samt yderligere vildthejn er i sig selv en stor begrænsning af uhindret adgang til natur og skove, og det giver dermed hindringer i udfoldelse af rigtig mange fritidsaktiviteter. Desuden kan kvæg og heste finde på at tage ophold ved en låge, hvorfor forsøg på adgang kan skabe direkte farlige situationer. Samtidigt vil tilstedeværelsen af de store tunge dyr kunne virke stærkt angstprægende på en del mennesker og deres adgang til vores fælles natur og skove vil derfor begrænses af hegn med disse dyr samtidigt med at de urørte skove yderligere vil begrænse den almindelige borgers udfoldelsesmuligheder.

Der ses ikke i udkastet at være en decideret opgørelse over, hvorledes skovene benyttes rekreativt eller hvilke fritidsaktiviteter, der udføres i området, om der fx rides, cykles, køres med slædehunde, løbes, vandres, afholdes idrætsstævner eller spilles rollespil. Denne manglende opgørelse finder Fri Natur stærkt kritisabel - og et bevis på at forudsætningerne for forandringerne også på dette punkt ikke er tilstrækkeligt belyst.

At ministeriet ikke ønsker at undersøge den nuværende brug af området og konsekvenserne for den fremtidige benyttelse synes ganske uforståeligt set i lyset af vigtigheden af folkesundheden. Derudover at være i direkte strid med lovgivningen på området.

Det er Fri Naturs klare opfattelse at opsættelse af hegn og udsætning af store tunge dyr i høj grad vil påvirke borgerens lovpligtige adgang til skovene.

I de overordnede retningslinjer for forvaltning af urørt skov – i statens skove anføres følgende:

Naturbeskyttelsesloven sidestiller friluftsliv med naturbeskyttelse, f.eks. artsrigdom/biodiversitet.

Borgerne har derfor (jvf. Naturbeskyttelsesloven (LBK nr 1986 af 27/10/2021)) ret til i statens skove bl.a. at færdes til fods overalt og døgnet rundt, at cykle på veje og stier, hvor man kan cykle med en almindelig cykel og i al væsentlighed ride overalt med heste på stier/veje, i skovbunden m.v.

Hvordan vil Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen sikre og garantere frilftsbrugere, at ovenstående frie adgang overalt fortsat er muligt i urørt skov?

I LBK nr 1986 er det desuden anført:

§ 23. Skove er åbne for færdsel til fods og på cykel, samt for ophold, hvis der er lovlig adgang dertil.

Stk. 2. Offentlighedens adgang må ikke forhindres eller vanskeliggøres. Der må ikke opsættes usædvanlige hegn omkring skove.

Fri Natur mener, at offentlighedens adgang forhindres eller vanskeliggøres af enhver form for hegn - og at de foreslåede hegninger er usædvanlige.

Det anføres under afsnittet om Naturbeskyttelsesloven, at det er tilstrækkeligt med "formidling om skovens ændrede status - Hermed sikres Naturbeskyttelseslovens formål" – Det kan næppe være nok til at sikre lovens formål vedrørende friluftsliv, blot at oplyse om, at skoven nu er udpeget til urørt skov!

Fri Natur anbefaler at græsningen i skove fortsat overlades til det eksisterende vildt, som kronhjorte, dådyr og rådyr, og at den naturnære skovdrift genoptages.

Afslutnings kan Fri Natur konkludere, at der bliver alt for mange uhensigtsmæssige konsekvenser ved planerne for urørte skove. På den baggrund anbefaler Fri Natur, at man skrinlægger planerne.

Fri Natur ønsker at deltage i en ny proces om fremtiden for Danmarks natur, som sikrer større sammenhængende naturområder, som rummer et gennemgående hensyn til klima, bæredygtige arbejdspladser, fortidsminder, konkrete planer for truede planter, dyr og menneskets fortsatte plads i naturen.

Debatgruppe <https://www.fb.com/groups/frinaturdk>

Facebook <https://www.fb.com/frinatur>

Hjemmeside: <https://frinaturdanmark.dk>

Høringssvar vedrørende urørt skov fra foreningen Fri Natur vedrørende forvaltningsplanen for Kobskov.

Præsentation:

Fri Natur er en landsdækkende forening med over 800 medlemmer

Fri Natur har følgende formål:

- Fri Natur arbejder for fri, varieret og tilgængelig natur.
- Fri Natur arbejder for større og sammenhængende naturområder i Danmark.
- Fri Natur betragter ikke hegnede arealer som vild natur.
- Fri Natur arbejder for levevilkårene og den frie bevægelighed for det naturligt forekommende vildt.
- Fri Natur tager afstand fra storskala natureksperimenter, herunder indhegnede urørte skove, der fjerner habitater og begrænser friluftslivets reelle adgang.
- Fri Natur arbejder for, at ændringer eller etablering af natur, er baseret på bredt funderede videnskabelige retningslinjer, hensyn til klima, praktiske erfaringer og lokal forankring.

Fri Natur vil gerne udtrykke sin holdning og ikke mindst bekymring for den kommende forvaltningsplan for urørt skov i Kobskov.

Natura 2000-områderne bør få en særlig opmærksomhed og bør forvaltes iht. EUs Habitatdirektiv. Fri Natur finder ikke, at udkastet til forvaltningsplanerne tager tilstrækkeligt hensyn hertil.

Det fremføres, at planen vil påvirke et Natura 2000-område, hvorfor en screening og konsekvensvurdering ikke er tilstrækkeligt grundlag for en forvaltningsplan. Der skal iht. Miljøvurderingsloven foretages en decideret miljøvurdering - se også EUs Habitatdirektiv art. 6 stk. 3, da der er tale om, at der forefindes bilag IV arter i skoven.

Screeningen angiver ikke en eneste væsentlig påvirkning af miljøet og området, hvilket Fri Natur stiller sig særdeles undrende overfor. Det giver sig selv, at veteraniseringer, ophør af udtag af træ til byggeri, fældninger af skov og skabelse af lysåbne arealer medfører et klimatab og mindre ophobning af CO₂.

I en tid, hvor der er stort internationalt fokus på at bevare og genplante skov, går Danmark nu enegang skjuler klimaproblematikken ved at kalde skovfældninger for naturgenopretning. Her og nu-fældning af 50- 90% af nåletræerne for at skabe "urørt" skov vil få dramatisk effekt

på Danmarks klimaaftryk - dertil kommer at veteranisering og hurtigere henfald for op mod 25% af løvtræerne ligeledes vil få CO₂-optaget til at dale. Det vil påbegynde en markant udledning af CO₂ for de i alt 75.000 hektar, som ønskes omdannet til "urørt" skov. Det skønnes, at metoderne og planerne for urørt skov vil medføre en udledning på 2 millioner ton CO₂ om året !

Princeton University i USA har påpeget, at den billigste og mest nærliggende måde at løse klimaproblemerne på, er ved anlæg af ny og mere skov. Dette virker ikke foreneligt med danske planer om fældning af træer, lysåbninger og veteranisering i naturnationalparker og urørt skov - og det forekommer ligefrem at man spiller hasard med vores allesammens skov og miljø.

Generel baggrund for udlægning af urørt skov

Miljøminister Lea Wermelin har ved flere lejligheder fremført, at den danske natur er i frit fald og dermed befinder sig i en krise, hvor omdrejningspunktet i denne biodiversitetskrise er artstabet. Med udgangspunkt i denne situationsbeskrivelse foreslås udlæg af naturnationalparker og urørt skov i statens skove, da man anser disse planer som velvalgte til at standse artstabet og dermed sikre de truede og sårbare arter i den danske natur. Det mangler dog videnskabelig evidens for de metoder, som medfører af planerne for naturnationalparker og urørt skov.

Det åbne lands ændrede arealanvendelse.

Der er ikke oprindelig natur tilbage i Danmark. Allerede i vikingetiden - og ikke mindst i middelalderen ændredes udnyttelsen af arealerne sig drastisk. Den menneskelige påvirkning har således været massiv i de sidste 1000 år og har omfattet stort set, hver eneste krog af landskabet. Påvirkningen har været styret af de behov og de redskaber, man har haft til rådighed. Sidst i 1700-tallet var skovene således næsten udryddet og nede på under 4 % - og siden da er skovene heldigvis blevet genskabt.

Danmark var inden mennesket begyndte at dyrke landbrug overvejende dækket af skov. Pollenanalyserne fra Mols foretaget af Bent Vad Odgaard, som ses herunder, viser at landskabet helt frem til bronzealderen overvejende var dækket af træer. Træpollen var dominerende og græs udgjorde under 10% af den samlede pollenmængde. Odgaard har fremhævet, at den græsning, som har karakteriseret det danske landskabs udvikling, er sket i forbindelse med den landbrugsmæssige drift - og at den ikke var naturligt forekommende.

Som et resultat af landbrugets omfattende rationalisering og mekanisering de sidste 50-100 år er der sket en markant ændret arealanvendelse. Det har medført en ændring af landskabet, hvor man – for at nyttiggøre sig maskinernes muligheder – har skabt store dyrkningsflader og dermed fjernet træer, buske, vådområder etc., som muliggør en stærkt specialiseret – og kontrolleret produktion. Dyreholdet er samlet i store industrialiserede bygninger, hvor alt er under kontrol. Den store variation i såvel landskab som dyrkningsmetoder, der tidligere gav et utal af habitater for mange arter er dermed forsvundet.

Landbrugets udvikling skal ses i modsætning til ændringerne inden for skovbruget, hvor man nok har haft en mekanisering, men bibeholdt en uændret dyrkningsmetodik. Der har desuden været en udvikling mod mindre bevoksninger for at tilpasse sig de stærkt varierende dyrkningsforhold; man taler sågar om, at tidligere tiders skovbrug har udviklet sig til et "frimærkeskovbrug". Tendensen i skovdyrkningen er således - modsat landbrugets – gået mod større variation, hvilket hænger sammen med skovbrugets lave afkastningsevne, som ikke kan motivere store ændringer og investeringer i dyrkningsgrundlaget. I denne udvikling har det dog være træproduktionen, som har været i centrum og behovet for gamle træer, og dødt ved er først sent blevet indarbejdet i skovdriften, men er nu i dag en integreret del af skovdyrkning i den naturnære skovdrift.

I lyset af at land- og skovbrug er gået i hver sin retning de sidste 200 år, har det medført, at et stort antal arter, som egentlig er hjemmehørende i det lysåbne stærkt varierede landskab, har søgt til skovene og her i særdeleshed til overgangszonerne- dvs. - skovbrynnene, mellem land- og skov. Denne udvikling er selvsagt ikke optimal.

Af De økonomiske Råds rapport i 2012 fremgår det imidlertid, at man mht. hvorledes situationen skal håndteres ikke har specifik viden om, hvad der vil fremme situationen for de enkelte arter.

Selvom ingen arter således kræver urørt skov, fremsættes i rapporten alligevel forslag om, at 37-47.000 ha skov skal udlægges til urørt skov til biodiversitetsformål.

Det fremgår eksplicit, at man ikke ved, hvordan og hvorvidt urørt skov virker som instrument til at fremme situationen for de truede arter, men blot, at man tror det. Urørt skov er imidlertid ikke dét, som betegnelsen urørt ellers måtte angive. I urørte skov skal nåletræsbevoksninger fjernes, og de tilbageværende løvskovs bevoksninger kan tyndes og gøres lysåbne. Urørt skov er således ikke urørt som sådan, den er urørt i forstlig kommerciel henseende. Urørt skov bliver dermed langt hen ad vejen ikke naturbevarelse, men natur skabelse - eller ligefrem designernatur underlagt rewildingideologien, med hegn og husdyr, veteraniserede træer, dødt ved og fældninger af uønskede træsorter, der nu kaldes invasive til trods for, at de er importeret og plantet af helt specifikke årsager.

Når man anbefaler udlægningen af urørt skov, sker det med henvisning til, at der findes mange truede arter i skovene – ikke mindst de fra det åbne land fordrevne arter. Da skov er billigere end agerjord, anser man det økonomisk mere effektivt at udlægge skov, som derefter gøres lysåben. Det er ikke skoven, som skov betragtet, der er interessant. Desuden ønsker mere dødt ved i den egentlige skov, hvilket man anser fremmes ved at udlægge urørt skov, selvom det selvsagt også kan ske i dyrket skov og at der er sket en markant stigning af dødt ved i offentlige skove de sidste 10 år.

Skovrapporten 2016

Ved hjælp af samme analysemetode som i Vismandsrapporten fra 2012, men ved at ændre på forudsætningerne, når man nu frem til, at der bør udlægges 75.000 ha skov til urørt skov. Det konkrete forslag er, at der udlægges ca. 29.000 ha statsskov, resten og 46.000 ha skov beliggende i private skove, da det er her, de truede arter findes. Rapporten har som præmis, at urørt skov er velegnet til at sikre de truede arters eksistens, hvorfor rapportens konklusioner ikke overraskende læner sig op ad rapportens præmis. Analysen bygger på en kvadrat inddeling af Danmark på 10 km x 10 km. Der foretages ikke nogen følsomhedsanalyse på denne antagelse. Havde man således ændret antagelsen til 5 km x 5 km, var man måske kommet frem til blot 25.000 ha?

Buchwalds erhvervs Ph.D -afhandling i 2018.

På grundlag af den eksisterende artsrigdom i statsskoven konkluderer Buchwald, at man ikke behøver mere urørt skov i Danmark end der allerede var udlagt i 2018. Buchwald påpeger samtidig, at artsrigdommen vil blive truet i den urørte skov medmindre man løbende foretager de nødvendige pleje-indgreb for at skabe lysåbne arealer. Buchwald fremhæver endvidere, at problemer med artsrigdommen i højere grad knytter sig til det åbne land - end til skovene.

Rødlisten 2019 og det øvrige beslutningsgrundlag

Den af Miljøministeren omtalte biodiversitetskriser knytter sig til de såkaldte "rødlister", hvoraf det bl.a. fremgår, hvilke arter, der bedømmes til at være truede. Man har her identificeret forskellige trusselskategorier: Kritisk truet (CR), truet (EN) og sårbar (VU). Ved at sammenligne opgørelser udført på forskellige tidspunkter, får man en opfattelse af, hvordan trusselsituationen har udviklet sig.

Ved opgørelsen i 2019, hvor man kunne sammenligne med en opgørelse fra 2010 kunne man konstatere, at antallet af truede arter var faldet fra 18,7% til 17,3%. Hvis ikke det giver anledning til forsigtig optimisme, kan man i det mindste læse det som, at situationen er status quo.

Imidlertid kan der jo være sket en forskydning mellem trusselskategorierne. Derfor udarbejder man et såkaldt rødlisteindeks til at beskrive forskydningen mellem trusselskategorierne. Det viser sig her, at rødlisteindekset er blevet større i perioden – dvs. at artsrigdommen er blevet forbedret. Der står dog på rødlistens hjemmeside, at rødlisteindekset er faldet. Ved nærmere gennemgang viser det sig at faldet er opnået ved at et stort antal arter der var i fremgang er taget ud af sammenligningen. En sammenligning mellem to umage populationer bør derfor kun ske med et tydeligt angivet forbehold.

Rødlisten med i alt 5231 arter (2019-tal) anvendes som eneste vandtætte bevis for "biodiversitetskrisen" i Danmark. Det efterlader et dårligt indtryk af, at man slet ikke forholder sig til de 1805 arter, der netop har skiftet status. Det er klart misvisende, og den slags statistiske undersøgelser skal kunne indfange variation før og efter, hvor udvikling både til det bedre, og til det værre bliver klarlagt. Arterne burde ikke blot udelades uden yderligere granskning.

Konklusionen på basis af rødlisteopgørelsen er således, at man ikke kan dokumentere, at man har en biodiversitetskriser i Danmark. Det udelukker naturligvis ikke, at man alligevel har det, men det er selvsagt problematisk, at man som sådan ikke kan dokumentere det.

Derudover så danner DCE/DMU rapporter generelt grundlag for en stor del af de beslutninger, der for tiden træffes om forvaltningen af den del af dansk skov, der udlægges til

urørt skov med den hugst og veteranisering det medfører. Det er rapporter, der er udgivet i 2005 og 2012.

En tysk undersøgelse 2016

Der er i Danmark ikke foretaget sammenlignelige forsøg og analyser, hvor man kan måle effekten af forskellige måder at behandle skoven på - varierende fra traditionel skovdrift til egentlig urørt skov.

Imidlertid foreligger der resultater fra en tysk undersøgelse af spørgsmålet. Den viser meget klart, at artsrigdommen er større i produktionsskove end i urørte skove. Resultatet beror på, at skovdriften skaber flere variationer og dermed flere habitater, som er forudsætningen for en høj artsrigdom. De urørte forsøgsparceller har dog kun været urørte i 70 år og skal formentlig ligge i nogle hundrede år længere, før man får et fuldt billede af, hvad udlægningen af tidligere produktionsskov til urørt skov medfører.

Man kan i den sammenhæng ikke sammenligne dem med skove, der altid har ligget urørte og kan ikke tage for givet, at tidligere produktionsskove, der lægges urørt får den samme artsrigdom som i oprindelige naturskove.

Biodiversitetspakken

Med den vedtagne biodiversitetspakke er der, som det fremgår af ovenstående, ikke blevet vurderet, om det overhovedet er nødvendigt at gennemføre pakkens tiltag, for at nå det ønskede mål set ud fra et biodiversitets perspektiv. Erfaringerne peger på, at man kunne have opnået den ønskede effekt inden for rammerne af traditionel skovdrift med øgede naturhensyn.

Desuden udlægges der store arealer (53.000 ha statsskov) i strid med de anbefalinger, som eksperterne har angivet. Områder uden væsentlig artsrigdom (f.eks. flere hedeplantager) vil således blevet udlagt for at nå op på 75.000 ha.

Der er desuden ikke blevet foretaget en bæredygtighedsanalyse i forbindelse med pakkens vedtagelse. Pakken er desuden vedtaget uden, at de faglige anbefalinger fra flere forskere er blevet fulgt.

Ikke uvæsentligt er klimaperspektivet blevet ignoreret. Udlægningen vil skønsvist medføre et CO₂-belastning på 2 mio. ton CO₂ per år i en længere periode for så at falde til 1,2 mio. ton

per år, i takt med, at alternative energiformer etableres.

Omkostningerne ved udlægningen er derfor ikke kun de 888 mio. som miljøministeren har fremlagt plus de yderligere 165 mio., der årligt skal afsættes på Finansloven til vedligehold af selvforvaltende og urørt skov. Supsumptionseffekten bør indregnes i klimaregnskabet, da udskiftning af byggematerialer som beton og stål med bæredygtigt træ, udgør den helt store CO2 besparelse, og det er især dette klimatiltag, der vil blive påvirket af planerne om at udlægge store dele af den nuværende skovproduktion i Danmark til urørt og lysåben skov.

Et skøn over nutidsværdien af alle direkte tab, offeromkostninger (klima, ophørt træproduktion og ophør af jagtleje indtægter) beløber sig forsigtig sat – til omkring 20 - 25 mia. kr.

Ændret naturplejeparadigme: Rewilding med dyr bag hegn?

Det er Fri Naturs indtryk, at rewilding-ideologen har fremmanet et radikalt paradigmeskift i myndighedernes syn på naturpleje og skovdrift.

I erkendelse af, at det danske biodiversitetsproblem knytter sig til det åbne land, har man introduceret begrebet rewilding med "store græssere" - de tunge klov- og hovdyr. Tanken er, at de efter, at skovene er blevet lagt urørte og de ikke-hjemmehørende arter er blevet fjernet, skal sikre skovenes lysåbne karakter og overhovedet skabe den variation, som sikrer artsrigdommen.

Dette understøttes af Rita Buttenschøns forskning, der tydeligt viser, at det er på overdrev, skovbryn mv. at afgræsning vil virke fremmende på artsrigdommen - og altså ikke skovgræsning.

Da der er ikke evidens for effekten af rewilding eller helårsgræsning i skovene (jf. rapporten DCE 425 "Biodiversitetseffekter af rewilding" s. 91-93) - er Fri Natur er generelt imod rewilding som naturforvaltningsprincip i Danmark.

Naturnær skovdrift og fokuseret naturpleje har givet en udvikling i artsrigdommen, og hvor etablering af eksempelvis vandhuller netop har givet det løft for naturen, som nu søges afløst med rewilding, som eneste redskab. Udviklingen for flagermus, er et godt eksempel på truede arter, der nu trives nye steder, hvor der har været konventionelle naturpleje tiltag og

genskabelse af eksempelvis mindre vådområder.

Den oprindelige rewilding-ideologi knytter sig til store sammenhængende naturområder. Yellowstone Nationalpark i USA, som ofte er fremhævet i rewilding-sammenhænge er på 899.100 ha - og området er ikke heget ind. Det er kun i den danske rewildingmodel, at hegn og store tamdyr forekommer at være et mål i sig selv. I Danmark opereres der tillige med områder på under 1000 ha - og endda helt ned til 33 ha. Alene forskellen i områdernes størrelse burde give anledning til undren over om "one size fits all".

Fri Natur ser desuden med alvor på, at den nye fastlagte strategi medfører en risiko for, at arbejdspladser helt forsvinder sammen med forkastelsen af dansk produceret, bæredygtigt træ i statsskovene. Med disse arbejdspladser forsvinder også oparbejdet specialviden om de pågældende naturområder.

Fri Natur fastholder, at naturpleje og herunder afgræsning med husdyr hører til i det åbne landskab på særligt udvalgte arealer, eksempelvis ådale og diverse overdrev. I skovene derimod, bør man overlade afgræsning til det naturligt forekommende, frie vildt, som hjorte og krondyr - uden anvendelse af hegn.

Bilag IV arter

De udpegede arealer til urørt skov er overvejende Natura 2000-områder og hermed også habitat- og fuglebeskyttelsesområder. Det må derfor umiddelbart formodes, at der er mange bevaringsværdige naturtyper og ikke mindst arter, der alle er strengt beskyttet under Habitatdirektivet og Fuglebeskyttelsesdirektivet - samt danske fredninger.

Der mangler i materialet en opgørelse over de tilstedeværende bilag IV arter for de enkelte områder. Artsbilaget, der medfølger, opgiver den samlede liste af mulige bilag IV arter - og ikke specifikt, hvilke arter, der er rent faktisk tale om. Det forekommer dermed, at der ikke findes en arts-baseline for de udpegede områder.

Den planlagte lysningshugst, veteraniseringer og opsætning af hegn lignende kan have negativ indvirkning på nogle af bilag IV arternes yngle og rasteplasser.

Man angiver på baggrund af man har kendskab til området - paradoksalt nok uden en bilag IV artsliste - at det ikke skønnes nødvendigt at foretage en miljøvurdering. Jævnfør Habitatdirektivets § 6 stk. 3., skal der dog foretages en miljøvurdering ved tilstedeværelse af bilag IV arter.

Ændringer i skovens sammensætning både kan og vil eksempelvis påvirke flagermusene i området. Det sammen gør sig gældende for eksempelvis hasselmus, stor vandsalamander og markfirben, der alle er ret følsomme i deres yngleperiode og overfor ændringer i deres rasteområder. Eksempelvis har det taget flere år for hasselmusen at benytte den skabte korridor over en motorvej på Fyn efter, at der blev foretaget ændringer i det oprindelige habitat. Ligeledes vil fældning af træ give forstyrrelser i fuglelivet, og der er i områderne en del fugle arter, der er beskyttet af fuglebeskyttelsesdirektivet, hvilket igen peger i retning af at kendskabet ikke er grundigt nok, hvorfor en miljøvurdering må foretages iht. EUs Habitatdirektiv samt fuglebeskyttelsesdirektivet.

Uden et tilstrækkeligt oplyst grundlag kan planerne konkret være direkte skadelige for truede arter. Der er foretaget screeninger og konsekvensvurderinger, men ikke en decideret miljøvurdering, som foreskrevet i Habitatdirektivet. Man skal være opmærksom på at der kan være divergens i de forskellige databaser, der benyttes til at screene ud fra. Inden forvaltningsplanerne godkendes bør der derfor foretages en decideret miljøvurdering iht. lovgivningen på området.

Ifølge § 9 i habitatbekendtgørelsen skal der foreligge tungtvejende grunde og omfattende vurderinger inden der kan foretages ændringer i et område. Der anføres ikke, hvorfor man finder, at de kommende tiltag er nødvendige for området - der henvises blot til en angivelig krise. Forudsætningen for afvigelse i beskyttelsen af Natura 2000-områder er, at der skal være afsøgt alternative løsninger, og at disse skal være vurderet efter artikel 6. stk. 4. Dette peger igen i retning af, at en miljøvurdering er påkrævet - at en konsekvensvurdering og en screening ikke er tilfredsstillende dokumentation for at påvirkningen af et Natura 2000-område.

Fortidsminder

Diger er i dag beskyttede, og det samme gør sig gældende for både synlige og endnu ikke afdækkede fortidsminder.

Der angives i screeningen ikke specifikt, hvilke fortidsminder, der forefindes i området, men der indgår følgende fredninger: Kobskov er en del af de historiske skove, der tilhørte Silkeborg Gods. Der er dog tale om særligt værdifulde kulturmiljøer som både har været på private, men også kongehusets hænder. På trods af at arealet er meget bynært, findes der meget få synlige fortidsminder og historiske levn. Vejlbo mose har været benyttet til tørvegravning, og selve søen er opstået herved. Derudover er der hhv. nord og øst for mosen to 'boder', der er levn fra en tørvefabrik, som lå nordøst for mosen. Boderne, der

begge er fredet under museumsloven, holdes åbent uden opvækst under skovfyrrene. I øvrigt planlægges ingen særlige plejetiltag for kulturmiljøet. Planen angiver således ikke om området vil blive afsøgt for skjulte fortidsminder eller om nedenstående vil blive overholdt for de få klarlagte fortidsminder, hvilket klart burde fremgå af forvaltningsplanen.

2-meters zonen omkring diverse kulturarvsminder jævnfør Museumsloven omtales på intet tidspunkt - eller om denne zone vil blive medtaget i tilsyn og beskyttelse. 100-meters zonen jævnfør Naturbeskyttelsesloven § 18 (Fortidsmindebeskyttelseslinjen) bør iagttages og det ses ikke tilfældet her i Kobskoven.

Det skal påpeges, at ved de omfattende fældninger indenfor de udpegede områder vil skoven blive labil ved stormfald. Dette kan yderligere være en fare for ødelæggelse af kulturarvsminderne både i forhold til 2-meters zonen og 100-meters zonen. Labiliteten bør ses i sammenhæng med de massive fældninger, der vil pågå i forbindelse med, at områderne udpeges til urørt skov.

Behov for undersøgelse

Fri Natur ønsker en tilgang, hvor konsekvenserne af naturplejen undersøges - ikke blot screenes, og hvor der opstilles forskellige alternativer. Afgræsning med kvæg bag hegn på tværs af samtlige danske naturtyper er næppe en rigtig løsning for al fremtidige naturpleje i Danmark.

Flere forskere peger netop på mulige alternativer for naturpleje, som ikke involverer rewilding og skovgræsning.

Fri Natur ønsker, at disse alternativer bliver taget i anvendelse i stedet for et helårs skovgræsningsregime. Det virker fagligt uholdbart, at en "one fits all" model kan anvendes uanset om naturplejen foregår på en klippeø, i klitheden, på heden, i mose, på overdrev eller i skoven, det være sig løvskov såvel som nåleskov, og at urørt skov, nu er eneste mulige driftsform i meget store dele af vores fælles statsskov.

Argumenter om tilgroning, mangel på lysåbne arealer og naturlig hydrologi - og uønskede "invasive" arter angives af ledende rådgivere, som trusler mod vores natur. Dette stemmer ikke overens med gamle billeder fra Landsat-databasen - og er en særdeles selektiv måde at forholde sig til data.

Fri Natur betvivler udsagn om, at artsrigdommen i vores skove ikke kan opretholdes, hvis

ikke der afgræsses, fældes og veteraniseres i stor stil.

Urørt skov forbliver bliver næppe urørt med fældningsprocenter på op til 90% af visse arter, der nu kaldes invasive. Der er et voldsomt indgreb i naturen, hvor den eksisterende artsrigdom forsvinder. Dette er ikke er naturbevarende, men snarere naturforandrende.

Kobskoven indbefatter meget artsrige 250 år gamle veteran bøge med rødlistede laver, svampe og mosser, langs nordsiden af Almind sø. Kobskov er desuden en del af et bevaringsværdigt landskab (efter planlovens § 11a, stk. 1, nr. 15), nationalt geologisk interesseområde, geologisk rammeområde og værdifuldt geologisk område. I Kobskov findes en række mindre arealer med naturmæssigt særlig værdifuld skov (Skovlovens §25). Det drejer sig om typen "Bøgedomineret skov med stor strukturel variation", "sump - og vådbundsskov", "varieret blandsskov" samt "skov med meget strukturel variation". Der ses ikke planlagt undersøgelser af om dette vil blive påvirket af omlægningen, hvilket kan undre, når man ser på bevaringsværdien af området.

Fri Natur ønsker, at man i henhold til Habitatdirektivet målrettet laver planer, der er tilpasset det enkelte område og skånsomt udføres efter alle gældende love, fredninger og direktiver.

Derfor mener Fri Natur, at der er tale om et eksperiment med vor natur og klima, hvilket er stærkt bekymrende set i forhold til, at man har udpeget de naturarealer, der allerede har stor artsrigdom og hvor skoven trives. Dertil kommer at skovene benyttes af mange forskellige brugere, der nu bliver frataget retten til en rekreativ gå-, løbe-, cykel- eller ridetur i en dynamisk og naturnær skov. Dermed risikerer man med gennemførsel af planerne at skade den bedste og mest artsrige natur/skov vi har i Danmark. Fri Natur foreslår derfor at forkaste rewilding/afgræsning og indhegning, som naturplejemetoden, der skal sættes på fremadrettet i dansk naturpleje, da Danmark simpelthen er for lille til denne tilgang - også i urørt skov.

Fri Natur anser det for muligt og vigtigere at naturpleje kan foretages på forskellig vis – via private såvel som offentlige initiativer, og må påpege, at der allerede i dag udføres naturpleje, som øger både artsrigdommen og varetager bilag IV arternes bevaring på forskellig vis. Nationalpark Thy og Riggildelife naturpleje er glimrende eksempler på at naturpleje uden store omkostninger for dyr, skov eller mennesker kan lade sig gøre. Her tænkes på opkøb af lavbundsjord, hvor der allerede nu kan påvises bedring i artsrigdommen og afgræsning af overdrev mv., når disse naturplejes efter andre principper end rewilding og urørt skov, og afgræsning sker i samspil med naturen med et forsvarligt græsningstryk.

Øget brandfare i urørt skov

I dag tales der om højintensive naturbrande, som afbrænder skove på en måde som fortidens naturbrande ikke gjorde, dette grundet mere tørke i træernes vækstperioder. Dog er det ikke kun tørkeramte skove, der er i højrisiko, også urørt skov må siges at udgøre en brandfælde.

En skovbrand kan let blive en katastrofe, som det ofte ses fra udlandet. I projektforslagene er der ikke udlagt brandbælter - så det er uklart hvorledes man vil sikre at tilstødende skove, natur- eller boligområdet mod at brande kan brede sig. Derudover må mængden af ønsket dødt ved give anledning til bekymring ved en spontan skovbrand, hvor dødt og tørt ved hurtigt kan give ilden et godt arnested, intensivere naturbranden, og dermed gøre slukningsarbejdet sværere.

Til trods for at visse biologer brændende ønsker sig disse ekstreme, såkaldte naturlige dynamikker, kan det blive forbundet med store omkostninger for naturen og samfundet, hvis brande får lov til at udvikle sig.

Når man nu ved, at skov er med til at nedsætte temperaturen lokalt, samt opsamler CO₂, og dermed i den grad beskytter og fremmer artsrigdommen, så er det da besynderligt, at satse på urørt skov, som frigiver CO₂, og tilmed er kan blive store brandbomber.

Menneskets plads i naturen

Fri Natur har tidligere fremsendt et bekymringsbrev til Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen vedrørende farlige "nærved" hændelser med store udsatte tamdyr. Der er efterfølgende skrevet artikler i flere dagblade og fagtidsskrifter om hændelser med de udsatte tamdyr i naturplejen, hvorfor man kan konkludere at udsættelse af store dyr i en stor procentdel af danskernes tilgængelige offentlige rekreative områder, vil virke stærkt adgangsbegrænsede. Skoven har gennem tiderne været et tilflugtssted og mål for rekreative aktiviteter for mange borgerne, og med urørt skov vil der blive adgangsbegrænsning med mere hegn og flere udsatte tunge dyr i langt den overvejende del af de kommende urørte skove.

Gennemsnitligt tager befolkningen på tur i skoven cirka 10 gange om året, og cirka 88 % af den voksne danske befolkning er i skoven mindst en gang om året. Dertil kommer et skønsmæssigt lige så stort antal besøg af børn i naturen samt et ukendt antal udenlandske turister. De fleste tager ud i naturen med det formål at opleve naturen, og mere end 80 % af befolkningen mener, at naturoplevelser er vigtige for livskvaliteten. Mere end hver anden

tager i naturen for at reducere stress og koble af fra arbejdslivet. Naturen er samtidigt blevet en vigtig motivationsfaktor i kombination med motion. En femtedel angiver i 2013 motion som vigtigste formål med deres seneste besøg i naturen. Besøg i naturen sker altså primært med henblik på naturoplevelser, motion, at lade mentalt op og afstressning.

Corona-nedlukningen viste med al tydelighed behovet for netop at kunne bevæge sig uhindret rundt i naturen. Som minimum burde der udarbejdes nye og tidssvarende undersøgelser efter den store stigning under Corona-perioden, så vi får det retvisende billede af, hvor mange brugere der rent faktisk vil blive påvirket af planerne for urørt skov.

De ca. 29.000 ha, som ifølge forslaget bliver udlagt til urørt skov, omfatter nogle af de mest besøgte skove på Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsens arealer. Omkring to tredjedele af alle skovbesøg i Danmark foregår i de statslige skove, så planerne vil medføre en enorm negativ påvirkning af friluftslivet - og der vil i fremtiden møde skovgæsterne et andet skovbillede og begrænsede fysiske udfoldelsesmuligheder end hidtil.

Opsætning af låger, færiste og ydre strømførende hegn, samt yderligere vildthege er i sig selv en stor begrænsning af uhindret adgang til natur og skove, og det giver dermed hindringer i udfoldelse af rigtig mange fritidsaktiviteter. Desuden kan kvæg og heste finde på at tage ophold ved en låge, hvorfor forsøg på adgang kan skabe direkte farlige situationer. Samtidigt vil tilstedeværelsen af de store tunge dyr kunne virke stærkt angstprægende på en del mennesker og deres adgang til vores fælles natur og skove vil derfor begrænses af hegn med disse dyr samtidigt med at de urørte skove yderligere vil begrænse den almindelige borgers udfoldelsesmuligheder.

Der ses ikke i udkastet at være en decideret opgørelse over, hvorledes skovene benyttes rekreativt eller hvilke fritidsaktiviteter, der udføres i området, om der fx rides, cykles, køres med slædehunde, løbes, vandres, afholdes idrætsstævner eller spilles rollespil. Denne manglende opgørelse finder Fri Natur stærkt kritisabel - og et bevis på at forudsætningerne for forandringerne også på dette punkt ikke er tilstrækkeligt belyst.

Hensynet til folkesundheden og Silkeborgs betegnelse som Danmarks

Outdoorhovedstad bør understøttes - og ikke begrænses - af planerne for urørt skov.

Skovene benyttes af mange forskellige typer naturelskere til fods og på cykler - og der har tilsvarende igennem en lang årrække været afholdt idræts- og motionsstævner. Kombineres store tamdyr bag hegn og med et sprudlende friluftsliv, vil der komme farlige og potentielt livstruende ulykker ud af det.

At ministeriet ikke ønsker at undersøge den nuværende brug af området og konsekvenserne for den fremtidige benyttelse synes ganske uforståeligt set i lyset af vigtigheden af folkesundheden. Derudover at være i direkte strid med lovgivningen på området.

Det er Fri Naturs klare opfattelse at opsættelse af hegn og udsætning af store tunge dyr i høj grad vil påvirke borgerens lovpligtige adgang til skovene.

I de overordnede retningslinjer for forvaltning af urørt skov – i statens skove anføres følgende:

Naturbeskyttelsesloven sidestiller friluftsliv med naturbeskyttelse, f.eks. artsrigdom/biodiversitet.

Borgerne har derfor (jvf. Naturbeskyttelsesloven (LBK nr 1986 af 27/10/2021)) ret til i statens skove bl.a. at færdes til fods overalt og døgnet rundt, at cykle på veje og stier, hvor man kan cykle med en almindelig cykel og i al væsentlighed ride overalt med heste på stier/veje, i skovbunden m.v.

Hvordan vil Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen sikre og garantere friluftsbrygerne, at ovenstående frie adgang overalt fortsat er muligt i urørt skov?

I LBK nr 1986 er det desuden anført:

§ 23. Skove er åbne for færdsel til fods og på cykel, samt for ophold, hvis der er lovlig adgang dertil.

Stk. 2. Offentlighedens adgang må ikke forhindres eller vanskeliggøres. Der må ikke opsættes usædvanlige hegn omkring skove.

Fri Natur mener, at offentlighedens adgang forhindres eller vanskeliggøres af enhver form for hegn - og at de foreslåede hegninger er usædvanlige.

Det anføres under afsnittet om Naturbeskyttelsesloven, at det er tilstrækkeligt med "formidling om skovens ændrede status - Hermed sikres Naturbeskyttelseslovens formål" – Det kan næppe være nok til at sikre lovens formål vedrørende friluftsliv, blot at oplyse om, at skoven nu er udpeget til urørt skov!

Fri Natur anbefaler at græsningen i skove fortsat overlades til det eksisterende vildt, som kronhjorte, dådyr og rådyr, og at den naturnære skovdrift genoptages.

Afslutnings kan Fri Natur konkludere, at der bliver alt for mange uhensigtsmæssige

konsekvenser ved planerne for urørte skove. På den baggrund anbefaler Fri Natur, at man skrinlægger planerne.

Fri Natur ønsker at deltage i en ny proces om fremtiden for Danmarks natur, som sikrer større sammenhængende naturområder, som rummer et gennemgående hensyn til klima, bæredygtige arbejdspladser, fortidsminder, konkrete planer for truede planter, dyr og menneskets fortsatte plads i naturen.

Debatgruppe <https://www.fb.com/groups/frinaturdk>

Facebook <https://www.fb.com/frinatur>

Hjemmeside: <https://frinaturdanmark.dk>

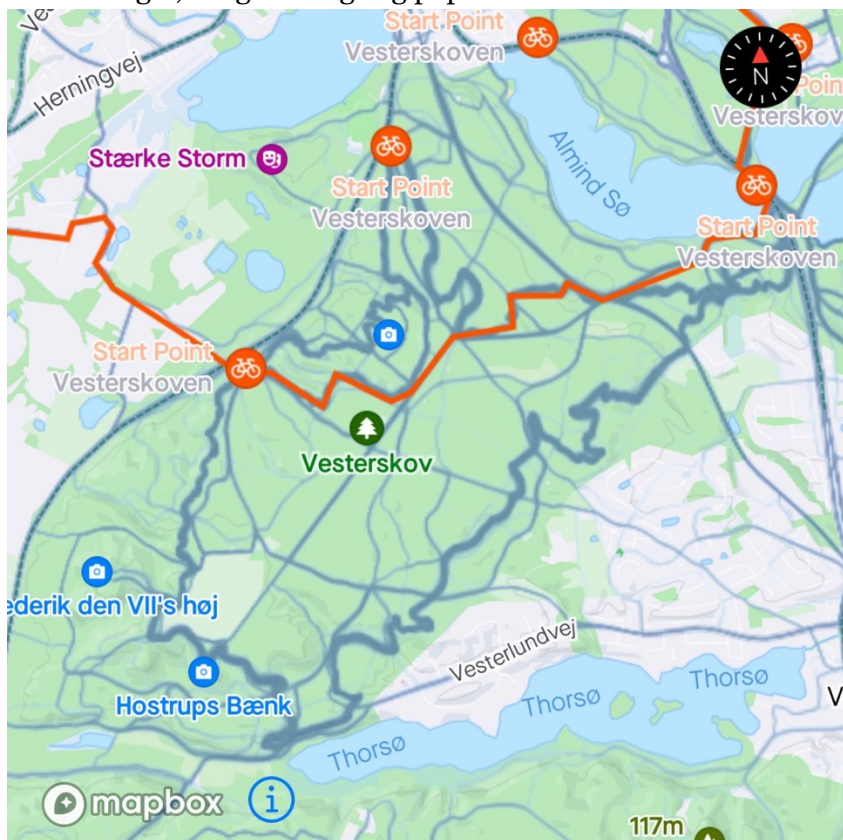
Silkeborg 23.08.2022

Jens Brahe Pedersen
H. G. Junkers Vej 9
8600 Silkeborg
61688661
jensbrahe@gmail.com

Høringssvar til forvaltningsplaner for Nord- og Vesterskoven, Silkeborg.

Mange af de tiltag der kommer i urørt skov i Vester- og Nordskoven går fint hånd i hånd med friluftslivet, men udfordringerne kommer med græsning og risiko for at borgernes adgang til de offentlige naturarealer begrænses. Jeg støtter op om, og er taknemmelig for NSTs indsats for naturen og håber på gode lokale og nationale løsninger.

Både Nord- og Vesterskoven er med deres bynære placering hyppigt besøgte og har et rigt friluftsliv bla. pga Silkeborgs ihærdige branding af området som Danmarks "Outdoorhovedstad". Især er der mange mountainbikere, o-løbere, løbere, triathleter og vandrere som eksempel. Hertil kommer flere årlige og traditionsrige idræts- og motionsevents. Af såkaldte "Strava heatmaps" (Figur 1) fremgår det at der er ganske omfattende cykelaktiviteter på flere af grusvejene og på MTB-sporene i Nord- og Vesterskovene. MTB-sporene i Vesterskoven og Nordskoven er blandt de mest besøgte, brugervenlige og populære i Vestdanmark.

Figur 1: Strava Heatmap der illustrerer den tætte mtb trafik på "Blåt Spor".

Det er af stor vigtighed for foreningslivet, arrangementer, folkesundheden og for turister at disse spor og områder er trygt tilgængelige.

Det er fra et turist- motions- og idrætsmæssigt perspektiv særdeles ærgeligt at man ønsker at indhegne den del af det blå spor i Vesterskoven der er landskendt som "Danmarks Længste" der har stor rekreativ værdi. Det ville være et lille kompromis og glæde mange friluftsmennesker at frahegne denne del af mtbsporet. Et konkret forslag kunne være, at lader man det nuværende "blå spor" i Vesterskoven bestå ved at trække hegningen lidt tilbage mod vest, så kunne der findes nogle andre hektarer nord for Frederik VII's høj.

Generelt vedr. MTB-spor i urørt skov

Øget behov for vedligehold af MTB-spor må forventes de steder hvor naturlig hydrologi vil øge vandstanden og hvor store klovdyr befærder stierne. Det bør fremgå af projektplanen at NST anerkender et finansieringsbehov for vedligehold og vil ved behov tillade dybere fundering udført med mindre entreprenørmaskiner.

MTB-spor bør kunne omlægges såfremt de f.eks oversvømmes pga ophørt dræning eller der kommer særligt følsomme naturværdier tæt ved ruten. Hvis sporsegmenter blot nedlægges, så bliver sporene efterhånden tiltagende fragmenterede og de cyklende vil spredes på gang- og ridestier.

Hvis større områder udlægges til "faunalommer", stillezoner eller vådområder, så vil der komme mere færdsel på stierne uden for disse områder. Det kan således give øget trængsel og evt. en reduceret naturoplevelse for borgerne. Der kan således blive behov for at udvide og/eller separere stierne. Dette bør angives som mulig mekanisme i forvaltningsplanen.

Generelle aspekter vedr. befolkningens adgang til de offentlige naturarealer

Allerede inden etableringen af nye hegninger i Silkeborg viser Danmarks Naturfredningsforenings undersøgelse foretaget af Epinion (februar 2022) at en del af befolkningen i varierende grad er bekymrede over at skulle færdes med store græssere. 18% svarende til mere end 1 mio danskere er helt eller delvist enige i at de er bange for at færdes med store græssere

Hvis/når der kommer ulykker og utrygge oplevelser med de store græssere så vil andelen der er bange eller bekymrede formentlig stige. Det oplevede man i den 1600ha store NNP-lignende park i Maashorst i Holland hvor 35% af de besøgende efter de første 4 år (2016-2020) med flere ulykker, angav at de var bekymrede for sikkerheden ved at færdes i parken.

(punkt 6.1.05: Evaluatie Grote Grazers In De Maashorst <http://ibabsonline.eu/Agenda.aspx?site=oss&agendaId=b5aecdd5-b88d-4da5-9ceo-28bfda0a0296&FoundIDs=>)

Det forekommer derfor hensigtsmæssigt at etablere alternative, velskiltede ruter som de cyklende kan vælge uden om den hegnede del af skovene. Uden sådanne må det derfor forventes at cyklende vil reagere forskelligt, men at en del vil reagere ved fremover ikke at cykle i skovene og måske helt undlade at cykle. Andre vil passere igennem, men måske uden at overholde sikkerhedsafstande.

Ansvar ved ulykker

Jeg vil gerne gøre opmærksom på de generelle forhold omkring særlig ansvarspådragelse for foreningsledere, skolelærer m.fl. der har børn og unge med på cykeltur under ansvar, samt behovet for at de enkelte foreninger og institutioner har specifikke beredskabsplaner iht. dommen efter Præstø-ulykken. Alt sammen forhold der fremover kan virke reducerende på mulighederne for at der cykles på mountainbikesporene i især Vesterskoven der indhegnes til græsning. I en tid hvor 13-18% af danske børn er overvægtige- eller svært overvægtige er det vigtigt med let tilgængelighed til naturen og friluftaktiviteter.

Lokale inddragelse af især mtb-klubber og foreninger og andre betydende interessenter er afgørende for de gode løsninger.

Jeg håber NST vil være lydhør over for ovenstående og udmønte forvaltningsplanerne så skånsomt som muligt overfor borgere og det aktive frilufsliv. Det kan blive en god fortælling og et godt eksempel fra Silkeborg hvis man kan tage hensyn til både friluftsliv og natur.

Med Venlig Hilsen,

Jens Brahe Pedersen, Læge
Silkeborg

HØRINGSSVAR VEDR. FORSLAG TIL FORVALTNINGSPLANER FOR URØRT SKOV PÅ AREALER FORVALTET AF NATURSTYRELSEN SØHØJLANDET

Danmarks Idrætsforbund (DIF) har med stor interesse modtaget og læst de 3 forslag til forvaltningsplaner for urørt skov, som er udarbejdet af Naturstyrelsen Søhøjlandet. Dvs. forvaltningsplanerne for Silkeborg Vesterskov, Silkeborg Nordskov og Kobskovene.

DIF har på den baggrund følgende bemærkninger.

Generelt om forvaltningsplanerne

Vi vil rose forvaltningsplanernes afsnit om friluftsliv, der generelt beskriver friluftslivet fint og rummer mange rigtig gode tiltag for friluftslivet i områderne. Vi savner dog en mere konkret beskrivelse af de konsekvenser, som naturforvaltningstiltagene vil medføre for friluftslivet, og hvilke tiltag, der på den baggrund vil blive iværksat for at sikre adgangsforhold og friluftsfaciliteter (jf. de overordnede retningslinjer afsnit 2.4.7).

De 3 forslag til forvaltningsplaner, der er i høring, omfatter skove, der er vigtige for friluftslivet, dvs. bynære skove med højt besøgstyck, mange friluftsskaktiviteter og mange faciliteter som ridestier, ruter, spor, orienteringsposter mv... Derfor er det væsentligt, at forvaltningsplanerne er konkrete omkring tiltag, der kan sikre hensynet til friluftslivet.

Vedligehold af faciliteter og fældning af risikotræer

Vi vil anbefale, at det indskrives i forvaltningsplanerne, at stier, ruter, spor og opholdsarealer friholdes for væltede træer, og at risikoen for væltede træer ved friluftsfaciliteter forebygges ved jævnlig fældning af risikotræer. På denne måde sikres varig adgang til faciliteterne uden megen vedligeholdelse. Det er efter vores mening ikke nok at skrive i forvaltningsplanerne, at der er mulighed for at rydde træer og buske ved f.eks. lejrpladser. Forvaltningsplanerne bør være handlingsvisende og anviser, at det faktisk vil ske.

I flere andre forvaltningsplaner for urørt skov er det tydeligt indskrevet, at der fortsat vil ske vedligehold af friluftsfaciliteter samt fældning af risikotræer og fjernelse af opvækst langs stier, ruter og friluftsfaciliteter. Vi foreslår, at Naturstyrelsen Søhøjlandet skriver tilsvarende ind i sine forvaltningsplaner.

DIF
DANMARKS IDRÆTSFORBUND

IDRÆTTENS HUS BRØNDBY
STADION 20
2605 BRØNDBY

T: 43 26 26 26
WWW.DIF.DK

SIDE 1 AF 2

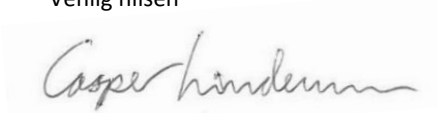
PROTEKTOR
HENDES MAJESTÆT DRONNINGEN

Brugerinddragelse

Det glæder os, at Naturstyrelsen Søhøjlandet har fokus på brugerinddragelse, og vi forventer således, at de lokale idræts- og friluftsföreninger inddrages i tiltag, der er nødvendige at foretage af hensyn til friluftslivet f.eks. omlægning af ridestier og MTB-spor som følge af grøftelukninger, indhegninger mv. Det har stor betydning for lokal accept og opbakning til en ændret forvaltning, at der er en tidlig og god dialog med lokale brugere, herunder det organiserede friluftsliv om forvaltningen af områderne. Desuden er det vigtigt, at forvaltningsplaner for områderne løbende justeres, så der tages højde for de konkrete erfaringer med udvikling af natur og friluftsliv i områderne.

Til slut vil vi takke for muligheden for at give vores bemærkninger til forvaltningsplanerne. Vi håber, at I vil imødekomme ovenstående forslag, og vi ser fra DIF's side frem til et forsat godt samarbejde med Naturstyrelsen Søhøjlandet om idrættens og friluftslivets vilkår i statens skove.

Venlig hilsen

Casper Lindemann
Natur- og outdoorkonsulent
Tlf.: 40 35 29 87
cli@dif.dk

SIDE 2 AF 2

PROTEKTOR
HENDES MAJESTÆT DRONNINGEN

BEVÆGER DANMARK

Fra: [Martin Fjordvald](#)
Til: [NST - Høring af urørt skov](#)
Emne: Høringsvar ang. Forvaltningsplan for Silkeborg Nord og Vesterskov Fra Silkeborg OK
Dato: 28. august 2022 19:21:33

Hej

Uden at tage yderligere stilling til hvorvidt urørt skov, eller driftsskov, er det vi helst ønsker for vores sport, vil vi dog give følgende svar på høringen ang. Nordskoven og Vesterskoven i Silkeborg.

Vi finder det besynderligt at i en kommune hvor man vælger at slå sig op på outdoor liv(Silkeborg som outdoor hovedstad) vælges der løsninger der kræver indhegning af store dele af skovene.

Adgangen og brugbarheden af skoven i forbindelse med terrængående sport og aktiviteter, vil bliver begrænset at disse tiltag. For vores sport kan det i værste fald gøre skovområderne ubrugelige da der ikke kan garanteres sportslige udfordringer af høj nok kvalitet.

Her antaget at adgangen til skoven forbliver uændret.

I forhold til aktiviteter for børn og unge, vil udsætning at store græssere yderlige skabe usikkerhed, i en sport hvor de første år bruges på, at gøre de unge komfortable med at færdes alene i skoven.

Mvh
Martin Fjordvald
Formand
Silkeborg Orienteringsklub.

Fra: [Kjeld Kristoffersen](#)
Til: [NST - Høring af urørt skov](#)
Emne: Offentlig høring af forslag til 22 forvaltningsplaner for Urørt Skov på Naturstyrelsens arealer
Dato: 28. august 2022 21:20:01

Offentlig høring af forslag til 22 forvaltningsplaner for Urørt Skov på Naturstyrelsens arealer. Vesterskoven Silkeborg.

Der skal ikke herske tvivl om, at vi er mange, der ikke ønsker Urørt Skov fremmet i form af fældning og veteranisering af smukke gode skovområder. Nuværende skovområder er egentlig vældig fint beskrevet af Jer selv på:

<https://naturstyrelsen.dk/naturoplevelser/naturguider/silkeborgskovene/dyr-og-planter/>

Vi ønsker skovene bevaret med deres nuværende flora og fauna, de skal ikke gøres til 'Urørt Skov'.

Det er ikke Urørt Skov, når der i Østerskoven, tæt ved Skyttehusets Camping er fældet henholdsvis veteraniseret, et stort antal flotte bøgetræer, der åbenbart blot skal ligge hulter til bulter og rådne op, en trælosseplads midt i skoven. Det samme er sket med forholdsvis unge egetræer i Vesterskoven. Hertil kommer store fældninger af douglas graner ved Slåen Sø, kørt ud og solgt. Hvor bliver nyplantninger af ?

Indhegninger i Vesterskoven og udsætning af husdyr, er meget problematisk for de mange.

Vesterskoven er et meget benyttet rekreativt område for rigtig mange - motionister, gående, hundeluftere, ryttere, løbere, orienteringsløbere og cyklister.

Med stor succes, er der de seneste år etableret nogle af Danmarks bedste mountainbike spor i Vesterskoven, bl.a. Danmarks længste nedkørsel.

Sporene er lavet i et flot samarbejde med Statsskoven, museumsfolk og Silkeborg Spor Laug. Her kører mere end 100.000 cyklister årligt på sporene.

At indhegne sporet og udsætte husdyr i området er meget problematisk. Husdyrene vil helt sikkert gå på sporene, når de skal rundt i skoven. Det skaber farlige situationer, når der kommer cykler ad sporene. Hertil kommer, at sporene trampes op af dyrenes hove, så de bliver vanskelige/håbløse at køre på.

Det vil være forfærdeligt for cyklister, der vælter i det optrådte spor eller pludselig støder ind i kvæg, der står midt på sporet.

Selv om Naturstyrelsen fralægger sig ansvar for ulykker, så vil den folkelige reaktion mod Naturstyrelsen og Nationalparker/indhegnet Urørt Skov blive voldsom.

Jeg ønsker ikke, at området indhegnes og der udsættes husdyr bag hegn i Vesterskoven.

Det vil være til ubodelig skade og gene for de mange mennesker, der i dag anvender, skoven, både til motion og for at nyde den nuværende natur med træer, fugle og de mange vilde dyr der er i området.

Hvis der gennemtvinges opsætning af hegn og udsætning af husdyr; må det være et krav, at det sker på en måde, så de etablerede MTB-spor hegnes fra, så der ikke sker ulykker på specielt nedkørslerne i området. Cyklisterne skal ikke risikere liv og lemmer ved at køre blandt husdyrene. Naturstyrelsen kan heller ikke leve med , at de bliver årsag til dødsfald i deres indhegninger.

Venlig hilsen
Kjeld

Kjeld Kristoffersen

Højmarkstøften 38
8600 Silkeborg

30326021

kristof@private.dk

_/\)

Sønderskove
n Silkeborg.
6/1-2022 😞

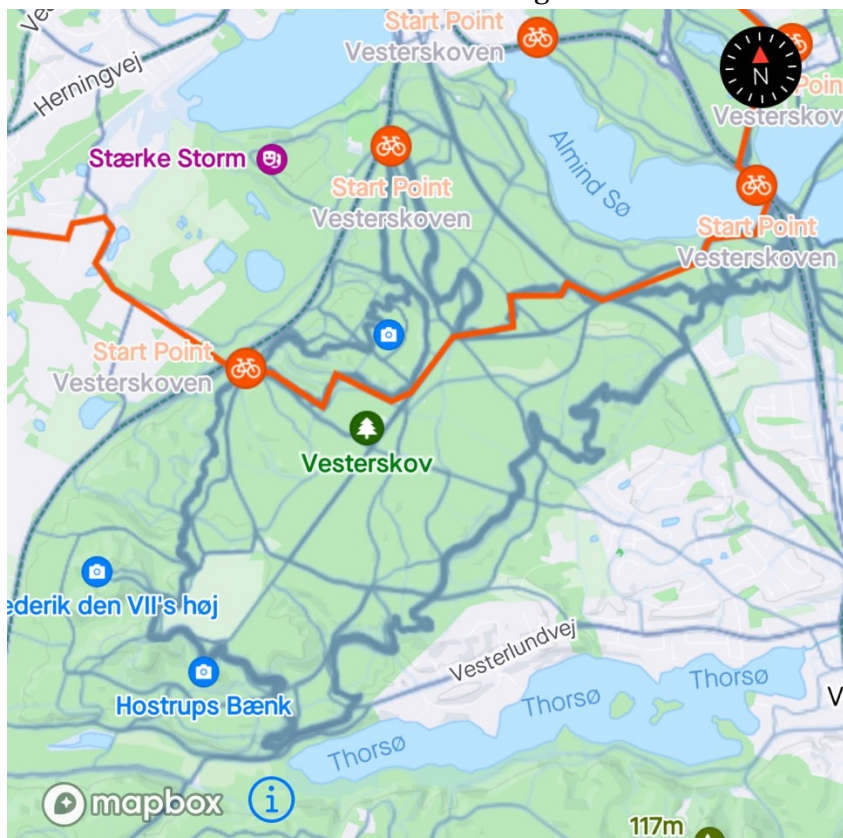

Vesterskoven
fældningen og
veteranisering. Trist
når dødt ved øges
med 4 % om året de
seneste 15 år.

Høringssvar til forvaltningsplaner for Nord- og Vesterskoven, Silkeborg.

Mountainbike Klub Silkeborg (MTBKS) støtter mange af de tiltag der kommer i forvaltningsplanerne for urørt skov i Vester- og Nordskoven. Men udfordringerne opstår med elektriske hegn, græsning og dermed risiko for at borgernes adgang til de offentlige naturarealer begrænses.

Både Nord- og Vesterskoven er med deres bynære placering hyppigt besøgte og har et rigt friluftsliv bla. pga. Silkeborgs ihærdige branding af området som Danmarks "Outdoorhovedstad". Landskabets store skove og mange bakker indbyder til cykling og friluftsliv. Især er der mange mountainbikere, o-løbere, løbere, triathleter og vandrere som eksempel. Hertil kommer flere årlige og traditionsrige idræts- og motionsevents. Af såkaldte "Strava heatmaps" (Figur 1) fremgår det at der er ganske omfattende cykelaktiviteter på flere af grusvejene og på MTB-sporene i Nord- og Vesterskovene. MTB-sporene i Vesterskoven og Nordskoven er blandt de mest besøgte, brugervenlige og populære i Vestdanmark. Silkeborg MTB Marathon der har været et årligt tilbagevendende event, trækker på 25. år i tusindevis af mountainbikere til Silkeborgskovene.

Figur 1: Strava Heatmap der illustrerer den tætte mtb trafik på "Blåt Spor".

Det er af stor vigtighed for foreningslivet, arrangementer, folkesundheden og for turister at disse spor og områder er trygt tilgængelige.

Det er fra et turist- motions- og idrætsmæssigt perspektiv særdeles ærgeligt at man ønsker at indhegne den del af det blå spor i Vesterskoven der er landskendt som "Danmarks Længste" der har stor rekreativ værdi. Det ville være et lille kompromis og glæde mange friluftsmennesker at frahegne denne del af mtbsporet. Et konkret forslag kunne være, at lader man det nuværende "blå spor" i Vesterskoven bestå ved at trække hegningen lidt tilbage mod vest, så kunne der alternativt findes nogle andre hektarer nord for Frederik VII's høj.

En hegning der holder sig vest/ sydvest for det anlagte og godkendte mtb-spor vil formentlig ligeledes hjælpe med at indstille de piratspor der har voldt problemer.

Generelt vedr. MTB-spor i urørt skov

Øget behov for vedligehold af MTB-spor må forventes de steder hvor naturlig hydrologi vil øge vandstanden og hvor store klovdyr befærder stierne. Det bør fremgå af projektplanen at NST anerkender et finansieringsbehov for vedligehold og vil ved behov tillade dybere fundering udført med mindre entreprenørmaskiner.

MTB-spor bør kunne omlægges såfremt de f.eks oversvømmes pga ophørt dræning eller der kommer særligt følsomme naturværdier tæt ved ruten. Hvis sporsegmenter blot nedlægges, så bliver sporene efterhånden tiltagende fragmenterede og de cyklende vil spredes på gang- og ridestier.

Hvis større områder udlægges til "faunalommer", stillezoner eller vådområder, så vil der komme mere færdsel på stierne uden for disse områder. Det kan således give øget trængsel og evt. en reduceret naturoplevelse for borgerne. Der kan således blive behov for at udvide og/eller separere stierne. Dette bør angives som mulig mekanisme i forvaltningsplanen.

Ansvar ved ulykker

Der gøres opmærksom på de generelle forhold omkring særlig ansvarspådragelse for foreningsledere, skolelærere m.fl. der har børn og unge med på cykeltur under ansvar, samt behovet for at de enkelte foreninger og institutioner har specifikke beredskabsplaner iht. dommen efter Præstø-ulykken. Alt sammen forhold der fremover kan virke reducerende på mulighederne for at der cycles på mountainbikesporene i især Vesterskoven der indhegnes til græsning.

I en tid hvor 13-18% af danske børn er overvægtige- eller svært overvægtige er det vigtigt med let tilgængelighed til naturen og friluft aktiviteter.

Lokal inddragelse

Lokale inddragelse af især mtb-klubber og foreninger og andre interessenter er afgørende for gode løsninger. Vælger man at indhegne dele af det blå spor i Vesterskoven, vil det have negative konsekvenser for især ungdoms- og børneidrætten men også mtb-sporten som helhed.

Vi håber NST vil være lydhør over for ovenstående og udmønte forvaltningsplanerne så skånsomt som muligt overfor borgere og det aktive friluftsliv. Det kan blive en god fortælling og et godt eksempel fra Silkeborg hvis man kan tage hensyn til både friluftsliv og natur.

Med Venlig Hilsen,

Hans V. Hansen,
Formand, Mountainbike Klub-Silkeborg

Fra: [Lasse Werling](#)
Til: [NST - Høring af urørt skov](#)
Emne: Høring af forslag til forvaltningsplaner for urørt skov
Dato: 29. august 2022 21:43:41

til Naturstyrelsen. Høring af forslag til forvaltningsplaner for urørt skov.

Høringssvar fra Lasse Werling. Høringssvaret indeholder generelle kommentarer til planerne og konkrete kommentarer til planforslagene for Kobskov, Vesterskoven og Nordskoven.

Indledningsvis: Det er meget glædeligt, at der nu omsider kommer forslag til forpligtende plantiltag, der kan føre de flotte naturvisioner ud i virkeligheden. Naturstyrelsen opfordres til at speede processen med udarbejdelse af endelige, godkendte planer mest muligt op. Og til at sikre snarlig igangsættelse af de planlagte aktiviteter.

Generel kommentar til alle planer

Dødt ved. Det er erkendt, at en lang række af skovens truede arter er knyttet til stående eller liggende dødt ved. Det er tilsvarende erkendt, at mængden af dødt ved i statsskovene, er meget lavt. Set i det lys er planernes tiltag til øgning af mængden meget lidt konkrete og uden en målbar målsætning, som bør der bør derfor fastlægges en dødt-veds-målsætning for den enkelte skov. Forsker anbefalinger siger, at mængden biodiversitetsoptimalt bør på 50 – 70 m³/ha. Der bør generelt foretages en grov initial monitoring af mængden af stående og liggende dødt ved – og en estimering af hvor langt de planlagte tiltag bringer den enkelte skov tættere på målsætningen. Dette følges op ved start af ny planperiode. Dermed bliver indsatsen både målbar og forpligtende! Det er der brug for – med en af danmarkshistoriens største natursatsninger!

*Kommentarer til planerne for både **Vesterskov** og **Kobskov** og i **nogen udstrækning Nordskoven***

Søbræmmer: Al opvækst af nål – også hjemmehørende bør fjernes. Nålefald virker forsurende på den næringsfattige, sårbare lobeliesø, Almind Sø. Nåletræ skygger søbræmmen, så udvikling af bundvegetation hæmmes og øger dermed risikoen for udskylning af materiale.

Douglasgran: Silkeborgskovene har et højt indhold af douglasgran i store dimensioner og dermed dominerende for skovbilledet adskillige steder. I Naturstyrelsens retningslinjer for planlægning af urørt skov hedder det... ”Oversøiske træarterdouglasgran.....afvikles generelt i fældningsperioden, men kan bevares i mindre omfang”. Det er ligeledes

anført, at den planlagte fældningsindsats skal fremme biodiversitetsformål. Bevarelse af en stor andel store douglasgraner er ikke biodiversitetsfremmende. Douglasgranen er stort set uden mikrohabitater, og der er kun meget få epifyter - som mosser og laver - knyttet til selv gamle douglasgraner. De tager pladsen op for biodiversitetsrige træarter, og arten sår sig villigt – en egenskab som er biodiversitetsmæssigt stærkt uhensigtsmæssig!

Det opleves som et levn fra tidligere tiders forstlige drift, at planerne nu i stor udstrækning freder store douglasgraner. Det er fuld forståeligt, at man i NST Søhøjlandet er glade for og stolte over søjlehallerne med douglasgran. De er resultatet af dygtig skovdyrkning. Men tiden er en anden nu. Og det virker som et noget søgt – og netop skovdyrker-argument, at anføre at douglasgran bevares i stor udstrækning for at stabilisere skovens mikroklima...

Det opleves som på kant med Naturstyrelsens egne retningslinjer, når det i planerne for både Kobskov og Vesterskoven anføres, at ”douglasgran lades urørt i stort omfang” – med det argument, at træerne ”medvirker til at stabilisere skovens mikroklima....”

Et godt eksempel er den midaldrende douglasgran-bevoksning i Kobskov. Skrånende og tæt på Almind Sø. Spredt og klemte af douglasgranerne står spredt i bevoksningen flere, gamle ege. Det forekommer selvfølgelig, at douglasgranerne her skal udfases snarest, så der bliver plads til udvikling af egne og lys til udvikling af artsrigt busk- og urtelag.

Der bør derfor indarbejdes en – gerne etapevis - plan for hel afvikling af douglasgran – arten er oversøisk, opfører sig invasivt og bør ikke indgå i fremtidens skove med erklæret biodiversitetsformål. Gamle rødgraner bør derimod prioriteres bevaret – til glæde for bl.a. sortspætten.

Lysstillelse af ældre ege. Den beskrevne indsats i Kobskov, Vesterskoven og Nordskoven er biodiversitetsmæssig meget væsentlig og er igangsat. Indsatsen bør understøttes af en egentlig kortlægning af de bevaringsværdige ege. Og en lysstillelse, der sikrer, at egne fremover kan udvikle sig optimalt i større lysninger. Der bør sættes minimumsmål på ege-lysningerne.

*Kommentar til planen for **Vesterskov**.*

Genopretning af hydrologi ved grøftlukninger. Det er anført i tabel under hydrologi: ”Undersøge mulighederne for forbedret hydrologi”. Der er ikke brug for at undersøge yderligere. Der er brug for handling. Grøftlukninger kan have større eller mindre hydrologisk effekt. Men det er under alle omstændigheder et uhyre omkostningseffektivt virkemiddel til at genskabe mere naturlige forhold i skoven. Det er omkring 8 år siden, at analysen af hydrologi-genopretningspotentialer i Vesterskoven blev foretaget. Nu er det ikke rimeligt, at naturen skal vente endnu længere. Ingen af de anførte genopretninger kan påvirke nabolodsejere. Så bare kom i gang! Udgiften er forsvindende i forhold til natureffekten. Grøftlukningen bør prioriteres højt og kan foretages umiddelbart efter en eventuel planlagt fældning. Træer,

der vil gå ud efter genoprettet hydrologi, kan med fordel efterlades som stående dødt ved.

Planlagt græsning. De planlagte græsningsaktiviteter i sydvestenden af skoven hilses generelt meget velkomne. Der bør i den sammenhæng foretages lysstillelse af den noget ensaldrede skovfyr-bevoksning på den sydvendte skrænt mod Jenskær. Biodiversitetspotentialer er højt her med afgræsning af delvis lysstillede, sydvendte skrænter.

Konkrete forhold af mere redaktionel karakter:

Kobskov-planen: Der har sneget sig et "Stagsrode" ind under 'Målsætning' – ændres til Kobskov.

Vesterskov-planen: I omtalen af naturindholdet af Jenskær omtales 'mange fine arter', bl.a. mygblomst. Er der tale om et nyfund? Hvis det er korrekt, bør det anføres, at arten er på habitatdirektivet.

Med venlig hilsen,

Lasse Werling

Biolog

Naturstyrelsen
Førstballevej 2
7183 Randbøl

29. august 2022

Høringssvar indgivet til Naturstyrelsen på e-mail fl2020skov@nst.dk d. 29.08.2022

DGI's høringssvar til offentlig høring af forslag til urørt skov og af overordnede retningslinjer for forvaltning af urørte skove på Naturstyrelsens arealer Journalnummer J.nr. 21/14394

Vesterskoven, Silkeborg

DGI bakker op om forslaget om mere urørt skov for at skabe bedre forhold for friluftsliv, mere natur og bedre biodiversitet i Danmark. DGI ser også frem til indsatsen for urørt skov på Naturstyrelsens arealer og de muligheder for idræt og friluftsliv, der allerede er og senere kan blive mulighed for, men særligt hegning med udsatte husdyr i urørt skov må ikke få utilsigtede konsekvenser for befolkningens fysiske og mentale sundhed. DGI ser det som vigtigt, at tiltagene ikke vil komme til at begrænse danskernes adgang til et aktivt idræts- og fritidsliv i vores fælles natur.

Naturen er danskernes foretrukne sted at være aktiv

Brugen af naturen til aktiviteter og fællesskaber er vokset markant over de seneste årtier, og naturen er i dag det sted, hvor flest voksne danskere dyrker en eller flere af deres motions- og idrætsaktiviteter¹. Frivillige idrætsforeninger såvel som selvorganiserede motionsaktiviteter samler danskere i sunde og meningsfulde fællesskaber omkring idrætsaktiviteter i naturen, herunder løbere, orienteringsløbere, gå-hold, vandrefællesskaber, mountainbikere mv. Skovene og naturen bruges desuden til afholdelse af mange motions- og idrætssevents.

DGI har følgende bemærkninger til forslag om urørt skov i Vesterskoven Silkeborg

- **Frahegning af vej og sti**

Det er ulovligt at indhegne større naturområder inkl. veje og stier uden at sikre trafikanter sikkerhed ved enten tøjring af store græssere eller adskille de store græssere fra vej og sti ved forsvarlig indhegning.

§88 i færdselsloven: "Ingen må lade heste, kreaturer m.v. færdes på vej, uden at de er forsvarligt bevogtet. De må ikke tøjres således, at de kan nå ind på vejen. Såfremt de ikke er tøjret, skal de være adskilt fra vej ved forsvarlig indhegning."

- **Problematikker vedr. husdyrsindhegning i den vestlige ende af Vesterskoven i Silkeborg**

Den foreslåede indhegning er velbesøgt af mange friluftsgæster og turister. Der er vandrestier, mulighed for ridning, mountainbikespor og populære udsigtspunkter. Mountainbikesporet i Vesterskoven er udstyret med tællere og har trafik på op til 80.000 passager pr. år. I den foreslåede indhegning ligger den nedkørsel der i folkemunde kaldes "Danmarks længste" på 1,5 km. Denne nedkørsel

¹ I "Danskernes Motionsvaner" (IDAN 2016) fremgår det bl.a., at naturen er det mest populære sted at dyrke sine aktiviteter (44 pct. angiver, at de dyrker én eller flere af deres aktiviteter i naturen).

er et væsentligt aktiv i Silkeborg, for både lokale, lokale børn, foreningslivet og turister. For mountainbikere er de officielle spor ofte den eneste mulighed, da sporene netop er etableret for at sikre gode oplevelser for både mountainbikere og alle andre skovgæster ved separering af stierne. Det er ikke i dette tilfælde en god løsning at flytte mountainbiketrafik til alle mulige andre stier i skoven. Der er uafklarede problematikker vedrørende ansvar og sikkerhed for guidning og idræts- og foreningsliv. Særligt det organiserede idræts- og friluftsliv vil få det sværere med tilladelser til events og arrangementer. Den lokale træning i forening vil blive tvunget til at forholde sig til det ændrede sikkerhedsbillede inden for hegnet. Særligt for de foreningsledere som tager børn og unge med ud i naturen, vil den uafklarede situation om sikkerhed og ansvar blive svær at navigere og eventuelt resultere i tab af foreningsaktiviteter for børn og unge.

- **Forslag om ændring af hegnslinje**

Forslag om ændring af placering af indhegning så Danmarks Længste nedkørsel ligger uden for indhegningen, nedkørslen er stærkt trafikeret med masser af friluftsgæster. Desuden foreslås den allerede aftalte og planlagte nedkørsel med graduering sort også planlægges uden for eventuel kommende indhegning.

- **Levestedsforvaltning**

DGI anerkender at der kan opstå situationer, hvor det er nødvendigt med levestedsforvaltning med dertilhørende midlertidige indskrænkninger i den lovlige adgang. Det er vigtigt, at sådanne forvaltningstiltag baseres på reelle og faktuelle forhold og begrænses til det kun nødvendige, så adgangen for danskerne forhindres mindst muligt.

- **Nye muligheder for friluftsliv**

DGI ser positivt på, at der i udlægningen af urørt skov kan gives nye muligheder for friluftslivet i forhold til befolkningens aktive friluftsliv. Borgerne har ret til i statens skove bl.a. at færdes til fods overalt og døgnet rundt, at cykle på veje og stier, hvor man kan cykle med en almindelig cykel og i al væsentlighed ride overalt med heste på stier/veje, i skovbunden m.v.

- **Fortsat uændret og uhindret adgang**

DGI sætter pris på at Naturstyrelsen fortsat skal arbejde for at give befolkningen adgang til at færdes og opholde sig i naturen samt forbedre mulighederne for friluftslivet og varetage formidling og information om arealernes værdier. At friluftslivets muligheder inddrages i overvejelserne i forbindelse med indsatsen for urørt skov ved planlægning og forvaltning af arealerne.

- **Fortsat vedligeholdelse og udvikling af friluftsfaciliteter**

DGI ser det som særdeles vigtigt at den rekreative infrastruktur som skovveje, stier, mountainbikespor og faciliteter til understøttelse af friluftsliv fortsat kan udvikles og tilpasses i de udpegede urørte skove.

DGI finder det særdeles vigtigt, at det fortsat er muligt at vedligeholde og udvikle eksisterende friluftsfaciliteter og opføre nye friluftsfaciliteter (som fx mountainbikespor) som hidtil efter en konkret vurdering af beliggenhed og hensyn til bl.a. naturværdier, fx af hensyn til borgernes mulighed for at opleve og bevæge sig igennem de urørte skove. Med en indhegning og udsætning af store

græssere vil der være stor risiko for at de lokale frivillige kræfter, som er instrumentale i drift og vedligehold af det lokale stinet herunder mountainbikesporet vil afstå fra fortsat bidrage med store negative følger for den lokale rekreative infrastruktur og det lokale samarbejde mellem NST og lokale frivilligrupper, erhverv mv.

- **Målrettet og tydeligt reelt fagligt grundlag**

Eventuelle begrænsninger for friluftslivet skal være målrettede og baseres på et tydeligt fagligt grundlag herunder friluftsfaglige perspektiver.

- **God adgang er vigtigt**

DGI er glade for at det er tydeligt at det fortsat er tilladt at udøve alle de former for friluft aktiviteter, som generelt kan gennemføres uden tilladelse i Naturstyrelsens skove. F.eks. mountainbikekørsel, ridning, fuglekiggerture m.fl.

- **Tilladelser til events, arrangementer mv.**

DGI finder det vigtigt, at det som hidtil er muligt at få tilladelse til friluft aktiviteter, som kræver styrelsens tilladelse, fx erhvervsmæssige aktiviteter, stævnepladskrævende arrangementer mv.

- **Samlet national plan for hegninger med inddragelse af interesseorganisationer**

DGI ser gerne en samlet national plan for hegning og udsætning af store græssere med stærk inddragelse af interesseorganisationer.

- **Planlægning for kompenserende foranstaltninger i samarbejde med lokale aktører**

De få steder og situationer, hvor hydrologiske eller andre naturhensynstiltag begrænser lokales adgang og muligheder for idræt og friluftsliv skal der ske en lokal inddragelse med henblik på at skabe kompenserende foranstaltninger.

Generelle bemærkninger

DGI finder det positivt, at indsatsen vedr. urørt skov skal fremme biodiversitet. Indsatsen bør dog ikke bryde med en hundredårig tradition og praksis, hvor friluftsliv og naturbeskyttelse er sidestillet som dobbelt formål. Friluftsliv er ikke en trussel mod hverken biodiversitet eller rødlistearter, og det dobbelte formål bør fastholdes, hvor friluftsliv og adgang sidestilles med naturbeskyttelse.

Offentlighedens adgang til urørt skov skal sikres og fastholdes, dette er afgørende for DGI. Dette gælder ikke kun de lovmæssige rammer for adgang, men i særdeleshed den reelle adgang. Barrierer, der sænker befolkningens reelle adgang til urørt skov bør undgås. Barrierer for den reelle adgang kan være foranstaltninger som manglende sikring og fortsat vedligehold af den rekreative infrastruktur. Det kan være hegn og udsatte husdyr som køer, heste eller indskrænkning i muligheder for organiserede idræts- og friluftslivsaktiviteter og deres muligheder for at afholde arrangementer i områderne.

Erfaringer fra både ind- og udland viser samtidig, at hegn og græsning ikke er problemfrit, når der samtidig er et aktivt friluftsliv. Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning sammenfatter således: *"Naturpleje med store græssende dyr har dog samtidig vist sig ikke at være helt uproblematisk, specielt ikke når den anvendes i områder, der også er forbundet med rekreative interesser. I Danmark var der i 2017*

et dødsfald og flere personskader som følge af uheldige møder mellem kvæg og motionister/hundeluftere².

Flere steder i høringspapirerne er friluftsliv og turisme blandet sammen og omtales som to sider af samme sag. DGI vurderer, at friluftsliv og turisme er væsensforskellige, og at friluftslivets og det lokale foreningslivs behov ikke kan dækkes af de tiltag, der har et turismesigte. DGI mener, at lovforslaget bør skelne mellem de to typer af besøgende med et særligt fokus på at sikre gode muligheder for den lokale befolkning og det lokale foreningsliv, såvel som det selvorganiserede friluftslivs muligheder og ønsker.

Lokale løsninger og friluftsliv

Lokal borgerinddragelse og involvering af lokale aktører og foreninger er essentielt for urørt skovs succes. Den fremtidige succes opnås bedst, hvis befolkningens muligheder for god adgang og et rigt friluftsliv understøttes og styrkes i urørt skov.

Statsskovene har væsentligt bedre adgang end private skove, og mulighederne for forenings- og fællesskabsaktiviteter og ikke mindst mulighederne for at få tilladelser til at afholde arrangementer er bedre i statsskovene. Statsskovene er derfor af overordentlig stor betydning for en bred vifte af friluftaktiviteters eksistens, fx cykelløb, løbeevents, spejderløb, orienteringsløb, rollespil etc. DGI vil på det kraftigste opfordre til, at foreninger og fællesskaber sikres fortsat mulighed og tilladelser til at afholde arrangementer og events på de kommende arealer der udlægges til urørt skov.

Forvaltningsplaner

Forvaltningsplanerne bliver centrale værktøjer for fremtidens drift af urørt skov. Forvaltningsplanerne skal sikre balance mellem naturbeskyttelse og andre samfundsinteresser, herunder friluftslivet.

DGI foreslår, at forvaltningsplanerne for urørt skov baseres på principper for adaptiv forvaltning:

- Forvaltningstiltag skal hvile på et bredt sammensat fagligt grundlag under hensyntagen til omkostningseffektivitet.
- Forvaltningstiltag evalueres løbende og overvåges med fokus på effekter i relation til både biodiversitet og friluftsliv.
- Forvaltningsplaner skal revideres hvert fjerde år på baggrund af resultater fra evaluering og overvågning.
- Forvaltningsplaner skal redegøre for udformning af hegn og de foranstaltninger, der skal sikre offentlighedens adgang til og muligheder for uhindret færden i urørt skov.
- Når det skal besluttet, hvilke dyr der eventuelt skal gå i indhegning, skal der tages hensyn til det eksisterende idræts- og friluftsliv, så befolkningen kan færdes sikkert uden fare for liv og lemmer fra de udsatte husdyr.
- Forvaltningsplanerne skal redegøre for, hvordan den rekreative infrastruktur sikres og løbende vedligeholdes.
- Enhver indskrænkning af friluftslivets adgang og muligheder skal baseres på tungtvejende argumenter med udgangspunkt i et dokumenteret fagligt grundlag.
- Sankning af spiselige vilde urter, svampe mv. tillades i henhold til de eksisterende rammer i naturbeskyttelsesloven.

Hegn og udsatte dyr

DGI anbefaler en restriktiv tilgang til hegning og udsætning af store græssere. I de tilfælde hvor der udsættes husdyr under hegn, skal der sikres gode og tilgængelige adgangsveje i og til området. Der bør i videst mulige omfang vælges ikke-opsøgende vilde hjemmehørende arter og ikke husdyr som køer (inkl. bison) og heste.

² Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning (IGN), Københavns Universitet: 2020. https://static-curis.ku.dk/portal/files/237043761/Notat_Friluftsliv_og_gr_ssende_dyr_web.pdf

Ansvar i tilfælde af ulykker og farlige situationer mellem udsatte husdyr og besøgende i urørt skov bør afklares og tydeligt skiltes

Pædagoger, folkeskolelærere, naturvejledere, trænere fra frivillige foreninger, spejderledere og guider har et udvidet ansvar for dem, de tager med ud på tur. Med ansvar følger nødvendigvis et forsigtighedsprincip og vurdering af risiko for den pågældende tur og mulige situationer. Ligesom en forventning om, at loven overholdes under aktiviteterne. Med det in mente vil eventuelle hegninger i urørt skov potentielt hegne størstedelen af den organiserede friluftslivsaktivitet ude. Når man hegner noget inde, hegnes man også noget ude. Vil fx foreningers børnehold kunne færdes sikkert? Eksempelvis orienteringsløb, hvor børn løber uden voksne? Mountainbikeklubber, hvor børnene fx kører korte runder uden en voksen? Folkeskoleklasser, der nyder idræt i skoven? Disse grupper vil blive hegnet ude af eventuelle hegninger med store græssere i urørt skov.

Øvrige bemærkninger

- DGI undrer sig over, at det under Miljøministeriet eksisterende Adgangsforum ikke på noget tidspunkt har været inddraget eller spurgt til råds i forberedelsen af urørt skov. Der har kun været afholdt to møder inden for de seneste mange år: henholdsvis den 19. januar 2019 og den 5. september 2016. Adgangsforum kunne have kvalificeret arbejdet, i særdeleshed arbejdet med adgang og friluftsliv forud for høringsfasen.

Mvh

Thomas Larsen Schmidt, konsulent, Idrættens Arenaer, DGI

Høringssvar vedrørende urørt skov fra foreningen Fri Natur vedrørende forvaltningsplanen for Silkeborg Vesterskov.

Præsentation:

Fri Natur er en landsdækkende forening med over 800 medlemmer

Fri Natur har følgende formål:

- Fri Natur arbejder for fri, varieret og tilgængelig natur.
- Fri Natur arbejder for større og sammenhængende naturområder i Danmark.
- Fri Natur betragter ikke hegnede arealer som vild natur.
- Fri Natur arbejder for levevilkårene og den frie bevægelighed for det naturligt forekommende vildt.
- Fri Natur tager afstand fra storskala natureksperimenter, herunder indhegnede urørte skove, der fjerner habitater og begrænser friluftslivets reelle adgang.
- Fri Natur arbejder for, at ændringer eller etablering af natur, er baseret på bredt funderede videnskabelige retningslinjer, hensyn til klima, praktiske erfaringer og lokal forankring.

Fri Natur vil gerne udtrykke sin holdning og ikke mindst bekymring for den kommende forvaltningsplan for urørt skov i Silkeborg Vestereskov.

Natura 2000-områderne bør få en særlig opmærksomhed og bør forvaltes iht. EUs Habitatdirektiv. Fri Natur finder ikke, at udkastet til forvaltningsplanerne tager tilstrækkeligt hensyn hertil.

Det fremføres, at planen vil påvirke et Natura 2000-område, hvorfor en screening og konsekvensvurdering ikke er tilstrækkeligt grundlag for en forvaltningsplan. Der skal iht. Miljøvurderingsloven foretages en decideret miljøvurdering - se også EUs Habitatdirektiv art. 6 stk. 3, da der er tale om, at der forefindes bilag IV arter i skoven.

Screeningen angiver ikke en eneste væsentlig påvirkning af miljøet og området, hvilket Fri Natur stiller sig særdeles undrende overfor. Det giver sig selv, at veteraniseringer, ophør af udtag af træ til byggeri, fældninger af skov og skabelse af lysåbne arealer medfører et klimatab og mindre ophobning af CO₂.

I en tid, hvor der er stort internationalt fokus på at bevare og genplante skov, går Danmark nu enegang skjuler klimaproblematikken ved at kalde skovfældninger for naturgenopretning. Her og nu-fældning af 50- 90% af nåletræerne for at skabe "urørt" skov vil få dramatisk effekt på Danmarks klimaaftryk - dertil kommer at veteraniserisering og hurtigere henfald for op

mod 25% af løvtræerne ligeledes vil få CO₂-optaget til at dale. Det vil påbegynde en markant udledning af CO₂ for de i alt 75.000 hektar, som ønskes omdannet til "urørt" skov. Det skønnes, at metoderne og planerne for urørt skov vil medføre en udledning på 2 millioner ton CO₂ om året !

Princeton University i USA har påpeget, at den billigste og mest nærliggende måde at løse klimaproblemerne på, er ved anlæg af ny og mere skov. Dette virker ikke foreneligt med danske planer om fældning af træer, lysåbninger og veteranisering i naturnationalparker og urørt skov - og det forekommer ligefrem at man spiller hasard med vores allesammens skov og miljø.

Generel baggrund for udlægning af urørt skov

Miljøminister Lea Wermelin har ved flere lejligheder fremført, at den danske natur er i frit fald og dermed befinder sig i en krise, hvor omdrejningspunktet i denne biodiversitetskrise er artstabet. Med udgangspunkt i denne situationsbeskrivelse foreslås udlæg af naturnationalparker og urørt skov i statens skove, da man anser disse planer som velvalgte til at standse artstabet og dermed sikre de truede og sårbare arter i den danske natur. Det mangler dog videnskabelig evidens for de metoder, som medfører af planerne for naturnationalparker og urørt skov.

Det åbne lands ændrede arealanvendelse.

Der er ikke oprindelig natur tilbage i Danmark. Allerede i vikingetiden - og ikke mindst i middelalderen ændredes udnyttelsen af arealerne sig drastisk. Den menneskelige påvirkning har således været massiv i de sidste 1000 år og har omfattet stort set, hver eneste krog af landskabet. Påvirkningen har været styret af de behov og de redskaber, man har haft til rådighed. Sidst i 1700-tallet var skovene således næsten udryddet og nede på under 4 % - og siden da er skovene heldigvis blevet genskabt.

Danmark var inden mennesket begyndte at dyrke landbrug overvejende dækket af skov. Pollenanalyserne fra Mols foretaget af Bent Vad Odgaard, som ses herunder, viser at landskabet helt frem til bronzealderen overvejende var dækket af træer. Træpollen var dominerende og græs udgjorde under 10% af den samlede pollenmængde. Odgaard har fremhævet, at den græsning, som har karakteriseret det danske landskabs udvikling, er sket i forbindelse med den landbrugsmæssige drift - og at den ikke var naturligt forekommende.

Som et resultat af landbrugets omfattende rationalisering og mekanisering de sidste 50-100 år er der sket en markant ændret arealanvendelse. Det har medført en ændring af landskabet, hvor man – for at nyttiggøre sig maskinernes muligheder – har skabt store dyrkningsflader og dermed fjernet træer, buske, vådområder etc., som muliggør en stærkt specialiseret – og kontrolleret produktion. Dyreholdet er samlet i store industrialiserede bygninger, hvor alt er under kontrol. Den store variation i såvel landskab som dyrkningsmetoder, der tidligere gav et utal af habitater for mange arter er dermed forsvundet.

Landbrugets udvikling skal ses i modsætning til ændringerne inden for skovbruget, hvor man nok har haft en mekanisering, men bibeholdt en uændret dyrkningsmetodik. Der har desuden været en udvikling mod mindre bevoksninger for at tilpasse sig de stærkt varierende dyrkningsforhold; man taler sågar om, at tidligere tiders skovbrug har udviklet sig til et "frimærkeskovbrug". Tendensen i skovdyrkningen er således - modsat landbrugets – gået mod større variation, hvilket hænger sammen med skovbrugets lave afkastningsevne, som ikke kan motivere store ændringer og investeringer i dyrkningsgrundlaget. I denne udvikling har det dog være træproduktionen, som har været i centrum og behovet for gamle træer, og dødt ved er først sent blevet indarbejdet i skovdriften, men er nu i dag en integreret del af skovdyrkning i den naturnære skovdrift.

I lyset af at land- og skovbrug er gået i hver sin retning de sidste 200 år, har det medført, at et stort antal arter, som egentlig er hjemmehørende i det lysåbne stærkt varierede landskab, har søgt til skovene og her i særdeleshed til overgangszonerne- dvs. - skovbrynene, mellem land- og skov. Denne udvikling er selvsagt ikke optimal.

Af De økonomiske Råds rapport i 2012 fremgår det imidlertid, at man mht. hvorledes situationen skal håndteres ikke har specifik viden om, hvad der vil fremme situationen for de enkelte arter.

Selvom ingen arter således kræver urørt skov, fremsættes i rapporten alligevel forslag om, at 37-47.000 ha skov skal udlægges til urørt skov til biodiversitetsformål.

Det fremgår eksplicit, at man ikke ved, hvordan og hvorvidt urørt skov virker som instrument til at fremme situationen for de truede arter, men blot, at man tror det. Urørt skov er imidlertid ikke dét, som betegnelsen urørt ellers måtte angive. I urørte skov skal nåletræsbevoksninger fjernes, og de tilbageværende løvskovs bevoksninger kan tyndes og gøres lysåbne. Urørt skov er således ikke urørt som sådan, den er urørt i forstlig kommerciel henseende. Urørt skov bliver dermed langt hen ad vejen ikke naturbevarelse, men natur skabelse - eller ligefrem designernatur underlagt rewildingideologien, med hegn og husdyr, veteraniserede træer, dødt ved og fældninger af uønskede træsorter, der nu kaldes invasive til trods for, at de er importeret og plantet af helt specifikke årsager.

Når man anbefaler udlægningen af urørt skov, sker det med henvisning til, at der findes mange truede arter i skovene – ikke mindst de fra det åbne land fordrevne arter. Da skov er billigere end agerjord, anser man det økonomisk mere effektivt at udlægge skov, som derefter gøres lysåben. Det er ikke skoven, som skov betragtet, der er interessant. Desuden ønsker mere dødt ved i den egentlige skov, hvilket man anser fremmes ved at udlægge urørt skov, selvom det selvsagt også kan ske i dyrket skov og at der er sket en markant stigning af dødt ved i offentlige skove de sidste 10 år.

Skovrapporten 2016

Ved hjælp af samme analysemetode som i Vismandsrapporten fra 2012, men ved at ændre på forudsætningerne, når man nu frem til, at der bør udlægges 75.000 ha skov til urørt skov. Det konkrete forslag er, at der udlægges ca. 29.000 ha statsskov, resten og 46.000 ha skov beliggende i private skove, da det er her, de truede arter findes. Rapporten har som præmis, at urørt skov er velegnet til at sikre de truede arters eksistens, hvorfor rapportens konklusioner ikke overraskende læner sig op ad rapportens præmis. Analysen bygger på en kvadrat inddeling af Danmark på 10 km x 10 km. Der foretages ikke nogen følsomhedsanalyse på denne antagelse. Havde man således ændret antagelsen til 5 km x 5 km, var man måske kommet frem til blot 25.000 ha?

Buchwalds erhvervs Ph.D -afhandling i 2018.

På grundlag af den eksisterende artsrigdom i statsskoven konkluderer Buchwald, at man ikke behøver mere urørt skov i Danmark end der allerede var udlagt i 2018. Buchwald påpeger samtidig, at artsrigdommen vil blive truet i den urørte skov medmindre man løbende foretager de nødvendige pleje-indgreb for at skabe lysåbne arealer. Buchwald fremhæver endvidere, at problemer med artsrigdommen i højere grad knytter sig til det åbne land - end til skovene.

Rødlisten 2019 og det øvrige beslutningsgrundlag

Den af Miljøministeren omtalte biodiversitetskriser knytter sig til de såkaldte "rødlister", hvoraf det bl.a. fremgår, hvilke arter, der bedømmes til at være truede. Man har her identificeret forskellige trusselskategorier: Kritisk truet (CR), truet (EN) og sårbar (VU). Ved at sammenligne opgørelser udført på forskellige tidspunkter, får man en opfattelse af, hvordan trusselsituationen har udviklet sig.

Ved opgørelsen i 2019, hvor man kunne sammenligne med en opgørelse fra 2010 kunne man konstatere, at antallet af truede arter var faldet fra 18,7% til 17,3%. Hvis ikke det giver anledning til forsigtig optimisme, kan man i det mindste læse det som, at situationen er status quo.

Imidlertid kan der jo være sket en forskydning mellem trusselskategorierne. Derfor udarbejder man et såkaldt rødlisteindeks til at beskrive forskydningen mellem trusselskategorierne. Det viser sig her, at rødlisteindekset er blevet større i perioden – dvs. at artsrigdommen er blevet forbedret. Der står dog på rødlistens hjemmeside, at rødlisteindekset er faldet. Ved nærmere gennemgang viser det sig at faldet er opnået ved at et stort antal arter der var i fremgang er taget ud af sammenligningen. En sammenligning mellem to umage populationer bør derfor kun ske med et tydeligt angivet forbehold.

Rødlisten med i alt 5231 arter (2019-tal) anvendes som eneste vandtætte bevis for "biodiversitetskrisen" i Danmark. Det efterlader et dårligt indtryk af, at man slet ikke forholder sig til de 1805 arter, der netop har skiftet status. Det er klart misvisende, og den slags statistiske undersøgelser skal kunne indfange variation før og efter, hvor udvikling både til det bedre, og til det værre bliver klarlagt. Arterne burde ikke blot udelades uden yderligere granskning.

Konklusionen på basis af rødlisteopgørelsen er således, at man ikke kan dokumentere, at man har en biodiversitetskriser i Danmark. Det udelukker naturligvis ikke, at man alligevel har det, men det er selvsagt problematisk, at man som sådan ikke kan dokumentere det.

Derudover så danner DCE/DMU rapporter generelt grundlag for en stor del af de beslutninger, der for tiden træffes om forvaltningen af den del af dansk skov, der udlægges til

urørt skov med den hugst og veteranisering det medfører. Det er rapporter, der er udgivet i 2005 og 2012.

En tysk undersøgelse 2016

Der er i Danmark ikke foretaget sammenlignelige forsøg og analyser, hvor man kan måle effekten af forskellige måder at behandle skoven på - varierende fra traditionel skovdrift til egentlig urørt skov.

Imidlertid foreligger der resultater fra en tysk undersøgelse af spørgsmålet. Den viser meget klart, at artsrigdommen er større i produktionsskove end i urørte skove. Resultatet beror på, at skovdriften skaber flere variationer og dermed flere habitater, som er forudsætningen for en høj artsrigdom. De urørte forsøgsparceller har dog kun været urørte i 70 år og skal formentlig ligge i nogle hundrede år længere, før man får et fuldt billede af, hvad udlægningen af tidligere produktionsskov til urørt skov medfører.

Man kan i den sammenhæng ikke sammenligne dem med skove, der altid har ligget urørte og kan ikke tage for givet, at tidligere produktionsskove, der lægges urørt får den samme artsrigdom som i oprindelige naturskove.

Biodiversitetspakken

Med den vedtagne biodiversitetspakke er der, som det fremgår af ovenstående, ikke blevet vurderet, om det overhovedet er nødvendigt at gennemføre pakkens tiltag, for at nå det ønskede mål set ud fra et biodiversitets perspektiv. Erfaringerne peger på, at man kunne have opnået den ønskede effekt inden for rammerne af traditionel skovdrift med øgede naturhensyn.

Desuden udlægges der store arealer (53.000 ha statsskov) i strid med de anbefalinger, som eksperterne har angivet. Områder uden væsentlig artsrigdom (f.eks. flere hedeplantager) vil således blevet udlagt for at nå op på 75.000 ha.

Der er desuden ikke blevet foretaget en bæredygtighedsanalyse i forbindelse med pakkens vedtagelse. Pakken er desuden vedtaget uden, at de faglige anbefalinger fra flere forskere er blevet fulgt.

Ikke uvæsentligt er klimaperspektivet blevet ignoreret. Udlægningen vil skønsvist medføre et CO₂-belastning på 2 mio. ton CO₂ per år i en længere periode for så at falde til 1,2 mio. ton

per år, i takt med, at alternative energiformer etableres.

Omkostningerne ved udlægningen er derfor ikke kun de 888 mio. som miljøministeren har fremlagt plus de yderligere 165 mio., der årligt skal afsættes på Finansloven til vedligehold af selvforvaltende og urørt skov. Suppositionseffekten bør indregnes i klimaregnskabet, da udskiftning af byggematerialer som beton og stål med bæredygtigt træ, udgør den helt store CO₂ besparelse, og det er især dette klimatiltag, der vil blive påvirket af planerne om at udlægge store dele af den nuværende skovproduktion i Danmark til urørt og lysåben skov.

Et skøn over nutidsværdien af alle direkte tab, offeromkostninger (klima, ophørt træproduktion og ophør af jagtleje indtægter) beløber sig forsigtig sat – til omkring 20 - 25 mia. kr.

Ændret naturplejeparadigme: Rewilding med dyr bag hegn?

Det er Fri Naturs indtryk, at rewilding-ideologen har fremmanet et radikalt paradigmeskift i myndighedernes syn på naturpleje og skovdrift.

I erkendelse af, at det danske biodiversitetsproblem knytter sig til det åbne land, har man introduceret begrebet rewilding med "store græssere" - de tunge klov- og hovdyr. Tanken er, at de efter, at skovene er blevet lagt urørte og de ikke-hjemmehørende arter er blevet fjernet, skal sikre skovenes lysåbne karakter og overhovedet skabe den variation, som sikrer artsrigdommen.

Dette understøttes af Rita Buttenschøns forskning, der tydeligt viser, at det er på overdrev, skovbryn mv. at afgræsning vil virke fremmende på artsrigdommen - og altså ikke skovgræsning.

Da der er ikke evidens for effekten af rewilding eller helårsgræsning i skovene (jf. rapporten DCE 425 "Biodiversitetseffekter af rewilding" s. 91-93) - er Fri Natur er generelt imod rewilding som naturforvaltningsprincip i Danmark.

Naturnær skovdrift og fokuseret naturpleje har givet en udvikling i artsrigdommen, og hvor etablering af eksempelvis vandhuller netop har givet det løft for naturen, som nu søges afløst med rewilding, som eneste redskab. Udviklingen for flagermus, er et godt eksempel på truede arter, der nu trives nye steder, hvor der har været konventionelle naturpleje tiltag og

genskabelse af eksempelvis mindre vådområder.

Den oprindelige rewilding-ideologi knytter sig til store sammenhængende naturområder. Yellowstone Nationalpark i USA, som ofte er fremhævet i rewilding-sammenhænge er på 899.100 ha - og området er ikke heget ind. Det er kun i den danske rewildingmodel, at hegn og store tamdyr forekommer at være et mål i sig selv. I Danmark opereres der tillige med områder på under 1000 ha - og endda helt ned til 33 ha. Alene forskellen i områdernes størrelse burde give anledning til undren over om "one size fits all".

Fri Natur ser desuden med alvor på, at den nye fastlagte strategi medfører en risiko for, at arbejdspladser helt forsvinder sammen med forkastelsen af dansk produceret, bæredygtigt træ i statsskovene. Med disse arbejdspladser forsvinder også oparbejdet specialviden om de pågældende naturområder.

Fri Natur fastholder, at naturpleje og herunder afgræsning med husdyr hører til i det åbne landskab på særligt udvalgte arealer, eksempelvis ådale og diverse overdrev. I skovene derimod, bør man overlade afgræsning til det naturligt forekommende, frie vildt, som hjorte og krondyr - uden anvendelse af hegn.

Bilag IV arter

De udpegede arealer til urørt skov er overvejende Natura 2000-områder og hermed også habitat- og fuglebeskyttelsesområder. Det må derfor umiddelbart formodes, at der er mange bevaringsværdige naturtyper og ikke mindst arter, der alle er strengt beskyttet under Habitatdirektivet og Fuglebeskyttelsesdirektivet - samt danske fredninger.

Der mangler i materialet en opgørelse over de tilstedeværende bilag IV arter for de enkelte områder. Artsbilaget, der medfølger, opgiver den samlede liste af mulige bilag IV arter - og ikke specifikt, hvilke arter, der er rent faktisk tale om. Det forekommer dermed, at der ikke findes en arts-baseline for de udpegede områder.

Den planlagte lysningshugst, veteraniseringer og opsætning af hegn lignende kan have negativ indvirkning på nogle af bilag IV arternes yngle og rasteplasser.

Man angiver på baggrund af man har kendskab til området - paradoksalt nok uden en bilag IV artsliste - at det ikke skønnes nødvendigt at foretage en miljøvurdering. Jævnfør Habitatdirektivets § 6 stk. 3., skal der dog foretages en miljøvurdering ved tilstedeværelse af bilag IV arter.

Ændringer i skovens sammensætning både kan og vil eksempelvis påvirke flagermusene i området. Det sammen gør sig gældende for eksempelvis hasselmus, stor vandsalamander og markfirben, der alle er ret følsomme i deres yngleperiode og overfor ændringer i deres rasteområder. Eksempelvis har det taget flere år for hasselmusen at benytte den skabte korridor over en motorvej på Fyn efter, at der blev foretaget ændringer i det oprindelige habitat. Ligeledes vil fældning af træ give forstyrrelser i fuglelivet, og der er i områderne en del fugle arter, der er beskyttet af fuglebeskyttelsesdirektivet, hvilket igen peger i retning af at kendskabet ikke er grundigt nok, hvorfor en miljøvurdering må foretages iht. EUs Habitatdirektiv samt fuglebeskyttelsesdirektivet.

Uden et tilstrækkeligt oplyst grundlag kan planerne konkret være direkte skadelige for truede arter. Der er foretaget screeninger og konsekvensvurderinger, men ikke en decideret miljøvurdering, som foreskrevet i Habitatdirektivet. Man skal være opmærksom på at der kan være divergens i de forskellige databaser, der benyttes til at screene ud fra. Inden forvaltningsplanerne godkendes bør der derfor foretages en decideret miljøvurdering iht. lovgivningen på området.

Ifølge § 9 i habitatbekendtgørelsen skal der foreligge tungtvejende grunde og omfattende vurderinger inden der kan foretages ændringer i et område. Der anføres ikke, hvorfor man finder, at de kommende tiltag er nødvendige for området - der henvises blot til en angivelig krise. Forudsætningen for afvigelse i beskyttelsen af Natura 2000-områder er, at der skal være afsøgt alternative løsninger, og at disse skal være vurderet efter artikel 6. stk. 4. Dette peger igen i retning af, at en miljøvurdering er påkrævet - at en konsekvensvurdering og en screening ikke er tilfredsstillende dokumentation for at påvirkningen af et Natura 2000-område.

Behov for undersøgelse

Fri Natur ønsker en tilgang, hvor konsekvenserne af naturplejen undersøges - ikke blot screenes, og hvor der opstilles forskellige alternativer. Afgræsning med kvæg bag hegn på tværs af samtlige danske naturtyper er næppe en rigtig løsning for al fremtidige naturpleje i Danmark.

Flere forskere peger netop på mulige alternativer for naturpleje, som ikke involverer rewilding og skovgræsning.

Fri Natur ønsker, at disse alternativer bliver taget i anvendelse i stedet for et helårs skovgræsningsregime. Det virker fagligt uholdbart, at en "one fits all" model kan anvendes uanset om naturplejen foregår på en klippeø, i klitheden, på heden, i mose, på overdrev eller i skoven, det være sig løvskov såvel som nåleskov, og at urørt skov, nu er eneste mulige driftsform i meget store dele af vores fælles statsskov.

Argumenter om tilgroning, mangel på lysåbne arealer og naturlig hydrologi - og uønskede "invasive" arter angives af ledende rådgivere, som trusler mod vores natur. Dette stemmer ikke overens med gamle billeder fra Landsat-databasen - og er en særdeles selektiv måde at forholde sig til data.

Fri Natur betvivler udsagn om, at artsrigdommen i vores skove ikke kan opretholdes, hvis ikke der afgræsses, fældes og veteraniseres i stor stil.

Der ses i Silkeborg Vesterskov følgende fredninger: Bekendtgørelsesfredning "Knagerne", reg.nr. 00106.01, i medfør af §28 i lov nr. 140 af 7. maj 1937, hvor det bestemmes at arealet fremtidig skal være uden forstmæssig drift. Derudover er der en fredning af et stiforløb ved Arnakke i den nordvestlige del af området. Det er en del af fredningen Ørnsø, reg.nr. 0694000, Fredningsnævnets kendelse af 2906-1979. Hvorledes disse fredninger vil blive overholdt fremgår ikke klart og tydeligt, eller hvordan de påvirkes af øget græsning.

Urørt skov forbliver bliver næppe urørt med fældningsprocenter på op til 90% af visse arter, der nu kaldes invasive. Der er et voldsomt indgreb i naturen, hvor den eksisterende artsrigdom forsvinder. Dette er ikke er naturbevarende, men snarere naturforandrende.

Fri Natur ønsker, at man i henhold til Habitatdirektivet målrettet laver planer, der er tilpasset det enkelte område og skånsomt udføres efter alle gældende love, fredninger og direktiver.

Derfor mener Fri Natur, at der er tale om et eksperiment med vor natur og klima, hvilket er stærkt bekymrende set i forhold til, at man har udpeget de naturarealer, der allerede har stor artsrigdom og hvor skoven trives. Dertil kommer at skovene benyttes af mange forskellige brugere, der nu bliver frataget retten til en rekreativ gå-, løbe-, cykel- eller ridetur i en dynamisk og naturnær skov. Dermed risikerer man med gennemførsel af planerne at skade den bedste og mest artsrige natur/skov vi har i Danmark. Fri Natur foreslår derfor at forkaste rewilding/afgræsning og indhegning, som naturplejemetoden, der skal satses på fremadrettet i dansk naturpleje, da Danmark simpelthen er for lille til denne tilgang - også i

urørt skov.

Fri Natur anser det for muligt og vigtigere at naturpleje kan foretages på forskellig vis – via private såvel som offentlige initiativer, og må påpege, at der allerede i dag udføres naturpleje, som øger både artsrigdommen og varetager bilag IV arternes bevaring på forskellig vis. Nationalpark Thy og RigKildelife naturpleje er glimrende eksempler på at naturpleje uden store omkostninger for dyr, skov eller mennesker kan lade sig gøre. Her tænkes på opkøb af lavbundsjord, hvor der allerede nu kan påvises bedring i artsrigdommen og afgræsning af overdrev mv., når disse naturplejes efter andre principper end rewilding og urørt skov, og afgræsning sker i samspil med naturen med et forsvarligt græsningstryk.

I Silkeborg Vesterskov er der desuden en del af et bevaringsværdigt landskab (efter planlovens § 11a, stk. 1, nr. 15), et nationalt geologisk interesseområde, geologisk rammeområde og hermed et værdifuldt geologisk område. I Vesterskoven findes en række mindre arealer med naturmæssigt særlig værdifuld skov (Skovlovens §25). Det drejer sig om typen "Skovfyr-domineret skov med stor strukturel variation", "Sump- og vådbundsskov", "Varieret blandskov" samt "Bøgeskov domineret af røllebøge". Det ses ikke af screeningen, at der tages yderligere hensyn til disse områder mht. afgræsning eller rewilding.

Øget brandfare i urørt skov

I dag tales der om højintensive naturbrande, som afbrænder skove på en måde som fortidens naturbrande ikke gjorde, dette grundet mere tørke i træernes vækstperioder. Dog er det ikke kun tørkeramte skove, der er i højrisiko, også urørt skov må siges at udgøre en brandfælde.

En skovbrand kan let blive en katastrofe, som det ofte ses fra udlandet. I projektforslagene er der ikke udlagt brandbælter - så det er uklart hvorledes man vil sikre at tilstødende skove, natur- eller boligområdet mod at brande kan brede sig. Derudover må mængden af ønsket dødt ved give anledning til bekymring ved en spontan skovbrand, hvor dødt og tørt ved hurtigt kan give ilden et godt arnested, intensivere naturbranden, og dermed gøre slukningsarbejdet sværere.

Til trods for at visse biologer brændende ønsker sig disse ekstreme, såkaldte naturlige dynamikker, kan det blive forbundet med store omkostninger for naturen og samfundet, hvis brande får lov til at udvikle sig.

Når man nu ved, at skov er med til at nedsætte temperaturen lokalt, samt opsamler CO₂, og dermed i den grad beskytter og fremmer artsrigdommen, så er det da besynderligt, at satse på urørt skov, som frigiver CO₂, og tilmed er kan blive store brandbomber.

Fortidsminder

Diger er i dag beskyttede, og det samme gør sig gældende for både synlige og endnu ikke afdækkede fortidsminder.

I Silkeborg Vesterskov findes der både spor efter oldtid i form af gravhøje og agersystemer og fra nyere tid i form af stenhuggerarbejde, nyere skovbrug og hulveje af ukendt alder - i alt: 37 registrerede gravhøje, et beskyttet stendige, 29 stendynger og jordtuer, 5 kulmiletomter, 3 hulveje og agersystemer med jernalderagre.

Det ses ikke af screeningen at 2-meters zonen omkring diverse kulturarvsminder jævnfør Museumsloven omfattes i bevaringen - eller om denne zone vil blive medtaget i tilsyn og beskyttelse.

Det ses ligeledes heller ikke om 100-meters zonen jævnfør Naturbeskyttelsesloven § 18 (Fortidsmindebeskyttelseslinjen) bør iagttages og det ses ikke tilfældet i de udpegede urørte skove.

Tillige findes der rester af tyskernes jyske hovedsæde under 2. verdenskrig i den nordlige del af skoven - 7 bunkers og rester af flere mindre betonanlæg. Hvorledes disse vil blive beskyttet fremgår ikke tydeligt, men de må vel anses som værende bevaringsværdige for eftertiden - selv uden fredning, og derfor medregnes i kulturarvsminder og beskyttes som sådanne.

Det skal påpeges, at ved de omfattende fældninger indenfor de udpegede områder vil skoven blive labil ved stormfald. Dette kan yderligere være en fare for ødelæggelse af kulturarvsminderne både i forhold til 2-meters zonen og 100-meters zonen. Labiliteten bør ses i sammenhæng med de massive fældninger, der vil pågå i forbindelse med, at områderne udpeges til urørt skov.

Det må endelig påpeges, at det ikke er beskrevet, hvorledes synlige, som skjulte fortidsminder plejes behørigt inden eksperimentet urørt skov påbegyndes.

Der eksisterer flere studier, der påviser at netop afgræsning med mellemstore/store dyr kan give uoprettelige skader på vores fortidsminder. Der er tale om udsætning af store dyr som kvæg og heste, som skal afgræsse ikke-hegnede fortidsminder. Afgræsning af diger (sten- og jord-) og langdysse eksempelvis og uden hensyn til eventuelle natur- og kulturarv så som

særligt særegne træer og andre særlige forhold i flora/fauna/funga.

Dyrenes adfærd kan ses som værende mulig skadende på fortidsminder bl.a. diger,. men uden, at disse studier/fakta giver anledning til bekymring. En adfærd, der burde give bekymring for bevarelsen af fortidsminde, hvilket findes foruroligende at fortidsminderne ikke ses beskyttet i udpegningen af urørte skove til afgræsning.

Menneskets plads i naturen

Fri Natur har tidligere fremsendt et bekymringsbrev til Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen vedrørende farlige "nærved" hændelser med store udsatte tamdyr. Der er efterfølgende skrevet artikler i flere dagblade og fagtidsskrifter om hændelser med de udsatte tamdyr i naturplejen, hvorfor man kan konkludere at udsættelse af store dyr i en stor procentdel af danskernes tilgængelige offentlige rekreative områder, vil virke stærkt adgangsbegrænsede. Skoven har gennem tiderne været et tilflugtssted og mål for rekreative aktiviteter for mange borgerne, og med urørt skov vil der blive adgangsbegrænsning med mere hegn og flere udsatte tunge dyr i langt den overvejende del af de kommende urørte skove.

Gennemsnitligt tager befolkningen på tur i skoven cirka 10 gange om året, og cirka 88 % af den voksne danske befolkning er i skoven mindst en gang om året. Dertil kommer et skønsmæssigt lige så stort antal besøg af børn i naturen samt et ukendt antal udenlandske turister. De fleste tager ud i naturen med det formål at opleve naturen, og mere end 80 % af befolkningen mener, at naturoplevelser er vigtige for livskvaliteten. Mere end hver anden tager i naturen for at reducere stress og koble af fra arbejdslivet. Naturen er samtidigt blevet en vigtig motivationsfaktor i kombination med motion. En femtedel angiver i 2013 motion som vigtigste formål med deres seneste besøg i naturen. Besøg i naturen sker altså primært med henblik på naturoplevelser, motion, at lade mentalt op og afstressning.

Corona-nedlukningen viste med al tydelighed behovet for netop at kunne bevæge sig uhindret rundt i naturen Som minimum burde der udarbejdes nye og tidssvarende undersøgelser efter den store stigning under Corona-perioden, så vi får det retvisende billede af, hvor mange brugere der rent faktisk vil blive påvirket af planerne for urørt skov.

De ca. 29.000 ha, som ifølge forslaget bliver udlagt til urørt skov, omfatter nogle af de mest besøgte skove på Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsens arealer. Omkring to tredjedele af alle skovbesøg i Danmark foregår i de statslige skove, så planerne vil medføre en enorm negativ påvirkning af friluftslivet - og der vil i fremtiden møde skovgæsterne et andet skovbillede og begrænsede fysiske udfoldelsesmuligheder end hidtil.

Hensynet til folkesundheden og Silkeborgs betegnelse som Danmarks Outdoor-hovedstad bør understøttes - og ikke begrænses - af planerne for urørt skov.

Skovene benyttes af mange forskellige typer naturelskere til fods og på cykler - og der har tilsvarende igennem en lang årrække været afholdt idræts- og motionsstævner. Kombineres store tamdyr bag hegn og med et sprudlende friluftsliv, vil der komme farlige og potentielt livstruende ulykker ud af det.

Opsætning af låger, færiste og ydre strømførende hegn, samt yderligere vildthege er i sig selv en stor begrænsning af uhindret adgang til natur og skove, og det giver dermed hindringer i udfoldelse af rigtig mange fritidsaktiviteter. Desuden kan kvæg og heste finde på at tage ophold ved en låge, hvorfor forsøg på adgang kan skabe direkte farlige situationer. Samtidigt vil tilstedeværelsen af de store tunge dyr kunne virke stærkt angstprægende på en del mennesker og deres adgang til vores fælles natur og skove vil derfor begrænses af hegn med disse dyr samtidigt med at de urørte skove yderligere vil begrænse den almindelige borgers udfoldelsesmuligheder.

Der ses ikke i udkastet at være en decideret opgørelse over, hvorledes skovene benyttes rekreativt eller hvilke fritidsaktiviteter, der udføres i området, om der fx rides, cykles, køres med slædehunde, løbes, vandres, afholdes idrætsstævner eller spilles rollespil. Denne manglende opgørelse finder Fri Natur stærkt kritisabel - og et bevis på at forudsætningerne for forandringerne også på dette punkt ikke er tilstrækkeligt belyst.

At ministeriet ikke ønsker at undersøge den nuværende brug af området og konsekvenserne for den fremtidige benyttelse synes ganske uforståeligt set i lyset af vigtigheden af folkesundheden. Derudover at være i direkte strid med lovgivningen på området.

Det er Fri Naturs klare opfattelse at opsættelse af hegn og udsætning af store tunge dyr i høj grad vil påvirke borgerens lovpligtige adgang til skovene.

I de overordnede retningslinjer for forvaltning af urørt skov – i statens skove anføres følgende:

Naturbeskyttelsesloven sidestiller friluftsliv med naturbeskyttelse, f.eks. artsrigdom/biodiversitet.

Borgerne har derfor (jvf. Naturbeskyttelsesloven (LBK nr 1986 af 27/10/2021)) ret til i statens skove bl.a. at færdes til fods overalt og døgnet rundt, at cykle på veje og stier, hvor man kan

cykle med en almindelig cykel og i al væsentlighed ride overalt med heste på stier/veje, i skovbunden m.v.

Hvordan vil Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen sikre og garantere friluftsbrukerne, at ovenstående frie adgang overalt fortsat er muligt i urørt skov?

I LBK nr 1986 er det desuden anført:

§ 23. Skove er åbne for færdsel til fods og på cykel, samt for ophold, hvis der er lovlig adgang dertil.

Stk. 2. Offentlighedens adgang må ikke forhindres eller vanskeliggøres. Der må ikke opsættes usædvanlige hegn omkring skove.

Fri Natur mener, at offentlighedens adgang forhindres eller vanskeliggøres af enhver form for hegn - og at de foreslåede hegninger er usædvanlige.

Det anføres under afsnittet om Naturbeskyttelsesloven, at det er tilstrækkeligt med "formidling om skovens ændrede status - Hermed sikres Naturbeskyttelseslovens formål" – Det kan næppe være nok til at sikre lovens formål vedrørende friluftsliv, blot at oplyse om, at skoven nu er udpeget til urørt skov!

Fri Natur anbefaler at græsningen i skove fortsat overlades til det eksisterende vildt, som kronhjorte, dådyr og rådyr, og at den naturnære skovdrift genoptages.

Afslutnings kan Fri Natur konkludere, at der bliver alt for mange uhensigtsmæssige konsekvenser ved planerne for urørte skove. På den baggrund anbefaler Fri Natur, at man skrinlægger planerne.

Fri Natur ønsker at deltage i en ny proces om fremtiden for Danmarks natur, som sikrer større sammenhængende naturområder, som rummer et gennemgående hensyn til klima, bæredygtige arbejdspladser, fortidsminder, konkrete planer for truede planter, dyr og menneskets fortsatte plads i naturen.

Debatgruppe <https://www.fb.com/groups/frinaturdk>

Facebook <https://www.fb.com/frinatur>

Hjemmeside: <https://frinaturdanmark.dk>

Danmarks Cykleunions høringssvar vedrørende forvaltningsplan for urørt skov i Silkeborg Vesterskov

Danmarks Cykleunion (DCU) anerkender forvaltningsplanens store fokus på at styrke naturværdierne.

DCU kvitterer desuden for at forvaltningsplanen indledningsvist beskriver at Vesterskoven fortsat skal kunne danne ramme om mange forskellige friluft aktiviteter

Urørt skov er i udgangspunktet ikke en forhindring for de cyklende og cyklingens aktiviteter, så længe stierne holdes åbne og aktiviteter, der i dag foregår på stierne, kan fortsætte og tillades i den urørte skov. Forsat udvikling af stier og spor er også vigtigt.

Naturstyrelsens rapport "Overordnede retningslinjer for forvaltning af urørte skove" understreger at der skal tages vide hensyn til friluftslivet ved forvaltning af urørt skov.

Det er således bekymrende at forvaltningsplanen for Vesterskoven alligevel indeholder planer der får negative konsekvenser for friluftslivet.

Fastfrysning af MTB-sporet

Det fremgår af forvaltningsplanen at der ikke kan forventes etablering af yderligere MTB-spor i Vesterskoven.

Et vedligeholdt og tidssvarende MTB-spor er en forudsætning for fortsættelsen af den positive udvikling for MTB-sporten i Silkeborgområdet. Det er anerkendt at et attraktivt MTB-spornetværk i sig selv har naturbeskyttende effekt, da det fastholder brugere på de etablerede spor i stedet for at der cycles andre steder i naturområdet.

DCU foreslår således at forvaltningsplanen i stedet for en låsning, tager udgangspunkt i omfang eller en maksimal sporlængde i skoven, således at der er åbent for omlægninger, der kan understøtte idrætten fremadrettet efterhånden som idrætten udvikler sig.

Samtidig bør der tilføjes en fast mekanisme for omlægninger betinget af nyidentificerede særlige naturværdier eller fortidsminder. Det skal sikre at spor, der af faglige grunde skal nedlægges, erstattes af nye attraktive spor og ikke blot grusveje.

Store græssere på MTB-sporet

Naturpleje med store græssere der indføres i områder med aktivt friluftsliv medfører en række problemer og risici. DCU og flere af idrættens organisationer samt Friluftsrådet har gjort opmærksom på problemerne i samspillet mellem aktivt friluftsliv og store græssere, i høringssvar og bemærkninger i forbindelse med naturnationalparkerne samt vedrørende de nye udpegninger af urørt skov.

Friluftsrådet, der er en del af trepartsaftalen med Miljøministeriet og Danmarks Naturfredningsforening, fremhævede i forbindelse med udpegningen af nationalparkerne specifikt vigtigheden af at friholde bynære arealer med mange friluftsansere. Forvaltningsplanen beskriver retvisende at Silkeborg Vesterskov er intensivt anvendt til mange former for aktivt friluftsliv, herunder også idrætslig cykling både i form af cykling på grusveje og på det etablerede MTB-spor.

Det er derfor beklageligt at høringsforslaget til forvaltningsplan for Silkeborg Vesterskov indikerer, at NST ønsker at etablere græsning på arealer med selv meget højt brugertryk hvor der i dag foregår mange aktiviteter, der ikke er forenelige med store græssere.

At NST vælger at etablere græsning netop i Silkeborg Vesterskov på en måde der påvirker friluftslivet negativt forekommer at have en særlig dårlig balance mellem beskrevne hensyn, når det af bilag B til NST's "Overordnede retningslinier for forvaltning af urørte skove" fremgår at græsning af Silkeborg Vesterskov vil være "mindre biologisk oplagt" med en score på blot 5.

Området der planlægges græsset og indhegnet, gennemløbes af et af Danmarks mest trafikerede MTB-spor. Her er op imod 75.000 gennemkørsler/år og mere end 1000 gennemkørsler på samme spor en weekenddag med godt vejr og arrangementer. NST har opgjort en stigning i antallet af gennemkørsler på 42% fra 2019 til 2020. De mange tusinde frivillig-timer der er lagt i etablering af sporet i Silkeborg Vesterskov, og stadig lægges til vedligehold, bidrager til at sikre en vigtig og meget benyttet friluftsfacilitet der fastholder en meget stor del af MTB-kørslen på det etablerede spor. Vesterskov-sporer betragtes som et af Danmarks bedst anlagte spor.

Inden for arealet der planlægges græsset findes bl.a. segmentet kendt som "Danmarks længste nedkørsel". Denne sporsektion illustrerer udfordringerne der forventes. Her køres med høj hastighed på et spor med stejle skråninger på begge sider af sporet. Derudover følger sporet skråningernes forløb hvilket betyder at der er mange sving uden gode oversigtsforhold gennem svingene. Derfor vil græssende dyr på netop dette stykke være en særlig problematik da det ikke er muligt at se græssende dyr på sporet i tide til at standse og holde den anbefalede afstand, ligesom det vil være ganske vanskeligt at bevæge sig med cykel udenom dyrene i passende afstand gennem skovbunden pga. de meget stejle skråninger sporet omgives af. At passere rundt om store græssere vil desuden blive tiltagende svært når skoven forvaltes som urørt skov med mange efterladte stammer og mere vand i skovbunden. Den eneste måde at passere dyrene på vil derfor være at trække tilbage af sporet, altså mod færdselsretningen. Dette vil uvægerligt resultere i farlige situationer ift. både dyr og modkørende MTB-ryttere og en spredning af de cyklende i skoven.

At åbne for at der kan færdes store græssere på stier med mange cyklende og cykleaktiviteter bliver et generelt tilbageskridt for cykling i Danmark som motions og transportform. Det vil særligt ramme børn, skoler, foreninger og de mere end én million danskere (18%), der er "helt eller delvist enige" i at de er bange for at færdes med store græssere (Danmarks Naturfredningsforening/Epinion 2022)

Færdsel i naturen inkl. blandt store græssere i urørt skov er på eget ansvar. Naturstyrelsens retningslinier for færdsel blandt store græssere er vanskelige at overholde som cyklende. Således vil en træner, lærer, pædagog eller foreningsformand, der har ansvar for cyklende børn,

løbe en øget risiko for at blive gjort personlig ansvarlig ved ulykke med store græssere. Dommen efter Præstø-ulykken var klar og utvetydig i placering af ansvar.

Arealerne hvor der nu etableres græsning i de udpegede urørte skove vil derfor være tabt som rekreativt areal for mange foreninger.

At der nu åbnes for græssere på cykelstier og MTB-spor på mange flere naturarealer end "blot" i nationalparkerne vil derfor ramme foreningslivet hårdt og særligt det store børn og ungearbejde der foregår i naturen.

Det er i høj grad foreningerne der tager de danske børn med i naturen. Det understreges af Idrættens analyseinstituts undersøgelse fra 2021, der viste at antallet af børn der cykler MTB i naturen er 3-doblet på blot 5 år. I DCU's medlemsforeninger er der nu mere end 60% flere børn der cykler MTB end landevejscykling.

Den idrætslige cykling på naturarealer omfatter især MTB og gravelcykling. Foreninger, talentarbejde og elitetræning er afhængige af cyklingsinfrastruktur. Cykelstier og MTB-spor er de cyklendes idrætsfacilitet.

Særligt arrangementer rammes hårdt af at der etableres græsning. Arrangementer for cyklende i naturen omfatter alt fra træningcamps og børneløb til elitens verdensmesterskaber, lange gravel motionsløb og MTB-motionsløb med over tusind deltagere. Disse arrangementer har stor betydning som konkurrence, motivation, talentudvikling og for mange cykelforeningers økonomi.

Af NST's rapport om forvaltning af urørt skov fremgår følgende "Det er som hidtil muligt at få tilladelse til friluftaktiviteter, som kræver styrelsens tilladelse, fx erhvervsmæssige aktiviteter, stævnepladskrævende arrangementer mv. "

Der er en lang række arrangementer der ikke er sikkerhedsmæssigt forsvarlige, praktisk mulige eller sportsligt mulige at gennemføre blandt store græssere. Således vil etablering af græsning på arealer der i dag benyttes til idrætslige arrangementer som udgangspunkt forhindre disse aktiviteter. Det underminerer foreningernes virke og hindre gennemførelsen af arrangementer der er essentielle for den idrætslige cykling. Der er således tale om en betydelig reduktion af de rekreative muligheder i urørt skov med mange idrætslige interesser og aktiviteter, når forvaltningen af arealerne suppleres med græsning.

DCU finder det beklageligt hvis forvaltningen af urørt skov ikke får den balance, der sikrer at det idrætslige friluftsliv fortsat kan udvikle sig til gavn for folkesundheden og sammenhængskraften i samfundet.

Cyklingen og foreningslivet er en helt afgørende faktor for at få flere børn og unge ud at være aktive i naturen og dertil de sundhedsmæssige, klimamæssige og trafikbelastningsmæssige dagsordner hvor cykling er central for at forløse de store potentialer.

Med mere end en halv million danskere der cykler MTB i naturen og dertil gravelcyklende, turister, pendlere m.fl., - så kan etablering af græsning i urørt skov i tillæg til de planlagte nationalparker, få negative konsekvenser for en større andel af befolkningen.

Det er således DCU's anbefaling at græsning i urørt skov kun indføres efter meget grundig analyse af konsekvenserne for friluftslivet og at den fremtidige forvaltning baseres på analysens konklusioner om hvad der skal til for at sikre det aktive friluftsliv inkl. cykling fremadrettet.

Med baggrund i det store brugetryk på MTB-sporet i Silkeborg Vesterskov, sammenholdt med NST's vurdering af at græsning har begrænset effekt netop her - og det udtrykte overordnede princip om hensyn til friluftslivet i de urørte skov - så er DCU's anbefaling at forvaltningsplanens afgrænsning af græsningsområderne tilpasses således at de etablerede og planlagte MTB-spor friholdes for hegning og græsning.

Med venlig hilsen
Klaus Bach, Henrik Grøn og Niels Holm
DCU Spor & Natur

e-mail: [bach.klaus\(a\)gmail.com](mailto:bach.klaus(a)gmail.com)
Mobil: 2854 0535

Høringssvar vedrørende urørt skov fra foreningen Fri Natur vedrørende forvaltningsplanen for Silkeborg Nordskov.

Præsentation:

Fri Natur er en landsdækkende forening med over 800 medlemmer

Fri Natur har følgende formål:

- Fri Natur arbejder for fri, varieret og tilgængelig natur.
- Fri Natur arbejder for større og sammenhængende naturområder i Danmark.
- Fri Natur betragter ikke hegnede arealer som vild natur.
- Fri Natur arbejder for levevilkårene og den frie bevægelighed for det naturligt forekommende vildt.
- Fri Natur tager afstand fra storskala natureksperimenter, herunder indhegnede urørte skove, der fjerner habitater og begrænser friluftslivets reelle adgang.
- Fri Natur arbejder for, at ændringer eller etablering af natur, er baseret på bredt funderede videnskabelige retningslinjer, hensyn til klima, praktiske erfaringer og lokal forankring.

Fri Natur vil gerne udtrykke sin holdning og ikke mindst bekymring for den kommende forvaltningsplan for urørt skov i Silkeborg Nordskov..

Natura 2000-områderne bør få en særlig opmærksomhed og bør forvaltes iht. EUs Habitatdirektiv. Fri Natur finder ikke, at udkastet til forvaltningsplanerne tager tilstrækkeligt hensyn hertil.

Det fremføres, at planen vil påvirke et Natura 2000-område, hvorfor en screening og konsekvensvurdering ikke er tilstrækkeligt grundlag for en forvaltningsplan. Der skal iht. Miljøvurderingsloven foretages en decideret miljøvurdering - se også EUs Habitatdirektiv art. 6 stk. 3, da der er tale om, at der forefindes bilag IV arter i skoven.

Screeningen angiver ikke en eneste væsentlig påvirkning af miljøet og området, hvilket Fri Natur stiller sig særdeles undrende overfor. Det giver sig selv, at veteraniseringer, ophør af udtag af træ til byggeri, fældninger af skov og skabelse af lysåbne arealer medfører et klimatab og mindre ophobning af CO₂.

I en tid, hvor der er stort internationalt fokus på at bevare og genplante skov, går Danmark nu enegang skjuler klimaproblematikken ved at kalde skovfældninger for naturgenopretning. Her og nu-fældning af 50- 90% af nåletræerne for at skabe "urørt" skov vil få dramatisk effekt på Danmarks klimaaftryk - dertil kommer at veteraniserisering og hurtigere henfald for op

mod 25% af løvtræerne ligeledes vil få CO₂-optaget til at dale. Det vil påbegynde en markant udledning af CO₂ for de i alt 75.000 hektar, som ønskes omdannet til "urørt" skov. Det skønnes, at metoderne og planerne for urørt skov vil medføre en udledning på 2 millioner ton CO₂ om året !

Princeton University i USA har påpeget, at den billigste og mest nærliggende måde at løse klimaproblemerne på, er ved anlæg af ny og mere skov. Dette virker ikke foreneligt med danske planer om fældning af træer, lysåbninger og veteranisering i naturnationalparker og urørt skov - og det forekommer ligefrem at man spiller hasard med vores allesammens skov og miljø.

Generel baggrund for udlægning af urørt skov

Miljøminister Lea Wermelin har ved flere lejligheder fremført, at den danske natur er i frit fald og dermed befinder sig i en krise, hvor omdrejningspunktet i denne biodiversitetskrise er artstabet. Med udgangspunkt i denne situationsbeskrivelse foreslås udlæg af naturnationalparker og urørt skov i statens skove, da man anser disse planer som velvalgte til at standse artstabet og dermed sikre de truede og sårbare arter i den danske natur. Det mangler dog videnskabelig evidens for de metoder, som medfører af planerne for naturnationalparker og urørt skov.

Det åbne lands ændrede arealanvendelse.

Der er ikke oprindelig natur tilbage i Danmark. Allerede i vikingetiden - og ikke mindst i middelalderen ændredes udnyttelsen af arealerne sig drastisk. Den menneskelige påvirkning har således været massiv i de sidste 1000 år og har omfattet stort set, hver eneste krog af landskabet. Påvirkningen har været styret af de behov og de redskaber, man har haft til rådighed. Sidst i 1700-tallet var skovene således næsten udryddet og nede på under 4 % - og siden da er skovene heldigvis blevet genskabt.

Danmark var inden mennesket begyndte at dyrke landbrug overvejende dækket af skov. Pollenanalyserne fra Mols foretaget af Bent Vad Odgaard, som ses herunder, viser at landskabet helt frem til bronzealderen overvejende var dækket af træer. Træpollen var dominerende og græs udgjorde under 10% af den samlede pollenmængde. Odgaard har fremhævet, at den græsning, som har karakteriseret det danske landskabs udvikling, er sket i forbindelse med den landbrugsmæssige drift - og at den ikke var naturligt forekommende.

Som et resultat af landbrugets omfattende rationalisering og mekanisering de sidste 50-100 år er der sket en markant ændret arealanvendelse. Det har medført en ændring af landskabet, hvor man – for at nyttiggøre sig maskinernes muligheder – har skabt store dyrkningsflader og dermed fjernet træer, buske, vådområder etc., som muliggør en stærkt specialiseret – og kontrolleret produktion. Dyreholdet er samlet i store industrialiserede bygninger, hvor alt er under kontrol. Den store variation i såvel landskab som dyrkningsmetoder, der tidligere gav et utal af habitater for mange arter er dermed forsvundet.

Landbrugets udvikling skal ses i modsætning til ændringerne inden for skovbruget, hvor man nok har haft en mekanisering, men bibeholdt en uændret dyrkningsmetodik. Der har desuden været en udvikling mod mindre bevoksninger for at tilpasse sig de stærkt varierende dyrkningsforhold; man taler sågar om, at tidligere tiders skovbrug har udviklet sig til et "frimærkeskovbrug". Tendensen i skovdyrkningen er således - modsat landbrugets – gået mod større variation, hvilket hænger sammen med skovbrugets lave afkastningsevne, som ikke kan motivere store ændringer og investeringer i dyrkningsgrundlaget. I denne udvikling har det dog være træproduktionen, som har været i centrum og behovet for gamle træer, og dødt ved er først sent blevet indarbejdet i skovdriften, men er nu i dag en integreret del af skovdyrkning i den naturnære skovdrift.

I lyset af at land- og skovbrug er gået i hver sin retning de sidste 200 år, har det medført, at et stort antal arter, som egentlig er hjemmehørende i det lysåbne stærkt varierede landskab, har søgt til skovene og her i særdeleshed til overgangszonerne- dvs. - skovbrynnene, mellem land- og skov. Denne udvikling er selvsagt ikke optimal.

Af De økonomiske Råds rapport i 2012 fremgår det imidlertid, at man mht. hvorledes situationen skal håndteres ikke har specifik viden om, hvad der vil fremme situationen for de enkelte arter.

Selvom ingen arter således kræver urørt skov, fremsættes i rapporten alligevel forslag om, at 37-47.000 ha skov skal udlægges til urørt skov til biodiversitetsformål.

Det fremgår eksplicit, at man ikke ved, hvordan og hvorvidt urørt skov virker som instrument til at fremme situationen for de truede arter, men blot, at man tror det. Urørt skov er imidlertid ikke dét, som betegnelsen urørt ellers måtte angive. I urørte skov skal nåletræsbevoksninger fjernes, og de tilbageværende løvskovs bevoksninger kan tyndes og gøres lysåbne. Urørt skov er således ikke urørt som sådan, den er urørt i forstlig kommerciel henseende. Urørt skov bliver dermed langt hen ad vejen ikke naturbevarelse, men natur skabelse - eller ligefrem designernatur underlagt rewildingideologien, med hegn og husdyr, veteraniserede træer, dødt ved og fældninger af uønskede træsorter, der nu kaldes invasive til trods for, at de er importeret og plantet af helt specifikke årsager.

Når man anbefaler udlægningen af urørt skov, sker det med henvisning til, at der findes mange truede arter i skovene – ikke mindst de fra det åbne land fordrevne arter. Da skov er billigere end agerjord, anser man det økonomisk mere effektivt at udlægge skov, som derefter gøres lysåben. Det er ikke skoven, som skov betragtet, der er interessant. Desuden ønsker mere dødt ved i den egentlige skov, hvilket man anser fremmes ved at udlægge urørt skov, selvom det selvsagt også kan ske i dyrket skov og at der er sket en markant stigning af dødt ved i offentlige skove de sidste 10 år.

Skovrapporten 2016

Ved hjælp af samme analysemetode som i Vismandsrapporten fra 2012, men ved at ændre på forudsætningerne, når man nu frem til, at der bør udlægges 75.000 ha skov til urørt skov. Det konkrete forslag er, at der udlægges ca. 29.000 ha statsskov, resten og 46.000 ha skov beliggende i private skove, da det er her, de truede arter findes. Rapporten har som præmis, at urørt skov er velegnet til at sikre de truede arters eksistens, hvorfor rapportens konklusioner ikke overraskende læner sig op ad rapportens præmis. Analysen bygger på en kvadrat inddeling af Danmark på 10 km x 10 km. Der foretages ikke nogen følsomhedsanalyse på denne antagelse. Havde man således ændret antagelsen til 5 km x 5 km, var man måske kommet frem til blot 25.000 ha?

Buchwalds erhvervs Ph.D -afhandling i 2018.

På grundlag af den eksisterende artsrigdom i statsskoven konkluderer Buchwald, at man ikke behøver mere urørt skov i Danmark end der allerede var udlagt i 2018. Buchwald påpeger samtidig, at artsrigdommen vil blive truet i den urørte skov medmindre man løbende foretager de nødvendige pleje-indgreb for at skabe lysåbne arealer. Buchwald fremhæver endvidere, at problemer med artsrigdommen i højere grad knytter sig til det åbne land - end til skovene.

Rødlisten 2019 og det øvrige beslutningsgrundlag

Den af Miljøministeren omtalte biodiversitetskriser knytter sig til de såkaldte "rødlister", hvoraf det bl.a. fremgår, hvilke arter, der bedømmes til at være truede. Man har her identificeret forskellige trusselskategorier: Kritisk truet (CR), truet (EN) og sårbar (VU). Ved at sammenligne opgørelser udført på forskellige tidspunkter, får man en opfattelse af, hvordan trusselsituationen har udviklet sig.

Ved opgørelsen i 2019, hvor man kunne sammenligne med en opgørelse fra 2010 kunne man konstatere, at antallet af truede arter var faldet fra 18,7% til 17,3%. Hvis ikke det giver anledning til forsigtig optimisme, kan man i det mindste læse det som, at situationen er status quo.

Imidlertid kan der jo være sket en forskydning mellem trusselskategorierne. Derfor udarbejder man et såkaldt rødlisteindeks til at beskrive forskydningen mellem trusselskategorierne. Det viser sig her, at rødlisteindekset er blevet større i perioden – dvs. at artsrigdommen er blevet forbedret. Der står dog på rødlistens hjemmeside, at rødlisteindekset er faldet. Ved nærmere gennemgang viser det sig at faldet er opnået ved at et stort antal arter der var i fremgang er taget ud af sammenligningen. En sammenligning mellem to umage populationer bør derfor kun ske med et tydeligt angivet forbehold.

Rødlisten med i alt 5231 arter (2019-tal) anvendes som eneste vandtætte bevis for "biodiversitetskrisen" i Danmark. Det efterlader et dårligt indtryk af, at man slet ikke forholder sig til de 1805 arter, der netop har skiftet status. Det er klart misvisende, og den slags statistiske undersøgelser skal kunne indfange variation før og efter, hvor udvikling både til det bedre, og til det værre bliver klarlagt. Arterne burde ikke blot udelades uden yderligere granskning.

Konklusionen på basis af rødlisteopgørelsen er således, at man ikke kan dokumentere, at man har en biodiversitetskriser i Danmark. Det udelukker naturligvis ikke, at man alligevel har det, men det er selvsagt problematisk, at man som sådan ikke kan dokumentere det.

Derudover så danner DCE/DMU rapporter generelt grundlag for en stor del af de beslutninger, der for tiden træffes om forvaltningen af den del af dansk skov, der udlægges til

urørt skov med den hugst og veteranisering det medfører. Det er rapporter, der er udgivet i 2005 og 2012.

En tysk undersøgelse 2016

Der er i Danmark ikke foretaget sammenlignelige forsøg og analyser, hvor man kan måle effekten af forskellige måder at behandle skoven på - varierende fra traditionel skovdrift til egentlig urørt skov.

Imidlertid foreligger der resultater fra en tysk undersøgelse af spørgsmålet. Den viser meget klart, at artsrigdommen er større i produktionsskove end i urørte skove. Resultatet beror på, at skovdriften skaber flere variationer og dermed flere habitater, som er forudsætningen for en høj artsrigdom. De urørte forsøgsparceller har dog kun været urørte i 70 år og skal formentlig ligge i nogle hundrede år længere, før man får et fuldt billede af, hvad udlægningen af tidligere produktionsskov til urørt skov medfører.

Man kan i den sammenhæng ikke sammenligne dem med skove, der altid har ligget urørte og kan ikke tage for givet, at tidligere produktionsskove, der lægges urørt får den samme artsrigdom som i oprindelige naturskove.

Biodiversitetspakken

Med den vedtagne biodiversitetspakke er der, som det fremgår af ovenstående, ikke blevet vurderet, om det overhovedet er nødvendigt at gennemføre pakkens tiltag, for at nå det ønskede mål set ud fra et biodiversitets perspektiv. Erfaringerne peger på, at man kunne have opnået den ønskede effekt inden for rammerne af traditionel skovdrift med øgede naturhensyn.

Desuden udlægges der store arealer (53.000 ha statsskov) i strid med de anbefalinger, som eksperterne har angivet. Områder uden væsentlig artsrigdom (f.eks. flere hedeplantager) vil således blevet udlagt for at nå op på 75.000 ha.

Der er desuden ikke blevet foretaget en bæredygtighedsanalyse i forbindelse med pakkens vedtagelse. Pakken er desuden vedtaget uden, at de faglige anbefalinger fra flere forskere er blevet fulgt.

Ikke uvæsentligt er klimaperspektivet blevet ignoreret. Udlægningen vil skønsvist medføre et CO₂-belastning på 2 mio. ton CO₂ per år i en længere periode for så at falde til 1,2 mio. ton

per år, i takt med, at alternative energiformer etableres.

Omkostningerne ved udlægningen er derfor ikke kun de 888 mio. som miljøministeren har fremlagt plus de yderligere 165 mio., der årligt skal afsættes på Finansloven til vedligehold af selvforvaltende og urørt skov. Suppositionseffekten bør indregnes i klimaregnskabet, da udskiftning af byggematerialer som beton og stål med bæredygtigt træ, udgør den helt store CO2 besparelse, og det er især dette klimatiltag, der vil blive påvirket af planerne om at udlægge store dele af den nuværende skovproduktion i Danmark til urørt og lysåben skov.

Et skøn over nutidsværdien af alle direkte tab, offeromkostninger (klima, ophørt træproduktion og ophør af jagtleje indtægter) beløber sig forsigtig sat – til omkring 20 - 25 mia. kr.

Ændret naturplejeparadigme: Rewilding med dyr bag hegn?

Det er Fri Naturs indtryk, at rewilding-ideologen har fremmanet et radikalt paradigmeskift i myndighedernes syn på naturpleje og skovdrift.

I erkendelse af, at det danske biodiversitetsproblem knytter sig til det åbne land, har man introduceret begrebet rewilding med "store græssere" - de tunge klov- og hovdyr. Tanken er, at de efter, at skovene er blevet lagt urørte og de ikke-hjemmehørende arter er blevet fjernet, skal sikre skovenes lysåbne karakter og overhovedet skabe den variation, som sikrer artsrigdommen.

Dette understøttes af Rita Buttenschøns forskning, der tydeligt viser, at det er på overdrev, skovbryn mv. at afgræsning vil virke fremmende på artsrigdommen - og altså ikke skovgræsning.

Da der er ikke evidens for effekten af rewilding eller helårsgræsning i skovene (jf. rapporten DCE 425 "Biodiversitetseffekter af rewilding" s. 91-93) - er Fri Natur er generelt imod rewilding som naturforvaltningsprincip i Danmark.

Naturnær skovdrift og fokuseret naturpleje har givet en udvikling i artsrigdommen, og hvor etablering af eksempelvis vandhuller netop har givet det løft for naturen, som nu søges afløst med rewilding, som eneste redskab. Udviklingen for flagermus, er et godt eksempel på truede arter, der nu trives nye steder, hvor der har været konventionelle naturpleje tiltag og

genskabelse af eksempelvis mindre vådområder.

Den oprindelige rewilding-ideologi knytter sig til store sammenhængende naturområder. Yellowstone Nationalpark i USA, som ofte er fremhævet i rewilding-sammenhænge er på 899.100 ha - og området er ikke hegned ind. Det er kun i den danske rewildingmodel, at hegn og store tamdyr forekommer at være et mål i sig selv. I Danmark opereres der tillige med områder på under 1000 ha - og endda helt ned til 33 ha. Alene forskellen i områdernes størrelse burde give anledning til undren over om "one size fits all".

Fri Natur ser desuden med alvor på, at den nye fastlagte strategi medfører en risiko for, at arbejdspladser helt forsvinder sammen med forkastelsen af dansk produceret, bæredygtigt træ i statsskovene. Med disse arbejdspladser forsvinder også oparbejdet specialviden om de pågældende naturområder.

Fri Natur fastholder, at naturpleje og herunder afgræsning med husdyr hører til i det åbne landskab på særligt udvalgte arealer, eksempelvis ådale og diverse overdrev. I skovene derimod, bør man overlade afgræsning til det naturligt forekommende, frie vildt, som hjorte og krondyr - uden anvendelse af hegn.

Bilag IV arter

De udpegede arealer til urørt skov er overvejende Natura 2000-områder og hermed også habitat- og fuglebeskyttelsesområder. Det må derfor umiddelbart formodes, at der er mange bevaringsværdige naturtyper og ikke mindst arter, der alle er strengt beskyttet under Habitatdirektivet og Fuglebeskyttelsesdirektivet - samt danske fredninger.

Der mangler i materialet en opgørelse over de tilstedeværende bilag IV arter for de enkelte områder. Artsbilaget, der medfølger, opgiver den samlede liste af mulige bilag IV arter - og ikke specifikt, hvilke arter, der er rent faktisk tale om. Det forekommer dermed, at der ikke findes en arts-baseline for de udpegede områder.

Den planlagte lysningshugst, veteraniseringer og opsætning af hegn lignende kan have negativ indvirkning på nogle af bilag IV arternes yngle og rasteplasser. Både odder og stor vandsalamander påvirkes af uro ifm. etablering af fx. hegn.

Man angiver på baggrund af man har kendskab til området - paradoksalt nok uden en bilag IV artsliste - at det ikke skønnes nødvendigt at foretage en miljøvurdering. Jævnfør Habitatdirektivets § 6 stk. 3., skal der dog foretages en miljøvurdering ved tilstedeværelse af

bilag IV arter.

Ændringer i skovens sammensætning både kan og vil eksempelvis påvirke flagermusene i området. Det sammen gør sig gældende for eksempelvis hasselmus, stor vandsalamander og markfirben, der alle er ret følsomme i deres yngleperiode og overfor ændringer i deres rasteområder. Eksempelvis har det taget flere år for hasselmusen at benytte den skabte korridor over en motorvej på Fyn efter, at der blev foretaget ændringer i det oprindelige habitat. Ligeledes vil fældning af træ give forstyrrelser i fuglelivet, og der er i områderne en del fugle arter, der er beskyttet af fuglebeskyttelsesdirektivet, hvilket igen peger i retning af at kendskabet ikke er grundigt nok, hvorfor en miljøvurdering må foretages iht. EUs Habitatdirektiv samt fuglebeskyttelsesdirektivet.

Uden et tilstrækkeligt oplyst grundlag kan planerne konkret være direkte skadelige for truede arter. Der er foretaget screeninger og konsekvensvurderinger, men ikke en decideret miljøvurdering, som foreskrevet i Habitatdirektivet. Man skal være opmærksom på at der kan være divergens i de forskellige databaser, der benyttes til at screene ud fra. Inden forvaltningsplanerne godkendes bør der derfor foretages en decideret miljøvurdering iht. lovgivningen på området.

Ifølge § 9 i habitatbekendtgørelsen skal der foreligge tungtvejende grunde og omfattende vurderinger inden der kan foretages ændringer i et område. Der anføres ikke, hvorfor man finder, at de kommende tiltag er nødvendige for området - der henvises blot til en angivelig krise. Forudsætningen for afvigelse i beskyttelsen af Natura 2000-områder er, at der skal være afsøgt alternative løsninger, og at disse skal være vurderet efter artikel 6. stk. 4. Dette peger igen i retning af, at en miljøvurdering er påkrævet - at en konsekvensvurdering og en screening ikke er tilfredsstillende dokumentation for at påvirkningen af et Natura 2000-område.

Behov for undersøgelse

Fri Natur ønsker en tilgang, hvor konsekvenserne af naturplejen undersøges - ikke blot screenes, og hvor der opstilles forskellige alternativer. Afgræsning med kvæg bag hegn på tværs af samtlige danske naturtyper er næppe en rigtig løsning for al fremtidig naturpleje i Danmark.

Flere forskere peger netop på mulige alternativer for naturpleje, som ikke involverer rewilding og skovgræsning. Hvordan afgræsning fx. vil påvirke de to vandhuller og mosen,

som er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3 ses ikke klart beskrevet.

Fri Natur ønsker, at disse alternativer bliver taget i anvendelse i stedet for et helårs skovgræsningsregime. Det virker fagligt uholdbart, at en "one fits all" model kan anvendes uanset om naturplejen foregår på en klippeø, i klitheden, på heden, i mose, på overdrev eller i skoven, det være sig løvskov såvel som nåleskov, og at urørt skov, nu er eneste mulige driftsform i meget store dele af vores fælles statsskov.

Argumenter om tilgroning, mangel på lysåbne arealer og naturlig hydrologi - og uønskede "invasive" arter angives af ledende rådgivere, som trusler mod vores natur. Dette stemmer ikke overens med gamle billeder fra Landsat-databasen - og er en særdeles selektiv måde at forholde sig til data.

Fri Natur betvivler udsagn om, at artsrigdommen i vores skove ikke kan opretholdes, hvis ikke der afgræsses, fældes og veteraniseres i stor stil.

Urørt skov forbliver bliver næppe urørt med fældningsprocenter på op til 90% af visse arter, der nu kaldes invasive. Der er et voldsomt indgreb i naturen, hvor den eksisterende artsrigdom forsvinder. Dette er ikke er naturbevarende, men snarere naturforændrende.

Fri Natur ønsker, at man i henhold til Habitatdirektivet målrettet laver planer, der er tilpasset det enkelte område og skånsomt udføres efter alle gældende love, fredninger og direktiver.

Derfor mener Fri Natur, at der er tale om et eksperiment med vor natur og klima, hvilket er stærkt bekymrende set i forhold til, at man har udpeget de naturarealer, der allerede har stor artsrigdom og hvor skoven trives. Dertil kommer at skovene benyttes af mange forskellige brugere, der nu bliver frataget retten til en rekreativ gå-, løbe-, cykel- eller ridetur i en dynamisk og naturnær skov. Dermed risikerer man med gennemførsel af planerne at skade den bedste og mest artsrige natur/skov vi har i Danmark. Fri Natur foreslår derfor at forkaste rewilding/afgræsning og indhegning, som naturplejemetoden, der skal satses på fremadrettet i dansk naturpleje, da Danmark simpelthen er for lille til denne tilgang - også i urørt skov.

Fri Natur anser det for muligt og vigtigere at naturpleje kan foretages på forskellig vis – via private såvel som offentlige initiativer, og må påpege, at der allerede i dag udføres naturpleje, som øger både artsrigdommen og varetager bilag IV arternes bevaring på forskellig vis. Nationalpark Thy og Riggildelife naturpleje er glimrende eksempler på at

naturpleje uden store omkostninger for dyr, skov eller mennesker kan lade sig gøre. Her tænkes på opkøb af lavbundsjord, hvor der allerede nu kan påvises bedring i artsrigdommen og afgræsning af overdrev mv., når disse naturplejes efter andre principper end rewilding og urørt skov, og afgræsning sker i samspil med naturen med et forsvarligt græsningstryk.

Øget brandfare i urørt skov

I dag tales der om højintensive naturbrande, som afbrænder skove på en måde som fortidens naturbrande ikke gjorde, dette grundet mere tørke i træernes vækstperioder. Dog er det ikke kun tørkeramte skove, der er i højrisiko, også urørt skov må siges at udgøre en brandfælde.

En skovbrand kan let blive en katastrofe, som det ofte ses fra udlandet. I projektforslagene er der ikke udlagt brandbælter - så det er uklart hvorledes man vil sikre at tilstødende skove, natur- eller boligområdet mod at brande kan brede sig. Derudover må mængden af ønsket dødt ved give anledning til bekymring ved en spontan skovbrand, hvor dødt og tørt ved hurtigt kan give ilden et godt arnested, intensivere naturbranden, og dermed gøre slukningsarbejdet sværere.

Til trods for at visse biologer brændende ønsker sig disse ekstreme, såkaldte naturlige dynamikker, kan det blive forbundet med store omkostninger for naturen og samfundet, hvis brande får lov til at udvikle sig.

Når man nu ved, at skov er med til at nedsætte temperaturen lokalt, samt opsamler CO₂, og dermed i den grad beskytter og fremmer artsrigdommen, så er det da besynderligt, at satse på urørt skov, som frigiver CO₂, og tilmed er kan blive store brandbomber.

Fortidsminder

Diger er i dag beskyttede, og det samme gør sig gældende for både synlige og endnu ikke afdækkede fortidsminder.

Der er en langhøj og tre gravhøje inden for de udpegede områder i Silkeborg Nordskov. De ligger alle inden for et lille geografisk område mellem jernbanen og Sejsvejen overfor Næge. Denne placering nede i dalen kan være en indikation af, at der har været et tidligere vadested over Gudenåen. Det ses ikke af planen at 2-meters zonen omkring disse kulturarvsminder jævnfør Museumsloven overholdes - eller om denne zone vil blive medtaget i tilsyn og beskyttelse.

Det ses ligeledes heller ikke om 100-meters zonen jævnfør Naturbeskyttelsesloven § 18

(Fortidsmindebeskyttelseslinjen) bør iagttages og det ses ikke tilfældet i de udpegede urørte skove.

Det skal påpeges, at ved de omfattende fældninger indenfor de udpegede områder vil skoven blive labil ved stormfald. Dette kan yderligere være en fare for ødelæggelse af kulturarvsminderne både i forhold til 2-meters zonen og 100-meters zonen. Labiliteten bør ses i sammenhæng med de massive fældninger, der vil pågå i forbindelse med, at områderne udpeges til urørt skov.

Det må endelig påpeges, at det ikke er beskrevet, hvorledes synlige, som skjulte fortidsminder plejes behørigt inden eksperimentet urørt skov påbegyndes.

Der eksisterer flere studier, der påviser at netop afgræsning med mellemstore/store dyr kan give uoprettelige skader på vores fortidsminder. Der er tale om udsætning af store dyr som kvæg og heste, som skal afgræsse ikke-hegnede fortidsminder. Afgræsning af diger (sten- og jord-) og langdysse eksempelvis og uden hensyn til eventuelle natur- og kulturarv så som særligt særegne træer og andre særlige forhold i flora/fauna/funga.

Dyrenes adfærd kan ses som værende mulig skadende på fortidsminder bl.a. diger,. men uden, at disse studier/fakta giver anledning til bekymring. En adfærd, der burde give bekymring for bevarelsen af fortidsminde, hvilket findes foruroligende at fortidsminderne ikke ses beskyttet i udpegningen af urørte skove til afgræsning.

Menneskets plads i naturen

Fri Natur har tidligere fremsendt et bekymringsbrev til Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen vedrørende farlige "nærved" hændelser med store udsatte tamdyr. Der er efterfølgende skrevet artikler i flere dagblade og fagtidsskrifter om hændelser med de udsatte tamdyr i naturplejen, hvorfor man kan konkludere at udsættelse af store dyr i en stor procentdel af danskernes tilgængelige offentlige rekreative områder, vil virke stærkt adgangs begrænsede. Skoven har gennem tiderne været et tilflugtssted og mål for rekreative aktiviteter for mange borgerne, og med urørt skov vil der blive adgangs begrænsning med mere hegn og flere udsatte tunge dyr i langt den overvejende del af de kommende urørte skove.

Gennemsnitligt tager befolkningen på tur i skoven cirka 10 gange om året, og cirka 88 % af den voksne danske befolkning er i skoven mindst en gang om året. Dertil kommer et skønsmæssigt lige så stort antal besøg af børn i naturen samt et ukendt antal udenlandske turister. De fleste tager ud i naturen med det formål at opleve naturen, og mere end 80 % af

befolkningen mener, at naturoplevelser er vigtige for livskvaliteten. Mere end hver anden tager i naturen for at reducere stress og koble af fra arbejdslivet. Naturen er samtidigt blevet en vigtig motivationsfaktor i kombination med motion. En femtedel angiver i 2013 motion som vigtigste formål med deres seneste besøg i naturen. Besøg i naturen sker altså primært med henblik på naturoplevelser, motion, at lade mentalt op og afstressning.

Corona-nedlukningen viste med al tydelighed behovet for netop at kunne bevæge sig uhindret rundt i naturen. Som minimum burde der udarbejdes nye og tidssvarende undersøgelser efter den store stigning under Corona-perioden, så vi får det retvisende billede af, hvor mange brugere der rent faktisk vil blive påvirket af planerne for urørt skov.

De ca. 29.000 ha, som ifølge forslaget bliver udlagt til urørt skov, omfatter nogle af de mest besøgte skove på Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsens arealer. Omkring to tredjedele af alle skovbesøg i Danmark foregår i de statslige skove, så planerne vil medføre en enorm negativ påvirkning af friluftslivet - og der vil i fremtiden møde skovgæsterne et andet skovbillede og begrænsede fysiske udfoldelsesmuligheder end hidtil.

Opsætning af låger, færiste og ydre strømførende hegn, samt yderligere vildthege er i sig selv en stor begrænsning af uhindret adgang til natur og skove, og det giver dermed hindringer i udfoldelse af rigtig mange fritidsaktiviteter. Desuden kan kvæg og heste finde på at tage ophold ved en låge, hvorfor forsøg på adgang kan skabe direkte farlige situationer. Samtidigt vil tilstedeværelsen af de store tunge dyr kunne virke stærkt angstprægende på en del mennesker og deres adgang til vores fælles natur og skove vil derfor begrænses af hegn med disse dyr samtidigt med at de urørte skove yderligere vil begrænse den almindelige borgers udfoldelsesmuligheder.

Der ses ikke i udkastet at være en decideret opgørelse over, hvorledes skovene benyttes rekreativt eller hvilke fritidsaktiviteter, der udføres i området, om der fx rides, cykles, køres med slædehunde, løbes, vandres, afholdes idrætsstævner eller spilles rollespil. Denne manglende opgørelse finder Fri Natur stærkt kritisabel - og et bevis på at forudsætningerne for forandringerne også på dette punkt ikke er tilstrækkeligt belyst.

Hensynet til folkesundheden og Silkeborgs betegnelse som Danmarks Outdoor-hovedstad bør understøttes - og ikke begrænses - af planerne for urørt skov. Skovene benyttes af mange forskellige typer naturelskere til fods og på cykler - og der har tilsvarende igennem en lang årrække været afholdt idræts- og motionsstævner. Kombineres store tamdyr bag hegn og med et sprudlende friluftsliv, vil der komme farlige og potentielt livstruende ulykker ud af det.

At ministeriet ikke ønsker at undersøge den nuværende brug af området og konsekvenserne for den fremtidige benyttelse synes ganske uforståeligt set i lyset af vigtigheden af folkesundheden. Derudover at være i direkte strid med lovgivningen på området.

Det er Fri Naturs klare opfattelse at opsættelse af hegn og udsætning af store tunge dyr i høj grad vil påvirke borgerens lovpligtige adgang til skovene.

I de overordnede retningslinjer for forvaltning af urørt skov – i statens skove anføres følgende:

Naturbeskyttelsesloven sidestiller friluftsliv med naturbeskyttelse, f.eks. artsrigdom/biodiversitet.

Borgerne har derfor (jvf. Naturbeskyttelsesloven (LBK nr 1986 af 27/10/2021)) ret til i statens skove bl.a. at færdes til fods overalt og døgnet rundt, at cykle på veje og stier, hvor man kan cykle med en almindelig cykel og i al væsentlighed ride overalt med heste på stier/veje, i skovbunden m.v.

Hvordan vil Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen sikre og garantere friluftsbrygerne, at ovenstående frie adgang overalt fortsat er muligt i urørt skov?

I LBK nr 1986 er det desuden anført:

§ 23. Skove er åbne for færdsel til fods og på cykel, samt for ophold, hvis der er lovlig adgang dertil.

Stk. 2. Offentlighedens adgang må ikke forhindres eller vanskeliggøres. Der må ikke opsættes usædvanlige hegn omkring skove.

Fri Natur mener, at offentlighedens adgang forhindres eller vanskeliggøres af enhver form for hegn - og at de foreslåede hegninger er usædvanlige.

Det anføres under afsnittet om Naturbeskyttelsesloven, at det er tilstrækkeligt med "formidling om skovens ændrede status - Hermed sikres Naturbeskyttelseslovens formål" – Det kan næppe være nok til at sikre lovens formål vedrørende friluftsliv, blot at oplyse om, at skoven nu er udpeget til urørt skov!

Fri Natur anbefaler at græsningen i skove fortsat overlades til det eksisterende vildt, som kronhjorte, dådyr og rådyr, og at den naturnære skovdrift genoptages.

Afslutnings kan Fri Natur konkludere, at der bliver alt for mange uhensigtsmæssige

konsekvenser ved planerne for urørte skove. På den baggrund anbefaler Fri Natur, at man skrinlægger planerne.

Fri Natur ønsker at deltage i en ny proces om fremtiden for Danmarks natur, som sikrer større sammenhængende naturområder, som rummer et gennemgående hensyn til klima, bæredygtige arbejdspladser, fortidsminder, konkrete planer for truede planter, dyr og menneskets fortsatte plads i naturen.

Debatgruppe <https://www.fb.com/groups/frinaturdk>

Facebook <https://www.fb.com/frinatur>

Hjemmeside: <https://frinaturdanmark.dk>

Danmarks Cykleunions høringssvar vedrørende udkastet til forvaltningsplan for urørt skov i Silkeborg Nordskov

Danmarks Cykleunion (DCU) anerkender det store fokus på at styrke naturværdierne i skoven.

DCU kvitterer desuden for at forvaltningsplanen indledningsvist beskriver at Nordskoven fortsat skal kunne danne rammen om mange forskellige friluftsaktiviteter

Urørt skov er i udgangspunktet ikke en forhindring for de cyklende og cyklingens aktiviteter, så længe stierne holdes åbne og aktiviteter, der i dag foregår på stierne, kan fortsætte og tillades i den urørte skov, ligesom fortsat udvikling af stier og spor muliggøres.

Naturstyrelsens rapport "Overordnede retningslinjer for forvaltning af urørte skove" bestyrker at der skal tages vide hensyn til friluftslivet ved forvaltning af urørt skov.

Det konstateres derfor med glæde, at der ikke umiddelbart lægges op til græsning i Silkeborg Nordskov. Dog konstateres det, at græsning nævnes som mulighed i 3 specifikke afdelinger omkring Sejsvej, hvis økonomiske forudsætninger opnås. De 3 afdelinger har ikke umiddelbart stor indflydelse på den idrætslige cykling i området hvorfor disse aktiviteter ikke ses berørt af græsning i netop disse 3 afdelinger. At eventuelle græsningsarealer ikke breder sig til områderne med omfattende friluftsliv er vigtigt.

Forvaltningsplanen slår tydeligt fast, at Silkeborg Nordskov er intensivt anvendt til mange former for aktivt friluftsliv, herunder også idrætslig cykling både i form af cykling på grusveje og det etablerede MTB-spor.

DCU opfordrer til at der i den fremtidige forvaltning af Silkeborg Nordskov sikres mulighed for cykleforeningernes virke, børn og unge-træning, talentudvikling og arrangementer inkl. konkurrence på nationalt og internationalt niveau.

Med venlig hilsen

Med venlig hilsen
Klaus Bach, Henrik Grøn og Niels Holm
DCU Spor & Natur

e-mail: [bach.klaus\(a\)gmail.com](mailto:bach.klaus(a)gmail.com)
Mobil: 2854 0535

Fra: [Lis Ravnsted-Larsen](#)
Til: [NST - Høring af urørt skov](#)
Cc: [Fri Natur](#)
Emne: Høringsudtalelse - såkaldt "urørt skov" - Klinteskoven, Møn, Storstrøms Statsskovdistrik.
Dato: 25. august 2022 20:36:21

Med henvisning til høringsbrev udtaler jeg følgende:

Jeg har forsøgt at sætte mig ind i planen for de statsejede dele af Klinteskoven, Møn. Overordnet naturpolitisk mener jeg, der er andre naturtyper end skov, der har behov for opmærksomhed, da andre naturtyper end skov rummer mange rødlistede organismer. Jeg mener det er en fejltagelse, at udfase oversøiske træarter og øvrige ikke-hjemmehørende træarter, da de er en del af skovbilledet i Danmark, og salg kan mindske udgift til skovdrift, samt minimere Danmarks behov for import af træ, så samfundsøkonomisk er det den forkerte vej, at ødelægge statsskovene. Så længe det ikke drejer sig om invasive arter mener jeg, oversøiske træarter og ikke-hjemmehørende træarter udmærkede kan rummes i statsskovene.

Danmarks skove har i en tohundredårig periode nydt godt af skovlovens bestemmelser om fredsskov, så jeg mener, der ikke bør dispenseres fra bestemmelsen, med det formål at etablere græsning med husdyr i skovene. Både af hensyn til bevaring af skoven som et væsentligt naturelement, og fordi det ikke er naturtypen skov, der har behov for græssende dyr, men lysåbne naturtyper som fx strandenge.

Naturnær skovdrift vil på udmærket måde leve op til et ønske om mest mulig mangfoldighed af arter i en skov, og der ses meget dødt ved i Klinteskoven, som med års mellemrum bliver ramt af stormfald på grund af den udsatte beliggenhed i Østersøen. Ødelæggelse af livskraftige træer er unødvendig, da der allerede som effekt af fredningsbestemmelse og naturnær skovdrift, er partier af området, der er uden forstlig drift, hvorfor de rummer individer af træer, der giver gode livsmuligheder for arter, der kræver døde træer. Det kan fx være i faldene på selve klinten, som har karakter af egentlig "uskov" i Danmark, da der aldrig har været forstlig drift. Ved stormfald vendes rodkagen med kalkrig jord frem, hvilket kan give vækstbetingelser for en af de sjældne orkidéer, der findes i skoven. Specielt vil det være risikofyldt for sjældne orkidéer, der har voksested på Timmesøbjerg, hvis dette område ryddes. Det har i litteraturen været fremført at området ved Timmesøbjert - ligesom faldene - er urskov.

Det hævdes at skoven skal planlægges som "urørt skov" af hensyn til arts mangfoldighed, men Klinteskoven er en af de lokaliteter i Danmark med den største mangfoldighed af arter, så det forekommer mere naturligt at sætte ind med tiltag på områder, der har lav arts mangfoldighed. Det er uklart præcist hvilke arter, man mener der mangler i området, og som man påregner vil indvandre ved foranstaltningerne.

Det er upræcist hvilke dele af Klinteskoven, der planlægges afgræsset. Der er nævnt "hvor det lader sig gøre". Det er ikke præciseret, hvordan man vil undgå overgræsning og sikre bestande fx af snegle og mos, og hvordan man har tænkt sig at regulering af græsning skal foregå. Det er uklart hvilken foldopdeling der skal sikre mulighed for nødvendig håndtering af dyrene i indhegningen og hvor der tænkes etableret fangefold, selvvandingsanlæg, foderanlæg og læskure. Det er uafklaret hvordan det jagtbare vildt i området sikres fri bevægelse.

Der er i planen ikke beskrevet, hvordan effekt af græsning skal ske med overvågning. Hvilke bestande skal overvåges og med hvilke metoder?. På Jydelejet er opsat små bure på en kvadratmeter angivelig som overvågningsmetode, hvilket jeg mener er fagligt utilstrækkeligt ud fra en botanisk betragtning.

Af hensyn til forskning i vegetationsudvikling ved hjælp af pollenanalyser bør der ikke ske oprensning af søer eller moser i området, da det vil ødelægge lagserien af pollen, og dermed ødelægge et muligt forskningsområde.

Der savnes dokumentation for at afgræsning af skov kan øge arts mangfoldighed i skovhabitat.

Det er uklart, hvad der menes med "bedre Natura 2000-forhold". Natura 2000 er en arealudpegning og ikke en organisme, som vil få bedre forhold, så det er uklart, hvilke organismer, man vil ophjælpe med de planlagte tiltag.

Det har i mange år været kendt, at demografi for Alm Ene blandt andet i Jydelejet er skæv. Der mangler frøplanter. Der bør iværksættes forsøg med selvfornyelse af Alm. Ene på området, af hensyn til bevaring af genetisk egenart. Måske har Alm Ene på området en særlig genpulje, som bør bevares og ikke blandes med tilførte individer. Der findes i litteraturen angiver forhold som kan fremme frøspiring hos arten bl.a. : P.A. Thomas, M.El. Barghati & A. Polwart.: Biological Flora of the British Isles: Juniperus communis L. Journal of Ecology 2007. 95, 1404-1440 , hvor man kan hente inspiration til design af forsøg, således at genpuljen for

bestanden kan blive bevaret. Artens frø bevarer i relativ kort tid spiringssevne, så opformering af bestanden bør ske straks. Den svenske bog "Enebogen" kan også tjene som inspiration og man kan søge konsulentbistand hos botanikere med kendskab til autøkologi.

Tallet for antal besøgende på Møns Klint mener jeg er for lavt sat. Det seneste tal jeg har hørt er betydeligt højere end det angivne, men jeg har ingen dokumentation. Desuden undrer det, at det er nævnt, at man ønsker turistomsætningen fordoblet for Møn for 2022 uden angivelse af i forhold til hvilke årstal, man ønsker denne fordobling. Det er nævnt at planen vil tage hensyn til fremtidig udvikling af friluftsliv/turisme. Det er min holdning, at området har nået den grænse som området kan tåle af besøgende, så der bør ikke ske udvikling men snarere etableres flere områder, der friholdes fx for adgang på cykel, hvilket vil kunne give ro til ynglende rovfugle. Facilitetszonen ved Store Klint er tilstrækkelig til aktiviteterne der, og den bør ikke udvides. For en del af publikum i skoven vil løst kvæg sandsynligvis have en afskræmmende effekt på grund af risiko for angreb, så publikumspresset i de områder sandsynligvis vil blive reduceret til fordel fx for rovfugle, der har behov for uforstyrret ved redeplads. I øvrigt finder jeg, at lokale politiske målsætninger vedrørende et erhverv ikke kan indgå i grundlaget for statens planlægning af drift af statslige arealer.

Reglerne i Dyrevelfærdsloven bør efterleves og der bør ikke ansøges om dispensation, så evt. udsatte dyr i foldene kan få tilstrækkeligt med foder hele året, blive tilset på individniveau og få klov/hov-pleje samt behandling for parasitter.

Det vil være en kulturel fejltagelse at fjerne træer på Timmesøbjerg, som man mener har fungeret som tilflugtsborg under Venderkrigene.

På vegne af foreningen "Fri Natur"
Lis Ravnsted-Larsen
biolog, cand.scient.

Høringssvar vedrørende urørt skov fra foreningen Fri Natur vedrørende forvaltningsplanen for Klinteskoven.

Præsentation:

Fri Natur er en landsdækkende forening med over 800 medlemmer

Fri Natur har følgende formål:

- Fri Natur arbejder for fri, varieret og tilgængelig natur.
- Fri Natur arbejder for større og sammenhængende naturområder i Danmark.
- Fri Natur betragter ikke hegnede arealer som vild natur.
- Fri Natur arbejder for levevilkårene og den frie bevægelighed for det naturligt forekommende vildt.
- Fri Natur tager afstand fra storskala natureksperimenter, herunder indhegnede urørte skove, der fjerner habitater og begrænser friluftslivets reelle adgang.
- Fri Natur arbejder for, at ændringer eller etablering af natur, er baseret på bredt funderede videnskabelige retningslinjer, hensyn til klima, praktiske erfaringer og lokal forankring.

Fri Natur vil gerne udtrykke sin holdning og ikke mindst bekymring for den kommende forvaltningsplan for urørt skov i Klinteskoven.

Natura 2000-områderne bør få en særlig opmærksomhed og bør forvaltes iht. EUs Habitatdirektiv. Fri Natur finder ikke, at udkastet til forvaltningsplanerne tager tilstrækkeligt hensyn hertil.

Det fremføres, at planen vil påvirke et Natura 2000-område, hvorfor en screening og konsekvensvurdering ikke er tilstrækkeligt grundlag for en forvaltningsplan. Der skal iht. Miljøvurderingsloven foretages en decideret miljøvurdering - se også EUs Habitatdirektiv art. 6 stk. 3, da der er tale om, at der forefindes bilag IV arter i skoven.

Screeningen angiver ikke en eneste væsentlig påvirkning af miljøet og området, hvilket Fri Natur stiller sig særdeles undrende overfor. Det giver sig selv, at veteraniseringer, ophør af udtag af træ til byggeri, fældninger af skov og skabelse af lysåbne arealer medfører et klimatab og mindre ophobning af CO₂.

I en tid, hvor der er stort internationalt fokus på at bevare og genplante skov, går Danmark nu enegang skjuler klimaproblematikken ved at kalde skovfældninger for naturgenopretning. Her og nu-fældning af 50- 90% af nåletræerne for at skabe "urørt" skov vil få dramatisk effekt

på Danmarks klimaaftryk - dertil kommer at veteranisering og hurtigere henfald for op mod 25% af løvtræerne ligeledes vil få CO₂-optaget til at dale. Det vil påbegynde en markant udledning af CO₂ for de i alt 75.000 hektar, som ønskes omdannet til "urørt" skov. Det skønnes, at metoderne og planerne for urørt skov vil medføre en udledning på 2 millioner ton CO₂ om året !

Princeton University i USA har påpeget, at den billigste og mest nærliggende måde at løse klimaproblemerne på, er ved anlæg af ny og mere skov. Dette virker ikke foreneligt med danske planer om fældning af træer, lysåbninger og veteranisering i naturnationalparker og urørt skov - og det forekommer ligefrem at man spiller hasard med vores allesammens skov og miljø.

Generel baggrund for udlægning af urørt skov

Miljøminister Lea Wermelin har ved flere lejligheder fremført, at den danske natur er i frit fald og dermed befinder sig i en krise, hvor omdrejningspunktet i denne biodiversitetskrise er artstabet. Med udgangspunkt i denne situationsbeskrivelse foreslås udlæg af naturnationalparker og urørt skov i statens skove, da man anser disse planer som velvalgte til at standse artstabet og dermed sikre de truede og sårbare arter i den danske natur. Det mangler dog videnskabelig evidens for de metoder, som medfører af planerne for naturnationalparker og urørt skov.

Det åbne lands ændrede arealanvendelse.

Der er ikke oprindelig natur tilbage i Danmark. Allerede i vikingetiden - og ikke mindst i middelalderen ændredes udnyttelsen af arealerne sig drastisk. Den menneskelige påvirkning har således været massiv i de sidste 1000 år og har omfattet stort set, hver eneste krog af landskabet. Påvirkningen har været styret af de behov og de redskaber, man har haft til rådighed. Sidst i 1700-tallet var skovene således næsten udryddet og nede på under 4 % - og siden da er skovene heldigvis blevet genskabt.

Danmark var inden mennesket begyndte at dyrke landbrug overvejende dækket af skov. Pollenanalyserne fra Mols foretaget af Bent Vad Odgaard, som ses herunder, viser at landskabet helt frem til bronzealderen overvejende var dækket af træer. Træpollen var dominerende og græs udgjorde under 10% af den samlede pollenmængde. Odgaard har fremhævet, at den græsning, som har karakteriseret det danske landskabs udvikling, er sket i forbindelse med den landbrugsmæssige drift - og at den ikke var naturligt forekommende.

Som et resultat af landbrugets omfattende rationalisering og mekanisering de sidste 50-100 år er der sket en markant ændret arealanvendelse. Det har medført en ændring af landskabet, hvor man – for at nyttiggøre sig maskinernes muligheder – har skabt store dyrkningsflader og dermed fjernet træer, buske, vådområder etc., som muliggør en stærkt specialiseret – og kontrolleret produktion. Dyreholdet er samlet i store industrialiserede bygninger, hvor alt er under kontrol. Den store variation i såvel landskab som dyrkningsmetoder, der tidligere gav et utal af habitater for mange arter er dermed forsvundet.

Landbrugets udvikling skal ses i modsætning til ændringerne inden for skovbruget, hvor man nok har haft en mekanisering, men bibeholdt en uændret dyrkningsmetodik. Der har desuden været en udvikling mod mindre bevoksninger for at tilpasse sig de stærkt varierende dyrkningsforhold; man taler sågar om, at tidligere tiders skovbrug har udviklet sig til et "frimærkeskovbrug". Tendensen i skovdyrkningen er således - modsat landbrugets – gået mod større variation, hvilket hænger sammen med skovbrugets lave afkastningsevne, som ikke kan motivere store ændringer og investeringer i dyrkningsgrundlaget. I denne udvikling har det dog være træproduktionen, som har været i centrum og behovet for gamle træer, og dødt ved er først sent blevet indarbejdet i skovdriften, men er nu i dag en integreret del af skovdyrkning i den naturnære skovdrift.

I lyset af at land- og skovbrug er gået i hver sin retning de sidste 200 år, har det medført, at et stort antal arter, som egentlig er hjemmehørende i det lysåbne stærkt varierede landskab, har søgt til skovene og her i særdeleshed til overgangszonerne- dvs. - skovbrynnene, mellem land- og skov. Denne udvikling er selvsagt ikke optimal.

Af De økonomiske Råds rapport i 2012 fremgår det imidlertid, at man mht. hvorledes situationen skal håndteres ikke har specifik viden om, hvad der vil fremme situationen for de enkelte arter.

Selvom ingen arter således kræver urørt skov, fremsættes i rapporten alligevel forslag om, at 37-47.000 ha skov skal udlægges til urørt skov til biodiversitetsformål.

Det fremgår eksplicit, at man ikke ved, hvordan og hvorvidt urørt skov virker som instrument til at fremme situationen for de truede arter, men blot, at man tror det. Urørt skov er imidlertid ikke dét, som betegnelsen urørt ellers måtte angive. I urørte skov skal nåletræsbevoksninger fjernes, og de tilbageværende løvskovs bevoksninger kan tyndes og gøres lysåbne. Urørt skov er således ikke urørt som sådan, den er urørt i forstlig kommerciel henseende. Urørt skov bliver dermed langt hen ad vejen ikke naturbevarelse, men natur skabelse - eller ligefrem designernatur underlagt rewildingideologien, med hegn og husdyr, veteraniserede træer, dødt ved og fældninger af uønskede træsorter, der nu kaldes invasive til trods for, at de er importeret og plantet af helt specifikke årsager.

Når man anbefaler udlægningen af urørt skov, sker det med henvisning til, at der findes mange truede arter i skovene – ikke mindst de fra det åbne land fordrevne arter. Da skov er billigere end agerjord, anser man det økonomisk mere effektivt at udlægge skov, som derefter gøres lysåben. Det er ikke skoven, som skov betragtet, der er interessant. Desuden ønsker mere dødt ved i den egentlige skov, hvilket man anser fremmes ved at udlægge urørt skov, selvom det selvsagt også kan ske i dyrket skov og at der er sket en markant stigning af dødt ved i offentlige skove de sidste 10 år.

Skovrapporten 2016

Ved hjælp af samme analysemetode som i Vismandsrapporten fra 2012, men ved at ændre på forudsætningerne, når man nu frem til, at der bør udlægges 75.000 ha skov til urørt skov. Det konkrete forslag er, at der udlægges ca. 29.000 ha statsskov, resten og 46.000 ha skov beliggende i private skove, da det er her, de truede arter findes. Rapporten har som præmis, at urørt skov er velegnet til at sikre de truede arters eksistens, hvorfor rapportens konklusioner ikke overraskende læner sig op ad rapportens præmis. Analysen bygger på en kvadrat inddeling af Danmark på 10 km x 10 km. Der foretages ikke nogen følsomhedsanalyse på denne antagelse. Havde man således ændret antagelsen til 5 km x 5 km, var man måske kommet frem til blot 25.000 ha?

Buchwalds erhvervs Ph.D -afhandling i 2018.

På grundlag af den eksisterende artsrigdom i statsskoven konkluderer Buchwald, at man ikke behøver mere urørt skov i Danmark end der allerede var udlagt i 2018. Buchwald påpeger samtidig, at artsrigdommen vil blive truet i den urørte skov medmindre man løbende foretager de nødvendige pleje-indgreb for at skabe lysåbne arealer. Buchwald fremhæver endvidere, at problemer med artsrigdommen i højere grad knytter sig til det åbne land - end til skovene.

Rødlisten 2019 og det øvrige beslutningsgrundlag

Den af Miljøministeren omtalte biodiversitetskriser knytter sig til de såkaldte "rødlister", hvoraf det bl.a. fremgår, hvilke arter, der bedømmes til at være truede. Man har her identificeret forskellige trusselskategorier: Kritisk truet (CR), truet (EN) og sårbar (VU). Ved at sammenligne opgørelser udført på forskellige tidspunkter, får man en opfattelse af, hvordan trusselsituationen har udviklet sig.

Ved opgørelsen i 2019, hvor man kunne sammenligne med en opgørelse fra 2010 kunne man konstatere, at antallet af truede arter var faldet fra 18,7% til 17,3%. Hvis ikke det giver anledning til forsigtig optimisme, kan man i det mindste læse det som, at situationen er status quo.

Imidlertid kan der jo være sket en forskydning mellem trusselskategorierne. Derfor udarbejder man et såkaldt rødlisteindeks til at beskrive forskydningen mellem trusselskategorierne. Det viser sig her, at rødlisteindekset er blevet større i perioden – dvs. at artsrigdommen er blevet forbedret. Der står dog på rødlistens hjemmeside, at rødlisteindekset er faldet. Ved nærmere gennemgang viser det sig at faldet er opnået ved at et stort antal arter der var i fremgang er taget ud af sammenligningen. En sammenligning mellem to umage populationer bør derfor kun ske med et tydeligt angivet forbehold.

Rødlisten med i alt 5231 arter (2019-tal) anvendes som eneste vandtætte bevis for "biodiversitetskrisen" i Danmark. Det efterlader et dårligt indtryk af, at man slet ikke forholder sig til de 1805 arter, der netop har skiftet status. Det er klart misvisende, og den slags statistiske undersøgelser skal kunne indfange variation før og efter, hvor udvikling både til det bedre, og til det værre bliver klarlagt. Arterne burde ikke blot udelades uden yderligere granskning.

Konklusionen på basis af rødlisteopgørelsen er således, at man ikke kan dokumentere, at man har en biodiversitetskriser i Danmark. Det udelukker naturligvis ikke, at man alligevel har det, men det er selvsagt problematisk, at man som sådan ikke kan dokumentere det.

Derudover så danner DCE/DMU rapporter generelt grundlag for en stor del af de beslutninger, der for tiden træffes om forvaltningen af den del af dansk skov, der udlægges til

urørt skov med den hugst og veteranisering det medfører. Det er rapporter, der er udgivet i 2005 og 2012.

En tysk undersøgelse 2016

Der er i Danmark ikke foretaget sammenlignelige forsøg og analyser, hvor man kan måle effekten af forskellige måder at behandle skoven på - varierende fra traditionel skovdrift til egentlig urørt skov.

Imidlertid foreligger der resultater fra en tysk undersøgelse af spørgsmålet. Den viser meget klart, at artsrigdommen er større i produktionsskove end i urørte skove. Resultatet beror på, at skovdriften skaber flere variationer og dermed flere habitater, som er forudsætningen for en høj artsrigdom. De urørte forsøgsparceller har dog kun været urørte i 70 år og skal formentlig ligge i nogle hundrede år længere, før man får et fuldt billede af, hvad udlægningen af tidligere produktionsskov til urørt skov medfører.

Man kan i den sammenhæng ikke sammenligne dem med skove, der altid har ligget urørte og kan ikke tage for givet, at tidligere produktionsskove, der lægges urørt får den samme artsrigdom som i oprindelige naturskove.

Biodiversitetspakken

Med den vedtagne biodiversitetspakke er der, som det fremgår af ovenstående, ikke blevet vurderet, om det overhovedet er nødvendigt at gennemføre pakkens tiltag, for at nå det ønskede mål set ud fra et biodiversitets perspektiv. Erfaringerne peger på, at man kunne have opnået den ønskede effekt inden for rammerne af traditionel skovdrift med øgede naturhensyn.

Desuden udlægges der store arealer (53.000 ha statsskov) i strid med de anbefalinger, som eksperterne har angivet. Områder uden væsentlig artsrigdom (f.eks. flere hedeplantager) vil således blevet udlagt for at nå op på 75.000 ha.

Der er desuden ikke blevet foretaget en bæredygtighedsanalyse i forbindelse med pakkens vedtagelse. Pakken er desuden vedtaget uden, at de faglige anbefalinger fra flere forskere er blevet fulgt.

Ikke uvæsentligt er klimaperspektivet blevet ignoreret. Udlægningen vil skønsvist medføre et CO₂-belastning på 2 mio. ton CO₂ per år i en længere periode for så at falde til 1,2 mio. ton

per år, i takt med, at alternative energiformer etableres.

Omkostningerne ved udlægningen er derfor ikke kun de 888 mio. som miljøministeren har fremlagt plus de yderligere 165 mio., der årligt skal afsættes på Finansloven til vedligehold af selvforvaltende og urørt skov. Suppositionseffekten bør indregnes i klimaregnskabet, da udskiftning af byggematerialer som beton og stål med bæredygtigt træ, udgør den helt store CO2 besparelse, og det er især dette klimatiltag, der vil blive påvirket af planerne om at udlægge store dele af den nuværende skovproduktion i Danmark til urørt og lysåben skov.

Et skøn over nutidsværdien af alle direkte tab, offeromkostninger (klima, ophørt træproduktion og ophør af jagtleje indtægter) beløber sig forsigtig sat – til omkring 20 - 25 mia. kr.

Ændret naturplejeparadigme: Rewilding med dyr bag hegn?

Det er Fri Naturs indtryk, at rewilding-ideologen har fremmanet et radikalt paradigmeskift i myndighedernes syn på naturpleje og skovdrift.

I erkendelse af, at det danske biodiversitetsproblem knytter sig til det åbne land, har man introduceret begrebet rewilding med "store græssere" - de tunge klov- og hovdyr. Tanken er, at de efter, at skovene er blevet lagt urørte og de ikke-hjemmehørende arter er blevet fjernet, skal sikre skovenes lysåbne karakter og overhovedet skabe den variation, som sikrer artsrigdommen.

Dette understøttes af Rita Buttenschøns forskning, der tydeligt viser, at det er på overdrev, skovbryn mv. at afgræsning vil virke fremmende på artsrigdommen - og altså ikke skovgræsning.

Da der er ikke evidens for effekten af rewilding eller helårsgræsning i skovene (jf. rapporten DCE 425 "Biodiversitetseffekter af rewilding" s. 91-93) - er Fri Natur er generelt imod rewilding som naturforvaltningsprincip i Danmark.

Naturnær skovdrift og fokuseret naturpleje har givet en udvikling i artsrigdommen, og hvor etablering af eksempelvis vandhuller netop har givet det løft for naturen, som nu søges afløst med rewilding, som eneste redskab. Udviklingen for flagermus, er et godt eksempel på truede arter, der nu trives nye steder, hvor der har været konventionelle naturpleje tiltag og

genskabelse af eksempelvis mindre vådområder.

Den oprindelige rewilding-ideologi knytter sig til store sammenhængende naturområder. Yellowstone Nationalpark i USA, som ofte er fremhævet i rewilding-sammenhænge er på 899.100 ha - og området er ikke heget ind. Det er kun i den danske rewildingmodel, at hegn og store tamdyr forekommer at være et mål i sig selv. I Danmark opereres der tillige med områder på under 1000 ha - og endda helt ned til 33 ha. Alene forskellen i områdernes størrelse burde give anledning til undren over om "one size fits all".

Fri Natur ser desuden med alvor på, at den nye fastlagte strategi medfører en risiko for, at arbejdspladser helt forsvinder sammen med forkastelsen af dansk produceret, bæredygtigt træ i statsskovene. Med disse arbejdspladser forsvinder også oparbejdet specialviden om de pågældende naturområder.

Fri Natur fastholder, at naturpleje og herunder afgræsning med husdyr hører til i det åbne landskab på særligt udvalgte arealer, eksempelvis ådale og diverse overdrev. I skovene derimod, bør man overlade afgræsning til det naturligt forekommende, frie vildt, som hjorte og krondyr - uden anvendelse af hegn.

Bilag IV arter

De udpegede arealer til urørt skov er overvejende Natura 2000-områder og hermed også habitat- og fuglebeskyttelsesområder. Det må derfor umiddelbart formodes, at der er mange bevaringsværdige naturtyper og ikke mindst arter, der alle er strengt beskyttet under Habitatdirektivet og Fuglebeskyttelsesdirektivet - samt danske fredninger.

Der mangler i materialet en opgørelse over de tilstedeværende bilag IV arter for de enkelte områder. Artsbilaget, der medfølger, opgiver den samlede liste af mulige bilag IV arter - og ikke specifikt, hvilke arter, der er rent faktisk tale om. Det forekommer dermed, at der ikke findes en arts-baseline for de udpegede områder.

Den planlagte lysningshugst, veteraniseringer og opsætning af hegn lignende kan have negativ indvirkning på nogle af bilag IV arternes yngle og rasteplasser.

Man angiver på baggrund af man har kendskab til området - paradoksalt nok uden en bilag IV artsliste - at det ikke skønnes nødvendigt at foretage en miljøvurdering. Jævnfør Habitatdirektivets § 6 stk. 3., skal der dog foretages en miljøvurdering ved tilstedeværelse af bilag IV arter.

Ændringer i skovens sammensætning både kan og vil eksempelvis påvirke flagermusene i området. Det sammen gør sig gældende for eksempelvis hasselmus, stor vandsalamander og markfirben, der alle er ret følsomme i deres yngleperiode og overfor ændringer i deres rasteområder. Eksempelvis har det taget flere år for hasselmusen at benytte den skabte korridor over en motorvej på Fyn efter, at der blev foretaget ændringer i det oprindelige habitat. Ligeledes vil fældning af træ give forstyrrelser i fuglelivet, og der er i områderne en del fugle arter, der er beskyttet af fuglebeskyttelsesdirektivet, hvilket igen peger i retning af at kendskabet ikke er grundigt nok, hvorfor en miljøvurdering må foretages iht. EUs Habitatdirektiv samt fuglebeskyttelsesdirektivet.

Uden et tilstrækkeligt oplyst grundlag kan planerne konkret være direkte skadelige for truede arter. Der er foretaget screeninger og konsekvensvurderinger, men ikke en decideret miljøvurdering, som foreskrevet i Habitatdirektivet. Man skal være opmærksom på at der kan være divergens i de forskellige databaser, der benyttes til at screene ud fra. Inden forvaltningsplanerne godkendes bør der derfor foretages en decideret miljøvurdering iht. lovgivningen på området.

Ifølge § 9 i habitatbekendtgørelsen skal der foreligge tungtvejende grunde og omfattende vurderinger inden der kan foretages ændringer i et område. Der anføres ikke, hvorfor man finder, at de kommende tiltag er nødvendige for området - der henvises blot til en angivelig krise. Forudsætningen for afvigelse i beskyttelsen af Natura 2000-områder er, at der skal være afsøgt alternative løsninger, og at disse skal være vurderet efter artikel 6. stk. 4. Dette peger igen i retning af, at en miljøvurdering er påkrævet - at en konsekvensvurdering og en screening ikke er tilfredsstillende dokumentation for at påvirkningen af et Natura 2000-område.

Fortidsminder

Diger er i dag beskyttede, og det samme gør sig gældende for både synlige og endnu ikke afdækkede fortidsminder.

Følgende fredede fortidsminder findes i området: Timmesøbjerg, et forhistorisk forsvarsanlæg, 9 rundhøje, en sagnsten, en sten med skåltegn, en stenkiste. Herudover en række sten- og jorddiger samt flere beskyttede hjulvejsspor.

Planen angiver at disse vil blive beskyttet og godt nok nævnes at fældet ved vil forblive liggende i 2-meters zonen, men ikke om denne zone vil blive medtaget i tilsyn og beskyttelse. 100-meters zonen jævnfør Naturbeskyttelsesloven § 18

(Fortidsmindebeskyttelseslinjen) bør iagttages og det ses ikke tilfældet i de udpegede urørte skove, eller ses ikke nævnt i planen.

Det skal påpeges, at ved de omfattende fældninger indenfor de udpegede områder vil skoven blive labil ved stormfald. Dette kan yderligere være en fare for ødelæggelse af kulturarvsminderne både i forhold til 2-meters zonen og 100-meters zonen. Labiliteten bør ses i sammenhæng med de massive fældninger, der vil pågå i forbindelse med, at områderne udpeges til urørt skov.

Behov for undersøgelse

Fri Natur ønsker en tilgang, hvor konsekvenserne af naturplejen undersøges - ikke blot screenes, og hvor der opstilles forskellige alternativer. Afgræsning med kvæg bag hegn på tværs af samtlige danske naturtyper er næppe en rigtig løsning for al fremtidige naturpleje i Danmark.

Flere forskere peger netop på mulige alternativer for naturpleje, som ikke involverer rewilding og skovgræsning.

Fri Natur ønsker, at disse alternativer bliver taget i anvendelse i stedet for et helårs skovgræsningsregime. Det virker fagligt uholdbart, at en "one fits all" model kan anvendes uanset om naturplejen foregår på en klippeø, i klitheden, på heden, i mose, på overdrev eller i skoven, det være sig løvskov såvel som nåleskov, og at urørt skov, nu er eneste mulige driftsform i meget store dele af vores fælles statsskov.

Argumenter om tilgroning, mangel på lysåbne arealer og naturlig hydrologi - og uønskede "invasive" arter angives af ledende rådgivere, som trusler mod vores natur. Dette stemmer ikke overens med gamle billeder fra Landsat-databasen - og er en særdeles selektiv måde at forholde sig til data.

Fri Natur betvivler udsagn om, at artsrigdommen i vores skove ikke kan opretholdes, hvis ikke der afgræsses, fældes og veteraniseres i stor stil.

Urørt skov forbliver bliver næppe urørt med fældningsprocenter på op til 90% af visse arter, der nu kaldes invasive. Der er et voldsomt indgreb i naturen, hvor den eksisterende artsrigdom forsvinder. Dette er ikke en naturbevarende, men snarere naturforandrende.

Fri Natur ønsker, at man i henhold til Habitatdirektivet målrettet laver planer, der er tilpasset det enkelte område og skånsomt udføres efter alle gældende love, fredninger og direktiver.

Derfor mener Fri Natur, at der er tale om et eksperiment med vor natur og klima, hvilket er stærkt bekymrende set i forhold til, at man har udpeget de naturarealer, der allerede har stor artsrigdom og hvor skoven trives. Dertil kommer at skovene benyttes af mange forskellige brugere, der nu bliver frataget retten til en rekreativ gå-, løbe-, cykel- eller ridetur i en dynamisk og naturnær skov. Dermed risikerer man med gennemførsel af planerne at skade den bedste og mest artsrige natur/skov vi har i Danmark. Fri Natur foreslår derfor at forkaste rewilding/afgræsning og indhegning, som naturplejemetoden, der skal satses på fremadrettet i dansk naturpleje, da Danmark simpelthen er for lille til denne tilgang - også i urørt skov.

Fri Natur anser det for muligt og vigtigere at naturpleje kan foretages på forskellig vis – via private såvel som offentlige initiativer, og må påpege, at der allerede i dag udføres naturpleje, som øger både artsrigdommen og varetager bilag IV arternes bevaring på forskellig vis. Nationalpark Thy og RigKildelife naturpleje er glimrende eksempler på at naturpleje uden store omkostninger for dyr, skov eller mennesker kan lade sig gøre. Her tænkes på opkøb af lavbundsjord, hvor der allerede nu kan påvises bedring i artsrigdommen og afgræsning af overdrev mv., når disse naturplejes efter andre principper end rewilding og urørt skov, og afgræsning sker i samspil med naturen med et forsvarligt græsningstryk.

Der findes i Klinteskoven en række fredninger: "Møens Klint", reg.nr. 08034.00, jf. Bekendtgørelse 388 af 09.08.1921, hvor det forbydes at opgrave eller plukke en række navngivne plantearter. Fredningen "Høje Møn", reg.nr. 02822.02, ved overfredningsnævnets kendelse af 18.11.1983. Bygningsfredning af Liselund med omgivende have- og parkanlæg (Krageskoven) v. deklaration af 16.01.2003. Det ses dog ikke af planen, hvorledes disse fredninger sikres yderligere, end blot ved yderligere græsning!

På grund af de mange sjældne og truede arter, som er knyttet til den specielle jordbund og lysåbne partier i skoven, er målsætningen i forvaltningsplanen at opretholde et mosaikagtigt landskab med stor strukturel variation i tilgroningsgrad ved at videreføre afgræsning, og udvide græsningsarealet, hvor det lader sig gøre. Er det undersøgt tilbunds gående om alle truede arter vil få gavn af øget græsning eller om nogle arter vil lide under et øget græsningstryk. Dette fremgår ikke umiddelbart af planen, hvilket undrer Fri Natur.

Øget brandfare i urørt skov

I dag tales der om højintensive naturbrande, som afbrænder skove på en måde som fortidens naturbrande ikke gjorde, dette grundet mere tørke i træernes vækstperioder. Dog

er det ikke kun tørkeramte skove, der er i højrisiko, også urørt skov må siges at udgøre en brandfælde.

En skovbrand kan let blive en katastrofe, som det ofte ses fra udlandet. I projektforslagene er der ikke udlagt brandbælter - så det er uklart hvorledes man vil sikre at tilstødende skove, natur- eller boligområdet mod at brande kan brede sig. Derudover må mængden af ønsket dødt ved give anledning til bekymring ved en spontan skovbrand, hvor dødt og tørt ved hurtigt kan give ilden et godt arnested, intensivere naturbranden, og dermed gøre slukningsarbejdet sværere.

Til trods for at visse biologer brændende ønsker sig disse ekstreme, såkaldte naturlige dynamikker, kan det blive forbundet med store omkostninger for naturen og samfundet, hvis brande får lov til at udvikle sig.

Når man nu ved, at skov er med til at nedsætte temperaturen lokalt, samt opsamler CO₂, og dermed i den grad beskytter og fremmer artsrigdommen, så er det da besynderligt, at satse på urørt skov, som frigiver CO₂, og tilmed er kan blive store brandbomber.

Fortidsminder

Diger, gravhøje mv. er i dag beskyttede, og det samme gør sig gældende for både synlige og endnu ikke afdækkede fortidsminder.

Klinteskoven indeholder: Timmesøbjerg - et forhistorisk forsvarsanlæg, 9 rundhøje, en sagnsten, en sten med skåltegn og en stenkiste. Det anføres at disse fortidsminder vil blive tilset, men ikke om 2-meters zonen omkring diverse kulturarvsminder jævnfør Museumsloven tilgodeses - eller om denne zone vil blive medtaget i tilsyn og beskyttelse.

100-meters zonen jævnfør Naturbeskyttelsesloven § 18 (Fortidsmindebeskyttelseslinjen) bør iagttages og det ses ikke tilfældet i de udpegede urørte skove.

Det skal påpeges, at ved de omfattende fældninger indenfor de udpegede områder vil skoven blive labil ved stormfald. Dette kan yderligere være en fare for ødelæggelse af kulturarvsminderne både i forhold til 2-meters zonen og 100-meters zonen. Labiliteten bør ses i sammenhæng med de massive fældninger, der vil pågå i forbindelse med, at områderne udpeges til urørt skov.

Det må endelig påpeges, at det ikke er beskrevet, hvorledes synlige, som skjulte fortidsminder plejes behørigt inden eksperimentet urørt skov påbegyndes.

Der eksisterer flere studier, der påviser at netop afgræsning med mellemstore/store dyr kan give uoprettelige skader på vores fortidsminder. Der er tale om udsætning af store dyr som kvæg og heste, som skal afgræsse ikke-hegnede fortidsminder. Afgræsning af diger (sten- og jord-) og langdysse eksempelvis og uden hensyn til eventuelle natur- og kulturarv så som særligt særegne træer og andre særlige forhold i flora/fauna/funga.

Dyrenes adfærd kan ses som værende mulig skadende på fortidsminder bl.a. diger,. men uden, at disse studier/fakta giver anledning til bekymring. En adfærd, der burde give bekymring for bevarelsen af fortidsminde, hvilket findes foruroligende at fortidsminderne ikke ses beskyttet i udpegningen af urørte skove til afgræsning.

Menneskets plads i naturen

Fri Natur har tidligere fremsendt et bekymringsbrev til Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen vedrørende farlige "nærvæd" hændelser med store udsatte tamdyr. Der er efterfølgende skrevet artikler i flere dagblade og fagtidsskrifter om hændelser med de udsatte tamdyr i naturplejen, hvorfor man kan konkludere at udsættelse af store dyr i en stor procentdel af danskernes tilgængelige offentlige rekreative områder, vil virke stærkt adgangsbegrænsede. Skoven har gennem tiderne været et tilflugtssted og mål for rekreative aktiviteter for mange borgerne, og med urørt skov vil der blive adgangsbegrænsning med mere hegn og flere udsatte tunge dyr i langt den overvejende del af de kommende urørte skove.

Gennemsnitligt tager befolkningen på tur i skoven cirka 10 gange om året, og cirka 88 % af den voksne danske befolkning er i skoven mindst en gang om året. Dertil kommer et skønsmæssigt lige så stort antal besøg af børn i naturen samt et ukendt antal udenlandske turister. De fleste tager ud i naturen med det formål at opleve naturen, og mere end 80 % af befolkningen mener, at naturoplevelser er vigtige for livskvaliteten. Mere end hver anden tager i naturen for at reducere stress og koble af fra arbejdslivet. Naturen er samtidigt blevet en vigtig motivationsfaktor i kombination med motion. En femtedel angiver i 2013 motion som vigtigste formål med deres seneste besøg i naturen. Besøg i naturen sker altså primært med henblik på naturoplevelser, motion, at lade mentalt op og afstressning.

Corona-nedlukningen viste med al tydelighed behovet for netop at kunne bevæge sig uhindret rundt i naturen Som minimum burde der udarbejdes nye og tidssvarende undersøgelser efter den store stigning under Corona-perioden, så vi får det retvisende billede af, hvor mange brugere der rent faktisk vil blive påvirket af planerne for urørt skov.

De ca. 29.000 ha, som ifølge forslaget bliver udlagt til urørt skov, omfatter nogle af de mest besøgte skove på Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsens arealer. Omkring to

tredjedele af alle skovbesøg i Danmark foregår i de statslige skove, så planerne vil medføre en enorm negativ påvirkning af friluftslivet - og der vil i fremtiden møde skovgæsterne et andet skovbillede og begrænsede fysiske udfoldelsesmuligheder end hidtil.

Opsætning af låger, færiste og ydre strømførende hegn, samt yderligere vildthejn er i sig selv en stor begrænsning af uhindret adgang til natur og skove, og det giver dermed hindringer i udfoldelse af rigtig mange fritidsaktiviteter. Desuden kan kvæg og heste finde på at tage ophold ved en låge, hvorfor forsøg på adgang kan skabe direkte farlige situationer. Samtidigt vil tilstedeværelsen af de store tunge dyr kunne virke stærkt angstprægende på en del mennesker og deres adgang til vores fælles natur og skove vil derfor begrænses af hegn med disse dyr samtidigt med at de urørte skove yderligere vil begrænse den almindelige borgers udfoldelsesmuligheder.

Der ses ikke i udkastet at være en decideret opgørelse over, hvorledes skovene benyttes rekreativt eller hvilke fritidsaktiviteter, der udføres i området, om der fx rides, cykles, køres med slædehunde, løbes, vandres, afholdes idrætsstævner eller spilles rollespil. Denne manglende opgørelse finder Fri Natur stærkt kritisabel - og et bevis på at forudsætningerne for forandringerne også på dette punkt ikke er tilstrækkeligt belyst.

At ministeriet ikke ønsker at undersøge den nuværende brug af området og konsekvenserne for den fremtidige benyttelse synes ganske uforståeligt set i lyset af vigtigheden af folkesundheden. Derudover at være i direkte strid med lovgivningen på området.

Det er Fri Naturs klare opfattelse at opsættelse af hegn og udsætning af store tunge dyr i høj grad vil påvirke borgerens lovpligtige adgang til skovene.

I de overordnede retningslinjer for forvaltning af urørt skov – i statens skove anføres følgende:

Naturbeskyttelsesloven sidestiller friluftsliv med naturbeskyttelse, f.eks. artsrigdom/biodiversitet.

Borgerne har derfor (jvf. Naturbeskyttelsesloven (LBK nr 1986 af 27/10/2021)) ret til i statens skove bl.a. at færdes til fods overalt og døgnet rundt, at cykle på veje og stier, hvor man kan cykle med en almindelig cykel og i al væsentlighed ride overalt med heste på stier/veje, i skovbunden m.v.

Hvordan vil Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen sikre og garantere

friluftsbrygerne, at ovenstående frie adgang overalt fortsat er muligt i urørt skov?

I LBK nr 1986 er det desuden anført:

§ 23. Skove er åbne for færdsel til fods og på cykel, samt for ophold, hvis der er lovlig adgang dertil.

Stk. 2. Offentlighedens adgang må ikke forhindres eller vanskeliggøres. Der må ikke opsættes usædvanlige hegn omkring skove.

Fri Natur mener, at offentlighedens adgang forhindres eller vanskeliggøres af enhver form for hegn - og at de foreslåede hegning er usædvanlige.

Det anføres under afsnittet om Naturbeskyttelsesloven, at det er tilstrækkeligt med "formidling om skovens ændrede status - Hermed sikres Naturbeskyttelseslovens formål" – Det kan næppe være nok til at sikre lovens formål vedrørende friluftsliv, blot at oplyse om, at skoven nu er udpeget til urørt skov!

Klnteskovens besøges årligt af 250.000 – 300.000 brugere. Hovedparten besøger selve klnten og GeoCenter Møns Klnt. Bilvejen gennem Klnteskovens er åben for offentlig trafik, med over 60.000 biler pr. år. Klnteskovens stinet benyttes af offentligheden med udgangspunkt i p-pladserne på GeoCenter Møns Klnt, Havrelukke, Jydelejet og Liselund. Her findes flere afmærkede vandreruter, ridestier og MTBspor. I skoven er der desuden en shelterplads syd for Geocentret og lejrpladser ved henholdsvis Lille Ørnebjerg og Skriversonen. Planen beskriver ikke, hvordan den store mængde af brugere vil blive påvirket af øget afgræsning af området, hvilket kan synes mangelfuldt og burde udløse en miljøvurdering iht. gældende lovgivning.

Fri Natur anbefaler at græsningen i skove fortsat overlades til det eksisterende vildt, som kronhjorte, dådyr og rådyr, og at den naturnære skovdrift genoptages.

Afslutnings kan Fri Natur konkludere, at der bliver alt for mange uhensigtsmæssige konsekvenser ved planerne for urørte skove. På den baggrund anbefaler Fri Natur, at man skrinlægger planerne.

Fri Natur ønsker at deltage i en ny proces om fremtiden for Danmarks natur, som sikrer større sammenhængende naturområder, som rummer et gennemgående hensyn til klima, bæredygtige arbejdspladser, fortidsminder, konkrete planer for truede planter, dyr og menneskets fortsatte plads i naturen.

Debatgruppe <https://www.fb.com/groups/frinaturdk>

Facebook <https://www.fb.com/frinatur>

Hjemmeside: <https://frinaturdanmark.dk>

Høringssvar vedr. omdannelse til “urørt skov” i Svinkløv Plantage.

For nylig indsendte jeg høringssvar vedr. Naturnationalpark Tranum. Min største anke fra det høringssvar kan jeg gentage her.

Da jeg først for nylig er blevet bekendt med projektet, og ikke mindst at fristen for høringssvar udløber allerede om to (2) dage, må min protest endnu en gang gå på, at **DETTE GÅR ALTFOR HURTIG!** Hvorfor dette hastværk? Materialet er så omfattende og ikke let forståeligt for “almindelige mennesker” uden fornøden faglig baggrund, at det er mig umuligt at nå at sætte mig ind i og forstå materialet. At der skulle have været lokal information, må jeg på det kraftigste opponere imod! Så har det i hvert fald været skjult godt!

Så meget kan jeg dog forstå, at meget store dele af Svinkløv Plantage skal indhegnes og store græssere udsættes. Jeg har nydt at komme i Svinkløv Plantage i mindst 30 år, og det har givet mig uforglemmelige oplevelser. Men for en ældre, lidt gangbesværet dame som jeg efter hånden er, ville det være yderst uforsvarligt at begive mig ind blandt indhegnede kreaturer, med eller uden kalve eller tyre. Jeg ville umuligt kunne løbe væk i en alvorlig situation.

Træfældning er et andet problem. Med kendskab til fordoms sandflugtsproblem i lokalområdet, bekymrer det mig meget, at lægivende træer ude ved havet skal fældes. Jeg indstemmer helt i høringssvaret fra “Bevar de danske skove”, som meget klart giver udtryk for alle problemer i dette projekt. Oven i købet af mennesker, der ved noget om skovdrift mv.

De øvrige problemer med rewilding, manglende inddragelse af fagfolk med en divergerende mening end miljøministerens, manipulation af materiale, manglende inddragelse af lokalbefolkningen og dermed manglende lokal opbakning, er nøjagtig det samme som jeg fremførte i mit høringssvar vedr. NNP TRANUM. Se venligst dette.

Noget tyder også på, at dem, der har udformet planerne for Svinkløv Plantage, aldrig har været der. De ved i hvert fald ikke, hvor det ligger, når der står i landsoversigten, at det ligger i Thy! Det ligger vitterligt i Han Herred!

Min konklusion er altså:

Projekt “urørt skov” i Svinkløv Plantage bør tages af bordet og man bør starte forfra, med inddragelse af fagfolk med divergerende meninger, og ikke mindst massiv information og inddragelse af lokalbefolkningen! Uden lokal opbakning er det en dødssejler.

Fremgangsmåden har bidraget til, at jeg – og sikkert mange med mig – har mistet tilliden til de regerende politikere, og dermed mistet troen på, at vi har demokrati i Danmark. Det er en yderst alvorlig situation.

Dermed til sidst en moralsk opsang:

Staten er som bekendt os alle sammen. Regering, Folketing, ministerier og styrelser med tilhørende personale, er alle sat til at forvalte disse på vores alles vegne. Det synes mig som om især den nuværende regering og dens ministerier og styrelser har glemt denne

sammenhæng. I mange hundrede år har det været kendt, at vi mennesker nemt falder for en eller flere af de syv dødssynder. De modsvares af de syv dyder, som derved bliver undertrykt. Det forekommer mig, at dødssynden "grådighed", hvortil jeg indregner magtbegær, er kommet altfor meget i forgrunden for denne regering og dets styrelser. Lidt ydmyghed for opgaven, med tanke på, at den forvaltes på befolkningens vegne, efterlyses og ville i høj grad være på sin plads.

Med venlig hilsen
Eva Sellin Mortensen
Fjerritslev

Tillæg til Høringssvar vedr. “urørt skov” i Svinkløv Plantage.

Dyrevelfærd.

Det er blevet moderne at sige undskyld for uretfærdigheder begået mod andre i tidligere generationer, bl.a. for at holde slaver.

I dag er vi ved at indføre en ny form for slaver. Denne gang skal store græssere agere slaver for at nogle biologer kan få tilgodeset sin tro på, hvordan der opnås rewilding og øget biodiversitet. Der er til og med lavet en lovændring, så de “ansvarlige herremænd” ikke kan straffes, hvis græsserne lider overlast eller ligefrem dør.

Vi behøver ikke vente i hundrede år for at indse det uanstændige i denne fremgangsmåde, det kan ses klart allerede i dag. Den gældende dyrevelfærdslov skal selvfølgelig gælde både i og udenfor alle slag hegn i hele lande, uanset formål.

Med venlig hilsen
Eva Sellin Mortensen
Fjerritslev

Høringssvar
Etablering af ”Urørt skov” i Svinkløv Plantage

Nej til omdannelse af Svinkløv plantage til ”urørt skov”.

1. Der fremlægges ingen videnskabelige, faglige eller erfaringsbaserede argumenter for omlæggelsens berettigelse – kun politiske og overordnede fraser om bedre og emre vild natur osv.
2. Indhegningen af området kan kun begrundes med planerne om at indsætte ”store græssere” til supplement eller delvis erstatning af det naturligt forekommende hjortevildt. Der er intet videnskabeligt belæg for, at afgræsning giver bedre skovnatur, mere biodiversitet eller mere ”vild natur (hvad det så end er). Dyrene skal anvendes til at holde arealerne mere lysåbne. Ganske uetisk at dyr skal tvinges til at æde føde, der ikke er naturligt for dem, for at indfri denne ideologisk og politisk baserede plan.
3. Der foreligger ingen beredskabsplaner for dyrene. Stærkt bekymrende er det medfølgende notat fra følgegruppen til etablering af ”urørt skov”, hvor bl.a biolog Rasmus Ejrnæs citeres for anbefalinger af, at dyrene ikke må fodres, ikke skal være under tilsyn, ikke skal mærkes og skal have ”mulighed for”, som det udtrykkes for at dø og blive til ådsler.
4. Fældning af de lægivende træer – nu kaldet invasive, er en skandale i sig selv. En disrespekt for lokalbefolkningen, kulturhistorien og den natur, der har kunnet udfolde sig netop på grund af den opnåede læ. Større variation i træbevoksning og øvrig vegetation vil kunne opnås på anden, klogere og mere skånsom vis.
5. Afvisningen af at der skal foretages miljøvurdering er aldeles uacceptabel og ikke holdbar. Alene indsættelse af dyr i højere antal end det naturlige vildt vil betyde markante ændringer for den vegetation – herunder også beskyttede arter, der forefindes. Naturstyrelsen skal BEVISE, at der ikke sker skader. Hvor er det bevis? Afvisningen er stærkt problematisk og muligvis et brud på forpligtelserne i henhold til EU's habitatsdirektiv.
6. Borgernes adgang forringes betydeligt, når stier forsvinder og husdyr, der, selv om de skal kaldes vilde, ikke er det – og vil opsøge mennesker – især når dyrene stresses på grund af manglende føde og den pasning, de som art er tilvænnet gennem århundreder.
7. Oplysningen om det forestående har været ikke eksisterende. På et borgermøde i foråret vedr. planerne om omlægning til ”urørt skov” blev det ikke oplyst, at plantagen skulle indhegnes – ganske vist i to varianter. Kun den lille del, der kan relateres til almindelig naturpleje blev nævnt. Befolkningen aner simpelthen ikke, hvad der foregår.

Ulla Gottliebsen
Krogen 48
Tranum
9460 Brovst
27. august 2022

Fra: [Jette B Nielsen](#)
Til: [NST - Høring af urørt skov](#)
Emne: Naturnationalparker
Dato: 28. august 2022 11:21:20

Som sommerhusejer i området vil jeg på det kraftigste anmode om, at udsætte indhegning, udsætning af store græssere, lukning af grøfter, skamfering af fine træer samt fældning af de træer, der i årtier har beskyttet området mod sandfygning.

Det vil forårsage en katastrofe for hele området samt almindelige borgeres mulighed for at færdes i området.

Dette vil ske uden en ordentlig konsekvensanalyse, hvilket er helt uanstændigt.

Det er ens pligt som regeringsparti, at lytte og rådføre sig med forskere fra begge sider. Der er jo stadig mangel på dokumentation for at det valgte natursyn også virker.

Jette Nielsen

Bygaden 61 c

9200 aalborg sv

Fra: [Flemming Nørgaard](#)
Til: [NST - Høring af urørt skov](#)
Emne: Hørringssvar Svinkløv
Dato: 28. august 2022 12:06:48

Af flere grunde NEJ til “urørt skov” i Svinkløv plantage

Hilsen
Flemming

Flemming Nørgaard
Kærlodden 2, Storhøj
DK-8320 Mårslet
Danmark

E-mail:
flemming@compukort.dk
Mobil: +45 4060 4461

Fra: [Lena og Ole Juhlert](#)
Til: [NST - Høring af urørt skov](#)
Emne: Høring urørt skov Svinkløv Klitplantage
Dato: 28. august 2022 16:45:02

Høringssvar til omlægning af Svinkløv Klitplantage til “urørt” skov d. 28.08.2022

Hermed et stort NEJ til urørt skov i Svinkløv Klitplantage.

- Nej til et stort og ødelæggende eksperiment med enestående natur.
- Nej til så stor stor og fatal en beslutning foretaget UDEN at kræve en miljøvurdering - endda af et særligt Natura 2000 område og kun på baggrund af en screening, hvis resultater lugter lang væk af, at tilpasning til projektet er foretaget ved at ændre eller tale fatale konsekvenser ned - eksempelvis ved at vurdere, at den planlagte helårs-“græsning” ikke vil få fatale konsekvenser for Djævelsbid.
- Nej til at hegne endnu mere af den unikke natur ved Jammerbugten, indsætte “vilde dyr” til helårs-“græsning” og reelt hindre adgangen for det store publikum, der netop kommer her på grund af naturen. At påstå, at der vil være samme adgang og muligheder for friluftsliv her, er så sandelig en påstand, som jeg vil formode, man i Naturstyrelsen får meget røde ører over ved fortsat at hævde - det bør man!
- Nej til at fælde den gamle skov, der med god grund blev anlagt for mere end 100 år siden. Det skriger jo til himlen. NS oplyser selv, at fuglearter som stor hornugle, skovhornugle, natravn, vende-hals og rødrygget tornskade findes her. Hvor mon de vil være at finde, hvis man fælder de store graner?!
- Nej til på denne måde at føre befolkningen bag lyset og snige så stor og fatal en ændring for området igennem - uden at oplyse ordentligt om det. Folk aner jo ikke, hvad Naturstyrelsen reelt har gang i og gennemtrumfer - nærmest i ly af mørket. Hvor er det sølle!
- Nej til “urørt” skov, der jo reelt er alt andet end urørt. Hvor er det forkert, foruroligende og aldeles forstemmende, at dem, der skulle passe på vores natur, nu er i fuld gang med at fælde og ødelægge den - uden en videnskabelig og evidensbaseret begrundelse, men fordi man har lagt sig fuldt og helt ned med en nærmest religiøs holdning til rewilding-ideologien og et rabiat natursyn.

STOP NU DET VANVID!

Lena Sieker Juhlert
juhlert@mail.dk

Fra: [Sus Jensen](#)
Til: [NST - Høring af urørt skov](#)
Emne: Høringssvar til etablering af "Urørt skov" i Svinkløv Plantage
Dato: 28. august 2022 16:45:48

fl2020skov@nst.dk

Høringssvar
Sus Jensen
28 aug 2022

Svinkløv plantage skal ikke indhegnes eller være "urørt skov".

Der er intet videnskabeligt belæg for, at græsning giver bedre eller mere biodiversitet. De græssende dyr kan ikke holde arealerne lysåbne, og det er meget uetisk at dyrene skal tvinges til at æde føde, der ikke er naturligt for dem, for at indfri en ideologisk og politisk baseret plan.

Det medfølgende notat - fra følgegruppen til etablering af "urørt skov", hvor biolog Rasmus Ejrnæs citeres for anbefalinger af, at dyrene ikke må fodres, og ikke skal være under tilsyn, fordi de skal have "mulighed for" at dø og blive til ådsler - viser, at biologerne har et forrykt og fuldstændigt utilstedelig natursyn, som aldrig nogensinde skal indføres i Danmark.

Fældningen af de lægivende nåletræer, som biologerne kalder invasive, er en skandale i sig selv. En disrespekt for lokalbefolkningen, kulturhistorien og naturen, som er blevet til netop på grund af de lægivende nåletræer.

Borgernes adgang forringes betydeligt, når stierne forsvinder, og fordi husdyrene vil opsøge mennesker, når de stresses på grund af manglende foder og pleje.

Afvisning af miljøvurderinger er aldeles uacceptabel og ikke holdbar.

Græssende dyr betyder markante ændringer for vegetationen – herunder også for de beskyttede arter, der forefindes. Naturstyrelsen skal BEVISE, at der ikke sker skader på naturen. Afvisningen er stærkt problematisk og et brud på forpligtelserne i henhold til EU's habitatsdirektiv, som kræver at der foretages konsekvensvurderinger.

Fra: [Tanya Donvild](#)
Til: [NST - Høring af urørt skov](#)
Emne: Høringsvar til Svinkløv Plantage
Dato: 28. august 2022 17:58:06

Jeg vil gerne på det kraftigste modsætte mig mere indhegning af vores fælles natur, fældning af vores fælles skove og udsætning af dyr i indhegningerne!

Det, I kan bruge så lidt tid på at ødelægge og smadre, tager så lang tid at rette op på igen! Og i mellemtiden så skal dyr, natur og lokalbefolkningen lide under jeres snæversynet og kyniske fokus.

Jeg tænker, jeg langt fra er den eneste, som IKKE ønsker jeres designernatur.

Tanya Quistorff Donvild
Tingskovvej 9
9460 Brovst

Fra: birgitte-poulsen@jubii.dk
Til: [NST - Høring af urørt skov](#)
Emne: Nej til urørt skov i Svinkløv
Dato: 28. august 2022 17:59:22

NEJ ! til urørt skov i Svinkløv Klitplantage.

Jeg er 70 år og er kommet der, siden jeg var barn. Jeg vil virkelig være ked af det, den dag et sådant tåbeligt og ødelæggende forslag bliver ført ud i livet.

Venlig hilsen

Birgitte Poulsen
Tryvej 44
9330 Dronninglund

Fra: [karen timling](#)
Til: [NST - Høring af urørt skov](#)
Emne: Hørings svar Svinkløv klitplantage
Dato: 28. august 2022 20:15:06

Kære NST,

Stop nu, før I får ødelagt mere natur. Det I har gang i er et storskalaeksperiment med vores alle sammens natur. I laver et generationstyveri uden lige når I fælder træer uden genplantering og kun dyrker død og ikke liv. I en tid med fødevarekrise og mangel på træ er denne dekadente legen med ressourcerne ekstra stødende.

Stop nu og lad være med at ødelægge de næste generationers land.

Mvh Karen Timling, mangeårig bruger af det fantastiske område, som I nu er ved at omdanne til Gold ørken og kvægfold.

Hermed et stort NEJ til såkaldt urørt skov i Svinkløv Klitplantage.

Sent from my iPhone

Høringssvar

Etablering af "Urørt skov" i Svinkløv Plantage.

Først et dybt suk til projektfremlægningen på hjemmesiden. Det er mildest talt forvirrende at finde rundt i lag – diagrammer, hvor farverne ikke passer med kortet. Jeg er absolut ikke klogere på, hvor der skal rewildes og hvor der skal være konventionel afgræsning.

Efter at have arbejdet mig igennem et utal af faneblade og måske slet ikke har fundet al information kommer jeg til disse konklusioner.

1. Svinkløv Plantage er i god biologisk stand. Der nævnes arter der kun er tilknyttet området. Hvordan tør man så gå ind og ændre på biotoper og hydrologi. Sætte store græssere ind – det vi andre kalder kreaturer og heste? Jeg kender eksempler på, at forandringer betyder at arter forsvinder. (Grønnestrand Fredningen).
2. Området er under forandring. Der nævnes, at der over en 15 årig periode er sket en overgang fra gran/fyr til løvtræ. Hvorfor så sætte farten op med risiko for ekstra stormfald og heraf umuligt at styre udviklingen.
3. I omtalen omkring udlægningen nævnes "naturhistorie" som et punkt. Svinkløv Plantage er et eksempel på, hvordan vore forfædre stoppede sandflugten. Ly giver læ. Og læ giver andre planter mulighed for at bide sig fast. Jeg har selv en lille klitejendom, hvor sitka er repræsenteret og bliver ved med at være der. De giver netop det lille voksemiljø, der gør at andre mere sarte planter kan trives. Eg osv.
4. Adgang til området. Her nævnes der væltede træer, vådområder og mindre tilgængelighed. MB-sporet skal muligvis flyttes til andre områder. I omtalen af udlægningen skal være en deling af mere biodiversitet og mere friluftsliv. Men generelt betyder det at borgernes adgang til Svinkløv Plantage forringes. Ikke mindst, hvis der sættes store græssere ud, hvor man skal færdes. Der er mange der ikke tør færdes i områder med store løsgående dyr.
5. Store græssere og rewilding. Jeg kan ikke finde beskrivelse af type af græssere eller forvaltningsplan for disse. Fodring, reproducerende eller ej, type af dyr. Vi føler at det bliver sneget ind som en tyv i natten ved disse "urørte skov" projekter. Hvis man læser notat for følgegruppen til etablering af "urørt skov" er det skræmmende de anbefalinger de kommer med. Så langt fra den standard for dyrevelfærd vi normalt bryster os af i Danmark.
6. Afvisning af VVM. Det er rystende, at man ikke bliver afkrævet dette i forbindelse med disse projekter. Fældning af gran (der nævnes i beskrivelsen arter, der er tilknyttet disse), veteranisering, afbrænding. Hvad med lige at afvente forløbet i NNP Tranum inden man sætter hele butikken på udsalg. Det skriger til himlen, når man vedtager en lov "Lov om ændring af naturbeskyttelse" (LOV nr. 1057 af 30/06/2020), hvor der positivt nævnes "omlægning" og plantning som overtrædelser.
7. Jeg mangler en sammenhæng til den klimakrise vi befinder os i. Hvorfor ikke optimere så træ dyrket i Danmark bidrager til løsningen af energikrise, mere miljøvenlige bygningsmateriale. Hver gang klimaet stiger en grad flytter arterne sig 100 km. nordligere. Hvordan kan det så give mening at fælde løs i vildelse for at opretholde et scenarie, som klimaet smadrer.
8. Borgerinddragelse. Betragtes som ikke eksisterende. Der har været et enkelt borgermøde.

SÅ DERFOR NEJ TAK TIL URØRT SKOV.

Anne Mette Holm, Gøttrupvej 300, 9690 Fjerritslev

Fra: [Susan Støyer](#)
Til: [NST - Høring af urørt skov](#)
Emne: høringssvar om Svinkløv
Dato: 29. august 2022 00:25:41

Jeg er stærkt imod den proces, som vil omdanne Svinkløv til urørt skov - i den betydning som Miljøministeren arbejder for.

Hele forløbet er gået for hurtigt og enerådigt, og har derfor mistet det lokalt forankrede ejerskab, og bliver derved undergravende for den respekt for området/naturen, som dem der bor der, og dem som kommer - altid har følt.

Dertil kommer et meget spinkelt vidensgrundlag, som bærer dette lyn-overgreb på et gammelt unikt kulturlandskab, der er kendt og elsket i hele landet. Hele arbejdsprocessen kendetegnes af uvilje mod at samarbejde med andre videns- og faggrupper og manglende oplysning om årsag, mål og konsekvenser!

Her er tale om unikt fælles natur, som ER natur, og jeg har absolut ingen tillid eller tro på at en diktatorisk enerådig proces, af personer uden ønske om viden og debat - vil føre til noget godt for Svinkløv området! Derfor vil jeg kræve et øjeblikkeligt stop og derefter en ny start, med inddragelse af lokale, nationale og vidende fagfolk, for denne vigtige politiske proces!

J.f evt med mit tidligere indgivne høringssvar i fm NNP i Tranum Klitplantage - som desværre, sammen med alle landets NNP'er og "urørte skove" er lavet over samme skabelon og ud fra samme natursyn, som jeg slet ikke kan tilslutte mig!

Venligst

Susan Nørgaard Støyer
Blæshøjvej 196
9493 Saltum
22482858
susanxstoyer@gmail.com

JAMMERBUGT
KOMMUNE

Naturstyrelsen
Førstballevej 2
7183 Randbøl

Sendt på mail: fl2020skov@nst.dk

Borgmesteren
Toftevej 43, 9440 Aabybro
Tlf.: 7257 7777
www.jammerbugt.dk

Mogens Christen Gade
Direkte 4191 2001
mga@jammerbugt.dk

Sagsnr.: 01.00.00-KA04-3-22

Høringssvar vedr. Offentlig høring af forslag til 22 forvaltningsplaner for urørt skov på Naturstyrelsens arealer – specifikt for Svinkløv Klitplantage

Høringsperiode 5. juli 2022 – 29. august 2022

Høringen er udsendt i medfør af §32. stk.3, nr. 3 i lovbekendtgørelse nr. 973 af 25/06/2020

Jammerbugt Kommune har med interesse læst forslag til forvaltningsplan for Svinkløv Klitplantage.

Svinkløv Klitplantage er et meget benyttet område til diverse friluftsimteresser. Naturstyrelsen skriver selv i forvaltningsplanen, at det er en meget besøgt plantage.

I forslag til forvaltningsplanen hedder det:

"Der er udgivet en vandretursfolder om plantagen og dens stiforløb, "Svinkløv og Kollerup Plantager". Der er tre afmærkede vandreruter og en ridesti. Cykelruten Vestkyststien passerer gennem plantagen. Det samme gør den internationale vandrerute Nordsøstien. Det nye hærvejsforløb gennem Nordjylland har også et delforløb gennem Svinkløv Klitplantage. Senest er en mindre strækning af Kystsporet lagt gennem plantagen. Svinkløv Klitplantage rummer også en af landets bedste MTB-spor, på ca. 20 km, som giver udøveren en helt speciel naturoplevelse. Der er en lejrplads til organiserede grupper i nærheden af maskinhuset. Ved Slettestrand er anlagt en motionsbane med redskaber i samarbejde med eksterne partnere. Pladsen er også udgangspunkt for "Slettestrand Trailhead", som er et partnerskab om indgangen til områdets ruter. Her er også bålhytte og P-plads."

Formålet med hele forvaltningsplanen er at sikre og forbedre forholdene for Svinkløv områdets truede arter, herunder at fremme mulighederne for gunstig bevaringsstatus for områdets Natura 2000 udpegningsgrundlag.

Et formål som Jammerbugt Kommune fuldt bakker op om og også har forståelse for kan kræve specifikke forvaltningstiltag.

I forslaget til forvaltningsplanen hedder det også:

"Målsætningen for friluftslivet i Svinkløv Klitplantage er at vedligeholde eller udbygge eksisterende muligheder for friluftslivet. Skoven rummer en lang række vandreruter og en næsten 20 km lang MTB-rute. Disse vil på sigt skulle omlægges i plantagens sydvestlige del af hensyn til en prioritering af de arter, der har brug for

ro, f.eks. stor hornugle, sortspætte og krondyr. Med udlæg til urørt skov må det forventes, at skovens netværk af skovspor vil blive reduceret. Omlægninger af rute-forløb kan være nødvendige, men umiddelbart vurderes det, at det ikke vil ske på et niveau, der forringer friluftslivet.

Det glæder Jammerbugt kommune, at der med forslag til forvaltningsplanen står indskrevet, at det også er en målsætning, at de eksisterende muligheder for friluftslivet skal vedligeholdes eller udbygges. Ligesom der er lagt op til etablering af flere faciliteter.

Jammerbugt Kommune har forståelse for, at der kan være brug for omlægninger mm for at skabe ro til visse arter. Kommunen kan imidlertid også være bekymret for om de gode muligheder for friluftslivet kan opretholdes med de beskrevne tiltag eller om de vil få negative konsekvenser for friluftslivet. Kommunen vil derfor opfordre Naturstyrelsen til at genoverveje de beskrevne tiltag og i samarbejde med de lokale brugere og aktører i området, herunder Jammerbugt Kommune, gennemgå konsekvenser og muligheder inden der træffes endelig beslutning i forhold til hvor de konkrete tiltag placeres. Kommunen er bekendt med, at der gennem årene har været et godt og konstruktivt samarbejde med de lokale interessenter og vi forventer, at dette vil forsætte.

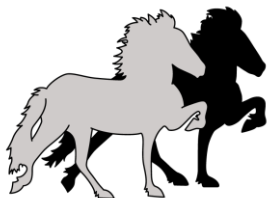
I forbindelse med Naturnationalpark Tranum har Naturstyrelsen påpeget, at Tranum Klitplantage har været forbeholdt det ufaciliterede vildmarks-friluftsliv uden særlige faciliteter. Svinkløv og Blokhush Klitplantager, der er placeret henholdsvis vest og øst for Tranum Klitplantage, har derimod været områder forbeholdt det faciliterede friluftsliv med mange gode faciliteter og markerede ruter.

Jammerbugt Kommune forventer derfor, at Naturstyrelsen også i forvaltningsplanen for urørt skov stadig vil tilgodese det faciliterede friluftsliv i Svinkløv Plantage.

Åbybro den 29. august 2022

Mogens Christen Gade
Borgmester, Jammerbugt Kommune

Fosdalen, den 28/8 2022

Kasserer Uffe Baadsgaard Bruun
Hjortdalvej 317
9460 Brovst, DK

Telefon 3048 9600
E-mail uffebb@gmail.dk

Til Naturstyrelsen Thy

Vedr.: Høringssvar forvaltningsplan for urørt skov i Svinkløv Klitplantage

Islandshesteforeningen Ægir er meget imod forvaltningsplanen og skal hermed give følgende bemærkninger for de problemer, som kommer til at knytte sig til forvaltningsplanen for urørt skov i Svinkløv Plantage.

Indhegninger. Problemet med indhegninger i plantagen er at de forhindrer fri bevægelighed for dyr og mennesker, også selv om der kommer diverse indgange/låger til de indhegnede arealer. Endvidere vil afmærkede ridestier lukkes, forskellige friluftaktiviteter begrænses og diverse vandruter og MTB ruter bliver påvirket.

Udsatte græssere. Såfremt der udsættes kreaturer, er der mange gående der ikke tør gå ind i indhegningen, og slet ikke med hund i snor.

Endvidere vil de fleste ryttere, herunder børn og handicappede, undlade at ride eller være utrygge ved at ride hvor der er fritgående heste og til dels også fritgående kreaturer.

Nye indhegninger i Svinkløv plantage vil betyde at adgangen til nogle områder bliver dramatisk forringet og naturen mindre brugbar borgerne, i lighed med de kommende naturnationalparker.

Dyrevelfærd. Herudover kan der også komme store problemer med dyrevelfærd pga. forhold omkring tilsyn, fodring, sygdomsbekæmpelse mv. Såfremt en græsser ligger skadet eller syg på arealet, vil det i praksis være umuligt at finde det og aflive det – eller evt. fange det på i et stort og tæt skovareal med diverse tæt opvækst og yde dyret den nødvendige behandling.

Urørt skov og biodiversitet. NST Thy kan forøge biodiversiteten ved at fortsætte ”naturnær skovdrift”, som Naturstyrelsen igennem mange år med personalets store ekspertise og dygtighed har haft stor succes med, og resultaterne med større variation og biodiversitet ses nu i statsskovene. Dette samtidig med at en nødvendig træforsyning i Danmark kan bevares. Midlerne til at udføre forvaltningsplanerne for at forøge biodiversiteten kan anvendes betydelig mere effektivt ved andre naturprojekter i Danmark, herunder bl.a. til opkøb og tilplantning.

Oplysning til borgerne. Det må konstateres, at forvaltningsplanerne med indhegninger i Svinkløv Plantage ikke er kendt blandt lokalbefolkningen.

Et sådant indgreb i Svinkløv Plantage burde af Naturstyrelsen og kommunen have været omtalt i den lokale ugeavis, så borgerne ikke føler at ændringerne i plantagen kommer snigende som en tyv om natten. De få borgere der er blevet bekendt med forvaltningsplanen, kan nemt få opfattelsen af at det er en ny naturnationalpark, der skal listes igennem – blot med en anden betegnelse.

Naturstyrelsen Thy bør være mere meddelssom overfor lokalbefolkningen, når der sker større indgreb i en lokal statsskov, som i øvrigt praktiseres af andre NSTenheder i DK, -det ville have været klædeligt, om der forinden havde været borgeroplysning og borgerinddragelse.

Med venlig hilsen

Uffe Baadsgaard Bruun
Kasserer i Ægir

www.islaenderklubben-aegir.dk

facebook: islaenderideklubben aegir

Høringssvar indgivet til Naturstyrelsen på e-mail fl2020skov@nst.dk d. 29.08.2022

Feriecenter Slettestrands høringssvar til offentlig høring af forslag til forvaltning af urørt skov i Svinkløv Klitplantage

Fra
Feriecenter Slettestrand
Slettestrandvej 140
9690 Fjerritslev

Af Esben H. Kronborg
EO-MTBing certificeret MTB-instruktør og guide
Lokal sporbygger og konsulent ved etablering af MTB-faciliteter

Først og fremmest skal det påpeges, at Feriecenter Slettestrand bakker op om udpegningen af Svinkløv Klitplantage som Urørt Skov. Vi har som daglige gæster og aktører i skovområderne omkring Slettestrand fulgt den igangværende udvikling fra typisk plantage mod mere varieret og interessant naturområde. Vi har desuden deltaget aktivt i og investeret i naturfremmende tiltag i Svinkløv Plantage.

Vi har generelt haft en god dialog med Naturstyrelsen Thy omkring forvaltningen af området og i erhvervsmæssigt regi har vi siden 2008 langt mange midler og timer i samarbejdet omkring stier, mageringer i terrænet, kortmaterialer osv. med det formål, under hensyntagen til naturområdet, at hjælpe områdets gæster til unikke naturoplevelser. Samarbejdet med Naturstyrelsen Thy og lokale frivillige kræfter har ført til en helt særegen succes med at flytte gæster i naturen til ønskede placeringer, når naturen har haft brug for det.

Tiltagene i forvaltningsplanen, der over sommeren er sendt i høring, hilser vi generelt velkomne, men husdyrhegningerne i nogle af de skitserede områder vil vi opfordre til genovervejelse med afsæt i nedenstående forhold.

Afslutningsvis byder vi ind med konstruktive løsningsforslag og vi stiller os selvfølgelig til rådighed under den fremtidige proces og lokale borgerinddragelse. Lokalkendskabet er stort og erfaringer med håndteringen af brugergrupper, særligt mountainbikere, er blandt landets bedste.

Afgræsning med husdyr og problemstilling

Generelt er vi ikke imod afgræsningen af naturarealer. Men to af de skitserede husdyrhegninger i forvaltningsplanen er problematiske. Det drejer sig om hegningen fra Sletteå til Svinkløvvej og hegningen mod vest ved Svinklovene. De er problematiske og bør justeres i deres placering eller afgræsning. Netop de to områder har traditionelt været der, hvor friluftslivet via gode stier og skiltning har været henvist til – og med stor succes, hvilket har givet mulighed for mere ro i både andre dele af Svinkløv og øvrige, lokale skovområder.

Hvorfor justere hegningerne

Justerer vi ikke planerne for de skitserede hegninger, vil det negativt påvirke et unikt samspil mellem lokalt friluftsliv, turismeerhvervet, bosætning, naturhensyn og brugergrupperne imellem. Holdningen begrundes i nedenstående syv punkter.

1. ***Den frie adgang inden for hegninger hilser vi velkommen. Men overordnet set er der væsentlig forskel på at give frivillig adgang til hegninger, og på direkte at henvise specifikke brugergrupper til at færdes i hegninger, hvis de ønsker at færdes i naturen.***
Med andre ord kan det uproblematisk være op til en bruger at vurdere, om denne finder det sikkert at færdes i en hegning, hvis denne ikke er tvunget til at færdes der. Men ønsker vi at kunne henvise en brugergruppe til specifikke stier, som en ridesti eller et MTB-spor er, så kan vi ikke placere dette tilbud, hvor der også går kreaturer og heste – for så er det ikke længere op til den enkeltes vurdering.
2. §88 i færdselsloven:
 - 2.1. **Ingen må lade heste, kreaturer m.v. færdes på vej, uden at de er forsvarligt bevogtet.** De må ikke tøjres således, at de kan nå ind på vejen. Såfremt de ikke er tøjret, skal de være adskilt fra vej ved forsvarlig indhegning.
 - 2.2. Begge hegninger er placeret de ultimativt mest besøgte steder i plantagen. Det gælder både for ryttere til hest, vandrere, handicap turisme og MTB-ryttere – lokale såvel som turster.
 - 2.3. Særligt hegningen fra Slette Å til Svinkløvvej dækker vandrestier, ridestier, MTB-spor og af alle brugergrupper hyppigt anvendte grusveje. Har den enkelte ikke lyst til at færdes til hest eller på cykel i indhegningen, byder terrænet ikke på andre muligheder for disse gæster. Derfor brydes den infrastruktur, vi i samarbejde gennem årene har brygget op og som har vist sig succesfuld - også i forhold til naturhensyn i området.
3. Turismen er et af Jammerbugt Kommunes største erhverv og området ved Svinkløv er pga. naturen et af Nordjyllands fyrtårne. Det giver mange gæster i naturen, men gennem godt samarbejde er det lykkedes at samle aktiviteterne i udvalgte og få områder, hvorfor de største arealer får lov til at ligge mere øde hen.
 - 3.1. Hegninger er problematiske for turisterhvervet, selvom der er fri adgang til, fordi:
 - 3.1.1. Mange, 18% af befolkningenⁱ, er direkte utrykke ved at skulle færdes blandt landbrugsdyr, hvorfor vores tilbud til turister og lokale, forringes væsentligt. At det er problematisk at henvise friluft aktiviteter til hegnede områder med kreaturer og heste bekræftes af følgende tre forhold:
 - Naturstyrelsens råd for færdsel i indhegnede områder med græssende dyr: Gå stille og roligt og uden pludselige bevægelser og høje lyde. Holde stor sikkerhedsafstand til dyrene. *Stor afstand til dyrene er et urealistiske krav at stille til mountainbikere og ryttere, der henvises til at følge specifikke stier i ofte uvejsomt terræn.*
 - Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning sammenfatter således: "Naturpleje med store græssende dyr har dog samtidig vist sig ikke at være helt uproblematisk, specielt ikke når den anvendes i områder, der også er forbundet med rekreative interesser. I Danmark var der i 2017 et dødsfald¹ og flere personskader som følge af uheldige møder mellem kvæg og motionister/hundeluftereⁱⁱ. *Vi kan ikke kræve, at gæster i naturen skal være indstillede på at løbe denne risiko.*
 - Flere alvorlige ulykker, blandt andet dødsfald, inden for få år i DKⁱⁱⁱ *Bekræfter, at selvom der mangler forskning i emnet, kan vi konkludere, at det ikke er uproblematisk.*
4. Erhvervsmæssig guidning for vandrere og i særdeleshed på hest og MTB er væsentlige erhverv, der har givet tilflytning til området med deraf positive følgevirkninger.

I erhvervsmæssigt regi har vi ikke mulighed for at tage ansvaret for gæsternes sikkerhed og vi vil derfor ikke kunne forsætte vores erhvervsmæssige aktiviteter inden for hegningerne og derved også generelt have vanskeligt ved at fortsætte vores erhvervsmæssige aktiviteter generelt. Det vil fjerne en væsentlig grundsten i det lokale samarbejde

5. Guidning på MTB danner det primære grundlag for vedligehold af MTB-sporene. Det er en unik konstellation, hvor organiserede frivillige fra flere foreninger, Naturstyrelsen Thy og Feriecenter Slettestrand gør det muligt at etablere og vedligeholde et af Danmarks mest ikoniske spor. Samarbejdet er økonomisk bæredygtigt og internationalt også unikt i dette perspektiv. Forringes muligheden for den erhvervsmæssige brug, fjernes grundlaget for vedligeholdelsen og opsynet. Men det fjerner ikke 90% af brugerne^{iv}, som ved dårlig vedligeholdelse typisk vil søge andre stier og muligheder i både Svinkløv og øvrige skove i området.
6. Guidede ture på hesteryg: Erhvervsmæssig ridning skal ske på ridestier. Flere af disse ligger i de skitserede hegninger – blandt andet de to muligheder der er for at komme til havet. En guide kan i dette regi blandt kreaturer og andre heste ikke tilbyde en sikker tur for utrænede ryttere.
7. Vedligeholdelse af MTB-spor i hegninger: Stierne udlagt til MTB i Svinkløv Klitplantage er generelt opbygget af den sandede jord blandet med løvfald og med overvejende lille tilskud af grus og sten. Vi er stolte af det minimale aftryk det efterlader og det er desuden økonomisk bæredygtigt. Stierne er så attraktive, at de holder på brugergruppen, hvormed ”piratspor”^v og cykling på andre stier og ellers interessante/egnede arealer undgås. Vi klarer os derved lokalt med relativt få forbud mod cykling.

Udsættes kreaturer og heste, vil det øge slidtagen væsentligt^{vi} og det vil ikke længere være muligt at vedligeholde stisystemet med håndkraft og færdselsbanen vil skulle forstærkes med knuste stenmaterialer samt meget hyppigt udbedres. Jeg vurderer, at en ugentlig udbedring vil være nødvendig^{vii} Hvorfra økonomien til dette skal komme er uvist og aftrykket i naturområdet og miljømæssigt generelt vil være væsentligt forøget.

Løsningsforslag

Som nævnt i indledningen er Feriecenter Slettestrand ikke modstander af projektet som helhed og generelt heller ikke modstander af, at arealer afgræsses. Men vi har som erhvervsdrivende og beboere i området behov for, at de områder, hvortil vi henviser gæster i naturen, ligger uden for hegninger. Derfor nedenstående forslag og oplæg:

Vestlig del af Svinkløv Klitplantage

Blå streg er MTB-sporet

Orange streg er mulig placering for hegning.

Det blå-grønne område er den planlagte hegning.

Kortet er en forenklet skitse af området.

- Hvor MTB-sporet, blå streg, ligger i den østlige del af indhegningen, er der terræn til at flytte dette lidt mod syd. Hvis hegnet rykkes lidt mod nord, bliver hegningen i det område kun lidt mindre. Ved denne hægning vil vandrestien på Lienskrænten dog stadig ligge i hegningen, hvilket må pointeres også er problematisk.
- Ved Sømærkevej/Æblehaven kan etableres en P-plads til erstatning for den nuværende oven for Svinklovene og en vandresti til toppen af Stenbjerg, hvor kun MTB-sporet ligger i dag. Ligger hegnet på nordsiden som vist med den orange streg, giver det mulighed for at nyde udsigten uden for hegnet og det muliggør fortsat at have stier for MTB uden sliddage fra heste og kreatuer. Fra P-pladsen kan der stadigt vandre til selve skrænten, hvis brugerne vurderer det sikkert.
- Hegningen kan i øvrigt udvides langt mod syd. Frivillige, Naturstyrelsen Thy og Feriecenter Slettestrand har på opfordring fra Naturstyrelsen Thy langt mange timer og midler i at fjerne ruter fra dette område og etablere et alternativ umiddelbart øst for Sømærkevej.

Centrale del af Svinkløv Klitplantage

Blå, sorte og røde streger er MTB-spor

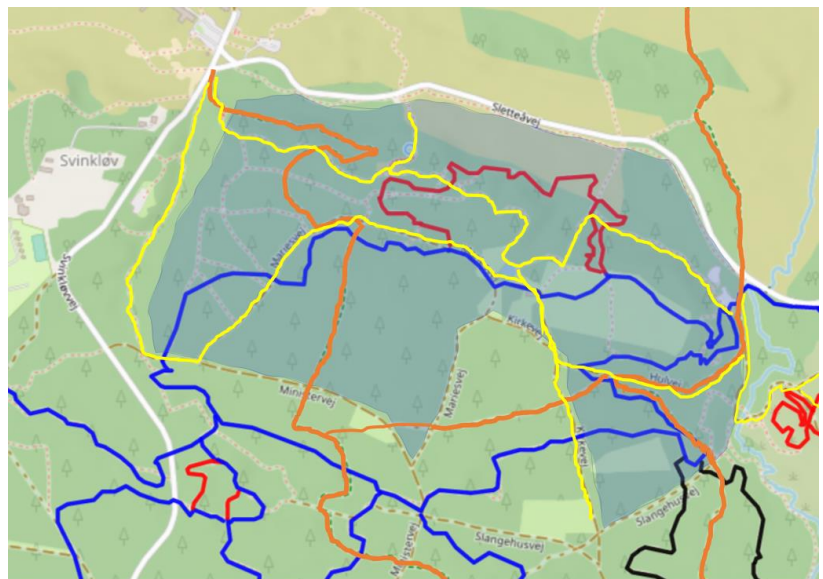
Orange er ridestier

Gule er vandrestier

Det blågrønne område er den planlagte indhegning.

De tidligere marker ved Maries hus og Slangehusvej kan vi godt se værdien i bliver afræsset.

Ellers anbefaler vi, at området pga. de tidligere beskrevne forhold ikke hegnes, men at der satses på områder mere sydligt i plantagen.

Kortetskiten er lavet af Esben Kronborg, da områdets stiforløb ikke er korrekt gengivet i høringsmaterialet.

Afslutningsvis håber vi, at betragtningerne fører til genovervejelser i forhold til, hvordan den urørte skov kan blive en succes i dette område. Vi lokale aktører og beboere er på så mange måder afhængige af dels lokales og turisters oplevelser i naturen, dels de lokale synergier der er opstået som følge af simple stier lavet for få midler. Det er en balance, der har medført bedre hensyn til de store naturarealer, genereret jobs og bosætning, givet børn og unge naturoplevelser etc. Selv i internationalt perspektiv er balancen og udviklingen unik. Men det er også en balance, der kan vise sig meget skrøbelig, hvis vi laver radikale ændringer, der fx umuliggør vedligeholdelsen af stier eller skaber utryghed blandt brugerne.

Venlig hilsen

Esben Kronborg
EO-MTBing certificeret MTB-guide og instruktør
MTB Slettestrand
Feriecenter Slettestrand
Mobil: 30740778
E-mail: ehk@slettestran.dk

ⁱ <https://friluftsradet.dk/files/media/document/Brugerpanel%20november%2021.%20Samlet%20analyse.pdf>

ⁱⁱ 1 Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning (IGN), Københavns Universitet: 2020. https://static-curis.ku.dk/portal/files/237043761/Notat_Friluftsliv_og_gr_ssende_dyr_web.pdf

ⁱⁱⁱ <https://www.berlingske.dk/samfund/efter-fire-kvaeg-angreb-mod-mennesker-i-2017-nu-skal-der-skiltes-foran>

^{iv} Det anslås af Feriecenter Slettestrand, at maksimalt 10% af brugerne af MTB-sporene er gæster på feriecenteret. Øvrige brugere er lokalbefolkningen, dagsgæster i området og sommerhusgæster.

^v "Piratspor" er et udtryk for en sti, der er lavet uden tilladelse. Svinkløvs sidste "piratspor" fjernede vi i 2014.

^{vi} Wilson and Seney, 1994: *"Erosional Impacts of Hikers, Horses, Motorcycles, and Off-Road Bicycles on Mountain Trails in Montana"*

^{vii} Vurderingen er baseret på egne observationer ved cykling på private arealer med dels Galloway, dels Islændere. Etableres stier på sandet jord efter bedste principper for afvanding og bæredygtighed opleves det, at selv ved mindre flokke på 6 dyr, galloway, på 4ha, skulle hele eller dele af stier udbedres eller reetableres ugentligt, hvis stierne, i alt 500 meter, skulle tjene deres formål.

29. august 2022

Høringssvar fra Friluftsrådets bestyrelse Nord Vest

Forvaltningsplan urørt skov, Svinkløv Plantage

Generelt om Urørt skov og proces Forvaltningsplan for urørt skov

Friluftsrådets lokale bestyrelse Nord Vest støtter generelt op omkring bedre natur i Danmark, herunder tiltag under urørt skov. Ligeledes Naturnationalparker i vores område, herunder NNP Tranum og NNP Thy.

I begge de to sidst nævnte tilfælde har vi deltaget/deltager som repræsentanter for Friluftsrådet i projektgrupper, som arbejder med forvaltningsplanerne inden udsendelse, en proces som har været gavnlig for både naturen og for Friluftslivet. Dette har ikke været tilfældet ift. forvaltningsplan urørt skov, Svinkløv plantage.

Vi betragter processen som stærkt kritisabelt ift. tidsfrist for høringssvar, oplæg til forvaltningsplan, som generelt er meget uoverskuelig, kortmateriale som er svært tilgængelig og en mangel på borgerinddragelse, både ift. organisationer, men især ift. lokale aktører, idrætsforeninger, friluftsföreninger og "almindelige" borgere, der bruger og nyder deres lokale naturområder.

Op til udgivelse af forvaltningsplan urørt skov, Svinkløv plantage blev der afholdt vandring i området med Naturstyrelsen Thy. På vandring blev der fortalt om generelle forhold ifm. urørt skov og hvilke tiltag der kunne påvirke området, herunder evt. hegning, græsning samt hydrologi. Det virker nu, som om Naturstyrelsen på daværende tidspunkt var klar over, hvilke områder og i hvilken udstrækning der var tale om indhegning og fritgående dyr, men ikke informerede om dette på vandringerne.

Forvaltningsplan Svinkløv plantage

I forvaltningsplanen er der indtegnet områder i Svinkløv plantage der skal indhegnes og med udsætning af fritgående dyr (heste/kreaturer). To af de større områder, er områder med den største udbredelse af Friluftssaktiviteter, herunder vandre, ride- og MTB-ruter.

Der er ingen tvivl om, at det vil påvirke disse aktiviteter i meget stor grad, og vil i værste tilfælde fuldstændig ændre den nuværende status området har, som et rekreativt naturområde, hvor mange forskellige friluftssaktiviteter går hånd i hånd uden større problemer og med respekt for de nuværende regler for færdsel og adfærd i plantagen og for den fantastiske natur.

Da Naturnationalpark Tranum blev udpeget, indgik Friluftsrådets bestyrelse nord vest i projektgruppen. Vi har derfor arbejdet meget med begreberne hegning og fritgående dyr, og de evt. problematikker som det kunne udgøre. Det har gentagende gang lydt fra Naturstyrelsen at hegning og fritgående dyr var valgt i Tranum især da Tranum plantage er betegnet som "vildmark" med Naturstyrelsen egne ord. Et område hvor der er meget lidt Friluftssaktiviteter.

Der blev også peget på at Svinkløv plantage i nærheden, var det område, hvor de, som følte utryghed for indhegning/løsgående dyr, kunne dyrke friluft aktiviteter, da der ingen planer var for hverken hegning eller løsgående dyr, udover den allerede eksisterende hegning ved Svinklovene.

Fremadrettet

Vi vil på det kraftigste opfordre til at Naturstyrelsen sætter forvaltningsplan for Svinkløv plantage på pause indtil der har været et samarbejde med dialog med de lokale Friluftsjaktører, herunder lokale beboere, rep. fra ridning, MTB, jægere og andre, samt lokale virksomheder, der har indgående kendskab til de mange naturturister der kommer i området/plantagen.

Den nuværende forvaltningsplan for området indeholder mange spørgsmål og skaber megen usikker for hvad der kan fortsætte af aktiviteter og under hvilke forhold. Dialog med de ovennævnte, der alle vil naturen det bedste, er altafgørende.

Pva.

Bestyrelsen Friluftsrådet Nord Vest

Peter Vestergaard

Til Naturstyrelsen

Stagsted 29. august 2022

Høringssvar til offentlig høring af forslag til 22 forvaltningsplaner for urørt skov på Naturstyrelsens arealer

Kære Naturstyrelse

Vi skriver, fordi vi er bekymrede for Naturstyrelsen planer om yderligere indhegning af naturområder med udsætning af heste og stude.

Hver gang man indhegner og udsætter heste eller andre dyr i et naturområde, afskærer man konsekvent en stor del af beboerne i lokalbefolkningen, herunder hestefolk, fra at bruge områderne. Det skyldes, at det er farligt at ride i et område, hvor der er løsgående heste eller lignende.

Vi valgte for 7 år siden at flytte fra Sjælland til Jammerbugt Kommune, fordi kommunen har de store fantastiske naturområder, hvor man kan ride og gå frit og i fredsommelighed. Og andre har taget samme valg. I vil kunne se, at rigtig mange af ejendommene omkring plantagerne er hesteejendomme beboet af naturelskere. Vi taler om ressourcestærke borgere, som er et aktiv for lokalsamfundet og for kommunen.

Fjerner man muligheden for at ride i skove og plantager, vil man også fjerne et af kommunens største aktiver for at tiltrække ressourcestærke borger. Vi ville aldrig selv have valgt Jammerbugt, hvis plantagerne var indhegnede på det tidspunkt, og vi har talt med mange, der overvejer at flytte væk, nu hvor der er udsigt til indhegning af skovene i Tranum og i Svinkløv.

Konsekvensen bliver tomme, usælgelige ejendomme langs skovene, og Jammerbugt mister en af de største tiltrækningsmuligheder, den har som udkantskommune.

Så for kommunens og lokalsamfundets skyld, hold skove og plantager åbne for alle os lokale.

Med venlig hilsen

Pia Voss Jensen og Jakob Christensen
Stagstedvej 46
9460 Brovst

Naturstyrelsen
Førstballevej 2
7183 Randbøl

29. august 2022

Høringssvar indgivet til Naturstyrelsen på e-mail fl2020skov@nst.dk d. 29.08.2022

DGI's høringssvar til offentlig høring af forslag til urørt skov og af overordnede retningslinjer for forvaltning af urørte skove på Naturstyrelsens arealer Journalnummer J.nr. 21/14394

DGI bakker op om forslaget om mere urørt skov for at skabe bedre forhold for friluftliv, mere natur og bedre biodiversitet i Danmark. DGI ser også frem til indsatsen for urørt skov på Naturstyrelsens arealer og de muligheder for idræt og friluftsliv, der allerede er og senere kan blive mulighed for, men særligt hegning med udsatte husdyr i urørt skov må ikke få utilsigtede konsekvenser for befolkningens fysiske og mentale sundhed. DGI ser det som vigtigt, at tiltagene ikke vil komme til at begrænse danskernes adgang til et aktivt idræts- og fritidsliv i vores fælles natur.

Naturen er danskernes foretrukne sted at være aktiv

Brugen af naturen til aktiviteter og fællesskaber er vokset markant over de seneste årtier, og naturen er i dag det sted, hvor flest voksne danskere dyrker en eller flere af deres motions- og idrætsaktiviteter¹. Frivillige idrætsforeninger såvel som selvorganiserede motionsaktiviteter samler danskere i sunde og meningsfulde fællesskaber omkring idrætsaktiviteter i naturen, herunder løbere, orienteringsløbere, gå-hold, vandrefællesskaber, mountainbikere mv. Skovene og naturen bruges desuden til afholdelse af mange motions- og idræts-events.

DGI har følgende bemærkninger til forslag om urørt skov i Svinkløv plantage

- **Frahegning af vej og sti**

Det er ulovligt at indhegne større naturområder inkl. veje og stier uden at sikre trafikanter sikkerhed ved enten tøjring af store græssere eller adskille de store græssere fra vej og sti ved forsvarlig indhegning.

§88 i færdselsloven: "Ingen må lade heste, kreaturer m.v. færdes på vej, uden at de er forsvarligt bevogtet. De må ikke tøjres således, at de kan nå ind på vejen. Såfremt de ikke er tøjret, skal de være adskilt fra vej ved forsvarlig indhegning."

Ligesom eksisterende vandreruter er placeret uden for eksisterende hegninger eller hvor de krydser ind over er direkte heget fra, anbefaler DGI at stier og veje ikke placeres i indhegninger i Svinkløv Klitplantage.

- **Forslag til ændring af placering af foreslået indhegning 1**

Placering af indhegning til store græssere syd for Sletteåvej vurderes problematisk, da der præcis i det område er de største koncentration af rekreativ infrastruktur med det største brugerpres i hele

¹ I "Danskernes Motionsvaner" (IDAN 2016) fremgår det bl.a., at naturen er det mest populære sted at dyrke sine aktiviteter (44 pct. angiver, at de dyrker én eller flere af deres aktiviteter i naturen).

plantagen.

Forslag 1): DGI foreslår ændring af placering af indhegning syd for Sletteåvej. Området er stærkt trafikeret med masser af friluftsgæster, turister og brugere med forskellige handicap.

DGI foreslår i stedet at indhegne den sydvestlige del af Svinkløv, som i forvejen grænser op til et indhegnet område og samtidig netop er det område hvor der i forvaltningsplanen lægges op til nedlæggelse af friluftsliv generelt.

Området er vigtigt for mange brugergrupper, som gerne skulle kunne fortsætte deres aktiviteter. DGI estimerer brugerpresset syd for Sletteåvej i Svinkløv plantage til at være af en mængde og karakter som ikke egner sig til en større indhegning med det udviklede sti- og vejnetværk der findes netop der.

Det estimeres at brugen for kerneaktiviteterne i netop dette område er som følger:

- Vandring – 25.000 pr. år - estimat
- Mountainbike – 25.000 pr. år - tæller
- Ridning – 12.500 pr. år. - estimat
- Handicapcenter – 15.000 pr. år overnatter på feriecenteret – mange oplever naturen under besøget

- **Forslag til ændring af placering af foreslået indhegning 2**

Forslag 2): Mountainbikesporet ved Stenbjerg i den nordvestlige del af Svinkløv hegnes fra og udelades fra den foreslåede hegnslinje. Dette ville være til glæde for både mountainbikere og gående, mountainbikerne kan nyde sporet uden potentielt risikofyldte møder med store græssere og gående vil kunne parkere neden for Stenbjerg på grusvejen og komme op til udsigtspunktet uden at skulle ind i indhegningen. Udsigtspunktet er et af de mest skattede punkter på mountainbikesporet og et af de mest fotograferede steder i plantagen for både lokale foreninger, turister og andre gæster, børn som voksne.

- **Levestedsforvaltning**

DGI anerkender at der kan opstå situationer, hvor det er nødvendigt med levestedsforvaltning med dertilhørende midlertidige indskrænkninger i den lovlige adgang. Det er vigtigt, at sådanne forvaltningstiltag baseres på reelle og faktuelle forhold og begrænses til det kun nødvendige, så adgangen for danskerne forhindres mindst muligt.

- **Nye muligheder for friluftsliv**

DGI ser positivt på, at der i udlægningen af urørt skov kan gives nye muligheder for friluftslivet i forhold til befolkningens aktive friluftsliv. Borgerne har ret til i statens skove bl.a. at færdes til fods overalt og døgnet rundt, at cykle på veje og stier, hvor man kan cykle med en almindelig cykel og i al væsentlighed ride overalt med heste på stier/veje, i skovbunden m.v.

- **Fortsat uændret og uhindret adgang**

DGI sætter pris på at Naturstyrelsen fortsat skal arbejde for at give befolkningen adgang til at færdes og opholde sig i naturen samt forbedre mulighederne for friluftslivet og varetage formidling og information om arealernes værdier. At friluftslivets muligheder inddrages i overvejelserne i forbindelse med indsatsen for urørt skov ved planlægning og forvaltning af arealerne.

- **Fortsat vedligeholdelse og udvikling af friluftsfaciliteter**

DGI ser det som særdeles vigtigt at den rekreative infrastruktur som skovveje, stier, mountainbikespor og faciliteter til understøttelse af friluftsliv fortsat kan udvikles og tilpasses i de udpegede urørte skove.

DGI finder det særdeles vigtigt, at det fortsat er muligt at vedligeholde og udvikle eksisterende friluftsfaciliteter og opføre nye friluftsfaciliteter (som fx mountainbikespor) som hidtil efter en konkret vurdering af beliggenhed og hensyn til bl.a. naturværdier, fx af hensyn til borgernes mulighed for at opleve og bevæge sig igennem de urørte skove. Med en indhegning og udsætning af store græssere vil der være stor risiko for at de lokale frivillige kræfter, som er instrumentale i drift og vedligehold af det lokale stinet herunder mountainbikesporet vil afstå fra fortsat bidrage med store negative følger for den lokale rekreative infrastruktur og det lokale samarbejde mellem NST og lokale frivilligrupper, erhverv mv.

- **Målrettet og tydeligt reelt fagligt grundlag**

Eventuelle begrænsninger for friluftslivet skal være målrettede og baseres på et tydeligt fagligt grundlag herunder friluftsfaglige perspektiver.

- **God adgang er vigtigt**

DGI er glade for at det er tydeligt at det fortsat er tilladt at udøve alle de former for friluft aktiviteter, som generelt kan gennemføres uden tilladelse i Naturstyrelsens skove. F.eks. mountainbikekørsel, ridning, fuglekiggerture m.fl.

- **Tilladelser til events, arrangementer mv.**

DGI finder det vigtigt, at det som hidtil er muligt at få tilladelse til friluft aktiviteter, som kræver styrelsens tilladelse, fx erhvervsmæssige aktiviteter, stævnepladskrævende arrangementer mv.

- **Samlet national plan for hegninger med inddragelse af interesseorganisationer**

DGI ser gerne en samlet national plan for hegning og udsætning af store græssere med stærk inddragelse af interesseorganisationer.

- **Planlægning for kompenserende foranstaltninger i samarbejde med lokale aktører**

De få steder og situationer, hvor hydrologiske eller andre naturhensynstiltag begrænser lokales adgang og muligheder for idræt og friluftsliv skal der ske en lokal inddragelse med henblik på at skabe kompenserende foranstaltninger.

Generelle bemærkninger

DGI finder det positivt, at indsatsen vedr. urørt skov skal fremme biodiversitet. Indsatsen bør dog ikke bryde med en hundredårig tradition og praksis, hvor friluftsliv og naturbeskyttelse er sidestillet som dobbelt formål. Friluftsliv er ikke en trussel mod hverken biodiversitet eller rødlistearter, og det dobbelte formål bør fastholdes, hvor friluftsliv og adgang sidestilles med naturbeskyttelse.

Offentlighedens adgang til urørt skov skal sikres og fastholdes, dette er afgørende for DGI. Dette gælder ikke kun de lovmæssige rammer for adgang, men i særdeleshed den reelle adgang. Barrierer, der sænker befolkningens reelle adgang til urørt skov bør undgås. Barrierer for den reelle adgang kan være foranstaltninger som manglende sikring og fortsat vedligehold af den rekreative infrastruktur. Det kan være

hegn og udsatte husdyr som køer, heste eller indskrænkning i muligheder for organiserede idræts- og friluftslivsaktiviteter og deres muligheder for at afholde arrangementer i områderne.

Erfaringer fra både ind- og udland viser samtidig, at hegn og græsning ikke er problemfrit, når der samtidig er et aktivt friluftsliv. Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning sammenfatter således: *"Naturpleje med store græssende dyr har dog samtidig vist sig ikke at være helt uproblematisk, specielt ikke når den anvendes i områder, der også er forbundet med rekreative interesser. I Danmark var der i 2017 et dødsfald og flere personskader som følge af uheldige møder mellem kvæg og motionister/hundeluftere².*

Flere steder i høringspapirerne er friluftsliv og turisme blandet sammen og omtales som to sider af samme sag. DGI vurderer, at friluftsliv og turisme er væsensforskellige, og at friluftslivets og det lokale foreningslivs behov ikke kan dækkes af de tiltag, der har et turismesigte. DGI mener, at lovforslaget bør skelne mellem de to typer af besøgende med et særligt fokus på at sikre gode muligheder for den lokale befolkning og det lokale foreningsliv, såvel som det selvorganiserede friluftslivs muligheder og ønsker.

Lokale løsninger og friluftsliv

Lokal borgerinddragelse og involvering af lokale aktører og foreninger er essentielt for urørt skovs succes. Den fremtidige succes opnås bedst, hvis befolkningens muligheder for god adgang og et rigt friluftsliv understøttes og styrkes i urørt skov.

Statsskovene har væsentligt bedre adgang end private skove, og mulighederne for forenings- og fællesskabsaktiviteter og ikke mindst mulighederne for at få tilladelser til at afholde arrangementer er bedre i statsskovene. Statsskovene er derfor af overordentlig stor betydning for en bred vifte af friluftslivsaktiviteters eksistens, fx cykelløb, løbeevents, spejderløb, orienteringsløb, rollespil etc. DGI vil på det kraftigste opfordre til, at foreninger og fællesskaber sikres fortsat mulighed og tilladelser til at afholde arrangementer og events på de kommende arealer der udlægges til urørt skov.

Forvaltningsplaner

Forvaltningsplanerne bliver centrale værktøjer for fremtidens drift af urørt skov. Forvaltningsplanerne skal sikre balance mellem naturbeskyttelse og andre samfundsinteresser, herunder friluftslivet.

DGI foreslår, at forvaltningsplanerne for urørt skov baseres på principper for adaptiv forvaltning:

- Forvaltningstiltag skal hvile på et bredt sammensat fagligt grundlag under hensyntagen til omkostningseffektivitet.
- Forvaltningstiltag evalueres løbende og overvåges med fokus på effekter i relation til både biodiversitet og friluftsliv.
- Forvaltningsplaner skal revideres hvert fjerde år på baggrund af resultater fra evaluering og overvågning.
- Forvaltningsplaner skal redegøre for udformning af hegn og de foranstaltninger, der skal sikre offentlighedens adgang til og muligheder for uhindret færden i urørt skov.
- Når det skal beslutes, hvilke dyr der eventuelt skal gå i indhegning, skal der tages hensyn til det eksisterende idræts- og friluftsliv, så befolkningen kan færdes sikkert uden fare for liv og lemmer fra de udsatte husdyr.
- Forvaltningsplanerne skal redegøre for, hvordan den rekreative infrastruktur sikres og løbende vedligeholdes.
- Enhver indskrænkning af friluftslivets adgang og muligheder skal baseres på tungtvejende argumenter med udgangspunkt i et dokumenteret fagligt grundlag.

² Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning (IGN), Københavns Universitet: 2020. https://static-curis.ku.dk/portal/files/237043761/Notat_Friluftsliv_og_gr_ssende_dyr_web.pdf

- Sankning af spiselige vilde urter, svampe mv. tillades i henhold til de eksisterende rammer i naturbeskyttelsesloven.

Hegn og udsatte dyr

DGI anbefaler en restriktiv tilgang til hegning og udsætning af store græssere. I de tilfælde hvor der udsættes husdyr under hegn, skal der sikres gode og tilgængelige adgangsveje i og til området. Der bør i videst mulige omfang vælges ikke-opsøgende vilde hjemmehørende arter og ikke husdyr som køer (inkl. bison) og heste.

Ansvar i tilfælde af ulykker og farlige situationer mellem udsatte husdyr og besøgende i urørt skov bør afklares og tydeligt skiltes

Pædagoger, folkeskolelærere, naturvejledere, trænere fra frivillige foreninger, spejderledere og guider har et udvidet ansvar for dem, de tager med ud på tur. Med ansvar følger nødvendigvis et forsigtighedsprincip og vurdering af risiko for den pågældende tur og mulige situationer. Ligesom en forventning om, at loven overholdes under aktiviteterne. Med det in mente vil eventuelle hegninger i urørt skov potentielt hegne størstedelen af den organiserede friluftslivsaktivitet ude. Når man hegner noget inde, hegnes man også noget ude. Vil fx foreningers børnehold kunne færdes sikkert? Eksempelvis orienteringsløb, hvor børn løber uden voksne? Mountainbikeklubber, hvor børnene fx kører korte runder uden en voksen? Folkeskoleklasser, der nyder idræt i skoven? Disse grupper vil blive hegnet ude af eventuelle hegninger med store græssere i urørt skov.

Øvrige bemærkninger

- DGI undrer sig over, at det under Miljøministeriet eksisterende Adgangsforum ikke på noget tidspunkt har været inddraget eller spurgt til råds i forberedelsen af urørt skov. Der har kun været afholdt to møder inden for de seneste mange år: henholdsvis den 19. januar 2019 og den 5. september 2016. Adgangsforum kunne have kvalificeret arbejdet, i særdeleshed arbejdet med adgang og friluftsliv forud for høringsfasen.

Mvh

Thomas Larsen Schmidt, konsulent, Idrættens Arenaer, DGI

Slettestrand 29. august 2022

Til

FL2020skov@nst.dk

Høringssvar for forvaltningsplaner for Svinkløv Klitplantage

Turismeerhvervet i Svinkløv-Slettestrand område er karakteriseret ved at gæster i langt overvejende grad besøger området med naturoplevelser i mente. Det være sig de åbenlyse ture til stranden, rideture, cykelture igennem plantagerne, kørestolsbrugere, mountainbike og naturligvis vandreture af længere og kortere varighed.

Dele af disse oplevelser foregår med guidning og oplevelser direkte som kommercielle aktiviteter og langt størstedelen foregår ved gæsternes egne oplevelser i naturen, og dermed som en afledt økonomisk aktivitet.

Det foreslåede udpegede område til hegning (bilag på side 2), udgør en signifikant del af det område alle gæstetyper benytter. Hvis det endda ikke den mest anvendte og centrale del af Svinkløv Plantage. Det er her en væsentlig del af "de korte ture" foregår og området er centralt placeret imellem aktørerne.

Alle undersøgelser viser at stier og spors kvalitet vil blive forringet markant ved større græssere, grundet deres markante slitage på stier og spor. Oplevelseskvaliteten vil hermed falde.

Derudover vælger brugere generelt at undgå at søge adgang i en hegning, hvormed deres reelle adgang til arealerne vil blive begrænset markant. Oplevelseskvaliteten og mulighederne falder.

Turismeerhvervet i området Fjerritslev-Svinkløv-Slettestrand må dermed på det kraftigste opponere imod den specifikke hegning i området syd og vest for Slette Å og Sletteåvej. En hegning her vil have uoprettelig indvirkning på vores måde at kunne drive erhverv i området, med følge af tab af arbejdspladser og bosætning i området.

Vi imødeser med glæde en mulighed for dialog mellem erhverv og naturstyrelsen vedr. anvendelse af arealer og udpegning af fremtidige hegninger.

Med venlig hilsen

Idrætscenter Jammerbugt

Hotel Nor

Svinkløv Badehotel

Feriecenter Slettestrand A/S

Bilag, kortmateriale vedr. hegning i Svinkløv Plantage.

Problematiske hegningsområder
(Mørkegrønne felter)

Hørringssvar for forvaltningsplaner for Svinkløv Klitplantage

Til FL2020skov@nst.dk

Fra Hjortdal ungdoms-og idrætsforening.
Hjortevej 11 c
9690 Fjerritslev

Vi er en mindre idrætsforening, med en MTB-afdeling.

Denne Mtb-afdeling gør sig dog bemærket ved at være forholdsvis stor, i et ret tyndt befolket område. Før Corona havde vi ca. 160 medlemmer, på nuværende tidspunkt er vi små 100 medlemmer. Vi afholder voksen træning en gang om ugen og børnetræning ligeledes en gang om ugen.

Vores medlemmer er selvfølgelig primært beboer fra lokalområdet, men har da også medlemmer fra Thy og Himmerland. Derudover har vi ret mange tilflytter i klubben, mennesker som netop er flyttet til dette område pga. det fantastiske Mtb-spor.

Som klub er vi meget bevidst om hvilken fantastisk natur det er, vi har adgang til.

Derfor har vi nogle ret stamme regler for hvordan vi opføre os i skoven og forventer det samme af vores medlemmer.

*Vi køre kun på de afmærkede MTB-spor, og evt. grusveje- pirat spor er ikke en mulighed for vores klub og medlemmer

*Vi forventer at vores medlemmer deltager aktivt i de planlagte spordage som Slettestrand Trail Builder laget arrangeret.

*Vi forventer at alle vores medlemmer udviser en venlighed og samarbejdsvillighed overfor alle andre brugere af skoven.

*Vi forventer at vores medlemmer ikke efterlader sig "spor" i skoven, og det at skulle fjerne spor fra andre, ikke er et problem.

*Også til vores børnetræning er der opmærksomhed på naturen, vi ser og smager, taler om hvordan vi skal bevæge os i skoven i forhold til insekter og de dyr som vi møder, og andre brugere - vi håber at vores børn også i voksenlivet, vil blive aktive brugere af naturen men at de allerede fra barnsben har lært, at det er et sted som også "skal passe på" og at der er nogle regler som skal overholdes.

*Ved vores Event har vi et godt samarbejde med NST, og er meget opmærksom på at vi ikke efterlader os spor efter en sådan event.

*Vi arbejder målrettet på at have det bedste forhold til NST og de andre brugergrupper i skoven.

Ja, faktisk synes vi selv at vi gør en stor indsats for at netop det fantastiske område vi er blevet stillet til rådighed, også skal blive ved med at være et fantastisk område for os, andre brugere og vores efterkommer.

Så derfor er vi også noget undrende overfor hvorfor denne Forvaltningsplan, er ved at blive sneget igennem uden at vi er blevet hørt.

Den er læst, og pyha det er ikke læsning for lægmand, men med hjælp fra venner, er det tydeligt for os, at denne Forvaltningsplan for store konsekvenser for vore lille klub.

Vi kan se at 30-40% af de spor som vi bruger bliver heget ind, da der skal gå store tunge dyr. Vores frygt er at Mtb-sporene ret hurtigt vil blive trådt op, og derved ikke muligt at køre på.

- En Børn træner siger, ***jeg kan ikke tage 6-8 børn med ind i en indhegning, med så store dyr, udover at jeg skal danne mig et overblik over Børnes evner, kræfter og humør, så skal jeg i fremtiden så skal jeg også til at danne mig et indtryk af hvordan Børne har det med så store dyr- og ikke mindst hvordan dyrene har det med en flok børn, for mit vedkommende bliver det ikke en mulighed at afvikle børnetræning i det område.***
-

Det vi frygter, ved denne planlagte forvaltningsplan, at vores sportsgren får så dårlige vilkår, at mange af vores medlemmer finder andre sportsgrene at deltage i.

Vi frygter at det bliver lidt det vilde vesten, hvor der opstår pirat spor.

Og vi har rigtig svært ved at se hvordan vi skal kunne arrangere Mtb-løb, hvor deltager skal køre igennem områder med store dyr.

Vi vil gerne som klub i dialog med NST, da vi på ingen måde er imod Uberørt skov, men er af den holdning at der skal være plads til os alle.

På vegne af
Bestyrelsen i Hjortdal ungdoms-og idrætsforening
Merete Sønderhaven

msonderhaven@outlook.dk

Tlf. 22461050

29.8.2022

Høringssvar til forvaltningsplan vedr. Svinkløv Plantage.

Vi er en turistdestination, hvis medlemmer er de turistbaserede erhvervsvirksomheder i området fra Tranum til Thorupstrand. Vi er for et par dage siden blev gjort opmærksom på den forvaltningsplan, Naturstyrelsen har udarbejdet for Svinkløv Plantage i forbindelse med, at plantagen i 2021 blev udpeget til urørt skov.

Vi undrer os som det første over, at der ikke har været lokal inddragelse forud for udarbejdelse af forvaltningsplanen, og at høringen er udsendt midt i den travle sommerperiode.

Svinkløv Plantage er helt unik, og i turistsammenhæng er den et meget stort plus for området. Dels er det på den ene side stadig muligt at fare vild i skoven, for her er skovvejene og stierne ikke udlagt i rette linjer, og på den anden side kan du som turist blive taget i hånden med de utrolig mange forskellige afmærkede vandre-, MTB- og ridestier. Vi er godt klar over, at forvaltningsplanen i udgangspunktet ikke indskrænker friluftsmulighederne, men i praksis vil det for en stor del af gæsterne i området betyde, at det store heggede område vil være lukket land.

For det andet undrer vi os over, at man nu igennem en årrække har udbygget stisystemerne i Svinkløv Plantage - og vi har forstået, at det netop var for, at så kunne man andre steder sætte fokus på det mere "rolige" friluftsliv – for nu at hegne et område af plantagen, hvor tætheden af afmærkede stier er meget høj.

Desuden er vi bekendt med, at der har været et lokalt drevet projekt i gang gennem flere år, hvor man har søgt og fået penge til at renovere Maries hus, så det kan fungere som et støttepunkt for de mange vandrere, cyklister, rytter og lokale, der kommer forbi. Maries hus ligger midt i det foreslåede heggede område.

Vi i Destinationen vil derfor opfordre til, at hegningen, hvis den skal være der, kommer et andet sted i Svinkløv Plantage, hvor der tages udstrakt hensyn til friluftslivet, og gerne i samarbejde med de lokale aktører.

Med venlig hilsen
Destination Svinkløv/Slettestrand-Thorupstrand
Slettestrandvej 162
9690 Fjerritslev
v. forperson Kirsten Monrad Hansen
+45 20700870
pipsen@havbaade.dk

Høringssvar vedr. Offentlig høring af forslag til 22 forvaltningsplaner for urørt skov på Naturstyrelsens arealer – Svinkløv Klitplantage

Hjortdal Beboerforening er en forening for både fastboende og sommerhusejere i området omkring Hjortdal og Slettestrand. Som andre mindre lokalsamfund arbejder vi for at tiltrække tilflyttere. Desuden arbejder vi for at skabe gode rammer for både fastboende og sommerhusejere. Der er gennem årene flyttet en del fastboende til området – både ældre og yngre. Mange af tilflytterne flytter hertil på grund af naturen eller relationer til området. Svinkløv Klitplantage er en central ramme om mange af de rekreative aktiviteter, herunder eksempelvis mountainbiketræning (med frivillige trænere), vandreture – både frivilligt organiseret og på egen hånd – og ridning, både i grupper og alene.

Det område, der påtænkes indhegnet i forvaltningsplanen for urørt skov i Svinkløv Klitplantage – området umiddelbart vest for Slette Å og syd for Sletteå Vej er et område med mange stier og ruter, og dermed et område der ofte benyttes både af fastboende og sommerhusejere. Desuden er det et område, der er nemt at komme til – både på grund nærheden til Slettestrand og i på grund parkeringspladsen umiddelbart vest for Slette Å. Vi er bekendte med, at der både er holdninger for og imod hegning. Vi er dog bekymrede for, om hegningen af netop dette område vil medføre, at der er færre der vil benytte området, af frygt for mødet med kvæg eller heste i indhegningen. Derudover er der en del børn i området, der benytter skoven til leg og aktiviteter – her er vi ligeledes bekymrede for om hegning vil medføre, at de ikke vil benytte området.

På denne baggrund foreslår vi, at den ovennævnte hegning flyttes til et område med færre stier og ruter og med mere rolige aktiviteter.

Det er for nyligt – indenfor den sidste uge – blevet foreningen bekendt at Miljøministeriet har nærværende forslag til forvaltningsplan for urørt skov i høring. Det er ikke en plan, der er lokalbefolkningen bekendt, og foreningen vil derfor opfordre Naturstyrelsen og Miljøministeriet til fremover at være mere kommunikative omkring de planer, der måtte komme.

Vi er åbne for dialog og samarbejde omkring alternative placeringer af hegnet.

På Hjortdal Beboerforenings vegne

Arendse Dahlstrøm-Kronborg

Formand

Fra: [A M Lund](#)
Til: [NST - Høring af urørt skov](#)
Emne: Hørings svar om urørt skov i Svinkløv Plantage
Dato: 29. august 2022 22:26:48

NEJ til etablering af såkaldt urørt skov i Svinkløv Plantage.

NEJ til at ødelægge den eksisterende natur med et stort eksperiment. NEJ til at hegne den, så adgangen besværliggøres / umuliggøres.

NEJ og atter NEJ til at udsætte store husdyr bag hegn uden at sørge for vinterfodring, læ, hov- og klovpleje - det er ondsindet dyrplageri.

NEJ til at fjerne den gamle skov, og dermed fratage dyr og fugle deres levesteder.

NEJ.

Venlig hilsen

Anne Mette Lund
Trankær Vænge 140
8310 Tranbjerg.

Høringssvar til 22 forvaltningsplaner

Til Naturstyrelsen

Høringssvar til 22 forvaltningsplaner

Område: Svinkløv Klitplantage, Naturstyrelsen Thy

Fra

Henrik Thostrup Jensen

Formand for Slettestrand Trail Builder Laug

[Redacted]

[Redacted]

Bemærk: Jeg har beskyttet adresse, og dokumentet bedes ikke distribueret uden for Naturstyrelsen uden at adresse og kontaktinformation fjernes.

Der er i høringen for 22 forvaltningsplaner udpeget fire områder i Svinkløv plantage til afgræsning med husdyr. Områderne ved Slette Å (nord for Sletteåvej) og ved Plantørvej/Kirkevej/Karussengen ser trail builder lauget umiddelbart som værende uproblematisk da det områder med meget lidt publikum, og der afgræsses så vidt viden allerede i det første område. Vi finder dog afgræsning i området mellem Sletteå og Svinkløvvej (syd for Sletteåvej) særdeles problematisk, og til dels området omkring Svinkløv/Stenbjerg problematisk.

Området mellem Sletteå og Svinkløvvej er nok det sted i Svinkløv plantage med størst færden af publikum, både for MTB, hesteridning, og gående. Dette vil give større risiko for konflikter, en forringelse af sporene, og få publikum til at søge andetsteds hen. Det sidstnævnte kan give anledning til uautoriserede spor, og have påvirkning på turismen, som lokalområdet er stærkt økonomisk afhængigt af.

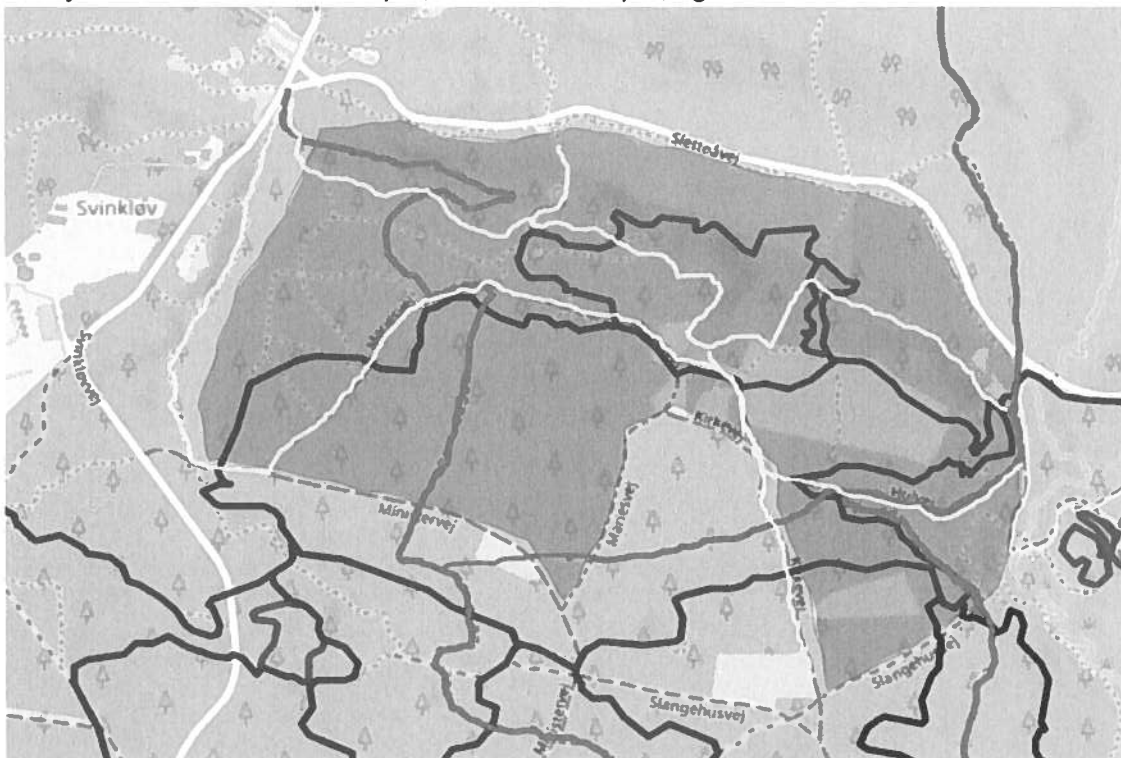
For området vil Svinkløv / Stenbjerg er det nuværende afgrænsningsområde blevet udvidet mod syd. Den nye område inkluderer hjertestien og en del af mountainbikesporet, for en relativ lille udvidelse af området, med de samme problematikker som beskrevet ovenfor. Her vil man kunne flytte afgrænsningsområde relativt lidt og undgå evt. konflikter mellem husdyr og mountainbikeryttere. Desuden er parkeringspladsen ved Svinklovene og Stenbjerg blevet inkluderet i indhegningen. Områder tiltrækker særdeles mange besøgende, og bliver tit hævet frem som et af højdepunkterne på mountainbike sporet, og der er meget trafik til Svinklovene, både med biler fra Sømærkevej og gående på Hjertestien fra Svinkløv badehotel

En del af af problematikken kommer fra at mountainbikeryttere og til dels ridende, bliver kraftig opfordret til at holde sig til deres afmærkede ruter, da blanding af brugergrupperne

har det med at skabe konflikter. Jeg har ikke kunnet finde en anvisning fra Naturstyrelsen om afstand til græssende husdyr, men Molslaboratoriet anviser minimum 20 meter, hvilket jeg ser rimeligt. På overdrev vil det være muligt at køre uden om dyr, men i det meste af Svinkløv plantage er dette ikke muligt. Meget af terrænet er bakket, eller plantet til med tæt nåleskov. Det kan derfor ikke forventes at man "bare" kan køre uden om dyrene. Dette forøger sandsynligheden for konflikter betydeligt. Flere steder på sporet er der desuden mindre synlighed end 20 meter frem, og kombineret med at man som regel bevæger sig betydelig hurtigere end gående, hvilket kan skræmme dyrene.

Vi bruger meget tid på at vedligeholde mountainbike sporet og denne vedligeholdelsesopgave vil kunne forventes at blive betydelig større med afgræssende dyr. Mountainbikesporet i Svinkløv plantage er typisk et tyndt lag muld og sand et par cm tykt som er hårdt komprimeret. Så lang tid et sådan et spor ikke bliver for vådt og ikke er for stejlt holder det typisk ret godt. Græssende dyr vil med deres hove/klove typisk ødelægge dette spor, og åbne op til det rene sand nedenunder. Når først dette er sket, lukker det ikke til igen, med mindre man udlægger materiale eller flytter sporene. Det kan derfor kun ses som en betydelig forringning af sporet at der vil færdes større dyr på det.

Høringsmaterialet er desuden ret mangelfuldt i form af detaljer, fx hvilke dyr man har planer om at udsætte, hvordan man kommer gennem indhegningen. Der mangler desuden mountainbikespor, ridespor, og flere vandrespor på kortet. På det følgende lokalt udarbejde kort kan man se ridespor, mountainbikespor, og vandrestier:

Grundlæggende virker det ikke som om der taget hensyn til lokal aktivitet området, og at områderne er udpeget ud fra et relativt teoretisk syn. Det er svært at forstå rationale bag ved udpegning af områderne i forhold til andre steder i plantagen hvor der er betydelig mindre publikumsaktiviteter.

Lokalområdet har de sidste år haft en ret god udvikling med yngre tilflyttere (inklusiv mig selv), hvor det ofte er naturen, og faciliteterne som fx mountainbike spor der tiltrækker. Økonomien i lokalområdet er stærkt afhængig af turisme, hvor Svinkløv plantage sammen med stranden er blandt de ting som trækker turister til. Beslutningen om at udlægge nogle af de allermest trafikerede områder i Svinkløv plantage til afgræsning med dyr, uden at inddrage kommunen, friluftsrådet, erhvervslivet og lokale foreninger virker særdeles uovervejet.

Trailbuilder laugget har over det sidste år haft en del møder med Naturstyrelsen, ang. omlægning af mountainbike sporet ifbm. etablering af urørt skov vest for Sømærkevej, med det formål at få rovfugle til at yngle i den vestlige ende af plantagen. Lauget har i den forbindelse omlagt 1,5 km spor, og er stadig i gang med denne omlægning. Der har i den forbindelse været snak om fremtidig planlægning af sporet, hvor der blevet nævnt at der vil komme en fældningsplan i høring. Der er intet på tidspunkt blevet nævnt at der ville komme flere indhegnede områder med afgræsning af husdyr. Det er derfor svært at tolke det som at Naturstyrelsen er interesseret i en dialog om disse planer.

Trailbuilder laugget er generelt positivt indstillet over urørt skov og rewilding. Sådan natur vil ofte være mere åben, varieret og understøtte betydelig flere arter end klassisk plantage skov. Men rewilding med afgræsning af husdyr er ikke uproblematisk i områder med høj publikumsaktivitet, da sandsynligheden for konflikter øges betragteligt og i området mellem Sletteå og Svinkløvvej er det decideret svært at finde større lommer af skov hvor der ikke er publikumsaktiviteter. Vi vil derfor gerne opfordre til en genovervejelse af disse områder, og mere dialog med interessenterne i området.

Henrik Thostrup Jensen
på vegne af Slettestrand Trail Builder Laug,

Høringssvar vedrørende urørt skov fra foreningen Fri Natur vedrørende forvaltningsplanen for Svinkløv Klitplantage.

Præsentation:

Fri Natur er en landsdækkende forening med over 800 medlemmer

Fri Natur har følgende formål:

- Fri Natur arbejder for fri, varieret og tilgængelig natur.
- Fri Natur arbejder for større og sammenhængende naturområder i Danmark.
- Fri Natur betragter ikke hegnede arealer som vild natur.
- Fri Natur arbejder for levevilkårene og den frie bevægelighed for det naturligt forekommende vildt.
- Fri Natur tager afstand fra storskala natureksperimenter, herunder indhegnede urørte skove, der fjerner habitater og begrænser friluftslivets reelle adgang.
- Fri Natur arbejder for, at ændringer eller etablering af natur, er baseret på bredt funderede videnskabelige retningslinjer, hensyn til klima, praktiske erfaringer og lokal forankring.

Fri Natur vil gerne udtrykke sin holdning og ikke mindst bekymring for den kommende forvaltningsplan for urørt skov i Svinkløv Klitplantage..

Natura 2000-områderne bør få en særlig opmærksomhed og bør forvaltes iht. EUs Habitatdirektiv. Fri Natur finder ikke, at udkastet til forvaltningsplanerne tager tilstrækkeligt hensyn hertil.

Det fremføres, at planen vil påvirke et Natura 2000-område, hvorfor en screening og konsekvensvurdering ikke er tilstrækkeligt grundlag for en forvaltningsplan. Der skal iht. Miljøvurderingsloven foretages en decideret miljøvurdering - se også EUs Habitatdirektiv art. 6 stk. 3, da der er tale om, at der forefindes bilag IV arter i skoven.

Screeningen angiver ikke en eneste væsentlig påvirkning af miljøet og området, hvilket Fri Natur stiller sig særdeles undrende overfor. Det giver sig selv, at veteraniseringer, ophør af udtag af træ til byggeri, fældninger af skov og skabelse af lysåbne arealer medfører et klimatab og mindre ophobning af CO₂.

I en tid, hvor der er stort internationalt fokus på at bevare og genplante skov, går Danmark nu enegang skjuler klimaproblematikken ved at kalde skovfældninger for naturgenopretning. Her og nu-fældning af 50- 90% af nåletræerne for at skabe "urørt" skov vil få dramatisk effekt

på Danmarks klimaaftryk - dertil kommer at veteranisering og hurtigere henfald for op mod 25% af løvtræerne ligeledes vil få CO₂-optaget til at dale. Det vil påbegynde en markant udledning af CO₂ for de i alt 75.000 hektar, som ønskes omdannet til "urørt" skov. Det skønnes, at metoderne og planerne for urørt skov vil medføre en udledning på 2 millioner ton CO₂ om året !

Princeton University i USA har påpeget, at den billigste og mest nærliggende måde at løse klimaproblemerne på, er ved anlæg af ny og mere skov. Dette virker ikke foreneligt med danske planer om fældning af træer, lysåbninger og veteranisering i naturnationalparker og urørt skov - og det forekommer ligefrem at man spiller hasard med vores allesammens skov og miljø.

Generel baggrund for udlægning af urørt skov

Miljøminister Lea Wermelin har ved flere lejligheder fremført, at den danske natur er i frit fald og dermed befinder sig i en krise, hvor omdrejningspunktet i denne biodiversitetskrise er artstabet. Med udgangspunkt i denne situationsbeskrivelse foreslås udlæg af naturnationalparker og urørt skov i statens skove, da man anser disse planer som velvalgte til at standse artstabet og dermed sikre de truede og sårbare arter i den danske natur. Det mangler dog videnskabelig evidens for de metoder, som medfører af planerne for naturnationalparker og urørt skov.

Det åbne lands ændrede arealanvendelse.

Der er ikke oprindelig natur tilbage i Danmark. Allerede i vikingetiden - og ikke mindst i middelalderen ændredes udnyttelsen af arealerne sig drastisk. Den menneskelige påvirkning har således været massiv i de sidste 1000 år og har omfattet stort set, hver eneste krog af landskabet. Påvirkningen har været styret af de behov og de redskaber, man har haft til rådighed. Sidst i 1700-tallet var skovene således næsten udryddet og nede på under 4 % - og siden da er skovene heldigvis blevet genskabt.

Danmark var inden mennesket begyndte at dyrke landbrug overvejende dækket af skov. Pollenanalyserne fra Mols foretaget af Bent Vad Odgaard, som ses herunder, viser at landskabet helt frem til bronzealderen overvejende var dækket af træer. Træpollen var dominerende og græs udgjorde under 10% af den samlede pollenmængde. Odgaard har fremhævet, at den græsning, som har karakteriseret det danske landskabs udvikling, er sket i forbindelse med den landbrugsmæssige drift - og at den ikke var naturligt forekommende.

Som et resultat af landbrugets omfattende rationalisering og mekanisering de sidste 50-100 år er der sket en markant ændret arealanvendelse. Det har medført en ændring af landskabet, hvor man – for at nyttiggøre sig maskinernes muligheder – har skabt store dyrkningsflader og dermed fjernet træer, buske, vådområder etc., som muliggør en stærkt specialiseret – og kontrolleret produktion. Dyreholdet er samlet i store industrialiserede bygninger, hvor alt er under kontrol. Den store variation i såvel landskab som dyrkningsmetoder, der tidligere gav et utal af habitater for mange arter er dermed forsvundet.

Landbrugets udvikling skal ses i modsætning til ændringerne inden for skovbruget, hvor man nok har haft en mekanisering, men bibeholdt en uændret dyrkningsmetodik. Der har desuden været en udvikling mod mindre bevoksninger for at tilpasse sig de stærkt varierende dyrkningsforhold; man taler sågar om, at tidligere tiders skovbrug har udviklet sig til et "frimærkeskovbrug". Tendensen i skovdyrkningen er således - modsat landbrugets – gået mod større variation, hvilket hænger sammen med skovbrugets lave afkastningsevne, som ikke kan motivere store ændringer og investeringer i dyrkningsgrundlaget. I denne udvikling har det dog være træproduktionen, som har været i centrum og behovet for gamle træer, og dødt ved er først sent blevet indarbejdet i skovdriften, men er nu i dag en integreret del af skovdyrkning i den naturnære skovdrift.

I lyset af at land- og skovbrug er gået i hver sin retning de sidste 200 år, har det medført, at et stort antal arter, som egentlig er hjemmehørende i det lysåbne stærkt varierede landskab, har søgt til skovene og her i særdeleshed til overgangszonerne- dvs. - skovbrynnene, mellem land- og skov. Denne udvikling er selvsagt ikke optimal.

Af De økonomiske Råds rapport i 2012 fremgår det imidlertid, at man mht. hvorledes situationen skal håndteres ikke har specifik viden om, hvad der vil fremme situationen for de enkelte arter.

Selvom ingen arter således kræver urørt skov, fremsættes i rapporten alligevel forslag om, at 37-47.000 ha skov skal udlægges til urørt skov til biodiversitetsformål.

Det fremgår eksplicit, at man ikke ved, hvordan og hvorvidt urørt skov virker som instrument til at fremme situationen for de truede arter, men blot, at man tror det. Urørt skov er imidlertid ikke dét, som betegnelsen urørt ellers måtte angive. I urørte skov skal nåletræsbevoksninger fjernes, og de tilbageværende løvskovs bevoksninger kan tyndes og gøres lysåbne. Urørt skov er således ikke urørt som sådan, den er urørt i forstlig kommerciel henseende. Urørt skov bliver dermed langt hen ad vejen ikke naturbevarelse, men natur skabelse - eller ligefrem designernatur underlagt rewildingideologien, med hegn og husdyr, veteraniserede træer, dødt ved og fældninger af uønskede træsorter, der nu kaldes invasive til trods for, at de er importeret og plantet af helt specifikke årsager.

Når man anbefaler udlægningen af urørt skov, sker det med henvisning til, at der findes mange truede arter i skovene – ikke mindst de fra det åbne land fordrevne arter. Da skov er billigere end agerjord, anser man det økonomisk mere effektivt at udlægge skov, som derefter gøres lysåben. Det er ikke skoven, som skov betragtet, der er interessant. Desuden ønsker mere dødt ved i den egentlige skov, hvilket man anser fremmes ved at udlægge urørt skov, selvom det selvsagt også kan ske i dyrket skov og at der er sket en markant stigning af dødt ved i offentlige skove de sidste 10 år.

Skovrapporten 2016

Ved hjælp af samme analysemetode som i Vismandsrapporten fra 2012, men ved at ændre på forudsætningerne, når man nu frem til, at der bør udlægges 75.000 ha skov til urørt skov. Det konkrete forslag er, at der udlægges ca. 29.000 ha statsskov, resten og 46.000 ha skov beliggende i private skove, da det er her, de truede arter findes. Rapporten har som præmis, at urørt skov er velegnet til at sikre de truede arters eksistens, hvorfor rapportens konklusioner ikke overraskende læner sig op ad rapportens præmis. Analysen bygger på en kvadrat inddeling af Danmark på 10 km x 10 km. Der foretages ikke nogen følsomhedsanalyse på denne antagelse. Havde man således ændret antagelsen til 5 km x 5 km, var man måske kommet frem til blot 25.000 ha?

Buchwalds erhvervs Ph.D -afhandling i 2018.

På grundlag af den eksisterende artsrigdom i statsskoven konkluderer Buchwald, at man ikke behøver mere urørt skov i Danmark end der allerede var udlagt i 2018. Buchwald påpeger samtidig, at artsrigdommen vil blive truet i den urørte skov medmindre man løbende foretager de nødvendige pleje-indgreb for at skabe lysåbne arealer. Buchwald fremhæver endvidere, at problemer med artsrigdommen i højere grad knytter sig til det åbne land - end til skovene.

Rødlisten 2019 og det øvrige beslutningsgrundlag

Den af Miljøministeren omtalte biodiversitetskriser knytter sig til de såkaldte "rødlister", hvoraf det bl.a. fremgår, hvilke arter, der bedømmes til at være truede. Man har her identificeret forskellige trusselskategorier: Kritisk truet (CR), truet (EN) og sårbar (VU). Ved at sammenligne opgørelser udført på forskellige tidspunkter, får man en opfattelse af, hvordan trusselsituationen har udviklet sig.

Ved opgørelsen i 2019, hvor man kunne sammenligne med en opgørelse fra 2010 kunne man konstatere, at antallet af truede arter var faldet fra 18,7% til 17,3%. Hvis ikke det giver anledning til forsigtig optimisme, kan man i det mindste læse det som, at situationen er status quo.

Imidlertid kan der jo være sket en forskydning mellem trusselskategorierne. Derfor udarbejder man et såkaldt rødlisteindeks til at beskrive forskydningen mellem trusselskategorierne. Det viser sig her, at rødlisteindekset er blevet større i perioden – dvs. at artsrigdommen er blevet forbedret. Der står dog på rødlistens hjemmeside, at rødlisteindekset er faldet. Ved nærmere gennemgang viser det sig at faldet er opnået ved at et stort antal arter der var i fremgang er taget ud af sammenligningen. En sammenligning mellem to umage populationer bør derfor kun ske med et tydeligt angivet forbehold.

Rødlisten med i alt 5231 arter (2019-tal) anvendes som eneste vandtætte bevis for "biodiversitetskrisen" i Danmark. Det efterlader et dårligt indtryk af, at man slet ikke forholder sig til de 1805 arter, der netop har skiftet status. Det er klart misvisende, og den slags statistiske undersøgelser skal kunne indfange variation før og efter, hvor udvikling både til det bedre, og til det værre bliver klarlagt. Arterne burde ikke blot udelades uden yderligere granskning.

Konklusionen på basis af rødlisteopgørelsen er således, at man ikke kan dokumentere, at man har en biodiversitetskriser i Danmark. Det udelukker naturligvis ikke, at man alligevel har det, men det er selvsagt problematisk, at man som sådan ikke kan dokumentere det.

Derudover så danner DCE/DMU rapporter generelt grundlag for en stor del af de beslutninger, der for tiden træffes om forvaltningen af den del af dansk skov, der udlægges til

urørt skov med den hugst og veteranisering det medfører. Det er rapporter, der er udgivet i 2005 og 2012.

En tysk undersøgelse 2016

Der er i Danmark ikke foretaget sammenlignelige forsøg og analyser, hvor man kan måle effekten af forskellige måder at behandle skoven på - varierende fra traditionel skovdrift til egentlig urørt skov.

Imidlertid foreligger der resultater fra en tysk undersøgelse af spørgsmålet. Den viser meget klart, at artsrigdommen er større i produktionsskove end i urørte skove. Resultatet beror på, at skovdriften skaber flere variationer og dermed flere habitater, som er forudsætningen for en høj artsrigdom. De urørte forsøgsparceller har dog kun været urørte i 70 år og skal formentlig ligge i nogle hundrede år længere, før man får et fuldt billede af, hvad udlægningen af tidligere produktionsskov til urørt skov medfører.

Man kan i den sammenhæng ikke sammenligne dem med skove, der altid har ligget urørte og kan ikke tage for givet, at tidligere produktionsskove, der lægges urørt får den samme artsrigdom som i oprindelige naturskove.

Biodiversitetspakken

Med den vedtagne biodiversitetspakke er der, som det fremgår af ovenstående, ikke blevet vurderet, om det overhovedet er nødvendigt at gennemføre pakkens tiltag, for at nå det ønskede mål set ud fra et biodiversitets perspektiv. Erfaringerne peger på, at man kunne have opnået den ønskede effekt inden for rammerne af traditionel skovdrift med øgede naturhensyn.

Desuden udlægges der store arealer (53.000 ha statsskov) i strid med de anbefalinger, som eksperterne har angivet. Områder uden væsentlig artsrigdom (f.eks. flere hedeplantager) vil således blevet udlagt for at nå op på 75.000 ha.

Der er desuden ikke blevet foretaget en bæredygtighedsanalyse i forbindelse med pakkens vedtagelse. Pakken er desuden vedtaget uden, at de faglige anbefalinger fra flere forskere er blevet fulgt.

Ikke uvæsentligt er klimaperspektivet blevet ignoreret. Udlægningen vil skønsvist medføre et CO₂-belastning på 2 mio. ton CO₂ per år i en længere periode for så at falde til 1,2 mio. ton

per år, i takt med, at alternative energiformer etableres.

Omkostningerne ved udlægningen er derfor ikke kun de 888 mio. som miljøministeren har fremlagt plus de yderligere 165 mio., der årligt skal afsættes på Finansloven til vedligehold af selvforvaltende og urørt skov. Supsumptionseffekten bør indregnes i klimaregnskabet, da udskiftning af byggematerialer som beton og stål med bæredygtigt træ, udgør den helt store CO2 besparelse, og det er især dette klimatiltag, der vil blive påvirket af planerne om at udlægge store dele af den nuværende skovproduktion i Danmark til urørt og lysåben skov.

Et skøn over nutidsværdien af alle direkte tab, offeromkostninger (klima, ophørt træproduktion og ophør af jagtleje indtægter) beløber sig forsigtig sat – til omkring 20 - 25 mia. kr.

Ændret naturplejeparadigme: Rewilding med dyr bag hegn?

Det er Fri Naturs indtryk, at rewilding-ideologen har fremmanet et radikalt paradigmeskift i myndighedernes syn på naturpleje og skovdrift.

I erkendelse af, at det danske biodiversitetsproblem knytter sig til det åbne land, har man introduceret begrebet rewilding med "store græssere" - de tunge klov- og hovdyr. Tanken er, at de efter, at skovene er blevet lagt urørte og de ikke-hjemmehørende arter er blevet fjernet, skal sikre skovenes lysåbne karakter og overhovedet skabe den variation, som sikrer artsrigdommen.

Dette understøttes af Rita Buttenschøns forskning, der tydeligt viser, at det er på overdrev, skovbryn mv. at afgræsning vil virke fremmende på artsrigdommen - og altså ikke skovgræsning.

Da der er ikke evidens for effekten af rewilding eller helårsgræsning i skovene (jf. rapporten DCE 425 "Biodiversitetseffekter af rewilding" s. 91-93) - er Fri Natur er generelt imod rewilding som naturforvaltningsprincip i Danmark.

Naturnær skovdrift og fokuseret naturpleje har givet en udvikling i artsrigdommen, og hvor etablering af eksempelvis vandhuller netop har givet det løft for naturen, som nu søges afløst med rewilding, som eneste redskab. Udviklingen for flagermus, er et godt eksempel på truede arter, der nu trives nye steder, hvor der har været konventionelle naturpleje tiltag og

genskabelse af eksempelvis mindre vådområder.

Den oprindelige rewilding-ideologi knytter sig til store sammenhængende naturområder. Yellowstone Nationalpark i USA, som ofte er fremhævet i rewilding-sammenhænge er på 899.100 ha - og området er ikke heget ind. Det er kun i den danske rewildingmodel, at hegn og store tamdyr forekommer at være et mål i sig selv. I Danmark opereres der tillige med områder på under 1000 ha - og endda helt ned til 33 ha. Alene forskellen i områdernes størrelse burde give anledning til undren over om "one size fits all".

Fri Natur ser desuden med alvor på, at den nye fastlagte strategi medfører en risiko for, at arbejdspladser helt forsvinder sammen med forkastelsen af dansk produceret, bæredygtigt træ i statsskovene. Med disse arbejdspladser forsvinder også oparbejdet specialviden om de pågældende naturområder.

Fri Natur fastholder, at naturpleje og herunder afgræsning med husdyr hører til i det åbne landskab på særligt udvalgte arealer, eksempelvis ådale og diverse overdrev. I skovene derimod, bør man overlade afgræsning til det naturligt forekommende, frie vildt, som hjorte og krondyr - uden anvendelse af hegn.

Bilag IV arter

De udpegede arealer til urørt skov er overvejende Natura 2000-områder og hermed også habitat- og fuglebeskyttelsesområder. Det må derfor umiddelbart formodes, at der er mange bevaringsværdige naturtyper og ikke mindst arter, der alle er strengt beskyttet under Habitatdirektivet og Fuglebeskyttelsesdirektivet - samt danske fredninger.

Der mangler i materialet en opgørelse over de tilstedeværende bilag IV arter for de enkelte områder. Artsbilaget, der medfølger, opgiver den samlede liste af mulige bilag IV arter - og ikke specifikt, hvilke arter, der er rent faktisk tale om. Det forekommer dermed, at der ikke findes en arts-baseline for de udpegede områder.

Den planlagte lysningshugst, veteraniseringer og opsætning af hegn lignende kan have negativ indvirkning på nogle af bilag IV arternes yngle og rasteplasser.

Man angiver på baggrund af man har kendskab til området - paradoksalt nok uden en bilag IV artsliste - at det ikke skønnes nødvendigt at foretage en miljøvurdering. Jævnfør Habitatdirektivets § 6 stk. 3., skal der dog foretages en miljøvurdering ved tilstedeværelse af bilag IV arter.

Ændringer i skovens sammensætning både kan og vil eksempelvis påvirke flagermusene i området. Det sammen gør sig gældende for eksempelvis hasselmus, stor vandsalamander og markfirben, der alle er ret følsomme i deres yngleperiode og overfor ændringer i deres rasteområder. Eksempelvis har det taget flere år for hasselmusen at benytte den skabte korridor over en motorvej på Fyn efter, at der blev foretaget ændringer i det oprindelige habitat. Ligeledes vil fældning af træ give forstyrrelser i fuglelivet, og der er i områderne en del fugle arter, der er beskyttet af fuglebeskyttelsesdirektivet, hvilket igen peger i retning af at kendskabet ikke er grundigt nok, hvorfor en miljøvurdering må foretages iht. EUs Habitatdirektiv samt fuglebeskyttelsesdirektivet.

Uden et tilstrækkeligt oplyst grundlag kan planerne konkret være direkte skadelige for truede arter. Der er foretaget screeninger og konsekvensvurderinger, men ikke en decideret miljøvurdering, som foreskrevet i Habitatdirektivet. Man skal være opmærksom på at der kan være divergens i de forskellige databaser, der benyttes til at screene ud fra. Inden forvaltningsplanerne godkendes bør der derfor foretages en decideret miljøvurdering iht. lovgivningen på området.

Ifølge § 9 i habitatbekendtgørelsen skal der foreligge tungtvejende grunde og omfattende vurderinger inden der kan foretages ændringer i et område. Der anføres ikke, hvorfor man finder, at de kommende tiltag er nødvendige for området - der henvises blot til en angivelig krise. Forudsætningen for afvigelse i beskyttelsen af Natura 2000-områder er, at der skal være afsøgt alternative løsninger, og at disse skal være vurderet efter artikel 6. stk. 4. Dette peger igen i retning af, at en miljøvurdering er påkrævet - at en konsekvensvurdering og en screening ikke er tilfredsstillende dokumentation for at påvirkningen af et Natura 2000-område.

Behov for undersøgelse

Fri Natur ønsker en tilgang, hvor konsekvenserne af naturplejen undersøges - ikke blot screenes, og hvor der opstilles forskellige alternativer. Afgræsning med kvæg bag hegn på tværs af samtlige danske naturtyper er næppe en rigtig løsning for al fremtidige naturpleje i Danmark.

Flere forskere peger netop på mulige alternativer for naturpleje, som ikke involverer rewilding og skovgræsning.

Fri Natur ønsker, at disse alternativer bliver taget i anvendelse i stedet for et helårs skovgræsningsregime. Det virker fagligt uholdbart, at en "one fits all" model kan anvendes uanset om naturplejen foregår på en klippeø, i klitheden, på heden, i mose, på overdrev eller i skoven, det være sig løvskov såvel som nåleskov, og at urørt skov, nu er eneste mulige driftsform i meget store dele af vores fælles statsskov.

Argumenter om tilgroning, mangel på lysåbne arealer og naturlig hydrologi - og uønskede "invasive" arter angives af ledende rådgivere, som trusler mod vores natur. Dette stemmer ikke overens med gamle billeder fra Landsat-databasen - og er en særdeles selektiv måde at forholde sig til data.

Fri Natur betvivler udsagn om, at artsrigdommen i vores skove ikke kan opretholdes, hvis ikke der afgræsses, fældes og veteraniseres i stor stil.

Urørt skov forbliver bliver næppe urørt med fældningsprocenter på op til 90% af visse arter, der nu kaldes invasive. Der er et voldsomt indgreb i naturen, hvor den eksisterende artsrigdom forsvinder. Dette er ikke er naturbevarende, men snarere naturforandrende.

Fri Natur ønsker, at man i henhold til Habitatdirektivet målrettet laver planer, der er tilpasset det enkelte område og skånsomt udføres efter alle gældende love, fredninger og direktiver.

Derfor mener Fri Natur, at der er tale om et eksperiment med vor natur og klima, hvilket er stærkt bekymrende set i forhold til, at man har udpeget de naturarealer, der allerede har stor artsrigdom og hvor skoven trives. Dertil kommer at skovene benyttes af mange forskellige brugere, der nu bliver frataget retten til en rekreativ gå-, løbe-, cykel- eller ridetur i en dynamisk og naturnær skov. Dermed risikerer man med gennemførsel af planerne at skade den bedste og mest artsrige natur/skov vi har i Danmark. Fri Natur foreslår derfor at forkaste rewilding/afgræsning og indhegning, som naturplejemetoden, der skal satses på fremadrettet i dansk naturpleje, da Danmark simpelthen er for lille til denne tilgang - også i urørt skov.

Fri Natur anser det for muligt og vigtigere at naturpleje kan foretages på forskellig vis – via private såvel som offentlige initiativer, og må påpege, at der allerede i dag udføres naturpleje, som øger både artsrigdommen og varetager bilag IV arternes bevaring på forskellig vis. Nationalpark Thy og RigKildelife naturpleje er glimrende eksempler på at naturpleje uden store omkostninger for dyr, skov eller mennesker kan lade sig gøre. Her tænkes på opkøb af lavbundsjord, hvor der allerede nu kan påvises bedring i artsrigdommen

og afgræsning af overdrev mv., når disse naturplejes efter andre principper end rewilding og urørt skov, og afgræsning sker i samspil med naturen med et forsvarligt græsningstryk.

Øget brandfare i urørt skov

I dag tales der om højintensive naturbrande, som afbrænder skove på en måde som fortidens naturbrande ikke gjorde, dette grundet mere tørke i træernes vækstperioder. Dog er det ikke kun tørkeramte skove, der er i højrisiko, også urørt skov må siges at udgøre en brandfælde.

En skovbrand kan let blive en katastrofe, som det ofte ses fra udlandet. I projektforslagene er der ikke udlagt brandbælter - så det er uklart hvorledes man vil sikre at tilstødende skove, natur- eller boligområdet mod at brande kan brede sig. Derudover må mængden af ønsket dødt ved give anledning til bekymring ved en spontan skovbrand, hvor dødt og tørt ved hurtigt kan give ilden et godt arnested, intensivere naturbranden, og dermed gøre slukningsarbejdet sværere.

Til trods for at visse biologer brændende ønsker sig disse ekstreme, såkaldte naturlige dynamikker, kan det blive forbundet med store omkostninger for naturen og samfundet, hvis brande får lov til at udvikle sig.

Når man nu ved, at skov er med til at nedsætte temperaturen lokalt, samt opsamler CO₂, og dermed i den grad beskytter og fremmer artsrigdommen, så er det da besynderligt, at satse på urørt skov, som frigiver CO₂, og tilmed er kan blive store brandbomber.

Fortidsminder

Diger er i dag beskyttede, og det samme gør sig gældende for både synlige og endnu ikke afdækkede fortidsminder.

I Svinkløv Klitplantage findes der 9 rundhøje samt et mindesmærke tillige med Sletteå fredning og kirkefredning Hjortdal kirke.

DEt ses ikke i screeningen at 2-meters zonen omkring disse kulturarvsminder jævnfør Museumsloven omtales - eller om denne zone vil blive medtaget i tilsyn og beskyttelse.

Det ses ligeledes heller ikke om 100-meters zonen jævnfør Naturbeskyttelsesloven § 18 (Fortidsmindebeskyttelseslinjen) bør iagttages og det ses ikke tilfældet i de udpegede urørte skove.

Det skal påpeges, at ved de omfattende fældninger indenfor de udpegede områder vil skoven blive labil ved stormfald. Dette kan yderligere være en fare for ødelæggelse af kulturarvsminderne både i forhold til 2-meters zonen og 100-meters zonen. Labiliteten bør

ses i sammenhæng med de massive fældninger, der vil pågå i forbindelse med, at områderne udpeges til urørt skov.

Det må endelig påpeges, at det ikke er beskrevet, hvorledes synlige, som skjulte fortidsminder plejes behørigt inden eksperimentet urørt skov påbegyndes.

Der eksisterer flere studier, der påviser at netop afgræsning med mellemstore/store dyr kan give uoprettelige skader på vores fortidsminder. Der er tale om udsætning af store dyr som kvæg og heste, som skal afgræsse ikke-hegnede fortidsminder. Afgræsning af diger (sten- og jord-) og langdysse eksempelvis og uden hensyn til eventuelle natur- og kulturarv så som særligt særegne træer og andre særlige forhold i flora/fauna/funga.

Dyrenes adfærd kan ses som værende mulig skadende på fortidsminder bl.a. diger, men uden, at disse studier/fakta giver anledning til bekymring. En adfærd, der burde give bekymring for bevarelsen af fortidsminde, hvilket findes foruroligende at fortidsminderne ikke ses beskyttet i udpegningen af urørte skove til afgræsning.

Menneskets plads i naturen

Fri Natur har tidligere fremsendt et bekymringsbrev til Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen vedrørende farlige "nærvæd" hændelser med store udsatte tamdyr. Der er efterfølgende skrevet artikler i flere dagblade og fagtidsskrifter om hændelser med de udsatte tamdyr i naturplejen, hvorfor man kan konkludere at udsættelse af store dyr i en stor procentdel af danskernes tilgængelige offentlige rekreative områder, vil virke stærkt adgangsbegrænsede. Skoven har gennem tiderne været et tilflugtssted og mål for rekreative aktiviteter for mange borgerne, og med urørt skov vil der blive adgangsbegrænsning med mere hegn og flere udsatte tunge dyr i langt den overvejende del af de kommende urørte skove.

Gennemsnitligt tager befolkningen på tur i skoven cirka 10 gange om året, og cirka 88 % af den voksne danske befolkning er i skoven mindst en gang om året. Dertil kommer et skønsmæssigt lige så stort antal besøg af børn i naturen samt et ukendt antal udenlandske turister. De fleste tager ud i naturen med det formål at opleve naturen, og mere end 80 % af befolkningen mener, at naturoplevelser er vigtige for livskvaliteten. Mere end hver anden tager i naturen for at reducere stress og koble af fra arbejdslivet. Naturen er samtidigt blevet en vigtig motivationsfaktor i kombination med motion. En femtedel angiver i 2013 motion som vigtigste formål med deres seneste besøg i naturen. Besøg i naturen sker altså primært med henblik på naturoplevelser, motion, at lade mentalt op og afstressning.

Corona-nedlukningen viste med al tydelighed behovet for netop at kunne bevæge sig uhindret rundt i naturen. Som minimum burde der udarbejdes nye og tidssvarende undersøgelser efter den store stigning under Corona-perioden, så vi får det retvisende billede af, hvor mange brugere der rent faktisk vil blive påvirket af planerne for urørt skov. Der findes i Svinkløv Klitplantage et af Danmarks mest brugte mtb-spor. Et spor der bruges såvel af tilrejsende turister såvel som danskere. Et spor, der har rimelig stor betydning for nærområdet og turismeøkonomien. Det ses ikke af screeningen, at der fokuseres på denne del af brugen af plantagen, hvilket undrer Fri Natur - idet folkesundheden står højt på listen over vigtige elementer i urørt skov.

De ca. 29.000 ha, som ifølge forslaget bliver udlagt til urørt skov, omfatter nogle af de mest besøgte skove på Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsens arealer. Omkring to tredjedele af alle skovbesøg i Danmark foregår i de statslige skove, så planerne vil medføre en enorm negativ påvirkning af friluftslivet - og der vil i fremtiden møde skovgæsterne et andet skovbillede og begrænsede fysiske udfoldelsesmuligheder end hidtil.

Opsætning af låger, færiste og ydre strømførende hegn, samt yderligere vildthege er i sig selv en stor begrænsning af uhindret adgang til natur og skove, og det giver dermed hindringer i udfoldelse af rigtig mange fritidsaktiviteter. Desuden kan kvæg og heste finde på at tage ophold ved en låge, hvorfor forsøg på adgang kan skabe direkte farlige situationer. Samtidigt vil tilstedeværelsen af de store tunge dyr kunne virke stærkt angstprægende på en del mennesker og deres adgang til vores fælles natur og skove vil derfor begrænses af hegn med disse dyr samtidigt med at de urørte skove yderligere vil begrænse den almindelige borgers udfoldelsesmuligheder.

Der ses ikke i udkastet at være en decideret opgørelse over, hvorledes skovene benyttes rekreativt eller hvilke fritidsaktiviteter, der udføres i området, om der fx rides, cykles, køres med slædehunde, løbes, vandres, afholdes idrætsstævner eller spilles rollespil. Denne manglende opgørelse finder Fri Natur stærkt kritisabel - og et bevis på at forudsætningerne for forandringerne også på dette punkt ikke er tilstrækkeligt belyst.

At ministeriet ikke ønsker at undersøge den nuværende brug af området og konsekvenserne for den fremtidige benyttelse synes ganske uforståeligt set i lyset af vigtigheden af folkesundheden. Derudover at være i direkte strid med lovgivningen på området.

Det er Fri Naturs klare opfattelse at opsættelse af hegn og udsætning af store tunge dyr i høj grad vil påvirke borgerens lovpligtige adgang til skovene.

I de overordnede retningslinjer for forvaltning af urørt skov – i statens skove anføres følgende:

Naturbeskyttelsesloven sidestiller friluftsliv med naturbeskyttelse, f.eks. artsrigdom/biodiversitet.

Borgerne har derfor (jvf. Naturbeskyttelsesloven (LBK nr 1986 af 27/10/2021)) ret til i statens skove bl.a. at færdes til fods overalt og døgnet rundt, at cykle på veje og stier, hvor man kan cykle med en almindelig cykel og i al væsentlighed ride overalt med heste på stier/veje, i skovbunden m.v.

Hvordan vil Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen sikre og garantere friluftsbrygerne, at ovenstående frie adgang overalt fortsat er muligt i urørt skov?

I LBK nr 1986 er det desuden anført:

§ 23. Skove er åbne for færdsel til fods og på cykel, samt for ophold, hvis der er lovlig adgang dertil.

Stk. 2. Offentlighedens adgang må ikke forhindres eller vanskeliggøres. Der må ikke opsættes usædvanlige hegn omkring skove.

Fri Natur mener, at offentlighedens adgang forhindres eller vanskeliggøres af enhver form for hegn - og at de foreslåede hegninger er usædvanlige.

Det anføres under afsnittet om Naturbeskyttelsesloven, at det er tilstrækkeligt med "formidling om skovens ændrede status - Hermed sikres Naturbeskyttelseslovens formål" – Det kan næppe være nok til at sikre lovens formål vedrørende friluftsliv, blot at oplyse om, at skoven nu er udpeget til urørt skov!

Fri Natur anbefaler at græsningen i skove fortsat overlades til det eksisterende vildt, som kronhjorte, dådyr og rådyr, og at den naturnære skovdrift genoptages.

Afslutnings kan Fri Natur konkludere, at der bliver alt for mange uhensigtsmæssige konsekvenser ved planerne for urørte skove. På den baggrund anbefaler Fri Natur, at man skrinlægger planerne.

Fri Natur ønsker at deltage i en ny proces om fremtiden for Danmarks natur, som sikrer større sammenhængende naturområder, som rummer et gennemgående hensyn til klima, bæredygtige arbejdspladser, fortidsminder, konkrete planer for truede planter, dyr og menneskets fortsatte plads i naturen.

Debatgruppe <https://www.fb.com/groups/frinaturdk>

Facebook <https://www.fb.com/frinatur>

Hjemmeside: <https://frinaturdanmark.dk>

Høringssvar til Forvaltningsplan for Svinkløv Plantage 29.08.22

Foreningen Vild Med Vilje er overordnet positivt indstillet overfor Naturstyrelsen Thys nye forvaltningsplan for Svinkløv Plantage i forbindelse med overgangen til urørt skov. Planerne rummer mange relevante og velbegrundede forvaltningstiltag, og området vil uden tvivl udvikle sig i en mere artsrig og oplevelsesrig retning når/hvis tiltagene gennemføres. Vi kommer her med en række kommentarer og anbefalinger til de forskellige forvaltningstiltag.

Zonering

Når brugertrykket i et naturområde er højt og intensivt bliver behovet for smart planlægning og styring af brugernes færdsel også større, hvis friluftslivet skal kunne sameksistere med egnede levesteder for sjældne ynglefugle og faste bestande af større pattedyr. Vild Med Vilje ser derfor meget positivt på planerne om at indføre stillezoner i Svinkløv Plantage.

Græsning

Det er overordenligt positivt at Naturstyrelsen lægger op til flere græssende dyr i Svinkløv Plantage. Ekstensiv græsning med flere forskellige store planteædere året rundt bidrager til levesteder for et væld af andre arter. Græsning sikrer, at skovlysninger og lysåbne arealer kan opretholdes, at der bliver plads til de små nøjsomme plantearter, at der opstår gavnlige forstyrrelser af jordbunden, at der kan være lort til møgfaunaen, samt at træer vokser op og bliver krogede, bredkronede og fyldt med levesteder.

Vild Med Vilje anbefaler derfor at flytte græsning fra kategori II til kategori I over planlagte forvaltningstiltag. Græsning bør ikke blot ses som et "værktøj" i naturplejen, men snarere som en genopretning af et mere naturligt økosystem. Det er derfor også vigtigt at tænke tilstedeværelsen af heste og okser ind som en permanent del af fremtidens urørte "Svinkløv Skov" fra starten af.

Det er meget fint at Naturstyrelsen arbejder for, at der på sigt kan være en stor stående bestand af krondyr og dådyr i Svinkløv Plantage. Men det er vigtigt at indse, at hjortevildtet ikke vil kunne erstatte de funktioner, som eksempelvis hest og okse har i naturen. De forskellige arter af store planteædere har forskellig adfærd, størrelse og fødepræferencer, de påvirker derfor økosystemet på vidt forskellige måder og supplerer hinanden godt.

Vild Med Vilje anbefaler derfor også større sammenhængende hegninger, så det er muligt at have helårsgræsning uden tilskudsfodring med reproducerende bestande af okser og heste. Store varierede arealer giver dyrene de bedste betingelser for at kunne udfolde deres naturlige adfærd til gavn for både dyrevelfærd og biodiversitet.

Konkret ser vi positivt på udvidelsen af den eksisterende græsning af Svinklovene, så der kommer skov og hedearealer med under samme hegn som kalkgræslandet. Hestene gør det godt i dag, men græsningstrykket bør sænkes, så der kan være plads til en rigere blomstring.

Hydrologi

Vi støtter op om planerne for mere naturlig hydrologi området.

Rydning

Vi har forståelse for at man må foretage rydninger af invasive arter som Rynket rose, Contorta fyr og Sitka gran. Vi anbefaler dog at rydninger af hjemmehørende arter i og op ad §3 arealer begrænses de steder, hvor det er muligt at sikre helårsgræsning uden tilskudsfodring. Både heste og kvæg, krondyr og dådyr spiser naturligt en stor andel af vedplanter i vinterhalvåret på vores breddegader.

Slåning/høslæt

Høslæt kan gavne flora og smådyrsfauna fordi det mimer den naturlige proces græsning. Høslæt rummer dog også en risiko for at homogenisere vegetationen og mikrotopografien i landskabet. Klippes der for meget på samme tid og/eller på det forkerte tidspunkt, kan det også gøre skade på bestande af sjældne arter af insekter. Hvor der er plads til ekstensiv græsning, er det derfor langt at foretrække fremfor høslæt.

Plantning

Vi kan følge ønsket om, at introducere flere forskellige hjemmehørende vedplanter til området. Kulturhegn kan dog udgøre også en risiko for vildtet. Vi anbefaler derfor, at man tøver med at plante træer og hegne mod hjortevildt, og i højere grad forsøger sig med at udså frø af forskellige vedplanter og benytte mere naturlige bideskjul som f.eks. bunker af dødt ved fra rydningerne for at undgå brugen af kulturhegn. På den måde kan man spare penge på plantning og hegning og samtidigt sikre en mere varieret og spontan vegetation.

Veteranisering

Vi støtter op om både mekanisk veteranisering og veteranisering med ild, som metoder til at skabe flere levesteder i skoven.

Vi ser frem til at følge den spændende udvikling af Svinkløv Plantage de næste mange år.

Med venlig hilsen

Philip Hahn-Petersen,
Formand i foreningen Vild Med Vilje

Til Naturstyrelsen

bioskov@nst.dk

Horsens 23. august 2022

Høringssvar til forvaltningsplaner for Stagsrode Skov

Efter gennemgang af forvaltningsplanerne har Horsens Orienteringsklub følgende bemærkninger:

Status for Friluftsliv:

Vi ønsker gerne at der her oplyses om orienteringsløb. Der afvikles ca. 5 løb pr. år og skoven er meget populær grundet vekslende bevoksning og forskellige terræntyper med vekslende kupering og grøfter. Ligeledes giver stier og gode veje muligheder for at begyndere finder sig godt tilpas i skoven.

Store græsningsområder med dyr giver forringede vilkår for vores sport og vi er især bekymrede for vore mange ungdomsløberes møde med de indhegnede store dyr. Bl.a. derfor ser vi gerne at indhegninger undgås eller begrænses. Yderligere vil vi påpege, at vi ikke betragter Stagsrode som en "stor" skov og det vil derfor have stor negativ effekt på vore muligheder, hvis skovens størrelse reduceres med store indhegninger.

Vi læser at stiforløb ikke ændres, hvilket er positivt og vi ser frem til fortsat at kunne løbe på disse stier.

Plan Friluftsliv:

Vi læser at adgangsreglerne ikke ændres. Derfor ser vi frem til at vores ansøgninger om orienteringsløb fortsat imødekommes, trods ændringen til urørt skov. Det kunne med fordel skrives ind i forvaltningsplanen.

I Horsens Orienteringsklub bestræber vi os på at løbe i så mange forskellige skove som muligt. Dels er det for os spændende at løbe i forskellige terræner, dels er en spredning af vores løb med til at vi ikke belaster de samme skove unødigt. Vi ser dog med nogen bekymring på, at de fleste af de statsskove vi benytter, nu får status af urørte skove. Vi er ligeledes bekymrede over den hastighed, hvormed man ønsker at fjerne de ikke hjemmehørende træsorter. Det virker meget voldsomt og vi anbefaler at disse indgreb spredes over en årrække.

På vegne af bestyrelsen i Horsens Orienteringsklub.

Tommy Jakobsen, Lars Wulff Sørensen og

Mads Mikkelsen, Formand

Høringssvar vedrørende urørt skov fra foreningen Fri Natur vedrørende forvaltningsplanen for Stagsrode.

Præsentation:

Fri Natur er en landsdækkende forening med over 800 medlemmer

Fri Natur har følgende formål:

- Fri Natur arbejder for fri, varieret og tilgængelig natur.
- Fri Natur arbejder for større og sammenhængende naturområder i Danmark.
- Fri Natur betragter ikke hegnede arealer som vild natur.
- Fri Natur arbejder for levevilkårene og den frie bevægelighed for det naturligt forekommende vildt.
- Fri Natur tager afstand fra storskala natureksperimenter, herunder indhegnede urørte skove, der fjerner habitater og begrænser friluftslivets reelle adgang.
- Fri Natur arbejder for, at ændringer eller etablering af natur, er baseret på bredt funderede videnskabelige retningslinjer, hensyn til klima, praktiske erfaringer og lokal forankring.

Fri Natur vil gerne udtrykke sin holdning og ikke mindst bekymring for den kommende forvaltningsplan for urørt skov i Stagsrode.

Natura 2000-områderne bør få en særlig opmærksomhed og bør forvaltes iht. EUs Habitatdirektiv. Fri Natur finder ikke, at udkastet til forvaltningsplanerne tager tilstrækkeligt hensyn hertil.

Det fremføres, at planen vil påvirke et Natura 2000-område, hvorfor en screening og konsekvensvurdering ikke er tilstrækkeligt grundlag for en forvaltningsplan. Der skal iht. Miljøvurderingsloven foretages en decideret miljøvurdering - se også EUs Habitatdirektiv art. 6 stk. 3, da der er tale om, at der forefindes bilag IV arter i skoven.

Screeningen angiver ikke en eneste væsentlig påvirkning af miljøet og området, hvilket Fri Natur stiller sig særdeles undrende overfor. Det giver sig selv, at veteraniseringer, ophør af udtag af træ til byggeri, fældninger af skov og skabelse af lysåbne arealer medfører et klimatab og mindre ophobning af CO₂.

I en tid, hvor der er stort internationalt fokus på at bevare og genplante skov, går Danmark nu enegang skjuler klimaproblematikken ved at kalde skovfældninger for naturgenopretning. Her og nu-fældning af 50- 90% af nåletræerne for at skabe "urørt" skov vil få dramatisk effekt

på Danmarks klimaaftryk - dertil kommer at veteranisering og hurtigere henfald for op mod 25% af løvtræerne ligeledes vil få CO₂-optaget til at dale. Det vil påbegynde en markant udledning af CO₂ for de i alt 75.000 hektar, som ønskes omdannet til "urørt" skov. Det skønnes, at metoderne og planerne for urørt skov vil medføre en udledning på 2 millioner ton CO₂ om året !

Princeton University i USA har påpeget, at den billigste og mest nærliggende måde at løse klimaproblemerne på, er ved anlæg af ny og mere skov. Dette virker ikke foreneligt med danske planer om fældning af træer, lysåbninger og veteranisering i naturnationalparker og urørt skov - og det forekommer ligefrem at man spiller hasard med vores allesammens skov og miljø.

Generel baggrund for udlægning af urørt skov

Miljøminister Lea Wermelin har ved flere lejligheder fremført, at den danske natur er i frit fald og dermed befinder sig i en krise, hvor omdrejningspunktet i denne biodiversitetskrise er artstabet. Med udgangspunkt i denne situationsbeskrivelse foreslås udlæg af naturnationalparker og urørt skov i statens skove, da man anser disse planer som velvalgte til at standse artstabet og dermed sikre de truede og sårbare arter i den danske natur. Det mangler dog videnskabelig evidens for de metoder, som medfører af planerne for naturnationalparker og urørt skov.

Det åbne lands ændrede arealanvendelse.

Der er ikke oprindelig natur tilbage i Danmark. Allerede i vikingetiden - og ikke mindst i middelalderen ændredes udnyttelsen af arealerne sig drastisk. Den menneskelige påvirkning har således været massiv i de sidste 1000 år og har omfattet stort set, hver eneste krog af landskabet. Påvirkningen har været styret af de behov og de redskaber, man har haft til rådighed. Sidst i 1700-tallet var skovene således næsten udryddet og nede på under 4 % - og siden da er skovene heldigvis blevet genskabt.

Danmark var inden mennesket begyndte at dyrke landbrug overvejende dækket af skov. Pollenanalyserne fra Mols foretaget af Bent Vad Odgaard, som ses herunder, viser at landskabet helt frem til bronzealderen overvejende var dækket af træer. Træpollen var dominerende og græs udgjorde under 10% af den samlede pollenmængde. Odgaard har fremhævet, at den græsning, som har karakteriseret det danske landskabs udvikling, er sket i forbindelse med den landbrugsmæssige drift - og at den ikke var naturligt forekommende.

Som et resultat af landbrugets omfattende rationalisering og mekanisering de sidste 50-100 år er der sket en markant ændret arealanvendelse. Det har medført en ændring af landskabet, hvor man – for at nyttiggøre sig maskinernes muligheder – har skabt store dyrkningsflader og dermed fjernet træer, buske, vådområder etc., som muliggør en stærkt specialiseret – og kontrolleret produktion. Dyreholdet er samlet i store industrialiserede bygninger, hvor alt er under kontrol. Den store variation i såvel landskab som dyrkningsmetoder, der tidligere gav et utal af habitater for mange arter er dermed forsvundet.

Landbrugets udvikling skal ses i modsætning til ændringerne inden for skovbruget, hvor man nok har haft en mekanisering, men bibeholdt en uændret dyrkningsmetodik. Der har desuden været en udvikling mod mindre bevoksninger for at tilpasse sig de stærkt varierende dyrkningsforhold; man taler sågar om, at tidligere tiders skovbrug har udviklet sig til et "frimærkeskovbrug". Tendensen i skovdyrkningen er således - modsat landbrugets – gået mod større variation, hvilket hænger sammen med skovbrugets lave afkastningsevne, som ikke kan motivere store ændringer og investeringer i dyrkningsgrundlaget. I denne udvikling har det dog være træproduktionen, som har været i centrum og behovet for gamle træer, og dødt ved er først sent blevet indarbejdet i skovdriften, men er nu i dag en integreret del af skovdyrkning i den naturnære skovdrift.

I lyset af at land- og skovbrug er gået i hver sin retning de sidste 200 år, har det medført, at et stort antal arter, som egentlig er hjemmehørende i det lysåbne stærkt varierede landskab, har søgt til skovene og her i særdeleshed til overgangszonerne- dvs. - skovbrynnene, mellem land- og skov. Denne udvikling er selvsagt ikke optimal.

Af De økonomiske Råds rapport i 2012 fremgår det imidlertid, at man mht. hvorledes situationen skal håndteres ikke har specifik viden om, hvad der vil fremme situationen for de enkelte arter.

Selvom ingen arter således kræver urørt skov, fremsættes i rapporten alligevel forslag om, at 37-47.000 ha skov skal udlægges til urørt skov til biodiversitetsformål.

Det fremgår eksplicit, at man ikke ved, hvordan og hvorvidt urørt skov virker som instrument til at fremme situationen for de truede arter, men blot, at man tror det. Urørt skov er imidlertid ikke dét, som betegnelsen urørt ellers måtte angive. I urørte skov skal nåletræsbevoksninger fjernes, og de tilbageværende løvskovs bevoksninger kan tyndes og gøres lysåbne. Urørt skov er således ikke urørt som sådan, den er urørt i forstlig kommerciel henseende. Urørt skov bliver dermed langt hen ad vejen ikke naturbevarelse, men natur skabelse - eller ligefrem designernatur underlagt rewildingideologien, med hegn og husdyr, veteraniserede træer, dødt ved og fældninger af uønskede træsorter, der nu kaldes invasive til trods for, at de er importeret og plantet af helt specifikke årsager.

Når man anbefaler udlægningen af urørt skov, sker det med henvisning til, at der findes mange truede arter i skovene – ikke mindst de fra det åbne land fordrevne arter. Da skov er billigere end agerjord, anser man det økonomisk mere effektivt at udlægge skov, som derefter gøres lysåben. Det er ikke skoven, som skov betragtet, der er interessant. Desuden ønsker mere dødt ved i den egentlige skov, hvilket man anser fremmes ved at udlægge urørt skov, selvom det selvsagt også kan ske i dyrket skov og at der er sket en markant stigning af dødt ved i offentlige skove de sidste 10 år.

Skovrapporten 2016

Ved hjælp af samme analysemetode som i Vismandsrapporten fra 2012, men ved at ændre på forudsætningerne, når man nu frem til, at der bør udlægges 75.000 ha skov til urørt skov. Det konkrete forslag er, at der udlægges ca. 29.000 ha statsskov, resten og 46.000 ha skov beliggende i private skove, da det er her, de truede arter findes. Rapporten har som præmis, at urørt skov er velegnet til at sikre de truede arters eksistens, hvorfor rapportens konklusioner ikke overraskende læner sig op ad rapportens præmis. Analysen bygger på en kvadrat inddeling af Danmark på 10 km x 10 km. Der foretages ikke nogen følsomhedsanalyse på denne antagelse. Havde man således ændret antagelsen til 5 km x 5 km, var man måske kommet frem til blot 25.000 ha?

Buchwalds erhvervs Ph.D -afhandling i 2018.

På grundlag af den eksisterende artsrigdom i statsskoven konkluderer Buchwald, at man ikke behøver mere urørt skov i Danmark end der allerede var udlagt i 2018. Buchwald påpeger samtidig, at artsrigdommen vil blive truet i den urørte skov medmindre man løbende foretager de nødvendige pleje-indgreb for at skabe lysåbne arealer. Buchwald fremhæver endvidere, at problemer med artsrigdommen i højere grad knytter sig til det åbne land - end til skovene.

Rødlisten 2019 og det øvrige beslutningsgrundlag

Den af Miljøministeren omtalte biodiversitetskriser knytter sig til de såkaldte "rødlister", hvoraf det bl.a. fremgår, hvilke arter, der bedømmes til at være truede. Man har her identificeret forskellige trusselskategorier: Kritisk truet (CR), truet (EN) og sårbar (VU). Ved at sammenligne opgørelser udført på forskellige tidspunkter, får man en opfattelse af, hvordan trusselsituationen har udviklet sig.

Ved opgørelsen i 2019, hvor man kunne sammenligne med en opgørelse fra 2010 kunne man konstatere, at antallet af truede arter var faldet fra 18,7% til 17,3%. Hvis ikke det giver anledning til forsigtig optimisme, kan man i det mindste læse det som, at situationen er status quo.

Imidlertid kan der jo være sket en forskydning mellem trusselskategorierne. Derfor udarbejder man et såkaldt rødlisteindeks til at beskrive forskydningen mellem trusselskategorierne. Det viser sig her, at rødlisteindekset er blevet større i perioden – dvs. at artsrigdommen er blevet forbedret. Der står dog på rødlistens hjemmeside, at rødlisteindekset er faldet. Ved nærmere gennemgang viser det sig at faldet er opnået ved at et stort antal arter der var i fremgang er taget ud af sammenligningen. En sammenligning mellem to umage populationer bør derfor kun ske med et tydeligt angivet forbehold.

Rødlisten med i alt 5231 arter (2019-tal) anvendes som eneste vandtætte bevis for "biodiversitetskrisen" i Danmark. Det efterlader et dårligt indtryk af, at man slet ikke forholder sig til de 1805 arter, der netop har skiftet status. Det er klart misvisende, og den slags statistiske undersøgelser skal kunne indfange variation før og efter, hvor udvikling både til det bedre, og til det værre bliver klarlagt. Arterne burde ikke blot udelades uden yderligere granskning.

Konklusionen på basis af rødlisteopgørelsen er således, at man ikke kan dokumentere, at man har en biodiversitetskriser i Danmark. Det udelukker naturligvis ikke, at man alligevel har det, men det er selvsagt problematisk, at man som sådan ikke kan dokumentere det.

Derudover så danner DCE/DMU rapporter generelt grundlag for en stor del af de beslutninger, der for tiden træffes om forvaltningen af den del af dansk skov, der udlægges til

urørt skov med den hugst og veteranisering det medfører. Det er rapporter, der er udgivet i 2005 og 2012.

En tysk undersøgelse 2016

Der er i Danmark ikke foretaget sammenlignelige forsøg og analyser, hvor man kan måle effekten af forskellige måder at behandle skoven på - varierende fra traditionel skovdrift til egentlig urørt skov.

Imidlertid foreligger der resultater fra en tysk undersøgelse af spørgsmålet. Den viser meget klart, at artsrigdommen er større i produktionsskove end i urørte skove. Resultatet beror på, at skovdriften skaber flere variationer og dermed flere habitater, som er forudsætningen for en høj artsrigdom. De urørte forsøgsparceller har dog kun været urørte i 70 år og skal formentlig ligge i nogle hundrede år længere, før man får et fuldt billede af, hvad udlægningen af tidligere produktionsskov til urørt skov medfører.

Man kan i den sammenhæng ikke sammenligne dem med skove, der altid har ligget urørte og kan ikke tage for givet, at tidligere produktionsskove, der lægges urørt får den samme artsrigdom som i oprindelige naturskove.

Biodiversitetspakken

Med den vedtagne biodiversitetspakke er der, som det fremgår af ovenstående, ikke blevet vurderet, om det overhovedet er nødvendigt at gennemføre pakkens tiltag, for at nå det ønskede mål set ud fra et biodiversitets perspektiv. Erfaringerne peger på, at man kunne have opnået den ønskede effekt inden for rammerne af traditionel skovdrift med øgede naturhensyn.

Desuden udlægges der store arealer (53.000 ha statsskov) i strid med de anbefalinger, som eksperterne har angivet. Områder uden væsentlig artsrigdom (f.eks. flere hedeplantager) vil således blevet udlagt for at nå op på 75.000 ha.

Der er desuden ikke blevet foretaget en bæredygtighedsanalyse i forbindelse med pakkens vedtagelse. Pakken er desuden vedtaget uden, at de faglige anbefalinger fra flere forskere er blevet fulgt.

Ikke uvæsentligt er klimaperspektivet blevet ignoreret. Udlægningen vil skønsvist medføre et CO₂-belastning på 2 mio. ton CO₂ per år i en længere periode for så at falde til 1,2 mio. ton

per år, i takt med, at alternative energiformer etableres.

Omkostningerne ved udlægningen er derfor ikke kun de 888 mio. som miljøministeren har fremlagt plus de yderligere 165 mio., der årligt skal afsættes på Finansloven til vedligehold af selvforvaltende og urørt skov. Supsumptionseffekten bør indregnes i klimaregnskabet, da udskiftning af byggematerialer som beton og stål med bæredygtigt træ, udgør den helt store CO2 besparelse, og det er især dette klimatiltag, der vil blive påvirket af planerne om at udlægge store dele af den nuværende skovproduktion i Danmark til urørt og lysåben skov.

Et skøn over nutidsværdien af alle direkte tab, offeromkostninger (klima, ophørt træproduktion og ophør af jagtleje indtægter) beløber sig forsigtig sat – til omkring 20 - 25 mia. kr.

Ændret naturplejeparadigme: Rewilding med dyr bag hegn?

Det er Fri Naturs indtryk, at rewilding-ideologen har fremmanet et radikalt paradigmeskift i myndighedernes syn på naturpleje og skovdrift.

I erkendelse af, at det danske biodiversitetsproblem knytter sig til det åbne land, har man introduceret begrebet rewilding med "store græssere" - de tunge klov- og hovdyr. Tanken er, at de efter, at skovene er blevet lagt urørte og de ikke-hjemmehørende arter er blevet fjernet, skal sikre skovenes lysåbne karakter og overhovedet skabe den variation, som sikrer artsrigdommen.

Dette understøttes af Rita Buttenschøns forskning, der tydeligt viser, at det er på overdrev, skovbryn mv. at afgræsning vil virke fremmende på artsrigdommen - og altså ikke skovgræsning.

Da der er ikke evidens for effekten af rewilding eller helårsgræsning i skovene (jf. rapporten DCE 425 "Biodiversitetseffekter af rewilding" s. 91-93) - er Fri Natur er generelt imod rewilding som naturforvaltningsprincip i Danmark.

Naturnær skovdrift og fokuseret naturpleje har givet en udvikling i artsrigdommen, og hvor etablering af eksempelvis vandhuller netop har givet det løft for naturen, som nu søges afløst med rewilding, som eneste redskab. Udviklingen for flagermus, er et godt eksempel på truede arter, der nu trives nye steder, hvor der har været konventionelle naturpleje tiltag og

genskabelse af eksempelvis mindre vådområder.

Den oprindelige rewilding-ideologi knytter sig til store sammenhængende naturområder. Yellowstone Nationalpark i USA, som ofte er fremhævet i rewilding-sammenhænge er på 899.100 ha - og området er ikke heget ind. Det er kun i den danske rewildingmodel, at hegn og store tamdyr forekommer at være et mål i sig selv. I Danmark opereres der tillige med områder på under 1000 ha - og endda helt ned til 33 ha. Alene forskellen i områdernes størrelse burde give anledning til undren over om "one size fits all".

Fri Natur ser desuden med alvor på, at den nye fastlagte strategi medfører en risiko for, at arbejdspladser helt forsvinder sammen med forkastelsen af dansk produceret, bæredygtigt træ i statsskovene. Med disse arbejdspladser forsvinder også oparbejdet specialviden om de pågældende naturområder.

Fri Natur fastholder, at naturpleje og herunder afgræsning med husdyr hører til i det åbne landskab på særligt udvalgte arealer, eksempelvis ådale og diverse overdrev. I skovene derimod, bør man overlade afgræsning til det naturligt forekommende, frie vildt, som hjorte og krondyr - uden anvendelse af hegn.

Bilag IV arter

De udpegede arealer til urørt skov er overvejende Natura 2000-områder og hermed også habitat- og fuglebeskyttelsesområder. Det må derfor umiddelbart formodes, at der er mange bevaringsværdige naturtyper og ikke mindst arter, der alle er strengt beskyttet under Habitatdirektivet og Fuglebeskyttelsesdirektivet - samt danske fredninger.

Der mangler i materialet en opgørelse over de tilstedeværende bilag IV arter for de enkelte områder. Artsbilaget, der medfølger, opgiver den samlede liste af mulige bilag IV arter - og ikke specifikt, hvilke arter, der er rent faktisk tale om. Det forekommer dermed, at der ikke findes en arts-baseline for de udpegede områder.

Den planlagte lysningshugst, veteraniseringer og opsætning af hegn lignende kan have negativ indvirkning på nogle af bilag IV arternes yngle og rasteplasser.

Man angiver på baggrund af man har kendskab til området - paradoksalt nok uden en bilag IV artsliste - at det ikke skønnes nødvendigt at foretage en miljøvurdering. Jævnfør Habitatdirektivets § 6 stk. 3., skal der dog foretages en miljøvurdering ved tilstedeværelse af bilag IV arter.

Ændringer i skovens sammensætning både kan og vil eksempelvis påvirke flagermusene i området. Det sammen gør sig gældende for eksempelvis hasselmus, stor vandsalamander og markfirben, der alle er ret følsomme i deres yngleperiode og overfor ændringer i deres rasteområder. Eksempelvis har det taget flere år for hasselmusen at benytte den skabte korridor over en motorvej på Fyn efter, at der blev foretaget ændringer i det oprindelige habitat. Ligeledes vil fældning af træ give forstyrrelser i fuglelivet, og der er i områderne en del fugle arter, der er beskyttet af fuglebeskyttelsesdirektivet, hvilket igen peger i retning af at kendskabet ikke er grundigt nok, hvorfor en miljøvurdering må foretages iht. EUs Habitatdirektiv samt fuglebeskyttelsesdirektivet.

Uden et tilstrækkeligt oplyst grundlag kan planerne konkret være direkte skadelige for truede arter. Der er foretaget screeninger og konsekvensvurderinger, men ikke en decideret miljøvurdering, som foreskrevet i Habitatdirektivet. Man skal være opmærksom på at der kan være divergens i de forskellige databaser, der benyttes til at screene ud fra. Inden forvaltningsplanerne godkendes bør der derfor foretages en decideret miljøvurdering iht. lovgivningen på området.

Ifølge § 9 i habitatbekendtgørelsen skal der foreligge tungtvejende grunde og omfattende vurderinger inden der kan foretages ændringer i et område. Der anføres ikke, hvorfor man finder, at de kommende tiltag er nødvendige for området - der henvises blot til en angivelig krise. Forudsætningen for afvigelse i beskyttelsen af Natura 2000-områder er, at der skal være afsøgt alternative løsninger, og at disse skal være vurderet efter artikel 6. stk. 4. Dette peger igen i retning af, at en miljøvurdering er påkrævet - at en konsekvensvurdering og en screening ikke er tilfredsstillende dokumentation for at påvirkningen af et Natura 2000-område.

Behov for undersøgelse

Fri Natur ønsker en tilgang, hvor konsekvenserne af naturplejen undersøges - ikke blot screenes, og hvor der opstilles forskellige alternativer. Afgræsning med kvæg bag hegn på tværs af samtlige danske naturtyper er næppe en rigtig løsning for al fremtidige naturpleje i Danmark.

Flere forskere peger netop på mulige alternativer for naturpleje, som ikke involverer rewilding og skovgræsning.

Fri Natur ønsker, at disse alternativer bliver taget i anvendelse i stedet for et helårs skovgræsningsregime. Det virker fagligt uholdbart, at en "one fits all" model kan anvendes uanset om naturplejen foregår på en klippeø, i klitheden, på heden, i mose, på overdrev eller i skoven, det være sig løvskov såvel som nåleskov, og at urørt skov, nu er eneste mulige driftsform i meget store dele af vores fælles statsskov.

Argumenter om tilgroning, mangel på lysåbne arealer og naturlig hydrologi - og uønskede "invasive" arter angives af ledende rådgivere, som trusler mod vores natur. Dette stemmer ikke overens med gamle billeder fra Landsat-databasen - og er en særdeles selektiv måde at forholde sig til data.

Fri Natur betvivler udsagn om, at artsrigdommen i vores skove ikke kan opretholdes, hvis ikke der afgræsses, fældes og veteraniseres i stor stil.

Urørt skov forbliver bliver næppe urørt med fældningsprocenter på op til 90% af visse arter, der nu kaldes invasive. Der er et voldsomt indgreb i naturen, hvor den eksisterende artsrigdom forsvinder. Dette er ikke er naturbevarende, men snarere naturforandrende.

Fri Natur ønsker, at man i henhold til Habitatdirektivet målrettet laver planer, der er tilpasset det enkelte område og skånsomt udføres efter alle gældende love, fredninger og direktiver.

Derfor mener Fri Natur, at der er tale om et eksperiment med vor natur og klima, hvilket er stærkt bekymrende set i forhold til, at man har udpeget de naturarealer, der allerede har stor artsrigdom og hvor skoven trives. Dertil kommer at skovene benyttes af mange forskellige brugere, der nu bliver frataget retten til en rekreativ gå-, løbe-, cykel- eller ridetur i en dynamisk og naturnær skov. Dermed risikerer man med gennemførsel af planerne at skade den bedste og mest artsrige natur/skov vi har i Danmark. Fri Natur foreslår derfor at forkaste rewilding/afgræsning og indhegning, som naturplejemetoden, der skal satses på fremadrettet i dansk naturpleje, da Danmark simpelthen er for lille til denne tilgang - også i urørt skov.

Fri Natur anser det for muligt og vigtigere at naturpleje kan foretages på forskellig vis – via private såvel som offentlige initiativer, og må påpege, at der allerede i dag udføres naturpleje, som øger både artsrigdommen og varetager bilag IV arternes bevaring på forskellig vis. Nationalpark Thy og RigKildelife naturpleje er glimrende eksempler på at naturpleje uden store omkostninger for dyr, skov eller mennesker kan lade sig gøre. Her tænkes på opkøb af lavbundsjord, hvor der allerede nu kan påvises bedring i artsrigdommen

og afgræsning af overdrev mv., når disse naturplejes efter andre principper end rewilding og urørt skov, og afgræsning sker i samspil med naturen med et forsvarligt græsningstryk.

Øget brandfare i urørt skov

I dag tales der om højintensive naturbrande, som afbrænder skove på en måde som fortidens naturbrande ikke gjorde, dette grundet mere tørke i træernes vækstperioder. Dog er det ikke kun tørkeramte skove, der er i højrisiko, også urørt skov må siges at udgøre en brandfælde.

En skovbrand kan let blive en katastrofe, som det ofte ses fra udlandet. I projektforslagene er der ikke udlagt brandbælter - så det er uklart hvorledes man vil sikre at tilstødende skove, natur- eller boligområdet mod at brande kan brede sig. Derudover må mængden af ønsket dødt ved give anledning til bekymring ved en spontan skovbrand, hvor dødt og tørt ved hurtigt kan give ilden et godt arnested, intensivere naturbranden, og dermed gøre slukningsarbejdet sværere.

Til trods for at visse biologer brændende ønsker sig disse ekstreme, såkaldte naturlige dynamikker, kan det blive forbundet med store omkostninger for naturen og samfundet, hvis brande får lov til at udvikle sig.

Når man nu ved, at skov er med til at nedsætte temperaturen lokalt, samt opsamler CO₂, og dermed i den grad beskytter og fremmer artsrigdommen, så er det da besynderligt, at satse på urørt skov, som frigiver CO₂, og tilmed er kan blive store brandbomber.

Fortidsminder

Diger er i dag beskyttede, og det samme gør sig gældende for både synlige og endnu ikke afdækkede fortidsminder.

I Stagsrode findes der Voldstedet Stagevold samt to beskyttede gravhøje. Det ses ikke i screeningen at 2-meters zonen omkring disse kulturarvsminder jævnfør Museumsloven omtales - eller om denne zone vil blive medtaget i tilsyn og beskyttelse.

Det ses ligeledes heller ikke om 100-meters zonen jævnfør Naturbeskyttelsesloven § 18 (Fortidsmindebeskyttelseslinjen) bør iagttages og det ses ikke tilfældet i de udpegede urørte skove.

Det skal påpeges, at ved de omfattende fældninger indenfor de udpegede områder vil skoven blive labil ved stormfald. Dette kan yderligere være en fare for ødelæggelse af kulturarvsminderne både i forhold til 2-meters zonen og 100-meters zonen. Labiliteten bør ses i sammenhæng med de massive fældninger, der vil pågå i forbindelse med, at

områderne udpeges til urørt skov.

Det må endelig påpeges, at det ikke er beskrevet, hvorledes synlige, som skjulte fortidsminder plejes behørigt inden eksperimentet urørt skov påbegyndes.

Der eksisterer flere studier, der påviser at netop afgræsning med mellemstore/store dyr kan give uoprettelige skader på vores fortidsminder. Der er tale om udsætning af store dyr som kvæg og heste, som skal afgræsse ikke-hegnede fortidsminder. Afgræsning af diger (sten- og jord-) og langdysse eksempelvis og uden hensyn til eventuelle natur- og kulturarv så som særligt særegne træer og andre særlige forhold i flora/fauna/funga.

Dyrenes adfærd kan ses som værende mulig skadende på fortidsminder bl.a. diger,. men uden, at disse studier/fakta giver anledning til bekymring. En adfærd, der burde give bekymring for bevarelsen af fortidsminde, hvilket findes foruroligende at fortidsminderne ikke ses beskyttet i udpegningen af urørte skove til afgræsning.

Menneskets plads i naturen

Fri Natur har tidligere fremsendt et bekymringsbrev til Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen vedrørende farlige "nærved" hændelser med store udsatte tamdyr. Der er efterfølgende skrevet artikler i flere dagblade og fagtidsskrifter om hændelser med de udsatte tamdyr i naturplejen, hvorfor man kan konkludere at udsættelse af store dyr i en stor procentdel af danskernes tilgængelige offentlige rekreative områder, vil virke stærkt adgangsbegrænsede. Skoven har gennem tiderne været et tilflugtssted og mål for rekreative aktiviteter for mange borgerne, og med urørt skov vil der blive adgangsbegrænsning med mere hegn og flere udsatte tunge dyr i langt den overvejende del af de kommende urørte skove.

Gennemsnitligt tager befolkningen på tur i skoven cirka 10 gange om året, og cirka 88 % af den voksne danske befolkning er i skoven mindst en gang om året. Dertil kommer et skønsmæssigt lige så stort antal besøg af børn i naturen samt et ukendt antal udenlandske turister. De fleste tager ud i naturen med det formål at opleve naturen, og mere end 80 % af befolkningen mener, at naturoplevelser er vigtige for livskvaliteten. Mere end hver anden tager i naturen for at reducere stress og koble af fra arbejdslivet. Naturen er samtidigt blevet en vigtig motivationsfaktor i kombination med motion. En femtedel angiver i 2013 motion som vigtigste formål med deres seneste besøg i naturen. Besøg i naturen sker altså primært med henblik på naturoplevelser, motion, at lade mentalt op og afstressning.

Corona-nedlukningen viste med al tydelighed behovet for netop at kunne bevæge sig

uhindret rundt i naturen. Som minimum burde der udarbejdes nye og tidssvarende undersøgelser efter den store stigning under Corona-perioden, så vi får det retvisende billede af, hvor mange brugere der rent faktisk vil blive påvirket af planerne for urørt skov.

De ca. 29.000 ha, som ifølge forslaget bliver udlagt til urørt skov, omfatter nogle af de mest besøgte skove på Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsens arealer. Omkring to tredjedele af alle skovbesøg i Danmark foregår i de statslige skove, så planerne vil medføre en enorm negativ påvirkning af friluftslivet - og der vil i fremtiden møde skovgæsterne et andet skovbillede og begrænsede fysiske udfoldelsesmuligheder end hidtil.

Opsætning af låger, færiste og ydre strømførende hegn, samt yderligere vildthege er i sig selv en stor begrænsning af uhindret adgang til natur og skove, og det giver dermed hindringer i udfoldelse af rigtig mange fritidsaktiviteter. Desuden kan kvæg og heste finde på at tage ophold ved en låge, hvorfor forsøg på adgang kan skabe direkte farlige situationer. Samtidigt vil tilstedeværelsen af de store tunge dyr kunne virke stærkt angstprægende på en del mennesker og deres adgang til vores fælles natur og skove vil derfor begrænses af hegn med disse dyr samtidigt med at de urørte skove yderligere vil begrænse den almindelige borgers udfoldelsesmuligheder.

Der ses ikke i udkastet at være en decideret opgørelse over, hvorledes skovene benyttes rekreativt eller hvilke fritidsaktiviteter, der udføres i området, om der fx rides, cykles, køres med slædehunde, løbes, vandres, afholdes idrætsstævner eller spilles rollespil. Denne manglende opgørelse finder Fri Natur stærkt kritisabel - og et bevis på at forudsætningerne for forandringerne også på dette punkt ikke er tilstrækkeligt belyst.

At ministeriet ikke ønsker at undersøge den nuværende brug af området og konsekvenserne for den fremtidige benyttelse synes ganske uforståeligt set i lyset af vigtigheden af folkesundheden. Derudover at være i direkte strid med lovgivningen på området.

Det er Fri Naturs klare opfattelse at opsættelse af hegn og udsætning af store tunge dyr i høj grad vil påvirke borgerens lovpligtige adgang til skovene.

I de overordnede retningslinjer for forvaltning af urørt skov – i statens skove anføres følgende:

Naturbeskyttelsesloven sidestiller friluftsliv med naturbeskyttelse, f.eks. artsrigdom/biodiversitet.

Borgerne har derfor (jvf. Naturbeskyttelsesloven (LBK nr 1986 af 27/10/2021) ret til i statens skove bl.a. at færdes til fods overalt og døgnet rundt, at cykle på veje og stier, hvor man kan cykle med en almindelig cykel og i al væsentlighed ride overalt med heste på stier/veje, i skovbunden m.v.

Hvordan vil Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen sikre og garantere friluftsbrugerne, at ovenstående frie adgang overalt fortsat er muligt i urørt skov?

I LBK nr 1986 er det desuden anført:

§ 23. Skove er åbne for færdsel til fods og på cykel, samt for ophold, hvis der er lovlig adgang dertil.

Stk. 2. Offentlighedens adgang må ikke forhindres eller vanskeliggøres. Der må ikke opsættes usædvanlige hegn omkring skove.

Fri Natur mener, at offentlighedens adgang forhindres eller vanskeliggøres af enhver form for hegn - og at de foreslåede hegninger er usædvanlige.

Det anføres under afsnittet om Naturbeskyttelsesloven, at det er tilstrækkeligt med "formidling om skovens ændrede status - Hermed sikres Naturbeskyttelseslovens formål" – Det kan næppe være nok til at sikre lovens formål vedrørende friluftsliv, blot at oplyse om, at skoven nu er udpeget til urørt skov!

Fri Natur anbefaler at græsningen i skove fortsat overlades til det eksisterende vildt, som kronhjorte, dådyr og rådyr, og at den naturnære skovdrift genoptages.

Afslutnings kan Fri Natur konkludere, at der bliver alt for mange uhensigtsmæssige konsekvenser ved planerne for urørte skove. På den baggrund anbefaler Fri Natur, at man skrinlægger planerne.

Fri Natur ønsker at deltage i en ny proces om fremtiden for Danmarks natur, som sikrer større sammenhængende naturområder, som rummer et gennemgående hensyn til klima, bæredygtige arbejdspladser, fortidsminder, konkrete planer for truede planter, dyr og menneskets fortsatte plads i naturen.

Debatgruppe <https://www.fb.com/groups/frinaturdk>

Facebook <https://www.fb.com/frinatur>

Hjemmeside: <https://frinaturdanmark.dk>

Høringssvar vedrørende urørt skov fra foreningen Fri Natur vedrørende forvaltningsplanen for Linnet Skov og Hønning Plantage.

Præsentation:

Fri Natur er en landsdækkende forening med over 800 medlemmer

Fri Natur har følgende formål:

- Fri Natur arbejder for fri, varieret og tilgængelig natur.
- Fri Natur arbejder for større og sammenhængende naturområder i Danmark.
- Fri Natur betragter ikke hegnede arealer som vild natur.
- Fri Natur arbejder for levevilkårene og den frie bevægelighed for det naturligt forekommende vildt.
- Fri Natur tager afstand fra storskala natureksperimenter, herunder indhegnede urørte skove, der fjerner habitater og begrænser friluftslivets reelle adgang.
- Fri Natur arbejder for, at ændringer eller etablering af natur, er baseret på bredt funderede videnskabelige retningslinjer, hensyn til klima, praktiske erfaringer og lokal forankring.

Fri Natur vil gerne udtrykke sin holdning og ikke mindst bekymring for den kommende forvaltningsplan for urørt skov i Linnet Skov og Hønning Plantage.

Natura 2000-områderne bør få en særlig opmærksomhed og bør forvaltes iht. EUs Habitatdirektiv. Fri Natur finder ikke, at udkastet til forvaltningsplanerne tager tilstrækkeligt hensyn hertil.

Det fremføres, at planen vil påvirke et Natura 2000-område, hvorfor en screening og konsekvensvurdering ikke er tilstrækkeligt grundlag for en forvaltningsplan. Der skal iht. Miljøvurderingsloven foretages en decideret miljøvurdering - se også EUs Habitatdirektiv art. 6 stk. 3, da der er tale om, at der forefindes bilag IV arter i skoven.

Screeningen angiver ikke en eneste væsentlig påvirkning af miljøet og området, hvilket Fri Natur stiller sig særdeles undrende overfor. Det giver sig selv, at veteraniseringer, ophør af udtag af træ til byggeri, fældninger af skov og skabelse af lysåbne arealer medfører et klimatab og mindre ophobning af CO₂.

I en tid, hvor der er stort internationalt fokus på at bevare og genplante skov, går Danmark nu enegang skjuler klimaproblematikken ved at kalde skovfældninger for naturgenopretning. Her og nu-fældning af 50- 90% af nåletræerne for at skabe "urørt" skov vil få dramatisk effekt

på Danmarks klimaaftryk - dertil kommer at veteranisering og hurtigere henfald for op mod 25% af løvtræerne ligeledes vil få CO₂-optaget til at dale. Det vil påbegynde en markant udledning af CO₂ for de i alt 75.000 hektar, som ønskes omdannet til "urørt" skov. Det skønnes, at metoderne og planerne for urørt skov vil medføre en udledning på 2 millioner ton CO₂ om året !

Princeton University i USA har påpeget, at den billigste og mest nærliggende måde at løse klimaproblemerne på, er ved anlæg af ny og mere skov. Dette virker ikke foreneligt med danske planer om fældning af træer, lysåbninger og veteranisering i naturnationalparker og urørt skov - og det forekommer ligefrem at man spiller hasard med vores allesammens skov og miljø.

Generel baggrund for udlægning af urørt skov

Miljøminister Lea Wermelin har ved flere lejligheder fremført, at den danske natur er i frit fald og dermed befinder sig i en krise, hvor omdrejningspunktet i denne biodiversitetskrise er artstabet. Med udgangspunkt i denne situationsbeskrivelse foreslås udlæg af naturnationalparker og urørt skov i statens skove, da man anser disse planer som velvalgte til at standse artstabet og dermed sikre de truede og sårbare arter i den danske natur. Det mangler dog videnskabelig evidens for de metoder, som medfører af planerne for naturnationalparker og urørt skov.

Det åbne lands ændrede arealanvendelse.

Der er ikke oprindelig natur tilbage i Danmark. Allerede i vikingetiden - og ikke mindst i middelalderen ændredes udnyttelsen af arealerne sig drastisk. Den menneskelige påvirkning har således været massiv i de sidste 1000 år og har omfattet stort set, hver eneste krog af landskabet. Påvirkningen har været styret af de behov og de redskaber, man har haft til rådighed. Sidst i 1700-tallet var skovene således næsten udryddet og nede på under 4 % - og siden da er skovene heldigvis blevet genskabt.

Danmark var inden mennesket begyndte at dyrke landbrug overvejende dækket af skov. Pollenanalyserne fra Mols foretaget af Bent Vad Odgaard, som ses herunder, viser at landskabet helt frem til bronzealderen overvejende var dækket af træer. Træpollen var dominerende og græs udgjorde under 10% af den samlede pollenmængde. Odgaard har fremhævet, at den græsning, som har karakteriseret det danske landskabs udvikling, er sket i forbindelse med den landbrugsmæssige drift - og at den ikke var naturligt forekommende.

Som et resultat af landbrugets omfattende rationalisering og mekanisering de sidste 50-100 år er der sket en markant ændret arealanvendelse. Det har medført en ændring af landskabet, hvor man – for at nyttiggøre sig maskinernes muligheder – har skabt store dyrkningsflader og dermed fjernet træer, buske, vådområder etc., som muliggør en stærkt specialiseret – og kontrolleret produktion. Dyreholdet er samlet i store industrialiserede bygninger, hvor alt er under kontrol. Den store variation i såvel landskab som dyrkningsmetoder, der tidligere gav et utal af habitater for mange arter er dermed forsvundet.

Landbrugets udvikling skal ses i modsætning til ændringerne inden for skovbruget, hvor man nok har haft en mekanisering, men bibeholdt en uændret dyrkningsmetodik. Der har desuden været en udvikling mod mindre bevoksninger for at tilpasse sig de stærkt varierende dyrkningsforhold; man taler sågar om, at tidligere tiders skovbrug har udviklet sig til et "frimærkeskovbrug". Tendensen i skovdyrkningen er således - modsat landbrugets – gået mod større variation, hvilket hænger sammen med skovbrugets lave afkastningsevne, som ikke kan motivere store ændringer og investeringer i dyrkningsgrundlaget. I denne udvikling har det dog være træproduktionen, som har været i centrum og behovet for gamle træer, og dødt ved er først sent blevet indarbejdet i skovdriften, men er nu i dag en integreret del af skovdyrkning i den naturnære skovdrift.

I lyset af at land- og skovbrug er gået i hver sin retning de sidste 200 år, har det medført, at et stort antal arter, som egentlig er hjemmehørende i det lysåbne stærkt varierede landskab, har søgt til skovene og her i særdeleshed til overgangszonerne- dvs. - skovbrynnene, mellem land- og skov. Denne udvikling er selvsagt ikke optimal.

Af De økonomiske Råds rapport i 2012 fremgår det imidlertid, at man mht. hvorledes situationen skal håndteres ikke har specifik viden om, hvad der vil fremme situationen for de enkelte arter.

Selvom ingen arter således kræver urørt skov, fremsættes i rapporten alligevel forslag om, at 37-47.000 ha skov skal udlægges til urørt skov til biodiversitetsformål.

Det fremgår eksplicit, at man ikke ved, hvordan og hvorvidt urørt skov virker som instrument til at fremme situationen for de truede arter, men blot, at man tror det. Urørt skov er imidlertid ikke dét, som betegnelsen urørt ellers måtte angive. I urørte skov skal nåletræsbevoksninger fjernes, og de tilbageværende løvskovs bevoksninger kan tyndes og gøres lysåbne. Urørt skov er således ikke urørt som sådan, den er urørt i forstlig kommerciel henseende. Urørt skov bliver dermed langt hen ad vejen ikke naturbevarelse, men natur skabelse - eller ligefrem designernatur underlagt rewildingideologien, med hegn og husdyr, veteraniserede træer, dødt ved og fældninger af uønskede træsorter, der nu kaldes invasive til trods for, at de er importeret og plantet af helt specifikke årsager.

Når man anbefaler udlægningen af urørt skov, sker det med henvisning til, at der findes mange truede arter i skovene – ikke mindst de fra det åbne land fordrevne arter. Da skov er billigere end agerjord, anser man det økonomisk mere effektivt at udlægge skov, som derefter gøres lysåben. Det er ikke skoven, som skov betragtet, der er interessant. Desuden ønsker mere dødt ved i den egentlige skov, hvilket man anser fremmes ved at udlægge urørt skov, selvom det selvsagt også kan ske i dyrket skov og at der er sket en markant stigning af dødt ved i offentlige skove de sidste 10 år.

Skovrapporten 2016

Ved hjælp af samme analysemetode som i Vismandsrapporten fra 2012, men ved at ændre på forudsætningerne, når man nu frem til, at der bør udlægges 75.000 ha skov til urørt skov. Det konkrete forslag er, at der udlægges ca. 29.000 ha statsskov, resten og 46.000 ha skov beliggende i private skove, da det er her, de truede arter findes. Rapporten har som præmis, at urørt skov er velegnet til at sikre de truede arters eksistens, hvorfor rapportens konklusioner ikke overraskende læner sig op ad rapportens præmis. Analysen bygger på en kvadrat inddeling af Danmark på 10 km x 10 km. Der foretages ikke nogen følsomhedsanalyse på denne antagelse. Havde man således ændret antagelsen til 5 km x 5 km, var man måske kommet frem til blot 25.000 ha?

Buchwalds erhvervs Ph.D -afhandling i 2018.

På grundlag af den eksisterende artsrigdom i statsskoven konkluderer Buchwald, at man ikke behøver mere urørt skov i Danmark end der allerede var udlagt i 2018. Buchwald påpeger samtidig, at artsrigdommen vil blive truet i den urørte skov medmindre man løbende foretager de nødvendige pleje-indgreb for at skabe lysåbne arealer. Buchwald fremhæver endvidere, at problemer med artsrigdommen i højere grad knytter sig til det åbne land - end til skovene.

Rødlisten 2019 og det øvrige beslutningsgrundlag

Den af Miljøministeren omtalte biodiversitetskriser knytter sig til de såkaldte "rødlister", hvoraf det bl.a. fremgår, hvilke arter, der bedømmes til at være truede. Man har her identificeret forskellige trusselskategorier: Kritisk truet (CR), truet (EN) og sårbar (VU). Ved at sammenligne opgørelser udført på forskellige tidspunkter, får man en opfattelse af, hvordan trusselsituationen har udviklet sig.

Ved opgørelsen i 2019, hvor man kunne sammenligne med en opgørelse fra 2010 kunne man konstatere, at antallet af truede arter var faldet fra 18,7% til 17,3%. Hvis ikke det giver anledning til forsigtig optimisme, kan man i det mindste læse det som, at situationen er status quo.

Imidlertid kan der jo være sket en forskydning mellem trusselskategorierne. Derfor udarbejder man et såkaldt rødlisteindeks til at beskrive forskydningen mellem trusselskategorierne. Det viser sig her, at rødlisteindekset er blevet større i perioden – dvs. at artsrigdommen er blevet forbedret. Der står dog på rødlistens hjemmeside, at rødlisteindekset er faldet. Ved nærmere gennemgang viser det sig at faldet er opnået ved at et stort antal arter der var i fremgang er taget ud af sammenligningen. En sammenligning mellem to umage populationer bør derfor kun ske med et tydeligt angivet forbehold.

Rødlisten med i alt 5231 arter (2019-tal) anvendes som eneste vandtætte bevis for "biodiversitetskrisen" i Danmark. Det efterlader et dårligt indtryk af, at man slet ikke forholder sig til de 1805 arter, der netop har skiftet status. Det er klart misvisende, og den slags statistiske undersøgelser skal kunne indfange variation før og efter, hvor udvikling både til det bedre, og til det værre bliver klarlagt. Arterne burde ikke blot udelades uden yderligere granskning.

Konklusionen på basis af rødlisteopgørelsen er således, at man ikke kan dokumentere, at man har en biodiversitetskriser i Danmark. Det udelukker naturligvis ikke, at man alligevel har det, men det er selvsagt problematisk, at man som sådan ikke kan dokumentere det.

Derudover så danner DCE/DMU rapporter generelt grundlag for en stor del af de beslutninger, der for tiden træffes om forvaltningen af den del af dansk skov, der udlægges til

urørt skov med den hugst og veteranisering det medfører. Det er rapporter, der er udgivet i 2005 og 2012.

En tysk undersøgelse 2016

Der er i Danmark ikke foretaget sammenlignelige forsøg og analyser, hvor man kan måle effekten af forskellige måder at behandle skoven på - varierende fra traditionel skovdrift til egentlig urørt skov.

Imidlertid foreligger der resultater fra en tysk undersøgelse af spørgsmålet. Den viser meget klart, at artsrigdommen er større i produktionsskove end i urørte skove. Resultatet beror på, at skovdriften skaber flere variationer og dermed flere habitater, som er forudsætningen for en høj artsrigdom. De urørte forsøgsparceller har dog kun været urørte i 70 år og skal formentlig ligge i nogle hundrede år længere, før man får et fuldt billede af, hvad udlægningen af tidligere produktionsskov til urørt skov medfører.

Man kan i den sammenhæng ikke sammenligne dem med skove, der altid har ligget urørte og kan ikke tage for givet, at tidligere produktionsskove, der lægges urørt får den samme artsrigdom som i oprindelige naturskove.

Biodiversitetspakken

Med den vedtagne biodiversitetspakke er der, som det fremgår af ovenstående, ikke blevet vurderet, om det overhovedet er nødvendigt at gennemføre pakkens tiltag, for at nå det ønskede mål set ud fra et biodiversitets perspektiv. Erfaringerne peger på, at man kunne have opnået den ønskede effekt inden for rammerne af traditionel skovdrift med øgede naturhensyn.

Desuden udlægges der store arealer (53.000 ha statsskov) i strid med de anbefalinger, som eksperterne har angivet. Områder uden væsentlig artsrigdom (f.eks. flere hedeplantager) vil således blevet udlagt for at nå op på 75.000 ha.

Der er desuden ikke blevet foretaget en bæredygtighedsanalyse i forbindelse med pakkens vedtagelse. Pakken er desuden vedtaget uden, at de faglige anbefalinger fra flere forskere er blevet fulgt.

Ikke uvæsentligt er klimaperspektivet blevet ignoreret. Udlægningen vil skønsvist medføre et CO₂-belastning på 2 mio. ton CO₂ per år i en længere periode for så at falde til 1,2 mio. ton

per år, i takt med, at alternative energiformer etableres.

Omkostningerne ved udlægningen er derfor ikke kun de 888 mio. som miljøministeren har fremlagt plus de yderligere 165 mio., der årligt skal afsættes på Finansloven til vedligehold af selvforvaltende og urørt skov. Supsumptionseffekten bør indregnes i klimaregnskabet, da udskiftning af byggematerialer som beton og stål med bæredygtigt træ, udgør den helt store CO2 besparelse, og det er især dette klimatiltag, der vil blive påvirket af planerne om at udlægge store dele af den nuværende skovproduktion i Danmark til urørt og lysåben skov.

Et skøn over nutidsværdien af alle direkte tab, offeromkostninger (klima, ophørt træproduktion og ophør af jagtleje indtægter) beløber sig forsigtig sat – til omkring 20 - 25 mia. kr.

Ændret naturplejeparadigme: Rewilding med dyr bag hegn?

Det er Fri Naturs indtryk, at rewilding-ideologen har fremmanet et radikalt paradigmeskift i myndighedernes syn på naturpleje og skovdrift.

I erkendelse af, at det danske biodiversitetsproblem knytter sig til det åbne land, har man introduceret begrebet rewilding med "store græssere" - de tunge klov- og hovdyr. Tanken er, at de efter, at skovene er blevet lagt urørte og de ikke-hjemmehørende arter er blevet fjernet, skal sikre skovenes lysåbne karakter og overhovedet skabe den variation, som sikrer artsrigdommen.

Dette understøttes af Rita Buttenschøns forskning, der tydeligt viser, at det er på overdrev, skovbryn mv. at afgræsning vil virke fremmende på artsrigdommen - og altså ikke skovgræsning.

Da der er ikke evidens for effekten af rewilding eller helårsgræsning i skovene (jf. rapporten DCE 425 "Biodiversitetseffekter af rewilding" s. 91-93) - er Fri Natur er generelt imod rewilding som naturforvaltningsprincip i Danmark.

Naturnær skovdrift og fokuseret naturpleje har givet en udvikling i artsrigdommen, og hvor etablering af eksempelvis vandhuller netop har givet det løft for naturen, som nu søges afløst med rewilding, som eneste redskab. Udviklingen for flagermus, er et godt eksempel på truede arter, der nu trives nye steder, hvor der har været konventionelle naturpleje tiltag og

genskabelse af eksempelvis mindre vådområder.

Den oprindelige rewilding-ideologi knytter sig til store sammenhængende naturområder. Yellowstone Nationalpark i USA, som ofte er fremhævet i rewilding-sammenhænge er på 899.100 ha - og området er ikke hegned ind. Det er kun i den danske rewildingmodel, at hegn og store tamdyr forekommer at være et mål i sig selv. I Danmark opereres der tillige med områder på under 1000 ha - og endda helt ned til 33 ha. Alene forskellen i områdernes størrelse burde give anledning til undren over om "one size fits all".

Fri Natur ser desuden med alvor på, at den nye fastlagte strategi medfører en risiko for, at arbejdspladser helt forsvinder sammen med forkastelsen af dansk produceret, bæredygtigt træ i statsskovene. Med disse arbejdspladser forsvinder også oparbejdet specialviden om de pågældende naturområder.

Fri Natur fastholder, at naturpleje og herunder afgræsning med husdyr hører til i det åbne landskab på særligt udvalgte arealer, eksempelvis ådale og diverse overdrev. I skovene derimod, bør man overlade afgræsning til det naturligt forekommende, frie vildt, som hjorte og krondyr - uden anvendelse af hegn.

Bilag IV arter

De udpegede arealer til urørt skov er overvejende Natura 2000-områder og hermed også habitat- og fuglebeskyttelsesområder. Det må derfor umiddelbart formodes, at der er mange bevaringsværdige naturtyper og ikke mindst arter, der alle er strengt beskyttet under Habitatdirektivet og Fuglebeskyttelsesdirektivet - samt danske fredninger.

Der mangler i materialet en opgørelse over de tilstedeværende bilag IV arter for de enkelte områder. Artsbilaget, der medfølger, opgiver den samlede liste af mulige bilag IV arter - og ikke specifikt, hvilke arter, der er rent faktisk tale om. Det forekommer dermed, at der ikke findes en arts-baseline for de udpegede områder.

Følgende arter angives: Pibesvane, Rød glente, Hvepsevåge, Trane, Tinksmed, Stor hornugle, Natravn, Sortspætte, Hedelærke og Rødrygget tornskade, men om der er forekomst af andre bilag IV arter fremgår ikke, hvilket angiver en mangelfuld undersøgelse inden eksperimentet med urørt skov påbegyndes, og eksempelvis kan den planlagte lysningshugst, veteraniseringer og opsætning af hegn lignende have negativ indvirkning på nogle af bilag IV arternes yngle og rastepladser.

Man angiver på baggrund af man har kendskab til området - paradoksalt nok uden en bilag

IV artsliste - at det ikke skønnes nødvendigt at foretage en miljøvurdering. Jævnfør Habitatdirektivets § 6 stk. 3., skal der dog foretages en miljøvurdering ved tilstedeværelse af bilag IV arter.

Ændringer i skovens sammensætning både kan og vil eksempelvis påvirke flagermusene i området. Det sammen gør sig gældende for eksempelvis hasselmus, stor vandsalamander og markfirben, der alle er ret følsomme i deres yngleperiode og overfører ændringer i deres rasteområder. Eksempelvis har det taget flere år for hasselmusen at benytte den skabte korridor over en motorvej på Fyn efter, at der blev foretaget ændringer i det oprindelige habitat. Ligeledes vil fældning af træ give forstyrrelser i fuglelivet, og der er i områderne en del fugle arter, der er beskyttet af fuglebeskyttelsesdirektivet, hvilket igen peger i retning af at kendskabet ikke er grundigt nok, hvorfor en miljøvurdering må foretages iht. EUs Habitatdirektiv samt fuglebeskyttelsesdirektivet.

Uden et tilstrækkeligt oplyst grundlag kan planerne konkret være direkte skadelige for truede arter. Der er foretaget screeninger og konsekvensvurderinger, men ikke en decideret miljøvurdering, som foreskrevet i Habitatdirektivet. Man skal være opmærksom på at der kan være divergens i de forskellige databaser, der benyttes til at screene ud fra. Inden forvaltningsplanerne godkendes bør der derfor foretages en decideret miljøvurdering iht. lovgivningen på området.

Ifølge § 9 i habitatbekendtgørelsen skal der foreligge tungtvejende grunde og omfattende vurderinger inden der kan foretages ændringer i et område. Der anføres ikke, hvorfor man finder, at de kommende tiltag er nødvendige for området - der henvises blot til en angivelig krise. Forudsætningen for afvigelse i beskyttelsen af Natura 2000-områder er, at der skal være afsøgt alternative løsninger, og at disse skal være vurderet efter artikel 6. stk. 4. Dette peger igen i retning af, at en miljøvurdering er påkrævet - at en konsekvensvurdering og en screening ikke er tilfredsstillende dokumentation for at påvirkningen af et Natura 2000-område.

Behov for undersøgelse

Fri Natur ønsker en tilgang, hvor konsekvenserne af naturplejen undersøges - ikke blot screenes, og hvor der opstilles forskellige alternativer. Afgræsning med kvæg bag hegn på tværs af samtlige danske naturtyper er næppe er rigtige løsning for al fremtidige naturpleje i Danmark.

Flere forskere peger netop på mulige alternativer for naturpleje, som ikke involverer rewilding og skovgræsning.

Fri Natur ønsker, at disse alternativer bliver taget i anvendelse i stedet for et helårs skovgræsningsregime. Det virker fagligt uholdbart, at en "one fits all" model kan anvendes uanset om naturplejen foregår på en klippeø, i klitheden, på heden, i mose, på overdrev eller i skoven, det være sig løvskov såvel som nåleskov, og at urørt skov, nu er eneste mulige driftsform i meget store dele af vores fælles statsskov.

Argumenter om tilgroning, mangel på lysåbne arealer og naturlig hydrologi - og uønskede "invasive" arter angives af ledende rådgivere, som trusler mod vores natur. Dette stemmer ikke overens med gamle billeder fra Landsat-databasen - og er en særdeles selektiv måde at forholde sig til data.

Fri Natur betvivler udsagn om, at artsrigdommen i vores skove ikke kan opretholdes, hvis ikke der afgræsses, fældes og veteraniseres i stor stil.

Urørt skov forbliver bliver næppe urørt med fældningsprocenter på op til 90% af visse arter, der nu kaldes invasive. Der er et voldsomt indgreb i naturen, hvor den eksisterende artsrigdom forsvinder. Dette er ikke er naturbevarende, men snarere naturforændrende.

Fri Natur ønsker, at man i henhold til Habitatdirektivet målrettet laver planer, der er tilpasset det enkelte område og skånsomt udføres efter alle gældende love, fredninger og direktiver.

Derfor mener Fri Natur, at der er tale om et eksperiment med vor natur og klima, hvilket er stærkt bekymrende set i forhold til, at man har udpeget de naturarealer, der allerede har stor artsrigdom og hvor skoven trives. Dertil kommer at skovene benyttes af mange forskellige brugere, der nu bliver frataget retten til en rekreativ gå-, løbe-, cykel- eller ridetur i en dynamisk og naturnær skov. Dermed risikerer man med gennemførsel af planerne at skade den bedste og mest artsrige natur/skov vi har i Danmark. Fri Natur foreslår derfor at forkaste rewilding/afgræsning og indhegning, som naturplejemetoden, der skal satses på fremadrettet i dansk naturpleje, da Danmark simpelthen er for lille til denne tilgang - også i urørt skov.

Fri Natur anser det for muligt og vigtigere at naturpleje kan foretages på forskellig vis – via private såvel som offentlige initiativer, og må påpege, at der allerede i dag udføres naturpleje, som øger både artsrigdommen og varetager bilag IV arternes bevaring på

forskellig vis. Nationalpark Thy og RigKildelife naturpleje er glimrende eksempler på at naturpleje uden store omkostninger for dyr, skov eller mennesker kan lade sig gøre. Her tænkes på opkøb af lavbundsjord, hvor der allerede nu kan påvises bedring i artsrigdommen og afgræsning af overdrev mv., når disse naturplejes efter andre principper end rewilding og urørt skov, og afgræsning sker i samspil med naturen med et forsvarligt græsningstryk.

Øget brandfare i urørt skov

I dag tales der om højintensive naturbrande, som afbrænder skove på en måde som fortidens naturbrande ikke gjorde, dette grundet mere tørke i træernes vækstperioder. Dog er det ikke kun tørkeramte skove, der er i højrisiko, også urørt skov må siges at udgøre en brandfælde.

En skovbrand kan let blive en katastrofe, som det ofte ses fra udlandet. I projektforslagene er der ikke udlagt brandbælter - så det er uklart hvorledes man vil sikre at tilstødende skove, natur- eller boligområdet mod at brande kan brede sig. Derudover må mængden af ønsket dødt ved give anledning til bekymring ved en spontan skovbrand, hvor dødt og tørt ved hurtigt kan give ilden et godt arnested, intensivere naturbranden, og dermed gøre slukningsarbejdet sværere.

Til trods for at visse biologer brændende ønsker sig disse ekstreme, såkaldte naturlige dynamikker, kan det blive forbundet med store omkostninger for naturen og samfundet, hvis brande får lov til at udvikle sig.

Når man nu ved, at skov er med til at nedsætte temperaturen lokalt, samt opsamler CO₂, og dermed i den grad beskytter og fremmer artsrigdommen, så er det da besynderligt, at satse på urørt skov, som frigiver CO₂, og tilmed er kan blive store brandbomber.

Fortidsminder

Diger er i dag beskyttede, og det samme gør sig gældende for både synlige og endnu ikke afdækkede fortidsminder.

Lindet Skov rummer både fortidsminder og kulturminder. I østkanten af skoven ligger en lille gruppe storstensgrave, som består af to langdysser og en jættestue. Især den ene langdyse er markant med en længde på 45 meter. Længere mod vest ligger jættestuen kaldet "Røverkulen". Den ene dæksten er fjernet, så gravkammeret er åbent. Rundt i skoven er der flere områder med oldtidshøje. Af kulturminder er der, ud over brudgomskoblerne, rester af bunkers fra Sikringsstilling Nord fra 1. verdenskrig og adskillige jorddiger. I skovens sydvestlige hjørne findes svage spor efter et skovløbersted, der blev revet ned i 1920.

Der fremgår af planen at disse fortidsminder vil blive bevaret, men ikke hvordan dette

konkret vil blive udført, eller hvordan 2-meters zonen omkring diverse kulturarvsminder jævnfør Museumsloven vil blive tilgodeset - eller om denne zone vil blive medtaget i tilsyn og beskyttelse.

100-meters zonen jævnfør Naturbeskyttelsesloven § 18 (Fortidsmindebeskyttelseslinjen) bør iagttages og det ses ikke tilfældet i de udpegede urørte skove.

Det skal påpeges, at ved de omfattende fældninger indenfor de udpegede områder vil skoven blive labil ved stormfald. Dette kan yderligere være en fare for ødelæggelse af kulturarvsminderne både i forhold til 2-meters zonen og 100-meters zonen. Labiliteten bør ses i sammenhæng med de massive fældninger, der vil pågå i forbindelse med, at områderne udpeges til urørt skov.

Det må endelig påpeges, at det ikke er beskrevet, hvorledes synlige, som skjulte fortidsminder plejes behørigt inden eksperimentet urørt skov påbegyndes.

Der eksisterer flere studier, der påviser at netop afgræsning med mellemstore/store dyr kan give uoprettelige skader på vores fortidsminder. Der er tale om udsætning af store dyr som kvæg og heste, som skal afgræsse ikke-hegnede fortidsminder. Afgræsning af diger (sten- og jord-) og langdysse eksempelvis og uden hensyn til eventuelle natur- og kulturarv så som særligt særegne træer og andre særlige forhold i flora/fauna/funga.

Dyrenes adfærd kan ses som værende mulig skadende på fortidsminder bl.a. diger,. men uden, at disse studier/fakta giver anledning til bekymring. En adfærd, der burde give bekymring for bevarelsen af fortidsminde, hvilket findes foruroligende at fortidsminderne ikke ses beskyttet i udpegningen af urørte skove til afgræsning.

Menneskets plads i naturen

Fri Natur har tidligere fremsendt et bekymringsbrev til Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen vedrørende farlige "næved" hændelser med store udsatte tamdyr. Der er efterfølgende skrevet artikler i flere dagblade og fagtidsskrifter om hændelser med de udsatte tamdyr i naturplejen, hvorfor man kan konkludere at udsættelse af store dyr i en stor procentdel af danskernes tilgængelige offentlige rekreative områder, vil virke stærkt adgangsbegrænsede. Skoven har gennem tiderne været et tilflugtssted og mål for rekreative aktiviteter for mange borgerne, og med urørt skov vil der blive adgangsbegrænsning med mere hegn og flere udsatte tunge dyr i langt den overvejende del af de kommende urørte skove.

Gennemsnitligt tager befolkningen på tur i skoven cirka 10 gange om året, og cirka 88 % af den voksne danske befolkning er i skoven mindst en gang om året. Dertil kommer et skønsmæssigt lige så stort antal besøg af børn i naturen samt et ukendt antal udenlandske turister. De fleste tager ud i naturen med det formål at opleve naturen, og mere end 80 % af befolkningen mener, at naturoplevelser er vigtige for livskvaliteten. Mere end hver anden tager i naturen for at reducere stress og koble af fra arbejdslivet. Naturen er samtidigt blevet en vigtig motivationsfaktor i kombination med motion. En femtedel angiver i 2013 motion som vigtigste formål med deres seneste besøg i naturen. Besøg i naturen sker altså primært med henblik på naturoplevelser, motion, at lade mentalt op og afstressning.

Corona-nedlukningen viste med al tydelighed behovet for netop at kunne bevæge sig uhindret rundt i naturen. Som minimum burde der udarbejdes nye og tidssvarende undersøgelser efter den store stigning under Corona-perioden, så vi får det retvisende billede af, hvor mange brugere der rent faktisk vil blive påvirket af planerne for urørt skov.

De ca. 29.000 ha, som ifølge forslaget bliver udlagt til urørt skov, omfatter nogle af de mest besøgte skove på Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsens arealer. Omkring to tredjedele af alle skovbesøg i Danmark foregår i de statslige skove, så planerne vil medføre en enorm negativ påvirkning af friluftslivet - og der vil i fremtiden møde skovgæsterne et andet skovbillede og begrænsede fysiske udfoldelsesmuligheder end hidtil.

Lindet Skov og Hønning Plantage er velbesøgte og nemt tilgængelige skove, og publikum består hovedsageligt af gående - herunder hundeluftere og ryttere. Det er både dagligt besøgende fra lokalområdet, og besøgende udefra, som bruger skoven som udflugtsmål. Skoven trækker besøgende fra bl.a. nærliggende byer som Toflund og Arrild, samt bilister på vej gennem skoven, som gør rast på P-anlæg ud mod Arnumvej/Lindetvej.

Opsætning af låger, færiste og ydre strømførende hegn, samt yderligere vildthejn er i sig selv en stor begrænsning af uhindret adgang til natur og skove, og det giver dermed hindringer i udfoldelse af rigtig mange fritidsaktiviteter. Desuden kan kvæg og heste finde på at tage ophold ved en låge, hvorfor forsøg på adgang kan skabe direkte farlige situationer. Samtidigt vil tilstedeværelsen af de store tunge dyr kunne virke stærkt angstprægende på en del mennesker og deres adgang til vores fælles natur og skove vil derfor begrænses af hegn med disse dyr samtidigt med at de urørte skove yderligere vil begrænse den almindelige borgers udfoldelsesmuligheder.

Der ses ikke i udkastet at være en decideret opgørelse over, hvorledes skovene benyttes rekreativt eller hvilke fritidsaktiviteter, der udføres i området, om der fx rides, cykles, køres med slædehunde, løbes, vandres, afholdes idrætsstævner eller spilles rollespil. Denne manglende opgørelse finder Fri Natur stærkt kritisabel - og et bevis på at forudsætningerne for forandringerne også på dette punkt ikke er tilstrækkeligt belyst.

At ministeriet ikke ønsker at undersøge den nuværende brug af området og konsekvenserne for den fremtidige benyttelse synes ganske uforståeligt set i lyset af vigtigheden af folkesundheden. Derudover at være i direkte strid med lovgivningen på området.

Det er Fri Naturs klare opfattelse at opsættelse af hegn og udsætning af store tunge dyr i høj grad vil påvirke borgerens lovpligtige adgang til skovene.

I de overordnede retningslinjer for forvaltning af urørt skov – i statens skove anføres følgende:

Naturbeskyttelsesloven sidestiller friluftsliv med naturbeskyttelse, f.eks. artsrigdom/biodiversitet.

Borgerne har derfor (jvf. Naturbeskyttelsesloven (LBK nr 1986 af 27/10/2021)) ret til i statens skove bl.a. at færdes til fods overalt og døgnet rundt, at cykle på veje og stier, hvor man kan cykle med en almindelig cykel og i al væsentlighed ride overalt med heste på stier/veje, i skovbunden m.v.

Hvordan vil Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen sikre og garantere frilftsbrugere, at ovenstående frie adgang overalt fortsat er muligt i urørt skov?

I LBK nr 1986 er det desuden anført:

§ 23. Skove er åbne for færdsel til fods og på cykel, samt for ophold, hvis der er lovlig adgang dertil.

Stk. 2. Offentlighedens adgang må ikke forhindres eller vanskeliggøres. Der må ikke opsættes usædvanlige hegn omkring skove.

Fri Natur mener, at offentlighedens adgang forhindres eller vanskeliggøres af enhver form for hegn - og at de foreslåede hegninger er usædvanlige.

Det anføres under afsnittet om Naturbeskyttelsesloven, at det er tilstrækkeligt med "formidling om skovens ændrede status - Hermed sikres Naturbeskyttelseslovens formål" – Det kan næppe være nok til at sikre lovens formål vedrørende friluftsliv, blot at oplyse om, at

skoven nu er udpeget til urørt skov!

Fri Natur anbefaler at græsningen i skove fortsat overlades til det eksisterende vildt, som kronhjorte, dådyr og rådyr, og at den naturnære skovdrift genoptages.

Afslutnings kan Fri Natur konkludere, at der bliver alt for mange uhensigtsmæssige konsekvenser ved planerne for urørte skove. På den baggrund anbefaler Fri Natur, at man skrinlægger planerne.

Fri Natur ønsker at deltage i en ny proces om fremtiden for Danmarks natur, som sikrer større sammenhængende naturområder, som rummer et gennemgående hensyn til klima, bæredygtige arbejdspladser, fortidsminder, konkrete planer for truede planter, dyr og menneskets fortsatte plads i naturen.

Debatgruppe <https://www.fb.com/groups/frinaturdk>

Facebook <https://www.fb.com/frinatur>

Hjemmeside: <https://frinaturdanmark.dk>

Skagen Klitplantage

22. august 2022

Høringssvar til Naturstyrelsen

Inge Vadman

Øster Hassing Vej 25,

9310 Vodskov

FL2020skov@nst.dk

Alle i Danmark ønsker at gøre noget for biodiversiteten, men der er meget forskellige holdninger til, hvordan det skal gøres og urørt skov iht. Naturstyrelsens forvaltningsplaner ikke lige den løsning, der giver bedst mening i forhold til Klimakrisen.

Jeg er dybt bekymret over de store arealer, der skal udlægges til urørt skov pga. de store udledninger af CO₂ det vil medføre, for når der udledes mere CO₂ på jorden, end der samtidig bindes, har det omfattende klimapåvirkninger. FN's 193 medlemslande har forpligtet sig til at bidrage med at sænke CO₂-udledningen, og for at sikre denne proces i Danmark vedtog folketinget i 2020 den danske Klimalov.

Informationen skriver d.d. *"Klimakrisen kommer ikke snigende, den kommer tværtimod bragende som et eksprestog ude af kontrol. Det er fordi, **udledningerne af drivhusgasser gør stadigt mere skade**"* (kilde Informationen 22.08.22).

Jeg er naturligvis klar over, at de største udledninger kommer fra afbrænding af fossile brændstoffer o.a., men hvorfor øge udledningen ved at fælde og veteranisere millioner af sunde træer, for derefter at udlægge dem i urørt skov, hvilket vil frigive store mængder CO₂?

Det vurderes

Biodiversitet handler om mangfoldighed i naturen, både blomster, urter, insekter, træer, svampe, fører og fisk mv. I Danmark findes der ca. 35.000 arter i naturen. De komplicerede økosystemer understøttes allerede i dag og mangfoldigheden og mængden af sommerfugle og insekter stiger år for år, hvilket enhver borger kan iagttage, især i denne sommer.

Alligevel vil Naturstyrelsen igangsætte omfattende forandringer i områder med den allermest spændende og vilde natur som fx i Skagen Klitplantage og i Svinkløv Klitplantage.

I Forvaltningsplanerne noteres det: ”at det *VURDERES*, at *forvaltningsplanen vil have positiv effekt på en række af de arter og naturtyper, som omfattes af EU direktiver*”. At vurdere er en skønsmæssig (faglig) bedømmelse af et forhold eller udvikling. **Det vil sige, at der ingen evidens er for at tiltagene vil fremme biodiversiteten.** Derimod er der evidens for at urørt skov vil frigive store mængder CO₂.

Derudover vurderes det fra Naturstyrelsens side, at der efter lovens § 10 ikke skal gennemføres en miljøvurdering, hvor lovens formål blandt andet er at sikre et højt miljøbeskyttelsesniveau og at der under *inddragelse af offentligheden* tages hensyn til indvirkning på miljøet, herunder den biologiske mangfoldighed.

Min bekymring går på *den manglende inddragelse af offentligheden* og den manglende inddragelse af andre biodiversitets fremmende metoder, som ikke ligger op ad de metoder, som ses i forbindelse med urørt skov og rewilding i de kommende Naturnationalparker.

Hele forløbet med udpegning af områder for urørt skov, udarbejdelse af planerne og information om urørt skov foregik perioden omkring efterår og vinter 2021 – lige midt i Coronatiden, hvor alle medier og tv-stationer kun talte om Corona og smittetal og naturvandring var i Coronaens tegn. Derudover er hele processen foregået digitalt, hvilket jeg mener kan afskære rigtig mange for at få viden om planerne og for at komme til orde.

Skagen Klitplantage ligger syd for Gammel Skagen og Skagen by

Min familie stammer fra Skagen og derfor har jeg ofte besøgt klitplantagen som står mit hjerte nært. Dette høringssvar er rettet mod Skagen Klitplantage, selv om den bekymrende, gentagne og helt ens forvaltningsmetode er den samme i alle 22 områder.

Skagen Klitplantage er en statsejet klitplantage på 1394 ha, og plantagen blev efter en katastrofal sandflugt omkring 1888 anlagt med beliggenhed mellem de to have.

I området findes der bevoksede områder, u-bevoksede områder, der er klitter og store områder med lyng og bærbuske. I de bevoksede områder findes den hårdføre og nøjsomme bjergfyr, lidt mindre men større skovfyr og den nordvestamerikanske sitkagran. Dyrkningsvilkårene er de værst tænkelige, da jordbunden er yderst næringsfattig, nedbøren lav og blæsten ubarmhjertig. Den tilsandede kirke og Sandmilen, den næst største vandrende sandmole ligger i den sydøstlige del af klitplantagen.

(Kilde: Skov- og Naturstyrelsen www.skagenguide.dk)

Skagen Klitplantage er et i dag et vildt, fantastisk og yndet rekreativt område, som benyttes af både lokale og turister. 859 ha af de 1394 ha er udpeget til urørt nåletræsplantage, hvor Naturstyrelsens plan er, at der på sigt skabes et lydåbent skovlandskab med træarter som skovfyr, eg, asp og birk. For at komme dertil vil naturstyrelsen genoprette naturlig hydrologi, skabe mere dødt ved og veteranisere sunde træer, bekæmpe invasive arter, rydde ikke-hjemhørende arter samt græsning.

Urørt skov er ikke urørt skov, da det vil kræve både menneskelig aktivitet og økonomi i dag og ud i fremtiden.

Veteranisering og fældning

I Danmark blev der tilbage i 2018 plantet 1 million træer, men i dag ønsker Naturstyrelsen af fælde/rydde store områder med træer. Det giver ingen mening at man planter millioner af træer, for at fælde eksisterende sunde træer for at udlægge dem til urørt skov. Skove kan bidrage til at øge optaget af CO₂ fra atmosfæren. Et 100-årigt bøgetræ har fx et lager på kulstof svarende til 2,6 tons CO₂, træ i byggeri og møbler lagrer CO₂, og erstatter stål og beton og biomasse (flis) erstatter kul, olie og gas.

Området ved Skagen Klitplantage er fredskov og Natura 2000. Alligevel ligger Naturstyrelsen op til store rydninger af eksisterende træer og veteranisering af sunde træer, selv om der i planen noteres: *"at Forvaltningsplanen vurderes at have en lille positiv indvirkning på miljøet, der dog ikke er væsentlig"* Min bekymring går på, hvorfor eksisterende træer skal fældes/veteraniseres, når nu det vil medføre udledning af CO₂? Samt hvilken indflydelse et så stort indgreb vil få på de komplicerede økosystemer, som allerede findes i Skagen Klitplantage. Især når vurderingen af effekten kun kan italesættes som "EN LILLE POSITIV INDVIRKNING på biodiversiteten?

Hydrologi og offentlig adgang

Genopretning af naturlig hydrologi vil medføre at eksisterende stiforløb skal omplaceres pga. oversvømmelse så man kan opretholde borgerens mulighed og ret til at komme i statens skove og naturområder. Dette vil kræve både menneskelig aktivitet nu og i fremtiden samt økonomi til driften af den urørte skov.

Fjernelse af risikotræer i forbindelse med stier, veje og fritidsaktiviteter, vil nu og fremtiden også kræve økonomi og menneskelig aktivitet i området.

Græsning

I forvaltningsplanen er græsning nævnt som et tiltag, men er ikke yderligere omtalt, hvilket er meget bekymrende i en tid, hvor rewildings ideologien presser på for at omgå Dyrevelfærdsloven af 2022. Sommergræsning med lave hegn kan være et muligt tiltag for at holde de lysåbne områder, men tænkes der græsning iht. de tanker, der ligger bag rewilding og nationalparkerne er det dybt bekymrende og lovbrud iht. dyrevelfærdsloven.

Dyrevelfærdsloven af 2021:

§ 1 Loven har til formål at fremme god dyrevelfærd, herunder at beskytte dyr, og fremme respekt for dyr som levende og sansende væsner. Loven har endvidere til formål at varetage dyreetiske hensyn.

§ 2 Dyr er levende væsner og skal behandles forsvarligt og beskyttes mod smerte, lidelse, angst, varigt men og væsentlig ulempe.

§ 3 Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses, fodres, vandes og passes under hensyn til deres fysiologiske behov mv.

§ 9 Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at dyret tilses mindst en gang om dagen.

Sandfygning

En anden bekymring går på den indflydelse vinden har på området. Sandflugt har i Danmark altid eksisteret, og tidligere resulterede sandflugten i regulære naturkatastrofer, hvor ødelæggelserne i de berørte lokalsamfund nogle gange var total. I dag volder sandflugt ikke de samme problemer, da hede- og klitlandskaberne er blevet tilplantet med læ-givende træer, som sitkagran, søjlegran, klitfyr og fransk bjergfyr.

Området hvor Skagen Klitplantage ligger er lige ud mod Vesterhavet, hvor storme og orkaner med vindstyrker op til 32,6 meter i sekundet (117m/t) kan forekomme. Med fældning af den hårdføre sitkagran og andre træer vil der ikke være meget til at give læ og ly til den følsomme klit-natur, de vilde dyr som lever i området eller græssende kvæg og heste.

Der stilles derfor spørgsmål til hvordan naturstyrelsen vil sikre, at der ikke sker sandflugt i området, når naturstyrelsen fælder de læ-givende træer? Og hvordan vil man sikre ly og læ, samt skjul til dyrelivet i den urørte skov?

Jeg håber med dette høringssvar at Naturstyrelsen ikke blot vil LYTTE, men også tage min bekymring alvorligt, så vi kan få faglighed, besindighed og videnskabelighed ind i naturforvaltningen.

Det kunne jo være at Skagen Klitplantage med få tiltag kan fortsætte med at være det storslåede uberørte område det allerede er i dag.

Høringssvar vedrørende urørt skov fra foreningen Fri Natur vedrørende forvaltningsplanen for Skagen Klitplantage.

Præsentation:

Fri Natur er en landsdækkende forening med over 800 medlemmer

Fri Natur har følgende formål:

- Fri Natur arbejder for fri, varieret og tilgængelig natur.
- Fri Natur arbejder for større og sammenhængende naturområder i Danmark.
- Fri Natur betragter ikke hegnede arealer som vild natur.
- Fri Natur arbejder for levevilkårene og den frie bevægelighed for det naturligt forekommende vildt.
- Fri Natur tager afstand fra storskala natureksperimenter, herunder indhegnede urørte skove, der fjerner habitater og begrænser friluftslivets reelle adgang.
- Fri Natur arbejder for, at ændringer eller etablering af natur, er baseret på bredt funderede videnskabelige retningslinjer, hensyn til klima, praktiske erfaringer og lokal forankring.

Fri Natur vil gerne udtrykke sin holdning og ikke mindst bekymring for den kommende forvaltningsplan for urørt skov i Skagen Klitplantage.

Natura 2000-områderne bør få en særlig opmærksomhed og bør forvaltes iht. EUs Habitatdirektiv. Fri Natur finder ikke, at udkastet til forvaltningsplanerne tager tilstrækkeligt hensyn hertil.

Det fremføres, at planen vil påvirke et Natura 2000-område, hvorfor en screening og konsekvensvurdering ikke er tilstrækkeligt grundlag for en forvaltningsplan. Der skal iht. Miljøvurderingsloven foretages en decideret miljøvurdering - se også EUs Habitatdirektiv art. 6 stk. 3, da der er tale om, at der forefindes bilag IV arter i skoven.

Screeningen angiver ikke en eneste væsentlig påvirkning af miljøet og området, hvilket Fri Natur stiller sig særdeles undrende overfor. Det giver sig selv, at veteraniseringer, ophør af udtag af træ til byggeri, fældninger af skov og skabelse af lysåbne arealer medfører et klimatab og mindre ophobning af CO₂.

I en tid, hvor der er stort internationalt fokus på at bevare og genplante skov, går Danmark nu enegang skjuler klimaproblematikken ved at kalde skovfældninger for naturgenopretning. Her og nu-fældning af 50- 90% af nåletræerne for at skabe "urørt" skov vil få dramatisk effekt

på Danmarks klimaaftryk - dertil kommer at veteranisering og hurtigere henfald for op mod 25% af løvtræerne ligeledes vil få CO₂-optaget til at dale. Det vil påbegynde en markant udledning af CO₂ for de i alt 75.000 hektar, som ønskes omdannet til "urørt" skov. Det skønnes, at metoderne og planerne for urørt skov vil medføre en udledning på 2 millioner ton CO₂ om året !

Princeton University i USA har påpeget, at den billigste og mest nærliggende måde at løse klimaproblemerne på, er ved anlæg af ny og mere skov. Dette virker ikke foreneligt med danske planer om fældning af træer, lysåbninger og veteranisering i naturnationalparker og urørt skov - og det forekommer ligefrem at man spiller hasard med vores allesammens skov og miljø.

Generel baggrund for udlægning af urørt skov

Miljøminister Lea Wermelin har ved flere lejligheder fremført, at den danske natur er i frit fald og dermed befinder sig i en krise, hvor omdrejningspunktet i denne biodiversitetskrise er artstabet. Med udgangspunkt i denne situationsbeskrivelse foreslås udlæg af naturnationalparker og urørt skov i statens skove, da man anser disse planer som velvalgte til at standse artstabet og dermed sikre de truede og sårbare arter i den danske natur. Det mangler dog videnskabelig evidens for de metoder, som medfører af planerne for naturnationalparker og urørt skov.

Det åbne lands ændrede arealanvendelse.

Der er ikke oprindelig natur tilbage i Danmark. Allerede i vikingetiden - og ikke mindst i middelalderen ændredes udnyttelsen af arealerne sig drastisk. Den menneskelige påvirkning har således været massiv i de sidste 1000 år og har omfattet stort set, hver eneste krog af landskabet. Påvirkningen har været styret af de behov og de redskaber, man har haft til rådighed. Sidst i 1700-tallet var skovene således næsten udryddet og nede på under 4 % - og siden da er skovene heldigvis blevet genskabt.

Danmark var inden mennesket begyndte at dyrke landbrug overvejende dækket af skov. Pollenanalyserne fra Mols foretaget af Bent Vad Odgaard, som ses herunder, viser at landskabet helt frem til bronzealderen overvejende var dækket af træer. Træpollen var dominerende og græs udgjorde under 10% af den samlede pollenmængde. Odgaard har fremhævet, at den græsning, som har karakteriseret det danske landskabs udvikling, er sket i forbindelse med den landbrugsmæssige drift - og at den ikke var naturligt forekommende.

Som et resultat af landbrugets omfattende rationalisering og mekanisering de sidste 50-100 år er der sket en markant ændret arealanvendelse. Det har medført en ændring af landskabet, hvor man – for at nyttiggøre sig maskinernes muligheder – har skabt store dyrkningsflader og dermed fjernet træer, buske, vådområder etc., som muliggør en stærkt specialiseret – og kontrolleret produktion. Dyreholdet er samlet i store industrialiserede bygninger, hvor alt er under kontrol. Den store variation i såvel landskab som dyrkningsmetoder, der tidligere gav et utal af habitater for mange arter er dermed forsvundet.

Landbrugets udvikling skal ses i modsætning til ændringerne inden for skovbruget, hvor man nok har haft en mekanisering, men bibeholdt en uændret dyrkningsmetodik. Der har desuden været en udvikling mod mindre bevoksninger for at tilpasse sig de stærkt varierende dyrkningsforhold; man taler sågar om, at tidligere tiders skovbrug har udviklet sig til et "frimærkeskovbrug". Tendensen i skovdyrkningen er således - modsat landbrugets – gået mod større variation, hvilket hænger sammen med skovbrugets lave afkastningsevne, som ikke kan motivere store ændringer og investeringer i dyrkningsgrundlaget. I denne udvikling har det dog være træproduktionen, som har været i centrum og behovet for gamle træer, og dødt ved er først sent blevet indarbejdet i skovdriften, men er nu i dag en integreret del af skovdyrkning i den naturnære skovdrift.

I lyset af at land- og skovbrug er gået i hver sin retning de sidste 200 år, har det medført, at et stort antal arter, som egentlig er hjemmehørende i det lysåbne stærkt varierede landskab, har søgt til skovene og her i særdeleshed til overgangszonerne- dvs. - skovbrynne, mellem land- og skov. Denne udvikling er selvsagt ikke optimal.

Af De økonomiske Råds rapport i 2012 fremgår det imidlertid, at man mht. hvorledes situationen skal håndteres ikke har specifik viden om, hvad der vil fremme situationen for de enkelte arter.

Selvom ingen arter således kræver urørt skov, fremsættes i rapporten alligevel forslag om, at 37-47.000 ha skov skal udlægges til urørt skov til biodiversitetsformål.

Det fremgår eksplicit, at man ikke ved, hvordan og hvorvidt urørt skov virker som instrument til at fremme situationen for de truede arter, men blot, at man tror det. Urørt skov er imidlertid ikke dét, som betegnelsen urørt ellers måtte angive. I urørte skov skal nåletræsbevoksninger fjernes, og de tilbageværende løvskovs bevoksninger kan tyndes og gøres lysåbne. Urørt skov er således ikke urørt som sådan, den er urørt i forstlig kommerciel henseende. Urørt skov bliver dermed langt hen ad vejen ikke naturbevarelse, men natur skabelse - eller ligefrem designernatur underlagt rewildingideologien, med hegn og husdyr, veteraniserede træer, dødt ved og fældninger af uønskede træsorter, der nu kaldes invasive til trods for, at de er importeret og plantet af helt specifikke årsager.

Når man anbefaler udlægningen af urørt skov, sker det med henvisning til, at der findes mange truede arter i skovene – ikke mindst de fra det åbne land fordrevne arter. Da skov er billigere end agerjord, anser man det økonomisk mere effektivt at udlægge skov, som derefter gøres lysåben. Det er ikke skoven, som skov betragtet, der er interessant. Desuden ønsker mere dødt ved i den egentlige skov, hvilket man anser fremmes ved at udlægge urørt skov, selvom det selvsagt også kan ske i dyrket skov og at der er sket en markant stigning af dødt ved i offentlige skove de sidste 10 år.

Skovrapporten 2016

Ved hjælp af samme analysemetode som i Vismandsrapporten fra 2012, men ved at ændre på forudsætningerne, når man nu frem til, at der bør udlægges 75.000 ha skov til urørt skov. Det konkrete forslag er, at der udlægges ca. 29.000 ha statsskov, resten og 46.000 ha skov beliggende i private skove, da det er her, de truede arter findes. Rapporten har som præmis, at urørt skov er velegnet til at sikre de truede arters eksistens, hvorfor rapportens konklusioner ikke overraskende læner sig op ad rapportens præmis. Analysen bygger på en kvadrat inddeling af Danmark på 10 km x 10 km. Der foretages ikke nogen følsomhedsanalyse på denne antagelse. Havde man således ændret antagelsen til 5 km x 5 km, var man måske kommet frem til blot 25.000 ha?

Buchwalds erhvervs Ph.D -afhandling i 2018.

På grundlag af den eksisterende artsrigdom i statsskoven konkluderer Buchwald, at man ikke behøver mere urørt skov i Danmark end der allerede var udlagt i 2018. Buchwald påpeger samtidig, at artsrigdommen vil blive truet i den urørte skov medmindre man løbende foretager de nødvendige pleje-indgreb for at skabe lysåbne arealer. Buchwald fremhæver endvidere, at problemer med artsrigdommen i højere grad knytter sig til det åbne land - end til skovene.

Rødlisten 2019 og det øvrige beslutningsgrundlag

Den af Miljøministeren omtalte biodiversitetskriser knytter sig til de såkaldte "rødlister", hvoraf det bl.a. fremgår, hvilke arter, der bedømmes til at være truede. Man har her identificeret forskellige trusselskategorier: Kritisk truet (CR), truet (EN) og sårbar (VU). Ved at sammenligne opgørelser udført på forskellige tidspunkter, får man en opfattelse af, hvordan trusselsituationen har udviklet sig.

Ved opgørelsen i 2019, hvor man kunne sammenligne med en opgørelse fra 2010 kunne man konstatere, at antallet af truede arter var faldet fra 18,7% til 17,3%. Hvis ikke det giver anledning til forsigtig optimisme, kan man i det mindste læse det som, at situationen er status quo.

Imidlertid kan der jo være sket en forskydning mellem trusselskategorierne. Derfor udarbejder man et såkaldt rødlisteindeks til at beskrive forskydningen mellem trusselskategorierne. Det viser sig her, at rødlisteindekset er blevet større i perioden – dvs. at artsrigdommen er blevet forbedret. Der står dog på rødlistens hjemmeside, at rødlisteindekset er faldet. Ved nærmere gennemgang viser det sig at faldet er opnået ved at et stort antal arter der var i fremgang er taget ud af sammenligningen. En sammenligning mellem to umage populationer bør derfor kun ske med et tydeligt angivet forbehold.

Rødlisten med i alt 5231 arter (2019-tal) anvendes som eneste vandtætte bevis for "biodiversitetskrisen" i Danmark. Det efterlader et dårligt indtryk af, at man slet ikke forholder sig til de 1805 arter, der netop har skiftet status. Det er klart misvisende, og den slags statistiske undersøgelser skal kunne indfange variation før og efter, hvor udvikling både til det bedre, og til det værre bliver klarlagt. Arterne burde ikke blot udelades uden yderligere granskning.

Konklusionen på basis af rødlisteopgørelsen er således, at man ikke kan dokumentere, at man har en biodiversitetskriser i Danmark. Det udelukker naturligvis ikke, at man alligevel har det, men det er selvsagt problematisk, at man som sådan ikke kan dokumentere det.

Derudover så danner DCE/DMU rapporter generelt grundlag for en stor del af de beslutninger, der for tiden træffes om forvaltningen af den del af dansk skov, der udlægges til

urørt skov med den hugst og veteranisering det medfører. Det er rapporter, der er udgivet i 2005 og 2012.

En tysk undersøgelse 2016

Der er i Danmark ikke foretaget sammenlignelige forsøg og analyser, hvor man kan måle effekten af forskellige måder at behandle skoven på - varierende fra traditionel skovdrift til egentlig urørt skov.

Imidlertid foreligger der resultater fra en tysk undersøgelse af spørgsmålet. Den viser meget klart, at artsrigdommen er større i produktionsskove end i urørte skove. Resultatet beror på, at skovdriften skaber flere variationer og dermed flere habitater, som er forudsætningen for en høj artsrigdom. De urørte forsøgsparceller har dog kun været urørte i 70 år og skal formentlig ligge i nogle hundrede år længere, før man får et fuldt billede af, hvad udlægningen af tidligere produktionsskov til urørt skov medfører.

Man kan i den sammenhæng ikke sammenligne dem med skove, der altid har ligget urørte og kan ikke tage for givet, at tidligere produktionsskove, der lægges urørt får den samme artsrigdom som i oprindelige naturskove.

Biodiversitetspakken

Med den vedtagne biodiversitetspakke er der, som det fremgår af ovenstående, ikke blevet vurderet, om det overhovedet er nødvendigt at gennemføre pakkens tiltag, for at nå det ønskede mål set ud fra et biodiversitets perspektiv. Erfaringerne peger på, at man kunne have opnået den ønskede effekt inden for rammerne af traditionel skovdrift med øgede naturhensyn.

Desuden udlægges der store arealer (53.000 ha statsskov) i strid med de anbefalinger, som eksperterne har angivet. Områder uden væsentlig artsrigdom (f.eks. flere hedeplantager) vil således blevet udlagt for at nå op på 75.000 ha.

Der er desuden ikke blevet foretaget en bæredygtighedsanalyse i forbindelse med pakkens vedtagelse. Pakken er desuden vedtaget uden, at de faglige anbefalinger fra flere forskere er blevet fulgt.

Ikke uvæsentligt er klimaperspektivet blevet ignoreret. Udlægningen vil skønsvist medføre et CO₂-belastning på 2 mio. ton CO₂ per år i en længere periode for så at falde til 1,2 mio. ton

per år, i takt med, at alternative energiformer etableres.

Omkostningerne ved udlægningen er derfor ikke kun de 888 mio. som miljøministeren har fremlagt plus de yderligere 165 mio., der årligt skal afsættes på Finansloven til vedligehold af selvforvaltende og urørt skov. Suppositionseffekten bør indregnes i klimaregnskabet, da udskiftning af byggematerialer som beton og stål med bæredygtigt træ, udgør den helt store CO2 besparelse, og det er især dette klimatiltag, der vil blive påvirket af planerne om at udlægge store dele af den nuværende skovproduktion i Danmark til urørt og lysåben skov.

Et skøn over nutidsværdien af alle direkte tab, offeromkostninger (klima, ophørt træproduktion og ophør af jagtleje indtægter) beløber sig forsigtig sat – til omkring 20 - 25 mia. kr.

Ændret naturplejeparadigme: Rewilding med dyr bag hegn?

Det er Fri Naturs indtryk, at rewilding-ideologen har fremmanet et radikalt paradigmeskift i myndighedernes syn på naturpleje og skovdrift.

I erkendelse af, at det danske biodiversitetsproblem knytter sig til det åbne land, har man introduceret begrebet rewilding med "store græssere" - de tunge klov- og hovdyr. Tanken er, at de efter, at skovene er blevet lagt urørte og de ikke-hjemmehørende arter er blevet fjernet, skal sikre skovenes lysåbne karakter og overhovedet skabe den variation, som sikrer artsrigdommen.

Dette understøttes af Rita Buttenschøns forskning, der tydeligt viser, at det er på overdrev, skovbryn mv. at afgræsning vil virke fremmende på artsrigdommen - og altså ikke skovgræsning.

Da der er ikke evidens for effekten af rewilding eller helårsgræsning i skovene (jf. rapporten DCE 425 "Biodiversitetseffekter af rewilding" s. 91-93) - er Fri Natur er generelt imod rewilding som naturforvaltningsprincip i Danmark.

Naturnær skovdrift og fokuseret naturpleje har givet en udvikling i artsrigdommen, og hvor etablering af eksempelvis vandhuller netop har givet det løft for naturen, som nu søges afløst med rewilding, som eneste redskab. Udviklingen for flagermus, er et godt eksempel på truede arter, der nu trives nye steder, hvor der har været konventionelle naturpleje tiltag og

genskabelse af eksempelvis mindre vådområder.

Den oprindelige rewilding-ideologi knytter sig til store sammenhængende naturområder. Yellowstone Nationalpark i USA, som ofte er fremhævet i rewilding-sammenhænge er på 899.100 ha - og området er ikke heget ind. Det er kun i den danske rewildingmodel, at hegn og store tamdyr forekommer at være et mål i sig selv. I Danmark opereres der tillige med områder på under 1000 ha - og endda helt ned til 33 ha. Alene forskellen i områdernes størrelse burde give anledning til undren over om "one size fits all".

Fri Natur ser desuden med alvor på, at den nye fastlagte strategi medfører en risiko for, at arbejdspladser helt forsvinder sammen med forkastelsen af dansk produceret, bæredygtigt træ i statsskovene. Med disse arbejdspladser forsvinder også oparbejdet specialviden om de pågældende naturområder.

Fri Natur fastholder, at naturpleje og herunder afgræsning med husdyr hører til i det åbne landskab på særligt udvalgte arealer, eksempelvis ådale og diverse overdrev. I skovene derimod, bør man overlade afgræsning til det naturligt forekommende, frie vildt, som hjorte og krondyr - uden anvendelse af hegn.

Bilag IV arter

De udpegede arealer til urørt skov er overvejende Natura 2000-områder og hermed også habitat- og fuglebeskyttelsesområder. Det må derfor umiddelbart formodes, at der er mange bevaringsværdige naturtyper og ikke mindst arter, der alle er strengt beskyttet under Habitatdirektivet og Fuglebeskyttelsesdirektivet - samt danske fredninger.

Der mangler i materialet en opgørelse over de tilstedeværende bilag IV arter for de enkelte områder. Artsbilaget, der medfølger, opgiver den samlede liste af mulige bilag IV arter - og ikke specifikt, hvilke arter, der er rent faktisk tale om. Det forekommer dermed, at der ikke findes en arts-baseline for de udpegede områder.

Den planlagte lysningshugst, veteraniseringer og opsætning af hegn lignende kan have negativ indvirkning på nogle af bilag IV arternes yngle og rasteplasser.

Man angiver på baggrund af man har kendskab til området - paradoksalt nok uden en bilag IV artsliste - at det ikke skønnes nødvendigt at foretage en miljøvurdering. Jævnfør Habitatdirektivets § 6 stk. 3., skal der dog foretages en miljøvurdering ved tilstedeværelse af bilag IV arter.

Ændringer i skovens sammensætning både kan og vil eksempelvis påvirke flagermusene i området. Det sammen gør sig gældende for eksempelvis hasselmus, stor vandsalamander og markfirben, der alle er ret følsomme i deres yngleperiode og overfor ændringer i deres rasteområder. Eksempelvis har det taget flere år for hasselmusen at benytte den skabte korridor over en motorvej på Fyn efter, at der blev foretaget ændringer i det oprindelige habitat. Ligeledes vil fældning af træ give forstyrrelser i fuglelivet, og der er i områderne en del fugle arter, der er beskyttet af fuglebeskyttelsesdirektivet, hvilket igen peger i retning af at kendskabet ikke er grundigt nok, hvorfor en miljøvurdering må foretages iht. EUs Habitatdirektiv samt fuglebeskyttelsesdirektivet.

Uden et tilstrækkeligt oplyst grundlag kan planerne konkret være direkte skadelige for truede arter. Der er foretaget screeninger og konsekvensvurderinger, men ikke en decideret miljøvurdering, som foreskrevet i Habitatdirektivet. Man skal være opmærksom på at der kan være divergens i de forskellige databaser, der benyttes til at screene ud fra. Inden forvaltningsplanerne godkendes bør der derfor foretages en decideret miljøvurdering iht. lovgivningen på området.

Ifølge § 9 i habitatbekendtgørelsen skal der foreligge tungtvejende grunde og omfattende vurderinger inden der kan foretages ændringer i et område. Der anføres ikke, hvorfor man finder, at de kommende tiltag er nødvendige for området - der henvises blot til en angivelig krise. Forudsætningen for afvigelse i beskyttelsen af Natura 2000-områder er, at der skal være afsøgt alternative løsninger, og at disse skal være vurderet efter artikel 6. stk. 4. Dette peger igen i retning af, at en miljøvurdering er påkrævet - at en konsekvensvurdering og en screening ikke er tilfredsstillende dokumentation for at påvirkningen af et Natura 2000-område.

Behov for undersøgelse

Fri Natur ønsker en tilgang, hvor konsekvenserne af naturplejen undersøges - ikke blot screenes, og hvor der opstilles forskellige alternativer. Afgræsning med kvæg bag hegn på tværs af samtlige danske naturtyper er næppe en rigtig løsning for al fremtidige naturpleje i Danmark.

Flere forskere peger netop på mulige alternativer for naturpleje, som ikke involverer rewilding og skovgræsning.

Fri Natur ønsker, at disse alternativer bliver taget i anvendelse i stedet for et helårs skovgræsningsregime. Det virker fagligt uholdbart, at en "one fits all" model kan anvendes uanset om naturplejen foregår på en klippeø, i klitheden, på heden, i mose, på overdrev eller i skoven, det være sig løvskov såvel som nåleskov, og at urørt skov, nu er eneste mulige driftsform i meget store dele af vores fælles statsskov.

Argumenter om tilgroning, mangel på lysåbne arealer og naturlig hydrologi - og uønskede "invasive" arter angives af ledende rådgivere, som trusler mod vores natur. Dette stemmer ikke overens med gamle billeder fra Landsat-databasen - og er en særdeles selektiv måde at forholde sig til data.

I tilknytning til Skagen Klitplantage findes Råbjerg Mile - At Råbjerg Mile skulle være groet til i krat synes en smule ude af kontekst. At der skal ske rydninger, fjernelse af invasive arter, veteranisering, genskabelse af naturlig hydrologi og etablering af nye søer mv. på Råbjerg Mile finder Fri Natur ligeledes ude af kontekst sammenholdt med en bevaringsværdig Hulsig hede, ligeledes skal redesignes. En hede, der er beskyttet under både Habitatdirektivet og Fuglebeskyttelsesdirektivet.

Fri Natur betvivler udsagn om, at artsrigdommen i vores skove ikke kan opretholdes, hvis ikke der afgræsses, fældes og veteraniseres i stor stil.

Urørt skov forbliver bliver næppe urørt med fældningsprocenter på op til 90% af visse arter, der nu kaldes invasive. Der er et voldsomt indgreb i naturen, hvor den eksisterende artsrigdom forsvinder. Dette er ikke er naturbevarende, men snarere naturforandrende.

Fri Natur ønsker, at man i henhold til Habitatdirektivet målrettet laver planer, der er tilpasset det enkelte område og skånsomt udføres efter alle gældende love, fredninger og direktiver.

Derfor mener Fri Natur, at der er tale om et eksperiment med vor natur og klima, hvilket er stærkt bekymrende set i forhold til, at man har udpeget de naturarealer, der allerede har stor artsrigdom og hvor skoven trives. Dertil kommer at skovene benyttes af mange forskellige brugere, der nu bliver frataget retten til en rekreativ gå-, løbe-, cykel- eller ridetur i en dynamisk og naturnær skov. Dermed risikerer man med gennemførsel af planerne at skade den bedste og mest artsrige natur/skov vi har i Danmark. Fri Natur foreslår derfor at forkaste rewilding/afgræsning og indhegning, som naturplejemetoden, der skal satses på fremadrettet i dansk naturpleje, da Danmark simpelthen er for lille til denne tilgang - også i urørt skov.

Fri Natur anser det for muligt og vigtigere at naturpleje kan foretages på forskellig vis – via private såvel som offentlige initiativer, og må påpege, at der allerede i dag udføres naturpleje, som øger både artsrigdommen og varetager bilag IV arternes bevaring på forskellig vis. Nationalpark Thy og RigKildelife naturpleje er glimrende eksempler på at naturpleje uden store omkostninger for dyr, skov eller mennesker kan lade sig gøre. Her tænkes på opkøb af lavbundsjord, hvor der allerede nu kan påvises bedring i artsrigdommen og afgræsning af overdrev mv., når disse naturplejes efter andre principper end rewilding og urørt skov, og afgræsning sker i samspil med naturen med et forsvarligt græsningstryk.

Øget brandfare i urørt skov

I dag tales der om højintensive naturbrande, som afbrænder skove på en måde som fortidens naturbrande ikke gjorde, dette grundet mere tørke i træernes vækstperioder. Dog er det ikke kun tørkeramte skove, der er i højrisiko, også urørt skov må siges at udgøre en brandfælde.

En skovbrand kan let blive en katastrofe, som det ofte ses fra udlandet. I projektforslagene er der ikke udlagt brandbælter - så det er uklart hvorledes man vil sikre at tilstødende skove, natur- eller boligområdet mod at brande kan brede sig. Derudover må mængden af ønsket dødt ved give anledning til bekymring ved en spontan skovbrand, hvor dødt og tørt ved hurtigt kan give ilden et godt arnested, intensivere naturbranden, og dermed gøre slukningsarbejdet sværere.

Til trods for at visse biologer brændende ønsker sig disse ekstreme, såkaldte naturlige dynamikker, kan det blive forbundet med store omkostninger for naturen og samfundet, hvis brande får lov til at udvikle sig.

Når man nu ved, at skov er med til at nedsætte temperaturen lokalt, samt opsamler CO₂, og dermed i den grad beskytter og fremmer artsrigdommen, så er det da besynderligt, at satse på urørt skov, som frigiver CO₂, og tilmed er kan blive store brandbomber.

Fortidsminder

Diger er i dag beskyttede, og det samme gør sig gældende for både synlige og endnu ikke afdækkede fortidsminder.

I Skagen Klitplantage findes den Tilsandede Kirke samt mindsten ved Gl. Landevej. Begge er store turistattraktioner med mange besøgende, men screeningen beskriver ikke, hvordan man vil tilgodese 2-meters zonen omkring disse kulturarvsminder jævnfør Museumsloven - eller om denne zone vil blive medtaget i tilsyn og beskyttelse.

Det ses ligeledes heller ikke om 100-meters zonen jævnfør Naturbeskyttelsesloven § 18 (Fortidsmindebeskyttelseslinjen) bør iagttages og det ses ikke tilfældet i de udpegede urørte skove.

Det skal påpeges, at ved de omfattende fældninger indenfor de udpegede områder vil skoven blive labil ved stormfald. Dette kan yderligere være en fare for ødelæggelse af kulturarvsminderne både i forhold til 2-meters zonen og 100-meters zonen. Labiliteten bør ses i sammenhæng med de massive fældninger, der vil pågå i forbindelse med, at områderne udpeges til urørt skov.

Det må endelig påpeges, at det ikke er beskrevet, hvorledes synlige, som skjulte fortidsminder plejes behørigt inden eksperimentet urørt skov påbegyndes.

Der eksisterer flere studier, der påviser at netop afgræsning med mellemstore/store dyr kan give uoprettelige skader på vores fortidsminder. Der er tale om udsætning af store dyr som kvæg og heste, som skal afgræsse ikke-hegnede fortidsminder. Afgræsning af diger (sten- og jord-) og langdysse eksempelvis og uden hensyn til eventuelle natur- og kulturarv så som særligt særegne træer og andre særlige forhold i flora/fauna/funga.

Dyrenes adfærd kan ses som værende mulig skadende på fortidsminder bl.a. diger, men uden, at disse studier/fakta giver anledning til bekymring. En adfærd, der burde give bekymring for bevarelsen af fortidsminde, hvilket findes foruroligende at fortidsminderne ikke ses beskyttet i udpegningen af urørte skove til afgræsning.

Menneskets plads i naturen

Fri Natur har tidligere fremsendt et bekymringsbrev til Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen vedrørende farlige "nærvæd" hændelser med store udsatte tamdyr. Der er efterfølgende skrevet artikler i flere dagblade og fagtidsskrifter om hændelser med de udsatte tamdyr i naturplejen, hvorfor man kan konkludere at udsættelse af store dyr i en stor procentdel af danskernes tilgængelige offentlige rekreative områder, vil virke stærkt adgangsbegrænsede. Skoven har gennem tiderne været et tilflugtssted og mål for rekreative aktiviteter for mange borgerne, og med urørt skov vil der blive adgangsbegrænsning med mere hegn og flere udsatte tunge dyr i langt den overvejende del af de kommende urørte skove.

Gennemsnitligt tager befolkningen på tur i skoven cirka 10 gange om året, og cirka 88 % af den voksne danske befolkning er i skoven mindst en gang om året. Dertil kommer et

skønsmæssigt lige så stort antal besøg af børn i naturen samt et ukendt antal udenlandske turister. De fleste tager ud i naturen med det formål at opleve naturen, og mere end 80 % af befolkningen mener, at naturoplevelser er vigtige for livskvaliteten. Mere end hver anden tager i naturen for at reducere stress og koble af fra arbejdslivet. Naturen er samtidigt blevet en vigtig motivationsfaktor i kombination med motion. En femtedel angiver i 2013 motion som vigtigste formål med deres seneste besøg i naturen. Besøg i naturen sker altså primært med henblik på naturoplevelser, motion, at lade mentalt op og afstressning.

Corona-nedlukningen viste med al tydelighed behovet for netop at kunne bevæge sig uhindret rundt i naturen. Som minimum burde der udarbejdes nye og tidssvarende undersøgelser efter den store stigning under Corona-perioden, så vi får det retvisende billede af, hvor mange brugere der rent faktisk vil blive påvirket af planerne for urørt skov.

De ca. 29.000 ha, som ifølge forslaget bliver udlagt til urørt skov, omfatter nogle af de mest besøgte skove på Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsens arealer. Omkring to tredjedele af alle skovbesøg i Danmark foregår i de statslige skove, så planerne vil medføre en enorm negativ påvirkning af friluftslivet - og der vil i fremtiden møde skovgæsterne et andet skovbillede og begrænsede fysiske udfoldelsesmuligheder end hidtil.

Opsætning af låger, færiste og ydre strømførende hegn, samt yderligere vildthejn er i sig selv en stor begrænsning af uhindret adgang til natur og skove, og det giver dermed hindringer i udfoldelse af rigtig mange fritidsaktiviteter. Desuden kan kvæg og heste finde på at tage ophold ved en låge, hvorfor forsøg på adgang kan skabe direkte farlige situationer. Samtidigt vil tilstedeværelsen af de store tunge dyr kunne virke stærkt angstprægende på en del mennesker og deres adgang til vores fælles natur og skove vil derfor begrænses af hegn med disse dyr samtidigt med at de urørte skove yderligere vil begrænse den almindelige borgers udfoldelsesmuligheder.

Der ses ikke i udkastet at være en decideret opgørelse over, hvorledes skovene benyttes rekreativt eller hvilke fritidsaktiviteter, der udføres i området, om der fx rides, cykles, køres med slædehunde, løbes, vandres, afholdes idrætsstævner eller spilles rollespil. Denne manglende opgørelse finder Fri Natur stærkt kritisabel - og et bevis på at forudsætningerne for forandringerne også på dette punkt ikke er tilstrækkeligt belyst.

At ministeriet ikke ønsker at undersøge den nuværende brug af området og konsekvenserne for den fremtidige benyttelse synes ganske uforståeligt set i lyset af vigtigheden af folkesundheden. Derudover at være i direkte strid med lovgivningen på området.

Det er Fri Naturs klare opfattelse at opsættelse af hegn og udsætning af store tunge dyr i høj grad vil påvirke borgerens lovpligtige adgang til skovene.

I de overordnede retningslinjer for forvaltning af urørt skov – i statens skove anføres følgende:

Naturbeskyttelsesloven sidestiller friluftsliv med naturbeskyttelse, f.eks. artsrigdom/biodiversitet.

Borgerne har derfor (jvf. Naturbeskyttelsesloven (LBK nr 1986 af 27/10/2021)) ret til i statens skove bl.a. at færdes til fods overalt og døgnet rundt, at cykle på veje og stier, hvor man kan cykle med en almindelig cykel og i al væsentlighed ride overalt med heste på stier/veje, i skovbunden m.v.

Hvordan vil Miljøministeriet og dermed også Naturstyrelsen sikre og garantere frilftsbrugere, at ovenstående frie adgang overalt fortsat er muligt i urørt skov?

I LBK nr 1986 er det desuden anført:

§ 23. Skove er åbne for færdsel til fods og på cykel, samt for ophold, hvis der er lovlig adgang dertil.

Stk. 2. Offentlighedens adgang må ikke forhindres eller vanskeliggøres. Der må ikke opsættes usædvanlige hegn omkring skove.

Fri Natur mener, at offentlighedens adgang forhindres eller vanskeliggøres af enhver form for hegn - og at de foreslåede hegninger er usædvanlige.

Det anføres under afsnittet om Naturbeskyttelsesloven, at det er tilstrækkeligt med "formidling om skovens ændrede status - Hermed sikres Naturbeskyttelseslovens formål" – Det kan næppe være nok til at sikre lovens formål vedrørende friluftsliv, blot at oplyse om, at skoven nu er udpeget til urørt skov!

Fri Natur anbefaler at græsningen i skove fortsat overlades til det eksisterende vildt, som kronhjorte, dådyr og rådyr, og at den naturnære skovdrift genoptages.

Afslutnings kan Fri Natur konkludere, at der bliver alt for mange uhensigtsmæssige konsekvenser ved planerne for urørte skove. På den baggrund anbefaler Fri Natur, at man skrinlægger planerne.

Fri Natur ønsker at deltage i en ny proces om fremtiden for Danmarks natur, som sikrer større sammenhængende naturområder, som rummer et gennemgående hensyn til klima,

bæredygtige arbejdspladser, fortidsminder, konkrete planer for truede planter, dyr og menneskets fortsatte plads i naturen.

Debatgruppe <https://www.fb.com/groups/frinaturdk>

Facebook <https://www.fb.com/frinatur>

Hjemmeside: <https://frinaturdanmark.dk>

Naturstyrelsen
fl202oskov@nst.dk

23. august 2022
2022-4280

Transportministeriet
Frederiksholms Kanal 27 F
1220 København K

Telefon 41 71 27 00
trm@trm.dk
www.trm.dk

Høringssvar – vedr. over forslag til 22 forvaltnings for urørt skov

Transportministeriet kan henholde sig til følgende bemærkninger fra Vejdirektoratet og Banedanmark:

Bemærkninger fra Vejdirektoratet:

"Vejdirektoratet undrer sig over at NST ved indtegning af plangrænser overskrider matrikelskel til naboer. Nedenstående et eksempel fra Store Hareskov syd for Furesø, hvor Vejdirektoratets autoværn og nødspor tilsyneladende indgår i NST's forvaltningsplaner.

Figur 1 Område ved Store Hareskov syd for Furesø. Orange streg: statsvej. Lyseblå markering: matr. 7000bæ Bagsværd.

Figur 2 Omtrent det samme område som figur 1, taget fra høringsmateriale. Plangrænser går ind over autoværn og nødspor.

Desuden vil Vejdirektoratet gøre opmærksom på, at der med Infrastrukturplan 2035 af 28. juni 2021 er besluttet, at der skal ske udvidelser af statsvejen til Skagen, udvidelsen af Hillerød-motorvejen vest/syd for Furesø og Amagermotorvejen ved Kalvebod Fælled. Der kan læses mere konkret om projekterne på Vejdirektoratets hjemmeside www.vd.dk. Vejdirektoratet vil naturligvis tage konkret fat i Naturstyrelsen når der sker en konkret planlægning, der påvirker Naturstyrelsens arealer.

Endelig ønsker Vejdirektoratet at henlede opmærksomheden på spørgsmålet om, om forvaltningsplanerne kan have negativ indvirkning på tinglyste rettigheder indenfor vejbyggelinjen eller tinglyste vejadgange? Vejdirektoratet antager at Naturstyrelsen har fokus på dette og deltager gerne i konkrete drøftelser herom, hvis nødvendigt.”

Bemærkninger fra Banedanmark:

”Banedanmark ser ikke nogen problemer i en ændring af Naturstyrelsens skovdrift til urørt skov, så længe dette sker under overholdelse af jernbanelovens bestemmelser samt de servitutter, som Naturstyrelsens arealer måtte være pålagt. Her tænkes særligt på jernbanelovens §§ 24 og 25 samt servitut om el-drift. Formålet med disse bestemmelser er at sikre jernbanen mod eksterne påvirkninger, som potentielt kunne forstyrre en sikker og stabil togdrift. Uanset at arealet drives som urørt

Side 3/3

skov, må der fx ikke forefindes træer, som risikerer at vælte ved jernbanen"

Med venlig hilsen

Martha Alice Gyrup Madsen

Stud.jur.

Fra: [Hanne Holmegaard](#)
Til: [NST - Høring af urørt skov](#)
Emne: Høringsvar
Dato: 23. august 2022 21:04:09

Hej Naturstyrelsen

Det bliver 22 x NEJ til indhegnet natur i DK

Vores skove & andre tilgængelige natur områder, bør være frit tilgængelige for folk til fods, på cykel, handicap køretøjer, på hesterryg osv
Naturen skal ikke være hegnet inde, & slet ikke med græssende dyr bag hegn.

NEJ

NEJ

NEJ X 22

Hilsen

Hanne Holmegaard

Snerlevej 38

4700 Næstved

Hent [Outlook til iOS](#)

Fra: [3.parter](#)
Til: [NST - Høring af urørt skov](#)
Emne: Svar fra Energinet vedrørende offentlig høring af forslag til 22 forvaltningsplaner for urørt skov
Dato: 24. august 2022 12:59:30
Vedhæftede filer: [Bilag 2 Naturstyrelsens behandling af dine personoplysninger ifm høringer.pdf](#)
[Høringsbrev.pdf](#)
[Bilag 1 - Høringsliste.pdf](#)
[Pas på ledningerne og livet-trykfil-dansk.pdf](#)

Høring

Vi har modtaget en henvendelse vedrørende offentlig høring af forslag til 22 forvaltningsplaner for urørt skov på Naturstyrelsens arealer. Planerne indeholder forslag til forvaltningen af de 22 urørte skovarealer for de kommende 15 år: perioden 2022 – 2036 bl.a. med henblik på, at sikre og øge udviklingen af naturværdier og en plan for naturgenopretning.

Energinet Eltransmission A/S

Det kan indledningsvis oplyses, at Energinet Eltransmission A/S ejer, driver og bygger eltransmissionsnettet i Danmark for at indpasse mere vedvarende energi og opretholde forsyningssikkerheden og ejer således eltransmissionsnettet på mere end 100 kV. Energinet Eltransmission A/S er et datterselskab i Energinet, som er en selvstændig offentlig virksomhed oprettet af Klima-, Energi- og Forsyningsministeren. Høringssvaret fra Energinet Eltransmission A/S (efterfølgende kaldet Energinet) omhandler udelukkende eltransmissionsnettet.

Servitutter

Om der planlægges beplantning/skovrejsningsområder, erhvervsområder, råstofområder (grave-/interesseområde), vejanlæg, cykelsti, stier, boligområder, terrænregulering, regnvandsbassiner el.lign. skal det understreges, at der langs Energinets elanlæg er tinglyst servitutter. Det betyder bl.a., at der indenfor given afstand fra luftledningsanlægget ikke uden meddelt dispensation kan etableres anlæg af nogen art. Servitutarealet administreres meget restriktivt, hvormed dispensation ikke automatisk kan forventes meddelt. Vi gør opmærksom på, at der ikke må etableres vej, arbejdsplads, oplag eller lignende inden for respektafstanden, som er 15 m uden for yderste faseleder uden forudgående aftale med os. Kontakt da venligst.

3.parter@energinet.dk

Endvidere gør vi opmærksom på, at vi skal have adgang til vores elanlæg, således vi løbende kan føre løbende tilsyn og vedligeholde vores elanlæg.

WFS-tjeneste

Energinet udstiller på den nationale tjeneste Geodata-info en WFS-tjeneste, som giver adgang til eltransmissionsnettet i form af centerlinje og opmærksomhedszone for restriktioner omkring hhv. luftledningsanlæg og jordkabelanlæg >100 kV.

<https://geodata->

[info.dk/srv/dan/catalog.search;jsessionid=297360BF263C4F349DBC189BFB5F3701#/metadata/9e479f3e-5692-459f-80b7-16be484a9837](https://geodata-info.dk/srv/dan/catalog.search;jsessionid=297360BF263C4F349DBC189BFB5F3701#/metadata/9e479f3e-5692-459f-80b7-16be484a9837)

Generelle forhold vedrørende arbejder mv omkring elanlæg

Omkring luftlednings- og jordkabelanlæg er der fastlagt en respektafstand, for at give betryggende sikkerhed ved arbejde i nærheden af elforsyningsanlæg eller ved uheld og ulykker. Indenfor respektafstanden, er der restriktioner efter '*Bekendtgørelse om sikkerhed for udførelse af ikke-elektrisk arbejde i nærheden af elektriske anlæg*', BEK nr. 1112 af den 18/08/2016.

Der skal derfor indhentes en arbejdsinstruktion, når der arbejdes i en højde over 3 m fra eksisterende terræn inden for en afstand på 15 m fra yderste fase for luftledningen. I

forhold til jordkabler skal indhentes en arbejdsinstruktion, hvis der skal arbejdes nærmere end 10 meter fra jordkablet. Det betyder, at den enkelte entreprenør, som arbejder i nærheden af vores elanlæg dels skal søge arbejdsinstruktion hos Energinet på mail; arbejde-naer-el@energinet.dk.

BEK nr. 1112 af den 18/08/2016 gælder ikke for kørsel med eller anvendelse af landbrugsmaskiner under luftledninger udenfor offentlig vej. Undtagelsen gælder dog kun såfremt maskinens højde over jord ikke er større end 4,5 m, herunder bevægelige dele.

Beplantning uden for servitutarealet, kan ske såfremt det sikres, at træer og buske ikke kan vælte og beskadige vores elanlæg, jf. Sikkerhedsstyrelsens hjemmeside om Beskæring af træer i nærheden af luftledninger

<https://www.sik.dk/erhverv/elinstallationer-og-elanlaeg/vejledninger/elanlaeg/beskaering-traeer-naerheden-luftledninger>

Læs også den vedhæftede folder om arbejdsforhold nær strømførende ledninger ”*Pas på ledningerne og livet*”.

Kommende proces

Vi anmoder om kvittering for modtagelsen af nærværende høringssvar.

Endvidere anmoder vi om, at vi bliver høringspart, såfremt der skal træffes yderligere myndighedsafgørelser i den kommende godkendelsesproces. Eventuelle høringsbreve skal sendes til 3.parter@energinet.dk

Kontakt gerne undertegnede vedrørende spørgsmål og oplys i den forbindelse venligst sagsnummer 22/06007.

Hans Schmidt

Landinspektør

Rettigheder - Team 3. parter

+4520369043

HCD@energinet.dk

Energinet Eltransmission A/S

Tonne Kjærsvej 65

7000 Fredericia

www.energinet.dk

Fra: NST - Høring af urørt skov <fl2020skov@nst.dk>

Sendt: 5. juli 2022 10:49

Emne: Offentlig høring af forslag til 22 forvaltningsplaner for urørt skov

*** Vær opmærksom på afsender, links og filer.

Kære høringspart

Se venligst vedhæftede høringsbrev med bilag.

Høringsmaterialet kan også ses på Høringsportalen:
<https://hoeringsportalen.dk/Hearing/Details/65527>

Med venlig hilsen

Naturstyrelsen
Førstballevej 2
7183 Randbøl
Mail: nst@nst.dk
Tlf.: 72 54 30 00

Fra: [susanne.mosolff](#)
Til: [NST - Høring af urørt skov](#)
Dato: 25. august 2022 01:11:10

Urørt Skov

Nej tak til urørt skov det er vandalisme mod skoven har aldrig set værre hærværk. Bor lige op af det.

Fra: [Gitte Krogh](#)
Til: [NST - Høring af urørt skov](#)
Emne: Nej tak
Dato: 25. august 2022 07:17:34

Nej tak

Mvh. Gitte Krogh

Fra: [Nete Prahl-Lauersen](#)
Til: [NST - Høring af urørt skov](#)
Emne: 22 forvaltningsplaner
Dato: 25. august 2022 08:28:36

Nej tak til de nuværende planer.

Fra: [christina.therkildsen](#)
Til: [NST - Høring af urørt skov](#)
Dato: 25. august 2022 10:00:43

Nej tak til indhegning af skov samt stort NEJ TAK til dyremishandling samt mistrivelse ved de dyr i ville sætte ud .

Nej tak til dyr der sulter og lider pgr af flækkede hovde mm.

Hilsen stina

Fra: [Susanne Kaagaard](#)
Til: [NST - Høring af urørt skov](#)
Emne: Nej tak!!
Dato: 25. august 2022 10:10:52

Nej tak til indhegninger.

Vh Susanne Kaagaard

Fra: [Lene Rasmussen](#)
Til: [NST - Høring af urørt skov](#)
Emne: Nej tak til indhegnet natur
Dato: 25. august 2022 11:34:14

Nej tak til indhegnede nationalparker med store græssere

Nej tak til indhegnede skove

Nej tak til forsøg med udsatte køer, bison, heste, elge og kronstyr på indhegnede arealer der er alt for små til at rumme dyrene i et naturligt habitat

Mvh Lene Rasmussen

Fra: [Pia Feidenhansl](#)
Til: [NST - Høring af urørt skov](#)
Emne: Indhegning
Dato: 25. august 2022 17:44:52

NEJ TAK

Det vandvid og dyremishandling skal bare stoppe NU

Mvh Pia

Hent [Outlook til Android](#)

Fra: [Nina Hagelskjær](#)
Til: [NST - Høring af urørt skov](#)
Dato: 25. august 2022 19:00:51

Nej tak

På indhegnede arealer er det ikke vild natur og vildt dyrehold. På indhegnede arealer tvinges dyrene til at spise beplantning de ikke ønsker.

Når man sammligner med andre lande med vilde dyr, holdes de under opsyn og man behandler dem for skader mm. I DK vil feks heste ikke slide deres hove, så det er nødvendigt at de bliver beskåret.

Som landmand eller almindelig dyre ejer bliver man straffet hvis man ikke passer sine dyr ordentligt. Men ved rewilding der blå stempler man det sku. Hvad pokker har de gang i.

Jeg håber dem der har fået den ide sover rigtig dårligt. De skal i hvert fald ha nogle skolepenge tilbage.

Mvh

Nina Hagelskjær

ninahagelskjaer@gmail.com

Fra: [Berit Gutzke Pedersen](#)
Til: [NST - Høring af urørt skov](#)
Emne: nnp
Dato: 25. august 2022 20:37:22

Hej

et NEJ TAK til indhegninger af naturen

Med Venlig Hilsen

Berit

Fra: [Helle Zeidler](#)
Til: [NST - Høring af urørt skov](#)
Emne: Høringsvar
Dato: 25. august 2022 21:45:14

Nej tak til indhegnede naturskov.
Vh Helle zeidler Nielsen

Sendt fra min iPhone

Fra: [Inge Daniela Vadman](#)
Til: [NST - Høring af urørt skov](#)
Emne: Urørt skov - Høringssvar
Dato: 28. august 2022 15:15:21

Høringssvar fra
Inge Vadman
Øster Hassisngvej 25,
9310 Vodskov

Jeg vil gerne tilslutte mig høringssvar indsendt af foreningen "Bevar de danske skove"
Jeg er meget bekymret over udlægning af de store mængder af urørt skove og alle de dyreetiske problematikker det vil få for de græssere, som er indtænkt i projekterne.
Jeg ønsker ikke indhegnet natur i Danmark – men fri adgang for dyr, natur og borgere

Herunder indkopieret indledning til høringssvar fra Bevar de danske skove, som jeg er helt enig i.
Høringssvar til "Forslag til urørt skov, bestående af ca. 29.000 ha ny urørt statsskov og af en tilføjelse til de overordnede retningslinjer for forvaltning af urørt skov på statens arealer" fra Foreningen "Bevar de Danske Skove" (cvr 43249541) Foreningen "Bevar de danske skove" arbejder for bevarelse af skovlovens hidtidige helhedssyn på bidraget fra vores danske skove til det danske samfund - som formuleret i skovloven fra før natur- og biodiversitetspakkens (L229) vedtagelse - Ud fra et natursyn, hvor skovens formål og opgave i vores samfund er, at levere et mangesidet og afvejet bidrag i form af både bæredygtig træproduktion, klima-bidrag ved CO2 optag, fremme af biodiversitet, natur- og kulturværdier, fri tilgængelighed for skovens gæster, deres rekreation og friluft aktiviteter osv.

Mvh Inge Vadman

Sendt fra [Mail](#) til Windows

Fra: [Inge Daniela Vadman](#)
Til: [NST - Høring af urørt skov](#)
Emne: Forslag til udlægning af urørt skov
Dato: 28. august 2022 16:08:49

Høringssvar vedr. udlægning af områder i Danmark til urørt skov

28. august 2022

Inge Vadman
Øster Hassisngvej 25,
9310 Vodskov

Naturstyrelsen inviterer til forslag af udlægning af urørt skov, men jeg har ingen forslag, da jeg er helt imod at der udlægges urørt skov i statens skove, som jo egentlig er hele Danmarks befolknings skove. Et tiltag som borgerne ikke er inddraget i eller spurgt om det ønskes.

Hvorfor skal dyr og natur i Danmark sættes under maximalt pres, for at fremme få biologers rewildings tankegang uden omtanke eller konsekvensberegninger for den biodiversitet, som eksisterer i de pågældende områder og uden tanke for den store mængde CO2 lagring, der i dag er i de danske skove, hvor der arbejdes med aktiv skovdrift og biodiversitetshensyn?

Urørt skov på store områder er blevet fremført som det enkle svar på, hvordan biodiversiteten kan sikres. Men der er undersøgelser som viser, at dyrkede skove ikke behøver at være en trussel mod biodiversiteten. (fx Horak et al, Biodiversity patterns in forest plantations 2019)

Skovene i Danmark rummer omkring 20 millioner m³ træ og de statslige naturområder giver danskerne bæredygtige byggematerialer & energi med ca. 270.000m³ til varme og energi, 200.000m³ bliver stående i skoven til lagring af CO2 og 330.000 anvendes til byggeri og møbler. Hvorfor vil man fælde så store mængder sunde træer, blot for at udlægge til urørt skov?

Skove kan bidrage til at øge optaget af CO2 fra atmosfæren. Et 100-årigt bøgetræ har fx et lager på kulstof svarende til 2,6 tons CO2. Hvorfor vil man risikere at fælde og veteraniserer sunde løvtræer, når træerne er så gode til at lagre CO2? Hvorfor vil man ikke støtte den grønne omstilling, så der er træ nok i Danmark til at erstatte stål og beton i byggeriet og erstatte kul, olie og gas med biomasse (flis)?

Jeg vil gerne indgive min dybeste bekymring for udpegningen af ca. 29.000 ha urørt skov i hele Danmark.

Jeg er meget modstander af projekterne, som er også er meget tyndt beskrevet i forvaltningsplanerne, især på området mht. dyrevelfærd for de udsatte dyr (græssere) og manglende CO2 lagring. Der findes ingen baseline på den eksisterende naturs biodiversitet, og derfor vil det ikke være muligt at evaluere på indsatserne og beskrive om biodiversiteten øges eller forringes ved urørt skov ud i fremtiden.

Derudover er offentligheden ikke søgt inddraget i processen, som udelukkende er ført digitalt og uden oplysning om konsekvenser ved urørt skov, via medier eller de statslige tv-kanaler mv.

Med håb om besindelse
På vegne af de dyr og planter som bor i skovene i dag
Inge Vadman

Sendt fra [Mail](#) til Windows

Fra: Jan Kolby
Til: NST - Høring af urørt skov
Emne: Re: Autosvar:Høringssvar ang. Urørt Skov
Dato: 29. august 2022 06:16:41

Rettelse til indsendt høringssvar markeret med rødt. Beklager fejlen.

Høringssvar generelt ang. Urørt Skov.

Jeg forholder mig meget kritisk til hele forløbet om Urørt Skov. Jeg har det sidste år været meget opsøgende ang. oplysninger om Urørt Skov og kan konstatere, at de informationer som generelt er tilgængelige på offentlige platforme er mangelfulde, misvisende og manipulerende. Feks. er beskrivelsen af Urørt Skov på naturstyrelsens og miljøministeriets hjemmesider, helt uden beskrivelse af omfanget, af de massive rydninger af mange millioner **m2** eksisterende skov, de mange tusinde træer, som allerede er blevet skamferede, de mange store indhegninger med store græssere. Det er præsenteret som et glansbillede, som de fleste vil elske at bevæge sig rundt i. Det finder jeg forkasteligt. Borgerne aner generelt ikke, at der skal gå stude rundt i deres skove. De aner ikke at deres skove skal erstattes af brombær, ørnebregner, glansbladet hæg, gyvel, hyben og græs. De aner ikke at deres skove bliver utilgængelige. De ANER ikke at der er denne hørring!

Oplyninger som er væsentlige, bør ikke gemmes i et 32 siders dokument med et intetsigende link, midt i en tekst. https://naturstyrelsen.dk/media/296293/bilagb_endeligversion_overordnede_retningslinjer_for_uroert_skov_juni2021.pdf

Og på 1 år har jeg ikke kunnet finde et eneste verificeret nationalt eller internationalt projekt, som viser at Urørt Skov fremmer Biodiversiteten. (Hvis det findes, vil jeg meget have det tilsendt.) Hvad er begrundelsen for Urørt Skov? Er det de betalte rapporter fra Aarhus Universitet, som for længst er pillet fra hinanden og fundet fulde af "fejl"?

Jeg bor "i" Silkeborg Sønderskov – "Urørt Skov". Jeg har færdes dagligt i denne skov de sidste 30år og kan tydeligt se hvad der sker med skoven. For ca. 20år siden var jeg med til at oprette skovveje og stier på openstreetmap. Dengang var der mange flere muligheder, for at komme på kryds og tværs gennem skoven. Nu er stort set alle krydsveje væk, spærret af væltede træer og skyllet væk af tilstoppede vandløb og dræn. Det er reelt ikke muligt, som almindelig familie med far mor og børn, at gå en lille rundtur i skoven. Vejene er væk eller for besværlige at benytte. Sønderskoven er også et fint eksempel på, hvad vi får når der laves lysninger i skoven. I Sønderskoven er det meget giftige ørnebregner, brombær, rødgran og birk. De er nu overalt og ingen dyr kommer til at kunne holde dem væk. Der er ikke meget som overlever under 1.5meter ørnebregne tæppe, altså ingen fremgang i arter i lysninger.

Jeg syntes at det nuværende forslag til urørt skov skal skrotes.

Mvh. Jan Kolby

Med venlig hilsen
Jan Kolby

Den 29. aug. 2022 kl. 00.01 skrev NST - Høring af urørt skov <fl2020skov@nst.dk>:

Høringssvar til forvaltningsplaner 2022

Hermed høringssvar til naturstyrelsen forvaltningsplaner for 22 urørte skove i Danmark.

Jeg håber inderligt at Naturstyrelsen/miljøministeriet vil ændrer deres planer for 22 såkaldte urørte skove i Danmark. I tager udgangspunkt i en rødliste der er bestillingsarbejde og derfor er utroværdig.

I rådfører jer med ideologiske biologer som kun har forstand på biller og deslige. Hvorfor bliver der ikke lyttet til de skovfogeder og andre der hele deres liv har færdes i skovene og har enorm viden og stor erfaring fra virkeligheden og derfor ved hvad de taler om? Træer optager CO2 og afgiver ilt. Ilt som alle levende væsner har behov for!

Rewilding er et forsøg, et forsøg skal ikke laves i 22 NNP'er. Det kan man nøjes med at lave et sted som jo fx er Molslab og her går det ikke for godt!

Meget skræmmende er det også, at der pludselig vedtages en lov der forringer dyrevelfærden og gør det umuligt at anmelde vanrøgt i NNP'erne. Danmark har altid brystet sig af at være et foregangsland for dyrevelfærd. Det er slut.

I Danmark gror græsset 5 måneder om året, hvad skal de store tamdyr leve af resten af tiden? Kvæg har kun tænder i undermundten, så græsset kræver en hvis længde, når det afgræsses af kvæg. Derudover er der stor forskel på næringen i jorden, alt efter hvor i Danmark man er, det vil sige, der er stor forskel på næringen i græsset.

Hvad med vildtet der sprærres ude eller inde, hvad skal de leve af nu?

Hvad med sikkerheden for mennesker der vil færdes i naturen? Det bliver meget farligt i kommende NNP'er, men det er vel det I gerne vil have? Eller ville biologerne vil have?

Hvad med træ som i den er og bliver en kæmpe mangel vare? Igen er det skatteborgerne der betaler gildet!

I kalder det høringssvar, men desværre tvivler jeg på nogen bliver hørt - og da slet ikke dem som virkelig har forstand på biodiversitet, og har beviser for hvilken fantastisk fremgang vi i de senere år har haft i Danmark.

Naturstyrelsen
Førstbøllevej 2
7183 Randbøl

Sendt på e-mail til fl2020skov@nst.dk

Den 29. august 2022

Friluftrådets generelle bemærkninger til forslag til 22 forvaltningsplaner for urørt skov

Friluftsrådet afgiver i dette høringssvar generelle bemærkninger til høringsmaterialet. Det suppleres af høringssvar, der afgives af lokale friluftsråd til de enkelte forvaltningsplaner.

Uhensigtsmæssig høringsperiode

Friluftsrådet finder det meget kritisabelt, at høringen af forvaltningsplanerne sker hen over en sommerferieperiode. Det gør det særdeles vanskeligt for lokale brugere, friluftsråd og vores medlemsorganisationer at sætte sig ordentlig ind i høringsmaterialet. Det er ærgerligt både for det videre lokale samarbejde og det endelige produkt, at der ikke sikres tilstrækkelig tid til en høringsproces, der er afgørende for at opnå bred opbakning til forvaltningsplanerne blandt de lokale interessenter.

Behov for styrket lokal dialog

Det er afgørende for lokal accept og opbakning til en ændret forvaltning af områderne, at der er en tidlig og god dialog med lokale brugere, herunder det organiserede friluftsliv om den fremtidige forvaltning af arealerne. Derfor burde der inden udsendelse af forvaltningsplaner i høring i alle områder have været en indledende dialog med lokale aktører, ligesom det har været tilfældet med udarbejdelsen af projektplaner for de kommende naturnationalparker.

Særligt opsætning af hegn og udsætning af græssende dyr kan give udfordringer for friluftslivet. Derfor vil vi på det kraftigste opfordre til, at der er en grundig dialog med relevante lokale aktører inden forvaltningsplanerne færdiggøres og inden der træffes endelig beslutning om, hvilke konkrete lokaliteter, der skal afgræsses og hvilke dyr, der sættes ud. Det kan muliggøre lokale og holdbare løsninger.

Det er for Friluftsrådet afgørende, at der i stillingtagen til fremtidig afgræsning tages et væsentligt hensyn til fortsat friluftsliv i områderne. Der skal i den forbindelse også tages hensyn til, hvilke eventuelle andre afgræsningsområder, f.eks. i kommende naturnationalparker, der planlægges etableret på nærliggende statslige arealer.

Ulemper ved forvaltningsplanssystemet

Vi finder, at det nye forvaltningsplanssystem trods gode interaktive muligheder også har ulemper. Det er bl.a. vanskeligt at bevare et overblik over, hvad der skal ske af tiltag i det enkelte område og hvordan kort og planbeskrivelse hænger sammen. Det skyldes til dels, at

man skal klikke sig meget rundt i systemet for at sammenholde kort og oplysninger. Der burde være en mulighed for at kunne se og udskrive en samlet forvaltningsplan for hvert enkelt område med relevante oplysninger og kort.

Generelle retningslinjer skal følges

Friluftsrådet lægger afgørende vægt på, at de generelle retningslinjer for forvaltning af urørt skov efterleves, så den fremtidige forvaltning af områderne sker med et dobbelt formål om at tilgodese både natur og friluftsliv, og så det er muligt at opretholde og vedligeholde og at opføre nye friluftsfaciliteter som hidtil, jf. retningslinjernes afsnit 2.4.7.

Det gælder blandt andet i forhold til spørgsmålet om etablering af discgolfbaner i urørt skov, hvor vi i en konkret sag fra Rude Skov kan konstatere en strammere praksis end de generelle retningslinjer giver udtryk for. Vi imødeser, at der på tværs af landet i Naturstyrelsens forskellige enheder sker en dialog, der sikrer at urørt skov ikke medfører yderligere stramninger for det rekreative end tiltænkt.

Med venlig hilsen

Johan Husfeldt,
politisk konsulent

Miljøstyrelsens samlede besvarelse af Naturstyrelsens offentlige høring af 22 forvaltningsplaner for urørt skov

Erhverv:

Erhverv har ingen bemærkninger til høringen

Hav & Vandmiljø:

Hav & Vandmiljø har følgende bemærkning til høringen:

"Landskab & Skov har anmodet Hav- og Vandmiljø (HOV) om eventuelle bemærkninger til 22 forvaltningsplaner for urørt skov.

HOV har ikke bemærkninger til de enkelte forvaltningsplaner. Det fremgår, at det i forvaltningsplanerne sikres, at de er i overensstemmelse med gældende lovgivning, hvilket også omfatter overensstemmelse med regler om vandplanlægning for de berørte målsatte vandforekomster (grundvandsforekomster, vandløb, søer og eventuelt kystvande) samt havstrategien for eventuelt berørte havområder.

Det fremgår også af forvaltningsplanerne, at de konkrete tiltag, der kræver dispensation fra lovgivningen, vil blive ansøgt ved den relevante myndighed.

Det er derfor forventningen, at de konkrete aktiviteter, som følger af forvaltningsplanerne, og som kræver dispensation/tilladelse, vil blive vurderet konkret også med henblik på at sikre overholdelse af regler om vandplanlægning for berørte målsatte vandforekomster samt havstrategien for eventuelt berørte havområder".

Landskab & Skov:

Landskab & Skov har ingen bemærkninger til høringen. Styrelsen har tidligere været i dialog med NST og Miljøministeriets departement vedr. skovlovens formål og regler i forhold til udlæg af urørt skov på NST's arealer. Et revideret notat m. styrelsens bemærkninger er indsendt til departementet primo marts 2022 (j.nr. 2022-6368).

Arter & Natur:

Arter & Natur har bemærkninger til høringen.

Se vedhæftede Excel-ark navngivet "ANA samlede bemærkninger".

Cirkulær Økonomi og Affald:

Cirkulær Økonomi og Affald har ingen bemærkninger til høringen.

**Vedr.: Høring af forslag til 22 forvaltningsplaner for urørt skov på
Naturstyrelsens arealer J.nr. 21/14394**

Naturstyrelsen har den 5. juli 2022 udsendt forslag til 22 forvaltningsplaner for urørt skov på Naturstyrelsens arealer og i denne forbindelse ønsker Danmarks Jægerforbund at give følgende bemærkninger.

Danmarks Jægerforbund ser generelt set positivt på at der udlægges urørt skov i dele af statsskovene. Det er et vigtigt element i at fremme biodiversiteten i de danske skove. Urørt skov er for Danmarks Jægerforbund en af de centrale og langsigtede løsninger for at bremse tilbagegangen af de arter som er knyttet til skovnaturen. Her er det samtidigt vigtigt at påpege at det ikke må ses som den eneste løsning på biodiversitetskrisen bredt set. Vi vender som eksempel ikke arternes tilbagegang ude i landbrugslandet ved at udlægge urørte skove, dette kræver en særlig målrettet indsats for levestederne derude.

Ifbm. den forberedende naturgenopretning i de kommende urørte skove, er det rigtigt fornuftigt at anvende en del af de arealer, som i dag er bevoksede med ikke hjemmehørende arter, til lysåbne arealer i skovene. Desuden virker det rigtig fornuftigt at kapitalisere disse værdier i forbindelse med udfasningen af disse arter. Dog vil vi gerne opfordre til, at det ifbm. strukturhugst i bevoksninger med hjemmehørende arter, i højere grad skal være muligt at udtage effekter til gavntræ, uden at det er af særlige hensyn til truede eller sjældne arter, men "blot" for at gavne den flora og fauna, som er afhængig af lavere og mere lysåben vegetation. Dette kunne f.eks. være en fordel i mellemaldrene bøgebevoksninger, som grundet den forstlige drift er meget homogen, i alder, stammeform og struktur. Her kunne man sagtens tænke sig at en meget hård udtynding kunne komme på tale, for at sikre nok lys til skovbunden, og det er i dette tilfælde, muligheden for udtag af effekter til gavntræ sagtens kunne have sin ret, uden at det har negative konsekvenser for biodiversiteten.

Selvom det ikke er en selvfølge, at alle de urørte skove skal afgræsses, så vil det i mange tilfælde være med til at skoven holdes mere lysåben. Hvilket er afgørende hvis man vil sikre den største variation og højeste naturværdi. Her er afgræsning især vigtigt, når den forstlige drift ophører helt, for at sikre lysåbenhed. I de områder hvor de store hjortevildtsarter (då- og kronvildt) ikke er så rigt repræsenteret, vil afgræsning med andre store græssere som kvæg og/eller heste blive nødvendigt. Då- og kronvildt bør dog tænkes ind som en del af løsningen. Derfor bør hegnene bestå af 1-2 glatte strømførende tråde. På den måde så kan hjortevildtet sagtens passere ind og ud af arealet og deres frie bevægelighed er sikret, samtidig kan de være med til at udfylde den plads og funktion de har som nøglearter i et velfungerende økosystem. DJ anser det derfor for at være

unødvendigt med ekstraordinære høje hegn. Da det i meget høj grad begrænser eller helt umuliggør hjortevildtets frie bevægelighed.

Hvis de urørte skove skal have en stor værdi for vildtet og her tænkes især på hjortevildtet. Så er det vigtigt at man sikrer en tilstrækkelig andel med lysåbne arealer, da det er her fødegrundlaget primært findes. Det store hjortevildt (då- og kronvildt), vil i de tilfælde, hvor bestandstætheden lokalt er meget høj, via deres påvirkning af vegetationen, alene være i stand til at sikre en lysåben skov, og at de lysåbne naturarealer som kommer til at indgå i de urørte skove, ikke gror til. I en helhedstankegang og for at sikre de optimale leveforhold for hjortevildtet kræves der områder uden menneskelige aktiviteter, hvad end det er mountainbike, ridning, svampeplukning, fugle-kigning eller jagt. Det store hjortevildt responderer på alle menneskers aktiviteter og færdsel, og derfor er det vigtigt med områder hvor der tages hensyn, ved at mennesket holdes sig på afstand eller helt ude fra de områder, hvor hjortevildtet tilfører særlig værdi. Man kan f.eks. hjælpe skovgæsterne med informationsskilte og sti- /vejsystemer som fører folk uden om de områder som evt. udlægges til forstyrrelsesfrie-zoner.

DJ ser positivt på at der forsat er mulighed for at regulere invasive arter ligesom det er i andre af statens skove. Og opfordrer til at der holdes fokus på dette i den fremadrettede forvaltning så der ikke i disse områder sker en opformering af en masse individer, som så kan sprede sig til det omkringliggende landskab.

Af de overordnede retningslinjer fremgår det at i de områder, hvor der findes sortspætte "... sikres en tilstrækkelig andel af nåletræer..." i de urørte skove, hvilket er meget positivt. DJ mener dog blot, at der bør sikres en tilstrækkelig andel af nåletræer i alle skovene, da der er flere arter af især vores fuglevildt, som er mere eller mindre afhængige af tilstedeværelsen af gran og fyr, bl.a. lille korsnæb, som er en fåtallig ynglefugl og højt specialiseret i at leve af frø fra gran- og fyrkogler. Af de mere almindeligt forekommende fuglearter kan nævnes topmejse og sortmejse, som også begge primært holder til i ældre nåletræsbevoksninger.

Vi kan i DJ med stor tilfredshed konstatere, at jagt forsat er en mulighed i de urørte skove, hvilket er meget positivt.

Spørgsmål vedrørende høringsvaret eller ved behov for uddybende kommentarer, bedes rettet til Zacharias Jacobsen, Afdelingen for Rådgivning og Uddannelse.
Telefon: 51900614. Mail: zja@jaegerne.dk

Venlig hilsen
Danmarks Jægerforbund

Claus Lind Christensen
Formand

Direkte tlf. + 45 27 80 28 55
E-mail clc@jaegerne.dk

Fra: [Kirstine F. Jensen](#)
Til: [NST - Høring af urørt skov](#)
Cc: [Mette Klintebjerg Fuglsang](#); [Lars Jacewicz](#); [Mette Veelsgaard](#); [Louise Ankerstjerne Thilker](#); [Johannes Skouenborg Rolskov](#); [Helle Schøler](#)
Emne: Høringssvar over forslag til 22 forvaltningsplaner for urørt skov
Dato: 29. august 2022 14:24:31

Til Naturstyrelsen

Forslagene til de 22 forvaltningsplaner for urørt skov i statens skove for perioden 2022-2036 giver ikke Landbrugsstyrelsen anledning til bemærkninger.

Med venlig hilsen

Kirstine Frank Jensen

Fuldmægtig | Natur- & Landbrugsudvikling
| kirjen@lbst.dk

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Landbrugsstyrelsen | Pioner Allé 9, 6270 Tønder | Tlf. +45 33 95 80 00 | mail@lbst.dk | www.lbst.dk

På vores hjemmeside kan du læse, hvordan vi behandler dine personoplysninger: <https://lbst.dk/persondata/>

Danmarks Naturfredningsforenings høringssvar vedr. forslag til 22 forvaltningsplaner for urørt skov på Naturstyrelsens arealer (jeres j.nr. 21/14394).

Med forslag til 22 konkrete forvaltningsplaner for urørt skov bliver der taget et væsentligt skridt til at forbedre biodiversiteten. Danmarks Naturfredningsforening ser frem til konkretisering af de mange vigtige tiltag, som fremlægges i forvaltningsplanerne. Overordnet set skal der lyde stor applaus for en række gennemarbejdede og ambitiøse forvaltningsplaner.

DN må med alvor understrege, at det langt fra er hensigtsmæssigt, at høringer, som i dette tilfælde, placeres i sommerferien. Det vanskeliggør udarbejdelsen af et fyldestgørende høringssvar og indhentning af bidrag fra DNs lokalafdelinger, som har kendskab til de konkrete lokaliteter.

Offentliggørelse af forvaltningsplanerne i den digitale platform vanskeliggør for mange tilgangen til planerne samt muligheden for at få et samlet overblik over forvaltningsplanerne. Der savnes mulighed for at kunne generere en digital rapport med kort over det enkelte skovområde og tilhørende plantekst, samt at kunne udskrive denne. Så det er et konkret forslag til forbedring af platformen. Omvendt er det en stor forbedring med det gode digitale kort, og de mange informationer, der kan tilgås i kortet.

De overordnede retningslinjer for forvaltning af urørt skov i statens skove er blevet suppleret på baggrund af en politisk beslutning om at foretage en langsommere indfasning af urørt skov i de skove, der er udpeget senere end juni 2021. Den politiske beslutning indebærer at løvtræshugsten udfases over en 6-årig periode af hensyn til at sikre løvtræssavværkerne forsyninger i en overgangsperiode, så de kan tilpasse sig den nye markedssituation. Løvtræshugsten ophører helt efter 2026. Som DN forstår det gennemføres denne hugst af hensyn til savværkernes forsyning med certificeret løvtræ ikke i de 22 omhandlede skovområder, da de alle er udpeget tidligere end juni 2021.

Det er positivt at forvaltningsplanerne indeholder en række konkrete tiltag til naturgenopretning. Herunder genopretning af naturlig hydrologi, udfasning af oversøiske træarter, reduktion af arealer med ikke-hjemmehørende træarter, fjerne invasive arter, skovgræsning på naturmæssigt vigtigste arealer, øgning af mængden af dødt ved mv. DN skal understrege vigtigheden af, at disse indsatser planlægges og udføres, så der tages maksimalt hensyn til den kommende urørte skovs variation og dynamik, således at der efterlades dødt ved af hjemmehørende træarter i store dimensioner, samt efterlades store og gamle træer af hjemmehørende træarter, samt i det hele taget bevares hjemmehørende træer ældre end 80-100 år med det formål at skabe et varieret og godt udgangspunkt for den urørte skov. DN skal opfordre til at bevarelse af gamle træer til naturlig aldring, som er meget værdifulde for biodiversiteten, bliver et særligt fokuspunkt. I mange skove ses at fx gamle egetræer omslutes tæt af opvækst, som truer deres videre eksistens. Der bør være en forvaltningsmæssig indsats for at bevare disse gamle træer længst muligt, som led i at skabe den mest diverse skov.

DN er alvorligt bekymret for at ressourcerne til at gennemføre overstående naturgenopretnings- og forvaltningstiltag i de urørte skove er utilstrækkelige. Fx er der adskillige steder, hvor der er ønskeligt med mere naturlig hydrologi og etablering af græsning i skovene, herunder samgræsning af lysåbne og skovarealer for at skabe variation i levesteder og flere lysåbne arealer i skovene. Der bør arbejdes for at skaffe de nødvendige ressourcer, som er en forudsætning for at de urørte arealer udvikler sig til de ønskede biodiverse naturområder.

Også i denne sammenhæng er det påfaldende, hvordan der mangler udlæg af urørt skov på Fyn. DN skal stærkt opfordre til at der tages flere initiativer til at afhjælpe denne mangel og de fynske lokalafdelinger stiller gerne deres lokalkendskab og forslag til rådighed.

Bemærkninger til de enkelte forvaltningsplaner fra DNs lokalafdelinger

Nejede Vesterskov

DN Hillerød har følgende bemærkninger til forvaltningsplanen:

Nejede Vesterskov er en lille, afgrænset skov, som allerede i 1994 blev del af Naturskogsstrategien (urørt løvskov) og senere i 2018 blev udlagt som urørt skov men med enkelte områder med plukhugst. Der eksisterer ligeledes en mindre fredning i den nordvestlige del af Nejede Vesterskov. Skoven er nu i sin helhed udpeget til urørt skov i forbindelse med beslutningen fra 2021 om at udlægge store arealer på Naturstyrelsens jord til urørt skov.

Skoven er en kategori B skov, og det betyder at der ikke foregår organiserede friluft aktiviteter. Det opfatter vi som positivt for området og især dets specielle fugleliv. Nejede Vesterskov er omfattet af habitatområde 118, fuglebeskyttelsesområde 106 og del af Natura 2000 område 134 og således et værdifuldt naturområde. Der findes mange forskellige arter repræsenteret i området, heriblandt flere rødliste arter, og skoven rummer mange forskellige naturtyper og en stor del af skoven er § 25 skov. Der er ligeledes flere kulturelle spor og forskellige fortidsminder, som gør skoven interessant og viser dens historie.

Tiden fra de første tiltag i 1994 til nu har gjort Nejede Vesterskov til et spændende og artsrigt område, men dele af skoven er meget mørk og med stor andel af gamle bøge. De tiltag som Naturstyrelsen planlægger for at fremme biodiversiteten yderligere er ved at rydde /fælde og derved skabe en mere lysåben skov, og det virker som en oplagt vej til endnu større biodiversitet. Hertil kommer så også, at NST vil genskabe den naturlige hydrologi ved at lukke grøfterne (tiltag H1→H7), og træartsvariationen planlægges øget i den kommende tid ved indplantning af hjemmehørende arter. Alt i alt tiltag som vil medvirke til en mere varieret natur.

Vi anerkender behovet for særlige tiltag omkring havørnen og dens rede og håber de udmeldte 'stille' områder vil vise sig tilstrækkelige til at beskytte fuglens ynglested.

Alle disse og andre tiltag beskrevet i Forvaltningsplanerne for Nejede Vesterskov synes hensigtsmæssige og relevante, og vi imødeser en spændende udvikling for naturen i Nejede Vesterskov i fremtiden.

Gentofteskovene

Det er DN Gentoftes generelle vurdering, at forslag til Forvaltningsplaner for statsskovene i Gentofte kan bidrage til positive effekter for naturtyper og biodiversitetens mangfoldighed i Charlottenlund Skov, Ermelunden og Ordrup Krat. Det er vigtigt at bevare og udvikle den store variation mellem forskellige naturtyper i de tre skovområder og den tilstødende Jægersborg Dyrehave til gavn for levedygtige almindelige, sjældne og truede arter.

Planerne omfatter forvaltning af arealerne for perioden 2022 - 2036 med en række tiltag, hvor især genopretning af mere naturlig hydrologi, fjernelse af ikke-hjemmehørende træarter og mere græsning af større dyr vil påvirke de tre skovområder. Ligeledes kan konkrete tiltag af hensyn til friluftslivet påvirke de forskellige naturtyper.

DN Gentofte er enig med Naturstyrelsens vurdering om, at nye anlæg i urørt skov skal kunne understøtte naturoplevelserne og være i overensstemmelse med skovens integritet som vild natur. Det vil en disc golfbane ikke kunne leve op til.

DN Gentofte ser frem til at følge udviklingen i de kommende år, når forvaltningsplanen skal implementeres for at sikre og forbedre tilstanden af de beskyttede naturtyper herunder genoprette den naturlige hydrologi, skabe mere dødt ved, sikre bevarelse af gamle egetræer mv.

Det er DN Gentoftes vurdering, at skovenes nuværende og kommende brugere bør tilbydes mere viden om, hvad "urørt skov" betyder for Gentofteskovene i de kommende 15 år. Det er ligeledes vigtigt, at skovenes brugere i god tid forberedes inden større indsatser iværksættes, herunder konkrete genopretningsplaner i de tre skove i Gentofte.

Vi vil derfor foreslå, at der også sættes fokus på at indsamle viden og erfaringer om effekterne af urørt skov. Det kan ske ved at etablere digitale platforme til formidling af konkrete planer, aktiviteter og effekter i bl.a. Gentofteskovene.

DN Gentofte vil gerne orienteres, når der foreligger planer for konkrete indsatser vedrørende forvaltningsplanen for Gentofteskovene.

Svinkløv Plantage

DN Jammerbugt er meget positiv overfor den kommende forvaltningsplan for Svinkløv Plantage. Vi vil gerne anerkende den omfattende og visionære forvaltningsplan, som Naturstyrelsen har lavet for at omlægge Svinkløv fra en naturmæssig fattig plantage (der findes dog allerede i dag mange gode sjældenheder og rødlistede arter) - til et område med højere naturkvalitet på sigt. Her i blandt det rent praktiske med at omlægge mountainbikeruter for at sikre en større uforstyrrelighed bl.a. omkring de vestlige skrænter.

Friluftslivet har været en meget stor faktor i Svinkløv Plantage og rammerne for et stadigt aktivt friluftsliv - vil efter Naturfredningsforening mening, stadig være muligt, selvom der bliver større arealer med græsning, dvs. også indhegninger.

Det er et faktum at mange af de store rovfugle, f.eks. St. Hornugle, Duehøg, Musvåge, nu er forsvundet, som ellers yngede i området før mountainbikeruterne.

Derfor er vi i DN meget enige i forvaltningsplanen, med større uforstyrreligheden og mangfoldigheden i naturen, som mange turister også kommer for at opleve.

Det er dog bekymrende, at de gode tiltag og forslag i forvaltningsplanen kun kan gennemføres så frem de rette rammer er til stede?

Kommentar til enkelte afsnit i forvaltningsplanen. NSTs tekst i kursiv.

Græsning

Det er derfor planen at udvide eksisterende hegn udenfor skoven, så skovarealer inddrages, og om muligt at oprette nye indhegninger i skoven indenfor kategori 2. Arealerne ønskes afgræsset for at sikre og forbedre det biologiske samspil mellem skovbiotoper og lysåbne biotoper til størst gavn for de mange arter i områderne. Antallet af græssende dyr og artssammensætning vil løbende skulle justeres for at opnå bedst mulig effekt for naturen og samtidig god dyrevelfærd. For at opnå dette skal de nuværende bestande af dådyr og krondyr udvikles og fremmes ved eksempelvis at forbedre fødemuligheder i skoven og udlægge zoner, hvor vildtet kan opholde sig hele døgnet i fred og ro.

DN Jammerbugt vil anbefale, at NST udfører det nævnte tiltag i forvaltningsplanen, for opnåelse af større biodiversitet og sikre de udvalgte habitatarter god økologisk tilstand. Hvis det vurderes at muligheden for helårsgræsning er til stede, så bør det undersøges.

Det bør også være en mulighed, at få flokke med dyr af reproducerende bestande. Med dyr som er vant til ikke at være opsøgende for mennesker som f.eks. galloway eller dexter kvæg. Dyretrykket skal være ekstensivt, så der skal udtages dyr jævnlige i forhold til fødegrundlaget. Man skal sikre en god fordeling af alderssammensætning, således erfarne dyr kan oplære nye kalve om hvor den gode fødemængde er, på et givent tidspunkt på året. DN Jammerbugt vil også anbefale, at der laves aftaler med lokale dyreholder, så frem dyreholderen har de rigtige rolige og robuste racer til brug for skovgræsning. Det er ikke nødvendigt entydigt, kun at få dyr fra Miljøministeriets egen avlscenter, da behovet for græssende dyr må formodes at blive større end miljøministeriet selv kan levere det antal af græssende dyr på stats arealer.

DN Jammerbugt ser gerne at **alle 4 græsningsarealer gennemføres** inden for første planperiode. Svinkløv Plantage er på omkring 500 hektar og for at skabe mere vild natur - som er et af kriterierne for urørt skov, er det et absolut et mål at de 4 områder på sammenlagt 200 hektar, skal prioriteres højt, for at skabe sammenspil mellem lysåbne arealer og urørt skovpartier - som er så vigtige for opnåelse af en højere biodiversitet.

Slåning/høslæt

Skovengene ved Svinkløvvej slås til gavn for sjældne sommerfugle, og der etableres en lysåben korridor, som forbinder skovengene med kommende vådområder.

Der er god bestand af purpur-gøgeurt og trævlekrone, som sikrer gode levevilkår for bl.a. sommerfuglen sortåret hvidvinge.

DN bemærker at skovengene også er med i kommende nye områder som hegnes og græsses. Derfor er det måske ikke nødvendigt, med hø-slæt også? Der vil i øvrigt være godt græs for de valgte dyretyper her.

Hvis NST gerne vil lave slæt her på skovengene, (hvis græsning ikke effektiviseres i løbet af kort tid) kan det med fordel være slæt sidst på året, evt. i september, hvor man laver en varieret slåning og ikke slår hele arealet, så sommerfugle, larver o.lign. bevarer en del af fødekilden.

Maries Hus, skovengen med sortåret hvidvinge og trævlekrone.

Andre biodiversitetstiltag

Dødt ved - veteranisering

DN vil gerne anbefale at de biodiversitets fremmende tiltag bliver effektiviseret, som forvaltningsplanen lægger op til.

Naturgenopretningsmodeller og fældningsgrader i urørt skov

DN Jammerbugt er enige i at ældre bjergfyr kan blive stående i plantagen, grundet det liv som er etableret, hvorimod bjergfyr skal fældes i de lysåbne klitområder.

Gamle ædelgran og douglasgran samt naturligvis skovfyr, skal bevares, da der findes et sjældent plantesamfund, hvor bl.a. de små orkideer har levested.

Aktiviteter for friluftsliv i Svinkløv Klitplantage

Målsætningen for friluftslivet i Svinkløv Klitplantage er at vedligeholde eller udbygge eksisterende muligheder for friluftslivet. Skoven rummer en lang række vandreruter og en næsten 20 km lang MTB-rute. Disse vil på sigt skulle omlægges i plantagens sydvestlige del af hensyn til en prioritering af de arter, der har brug for ro, f.eks. stor hornugle, sortspætte og krondyr. Med udlæg til urørt skov må det forventes, at skovens netværk af skovspor vil blive reduceret. Omlægninger af ruteforløb kan være nødvendige, men umiddelbart vurderes det, at det ikke vil ske på et niveau, der forringer friluftslivet.

DN Jammerbugt er meget enige i, at man i forvaltningsplanen, nu tilgår sjældne og følsomme arter med større vægt på beskyttelse frem for benyttelse. Som sagt i indledningen, er både stor hornugle og duehøg forsvundet i Svinkløv Plantage efter øgede friluftaktiviteter.

DN er klar over at Svinkløv Plantage i rigt mål, er et stort friluftsområde, herunder sportsprægede aktiviteter som MTB-cykling. Det kan også fortsætte, dog en lille del bliver begrænset (jævnfør planen i den sydvestlige del af plantagen) i forhold til den nuværende stitracé. I områder som i fremtiden overgår med tiltag som skovgræssende områder, ser DN Jammerbugt gerne muligheden for, at færreste kan etableres ind i hegninger hvor der med fordel kan ligges en MTB rute, uden at følsomme arter bliver påvirket negativt.

DN Jammerbugt vil gerne være med i et kommende "stiråd" hvis det skulle blive aktuelt.

I dialog med samarbejdspartnere ønskes der i planperioden indlagt stillezoner i udvalgte områder, jf. tiltag 1 og 3. Spor kan omlægges, så der bliver større forstyrrelsesfrie zoner, hvor bedre og eller nye leveområder for bl.a. stor hornugle, krondyr og natravn kan fremkomme. Nogle af de planlagte tiltag kan i enkelte tilfælde medføre, at stier oversvømmes, eller områder bliver ufremkommelige, så stisystemer må omlægges.

DN har tidligere fremført mulighederne for planlagte stilleområder, som hidtil ikke er blevet hørt. Derfor ser vi med stor glæde nu, at der planlægges for indlagte stillezoner og vi finder det formålstjent hvis DN er én af samarbejdspartnerne.

Silkeborgskovene

DN Silkeborg er enig i de fremlagte forvaltningsplaner.

Boserup Skov

Overordnet er DN Roskilde meget begejstret for forvaltningsplanen og vi glæder os meget til at følge (og bidrage til) udviklingen af bedre natur i skoven. Mange tak!

DN Roskilde påpeger, at for Boserup skovs (og en del andre østdanske skoves) vedkommende vil udtag af ær (ahorn / *Acer pseudoplatanus*) ikke behøve en relativt kort, men en lang og krævende periode - for at udpegningens idegrundlag om mere / bedre biodiversitet, skal kunne fremmes reelt i praksis. Der bør være fokus på at fjerne frøkilder for at imødegå den massive opvækst af ær (ahorn), som på sigt vil være en alvorlig hæmsko for en mere varieret og lysåben skov. I Boserup skov (og mange andre østdanske skove) er ær (ahorn / *Acer pseudoplatanus*) et meget stort problem for skovens biodiversitet. Der er allerede store del-områder, hvor både funga og flora (og disses samt andre træarters tilknyttede arter) lider nød. Med den særdeles aktive "aggression", Boserups ær-bestand udviser i disse år, må forudses store tilbagegange af biomangfold i store dele af skoven, medmindre der allokeres en hel del midler til at mindske (ikke bare bremse væksten af) andelen. Specielt når skovbunden hverken oprodes med svin eller som "erstatning" med maskiner, får bøgen endnu sværere ved at selvforynge sig i konkurrence med de effektivt spirende ær-frø på den af ær-løv for bøg og andre arter relativt ugæstfrie skovbund.

DN Roskilde udtrykker bekymring for at græsningsskov, stævningssskov og anden særlig biologisk værdifuld skov i alle tilfælde håndteres som urørt skov uden nøje monitorering og mulighed for målrettede indgreb såfremt specifikke værdier trues med at gå tabt ved tilfældighedernes og/eller de skæve udgangsforudsætningers spil.

"Strandengene er ligeledes levested for en del dagsommerfugle, eksempelvis kejserkåbe, samt flere sjældne svampe i slørhat-familien."

Det er på skrænterne, de er fundet. Og måske på de lave (men skovbevoksede) stræk nedenfor skrænterne. Men ikke på strandenge;

I Svampeatlas er der i Boserup skov registreret hele 34 svampearter i slørhatfamilien.

Heraf er de 25 egentlige slørhatte (inklusive klidhat). 4 af dem er sårbare og 2 er moderat truede (men altså ikke på strandenge).

"Der er registreret otte truede svampe"

Men i juli 2022 står 21 svampearter i Boserup skov som EN i svampeatlas. Og 3 (ikke 4) som CR.
(2 er RE (forsvundet) og 14 NT (næsten truet!). Tager man de NT fra, giver det i juli 2022 24 truede.

I alt står der d 14/7 2022 over 1000 svampearter (inklusive laver) i artslisten for Boserup (inklusive Rørmosen og Espeholm).

Tælles kun de rødlistede (over kategorien LC) er der registreret ca. 80 arter, men bortset fra oplagte fejl-placerede markeringer ingen på strandengene.

Det skal også nævnes at nogle af de registreringer, jeg her har refereret er gamle (fx fra 1950'erne) og derfor sagtens kan være af arter, der ikke længere er på stedet. En bedre søgning i svampeatlas med kortere historisk rækkevidde og større præcision kan nemt foretages.

"en askebevoksning over for stævningssskoven "

Skulle der ikke have stået en bevoksning med blandede træarter og en del døde elme?

"Som et levende kulturminde er en del af skoven udlagt som stævningssskov. "

Her kunne det måske være relevant at nævne at i store dele af skoven kan man stadig spore spor efter den tidligere langt mere omfattende stævningsdrift.

"Skoven består overvejende af løvtræ, hovedsageligt bøg, men også eg, ask og ær "

Det kunne være relevant her at nævne at der er en del andre træarter til stede i mindre tal - fx lind, skovabild og i særdeleshed mange fuglekirsebær.

"Boserup Skov er ikke en af de prioriterede skove med hensyn til finansiering af græsning, men såfremt der kan skaffes midler til det, kan tiltaget tænkes ind i fremtidige indsatser for biodiversiteten."

Vi ønsker etablering af græsningsfolde i sammenhæng med åbne arealer udenfor skoven. (Mere i områder med ær-problemer, end men hensyn til gamle eges forplantning). Da den aktuelle vildtgræsning slet ikke kan holde trit med ær-tilvæksten. Der findes arealer som meget fint vil kunne samgræsses med tilstødende lysåbne folde uden konflikter med friluftslivet.

Tiltag H13-H16

Vi foreslår at overveje at supplere med plantning; evt såning) af flere arter; fx lind, fuglekirsebær, (elm?) o a ikke produktions-relaterede arter.

Tiltag AB20

Mht formidling af planen:

Vi finder ikke helt umiddelbart en sammenhæng i materialet, der helt klart og entydigt kan vise hvor de enkelte tiltag skal tages (medmindre at punkterne Plantning, Hydrologi, Græsning og Rydning skal synliggøres over Andre Biodiversitetsaktiviteter i lag-menuen? Men stadig: Hvad planlægges på hin enkelte lokalitet, når der er forskellige tiltag puljet under samme hat: "Andre"?

Hvor skal det nævnte overdrev med spredte buske etableres? (Det er vel matrikel 5c?)

Tabel 4b:

Der er nævnt mulig udvidelse af eksisterende græsning. Udmærket, men vi vil også anbefale ny græsning for så vidt, det vil vise sig muligt. Vi tænker primært på matrikel 1ad - og måske del af 2c. Fx hvis der kan samhegnes med (måske forskellige) dele af Bistrup Hgd., Roskilde Jorder 1h.

Måske også gerne (de mere kedelige og ær-plagede dele af) 5a i samgræsning med dele af Boserup, Roskilde Jorder 2b.

Der bør overvejes flytbare folde måske, til "førstegangspleje" af ær-befængte områder o a lidt akutte behov.)

"De gamle bøge- og askebevoksninger langs kystskrænten i nord lægges urørt straks, dog veteraniseres eventuelt uønskede træarter."

Må man spørge hvilke uønskede arter, der menes, og hvorfor de veteraniseres i stedet for at slås ihjel, hvis de faktisk er uønskede?

"Plejepligten gælder fortsat, efter at et skovareal overgår til at være urørt efter naturgenopretningsperioden, men indgreb til den tid ønskes minimeret," vedr. fortidsminder.

DN Roskilde finder, at princippet om at urørt skal være af hensyn til biodiversiteten befriet for produktionsindgreb burde gøre det relevant, at man i en lang tids senere perioder arbejder målbevidst og målrettet med at støtte biomangfoldighedens forudsætninger i de skove, der oprindeligt er kulturskove.

I retningslinjerne står flg.: *"Vandafledning kan også i andre tilfælde være påkrævet, f.eks. for at opretholde et overordnet vejnet af hensyn til friluftslivet eller med henblik på at sikre fremtidig anvendelse af naboarealer."*

Dato: 29.august 2022
Til: Naturstyrelsen

FL2020skov@nst.dk

Andre tilsvarende eksempler kan i specielle tilfælde være for at bevare / beskytte kulturminder, såvel i form af jordfaste fortidsminder, som af biologisk kulturarv - altså planter, bevoksningsstrukturer o.l. som fortæller væsentlig historie uden at forhindre god natur.

Med venlig hilsen

Tine Nielsen Skafte, Skov- og Naturpolitisk rådgiver
Danmarks Naturfredningsforening

Att. Naturstyrelsen

Høringssvar angående 22 urørte skove

d.29.august 2022

Urørte skove/selvforvaltende natur bryder med grundlæggende principper i vores kultur.

Naturnær forvaltning af skove, som hidtil har været gældende og indebærer et vist ansvar og indgriben af mennesket i forvaltningen, skal udfases, naturen skal sættes fri, dvs. græssende dyr,

primært heste og kvæg skal fungere som en slags "skovingeniører", og sikre en mangfoldig og rig natur.

Tamme dyr skal sættes ud i indhegninger og i princippet "forvalte" sig selv dvs. leve under samme vilkår som dyr i den uhegnede frie natur med sult, sygdom og angreb af rovdyr/ulven.

Mennesket skal ikkelængere være forpligtet af det grundlæggende princip i Dyrevelfærdsloven, at tage ansvar for indhegnede dyrs velfærd.

I følge flere forskere (også rådgivende for regeringen) skal vi vænne os til at se dyr sulte, måske dø af sult eller blive ædt af rovdyr/ulve, henligge som ådsler.

En etik, der ikke stemmer overens med Dyrevelfærdsloven i forhold til dyr, som mennesker har anbragt bag hegn.

Og "vil vi se udsatte dyr lide" sulte, blive ædt?

Det er et centralt etisk spørgsmål, som kan ændre vores måde at forholde os til dyrs velfærd og vores ansvar og er aktuelt, når spørgsmålet om urørte skove/selvforvaltende natur ønskes af forskere, politikere og forvaltning og nogle organisationer, der hver især har specielle interesser i naturen.

Nogle af de problemer, der kan opstå, som følge af ovenstående kan være:

Skoven er ikke et naturligt habitat for heste og kun i begrænset omfang for kvæg.

Ulven kan frit passere indhegninger med de græssende dyr.

Skoven kan på sigt blive svært tilgængelig.

Heste er steppedyr og kvæg kun delvist tilknyttet skoven. En lokalitet med kvæg viste f.eks. at dyrene nærmest brugte skoven til at hvile ud i og søgte føde i det mere åbne del med græs på arealet.

Begge dyr har primært græsser som hovedernæring, som det også fremgår af betegnelsen

”græssere” og hører naturligt hjemme på overdrev og lignende arealer i naturforvaltningen.

Dyrenes fordøjelse er ikke tilpasset de træholdige vækster, der dominerer skoven, nogle indeholder stoffer, der er mere eller mindre giftige. Plantedele og frø fra Ahorn, Glansbladet Hæg og urten Ørnebregne er f.eks. giftige også i visnet tilstand og kan indgå i førelaget, der forventes græsset om vinteren. Når de grønne vækster går i stå.

Netop disse planter er flere steder problempanter, der skygger for og overvokser andre planter, og ønskes derfor fjernet. Dyrene kan dels blive syge af at græsse dem men kan også uønsket sprede deres frø og forøge udbredelsen.

Ulven kan frit passere indhegningen med heste og kvæg og den ses som et led i at regulere bestanden af de græssende dyr – Fri Bestandsdynamik har flere kaldt det.

Kan man egentlig tale om fri bestandsdynamik, når byttedyrene principielt holdes fanget bag hegn?

Dyrene skal holde hinanden i skak, så bestandene ikke vokser så meget, at fødeemner slipper op.

Det er ikke i overensstemmelse med det grundlæggende princip i Dyrevelfærdsloven, at lade ulve komme ind til indhegnede dyr.

De græssende dyr har ikke muligheden for flugt eller at søge til en anden lokalitet men må blive bag indhegningen modsat dyr i den ”frie natur”. Området kan med tiden udvikle sig til et ”landscape of fear”, i takt med bestanden af ulve vokser.

De græssende dyr kan over tid blive svækket p.gr. af mangel på naturlige fødeemner, næringsfattig, forkert føde eller for mange dyr. Tilskudsfodring, f.eks. om vinteren hvor græs og urter ikke gror, er ikke en del af planen, nærmest forbudt, pt kører en sag på Mols.lab. ang. tilskudsfodring af dyr i vinterperioden. Dyrene skal her græsse mere vedrige planter for at hindre opvækst af skov og det kan give tidligere nævnte problemer.

Der eksperimenteres f.eks. med dette i projektet på Mols.lab. Det medførte i foråret 2020 kollaps, efter dyrene i vinterhalvåret havde gået på et nedbidt areal i 5-6 mdr. dvs. reaktiv forvaltning.

Reaktiv forvaltning dvs. først at gribe ind, når dyr har lidt overlast eller proaktiv forvaltning dvs. at vise rettidig omhu, gribe ind før dyrene udsættes for overlast, er igen blevet aktuel i forbindelse med en ny hændelse på Mols.lab.

Da Mols.lab er et pilotprojekt til efterfølgelse i naturforvaltningen fremover kan det få indflydelse på, hvordan dyrene i urørt skov/selvforvaltende natur vil blive grebet an.

Og spørgsmålet :Hvordan vil dyrene blive forvaltet i forhold til de grundlæggende principper i Dyrevelfærdsloven, især nu, da der er lovgivet om muligheder for dispensationer? er aktuelt i forbindelse med omlægning og iværksættelse af 22 skove til urørt/selvforvaltende skov.

Tilgængeligheden kan blive vanskeligere med tiden.

Til eksempel en lille hverdagsbegivenhed. Vi lufter hund i en lille skov, hvor dræn er blevet lukket og flere vådområder breder sig, vandhuller og småsøer er opstået med stillestående vand.

En del store træer er begyndt at vælte, grene og småkvas fylder op på skovbunden og småtræer danner tætte små grupper. Fladefærdsel er blevet en usikker affære.

Tidligere kunne man bo i hytter og deltage i f.eks. natløb eller løb om dagen med poster med f.eks. pgaver om naturen, skulle lære terrænet at kende også udenfor stierne i skoven.

Nu er det mere og mere stierne, der er tilgængelige.

Store dyr, heste og kvæg ville få vanskeligt ved at færdes i denne skov, de risikerer at sidde fast i blød eller våd skovbund, buskadser. D+

De tætte træbevoksninger vil blive som tremmer og hindre f.eks. heste i at følge deres naturlige flugtinstinkt ved et ulveangreb.

Skovgræsning kan gøre heste og kvæg til let bytte for ulve, der jo pt. skærmes og bestanden kan hurtigt vokse.

Jeg mener ikke, at der er offentliggjort planer om forvaltning af ulve i fremtiden?

Mener det bør tænkes ind, når der er planer om, at sætte tamme dyr, heste og kvæg til skovgræsning bag hegn.

Endelig er der spørgsmålet om sikkerhed for folk med at færdes ved en voksende ulvebestand.

Løse hunde har skabt farlige situationer med kvæg, men de kan dog håndteres. En ulv går efter det ultimative bytte/mad og vil ikke skabe mindre panik mellem dyrene.

Hvad tænker Naturstyrelsen om det?

Håber at ovenstående kan tænkes med ind,så dyrevelfærd tilgodeses,at mennesket tænkes med ind i sammenhængen og ikke bliver helt henvist til stier og sigt måske udelukket fra store dele af den danske "natur".

Med venlig hilsen

Karen Kronborg

Vesttoften 18, 8250 Egå

Fra: [Familien Piper](#)
Til: [NST - Høring af urørt skov](#)
Emne: Høringsvar til forvaltningsplanerne.
Dato: 29. august 2022 18:58:49

Nej tak til indhegnet natur med særlov for dyrene. Fordi de får parasitter og orm, skal have ordnet hove og klove. Fordi dyr i Danmark skal fodres om vinteren. Fordi det aldrig bliver vilde dyr som kan passe sig selv.

Fordi køer er angrebsdyr så vi andre mister mulighed for at komme der i forhold til nu uden hegn hvor vi har fri adgang.

Fordi det vurderes at 100.000 danske hjem ikke kan varmes op til vinter pga. mangel på Træpiller.

Samtidig har vi en regering der udlægger 75.000 ha urørt skov i Danmark, så vi ikke kan udnytte de bæredygtige træ ressourcer, som vores forfædre møjsommeligt har plantet.

Skovene, særligt gran plantagerne i Jylland blev plantet fordi der var knaphed på fødevarer, tømmer og brænde. Nu mener regeringen de skal stå og rådne op og frigive den optagede CO2 til atmosfæren i takt med at de bliver angrebet af barkbiller, dør og rådner op. I en tid hvor der er knaphed på bæredygtige ressourcer i hele verden...!

De sidste 200 år har skovene vist, at de BÅDE kan producere bæredygtige byggematerialer, grøn energi til både fjernvarme og private hjem, SAMT stor biodiversitet OG rekreative muligheder.

Derfor!!!

Med venlig hilsen

Betina Stampe Piper

Fra: [Karen B Meyer](#)
Til: [NST - Høring af urørt skov](#)
Emne: Høringsvar vedr. forslag til 22 forvaltningsplaner for urørt skov
Dato: 29. august 2022 22:02:31

NEJ TAK til indhegnet natur med særlov for dyrene fordi:

- dyrene får parasitter og orm der skal behandles,
- dyrene skal have ordnet hove og klove.
- dyr i Danmark skal fodres om vinteren.
- dyrene bliver aldrig vilde dyr som kan passe sig selv.
- køer er angrebsdyr hvorfor vi andre mister mulighed for at færdes i området hvilket er en stor forringelse i forhold til nu uden hegn, hvor vi har fri adgang.

Ligeledes vurderes det at 100.000 danske hjem ikke kan varmes op til vinter pga. mangel på Træpiller.

Samtidig har vi en regering der udlægger 75.000 ha urørt skov i Danmark, så vi ikke kan udnytte de bæredygtige træ ressourcer, som vores forfædre møjsommeligt har plantet.

Skovene, særligt gran plantagerne i Jylland blev plantet fordi der var knaphed på fødevarer, tømmer og brænde samt for at hindre sandfygning. Nu mener regeringen og venstrefløjten at de skal stå og rådne op og frigive den optagede CO2 til atmosfæren i takt med at de bliver angrebet af barkbiller, dør. I en tid hvor der er knaphed på bæredygtige ressourcer i hele verdenen. Ligeledes er man ikke sen til at råbe op når der fældes regnskov, men det gør åbenbart ikke noget at fælde i DK når det sker i biodiversitetens hellige navn.

De sidste 200 år har skovene vist, at de BÅDE kan producere bæredygtige byggematerialer, grøn energi til både fjernvarme og private hjem, SAMT stor biodiversitet OG rekreative muligheder, og det er ikke bæredygtigt at vi skal importere det træ vi skal bruge.

Derfor!!!

Med venlig hilsen

Karen B Meyer
Skælskør

Sendt fra min iPhone

Fra: tennanorgaard@gmail.com
Til: [NST - Høring af urørt skov](#)
Emne: Høringssvar
Dato: 29. august 2022 23:26:07

Høringssvar til Miljøministeriets plan om at etablere "urørt skov" flere steder i Danmark. Det bliver ET STORT NEJ til etablering af urørt skov i Statsskovene.

Danmark har brug for den nænsomme skovdrift og har ikke brug for husdyr bag hegn i skovene. Et eksperiment der bygger på forkerte tal og som på ingen måde vil gavne klimaet!!!

NEJ tak til urørt skov!! ... OG NNP!

Tenna Nørgaard
Skovmarken 2
3450 Allerød
51506053
tennanorgaard@gmail.com